

Dogfen ir Cyhoedd

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

GŴYS A RHAGLEN

SUMMONS AND AGENDA

ar gyfer

for a

**CYFARFOD O
GYNGOR SIR
YNYS MÔN**

**MEETING OF THE
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

a gynhelir yn

to be held at the

**SIAMBR Y CYNGOR
SWYDDFA'R SIR
LLANGFNI**

**COUNCIL CHAMBER
COUNCIL OFFICES
LLANGFNI**

**DYDD IAU
10 MAWRTH 2016
am 2.00 o'r gloch**

**THURSDAY
10 MARCH 2016
at 2.00 pm**

R H A G L E N

1. COFNODION

Cyflwyno i'w cadarnhau, gofnodion y cyfarfodydd o'r Cyngor Sir a gynhaliwyd ar y dyddiadau isod:-

- 9 Rhagfyr, 2015 (Arbennig)(10.00am)
- 9 Rhagfyr, 2015 (2.00pm)

2. DATGANIAD O DDIDDORDEB

Derbyn unrhyw ddatganiad o ddiddordeb gan unrhyw Aelod neu Swyddog mewn perthynas ag unrhyw eitem ar y Rhaglen.

3. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

4. CYFLWYNO DEISEBAU

Derbyn unrhyw ddeiseb yn unol â Pharagraff 4.1.11 y Cyfansoddiad.

5. CYLLIDEB 2016/17

a) **Cyllideb Refeniw 2016/17**

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

b) **Rhaglen Gyfalaf**

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

c) **Y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys**

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

ch) **Gosod y Dreth Gyngor**

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

d) **Newidiadau i'r Gyllideb**

Cyflwyno unrhyw newidiadau i'r gyllideb y derbyniwyd rhybudd yn eu cylch yn unol â Pharagraff 4.3.2.2.11 y Cyfansoddiad.

(Sylwer: Rhaid ystyried y cyfan o'r papurau uchod fel un pecyn).

6. ADOLYGIAD CANOL BLWYDDYN – RHEOLI TRYSORLYS 2015/16

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

7. PREMIYMAU'R DRETH GYNGOR AR GYFER AIL GARTREFI AC EIDDO SYDD WEDI BOD YN WAG AM GYFNOD HIR

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) / Swyddog Adran 151.

8. POLISI TRWYDDEDU

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd.

9. CYNLLUN DATBLYGU LLEOL AR Y CYD - AMSERLEN CYTUNDEB CYFLAWNI

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd ar y broses a ddilynwyd yn cynnwys cyfeiriad i'r Asesiad o'r effaith ar y Iaith Gymraeg a chynaliadwyedd.

10. CYNLLUN CORFFORAETHOL Y CYNGOR AR GYFER RHEOLI ASED AU (TIR AC ADEILADAU)

Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Prifffyrdd, Gwastraff ac Eiddo.

11. PENDERFYNIADAU GWEITHREDOL BRY S

Rhoi gwybod, er gwybodaeth, am y penderfyniadau brys a ganlyn a wnaed yn unol â Rhan 4.5.16.10 y Cyfansoddiad.

1. 3 Chwefror 2016 – Adroddiad – yn awdurdodi caffael rhanbarthol (cefnogaeth i ysgolion) a sicrhau'r pris gorau (gwybodaeth yn y ddolen sydd ynghlwm).

http://www.ynysmon.gov.uk/Journals/r/f/o/Binder---Capita-Sims_Cymraeg_CYHOEDDUS.pdf

2. 4 Chwefror 2016 – Adroddiad yn rhyddhau arian i drwsio difrod a achoswyd i ganolfannau hamdden gan stormydd fel nad oes angen eu cau am gyfnod dros dro (gwybodaeth yn y ddolen sydd ynghlwm).

http://www.ynysmon.gov.uk/Journals/j/i/t/Arweinydd_050216.pdf

3. 22 Chwefror 2016 – Adroddiad ar ddatblygiad Tai Gofal Ychwanegol, Llangefni i gwrdd ag amserlen Llywodraeth Cymru ar gyfer derbyn grant ac i sicrhau na cholli'r cymorth grant (gwybodaeth yn y ddolen sydd ynghlwm).

<http://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/documents/g2978/Penderfyniadau%2022ain-Chwe-2016%2009.00%20Pwyllgor%20Gwaith.pdf?T=2&LLL=1>

12. YMGYNGHORIAD HORIZON IONAWR 2016 - DIWEDDARIAD AR BROSIECT WYLFA NEWYDD A FFEITHLENNI AR BROSIECTAU

Y Prif Weithredwr i adrodd ar yr angen i ymateb i'r adroddiad, gan gynnwys trefnu sesiwn frifio ar gyfer Aelodau a pharatoi ymateb y Cyngor mewn ymgynghoriad gyda'r arweinyddion grŵpiau.

13. CAU ALLAN Y WASG A'R CYHOEDD

Ystyried mabwysiadu'r canlynol:-

“Dan Adran 100 (A)(4) Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, gyrru'r wasg a'r cyhoedd allan o'r cyfarfod yn ystod y drafodaeth ar yr eitem a ganlyn, oherwydd y tebygrwydd y caiff gwybodaeth ei rhyddhau a honno'n wybodaeth y gwna Atodlen 12A y Ddeddf eithriad ohoni fel y diffinnir y wybodaeth yn y Ddeddf ac yn y Prawf Budd y Cyhoedd sydd ynghlwm”.

14. DATGANIAD AR Y POLISI TÂL

Cyflwyno adroddiad gan y Pennaeth Proffesiwn.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod arbennig a gynhaliwyd ar 9 Rhagfyr 2015

- YN BRESENNOL:** Y Cyngorydd Jim Evans (Cadeirydd)
Y Cyngorydd Robert G Parry OBE (Is-gadeirydd)
- Y Cyngorwyr Lewis Davies, R Dew, John Griffith, K P Hughes, Vaughan Hughes, Victor Hughes, W T Hughes, A M Jones, G O Jones, H E Jones, Raymond Jones, R. Meirion Jones, Richard Owain Jones, Alun W Mummery, J A Roberts, Nicola Roberts, Ieuan Williams.
- WRTH LAW:** Y Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (CT),
Prif Weithredwr Cynorthwyol (AM),
Cyfarwyddwr Corfforaethol Datblygu Cynaliadwy,
Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymuned,
Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro,
Prif Swyddog Cynllunio (EGJ),
Swyddog Caniatadau Mawr(S0),
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN BRESENNOL:** Mr. Peter Hulson – Arup
- YMDDIHEURIADAU:** Y Cyngorwyr Ann Griffith, D R Hughes, T LI Hughes, Llinos Medi Huws, Carwyn Jones, R LI Jones, Jeffrey M. Evans, Dylan Rees, Alwyn Rowlands a Dafydd Rhys Thomas.

1. DATGAN DIDDORDEB

Ni dderbyniwyd unrhyw ddatganiad o ddiddordeb.

2. PROSIECT CYSYLLTEDD GOGLEDD CYMRU GAN Y NATIONAL GRID – YMGYNGHORIAD CAM 2

Croesawodd y Cadeirydd y Swyddogion o'r Adran Gynllunio a Mr. Peter Hulson o ARUP Consultants i'r cyfarfod.

Adroddodd y Prif Swyddog Cynllunio fod Adran 42 Deddf Cynllunio 2008 yn ei gwneud yn ofynnol i 'hyrwyddwr' prosiectau isadeiledd sydd o bwys cenedlaethol (NSIP), sef National Grid yn yr achos hwn, gynnal ymgynghoriad cyn-gwneud-cais gyda rhestr benodedig o gyrrff, awdurdodau lleol a'r rheini sydd â diddordeb yn y tir y mae'r prosiect yn effeithio arno, cyn gwneud cais am Orchymyn Caniatâd Datblygu. Yn ôl amserlen gyfredol National Grid, disgwylir y bydd y broses statudol hon o ymgynghori ac ymgysylltu yn digwydd yn hwyrach yn 2016.

Mae'r deunydd ymgynghori gerbron yr Awdurdod ar hyn o bryd ac mae'n ffurfio rhan o ymgynghoriad cam 2 National Grid, sef ymgynghoriad anstatudol ei natur, ynghyd â'r deunydd ymgynghori ar leoli ceblau o dan ddaear yn ardal y Fenai ac sydd i fod i gael ei ryddhau yn ystod gwanwyn – haf 2016. Pwrpas y deunydd ymgynghori yw cyfrannu at y

broses a dylanwadu arni. Er bod ymgynghoriad diweddaraf National Grid o natur anstatudol, ni ellir gorbwysleisio difrifoldeb a phwysigrwydd y mater dan sylw i'r Ynys a'i thrigolion, ac mae'r Awdurdod wedi llunio ymateb yn erbyn y cefndir hwn ac mae'n ymateb sydd mor fanwl, cynhwysfawr a chadarn â'r ymateb a roddir gan yr Awdurdod fel rhan o'i ymwneud â gweithdrefnau ymgynghori ffurfiol.

Nodwyd bod ail gam yr ymgynghoriad anstatudol gan National Grid ynglŷn ag adeiladu ail linell drosglwyddo trydan foltedd uchel 400kv a pheilonau ar draws Ynys Môn wedi dechrau ar 21 Hydref, 2015 a bydd yn rhedeg am gyfnod o 8 wythnos tan 16 Rhagfyr, 2015. Roedd dogfen yr ymateb ffurfiol gan yr Awdurdod ynghlwm yn yr adroddiad. Mae ymateb yr Awdurdod wedi arwain at gynnal dadansoddiad manwl a chynhwysfawr o gyflwyniad National Grid, sydd wedi arwain at ryw 345 o sylwadau gwahanol.

Rhestrodd y Swyddog Caniatadau Mawr y prif themâu a adnabuwyd yn yr ymgynghoriad ail gam a rhoddodd ddadansoddiad manwl o'r materion a godwyd ym mhob un o'r themâu allweddol hyn i'r Cyngor Sir:-

- Yn gynamserol ac â diffygion
- Cymdeithasol-economaidd
- Cyfleoedd am Swyddi a chyfleoedd i'r Gadwyn Gyflenwi
- Yr Iaith Gymraeg
- Asesiad Effaith ar Iechyd
- Effeithiau cronus
- Lliniaru
- Costau

Nodwyd bod nifer o sylwadau, pwyntiau eglurhad a cheisiadau am wybodaeth bellach wedi'u cynnwys yn y ddogfennaeth fel y gallai National Grid roi sylw i'r pwyntiau a godwyd pan fo angen a chywiro unrhyw ddiffygion a ganfuwyd.

Nododd Mr. Peter Hulson, ARUP eu bod yn rhannu pryderon yr Awdurdod ynglŷn â diffiniad y prosiect, eglurder ar y strategaeth i sicrhau caniatâd ac ymgysylltu'n foddhaol â'r gymuned â budd-ddeiliaid ehangach ar gamau lliniaru a rheoli. Mae'n rhaid i National Grid amlinellu sut bydd yn ymgynghori ar groesi'r Fenai, gan gynnwys y dulliau adeiladu arfaethedig a'r camau lliniaru. Mae angen gadael digon o amser i'r awdurdod lleol gael trafodaeth ddigonol yng nghyswllt gofynion cynllunio a mesurau o reoli ynghyd â mesurau iawndal ehangach o dan rwymedigaethau cynllunio.

Nododd ymhellach eu bod yn ceisio cael manylion ac ymrwymadau ehangach mewn perthynas â'r rhaglen adeiladu h.y. Rheolaeth Amgylcheddol, Bioamrywiaeth, Sŵn a Dirgryniad, Iechyd, Traffig a Hawliau Tramwy Cyhoeddus. Mae National Grid yn ymroddedig i 'wirio'n ôl' fel eu bod yn gwerthuso eu cynigion yn gyson ac maent yn ymroddedig i ddarparu tystiolaeth o ba mor ymarferol fyddai rhoi'r ceblau dan ddaear yn llawn rhwng Wylfa a Phentir. Dylai National Grid hefyd ystyried cyfleoedd ehangach i ymrwymo i leihau'r effeithiau o'r isadeiledd 400kV presennol ochr yn ochr â'r cynllun arfaethedig.

Roedd aelodau'r Cyngor llawn yn unfrydol o'r farn, fel yr oeddent wedi'i ddatgan yn flaenorol, na ddylid adeiladu unrhyw beilonau neu linellau trosglwyddo trydan ychwanegol ar draws yr Ynys a'r Fenai. Nodwyd y dylai National Grid roi'r ceblau o dan ddaear er mwyn cysylltu'r orsaf bŵer niwclear arfaethedig yn Wylfa Newydd i'r rhwydwaith trydan.

Nododd yr aelodau ymhellach y dylai National Grid dynnu'r logo 'Ynys Ynni' o ddogfennaeth gyhoeddus.

PENDERFYNWYD

- **Bod yr Awdurdod yn glynu at y farn y daeth iddi'n flaenorol ym mis Rhagfyr 2012 na ddylai unrhyw beilonau neu linellau trosglwyddo trydan ychwanegol gael eu hadeiladu ar draws yr Ynys a'r Fenai;**
- **Bod y materion a'r pryderon a nodir yn yr Ymgynghoriad hwn yn derbyn sylw ym mhrif gorff yr adroddiad ac y bydd National Grid yn rhoi ystyriaeth ddyledus i'r rhain fel rhan o'r ymgynghoriad anstatudol;**
- **Y dylai National Grid dynnu'r logo 'Ynys Ynni' o bob dogfennaeth gyhoeddus sy'n ymwneud â Phrosiect Cysylltedd Gogledd Cymru.**

Daeth y cyfarfod i ben am 11.10 am

Y CYNGHORYDD JIM EVANS
Cadeirydd

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN

Cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 9 Rhagfyr 2015

- YN BRESENNOL:** Y Cynghorydd Jim Evans (Cadeirydd)
Y Cynghorydd Robert G Parry OBE (Is-gadeirydd)
- Y Cynghorwyr Lewis Davies, R Dew, Jeffrey M. Evans, Ann Griffith, John Griffith, K P Hughes, Vaughan Hughes, A M Jones, Carwyn Jones, G O Jones, H E Jones, Raymond Jones, R LI Jones, R. Meirion Jones, Richard Owain Jones, Alun W Mummery, J A Roberts, Nicola Roberts, P S Rogers, Alwyn Rowlands ac Ieuan Williams
- WRTH LAW:** Y Prif Weithredwr,
Prif Weithredwr Cynorthwyol (CT),
Prif Weithredwr Cynorthwyol (AM),
Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau (GC),
Cyfarwyddwr Corfforaethol Cynladwyedd (AO),
Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro,
Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151,
Pennaeth Trawsnewid Corfforaethol,
Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd,
Rheolwr Rhaglen Gorfforaethol (GM),
Rheolwr Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau (GHJ),
Swyddog Pwyllgor (MEH).
- HEFYD YN BRESENNOL:** Mr Andy Bruce a Mr Jeremy Evans – Swyddfa Archwilio Cymru.
- APOLOGIES:** Y Cynghorydd D R Hughes, T LI Hughes, T. Victor Hughes, W T Hughes, Llinos Medi Huws, Dylan Rees a Dafydd Rhys Thomas.

1. DATGAN DIDDORDEB

Datganodd y Cynghorwyr R. Meirion Jones a Peter S. Rogers ddiddordeb sy'n rhagfarnu yng nghyswllt Eitem 6 a gadawsant y cyfarfod yn ystod y drafodaeth a'r bleidlais ar yr eitem.

2. COFNODION

Cadarnhawyd bod cofnodion y cyfarfod a gynhaliwyd ar 29 Medi, 2015 yn gywir.

3. DERBYN UNRHYW GYHOEDDIADAU GAN Y CADEIRYDD, ARWEINYDD Y CYNGOR NEU'R PRIF WEITHREDWR

Fe wnaeth y Cadeirydd y cyhoeddiadau a ganlyn:-

- Croesawodd y ddwy Brif Weithredwr Cynorthwyol newydd, Dr Caroline Turner a Mrs Anwen Morgan i'w cyfarfod cyntaf o'r Cyngor Sir.
- Llongyfarchwyd staff yr Adran Gwasanaethau Amgylcheddol am ennill y wobwr John Connoll 2015. Roedd y Cynghorydd R.A. Dew - Deilydd Portffolio ar gyfer Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd, a Swyddogion wedi mynychu seremoni wobrwyo yn Llundain.
- Llongyfarchwyd Gwen Elin o Fenllech am ennill Ysgoloriaeth Bryn Terfel. Mae Gwen yn fyfyrwraig ym Mhrifysgol Bangor.
- Llongyfarchwyd Steffan Lloyd Owen o Bentre Berw am ennill gwobr Kathleen Ferrier.
- Estynnwyd llongyfarchiadau i bawb a fu'n llwyddiannus yn y Ffair Aeaf a gynhaliwyd ym Mona yn ddiweddar ac yn y Ffair Aeaf yn Llanelwedd.
- Estynnwyd llongyfarchiadau i Ffermwyr Ifanc Môn a fu'n cystadlu yn yr Eisteddfod Ffermwyr Ifanc yn Aberystwyth.
- Diolchodd y Cadeirydd i staff Blaen y Coed a Gerddi Haulfre am addurno'r goeden Nadolig yn y prif gyntedd yn y Cyngor Sir.

Nododd y Cadeirydd mai hwn fyddai'r cyfarfod olaf o'r Cyngor Sir i Mr Arthur Owen, Cyfarwyddwr Corfforaethol Cynladwyedd a Mrs Gwen Carrington, Cyfarwyddwr Corfforaethol Cymunedau. Diolchodd i'r ddau ohonynt am eu gwasanaeth i'r Cyngor.

Ategodd y Prif Weithredwr ei ddiolch i Mr Arthur Owen a Mrs Gwen Carrington am eu gwasanaeth i'r Cyngor a dymunodd yn dda iddynt at y dyfodol.

Estynnodd aelodau'r Cyngor Sir eu dymuniadau gorau i Mr Owen a Mrs Carrington hefyd.

4. ASESAD CORFFORAETHOL SWYDDFA ARCHWILIO CYMRU

Rhoddodd y Cadeirydd groeso i Mr Andy Bruce a Mr Jeremy Evans o Swyddfa Archwilio Cymru i'r cyfarfod. Nododd Mr Bruce nad oedd Mr Huw Lloyd Jones yn medru dod i'r cyfarfod am ei fod wedi colli ei fam yn ddiweddar. Roedd Aelodau a Swyddogion y Cyngor Sir yn dymuno mynegi eu cydymdeimlad dwysaf â Mr Huw Lloyd Jones a'i deulu.

Rhoddodd Mr Bruce grynodedb o'r meysydd allweddol o'r Aseiad Corfforaethol i'r Cyngor llawn. Nododd fod sylwadau AGGCC ac Estyn wedi eu hymgorffori yn yr adroddiad hwn h.y. -

- Roedd y Cyngor wedi perfformio'n dda yn erbyn cyfran uchel o ddangosyddion cenedlaethol 2013/14, sy'n ymgorffori ystod eang o wasanaethau;
- Roedd Estyn wedi barnu bod newid a gwelliant sylweddol wedi digwydd dros gyfnod cymharol fyr, o fewn y gwasanaeth ysgolion ac yn gorfforaethol;

- Roedd Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru (AGGCC) wedi barnu, yn 2013/14, bod y Cyngor yn y camau cynnar o weithredu rhaglen drawsnewid uchelgeisiol ar gyfer y gwasanaethau oedolion a phlant, ac
- Mae'r Cyngor yn parhau i wneud cynnydd o ran gwella medrusrwydd ei staff gyda'r iaith Gymraeg.

Adroddwyd nad yw Swyddfa Archwilio Cymru wedi gwneud unrhyw argymhellion statudol yn ystod gwaith blaenorol y flwyddyn hon ac nad yw wedi gwneud unrhyw argymhellion yn yr adroddiad hwn. Fodd bynnag, mae'r Archwilydd Cyffredinol wedi gwneud argymhellion a all fod yn berthnasol i'r Cyngor yn ei Adroddiad Cenedlaethol i Lywodraeth Leol, fel a ganlyn:-

Cynigion ar gyfer gwelliant:-

- Dylai'r Cyngor adolygu ei flaenoriaethau gwelliant i sicrhau bod graddfa ei uchelgeisiau yn glir ai fod yn adlewyrchiad realistig o'r capasiti a'r adnoddau sydd gan y Cyngor i'w defnyddio.
- Dylai'r Cyngor sicrhau bod ei strategaethau ar gyfer Pobl, TGCh a Rheoli Asedau wedi'u cysylltu'n glir â Chynllun Corfforaethol y Cyngor a'r strategaeth ariannol gysylltiedig.
- Dylai'r Cyngor:-
 - Wreiddio ymhellach ddiwylliant o weithio corfforaethol cyson ymysg staff ar bob lefel; a
 - Sicrhau bod staff ar bob lefel yn cael eu dal yn atebol am gydymffurfio â pholisiau'r Cyngor a rhoi penderfyniadau ar waith.
- Wrth weithredu ei strategaeth gaffael newydd, dylai'r Cyngor sicrhau ei fod yn datblygu ac yn defnyddio'r sgiliau angenrheidiol i reoli a monitro'n well ei gontractau gyda chyflenwyr allanol nwyddau a gwasanaethau.
- Dylai'r Cyngor sicrhau ymagwedd gyson tuag at gynllunio gweithlu a defnyddio'r canlyniadau fel sail i ostyngiadau mewn niferoedd staff yn y dyfodol.
- Dylai'r Cyngor roi sylw'n systematig a phan fo'n briodol, yn gorfforaethol, i'r argymhellion a'r cynigion ar gyfer gwelliant sydd wedi eu cynnwys yn:-
 - Adolygiadau Swyddfa Archwilio Cymru o drefniadau'r Cyngor i gefnogi'r gwaith o ddiogelu plant a Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd Gwynedd a Môn;
 - Yr adolygiad o'r gwasanaeth TGCh a gomisiynwyd gan y Cyngor;
 - Y Rhybudd Gorfodaeth a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth;
 - Adroddiad Gwerthuso Perfformiad 2013/14 a gyhoeddwyd gan Arolygiaeth Gofal a Gwasanaethau Cymdeithasol Cymru; ac
 - Adroddiadau a gynhyrchwyd gan Archwilio Mewnol.

Roedd Aelodau'r Cyngor Sir yn croesawu'r Asesiad Corfforaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru ac yn llongyfarch Arweinydd y Cyngor, yr Uwch Dîm Rheoli a holl aelodau'r Cyngor am y gwaith caled wrth wneud cynnydd da yn erbyn ei brif flaenoriaethau gwelliant.

PENDERFYNWYD derbyn yr adroddiad a'r argymhellion oedd wedi'u cynnwys ynddo fel y nodir uchod.

5. CYNLLUN GOSTYNGIADAU'R DRETH GYNGOR 2016/17

Cyflwynwyd i'r Cyngor ei ystyried, adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau)/Swyddog Adran 151 yn gosod y cynigion ar gyfer Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17 fel yr argymhellwyd gan y Pwyllgor Gwaith yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr, 2015.

PENDERFYNWYD cefnogi'r argymhellion oedd wedi'u cynnwys yn yr adroddiad mewn perthynas â Chynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17.

6. PWYLLGOR SAFONAU – PENODI AELODAU NEWYDD O'R CYNGHORAU CYMUNED

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Busnes y Cyngor)/Swyddog Monitro ynglŷn â phenodi Aelodau o Gyngorau Cymuned i'r Pwyllgor Safonau.

PENDERFYNWYD bod y Cynghorydd John Chorlton – Cyngor Tref Caerdybi a'r Cynghorydd John Roberts – Cyngor Cymuned Llanfairpwll yn cael eu penodi yn gynrychiolwyr o Gyngorau Tref/Cymuned ar y Pwyllgor Safonau o 18 Rhagfyr, 2015 hyd nes 17 Rhagfyr, 2019.

7. ADOLYGU CYNLLUN RHEOLI'R ARDAL O HARDDWCH NATURIOL EITHRIADOL 2015-2019

Cyflwynwyd – adroddiad y Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd ynglŷn â'r uchod.

PENDERFYNWYD mabwysiadu'r cynllun rheoli diwygiedig fel sy'n ofynnol o dan Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000.

8. RHYBUDD O GYNNIG YN UNOL Â RHEOL 4.1.13.1 Y CYFANSODDIAD

Cyflwynwyd – y Rhybudd o Gynnig a ganlyn gan y Cynghorydd R. Meirion Jones:-

“Yn dilyn cwestiwn i'r Cyngor ar 14 Mai 2015 penderfynodd y Cyngor gyfeirio'r mater o warchod enwau tai ac anheddau i Grŵp Tasg Iaith y Cyngor i lunio argymhellion a pholisi penodol i'w cyflwyno i'r pwyllgor perthnasol, ac wedyn penderfynodd y Pwyllgor Gwaith ar 19 Hydref 2015 gymeradwyo'r polisi ar enwi a

rhifo strydoedd a thai sy'n hyrwyddo traddodiadau ac etifeddiaeth ddiwylliannol yr ynys.

Yn dilyn hyn gofynnir i'r Cyngor Sir ddatgan ei gefnogaeth i ymdrechion yn y Cynulliad a Llywodraeth Cymru i gynnwys darpariaeth ym Mesur yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) i warchod enwau cyffredin cyfredol a hanesyddol adeiladau a thirnodau, i gynnwys tai ac anheddau, ac mai'r manylion hynny fydd yr ystyr i'r rhestr o enwau lleoedd yn ardal yr awdurdod."

Nododd y Cynghorydd R. Meirion Jones fod y Rhybudd o Gynnig yn cael ei wneud ar ran Plaid Cymru fel yr Wrthblaid.

PENDERFYNWYD bod y Cyngor Sir yn datgan ei gefnogaeth i ymdrechion yn y Cynulliad a Llywodraeth Cymru i gynnwys darpariaeth ym Mesur yr Amgylchedd Hanesyddol (Cymru) i warchod enwau cyffredin cyfredol a hanesyddol adeiladau a thirnodau, i gynnwys tai ac anheddau.

Daeth y cyfarfod i ben am 3.10 pm

**Y CYNGHORYDD JIM EVANS
CADEIRYDD**

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I'R:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	10 MAWRTH, 2016
PWNC:	CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB 2016/17
DEILYDD (ION) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD HE JONES
PENNAETH Y GWASANAETH:	MARC JONES (EST. 2601)
AWDUR YR ADRODDIAD:	Marc Jones
FFÔN:	2601
E-BOST:	rmjfi
AELODAU LLEOL:	d/b

A - Argymhelliad / argymhellion a rheswm / rhesymau

1. CYNLLUN ARIANNOL TYMOR CANOL A'R GYLLIDEB 2016/17

1.1 Pwrpas

Mae gofyn i'r Pwyllgor Gwaith gytuno ar nifer o faterion allweddol mewn perthynas â chyllideb 2016/17. Bydd hyn wedyn yn caniatáu i'r argymhellion terfynol gael eu cyflwyno i'r Cyngor Llawn yn ei gyfarfod ar 10 Mawrth, 2016. Y materion y mae angen cytuno arnynt yw: -

- Cyllideb Refeniw'r Cyngor a'r Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17 yn sgil hynny; a nodi:
- Strategaeth Ariannol ddiweddaedig y Cyngor ar gyfer y Tymor Canol;
- Defnydd o arian unwaith ac am byth i gefnogi'r gyllideb.

1.2 Crynodeb

Mae'r papur hwn yn dangos y cynigion manwl ar gyfer y gyllideb refeniw y mae angen eu hadolygu a'u cytuno arnynt yn derfynol ar gyfer 2016/17 ac effaith ddilynol hynny ar Gyllideb Cyngor Sir Ynys Môn. Mae'r rhain yn faterion i'r Cyngor gytuno arnynt a gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith wneud argymhellion terfynol i'r Cyngor.

Mae hefyd yn diweddarau'r Strategaeth Ariannol ar gyfer y Tymor Canol sy'n darparu cyd-destun ar gyfer gwaith ar gyllidebau'r Cyngor yn y dyfodol.

2. ARGYMHELLION YNGHYLCH CYLLIDEB REFENIW A'R DRETH GYNGOR AM 2016/17

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith: -

- Nodi'r cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol ar y gyllideb ac ystyried yr adborth a gafwyd yn sgil hynny ac fel yr amlinellir yn Adran 2 ac Atodiad 1;
- Nodi'r crynodeb yn Adran 11 ar oblygiadau'r cynigion cyllidebol o safbwynt cydraddoldebau;
- Cytuno bod ysgolion, o fewn y gyllideb arfaethedig, yn cael cynnydd yn eu cyllidebau er mwyn cwrdd ag addewid Llywodraeth Cymru ar gyfer cyllid ysgolion, fel y nodir ym mharagraff 4.3;
- Cytuno ar fanylion terfynol cyllideb, buddsoddiadau, pwysau ac arbedion arfaethedig y Cyngor fel y dangosir ym mharagraff 10 ac Atodiad 5;
- Nodi argymhelliad y Swyddog Adran 151 bod isafswm o £5m yn cael ei gadw ym malansau'r Gronfa Gyffredinol, y cadarnhad a gafwyd o ran cadernid yr amcangyfrifon sy'n sail i'r cynigion a digonolrwydd y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol yng nghyd-destun y cronfeydd eraill wrth gefn a glustnodwyd;
- Argymhell cyllideb net ar gyfer y Cyngor Sir a lefel y Dreth Gyngor o ganlyniad, gan nodi y bydd penderfyniad ffurfiol, yn cynnwys y Praeseptau i Heddlu Gogledd Cymru a'r Cyngorau Cymuned, yn cael ei gyflwyno i'r Cyngor ar 10 Mawrth, 2016;

- Awdurdodi'r Swyddog Adran 151 i wneud unrhyw newidiadau a all fod yn angenrheidiol cyn cyflwyno'r mater i'r Cyngor;
- Cytuno fod unrhyw gyllideb a arweinir gan y galw ac y ceir pwysau annisgwyl arnynt yn ystod y flwyddyn ariannol, yn gallu tynnu ar gyllid o'r cyllidebau wrth gefn cyffredinol;
- Argymell cynnydd o 3.5% yn y Dreth Gyngor i'r Cyngor llawn.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd nifer o opsiynau wrth lunio cynigion ar gyfer y gyllideb derfynol. Mae'r gyllideb arfaethedig yn sicrhau bod y Cyngor yn gosod cyllideb gytbwys tra'n cymryd i ystyriaeth y sylwadau a gafwyd yn ystod y broses ymgynghori a barn y Pwyllgor Sgriwtini.

C - Pam fod y penderfyniad hwn yn un i'r Pwyllgor Gwaith?

Yn unol â'r Cyfansoddiad, rhaid i'r Pwyllgor Gwaith gyhoeddi ei gynnig terfynol ar gyfer y gyllideb cyn iddo gael ei ystyried gan y Cyngor.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

D/B

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

D/B

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth wnaethon nhw ei ddweud?

1	Prif Weithredwr / Tîm Strategol Arweinyddiaeth (UDA) (gorfodol)	Mae'r Prif Weithredwr wedi bod yn rhan o broses gosod y gyllideb ac yn cytuno â'r adroddiad ac yn cefnogi'r cynigion cyllideb terfynol
2	Cyllid / Adran 151 (gorfodol)	d/b - Swyddog Adran 151 yw awdur yr adroddiad
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (gorfodol)	Dim Sylw
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrrff allanol / eraill	

E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)

1	Economaidd	
2	Gwrth-dlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad 1 - Crynodeb o Ganlyniadau'r Broses Ymgynghori
 Atodiad 2 - Dadansoddiad o'r Arbedion Arfaethedig
 Atodiad 3 - Adroddiad ar y Pwysau ar y Gyllideb - Pennaeth Gwasanaethau Plant
 Atodiad 4 - Adroddiad ar y Pwysau ar y Gyllideb - Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
 Atodiad 5 - Crynodeb o'r Gyllideb Refeniw Arfaethedig 2016/17 fesul Gwasanaeth

FF - Papurau cefndir (cysylltwch â'r awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

1. CYFLWYNIAD A CHEFNDIR

- 1.1** Mae'r adroddiad canlynol yn nodi'r cynigion ar gyfer cyllideb refeniw 2016/17 ac mae'n un o gyfres o adroddiadau sy'n rhoi darlun cyffredinol o sefyllfa ariannol y Cyngor ac yn sicrhau bod y cyllid sydd gan y Cyngor yn cael ei ddyrannu i fodloni ei flaenoriaethau. Mae'r adroddiadau eraill sy'n ffurfio rhan o gyfres o adroddiadau yn ymwneud â Rhaglen Gyfalaf y Cyngor ar gyfer 2016/17, Strategaeth y Cyngor ar gyfer Rheoli'r Trysorlys, Ffioedd a Thaliadau a Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor.
- 1.2** Mae'r gyllideb refeniw a'r angen parhaus i ddod o hyd i arbedion refeniw wedi cael ei yrru gan y Strategaeth Ariannol ar gyfer y Tymor Canol. Gellir crynhoi'r Strategaeth a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym mis Chwefror 2015 fel a ganlyn: -

Tabl 1
Cynllun Ariannol Tymor Canol 2016/17 i 2019/20

	2016/17 £ 'm	2017/18 £ 'm	2018/19 £ 'm	2019/20 £ 'm
Cyllideb Refeniw Net D/Y	124.6	121.9	119.4	117.8
Pwysau Cyllideb a Chwyddiant	2.3	2.6	2.7	2.7
Cyllideb ddiwygiedig	126.9	124.5	122.1	120.5
Cyllid Allanol Cyfun	(89.6)	(86.1)	(83.5)	(81.0)
Y Dreth Gyngor	(32.3)	(33.3)	(34.3)	(35.3)
Cyfanswm y Cyllid	121.9	119.4	117.8	116.3
Arbedion Angenrheidiol	5.0	5.1	4.3	4.2
Prif Ragdybiaethau				
Dyfarniadau cyflog	1%	1%	1%	1%
Chwyddiant cyffredinol	1.25%	1.50%	1.50%	1.50%
Gostyngiad mewn Cyllid Allanol	-4.5%	-3%	-3%	-3%
Cyfun (AEF)				
Cynnydd yn y Dreth Gyngor	4.5%	3%	3%	3%

- 1.3** Roedd cynigion cychwynnol y Pwyllgor Gwaith (cyfarfod y Pwyllgor Gwaith ar 9 Tachwedd, 2015) yn gosod y gyllideb ddisymyd ar £126.7m ac, yn seiliedig ar gynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor, nodwyd mai £5.57m oedd y bwlc cyllidebol a'r arbedion arfaethedig yn £ 3.91m. Byddai hyn wedi arwain at orfod dod o hyd i £1.66m o arbedion ychwanegol.

2. YMGYNGHORIAD Y CYNGOR

- 2.1** Cymeradwyodd y Pwyllgor Gwaith y cynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb yn ei gyfarfod ar 9 Tachwedd 2015 ac yna cynhaliwyd cyfnod o ymgynghori cyhoeddus am saith wythnos. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid, rhanddeiliaid a staff i ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau, gan gynnwys: -
- Arolygon ar-lein;
 - Ysgrifennu llythyr neu anfon e-bost at y Cyngor;
 - Mynychu un o 13 sesiynau galw i mewn gydag Arweinydd y Cyngor.
- 2.2** Yn ogystal, cynhaliodd y Cyngor: -
- Grwpiau ffocws ar gyfer pobl ifanc dan 25 oed;
 - Arolwg ar-lein ar gyfer pobl ifanc dan 25 oed;
 - Sesiwn ar gyfer nifer o randdeiliaid a phartneriaid, gan gynnwys yr Heddlu, y Gwasanaeth Tân ac Achub, y Bwrdd Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned a sefydliadau 3ydd sector.
- 2.3** Mae canlyniadau'r broses ymgynghori ynghlwm yn Atodiad 1.

3. Y GYLLIDEB DDISYMUDD DDIWYGIEDIG AR GYFER 2016/17 A'R BWLCH CYLLIDEBOL

- 3.1 Ers cwblhau'r cynnigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, gwnaed ychwaneg o waith i adolygu a diwygio'r gyllideb ddisymud ar gyfer 2016/17. Mae hyn wedi arwain at nifer o newidiadau a manylir ar y rhain isod: -

Tabl 2
Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud

	£ 'm	£ 'm
Y Gyllideb Ddisymud fel yr oedd ar 16 Tachwedd, 2015		126.701
Cywiro Cyllidebau Yswiriant Gwladol - yn wreiddiol, roedd y gyllideb ddisymud yn cynnwys swm wrth gefn o £1.5 miliwn	(0.202)	
Uwch Swydddog Addysg - cynnwys swydd ychwanegol fel y cytunwyd yn flaenorol	0.083	
Gostyngiad mewn cyllidebau teithio - yn dilyn diwygio amodau gwasanaeth	(0.094)	
Cynnydd yn y gronfa wrth gefn ar gyfer Cost Newid	0.088	
Gostyngiad yn yr Ardoll Tân - yn dilyn cadarnhad terfynol	(0.010)	
Addasiadau Amrywiol Eraill	0.073	
Cyfanswm yr Addasiadau i'r Gyllideb Ddisymud		(0.062)
Y Gyllideb Ddisymud Ddiwygiedig fel yr oedd ar 7 Mawrth, 2016		126.639

- 3.2 Derbyniwyd y setliad dros dro ar 9 Rhagfyr 2015, ond ni fydd y setliad terfynol i law tan 9 Mawrth, 2016. Fodd bynnag, mae swyddogion Llywodraeth Cymru wedi dweud mai bychan iawn fydd unrhyw symudiad rhwng y setliad dros dro a'r un terfynol ac y byddir yn cyfrif am unrhyw addasiad y bydd ei angen drwy wneud cyfraniad bychan i neu o'r balansau cyffredinol.
- 3.3 Roedd ffigyrau'r setliad dros dro yn dangos gostyngiad o 2% mewn cyllid a oedd yn rhoi ffigwr o £91.925m ar gyfer y Cyllid Allanol Cyfun (AEF). Yn dilyn adolygiad gan Lywodraeth Cymru, diwygiwyd yr AEF at i fyny i £91.928m. Er mwyn ariannu'r gyllideb ddisymud, byddai angen i incwm y Dreth Gyngor fod yn £34.711m sy'n cyfateb i gynnydd o 11.88%. Os byddai cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor, sef cynnig cychwynnol y Pwyllgor Gwaith, yna byddai cyfanswm y cyllid sydd ar gael (AEF a'r Dreth Gyngor) yn £124.348m, diffyg o £2.291m.

4. ARBEDION

- 4.1 Yn ei gynigion cychwynnol ar gyfer y gyllideb, roedd y Pwyllgor Gwaith wedi nodi £3.913m o arbedion posibl. Mae'r arbedion arfaethedig wedi cael eu hadolygu ymhellach gan y Rheolwyr Cyllid, y Cyfrifwyr a'r Rheolwyr Gwasanaeth. Canfuwyd yn yr adolygiad bod modd cyflawni gwerth £2.955m o'r arbedion yn ystod y flwyddyn. Mae crynodeb fesul Gwasanaeth yn Nhabl 3 isod a fesul categori Arbedion yn Nhabl 4 isod (mae dadansoddiad llawn ynghlwm fel Atodiad 2):-

Tabl 3
Crynodeb o'r Cynigion ar gyfer Arbedion gan Wasanaethau

Gwasanaeth	Cynigiwyd £ '000	I'w gweithredu £ '000	Ddim yn Bosibl i'w Gweithredu £ '000
Oedolion	475	335	140
Plant	168	143	25
Tai	99	74	25
Addysg	1,279	1,267	12
Diwylliant	41	41	0
Hamdden	145	103	42
Economaidd a Morwrol	44	44	0
Priffyrdd a Thrafnidiaeth	490	490	0
Eiddo	135	85	50
Gwastraff	414	155	259
Gwarchod y Cyhoedd	67	67	0
Cynllunio	44	44	0
Busnes y Cyngor	76	56	20
Trawsnewid	59	4	55
Adnoddau	127	72	55
Awdurdod Cyfan	250	0	250
Cyfanswm	3,913	2,980	933

Tabl 4
Crynodeb o'r Arbedion yn ôl Categori

Categori arbedion	Cynigiwyd £ '000	I'w gweithredu £ '000	Ddim yn Bosibl i'w Gweithredu £ '000
Rhoi'r Gorau / Trosglwyddo Gwasanaeth	598	528	70
Dileu swyddi gweigion / swyddi nad oes eu hangen	397	309	88
Arbedion Effeithlonrwydd Cyffredinol	227	187	40
Gostyngiad mewn Cyllidebau Ysgolion	1,000	988	12
Cynhyrchu Incwm	322	273	49
Gostyngiad yn y Grantiau a Ddyfarnwyd	383	125	258
Tynnu Cyllidebau sydd heb eu defnyddio	292	257	35
Ail-dendro / arbedion caffael	160	130	30
Trawsnewid Gwasanaethau	534	183	351
Cyfanswm	3,913	2,980	933

4.2 Wrth adolygu'r arbedion arfaethedig, ystyriwyd yn drwyadl a oedd modd cyflawni'r arbedion ac roedd y rhesymau dros benderfynu nad oedd modd eu cyflawni yn amrywio ond gellir eu crynhoi i'r categorïau canlynol: -

- Bod penderfyniad a wnaed gan y Pwyllgor Gwaith yn lleihau neu'n atal yr arbediad rhag cael ei wneud (Gwerthu Garreglwyd, casglu sbwriel bob tair wythnos);
- Roedd yr arbediad yn gysylltiedig â'r broses ddiswyddo gwirfoddol ac mae wedi'i gynnwys yn y ffigwr arbedion cyffredinol o ddiswyddiadau gwirfoddol (gweler paragraff 4.3 isod);
- Mae'r angen i gydymffurfio â gofynion y setliad yn lleihau'r swm y gellir ei dynnu o'r gyllideb (cyllidebau ysgolion a'r angen am gynnydd o 1.85% mewn termau arian parod);
- Y cynnig oedd cynyddu cyllidebau incwm yn 2016/17 er nad oedd y targed incwm wedi cael ei gyflawni yn 2015/16;
- Nid oedd llawer o bosibilrwydd y byddai'r targed arbedion yn cael ei weithredu yn ystod y flwyddyn ariannol ac roedd angen gwneud gwaith pellach (gostwng y cyfraniadau i'r trydydd sector);
- Gostyngiadau mewn grantiau cysylltiedig yn gwrthbwysu unrhyw arbedion posibl (Grant Amgylcheddol Sengl).

- 4.3** Fel rhan o'r setliad, mae gofyniad i sicrhau bod cynnydd o 1.85% i gyllidebau ysgolion mewn termau arian parod. Gosodwyd y gyllideb ddisymyd ar gyfer 2016/17 ar £40.455m sef £1.705m yn uwch mewn termau arian parod na'r gyllideb ar gyfer 2015/16 a £0.988m yn uwch na'r cynnydd ariannol a ddisgwylwyd gan Lywodraeth Cymru. Mae'r pwysau ar y gyllideb sydd wedi cael eu hariannu yn cynnwys y canlynol: - Incrementau Tâl a Dyfarniadau Tâl - £ 503k, Cynnydd yn y Cyfraniad at Bensiynau Athrawon - £183k, Cyfraniadau Yswiriant Gwladol - £691k, Cynnydd yn Niferoedd y Disgyblion - £207k, Addasiadau Cyllidebol Eraill - £121k .
- 4.4** Yn ychwanegol at yr arbedion arfaethedig, gwahoddodd y Cyngor hefyd geisiadau am ddiswyddo gwirfoddol. O'r 95 o geisiadau a dderbyniwyd, derbyniwyd 32 ohonynt, a bydd y staff yn cael eu rhyddhau yn ystod y misoedd sydd i ddod. Bydd y gostyngiad yn nifer y staff yn arwain at arbedion ychwanegol o £400k.
- 4.5** Ers cwblhau'r cynigion cyllidebol cychwynnol, mae'r gyllideb ar gyfer Uned Bartneriaeth Gwynedd a Môn wedi cael ei chwblhau'n derfynol a bydd cyfraniad Ynys Môn yr un ag yr oedd yn 2015/16. Mae'r gyllideb ddisymud ar gyfer y Bartneriaeth £80k yn uwch na'r cyfraniad ac mae'r gwahaniaeth hwn bellach wedi'i ymgorffori yn y pecyn arbedion.
- 4.6** Felly, gan gymryd i ystyriaeth yr arbedion a nodwyd, dangosir y sefyllfa o ran y gyllideb ddiwygiedig yn Nhabl 5 isod.

Tabl 5
Sefyllfa'r Gyllideb Ddiwygiedig ar ôl gwneud Arbedion

	£ 'm	£ 'm
Y Gyllideb Ddisymud fel yr oedd ar 7 Mawrth, 2016		126.639
Arbedion a nodwyd	(2.980)	
Uned Bartneriaeth Gwynedd a Môn	(0.080)	
Arbedion a Gafwyd drwy Diswyddo Gwirfoddol	(0.400)	
		(3.460)
Cyllideb Refeniw Ddiwygiedig ar ôl Arbedion		123.179
Cyllid Allanol Cyfun		(91.928)
Y Cyfran o'r Gyllideb i'w hariannu gan y Dreth Gyngor		31.251

- 4.7** I ariannu'r gyllideb refeniw ddiwygiedig o £123.179m, byddai angen cynnydd yn y Dreth Gyngor o 0.73%. Fodd bynnag, y cynnig gwreiddiol yn y gyllideb oedd cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor. Ar y lefel hon, byddai'r cyllid sydd ar gael £1.169m yn fwy na'r Gofyniad Cyllidebol.

5. PWYSAU A THWF

- 5.1** Byddai cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor yn caniatáu ar gyfer cyllido rhai pwysau twf. Y ddau brif faes lle gwelir pwysau twf yw yn y Gwasanaethau Plant ac, yn ogystal, gallu'r Cyngor i ymateb i argymhellion a wnaed gan reoleiddwyr ac ymgynghorwyr allanol a gomisiynwyd gan y Cyngor.
- 5.2** Yn Atodiad 3, mae adroddiad a baratowyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Plant sy'n amlinellu'r cynnydd yn y galw ar y gwasanaeth a'r effaith ar y gyllideb. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried cynnwys yr adroddiad ac a ddylid cefnogi'r pwysau ar y gyllideb hon drwy roddi rhagor o gyllid yn y gyllideb ar gyfer 2016/17.
- 5.3** Yn Atodiad 4, mae adroddiad a baratowyd gan y Pennaeth Gwasanaethau Oedolion sy'n amlinellu'r pwysau o ran costau y bydd y gwasanaeth yn eu hwynebu yn ystod 2016/17. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried cynnwys yr adroddiad ac a ddylid cefnogi'r pwysau ar y gyllideb hon drwy roddi rhagor o gyllid yn y gyllideb ar gyfer 2016/17.
- 5.4** Comisiynodd y Cyngor ymgynghorydd allanol i adolygu'r Gwasanaeth TGCh. Yn dilyn yr adolygiad, gwnaed nifer o argymhellion i wella'r Gwasanaeth ac mae'r rhan fwyaf o'r rhain wedi cael eu gweithredu heb adnoddau ychwanegol. Fodd bynnag, er mwyn parhau i weithredu ar y rhain, mae'r Pennaeth Gwasanaeth wedi gofyn am £50k ychwanegol er mwyn cynyddu a diogelu adnoddau staffio. Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith ystyried y cais hwn.

6. Y DRETH GYNGOR

- 6.1 Y ffi ar gyfer Band D y Dreth Gyngor yn 2015/16 oedd £1,025.57, sef yr 8fed isaf yng Nghymru. Yn bwysicach na hyn yw sut mae lefel y Dreth Gyngor yn Ynys Môn yn cymharu â'r 5 awdurdod arall yng Ngogledd Cymru? Gweler y gymhariaeth yn Nhabl 6 isod:-

Tabl 6
Cymharu Taliadau Band D y Dreth Gyngor ar gyfer Awdurdodau Gogledd Cymru

Awdurdod	Ffi Band D 2015/16 £	Swm yn uwch / yn is nag Ynys Môn £	Canran yn uwch / yn is nag Ynys Môn %
Ynys Môn	1,025.57		
Gwynedd	1,161.07	+ 135.50	+ 13.2%
Conwy	1,013.11	- 12.46	-1.2%
Sir Ddinbych	1,142.22	116.65	+ 11.4%
Sir y Fflint	1,025.27	-0.30	0.0%
Wrecsam	994.23	-31.34	-3.1%

- 6.2 Cyllideb y Dreth Gyngor ar gyfer 2015/16 (ar ôl addasu ar gyfer y newid yn Sail y Dreth Gyngor) oedd £31.024m. Felly, mae pob cynnydd o 1% yn cynhyrchu £310,000 ychwanegol. Cynnig cychwynnol y Pwyllgor Gwaith oedd cynnydd o 4.5% yn y Dreth Gyngor a fyddai'n creu £ 1.396m ychwanegol ac yn rhoi tâl band D o £1,071.72, sef cynnydd o £ 46.15 (£0.89 yr wythnos).
- 6.3 Fel y nodwyd ym mharagraff 4.7, gallai'r gyllideb refeniw bresennol o £123.179m gael ei hariannu gan gynnydd 0.73% yn y Dreth Gyngor. Byddai hyn yn cynyddu'r tâl Band D i £1,033.02, sef cynnydd blynyddol o £7.45 neu £0.14 yr wythnos. Dangosir effaith pob cynnydd 0.5% o 1% i gynnig cyllidebol cychwynnol y Pwyllgor Gwaith o 4.5% yn Nhabl 7 isod: -

Tabl 7
Effaith Amrywio'r Cynnydd yn Lefel y Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17

Canran y Cynnydd	Newid o ran Cyllid Cyffredinol y Cyngor £	Y Gwarged uwchben Cyllideb Sail Ddiwygiedig 2016/17 £	Tâl Band D 2016/17 £	Cynyddu o gymharu â Thâl 2015/16 £	Cynnydd Wythnosol gymharu â Thâl 2015/16 £
4.5%	+ 1.396m	+ 1.079m	1,071.72	46.15	0.89
4.0%	+ 1.241m	+ 0.924m	1,066.59	41.02	0.79
3.5%	+ 1.086m	+ 0.769m	1,061.46	35.89	0.69
3.0%	+ 0.931m	+ 0.613m	1,056.33	30.76	0.59
2.5%	+ 0.776m	+ 0.458m	1,051.20	25.63	0.49
2.0%	+ 0.620m	+ 0.303m	1,046.07	20.50	0.39
1.5%	+ 0.465m	+ 0.148m	1,040.94	15.37	0.30
1.0%	+ 0.310m	0.000m	1,035.81	10.24	0.20

- 6.4 Mae datganiad ysgrifenedig y Gweinidog, a gyhoeddwyd ochr yn ochr â'r setliad dros dro, hefyd yn cynnwys y cyfeiriad canlynol at osod y Dreth Gyngor: -

"... Am 2016-17, yr wyf yn disgwyl i bob Awdurdod ystyried yr holl ffrydiau ariannu sydd ar gael wrth ystyried darparu gwasanaethau a gosod eu cyllidebau a'u Treth Gyngor. Er mai'r Grant Cymorth Refeniw yw'r ffynhonnell unigol fwyaf o gyllid ar gyfer Awdurdodau Lleol, nid dyma'r unig un.

Wrth bennu lefelau'r dreth gyngor ar gyfer 2016-17, yr wyf yn annog Awdurdodau Lleol i feddwl o ddifrif am yr heriau cyllidol y maent yn eu hwynebu ac i gydbwysu hyn gydag ystyriaeth o'r baich ariannol ar deuluoedd. Rydym yn cynnig cryn hyblygrwydd i Awdurdodau yng Nghymru nad yw ar gael i'w cymheiriaid yn Lloegr "

- 6.5 Dylid nodi y dylai lefel y cynnydd yn y Dreth Gyngor adlewyrchu gofynion incwm y Cyngor ac mae'n rhaid cymryd i ystyriaeth hefyd ddatganiad uchod y Gweinidog. Fodd bynnag, dylid nodi hefyd bod y cynnydd ar gyfer 2016/17 yn gosod y sefyllfa sail ar gyfer 2017/18 ac nid fedrir ond adennill sefyllfa sail is drwy gynnydd uwch yn 2017/18.

7. CRONFEYDD WRTH GEFN CYFFREDINOL A PHENODOL, ARIAN WRTH GEFN AR GYFER ARGYFYNGAU A RISG ARIANNOL

- 7.1** Mae'r gyllideb arfaethedig yn cynnwys nifer o ragdybiaethau o ran lefelau tebygol incwm a gwariant yn y dyfodol. Felly, yn anochel, mae yna nifer o risgiau ariannol cynhenid yn y gyllideb arfaethedig. Mae'r risgiau ariannol allweddol wedi'u hamlygu isod: -
- Mae gan unrhyw orwariant a ragwelir yn 2015/16 oblygiadau uniongyrchol ar gyfer cyllideb 2016/17, a hynny o ran asesu cadernid cyllidebau gwasanaethau unigol ac o ran digonolrwydd lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Ar hyn o bryd, rhagwelir gorwariant net o £470k ar gyfer cyllideb 2015/16, gyda rhai gwasanaethau yn wynebu cynnydd yn y galw am wasanaethau. Mae'r sefyllfa gyllidebol bresennol wedi bod yn ffactor pwysig wrth ystyried cynigion terfynol o ran arbedion a chynlluniau wrth gefn;
 - Mae'r cynigion o ran arbedion yn yr adroddiad hwn yn werth £3.46m a bydd angen eu cyflawni er mwyn sicrhau cyllideb gytbwys ar gyfer 2016/17. Mae'r lwfans wedi'i wneud, lle y mae'n briodol, ar gyfer costau gweithredu, ond mae elfen o risg ariannol yn gysylltiedig â chyflawni'r holl arbedion yn llawn, gyda'r risg honno yn amrywio'n sylweddol rhwng y cynigion unigol. Mae rhagdybiaethau realistig wedi cael eu gwneud ar gyfer rhan o'r flwyddyn lle na fedrir gweithredu ar unwaith, ond mae risg ariannol gynhenid yn gysylltiedig â sicrhau'r newidiadau mewn pryd i gyflawni'r math hwn o arbediad a gynlluniwyd;
 - Nid yw cynnydd mewn chwyddiant ond wedi cael ei briodoli i gostau gweithwyr ac unrhyw ymrwymadau cytundebol parhaus. Mae cynnydd o 5% wedi cael ei osod ar yr holl gyllidebau incwm anstatudol.
- 7.2** O ran cronfeydd ar gyfer digwyddiadau annisgwyl a chronfeydd wrth gefn, mae angen i'r Swyddog Adran 151 adolygu'r rhain yn eu cyfanrwydd ochr yn ochr â'r gyllideb sylfaenol ei hun a'r risgiau ariannol sy'n wynebu'r Awdurdod. Yn ogystal, dylai'r adolygiad gynnwys golwg tymor canol lle mae angen hynny a dylai gymryd i ystyriaeth ddatblygiadau allweddol a allai effeithio ar yr angen am adnoddau unwaith ac am byth a'r defnydd ohonynt.
- 7.3.** Mae ystyriaeth drylwyr a chadarn yn cael ei rhoddi i risgiau cyllidebol a diogelu iechyd ariannol y Cyngor ar hyn o bryd. Mae hyn yn arbennig o wir pan mae angen diogelu arian unwaith ac am byth yn ddigonol fel y gellir ei ddefnyddio i ariannu newidiadau strategol / trawsnewidiol yn y dyfodol yn hytrach nag i ariannu gorwariant sylweddol ar y gyllideb sylfaenol ei hun.
- 7.4.** Ystyriwyd yr angen i gadw'r gostyngiadau gwariant a wneir yn syth ac effaith hynny wedyn ar wasanaethau i'r lefel isaf bosib, ond rhaid cydbwysu hyn yn erbyn yr angen i sicrhau sefydlogrwydd ariannol y Cyngor yn y tymor canol a'r tymor hir, ac i arbedion gael eu gweithredu dros y blynyddoedd nesaf mewn ffordd raddol a strwythuredig. Yn ogystal, mae risg bob amser y bydd rhywfaint o wariant annisgwyl neu orwariant oherwydd pwysau mwy cyffredinol ar gyllideb y gwasanaeth, a rhaid i'r cronfeydd wrth gefn hefyd fod yn ddigonol i gwrdd â'r pwysau hyn.
- 7.5** Ar 31 Mawrth 2015, roedd £7.193m yng Nghronfeydd Cyffredinol y Cyngor, fodd bynnag, roedd y penderfyniad a wnaed ar gyllideb y Cyngor ym Mawrth 2015 yn caniatáu i'r Pwyllgor Gwaith ddefnyddio hyd at £500k o'r balansau cyffredinol i ymdrin â blaenoriaethau a allai godi yn ystod y flwyddyn. Mae'n debygol y bydd angen yr arian hwn. O ganlyniad, balans y Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol yw £6.693m sy'n cyfateb i 5.32% o gyllideb refeniw net 2015/16, 7.4% os yw'r gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion yn cael ei heithrio. Mae lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol a gedwir yn fater i'r Cyngor benderfynu arno, fodd bynnag, fel rheol gyffredinol, dylai lefel y cronfeydd wrth gefn fod o leiaf 5% o'r gyllideb refeniw flynyddol (ac eithrio cyllidebau a ddirprwywyd i'r ysgolion). Yn seiliedig ar gyllideb refeniw 2015/16, byddai angen £4.5m yn y cronfeydd wrth gefn cyffredinol.
- 7.6** Mewn adegau o galedi ariannol, mae cyllidebau'n cael eu lleihau ac nid oes ganddynt y capasiti i ddelio â chynnydd mewn pwysau yn enwedig yn y gwasanaethau hynny sydd â llai o reolaeth dros y galw ee Gwasanaethau Cymdeithasol. Felly, mae dadl bod yr angen am gronfeydd wrth gefn cyffredinol yn fwy oherwydd bod y risg o orwario ar gyllidebau'n cynyddu a bydd y Cyngor angen lefel uwch o adnoddau ariannol er mwyn lleihau'r risg.

- 7.7** Yn fy marn broffesiynol i, byddai gostwng lefel y gronfa wrth gefn gyffredinol i £4.5m yn risg annerbyniol ar hyn o bryd yn wyneb yr ansicrwydd parhaus ynghylch cyllido yn y dyfodol, ond mae lle i leihau lefel y cronfeydd wrth gefn cyffredinol. Fodd bynnag, nid wyf yn argymhell y dylai cronfeydd wrth gefn gael eu defnyddio fel ffordd o wneud i fyny'r diffyg ariannol mewn blwyddyn benodol, oherwydd byddai hynny ond yn gohirio'r angen i wneud toriadau yn y gyllideb i'r flwyddyn ariannol nesaf.
- 7.8** Fodd bynnag, mae lle i ddefnyddio rhywfaint o'r cronfeydd wrth gefn i ddarparu cymorth TG ar gyfer trawsnewid prosesau busnes. Bydd angen gwaith pellach i bennu lefel y cyllid sydd ei angen a byddai'n rhaid i bob achos busnes unigol ddangos y byddai'r prosiect yn cyflawni arbedion ariannol yn y dyfodol. Gellid rhyddhau swm o £1 filiwn o'r balansau cyffredinol a hynny'n golygu y byddai modd cynnal lefel ddarbodus o falansau cyffredinol.
- 7.9** Mae adroddiad llawn ar y Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol a'r Cronfeydd Wrth Gefn a Glustnodwyd yn cael ei gynnwys fel eitem ar wahân ar Raglen y Pwyllgor.
- 7.10** Mae'r gyllideb yn cynnwys £1.831m fel cronfeydd wrth gefn cyffredinol a rhai a glustnodwyd. Mae'r eitemau sydd i'w hariannu o'r cronfeydd wrth gefn hyn yn cynnwys gwelliannau i systemau TG, costau diswyddo posibl yn y dyfodol, costau yn ymwneud â pharhau i redeg Cartref Preswyl Haulfre a swyddi cyfnod penodol ychwanegol sydd eu hangen i gefnogi'r Rhaglen Newid. Yn ogystal, mae swm o £310k wedi'i ddyrannu fel arian wrth gefn cyffredinol a fydd yn cael ei ddefnyddio i dalu unrhyw gostau annisgwyl sy'n codi yn ystod y flwyddyn.

8. CADERNID YR AMCANGYFRIFON

- 8.1** Yn unol ag Adran 25 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 mae'n ofynnol i'r Prif Swyddog Cyllid gyflwyno adroddiad ar gadernid yr amcangyfrifon cyllidebol a digonolrwydd y cronfeydd wrth gefn arfaethedig.
- 8.2** Mae amcangyfrifon y gyllideb yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch gwariant ac incwm yn y dyfodol ac yn cynnwys elfen o risg yn sgil rhagdybio. Gall effaith y risg hon gael ei lliniaru drwy gynlluniau wrth gefn, cyllidebau wrth gefn a chronfeydd ariannol wrth gefn.
- 8.3** Nid yw cadernid yr amcangyfrifon cyllidebol yn gwestiwn syml o p'un a ydynt yn cael eu cyfrifo yn gywir. Yn ymarferol, mae llawer o gyllidebau wedi'u seilio ar amcangyfrif neu ragolygon, ac efallai y bydd elfen o risg ynghylch a fydd y cynlluniau yn cael eu darparu, neu dargedau'n cael eu cyflawni. Caiff risgiau gwahanol i'r gyllideb eu hystyried yn eu tro isod: -
- **Risg Chwyddiant** - Mae hyn yn golygu'r risg y gallai chwyddiant droi allan i fod yn sylweddol wahanol i'r rhagdybiaeth a wnaed yn y gyllideb. Ar gyfer 2016/17, nid yw chwyddiant ond wedi cael ei ganiatáu ar gyfer codiadau cyflog (1%) ac unrhyw gytundebau contract y mae angen cynyddu chwyddiant ar eu cyfer. Mae lefel chwyddiant yn isel ar hyn o bryd, sef ychydig yn uwch na 0% ac ni ddisgwylir cynnydd sylweddol yn ystod y cyfnod y mae'r gyllideb yn ymwneud ag ef, ac o ganlyniad, mae'r risg o gamgymeriadau yn y rhagdybiaethau chwyddiant yn isel;
 - **Risg Cyfraddau Llog** – Mae cyfraddau llog yn effeithio ar gyllideb refeniw un flwyddyn drwy'r llog a enillir - hy mae cynnydd yn y gyfradd log yn beth da. Yn unol â Strategaeth Rheoli'r Trysorlys yr Awdurdod, rhaid buddsoddi ar sail diogelwch a hylifedd y buddsoddiad fel yr ystyriaeth gyntaf a bydd enillion ar y buddsoddiadau'n cael llai o flaenoriaeth, felly, nid yw'r gyllideb yn dibynnu ar enillion uchel yn sgil buddsoddi. Mae cyfraddau llog yn parhau i fod ar eu hisaf erioed ac nid ydynt yn debygol o ddechrau codi hyd at 2017. Felly, ystyrir bod y risg o ran cyfraddau llog yn isel, ac, fel mewn blynyddoedd blaenorol, mae hon yn risg ddigolledu ar gyfer risg chwyddiant oherwydd os yw un yn cynyddu, yna mae'r llall yn debygol o gynyddu hefyd;

- **Risgiau Grantiau** - Mae'r rhain yn risgiau sydd ynghlwm wrth y nifer fawr o grantiau penodol gan Lywodraeth Cymru, Ewrop neu gyrff eraill sy'n cynnal cyfran dda o Wariant y Cyngor. Efallai y bydd rhai o'r rhain yn cael eu gostwng yn sylweddol neu'n cael eu torri yn gyfan gwbl; nid oes gennym ddarlun cyflawn o'r rhain i gyd ac ni fydd y darlun hwn ar gael hyd yn oed wrth i'r flwyddyn ariannol gychwyn. Er mai'r ymateb naturiol yw dweud y bydd yn rhaid i'r gwariant sy'n gysylltiedig â'r grant ddod i ben pan ddaw'r grant i ben, mae perygl na fydd hyn bob amser yn bosibl. Efallai na fydd yn bosibl pan fydd telerau'r contract yn golygu na all y gwariant gael ei dorri mor gyflym â'r incwm neu os yw'n ymwneud â chostau diswyddo sydd heb eu hariannu. Efallai na fydd yn bosibl os yw'r gweithgaredd a ariennir yn troi allan i fod mor bwysig i gyflawni Blaenoriaethau'r Cyngor ei hun, fel bod y Cyngor yn penderfynu bod rhaid iddo barhau â'r gwariant. Wrth ymdrechu i liniaru'r risg hon, rhaid sicrhau bod gennym y wybodaeth orau sydd ar gael ar bob grant: ond ni fedrir diystyru'n gyfan gwbl y bydd newidiadau sylweddol yn digwydd yn ystod y flwyddyn;
- **Risgiau Incwm** - Mae'r gyllideb yn seiliedig ar sicrhau cynnydd cyffredinol o 5% yn y ffioedd, ac mae nifer o wasanaethau wedi rhagdybio codiadau a fydd hyd at 5%. Os bydd hyblygrwydd y galw am Wasanaethau Cyngor yn golygu bod lefel y galw'n disgyn, ac nad yw targedau incwm yn cael eu cyflawni, gall hynny arwain at orwario ar gyllidebau net. Bydd angen monitro'r sefyllfa o ran y gyllideb net yn ofalus ac, os oes angen, torri yn ôl ar wariant i gyfateb i'r gostyngiad mewn incwm;
- **Risg Optimwm** - Mae'n debyg mai'r perygl mwyaf yn yr amgylchiadau presennol yw bod yr Awdurdod, Aelodau a Swyddogion, wedi bod yn or-optimistaidd o ran yr arbedion fydd yn cael eu cyflawni. Petai'r prosiectau hyn yn rhedeg i drafferthion ac yn methu cyflawni'r arbedion a gymerwyd allan o'r gyllideb, gallai hynny arwain at orwario sylweddol;
- **Y Risg o fod yn rhy Ofalus** – Dyma'r gwrthwyneb i'r risg optimwm: y perygl bod ein cyllidebau wedi cael eu llunio'n rhy ofalus ac, o'r herwydd, yn fwy nag sydd ei angen;
- **Risgiau Arbedion** - Mae'r gyllideb refeniw yn cynnwys £3.35 miliwn o arbedion refeniw ac, er bod pob cynnig wedi cael ei asesu a swm yr arbediad wedi ei addasu i gymryd i ystyriaeth y dyddiad gweithredu arfaethedig, mae perygl na fydd yr holl gynigion yn cael eu gweithredu erbyn y dyddiad arfaethedig. Mae hyn yn arbennig o wir ar gyfer y cynigion sy'n ymwneud â thrawsnewid gwasanaethau'n sylweddol, diswyddo staff, cynhyrchu incwm neu newidiadau i gontractau presennol. Bydd unrhyw oedi o'r dyddiad dechrau arfaethedig yn rhoi pwysau ar y gyllideb refeniw;
- **Risgiau Cyflogau a Graddfeydd** - Daeth y broses arfarnu swyddi i ben yn ystod 2015/16 ac mae pob cyllideb staffio yn seiliedig ar y graddfeydd cyflog newydd. Mae rhai ceisiadau am ail-asesiad o'r graddfeydd wedi'u cyflwyno, ond bydd unrhyw gostau uwch yn gorfod cael eu hariannu o gyllidebau presennol y gwasanaethau, gan leihau'r risg i gyllideb 2016/17;
- **Costau Diswyddo Staff** - Mae'r cynnig o ran y gyllideb yn cynnwys £400k o arbedion yn deillio o ddiswyddiadau gwirfoddol. Yn dilyn rhyddhau rhai aelodau o staff, bydd rhaid ad-drefnu o fewn gwasanaethau, a gall y prosesau hyn achosi oedi neu fethiant i wneud yr arbedion a ragwelwyd. Yn ogystal, efallai y bydd rhai cynigion yn golygu diswyddiadau ychwanegol. I liniaru'r risg, mae cronfa wrth gefn o £500k wedi cael ei chynnwys yn y gyllideb.

8.4 Mae'r Swyddog Adran 151 o'r farn, felly, bod y cyllidebau yn gadarn ac yn gyflawnadwy.

9. PWYLLGOR SGRIWTINI

9.1 Fel y nodwyd ym mharagraff 4.7, mae'r cyfanswm AEF a'r Dreth Gyngor ar lefel o 4.5% yn uwch na'r gyllideb ddisymyd o £1.169m. Cyflwynwyd y wybodaeth hon i'r Pwyllgor Sgriwtini i'w ystyried yn ei gyfarfod ar 1 Chwefror, 2016. Gofynnwyd i'r Pwyllgor ystyried y cwestiynau canlynol: -

- P'un a yw'r arbedion a nodwyd fel rhai cyraeddadwy yn 2016/17 yn cael eu huchafu gan gadw mewn cof bod sicrhau'r arbedion mwyaf posibl yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i'r Cyngor ymateb i bwysau ar wasanaethau a gofynion o ran arbedion yn y dyfodol;

- P'un a yw'r Aelodau'n cefnogi argymhelliad, i gael ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith, bod swm yn cael ei ddyrannu o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i ariannu newidiadau mewn prosesau busnes a gynlluniwyd i ryddhau rhagor o arbedion effeithlonrwydd y gellir eu defnyddio i ymateb i welliannau / pwysau ar wasanaethau;
- Lefel y Dreth Gyngor wrth symud ymlaen gyda golwg ar y materion a nodir yn yr adroddiad hwn, y cyfraniad y mae'r Dreth y Gyngor yn ei wneud i refeniw cyffredinol y Cyngor a'r pwysau ariannol y mae'r Cyngor yn debygol o'u hwynebu o 2017/18 ymlaen;
- Lefel y warchodaeth a roddir i gyllidebau ysgolion gan gadw mewn cof yr angen i ysgolion gyfrannu at yr arbedion cyffredinol y mae'r Cyngor eu hangen;
- Os gwneir penderfyniad terfynol gan y Pwyllgor Gwaith i weithredu arbedion effeithlonrwydd ar gyllidebau'r Ysgolion, gofynnir i Aelodau gynnig sylwadau ar a ddylai'r lefelau'r cronfeydd wrth gefn yn y sector cynradd ddylanwadu ar y penderfyniad o ran y modd y bydd yr arbedion yn cael eu dyrannu ar draws y sectorau.

9.2 Mae ymateb y Pwyllgor Sgriwtini wedi ei gynnwys fel adroddiad ar wahân ar agenda'r Pwyllgor yma.

10. CYLLIDEB ARFAETHEDIG A LEFEL Y DRETH GYNGOR

10.1 Ar ôl ystyried y cyllid sydd ar gael a'r cynnydd yn yr AEF ers i'r cynigion cyllidebol cychwynnol gael eu llunio, ar ôl ystyried canlyniadau'r broses ymgynghori ac ymateb y Pwyllgor Sgriwtini ac ystyried penderfyniadau'r Pwyllgor Gwaith yn dilyn hynny, bod y cynnig terfynol ar gyfer y gyllideb yn cynnwys y newidiadau canlynol o'r cynnig cyllidebol cychwynnol: -

1. Bod y gyllideb ddisymud ar gyfer 2016/17 yn £126.639m.
2. Bod arbedion effeithlonrwydd o £3.46m yn cael eu gweithredu gan gynnwys arbedion drwy ddiswyddiadau gwirfoddol a gostyngiad o £0.988m yn y gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion.
3. Bod £400k o'r cyllid addysg canolog yn cael ei ddefnyddio i leihau effaith y gostyngiad yng nghyllidebau'r ysgolion ar gyfer 2016/17 ac yn caniatáu amser i ysgolion i leihau eu costau drwy gaffael yn well a thrwy adolygu costau nad ydynt yn rhai dysgu. Mae hyn yn lleihau'r arbediad arfaethedig ar gyllideb yr Ysgolion i £600k ac yn gostwng y pecyn arbedion cyffredinol i £3.06m. Yn ychwanegol, trosglwyddir £100k o'r elfen sydd heb ei ddirprwyo i gyllideb yr ysgolion, yn ôl i'r gyllideb a ddirprwywyd i'r ysgolion a'i ddyrannu i ysgolion drwy'r fformiwla cyllido, a thrwy hynny'n lleihau'r effaith ar ysgolion gan £100k pellach yn 2016/17.
4. Cynnydd o £500k yng nghyllideb y Gwasanaethau Plant i adlewyrchu'r pwysau cynyddol ar y gwasanaeth.
5. Cynnydd o £100k yng nghyllideb y Gwasanaethau Oedolion i adlewyrchu'r pwysau costau cynyddol yn y gwasanaeth a bod £200k pellach yn cael ei gadw wrth gefn i ariannu colli incwm gofal seibiant petai'r newid arfaethedig yn y polisi codi tâl yn cael ei weithredu.
6. Cynnydd o £50k yn y gyllideb ar gyfer Gwasanaethau TG er mwyn iddynt gyflawni'r cynllun gweithredu sy'n deillio o'r adolygiad allanol.
7. Cynnydd o 3.5% yn y Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17.
8. Bod y balans o £8,562 sy'n weddill yn cael ei ychwanegu at y gronfa wrth gefn gyffredinol.
9. Bod swm o £1.0 miliwn yn cael ei ddyrannu o'r cronfeydd wrth gefn cyffredinol i ariannu cost trawsnewid prosesau busnes. Byddai pob cais unigol yn cael ei asesu ar sail yr arbedion y maent yn eu darparu ar gyfer y dyfodol neu'r gwelliant i'r modd y byddai gwasanaethau'n cael eu darparu o ganlyniad i'r buddsoddiad.

10.2 Mae Tabl 8 isod yn dangos yr arian sydd ar gael a'r arian sydd ei angen ar ôl cymryd i ystyriaeth y cynigion a nodir yn y cynigion cyllidebol cychwynnol a'r newidiadau a wnaed wedyn fel y nodir ym mharagraff 10.1 uchod.

Tabl 8
Gofynion o ran y Gyllideb Arfaethedig ac ariannu yn 2016/17

Gofyniad y gyllideb	£ 'm
Cyllideb Derfynol 2015/16	124.646
Chwyddiant ac Addasiadau yn sgil Ail-Brisio	1.993
Cyllideb Sylfaenol 2015/16 (cyn Buddsoddiadau / Arbedion)	126.639
Arbedion cyllidebol	(3.060)
Buddsoddi mewn Pwysau Gwasanaeth	0.650
Cynnydd mewn Cyllidebau wrth gefn	0.208
Defnyddio Cronfeydd Wrth Gefn	0.400
Cyllideb Sylfaenol 2016/17	124.037
AEF terfynol	91.928
Y Dreth Gyngor gyda chynnydd o 3.5%	32.109
Cyfanswm Cyllid	124.037

10.3 Mae'r cynnydd o 3.5% yn cynrychioli cynnydd o £35.89 y flwyddyn neu £0.69 yr wythnos ar Eiddo Band D.

10.4 Mae dadansoddiad llawn o'r gyllideb a gynigiwyd fesul Gwasanaeth yn Atodiad 5.

11. ASESIAID O'R EFFAITH AR GYDRADDOLDEB

11.1. Wrth gyflwyno ei wasanaethau, rhaid i'r Cyngor fod yn ymwybodol o'i ddyletswyddau dan Reoliadau Deddf Cydraddoldeb 2010 (Dyletswyddau Statudol) (Cymru) 2011 i asesu effaith penderfyniadau ariannol allweddol ar grwpiau gwarchoddedig a rhoi sylw dyledus i ganlyniad asesiadau o'r fath.

11.2 Fel rhan o'r broses o lunio cyllideb 2015/16, gofynnwyd i wasanaethau gynnal asesiad cychwynnol ar effaith pob cynnig o safbwynt cydraddoldeb. Cafodd arweiniad ei gynnwys gyda'r pro-forma cyllidebol ac roedd canllawiau pellach ar gael ar gynnal EIA ar safle mewnwyd y Cyngor. Mae sylwadau ar gynigion unigol wedi eu cynnwys yn yr atodiadau. Bydd angen i'r gwasanaethau fonitro'n agos y cynigion sy'n debygol o gael effaith sylweddol.

12. DIWEDDARU'R STRATEGAETH ARIANNOL TYMOR CANOL

12.1 Mae'r cynigion cyllidebol cychwynnol a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 16 Tachwedd, 2015 yn seiliedig ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol a gymeradwywyd gan y Pwyllgor Gwaith ym Mis Chwefror 2015 (gweler Tabl 1).

12.2 Y gwahaniaeth arwyddocaol rhwng y setliad a ragwelwyd ym mis Tachwedd 2015 a chanlyniad y setliad dros dro wedi cael effaith sylweddol ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol. Nid yw'r sefyllfa hon yn unigryw i Ynys Môn ac roedd y rhan fwyaf o Gynghorau yng Nghymru wedi cynllunio ar gyfer toriad mwy yn yr AEF nac a gafwyd mewn gwirionedd. Mae'r diffyg sicrwydd ynghylch setliadau yn y dyfodol yn sgil etholiadau'r Cynulliad ym mis Mai a'r ansicrwydd ynghylch sefyllfa economaidd gyffredinol y DU yn ei gwneud yn anodd cwblhau Strategaeth Ariannol Tymor Canol gydag unrhyw sicrwydd a chywirdeb.

12.3 Mae CLILC wedi gwneud rhywfaint o waith ar y setliadau tebygol yn y dyfodol ar gyfer llywodraeth leol yng Nghymru ar sail eu dadansoddiad o'r wybodaeth a gynhwysir yn yr Adolygiad Wariant a wnaed yn yr hydref a chyllideb Llywodraeth Cymru ar gyfer 2016/17. Mae llawer yn dibynnu ar y lefel o amddiffyniad y bydd Llywodraeth Cymru yn ei roi i feysydd gwariant eraill o gymharu â llywodraeth leol. Mae eu dadansoddiad yn dangos ystod o bosibiliadau o dwf o 3.2% yn yr AEF dros 3 blynedd os bydd cyllidebau llywodraeth leol yn cael eu diogelu i doriad o 7.5% dros yr un cyfnod os bydd meysydd eraill yn cael eu gwarchod yn gryf.

12.4 Mae Tabl 9 isod yn rhoi syniad o'r arbedion tebyol y bydd angen eu gwneud os cymerir yn ganiataol y bydd gwariant net yn tyfu gan 2% y flwyddyn, y bydd cynnydd o 4% y flwyddyn yn y Dreth Gyngor, a bod yr AEF yn cael ei ostwng gan 2% yn 2017/18, 2.6% yn 2018/19 a 2.7% yn 2019/20.

Tabl 9
Yr Arbedion Posibl y bydd eu hangen 2017/18 - 2019/20

	2017/18 £ 'm	2018/19 £ 'm	2019/20 £ 'm
Cyllideb Refeniw Net D/Y	124.3	123.7	122.7
Llai yn cael ei ariannu gan gronfeydd wrth gefn yn y flwyddyn flaenorol	(0.4)	0.0	0.0
Pwysau Cyllideb a Chwyddiant	2.5	2.5	2.5
Cyllideb ddiwygiedig	126.4	126.2	125.2
Cyllid Allanol Cyfun (AEF)	(90.0)	(87.7)	(85.3)
Y Dreth Gyngor	(33.7)	(35.0)	(36.4)
Cyfanswm Cyllid	123.7	122.7	121.7
Arbedion Angenrheidiol	2.7	3.5	3.5

12.5 Bydd diweddariad ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canol yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith fel y daw gwybodaeth ar setliadau yn y dyfodol yn gliriach.

13. ARGYMHELLION

13.1 Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn cymeradwyo'r cynig terfynol ar gyfer y gyllideb fel y nodir ym Mharagraff 10 i gyfarfod llawn y Cyngor ar 10 Mawrth, 2016.

Ymateb i Gynigion Cychwynol ar gyfer Cyllideb y Pwyllgor Gwaith – Cwrdd a'r Heriau 2016**CYNGOR SIR YNYS MÔN****Ionawr 2016****Dadansoddwr – Alwyn Williams, Dadansoddwr Perfformiad****Awdur – Gethin Morgan, Rheolwr Cynllunio Busnes, Rhaglen a Perfformiad****Pennaeth Gwasanaeth – Scott Rowley, Pennaeth Trawsnewid Corfforaethol****1. Rhagarweiniad**

- 1.1. Ymgynghorodd y Cyngor yn ddiweddar ar gynigion cyllidebol cychwynol y Pwyllgor Gwaith - 'Cwrdd â'r Heriau' rhwng 16 Tachwedd a 31 Rhagfyr, 2015. Roedd y cyfnod ymgynghori o 7 wythnos yn canolbwyntio ar fwy na 80 o gynigion a gyflwynwyd gan y gwasanaethau a'i herio gan aelodau. Rhannwyd yr 80 i mewn i 6 thema effeithlonrwydd fel yr amlinellir yn Strategaeth Effeithlonrwydd 2014-2017 y Cyngor, sef:-
- Sicrhau bod y ffordd yr ydym yn gweithio yn darparu gwerth am arian
 - Lleihau costau Rheoli, Democratiaeth a Biwrocratiaeth
 - Trawsnewid y gwasanaethau mae dyletswydd gyfreithiol arnom i'w darparu; gan sicrhau eu bod yn fodern, effeithiol ac yn effeithlon
 - Gweithio gydag eraill i arbed arian a chael y gorau allan o'n staff
 - Cynyddu incwm ar gyfer y Cyngor
 - Herio a ddylem ddarparu gwasanaethau sydd ddim yn hanfodol neu'n anstatudol; lle mae eraill hefyd yn eu darparu neu lle gall eraill eu darparu
- 1.2. Ystyriwyd amrywiaeth helaeth o arbedion lle'r oedd yr her fewnol wedi arwain at gynigion sy'n amrywio o ddyrannu lleoedd hysbysebu ar finiau i fusnesau lleol, i gludo gwastraff i St Helens / Runcorn i'w ailgylchu yn hytrach na anfon i safleoedd tirlenwi yn Llanddulas. Marchnatwyd y cynigion yma mewn nifer o ffyrdd; o'r erthyglau yn y wasg, i hyrwyddo ar y dudalen cartref o wefan y Cyngor trwy'r defnydd o Twitter, Facebook ac e-byst. Roedd pob un wedi'u hanelu at hysbysu ac ennyn brwdfrydedd dinasyddion a staff i ymgysylltu ac ymateb i'r cynigion cychwynol.
- 1.3. Gofynnwyd i ddinasyddion, partneriaid a staff ymateb i'r ymgynghoriad drwy wahanol ddulliau gan gynnwys:-
- Dau arolwg ar-lein ar ein gwefan
 - Arolwg ar gyfer pawb
 - Arolwg yn benodol ar gyfer yr ifanc (gweler isod)
 - E-bostio neu ysgrifennu atom
 - Mynychu un o'r 13 sesiwn galw heibio gyda Arweinydd y Cyngor
 - Blychau awgrymiadau ar gefer staff a leolir y nein derbynfeydd
- 1.4. Yn ogystal â'r uchod, cynhaliodd y cyngor:-
- 7 sesiwn grŵp ffocws ar gyfer pobl o dan 25 oed ym mhob ysgol uwchradd, fforwm ffermwyr ifanc a llety digartref
 - Arolwg ar-lein gynllunwyd gan Llais Ni i bobl o dan 25
 - Sesiwn a gynhaliwyd yn y Cyngor ar gyfer nifer o partneriaethau fel yr Heddlu, Gwasanaeth Tan, Iechyd, Cynghorau Tref a Chymuned, cyrff y 3ydd Sector ac asiantaethau arall.
 - Sesiwn cynnal gyda Lleisiau Lleol Ynys Môn yng Nghanolfan Gymunedol Gwelfor gyda'r 65+

- 1.5. Roedd yr ymgynghoriad yma yn ddilyn digwyddiadau ymgynghori blaenorol a gynhaliwyd ar ddiwedd 2013 a 2014 lle cafwyd tua 1400 o ymatebion oedd eisoes wedi cael eu ystyried wrth trafod ein cynigion cyllideb blaenorol ar gyfer 2015/16.

2. Canlyniadau

- 2.1. Roedd yr ymateb i'r cynigion cyllidebol cychwynol ar gyfer 16/17 dros cyfnod o 7 wythnos yn weddol gadarnhaol. Mae tua 450 o ymatebion (0.65% o'r boblogaeth) wedi'i dderbyn oddi draws yr amryw sianelau a amlinellwyd uchod gydag ymatebwyr yn ymgysylltu ar draws pob dull.
- 2.2. Y ffordd fwyaf llwyddiannus o ymgysylltu oedd y grwpiau ffocws wyneb yn wyneb a'r cyfarfodydd gyda thua 65% o'r holl ymatebwyr yn bresennol. Dilynwyd hyn gyda thua 30% yn ymateb drwy'r arolygon ar-lein a'r gweddill drwy ddulliau traddodiadol. Barnwyd bod y sesiynau galw i mewn, a gynhaliwyd ar draws yr ynys mewn 13 lleoliad gwahanol, oedd y lleiaf llwyddiannus gydag un neu ddau o'r sesiynau hefo neb yn ymgysylltu.
- 2.3. Y prif feysydd ffocws o'r ymatebion oedd fel a ganlyn a gellir eu dychmygu drwy ddefnyddio'r wordle isod ar lun 1:-
1. Casgliadau Gwastraff Tŷ a Casglu Gwastraff Swmpus
 2. Ffioedd Meysydd Parcio
 3. Caffis Canolfannau Hamdden
 4. Swyddi AHNE
 5. Toriadau mewn Cyllido Addysg
 6. Toriadau Cyllid Grant
 7. Lleihad mewn Rheoli a Gweinyddu
 8. Darpariaeth Cartrefi Gofal Mewnol yn y dyfodol

Llun 1.

- 2.4. Yn gyffredinol, roedd yr ymatebwyr yn rhoi ystyriaeth gytbwys o'r dasg anodd sy'n wynebu'r Cyngor ac mae'r gweddill yr adroddiad hwn yn darparu crynodeb o'r ymatebion a dderbyniwyd:-

2.4.1. **Casgliadau Gwastraff Tŷ a Casglu Gwastraff Swmpus**

Roedd y mwyafrif o'r ymatebion yn erbyn y newidiadau i gasgliadau biniau bob pythefnos. Fodd bynnag, os oes angen newid yna'r casgliad y gellid ei gwneud yw y byddai llawer mwy bodlon gyda chyfnod casgliad bob 3 wythnos yn hytrach na bob 4. Mae'r cwynion yn ymddangos i ganolbwyntio ar y ffaith bod biniau yn llawn ar ôl pythefnos sy'n golygu y byddai angen i liniaru'r newid trwy sicrhau ailgylchu ychwanegol, a hefyd y pryder y bydd cael gwared ar gasglu gwastraff swmpus am ddim yn arwain at dipio anghyfreithlon a chost ychwanegol i'r cyngor oherwydd hyn.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:

"Peidiwch a thorri casgliadau bin y tu hwnt i'r casgliad biniau bob pythefnos sy'n bodoli eisioes. Dydi fy min i ddim yn llawn fel arfer bob pythefnos, on dos rwyf yn methu casgliad oherwydd fy mod ar wyliau neu beth bynag, bydd yr egwyl o gasglu'r

sbwriel yn ddwbl a nodir. Felly posib fyswn i yn mynd 8 wythnos heb gasgliad bin, sydd yn amlwg yn annerbyniol”

“Byddai casglu biniau du 3 wythnos yn iawn gan ddarparu teuluoedd â clytiau (phlant ifanc o dan 4 oed) yn cael eu darparu ar gyfer ... Fodd bynnag ni fyddai 4 wythnos neu bin llai yn iawn (hyd yn oed gyda biniau ychwanegol) i ni ... Byddwn hefyd yn cynnig casgliad bob 4 wythnos o finiau gwyrdd yn ystod y gaeaf gan fod y mwyafrif o'r llenwad yn bioddiraddadwy ac yn gallu aros ychydig mwy o wythnosau.”

“O ran y cynigion ar gyfer casgliadau gwastraff bob 3 neu efallai 4 wythnos a gostyngiad posibl ym maint biniau gwastraff ... Rwy'n protestio yn y telerau cryfaf phosibl nad yw'r dull symlach hyn yn dderbyniol ac ei fod wedi ei feddwl allan yn wael iawn fel 'adwaith 'knee-jerk' 'i wella targedau gwastraff ac arbed arian ... Rwy'n argymhell eich bod yn ystyried edrych ar gartrefi eu hunain, y nifer o bobl mewn cyfeiriad penodol, eu hoedran a'u hamgylchiadau ac yn y blaen.”

“Os oes rhaid i ni newid casgliadau bin, dylem yn newid i bob 3 wythnos nid bob 4 wythnos”

“Byddwn yn gefnogol i casgliadau bob 3 wythnos ar yr amod bod gennym bocsys ailgylchu mwy ... Dylai'r cyngor roi'r gorau i gasgliadau bin gwyrdd o 1 Tachwedd / Rhagfyr i ddiwedd Chwefror.”

“Na i newid casgliadau bin i bob 3 neu 4 wythnos. Mae gen i deulu mawr ac rydym yn rhedeg allan o le ar gyfer ein sbwriel hyd yn oed gyda chasgliadau biniau 2 wythnos”

“Yr wyf yn deall bod Ynys Môn yw'r unig gyngor i gynnig system gwastraff swmpus am ddim, ac yr wyf yn teimlo fel y dylem aros felly. Yr wyf yn gwybod cheir rhestr aros hir, ond os ydych yn addysgu pobl er mwyn iddynt wybod ein bod yn ffodus i gael y gwasanaeth am ddim, yna gallant fod yn fwy dealladwy pan ddaw i amseroedd aros.”

“Teimlwn y dylai casgliad yn rhad ac am ddim ar gwastraff swmpus barhau er mwyn osgoi cynnydd sylweddol mewn tipio anghyfreithlon, a fyddai ynddo'i hun yn cael costau cysylltiedig”

Cafwyd pleidlais unfrydol yn y digwyddiad ymgynghori Lleisiau Lleol Ynys Môn yn erbyn casgliad ysbwriel bob 4 wythnos, ond gydag amheuan ar gasgliad bob 3 wythnos hefyd . Roedd rhai yn pryderu am yr aelwydydd hynny nad ydynt yn ailgylchu a hefyd y rhai â theuluoedd mawr gyda biniau llawn ar ôl 2 wythnos.

2.4.2. Incwm Meysydd Parcio

Roedd nifer o'r sylwadau yn negyddol ac yn ymwneud â cynyddu ffioedd parcio ceir gyda nifer yn dweud y bydd y ffioedd yn gyrru pobl oddi wrth siopa Tref neu yn effeithio ar dwristiaeth.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:-

“Byddwch yn cael mwy o bobl sy'n eu defnyddio os ydych yn gostwng y gost - bydd mwy o bobl yn ei ddefnyddio am 30c / awr. Mae llawer o bobl, gan gynnwys fi, cau talu am feysydd parcio. Rwy'n berchen ar siop yng Nghaergybi, swm y cwynion yr ydym yn clywed am y pris i barcio. Yn fwy tebygol o ddenu ymwelwyr i mewn i drefi drwy ei wneud yn rhatach.”

“Rwy'n llwyr anghytuno â taliadau meysydd parcio, nhw sy'n gyfrifol am pam bod ein trefi a'n strydoedd mawr mor wag â busnesau yn brwydro i aros ar agor. Pam y byddai rhywun yn talu i barcio pryd y gallant fynd i archfarchnad ac parcio am ddim?”

“Mae cynyddu taliadau meysydd parcio yn wrthgynhyrchiol mewn sawl ardal, gan ei fod yn rhoi pobl i ffwrdd o siopa yn eu stryd fawr lleol ... ac yn annog pobl i barcio ar y ffyrdd yn lle, gan achosi tagfeydd ychwanegol.”
Roedd y 46 o fynychwyr yn y digwyddiad ymgynghori Lleisiau Lleol Ynys Môn yn erbyn cynyddu ffioedd parcio.

2.4.3. Caffis Canolfanau Hamdden

O'r sylwadau a dderbyniwyd, mae'r rhan fwyaf naill ai'n cwestiynu'r angen am gaffi neu nodi nad oeddent yn gwerthu bwyd iach ar hyn o bryd.

T Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:-

“Hoffwn eich bod yn ystyried mynd ymhellach nag adolygu'r bwydlenni ac oriau staffio. A oes angen i gael caffi mewn Canolfan Hamdden?”

“Ni ddylai rhain dderbyn cymhorthdal gan y cyngor. Mae canolfannau hamdden mewn trefi lle mae adwerthwyr bwyd eraill felly nid yw'r caffis yn perfformio gwasanaeth hollbwysig. Gellid eu cynnig i gwmnïau preifat i redeg heb unrhyw gost i'r cyngor.”

“Nid oes unrhyw opsiynau ffrwythau neu bwydydd iach yn y caffis, mae angen mwy o amrywiaeth.”

“Dwi'n credu bod y bwyd yn rhy ddrud, yn enwedig ar gyfer pobl ifanc”

2.4.4. Swyddi AHNE

Mae yna cefnogaeth i gadw'r arian AHNE yn ei le gyda llawer yn datgan y gwaith da y maent yn ei wneud gyda gwirfoddolwyr wrth gadw'r AHNE lân ac yn ddefnyddiadwy.

Gall yr ymatebion isod grynhoi'r teimladau cyffredinol tuag at y toriadau arfaethedig:-

“...credwn y bydd y canlyniadau o golli swyddi hyn yn gorbwyso'r arbedion. Mae'r cynnig o dan-amcangyfrif pwysigrwydd yr AHNE i'r ynys ac yn anwybyddu'r cyfraniad gwerthfawr y gwirfoddolwyr i'w cynnal a chadw”

“Ar hyn o bryd y Swyddogion AHNE sy'n rhedeg y rhaglen Ceidwaid Ieuenctid. Mae fy merch wedi bod yn ymwneud â hyn ar gyfer y flwyddyn ddiwethaf ... Mae wedi rhoi cyfle iddi gyflawni nifer o weithgareddau awyr agored a rhyngweithio gyda phobl ifanc eraill, ac felly yn ennill sgiliau bywyd sylweddol”

“Byddai lleihad yn y gweithlu AHNE a cholli y gwirfoddolwyr yn effeithio ar nifer o weithgareddau ar draws yr ynys, gan gynnwys llwybrau cerdded ac gwaith cynnal a chadw ... rheoli eithin ... codi waliau cerrig sych ... adfer cynefinoedd ... a glanhau'r traeth”

“Mae eu gwaith yn amhrisiadwy wrth helpu i warchod harddwch arfordirol yr AHNE a hefyd yn annog mynediad cyhoeddus a thwristiaeth i rai o brif atyniadau yr ynys.”

2.4.5. Toriadau i Gyllideb Addysg

Gwelwyd hyn fel maes pwysig o drafodaeth yn Sesiynau Galw Heibio yr Arweinydd y Cyngor gyda unigolion yn teimlo y dylai'r gyllideb addysg gael ei diogelu neu byddai effaith ar lefelau cyrhaeddiad. Cafodd hyn hefyd ei ailadrodd yn y cyfarfod traws-sector lle'r oedd cais, os digwydd gostyngiad o'r fath, gofynnwyd a ellid ei gynllunio a'i strwythuro dros nifer o flynyddoedd.

Dim ond ychydig o sylwadau yn erbyn y toriadau ddaeth i law fodd bynnag, drwy'r arolygon a sesiynau eraill:-

"Parhau i amddiffyn y gyllideb Addysg. Dyma'r swyddogaeth fwyaf pwysig ac mae'n hanfodol ar gyfer dyfodol pob Ynys Môn"

"Dylid cylch-ffensio cyllideb addysg ac nid ei gyffwrdd mewn unrhyw ffordd – mae addysg ein plant mor bwysig i ddyfodol yr ynys hon ac mae ysgolion yn cael trafferth fel y mae."

"Mae £1m o doriad yng nghyllideb ddirprwyedig ysgolion yn swm sylweddol yn enwedig o ystyried y toriadau parhaus mewn cyllid allanol sy'n cyfrannu at ariannu ysgolion. Ar gyfer 2016/17 byddwn i yn lleihau cyllidebau dirprwyedig i'r ysgolion hynny gyda balansau sylweddol > £ 150k. "

"Pryder y gallai toriadau effeithio ar safonau addysg a chyrrhaeddiad plant ac mae angen bod yn ymwybodol o wendidau yn y gorfennol ac i ba raddau mae'r cyngor wedi dod ymlaen ers ymyrraeth Estyn - a bod yn ymwybodol nad ydym eisiau mynd yn ôl at y sefyllfa honno"

2.4.6. Toriadau cyllid Grantiau

Cafwyd ymateb cymysg i'r cynigion i dorri y gwahanol grantiau o'r gyllideb. Roedd llawer o sylwadau yn cytuno â'r toriadau, ond bu nifer o lythyrau yn cefnogi'r gadw'r grantiau hefyd.

Roedd y sylwadau yn cynnwys:-

"Rydym wedi cael torri ein grant yn gyson dros yr ychydig flynyddoedd diwethaf ac wedi gorfod codi arian yn gyson i gadw ein grŵp ar agor. Mae swm y grant yn uniongyrchol gymharol i ansawdd yr addysg Cyfnod Sylfaen a ddarperir i'r plant yn ein gofal ... Bob tro mae y grant yn cael ei leihau, rhaid torri o'r gyllideb eitemau ... nid oes mewn gwirionedd unrhyw beth arall y gallwn ei wneud hebdo." Cylch Chwarae Benllech

"Rydym yn credu y gall y Biwro weithio gyda'r Cyngor i gyflawni arbedion effeithlonrwydd, ond rydym yn poeni y bydd toriadau yn uniongyrchol i'n cyllid craidd yn lleihau ein gallu i reoli'r gwirfoddolwyr ac i ddenu arian grant penodol ... rydym yn awyddus i gyfrannu at ddylunio model gwasanaeth at y dyfodol (fodd bynnag), rydym yn pryderu gall y toriadau sy'n cael eu cynnig yma ddyblygu unrhyw doriadau i'n cyllid craidd a gwanhau ein gallu i ddarparu gwasanaeth o ansawdd a ddarperir ar draws yr ynys." Cadeirydd Cyngor ar Bopeth Ynys Môn

"Rwy'n ymwybodol bod arian ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf yn debygol o gael ei leihau ac y bydd Cyngor Sir Ynys Môn, yn ddealladwy, yn edrych i wneud arbedion ariannol. Hoffwn sicrhau eich bod yn ymwybodol o rôl bwysig mae Cymdeithas y Byddar Gogledd Cymru yn ei chwarae wrth gyfrannu at annibyniaeth, amddiffyn, diogelwch, hyder a'r gallu i ymgymryd yn llwyddiannusa tasgau bob dydd y byddai fel arall yn amhosib i lawer o bobl â nam synhwyraidd ... Byddwn yn dymuno yn gryf i chi fod y bartneriaeth buddiol hyn yn parhau yn 2016 ac ar gyfer y dyfodol rhagweladwy." Dros 30 o gefnogwyr Cymdeithas y Byddar Gogledd Cymru

"Y Celfyddydau a grantiau addysg - bechod, ond dealladwy - dylid rhoi cefnogaeth i'w helpu i ddod o hyd i incwm o rywle arall."

"Mae'n bwysig amddiffyn cyllideb Amgueddfeudd ac Diwylliant - mae'r rhain yn bwysig o ran hyrwyddo cymdeithas sy'n feddylol-iach ac sy'n cymryd diddordeb mewn hanes a diwylliant ... gall fod yn rhesymol i ofyn bod unrhyw grant i gyrff gwirfoddol yn cyfateb 50 / 50 gan y sefydliad o'i gyllid ei hun, er mwyn sicrhau bod sefydliadau yn cael cymorth gwirioneddol gan y gymuned"

"Rwy'n cytuno â lleihau grantiau i fudiadau trydydd sector, ond dwi'n anghytuno â thoriad cyffredinol ar gyfer yr holl wasanaethau trydydd sector fel hyngan ei fod yn eu rhoi o dan anfantais gystadleuol wrth gystadlu gyda'r sector breifat."

2.4.7. Gostyngiad mewn Rheoli a Gweinyddu

Er bod y rhan fwyaf o'r sylwadau yn cytuno â'r angen i dorri swyddi rheoli a gweinyddu gyda rhai yn gofyn am fwy o doriadau, roedd yn amlwg bod pobl o dan 25 yn teimlo'n bryderus am golli swyddi.

Roedd rhai o'r sylwadau yn cynnwys:-

“Anghytuno (gyda'r toriadau) bydd y gwasanaeth ddim mor effeithiol”

“Bydd pobl yn ei chael yn anodd dod o hyd i swyddi ac yn dod yn ddi-waith”

“A wnewch chi ddod o hyd i waith arall ar gyfer pobl sy'n colli swyddi?”

“Mae rhai gwasanaethau o fewn y cyngor gyda rheolwyr sydd ond yn rheoli / yn gyfrifol am un neu ddau o staff. Gellid gwneud arbedion drwy gael y Pennaeth Gwasanaeth ac un rheolwr dros fwy o staff.”

“Symleiddio rheolaeth ganol - ni ddylai unedau sy'n llai na 5 aelod gael goruchwyliaeth reolaethol cost uchel yn ogystal â phennaeth gwasanaeth. Mae gormod o ddyblygu rheolwyr ar draws yr awdurdod gyda rhai adrannau efo un neu ddau aelod o staff dan arweiniad rheolwr, lle efallai'r hyn sydd ei angen yw goruchwyliaeth syml.”

“Dylai'r cyngor edrych ar leihau rôl rheoli sydd ond yn rheoli hyd at dri o bobl. Dylai'r rhain fod yn rolau goruchwyllo.”

2.4.8. Darpariaeth Cartrefi Gofal Mewnol yn y dyfodol

Er bod y mwyafrif o'r adborth o'r sesiynau a'r ymatebion ar-lein ddim yn sôn am y maes yma mewn unrhyw fanylder, roedd y sesiwn a gynhaliwyd gyda Lleisiau'n Lleol Ynys Môn yn credu bod hyn yn fater pwysig iddyn nhw.

Mae rhai o'r pryderon yn cael eu rhestru isod:-

Mae'r angen am fwy o wybodaeth am y cymorth sydd ar gael i bobl yn eu cartrefi eu hunain, i'r rhai sydd yn denantiaid a pherchnogion cartrefi.

Dylid ymgynghori gyda ni os oes unrhyw benderfyniadau am i neud gyda'r maes yma.

I helpu gyda byw'n annibynnol, mae'r angen i foderneiddio rhywfaint o lety cyngor

Nid oes digon o ofal ysbaid ar gyfer gofalwyr llawn amser

Beth sy'n digwydd gyda Garreglwyd a beth sy'n digwydd os bydd yn cau?

Mae'r safon y gofal ac ansawdd adeiladau cartrefi'r Cyngor yn well na chartrefi preifat

Byddai pobl yn hoffi rhywbeth tebyg i Benucheldre mewn lleoliadau gwledig

Gwasanaeth	ARBEDION ARFAETHEDIG	CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG £000	
Oedolion	System Rheoli Gofal Cartref Electronig	7	
Oedolion	Lleihau nifer y swyddi rheoli	48	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Oedolion	Lleihau nifer y swyddi gweinyddu	22	
Oedolion	Lleihau nifer y swyddi rheoli'r Uned Ddarparu	38	
Oedolion	Adolygu'r contractau a gomisiynwyd yn allanol ar gyfer Gwasanaethau Dydd ar gyfer Cleientiaid ag Anableddau Dysgu a gefnogir	28	
Oedolion	Ail-dendro prosiectau byw â chymorth	42	Ni fydd newid sylweddol i ddarpariaeth er, efallai, rhoddi'r darparwyr newydd mewn lle.
Oedolion	Gwasanaethau Gofal Dydd Mewnol – Adolygu a Rhesymoli	26	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Oedolion	Ailstrwythuro trefniadau rheoli ar gyfer Gwasanaethau Cefnogi'r Gymuned	43	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Oedolion	Allanoli byw â chymorth mewnol	31	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Oedolion	Taliadau'r Sector Gwirfoddol	30	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Oedolion	Cyllideb CRT ar gyfer Therapydd Galwedigaethol	20	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
	Cyfanswm Gwasanaethau Oedolion	335	

	TAI		
Tai	Gwasanaeth Galluogi Tai Gwladol	4	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Tai	Cefnogaeth Busnes – dyraniad CRT o gostau staffio	20	
Tai	Diwygio Lles yn cynnwys CAB a JR O'Toole	37	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Tai	Cymunedau'n Gyntaf Mân – ad-daliad amser Pennaeth Gwasanaeth	2	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Tai	Cartrefi Gwag – codi tâl am werthu	11	
	Cyfanswm Gwasanaethau Tai	74	
	PLANT		
Plant	Gorffen y swydd Sicrwydd Ansawdd	53	
Plant	Dileu swydd Cynorthwydd Gweinyddol o'r strwythur	13	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Plant	Swydd Rheolwr Gwasanaethau Cefnogaeth	32	
Plant	Lleihau Cyllideb y Panel Maethu	16	
Plant	Panel Maethu ddi-bapur	2	
Plant	Torri cyfraniad i Cynefin – swydd gweithiwr Plant	13	
Plant	Lleihau'r gyllideb gwarloddin gan 10%	9	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Plant	Lleihad yng nghyllideb Cyfiawnder Ieuencid	5	
	Cyfanswm Gwasanaethau Plant	143	

	ADDYSG		
Addysg	Dyslecsia	20	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Grant Celfyddyd ac Addysg	41	
Addysg	Grant Gwisg Ysgol Dewisol	19	
Addysg	Rheoli Perfformiad – nawr yn cael ei wneud yn rhanbarthol	24	
Addysg	Cynyddu Cyllideb Prydau Ysgol – Ysgol y Bont	9	
Addysg	Clybiau Ieuenctid – tynnu'r gyllideb sydd wedi tanwario	15	
Addysg	Staff Asesu Cyn Ysgol – cyllidir gan y Grant Gwella Addysg	37	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Addysg	Gweithgareddau Ychwanegol Gwasanaeth Ieuenctid – tynnu'r gyllideb sydd wedi tanwario	5	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Cynyddu prisiau prydau ysgol gan 10c y diwrnod	17	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Lleihau bwrsari lynyddoedd cynnar i Fudiad Ysgolion Meithrin ac Cymdeithas Darparwyr Cyn-ysgol Cymru	26	Bydd angen cynnal asesiad effaith cydraddoldeb.
Addysg	Blas am Oes – dim angen y gyllideb bellach	51	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Addysg	Strategaeth Gofal Plan Cenedlaethol – tanwariant hanesyddol	15	
Addysg	Lleihau'r gyllideb ysgolion dirprwyedig	988	
	Cyfanswm Gwasanaethau Addysg	1,267	

	DIWYLLIANT		
Diwylliant	Dileu'r swydd wag – Oriol Ynys Môn	31	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Diwylliant	System Rheoli Llyfrgelloedd – cydweithio rhanbarthol	10	
	Cyfanswm Gwasanaeth Diwylliant	41	
	HAMDDEN		
Hamdden	Canolfan Hamdden Biwmares – dileu'r cymhorthdal	20	Cyfnod Ymgynghori wedi bod yn barod.
Hamdden	Cynyddu incwm y caffi yn Llangefni a Chaergybi	28	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Hamdden	Incwm Gwersi Nofio	55	
	Cyfanswm Gwasanaethau Hamdden	103	
	ECONOMAIDD A MORWROL		
Economaidd a Morwrol	Warden Traeth – cyfraniad o Gyngor Cymuned Llanfaelog	1	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Economaidd a Morwrol	Ailstrwythuro'r Tîm Morwrol	10	
Economaidd a Morwrol	Marchnata – torri'r cymhorthdal i 'Visit Anglesey'	25	
Economaidd a Morwrol	Gweithgareddau'r Haf – atal y grant nawr fod y gweithgareddau wedi eu sefydlu	6	
Economaidd a Morwrol	Gwybodaeth Twristiaeth – lleihau costau pwyntiau G.	2	
	Cyfanswm Gwasanaethau Economaidd a Morwrol	44	

PRIFFYRDD			
Priffyrdd	Tendro Bysus		60
Priffyrdd	Patrolau Croesfannau ysgol		10
Priffyrdd	Lleihau cyllideb Trafnidiaeth môn sydd heb ei wario		20
Priffyrdd	Cychwyn codi ffi parcio mewn 5 maes parcio newydd		40
Priffyrdd	Llusernau LED – lleihau costau ynni		100
Priffyrdd	Lleihau Cyllideb Gweithfeydd Traffig Bychan		10
Priffyrdd	Cyfalafu cyllideb gweithfeydd cynnal a chadw		200
Priffyrdd	Cynnal a chadw'r Gaeaf - graeanu		50
Cyfanswm Gwasanaethau Priffyrdd			490
EIDDO			
Eiddo	Contract glanhau		50
Eiddo	Incwm mân ddaliadau – atal neilltuo'r arian am atgyweiriadau		35
Cyfanswm Gwasanaethau Eiddo			85
GWASTRAFF			
Gwastraff	Trosglwyddo PC i TC – tanc septig ym Mhorth Swtan		14
Gwastraff	Hysbysebu ar finiau		10
Gwastraff	Casglu Gwastraff		41
Gwastraff	Atal y casgliadau casglu gwastraff swmpus		90
Cyfanswm Gwasanaethau Gwastraff			155

Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.

Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.

Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.

	GWARCHOD Y CYHOEDD		
Gwarchod y Cyhoedd	Cynyddu incwm rheoli pla	13	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Gwarchod y Cyhoedd	Ail-strwythuro staffio	20	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o seremonïau priodas	6	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o arolygiadau tai FRA ???	1	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o godi am gwynion niwsans sŵn	1	
Gwarchod y Cyhoedd	Incwm o ymgynghoriaeth iechyd a diogelwch	2	
Gwarchod y Cyhoedd	Cynydd incwm o Fasnachu Stryd	11	
Gwarchod y Cyhoedd	FSA i gyllido'r arolygiadau hylendid bwyd anifeiliaid	13	
	Cyfanswm Gwarchod y Cyhoedd	67	
	CYNLLUNIO		
Cynllunio	Lleihau staffio Coed Cymru	18	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Cynllunio	Ardal o Harddwch Naturiol Rhagorol	11	
Cynllunio	Cynyddu Cyllideb Incwm Ffioedd Cynllunio	15	
	Cyfanswm Gwasanaethau Cynllunio	44	
	BUSNES Y CYNGOR		
Busnes y Cyngor	Dileu Swydd Unsain	26	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Busnes y Cyngor	Ymchwil – lleihau'r gyllideb sgrwtini	5	
Busnes y Cyngor	Lleihau'r gyllideb lyfrau a chyfnodolion cyfreithiol	25	
	Cyfanswm Busnes y Cyngor	56	
	TRAWSNEWID		
Trawsnewid	Gorffen Les Ty William	4	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchodedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
	Cyfanswm Trawsnewid	4	

	ADNODDAU		
Adnoddau	Lleihau cyllideb staffio	52	Ni fydd yr arbedion cyllidol arfaethedig yn gwahaniaethu'n anghyfreithlon, yn cael effaith andwyol ar grwpiau gwarchoddedig, cyfaddawdu cydradoldeb cyfle nac yn cael effaith negyddol ar gysylltiadau rhwng grwpiau gwahanol.
Adnoddau	Lleihau cyllideb lwfans car	3	
Adnoddau	Lleihau cyllideb atgyweiriadau swyddfa	1	
Adnoddau	Lleihau cyllideb ymgynghorwyr allanol	10	
Adnoddau	Lleihau cyllideb treuliau cyfweld	2	
Adnoddau	Lleihau cyllideb treuliau cyffredinol	4	
	Cyfanswm Gwasanaethau Adnoddau	72	
	CYFANSWM ARBEDION ARFAETHEDIG	2,980	

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I'R:	PWYLLGOR GWAITH
DYDDIAD:	7FED MAWRTH 2016
PWNC:	GWASANAETHAU PLANT – CWRDD Â CHYNNYDD YN Y GALW
DEILYDD (ION) PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD ALED MORRIS JONES
PENNAETH GWASANAETH:	ANWEN HUWS
AWDUR YR ADRODDIAD:	ANWEN HUWS
FFÔN:	01248751811
E-BOST:	ANWENMHUWS@YNYSMON.GOV.UK
AELODAU LLEOL:	DDIM YN BERTHNASOL

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

Argymhellir bod y Pwyllgor Gwaith yn :

- A. Cymeradwyo'r buddsoddiadau arfaethedig i liniaru'r risgiau sy'n gysylltiedig â galwadau cynyddol a materion gweithlu sy'n wynebu'r Gwasanaethau Plant:-

	Cost 16/17	Cost 17/18 gan dybio cynnydd 1%
Cynnal y Capasiti Rheoli Cyfredol	Gostyngiad o £25k yn y cynnig arbedion o £78k ar gyfer 2016/17	
Cynyddu'r capasiti gwaith cymdeithasol	£ 120,810	£ 122,018
Cynyddu'r capasiti Cadeirio Annibynnol	£ 51,284	£ 51,797
Ymarferydd Arweiniol ar faterion Rheolaeth Llys	£ 53,810.	

- B. Cymeradwyo bod costau cynyddol lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn cael sylw wrth osod cyllideb y Cyngor am 2016/17. Mae amcanestyniad dim twf ar gyfer 2016/17 ar yr un llinellau gwariant yn gost o £2,496,716 yn erbyn cyllideb o £2,301,390. Rydym yn gweithio gyda'r gwasanaeth cyllid i ddadansoddi a rhagweld y costau hyn i'r dyfodol yn seiliedig ar y cynnydd tebygol.
- C. Cymeradwyo bod costau newydd y Cynllun 'Pan Fydda i'n Barod' yn cael sylw wrth osod cyllideb y Cyngor am 2016/17. Costau ychwanegol o hyd at £133k dros y tair blynedd nesaf.
- D. Nodi y bydd nifer o achosion busnes yn cael eu cyflwyno gyda hyn:-

Cynyddu'r Capasiti Cyfreithiol ar gyfer Gwasanaethau Plant	Ystyried yr Achos Busnes i gynyddu'r capasiti cyfreithiol a p'un a fyddai hynny'n arwain at ostyngiad yn y defnydd o gwnsleriaid ar gyfer achosion – a fyddai'n ariannu cost y capasiti cyfreithiol.
Gweithiwr Cymdeithasol (Dros Dro) - am ddwy flynedd - Tîm Maethu	Ystyried a fyddai buddsoddiad yn ychwanegol i'r Cynllun Buddsoddi i Arbed yn cynyddu'r ystod o leoliadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal ac yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi costau.
Gwella gwasanaethau cymorth i deuluoedd	Ystyried yr achos busnes i sefydlu gwasanaeth trothwy gofal / cymorth argyfwng i fod yn sylfaen ar gyfer y strategaeth i gefnogi cadernid teuluoedd, osgoi uwchgyfeirio, a gostwng nifer y plant sy'n dod i mewn i'r system gofal. <i>Bydd angen Achos Busnes Manwl er mwyn sicrhau y bydd hyn yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi costau.</i>

Rheswm / Rhesymau

Mae gwaith maes statudol yn y Gwasanaeth Plant yn faes risg cynhenid gydag achosion cymhleth. Pan fo sialensiau gyda materion gweithlu hefyd mae'r risg honno'n cynyddu. Rydym yn wynebu heriau sylweddol oherwydd caledi ariannol, cynnydd yn y galw a materion capasiti ac effeithiolrwydd, yn ogystal â chymhlethdodau'r llwybrau sydd ar gael i deuluoedd sy'n chwilio am help.

Y Gweithlu – Sicrhau gweithlu digonol a sefydlog, sy'n cael ei oruchwylio, ei reoli a'i gefnogi i gyflawni'r gwaith yn effeithiol. Mae angen cynyddu'r capasiti gwaith cymdeithasol o fewn y gwasanaeth gweithredol er mwyn ymateb i'r galw cynyddol ac i sicrhau bod llwythi gwaith unigol yn cael eu rheoli, gan alluogi gweithwyr i dreulio mwy o amser gwerthfawr gyda theuluoedd sy'n gweithio i wneud newidiadau fel bod y teulu yn lle diogel ar gyfer eu plant. **Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi 3 o weithwyr cymdeithasol ychwanegol i ostwng y llwyth gwaith i 19 o achosion ar gyfartaledd.** Yn ystod 2016/17 cynhelir dadansoddiad pellach o'r llwythi achosion a'r galw am y gwasanaeth er mwyn llywio'r gwaith o ddatblygu Fframwaith Rheoli Llwyth Achosion ac ailstrwythuro'r gwasanaeth.

Yn ogystal â chynnydd yn y gweithlu, mae angen y gymysgedd iawn o allu, profiad, gwybodaeth a sgiliau i gwrdd â'r disgwyliadau cenedlaethol a lleol a osodir ar yr Awdurdod Lleol ac i ddarparu gwasanaeth o ansawdd uchel sy'n gwella canlyniadau i blant a theuluoedd ar Ynys Môn. Mae hyn yn golygu y dylai bod cyfleoedd i staff ddilyn gweithgareddau datblygiad proffesiynol er mwyn datblygu eu gwybodaeth a'u sgiliau. Caiff hyn ei gyflawni drwy Gynllun Datblygu Gweithlu'r Gwasanaethau Cymdeithasol a thrwy hyfforddi / mentora mewnlol: gan gyflymu datblygiad gwybodaeth, sgiliau a chymhwysedd y gweithwyr a'r rheolwyr fel ei gilydd.

Y sefyllfa ddelfrydol fyddai medru recriwtio staff cymwys a phrofiadol. Y gwir amdani yw ei bod yn fwy anodd denu ymgeiswyr gyda'r profiadau iawn. Yn y tymor byr mae angen parhau â'r staff asiantaeth, tra bod penodiadau parhaol a sylweddol yn cael eu gwneud, ac i ddarparu cymysgedd o sgiliau yn ein timau sy'n cyfuno profiad ymarferol gyda brwdfrydedd a chreadigrwydd gweithwyr cymdeithasol sydd newydd gymhwyso.

Ansawdd ac Atebolrwydd

Ni ellir gorbwysleisio pwysigrwydd gwreiddio Fframwaith Sicrhau Ansawdd cadarn gan ei fod yn darparu mecanwaith sy'n sicrhau arferion da ac sy'n galluogi gwneud penderfyniadau diogel ar lefel weithredol. Mae gan bob rheolwr rôl allweddol yn hyn o beth, ac mae Rheolwyr Gwasanaeth yn benodol yn gyfrifol fel uwch reolwyr am "reoli ansawdd". Mae'r Awdurdod Lleol yn ymgynghori ar ostyngiad yn y capasiti rheoli yn y gwasanaethau plant yn ystod y cynigion cyllideb cyfredol. O gofio'r ystod o gyfrifoldebau statudol sydd gan y gwasanaeth, y newidiadau sydd i'w gweithredu yn sgil y Ddeddf newydd a'r diffyg profiad yn y grŵp rheolwyr llinell gyntaf, mae'n anodd gweld sut y gellir cyflawni hyn heb gapasiti rheolaeth ganol effeithiol.

Mae'r Uned Ddiogelu yn gyfrifol am elfen allweddol o ran sicrhau bod penderfyniadau diogel yn cael eu gwneud ar lefel weithredol. Mae angen cynyddu'r capasiti ar gyfer Cadeirio Cynadleddau Achos ac Adolygiadau Statudol oherwydd cynnydd sylweddol yn nifer y plant sy'n derbyn gofal ac yn nifer y plant sydd ar y Gofrestr Amddiffyn Plant. Nid yn unig y mae hyn yn effeithio ar berfformiad, ond mae methiant i adolygu achosion yn drylwyr yn sicr o arwain at oedi a defnydd aneffeithlon o Adnoddau. **Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi un Swyddog Diogelu ac Adolygu Annibynnol ychwanegol am gyfnod o 2 flynedd.**

Gwella arferion a'r broses gwneud penderfyniadau o fewn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus

I rai plant mae angen gweithredu'n amserol trwy'r prosesau llys i'w symud oddi wrth eu teuluoedd a dod o hyd i leoliad parhaol ar eu cyfer gyda theulu arall. Mae cyflwyno'r Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus wedi golygu pwysau sylweddol yng nghyd-destun cynnydd yn nifer y ceisiadau. Unwaith eto, un agwedd allweddol o gyflawni hyn yw sicrhau gweithlu sefydlog sy'n cael ei oruchwylio, ei reoli a'i gefnogi i gyflawni'r gwaith yn effeithiol o fewn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus. **Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi Ymarferydd Arweinïol i ddarparu hyfforddiant / mentora / cymhelliant i ymarferwyr yn eu datblygiad fel arbenigwyr wrth ymdrin ag achosion yn y llys.** Prif ddiben y swydd hon fyddai monitro achosion o fewn yr Amlinelliad Cyfraith Gyhoeddus, gweithio gydag ymarferwyr i sicrhau bod y gwaith yn cael ei gwblhau ar amser ac i safon, darparu rhaglen datblygu sgiliau ynghyd a chyflwyno adroddiadau rheolaidd ar berfformiad ac ansawdd i'r Tîm Rheoli Gwasanaeth.

Rhennir y cynnydd hwn yn y galw a'r disgwyliadau gyda'r gwasanaeth cyfreithiol: mae angen ystyried yr achos dros gynyddu'r capasiti cyfreithiol i sicrhau bod y Gwasanaethau Plant yn cael mynediad i'r gwasanaeth cyfreithiol y maent ei angen ar gyfer amrywiaeth eang o faterion. Gellir dadlau y dylai hyn arwain at ostyngiad yn y defnydd o gwnsleriaid ar gyfer achosion – a fyddai'n ariannu cost y capasiti cyfreithiol am gyfnod dros dro.

Plant sy'n Derbyn Gofal

Mae Aelodau wedi cael gwybod bod nifer a chost y lleoliadau ar gyfer Plant sy'n Derbyn Gofal yn cynyddu, sy'n golygu y rhagwelir gorwariant erbyn diwedd y flwyddyn ar gyllideb y Gwasanaethau Plant. Yn seiliedig ar linell sylfaen 13.01.16 amcangyfrifir y bydd cost lleoliadau ansafonol a lleoliadau allsirol ar gyfer 2015/16 yn £2,836,490 yn erbyn cyllideb o £2,301,390. Mae amcanestyniad dim twf ar gyfer 2016/17 ar yr un llinellau gwariant yn awgrymu cost o £2,496,716 yn erbyn cyllideb o £2,301,390. Rydym yn gweithio gyda'r gwasanaeth cyllid i ddadansoddi a rhagweld y costau hyn wrth symud ymlaen yn seiliedig ar y cynnydd tebygol.

I sicrhau cynaliadwyedd i'r dyfodol mae'n rhaid cynyddu'r ystod o leoliadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal. Mae'r Strategaeth Recriwtio a Chadw Gofalwyr Maeth wedi bod yn fuddiol a llwyddwyd i osgoi costau. Fodd bynnag, yng nghyd-destun cynnydd yn y niferoedd sy'n derbyn gofal, mae angen recriwtio mwy o ofalwyr maeth. Fy argymhelliad yw ein bod yn penodi Gweithiwr Cymdeithasol – am ddwy flynedd – er mwyn cyrraedd targed recriwtio uwch. Bydd angen Achos Busnes Manwl er mwyn sicrhau y bydd hyn yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi gwariant ar leoliadau asiantaeth.

Bydd disgwyl i'r Awdurdod Lleol ddarparu gwasanaeth newydd o'r enw "Pan Fydda i'n Barod" o fis Ebrill 2016 ymlaen. Amcangyfrifir y bydd costau ychwanegol o hyd at £133k dros y tair blynedd nesaf.

Os ydym am ostwng nifer y plant sy'n dod i mewn i'r system ofal dylem geisio gwella'r gwasanaethau cymorth i deuluoedd, yn arbennig felly i ddarparu cymorth cyflym a dwys pan fydd y teulu yn torri i lawr, gyda'r nod o gadw'r teulu gyda'i gilydd. Ar hyn o bryd mae'r gwasanaeth yn gwario tua £350k ar ei wasanaethau cymorth. Nodwyd eisoes y gellid sicrhau arbedion effeithlonrwydd drwy fireinio rheolaeth y ddau wasanaeth. Fodd bynnag, mae'n rhaid trawsnewid y model gwasanaeth. Byddai angen i ni sefydlu Gwasanaeth Cefnogi Teuluoedd sy'n gweithio o 07:00am tan 10:00pm a fyddai'n cynnwys arbenigwyr Ymyraethau Teuluol a Gweithwyr Cymorth: gan sicrhau ein bod yn gallu ymateb drwy raglenni ymyrraeth sydd wedi'u teilwra o amgylch y teulu ond a fyddai ag amcan clir o ostwng yr angen, hyrwyddo annibyniaeth a diogelwch. Bydd angen Achos Busnes Manwl er mwyn sicrhau y bydd hyn yn arwain at arbedion yn ogystal ag osgoi costau.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Efallai yr hoffai'r Aelodau ystyried opsiwn Gwneud Dim a pharhau i geisio ateb y galw cynyddol o fewn yr adnoddau presennol. Byddai hynny'n effeithio ar allu'r awdurdod lleol i gyflawni ei swyddogaethau statudol ac yn y pen draw byddai'n golygu nad yw'r gwasanaethau'n cael eu darparu. Mae'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r opsiwn Gwneud Dim yn sylweddol:-

- Methu cyflawni ein dyletswyddau statudol a'n hamcanion a'n targedau allweddol
- Peryglu ymyraethau i ddiogelu a hyrwyddo lles plant
- Peryglu'r gallu i sicrhau canlyniadau da i blant
- Risg o ymyrraeth allanol
- Defnydd aneffeithlon o adnoddau.
- Difrod i enw da
- Gweithlu – morâl isel ymysg staff: lefelau salwch: trosiant staff

Mae goblygiadau ariannol i'r cynigion a'r buddsoddiadau a amlinellir yn yr adroddiad hwn; fodd bynnag, yn fy marn i hwn yw'r datrysiaid mwyaf effeithiol. Bydd mabwysiadu'r cynnig yn galluogi'r Awdurdod Lleol i fod mewn gwell sefyllfa i :-

<ul style="list-style-type: none"> • Gyflawni ei ddyletswyddau statudol a'i amcanion a'i dargedau allweddol • Cyflawni canlyniadau da i blant trwy reoli'r llwyth achosion a thrwy gynorthwyo ymarferwyr i dreulio amser gwerthfawr gyda theuluoedd. • Gweithredu strategaeth gydlynol ar gyfer y gweithlu • Gwella ansawdd y broses gwneud penderfyniadau ac atebolrwydd • Darparu ystod o leoliadau ar gyfer plant sy'n derbyn gofal • Gyrru gwaith ar y Fframwaith Sicrhau Ansawdd, gan flaenoriaethu camau sydd raid wrthynt i wella'r gwasanaeth a ddarperir 		
C - Pam mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
<p>Mae angen cyllid ychwanegol i weithredu'r argymhellion a gyflwynir.</p> <p>Yn unol â'r Cyfansoddiad, ystyrir bod raid felly cyfeirio'r mater i'r Pwyllgor Gwaith am benderfyniad yn unol â :</p> <p>4.8 Rheolau Gweithdrefn Ariannol ar gyfer unrhyw hawl i drosglwyddo arian / gorwario a nodir neu a fydd yn angenrheidiol ar gyfer y cyfnod 2015/16, a</p> <p>4.3 Rheolau Gweithdrefn Polisi a Chyllideb ar gyfer cyfnod gosod a datgan cyllideb 2016/17</p>		
D - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydy		
DD - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Blwyddyn ariannol 2015/16 – Na		
<p>Byddai gweithredu'r argymhellion yn golygu y byddai angen arian ychwanegol nad yw yng nghyllideb y gwasanaeth ar hyn o bryd. Mae'r Swyddog Adran 151 yn ymwybodol o'r cyllid ychwanegol sydd ei angen ac mae wedi rhoi sylw i'r mater hwn yn ei adroddiad dan yr adran 'pwysau ar y gyllideb'. Mae adroddiad y Pennaeth Gwasanaethau Plant wedi'i gynnwys gyda'r adroddiad hwnnw fel atodiad.</p>		
E - Pwy wnaethoch chi ymgynghori â nhw?		Beth wnaethon nhw ei ddweud?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (Gorfodol)	Mae'r UDA yn cefnogi'r adroddiad
2	Cyllid / Adran 151(Gorfodol)	Fel ym mhwynt 1 uchod
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	Fel ym mhwynt 1 uchod
5	Adnoddau Dynol (AD)	
6	Eiddo (Pennaeth Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd)	
7	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
8	Sgriwtini	
9	Aelodau lleol	
10	Unrhyw gyrff allanol / eraill	
F - Risgiau a lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Dim
2	Gwrth-dlodi	Dim
3	Troseddau ac Anhrefn	Dim
4	Amgylcheddol	Dim
5	Cydraddoldebau	Dim
6	Cytundebau Canlyniadau	Cytundeb Canlyniadau Cyngor Sir Ynys Môn 2013/16: Canlyniad Eang: Rhoi llais cryfach i ddefnyddwyr a gofalwyr a rhoi mwy o reolaeth iddynt dros y gwasanaethau y maent yn eu derbyn
7	Arall	

FF - Atodiadau:
G - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach)

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith
Dyddiad:	1 Mawrth 2016
pwnc:	Meysydd lle mae Pwysau o ran y Gwasanaeth Gofal Cymdeithasol i Oedolion
Deilydd (ion) Portffolio:	Y Cyngorydd Aled Morris Jones
Pennaeth y Gwasanaeth:	Alwyn Rhys Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
Awdur yr Adroddiad:	Alwyn Jones, Pennaeth Gwasanaethau Oedolion
Ffôn:	2707
E-bost:	AlwynJones3@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Amrywiol
A – Argymhelliad / Argymhellion a Rheswm / Rhesymau	
<p>Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith: -</p> <ol style="list-style-type: none"> Gydnabod y pwysau o ran y costau a wynebir o ran Gofal Cymdeithasol i Oedolion yn 2016/17 Cefnogi'r camau y bwriedir eu cymryd i liniaru'r rhain yn 2016/17 <p>Dyma'r pwysau a fydd yn wynebu'r adran yn 2016/17: -</p> <p>Deddfwriaethol</p> <p>Y Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru a ddaw i rym ar 1 Ebrill 2016. O ganlyniad i newidiadau a fydd yn cael eu gweithredu mewn perthynas â strwythurau codi tâl o fewn y ddeddf yn y dyfodol pan fydd unigolyn yn gofyn am fynd i aros i gartref gofal am gyfnod byr, rhaid codi tâl fel petai'r person yn derbyn gofal dibreswyl. O'r herwydd, y swm uchaf y gellir ei godi ar y person yw £ 60 yr wythnos. Ni fedrir codi unrhyw ffi ychwanegol ar gyfer costau o fath gwesty. Y pwysau o ran cost a amcangyfrifir yn sgil y newid hwn yw £ 297,000.</p> <p>Er mwyn rheoli a lleihau effaith y newid, mae'r adran yn gofyn am ganiatâd i adolygu trefniadau codi tâl hanesyddol sydd wedi cael effaith negyddol ar y lefel o incwm a dderbyniwyd gan y rheini sy'n derbyn budd-daliadau. Ar hyn o bryd, mae'r adran yn codi cyfradd sefydlog o £14.25 ar bob unigolyn sydd angen gofal cartref ac sydd ar hyn o bryd yn derbyn budd-daliadau. Trwy addasu'r strwythur i fod yn fwy hyblyg, amcangyfrifir y gellir arbed £100,000. Bydd newid o'r math hwn yn gofyn am ymgynghori'n llawn ac yn briodol, fodd bynnag, mae'r adran yn ceisio cymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith i fwrw ymlaen er mwyn lliniaru pwysau ffioedd sy'n gysylltiedig â gweithredu Deddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant Cymru. Ni fydd gweithredu hyn am ran o'r flwyddyn yn unig ond yn lliniaru'r costau yn rhannol.</p> <p>Dylid nodi bod cyfreithlondeb y newid hwn yn y ffioedd yn cael ei ystyried ar sail genedlaethol gan mai newid a wnaed yn hwyr i'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant ydyw ac efallai y bydd angen i'r Pwyllgor gwaith adolygu trefniadau rheoli a chymorth yn yr adran petai'r pwysau'n cael eu gwireddu'n llawn yn 2016/17.</p> <p>Pwysau o ran Ffioedd</p> <p>Rhaid i'r awdurdod lleol adolygu ffioedd cartref gofal y sector annibynnol yn flynyddol. Wrth bennu lefelau'r ffioedd ar gyfer cartrefi gofal y sector annibynnol, rhaid i'r Awdurdod Lleol ddangos eu bod wedi ystyried yn llawn gostau'r ddarpariaeth wrth bennu'r ffioedd gofal safonol. Gwneir hyn mewn cydweithrediad â'r Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru a'r Bwrdd Iechyd drwy ddefnyddio Methodoleg / Pecyn Cymorth rhanbarthol ar gyfer pennu.</p>	

Yn seiliedig ar weithredu'r ffioedd hyn, byddai'r gost bosibl o ran Gofal Cymdeithasol i Oedolion yn Ynys Môn yn £ 308,000. Er nad yw gweithredu'r ffioedd yn unol â'r fethodoleg ar gyfer pennu ffioedd yn goresgyn y risg o her gyfreithiol yn gyfan gwbl, ystyrir y byddai'n haws i'r awdurdod amddiffyn her gyfreithiol. Mae 3 sir arall wedi nodi y byddant yn gweithredu'r ffioedd yn unol â'r model ac mae 2 awdurdod arall yn parhau i drafod ffioedd.

Mae tueddiadau diweddar mewn lleoliadau preswyl a nyrsio yn Ynys Môn yn dangos gostyngiad blwyddyn ar flwyddyn yn nifer y lleoliadau. Er mwyn cwrdd â'r pwysau a nodir o ran ffioedd, credir y bydd angen 17 yn llai o leoliadau ar gyfer 2016/17. Dengys tueddiadau ei bod yn bosibl y bydd y lefel hon o ostyngiad yn digwydd yn 2016/17. O ganlyniad, mae'r adran yn cynnig bod y cynnydd mewn ffioedd yn cael ei gefnogi trwy barhau i ganolbwyntio ar gefnogi pobl i fyw yn eu cartrefi eu hunain, gan gynnal felly'r lleihad mewn lleoliadau o'r math yma.

Ar hyn o bryd, mae'r gwasanaeth gofal cymdeithasol i oedolion yn comisiynu gofal cartref gan y sectorau annibynnol ar gost uned o £ 14.50 fesul awr neu bob rhan o awr. Ni chafodd y ffi hon ei chynyddu yn 2015/16 gan olygu bod y ffioedd wedi aros yr un fath am y tro cyntaf mewn nifer o flynyddoedd.

Yn y 5 mlynedd ddiwethaf, mae'r gallu i gomisiynu gofal yn Ynys Môn wedi bod yn dda ac, ymhlith pethau eraill, mae hyn wedi cefnogi'r sir i berfformio'n gadarnhaol o safbwynt atal Oedi wrth Drosglwyddo Gofal. Yn ystod y flwyddyn hon, mae ein gallu i gomisiynu wedi cael ei leihau yn sylweddol gyda dirywiad o ganlyniad yn ein perfformiad yn y maes hwn. O ganlyniad i'r dirywiad hwn a'r angen i gydnabod y pwysau yn gyson â'r rhai a nodwyd mewn gofal preswyl - y rhan fwyaf ohonynt yn ymwneud â chostau cyflogaeth - rydym o'r farn y bydd angen cynnydd o 7% mewn ffioedd. Yn seiliedig ar hyn, byddai angen cost ychwanegol o £187,249 i gwrdd â'r cynnydd hwn mewn ffioedd. I sicrhau hynny, byddai'n rhaid cynyddu'r ffi i £15.50. Yn ôl arwyddion cynnar gan ddarparwr lleol, maent yn parhau i deimlo y bydd ffioedd ar y lefel hon yn annigonol. Cynigiwyd y bydd ffioedd Gwynedd yn codi i £16.06.

Er mwyn cwrdd â'r cynnydd hwn, mae'r adran yn bwriadu defnyddio arbedion a wnaed yn 2016/17 i gwrdd â'r rhan fwyaf o'r pwysau hyn, ond mae'n ceisio cymorth ariannol gan y cyngor i gwrdd â'r gweddill. Cynigiwyd £125,000 o arbedion yn erbyn llinellau sydd ar hyn o bryd yn gorwario. Mae'r adran yn bwriadu gwireddu'r arbedion hyn ond yn gofyn am sicrwydd na fyddant yn cael eu tynnu o gyllidebau'r adrannau. Bydd y camau hyn, ynghyd â buddsoddiad o £62,249 yn y setliad presennol yn caniatáu i'r adran gwrdd â'r pwysau hyn.

Model Gofal Penucheldre

Agorwyd Uned Tai Gofal Ychwanegol Penucheldre yn 2012. Pan gytunwyd i'r datblygiad, ni chafodd unrhyw fodel gofal ei weithredu. O ganlyniad, nid yw'r enillion a ddisgwyliwyd yn sgil y ffaith y byddai'r datblygiad yn rhoi dewis arall o safbwynt gofal preswyl wedi cael eu gwireddu yn y tymor byr. I wireddu'r enillion hyn, mae'n hanfodol bod model o ofal yn cael ei weithredu.

Ein bwriad yw gweithredu'r model hwn o 1 Ebrill, 2016. Mae'r gost o wneud hynny yn £37,286 ar gyfer 2016/17. Yn 2017/18 a'r tu draw i hynny, disgwyli'r arbedion yn sgil gweithredu'r model oherwydd gostyngiad yn nifer y lleoliadau parhaus mewn gofal preswyl. Ar y sail hon, mae'r adran yn gofyn am fuddsoddiad tymor byr i gefnogi pwysau hwn yn 2016/17.

Arall

Mae'r adran yn cydnabod y bydd pwysau eraill o ran ffioedd a gwasanaethau eraill yn ystod y flwyddyn i ddod, sef pwysau sy'n gysylltiedig â lleoliadau ychwanegol o fewn y gwasanaethau anabledd dysgu, pwysau o ran ffioedd mewn gwasanaethau byw â chymorth a thoriadau posibl yn y maes cefnogi pobl.

Bydd yr adran yn ceisio rheoli'r pwysau hyn o fewn yr adnoddau presennol.

Crynodeb

Gofynnir i'r Pwyllgor Gwaith gydnabod y pwysau a nodwyd uchod a chymeradwyo'r camau a restrir isod i reoli'r pwysau hyn yn 2016/17: -

- i. **Deddfwriaethol** - Cefnogi adolygiad o'r modd y codir tâl am ofal cartref er mwyn lliniaru'r pwysau yn sgil y gostyngiad mewn ffioedd ar gyfer gofal ysbaid. Adolygu'r sefyllfa yn ystod y flwyddyn.
- ii. **Pwysau ffioedd** - Cefnogi cynnig yr adran i reoli'r galw i gwrdd â ffioedd preswyl. Cefnogi'r adran gyda buddsoddiad ailadroddus o £ 38,249 mewn ffioedd gofal cartref yn 2016/17.
- iii. **Model Gofal Penucheldre** - Cefnogi buddsoddiad o £ 37,286 yn 2016/17 yn unig i gefnogi'r gwaith o weithredu model gofal ym Mhenucheldre.
- iv. **Meysydd Eraill** - Cydnabod pwysau posibl a chefnogi'r adran i gwrdd â'r rhain o fewn yr adnoddau presennol.

B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi ystyried a pham wnaethoch chi eu gwrthod a / neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd opsiynau i leihau i'r eithaf lefel y cynnydd a gynigir i ddarparwyr yn y sector annibynnol. Nid ydynt wedi cael eu hargymell oherwydd gallai methiant i gydnabod pwysau cost yn 2016/17 gymhlethu'r heriau mewn marchnad sydd eisoes wedi wynebu pwysau difrifol yn y flwyddyn gyfredol. Mae'r pwysau hyn wedi cael effaith negyddol ar berfformiad cynghorau wrth gefnogi pobl wedi iddynt gael eu rhyddhau o'r ysbyty.

Nid oes gan y Cyngor ddewis ond gweithredu'r newidiadau i ffioedd fel rhan o'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant.

Gwrthodwyd yr opsiwn o beidio â gweithredu model gofal ym Mhenucheldre oherwydd na fyddai'n arwain at arbedion yn y tymor cynnal nac ychwaith yn cefnogi'r datblygiad i weithredu fel Uned Gofal Ychwanegol fel y cynigiwyd yn wreiddiol.

C - Pam fod hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae angen cyllid ychwanegol i weithredu'r argymhellion arfaethedig.

Yn unol â'r Cyfansoddiad, ystyrir ei fod yn orfodol bod gofynion o'r fath yn cael eu cyfeirio at y Pwyllgor gwaith am benderfyniad dan y ddau bwynt isod:-

4.8 Rheolau gweithdrefn ariannol ar gyfer unrhyw hawl i drosglwyddo arian / gorwariant a nodwyd neu sy'n ofynnol ar gyfer y cyfnod 2015/16, ac

4.3 Y Rheolau gweithdrefn sy'n ymwneud â'r gyllideb a fframwaith polisi ar gyfer pennu'r gyllideb a chyfnod datgan 2016/17.

CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â pholisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydw

D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

I weithredu'r argymhellion, byddai angen arian ychwanegol nad yw ar gael ar hyn o bryd o fewn cyllideb y gwasanaeth. Mae'r swyddog Adran 151 yn ymwybodol o'r cyllid ychwanegol sydd ei angen ac mae wedi cynnwys hyn yn ei adroddiad ar y gyllideb dan y pennawd 'pwysau ar y gyllideb'. Mae adroddiad y Pennaeth Gwasanaeth Oedolion yn cael ei gynnwys yn y ddogfen hon fel atodiad.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) (Gorfodol)	Mae'r UDA yn cefnogi'r adroddiad
2	Cyllid / Adran 151 (Gorfodol)	Fel yr uchod
3	Swyddog Cyfreithiol / Monitro (Gorfodol)	Fel yr uchod
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth a Chyfathrebu (TGCh)	
7	Craffu	
8	Aelodau lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Dim
2	Gwrth-dlodi	Dim
3	Troseddau ac Anhrefn	Dim
4	Amgylcheddol	Dim
5	Cydraddoldebau	Dim
6	Cytundebau Canlyniadau	Dim
7	Arall	Dim
F - Atodiadau:		
FF - Papurau cefndir (cysylltwch ag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):		

CYLLIDEB ARFAETHEDIG 2016/17 FESUL GWASANAETH

	Cyllideb Arfaethedig Cychwynnol	Addasiadau i'r Gyllideb Arfaethedig Gychwynnol	Cyllideb ddi-symud yn dilyn y Setliad Dros Dro	Arbedion	Pwysau Cyllidebol	Cyllideb Arfaethedig Terfynol 2016/17
	£	£	£	£	£	£
Addysg a Diwylliant	49,412,810	684,490	50,097,300	-908,000	0	49,189,300
Gwasanaethau Oedolion	22,383,430	193,460	22,576,890	-335,000	500,000	22,741,890
Gwasanaethau Plant	7,023,870	61,360	7,085,230	-143,000	100,000	7,042,230
Gwasanaethau Tai	915,610	21,310	936,920	-74,000	0	862,920
Amgylcheddol a Thechnegol	14,847,510	159,920	15,007,430	-730,000	0	14,277,430
Rheoleiddio	2,617,880	48,150	2,666,030	-111,000	0	2,555,030
Economaidd ac Adfywio'r Gymuned	2,094,390	53,970	2,148,360	-147,000	0	2,001,360
Trawsnewid Corfforaethol	3,232,250	333,770	3,566,020	-84,000	50,000	3,532,020
Adnoddau (yn cynwys budd-daliadau roddwyd)	8,802,450	60,410	8,862,860	-72,000	0	8,790,860
Busnes y Cyngor	1,541,150	26,910	1,568,060	-56,000	0	1,512,060
Rheolaeth Corfforaethol	716,750	5,040	721,790	0	0	721,790
Arfarnu Swyddi (Cyllidir drwy arian wrth Gefn)	-2,916,390	0	-2,916,390	0	0	-2,916,390
Cyfanswm Cyllidebau'r Gwasanaethau	110,671,710	1,648,790	112,320,500	-2,660,000	650,000	110,310,500
Costau Corfforaethol a Democrataidd Costau	1,913,150	0	1,913,150	0	0	1,913,150
Ad-daliadau i'r CRT	-621,950	0	-621,950	0	0	-621,950
Ardollau	3,203,890	-9,710	3,194,180	0	0	3,194,180
Cyllido Cyfalaf	8,301,957	0	8,301,957	0	0	8,301,957
Rhyddhad Trethi Dewisol	50,000	10,000	60,000	0	0	60,000
Cyfanswm Cyllidebau Ddyrannwyd	123,518,757	1,649,080	125,167,837	-2,660,000	650,000	123,157,837
Cronfeydd wrth Gefn Cyffredinol ac Eraill	3,183,000	-1,712,000	1,471,000	-400,000	208,617	1,279,617
Defnydd o'r Arian wrth Gefn	0	0	0	-400,000		-400,000
Cyfanswm Cyllideb 2016/17	126,701,757	-62,920	126,638,837	-3,460,000	858,617	124,037,454
Cyllidir gan						
Grant Cymorth Refeniw	67,785,900	-	70,619,353	-	-	70,619,353
Trethi Annomestig Cenedlaethol	20,996,630	-	21,308,694	-	-	21,308,694
Treth y Cyngor	32,348,076	-	32,419,643	-	-	32,109,407
Cyfanswm Cyllid	121,130,606	-	124,347,690	-	-	124,037,454
Bwlch Cyllidebol	5,571,151	-	2,291,147	-	-	0

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	10 MAWRTH 2016
PWNC:	BIDIAU CYFALAF 2016/17
AELOD PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD H E JONES
SWYDDOG SY’N ARWAIN:	MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	CLAIRE KLIMASZEWSKI / GARETH ROBERTS (EST: 2675)

Natur a rheswm dros adrodd:

Fel bod modd i'r Cyngor Sir gymeradwyo ac awdurdodi Rhaglen Gyfalaf am 2016/17.

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

1. CEFNDIR

- 1.1 Dyma'r rhestr o'r Bidiau Cyfalaf a gynigiwyd gan adrannau ar gyfer eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2016/17 i 2020/21.
- 1.2 Cyflwynwyd yr adroddiad hwn i'r UDA ar 12/10/15 ac i'r Pwyllgor Gwaith ar y 9fed o Dachwedd 2015 ac ar y 1af Mawrth 2016, lle argymhellir y bydd yr eitemau sydd wedi eu lliwio yn Atodiad A yr adroddiad (eitemau sy'n werth hyd at £26.933m) yn cael eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2016/17 i 2020/21. Mae £9,657m o hyn yn ymrwymiad a ddygwyd ymlaen o 2015/16 ar gyfer y ddwy Ysgol 21^{ain} Ganrif. Mae'r cynlluniau a gyllidir o'r CRT ar gyfer 2016/17 yn £11.636m.

2. CYNNYDD

- 2.1 Yn dilyn yr adroddiad a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ym mis Gorffennaf 2014 yn nodi Strategaeth Gyfalaf, gofynnwyd i'r adrannau gyflwyno bidiau ar gyfer prosiectau cyfalaf ar gyfer eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf 5 Mlynedd.
- 2.2 Cafwyd mwy o atebion o lawer na'r disgwyl ac mae'r rhestr lawn o'r bidiau am 2016/17 i'w gweld yn Atodiad A(1) ac Atodiad A(2). Mae Atodiad A(1) yn dangos y bidiau a'r cyllid sydd ei angen ar eu cyfer ac mae Atodiad A(2) yn dangos y modd y cafodd y bidiau eu sgorio yn erbyn cyfes o feini prawf penodol.
- 2.3 Adolygwyd pob bid o ran cyfanrwydd ac yna, cawsant eu blaenoriaethu gan y Grŵp Asedau Cyfalaf yn unol â'r pwyntiau a neilltuwyd sy'n seiliedig ar gyfres benodol o feini prawf fel y nodir yn Atodiad B.
- 2.4 Cafodd amcangyfrif o'r adnoddau cyfalaf a oedd ar gael (Atodiad C) ei baratoi ac yn erbyn hwnnw, cymharwyd y rhestr o fidiau. O ganlyniad i'r ymarfer hwn, tybiwyd mai'r bidiau a fydd yn cael eu hargymell ar gyfer eu cynnwys yn Rhaglen Gyfalaf 2016/17 fydd yr eitemau hynny sydd wedi eu lliwio ar Atodiad A. Bydd bidiau a gynhwysir yn y blynyddoedd i ddod yn dibynnu ar yr adnoddau sydd ar gael ar yr adeg briodol. Fodd bynnag, dylid nodi y bydd cynnwys prosiectau yn 2016/17 yn cael effaith ar ymrwymiad ar flynyddoedd yn y dyfodol.
- 2.5 Bydd cynnydd ar Raglen Gyfalaf 2016/17 yn cael ei fonitro'n rheolaidd a'i adrodd i'r Pwyllgor Gwaith. Os byddwn yn derbyn mwy o dderbyniadau cyfalaf na'r disgwyl, mae hyn yn golygu y gellir ystyried cynlluniau pellach a rhoddir gwybod am hynny i'r Pwyllgor Gwaith cyn gynted ag sy'n bosibl ac yna gellir gwneud penderfyniad ar ba gynlluniau newydd, os o gwbl, i'w cymeradwyo .
- 2.6 Adolygodd y Grŵp Asedau Cyfalaf rywfaint o'r gofyniad cyllido ar gyfer y bidiau Addysg yn unol â rhestr a ddarparwyd. Ystyriwyd y rhestr o fidiau yn nhrefn blaenoriaeth a'r rheini gyda blaenoriaeth D oedd y mwyaf hanfodol.

- 2.7** Yn wreiddiol, penderfynodd y Grŵp Asedau Cyfalaf adolygu'r fid ynghylch Gweithredu System Wybodaeth Gofal Cymunedol gan ei bod yn cynnwys rhai costau referniw. Fodd bynnag, ers hyn cytunwyd y cyllidir yr holl gostau drwy'r rhaglen Gyfalaf yma.
- 2.8** Mae angen y Grant Cyfleusterau i'r Anabl drwy statud. Fodd bynnag, nid oes rhaid iddo fod mor uchel â'r £0.816m y gofynnwyd amdano. Gellir gwneud penderfyniad i ostwng y swm hwn ond dylid cymryd i ystyriaeth y risgiau yn sgil gwneud hynny.
- 2.9** Amcangyfrifir bod y rhaglen a argymhellir yn £26.3m. Nid yw hyn yn cynnwys cynllun sy'n sgorio yn uchel ond nad yw'n fforddiadwy. Mae'r rhaglen yn argymhell cynnwys buddsoddiad o £1m mewn tai gofal ychwanegol ym Miwmares ar gyfer 2017/18 a fyddai'n denu buddsoddiad o £14m gan landlord cymdeithasol cofrestredig ar draws 2018/19 a 2019/20. Mae hyn yn ychwanegol at y prosiect tai gofal ychwanegol presennol yn Llangefni. Cyflwynwyd bid hefyd am £6m ar gyfer tai gofal ychwanegol yn Amlwch. Roedd hyn wedi ei broffilio i wario £3m yn 2016/17 a £3m yn 2017/18. Nid yw'r prosiect hwn wedi denu buddsoddiad allanol hyd yma. Petai cynllun tai gofal ychwanegol Amlwch yn cael ei adael allan, yna gellid derbyn 24 o brosiectau newydd a fyddai'n cyfrannu tuag at amrediad o flaenoriaethau corfforaethol yn ychwanegol at y ddau brosiect Ysgolion 21^{ain} Ganrif a gymeradwywyd yn 2015/16. Os caiff tai gofal ychwanegol ei gynnwys yn y rhaglen, dim ond 5 prosiect fyddai'n fforddiadwy yn ychwanegol at y prosiectau Ysgolion yr 21^{ain} Ganrif yng Nghaerdybi a'r Llannau.
- 2.10** Er bod y fid am Borth Ymwelwyr Ynys Gybi (Ranc Pwysoli o 35) yn aflwyddiannus, dylid nodi y gallai'r fid am £80,000 dros gyfnod o 2 flynedd gan Gyngor Sir Ynys Môn arwain at Gyllid Allanol o £4.92m ac y dylid ei hystyried.
- 2.11** Nid yw rhai cynlluniau megis cael Cerbydau Newydd a Thrwyddedu Meddalwedd yn cwrdd â Blaenoriaeth Gorfforaethol benodol. Fodd bynnag, heb y cynlluniau hyn, teimlir na fyddai modd i rai gwasanaethau allweddol weithredu felly maent wedi eu hargymhell ar gyfer eu cymeradwyo.
- 2.12** Er y gall cynllun a dderbynnir fod ag ymrwymadau yn 2017/18 ac ymlaen, bydd angen i'r cynlluniau hyn gael eu hadolygu o ran eu fforddiadwyedd yn ystod y broses o gyflwyno Bidiau Cyfalaf yn 2017/18. Bydd angen cyflwyno bid newydd gyda gwybodaeth ariannol ddiweddaedig a bydd angen i'r fid gael ei derbyn eto fel rhan o'r broses o bennu Cyllideb Gyfalaf 2017/18 i fynd yn ei blaen.
- 2.13** Mae Atodiad D yn dangos y gost o fenthycia i'r awdurdod er mwyn cyllido Rhaglen Gyfalaf 2016/17. Ceir y costau benthycia eu hymgorffori i'r Strategaeth Rheoli Trysorlys (gweler eitem ar wahan ar yr agenda). Cadarnheir y strategaeth fod y rhaglen gyfalaf yn fforddiadwy o fewn y cyfyngiadau a osodir allan yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys.
- 2.14** Mae'r Cyngor yn debygol o wynebu costau sylweddol mewn perthynas â Thâl Cyfartal a bydd yn cyflwyno Cais Cyfalafu i gyllido'r costau hyn. Nid yw cost Tâl Cyfartal wedi cael ei fesur ond mae'n debygol o fod yn sylweddol (o bosibl oddeutu £4.5m) a bydd yn ychwanegol at y prosiectau ar gyfer rhaglen gyfalaf 2016/17 a nodwyd yn yr adroddiad hwn. Efallai y bydd angen cyllido hyn o fenthyciadau digefnogaeth os nad oes cyllid cyfalaf arall ar gael.
- 2.15** Er bod y bid am System casglu gwastraff newydd (Ranc Pwysoli o 33) am £0.523m yn aflwyddiannus, dylid nodi y bydd y system newydd yn creu arbedion referniw o £0.300m y flwyddyn. Mae hyn wedi ei gynnig fel arbediad effeithlonrwydd ar gyfer 2016/17, ac yn ffurfio rhan o gyllideb referniw ddrafft 2016/17. Gallai y cynllun yma fynd yn ei flaen drwy gynyddu y Benthycia Digefnogaeth o £0.523m, neu drwy gymeryd lle un o'r cynlluniau sydd ar y funud yn llwyddianus. Ers hyn cymeradwywyd y cynllun yma gan y Pwyllgor Gwaith; felly, mae wedi ei gynnwys yn Atodiad A i'w gymeradwyo. Cyllidir y gost ychwanegol o £0.509m drwy benthycia di-gefnogaeth.

3. MATER I'W BENDERFYNU ARNO

3.1 Mae'r adroddiad hwn yn argymhell –

- a)** Bod yr eitemau sydd yn y blychau lliw yn Atodiad A yr adroddiad (eitemau sy'n werth hyd at £26.933m) yn cael eu cynnwys yn y Rhaglen Gyfalaf ar gyfer 2016/17 i 2020/21.

- b)** Bod yr eitemau ar gyfer y CRT sydd wedi eu lliwio yn ail dabl Atodiad A yr adroddiad (eitemau sy'n werth hyd at £11,636m yn cel eu cyfeirio i'r Bwrdd Gwasanaethau Tai ar gyfer eu hystyried ar gyfer Rhaglen Gyfalaf 2016/17 i 2020/21.

ATODIAD A(1)

Tudalen 50

Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Bhwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Bhwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Bhwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Bhwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Bhwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Derbyniadau Cyfalaf (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycu gyda Chefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Grant Cyfalaf Cyffredinol (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycu Difefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycu Difefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Cyfraniad Refeniw o'r Gronfa Wrth Gefn Sydd Heb ei Defnyddio (Cyfalaf) (£'000)
Dysgu Gydol Oes	Addysg	1	Ysgolion yr 21ain Ganrif - Caergybi		5,697	149				2,849						2,849
Dysgu Gydol Oes	Addysg	2	Ysgolion yr 21ain Ganrif - Y Llannau		3,960	131				1,980	332					1,648
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	3	Tai Gofal Ychwanegol yn ne'r Ynys	Mae'r cais hwn am gefnogaeth gyfalaf yn cael ei wneud er mwyn darparu cefnogaeth uniongyrchol ac fel bod modd symud ymlaen gyda'r flaenoriaeth gorfforaethol i ddatblygu cynllun gofal ychwanegol yn ne'r Ynys. Os byddai modd sicrhau'r £1m, byddai'r cartref gofal yn cael ei ddatblygu gan Landlord Cymdeithasol Cofrestredig.	0	1,000	7,150	7,150			0					
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	4	Cartref Gofal Preswyl Plas Crigyll	Mae'r rhaglen adnewydd ar gyfer Plas Crigyll yn cynnwys: • 4 o ystafelloedd ymolchi newydd (15k yr un) • 9 o ddoileddau newydd i'r anabl (1k yr un) • Lloriau newydd ar ddwy uned (9,250k) • Adnewyddu'n llwyr 13 o ystafelloedd gwely (1,500k yr un) • Gwydr dwbl ar yr holl ffenestri cyfredol (dim costau ar hyn o bryd) H4	98						0	98				
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffyrdd	5	Prifffyrdd newydd ar gyfer Wylfa Newydd	Bydd angen gwella'r rhwydwaith prifffyrdd cyfredol ar Ynys Môn ar gyfer datblygu'r orsaf niwclear newydd yn Wylfa. Mae'r Cyngror wedi nodi ei ddull yn seiliedig ar dystiolaeth o asesu'r gwelliannau angenrheidiol i'r prifffyrdd yn y Canllawiau Cynllunio Atodol (CCA). Mae'n cydnabod yr angen i wella'r A5025 a Lôn Nanner	3,784	4,918	5,876	14,168			3,784					
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffyrdd	6	Cerbydau Newydd	Mae'r Cyngror yn gweithredu fflyd o amryw o gerbydau a pheiriannau gan gynnwys bysus, Cerbydau Nwyddau Trwm a faniau. Mae angen y gronfa hon er mwyn cael cerbydau newydd yn lle'r rheiny sydd wedi cyrraedd diwedd eu hoes economaidd. .	150	0	0	0	0	0	0	150				
Cymuned	Tai - Y Gronfa Gyffredinol	7	Grant Cyfleusterau i'r Anabl	Mae'r Grant Cyfleusterau i'r Anabl yn grant mandadol o hyd at £36,000 ac mae'r Cyngror yn derbyn oddeutu 180 o ymholiadau y flwyddyn am wahanol addasiadau i gartrefi. Mae oddeutu 120 o'r ymholiadau hyn yn cael eu cymeradwyo ar gyfer Grant Cyfleusterau i'r Anabl.	816	0	0	0	0	0	816					
Dysgu Gydol Oes	Addysg	8	Ysgolion yr 21ain Ganrif - Parc y Bont		150	874	13			75	75					
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	9	Gweithredu CCIS	Mae'r fid yn gofyn am £222,500, dim on £50,000 o hyn sydd yn gysylltiedig gyda costau cyfalaf dros gyfnod o dair blynedd er mwyn gwneud yn siwr fod System Wylfa Gofal Cymunedol (CCIS) Cymru Gyfan , sydd wedi sicrhau £6.7 millwn o gyllid yn genedlaethol gan Gynulliad Cymru, yn cael ei gweithredu a'i defnyddio i'w potensial llawn gan wneud y mwyafrad o unrhyw welliannau i brosesau a lif gwaith er mwyn gwella'r gwasanaeth a gynigir yn Ynys Môn ac ar hyd a lled Cymru.	336	25					311	25				
Dysgu Gydol Oes	Addysg	10	Ysgolion y 21ain Ganrif - Bro Rhosyr / Bro Aberffraw		390	3,696	1,037	68		195	195					
Dysgu Gydol Oes	Addysg	11	Ysgolion y 21ain Ganrif - Bro Seiriol		207	718	3,668	939		103	104					
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffyrdd	12	Uliniaru Llifogydd ym Miwmares	Yn hanesyddol, mae tref Biwmares wedi dioddef llifogydd. Mae'r cofnodadau o ddiwyddiadau'n cychwyn yn 1863, gyda digwyddiadau o bwys yn 1915, 1957, 2004, 2007 a 2012. Mae mwy o dywydd stormus a'r llanw uchel o ganlyniad i'r newid yn yr hinsawdd yn golygu fod llifogydd yn digwydd yn amlach a'u bod yn fwy difrifol. Ymhellach i'r llifogydd a gafwyd yn 2004, gwnaed rhywfaint o waith i wella capasiti'r systemau draenio cyfredol a lleihau'r risg o lifogydd, fodd bynnag, erys risg gan gyfuniad o lifogydd glawol a llanwol. Mae dyletswydd statudol ar yr Awdurdod i ymchwilio i lifogydd a, lle mae hynny'n briodol, i mofyn cyllid gan LIC ar gyfer gwelliannau.	600						510	90				
Cymuned	Tai - Cronfa Gyffredinol	13	Datblygu safle preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	Mae'r costau sydd wedi eu cynnwys yn y fid gyfalaf hon ar gyfer y mathau isod o safleoedd: 1 x safle preswyl parhaol ar gyfer hyd at 11 o aelwydydd 2 x llefydd aros dros dro ar gyfer hyd at 20 o garafanau yr un. Mae'r costau'n ymwneud â: Prynau'r tir Datblygu'r safle (i safon a argymhellwyd gan Lywodraeth Cymru)	247	1,500				Potensial	200			47		

Cyfradrn	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Blwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Blwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Blwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Blwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Blwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Derbynladau Cyfalaf (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycyda Chefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Grant Cyfalaf Cyffredinol (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycyda Ddefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Cyfraniad Refeniw o'r Gronfa Wrth Gefn Sydd Heb ei Ddefnyddio (Cyfalaf) (£'000)
Dysgu Gydol Oes	Addysg	14	Gostwng Risgiau Tân yn adeiladau'r Cyngor	Alli flwyddyn rhaglen gyfalaf barhaus. Mae Rhan 1 y gwaith a oedd yn cynnwys gosod systemau larwm tâ newydd yn Ysgol David Hughes ac Ysgol Uwchradd Bodedernbron wedi ei gwblhau. Mae cynnau tanau'n fwrriadol yn ychwanegu at y tebygolrwydd o dân mewn ysgol. Cafwyd nifer o ymosodiadau yn y gorffennol ac mae'n eithaf tebygol y bydd mwy yn y dyfodol. Mae'n hanfodol felly y gwneir pob ymdrech i leihau'r risg y bydd tân yn digwydd ac yn lledaenu a sicrhau y bydd modd gwagio'r adeilad yn ddiogel. Mae rhagfalon tân mewn ysgolion yn cynnwys adranu gan ddefnyddio drysau tân a walla solet, larnau tân a goleuadau argyfwng a darparu dlangfeydd. Mae systemau chwistrellu wedi cael eu gosod mewn ysgolion newydd ond nid oes chwistrellwyr mewn unrhyw adeiladau eraill. Roedd y bid gwreiddiol am £150k, ond nid oedd unrhyw gynllun ar yr amserlen yn flaenoriaeth D, felly ceir £dim gyllideb ei argymhell.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffyrdd	15	County Prudential Borrowing Initiative (Road Surfacing)	Roedd y toriadau mewn refereniw ar gyfer 2015/16 yn golygu y byddai'r Awdurdod yn methu cwddd â golygonion sylfaenol y contract o arian refereniw ac yn cael ei hun mewn sefyllfa o fod wedi torri amodau'r contract gyda'r ddatau contractwr. Byddai buddsoddiad cyfalaf yn fodd i'r Cyngor aros o fewn telerau'r contract a bod mewn sefyllfa i adolygu'r contractau ar gyfer unrhyw estyniad neu ailendro y tu draw i fis Mawrth 2017.	2,200	0					0		2,189		11
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffyrdd	16	Ffordd Gyswilt Llangedfni	Mae'r cynnyg yn un i adeiladu 2.5km o ffordd gyswilt newydd i'r de-ddwyrain o Langefni gyda'r cynllun yn cael ei rannu'n bedair rhan ar wahân.	2,725	1,450	2,850			2,452				273	
Datblygiad Cynaliadwy	Adfywio Economaidd a Chymunedol	17	Isadeiledd Strategol Caerdybi	Adedladu unedau diwydiannol newydd yn Unedau Busnes Stad Ddiwydiannol Penrhos	1,257	1,957	1,957			1,222	35				
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	18	Canolfan Byron - Storfa Offer Cymunedol	Mae Canolfan Byron yn gyfrifol am ddarparu cymorthion a chyfarpar newydd a chasglu offer ar gyfer ei ailgylchu sy'n cael ei ddilheintio ar y safle ar gyfer ei aildefnyddio ble bynnag y mae hynny'n bosibl. Mae'r Uned Ddheintio o fewn y gwasanaeth yn hen bellach ac mae angen codi uned newydd.	150					0				150	
Sustainable Development	Property	19	Disabled Access	The Equality Act 2010, which replaces the Disabled Discrimination Act, is a statutory requirement for the authority to carry out reasonable adjustments to its properties. Works are required to ensure all disabled people have access to services. An ongoing programme needs to be carried out to demonstrate compliance with The Equality Act 2010. Initially a complete survey of existing buildings is required and a programme of works developed thereafter.	100	0	0	0	0	0				100	
Datblygiad Cynaliadwy	Adfywio Economaidd a Chymunedol	20	Isadeiledd Strategol Llangedfni	Adedladu Unedau diwydiannol newydd yn Hyfforddiant Môn	1,157	1,157	1,257			1,122				35	
Dirprwy Brif Weithredwr	TGCh	21	System Rheoli Cynnwys y Wefan Gorfforaethol	Nid bid ar gyfer uwchraddio dylunad y wefan gorfforaethol yn unig mo hon. Mae'n fid i'w gwneud yn haws ac yn hwylus i ddefnyddwyr gael yr holl wybodaeth, ffurflenni a chyngor y maent eu hangen tra'n sicrhau arbediad sylweddol i'r Cyngor a gyrru Rhaglen Drawnewid y Cyngor yn ei blaen.	75	25				0				75	
Dysgu Gydol Oes	Addysg	22	Mynediad i'r Anabl i Adeiladau Addysg	Yn ôl Deddf Cydraddoldeb 2010, sy'n disodli'r Ddeddf Gwahaniaethu ar Sall Anabledd, rhaid i'r awdurdod wneud addasiadau rhesymol i eddo'r Awdurdod tra'n sicrhau mynediad a defnydd effeithlon o adnoddau'r awdurdod.	300	0	0	0	0	0	0	0	0	300	
Dysgu Gydol Oes	Addysg	23	Cyfleusterau Arlwy mewn Ysgolion	Derbyniodd yr awdurdod nifer o rybuddion 'Mewn Perygl' yn dilyn gwaith cynnal a chadw a wnaed ar systemau awyriant ar lwy mewn ysgolion. Pan mae angen gosod poptal newydd, rhaid gwneud hynny i'r safonau cyfredol sy'n golygu bod angen uwchraddio'r systemau awyriant yn y ceginau sy'n waith eithriadol o ddrud. Mae'r rhaglen barhaus i uwchraddio'r rhain yn hanfodol ac mae angen cyllid digonol i sicrhau bod y rhaglen yn cael ei chwblhau.	165	0	0	0	0	0	0			165	
Dysgu Gydol Oes	Addysg	24	Gwaith Ailweirio mewn Adeiladau Addysg	Blwyddyn 2 rhaglen barhaus; mae prosiectau'r flwyddyn gyntaf yn cynnwys gwaith ailweirio yn Ysgol Moelfre, Ysgol Uwchradd Caerdybi ac Ysgol Gynradd Bodffordd ac mae'r gwaith bron wedi'i gwblhau. Yn ôl Rheoliadau Trydan yn y Gwaith 1989, rhaid cymryd rhagfalon yn erbyn y risg o farwolaeth neu anaf personol o drydan yn y gwaith. Rhaid i'r holl ysgolion gael profion bob 5 mlynedd gan drydanwyr cymwys a'r Adain Eiddo sy'n trefnu'r gwaith hwn ac yn derbyn adroddiadau ar y canfyddiadau. Calff cynllun gweithredu ei lunio ar gyfer pob adeilad gyda rhestr o'r gwaith yr argymhellir ei wneud. Mewn rhai achosion, mae angen gwneud mân-waith trwsio ond mewn achosion eraill, chwyddid oedran y gosodiadau, rhaid ailweirio'n gyfan gwbl. Mae'r fid hon ar gyfer cynnwys rhaglen ailweirio yn yr ysgolion hynny sydd, fe dybir, yn rhai risg uchel. Nid yw'r ysgolion sy'n rhan o'r rhaglen ad-drefnu ysgolion am y 5 mlynedd nesaf wedi eu cynnwys yn y fid hon.	37	0	0	0	0	0	0			37	

Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Bhwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Bhwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Bhwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Bhwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Bhwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Derbyniadau Cyfalaf (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycia gyda Chefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Grant Cyfalaf Cyffredinol (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycia Dddefnydd (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Cyfraniad Refeniw o'r Gronfa Wrth Gefn Sydd Heb ei Defnyddio (Cyfalaf) (£'000)
Cymuned	Tai - Cronfa Gyffredinol	25	Cynllun Pryniant Gorfolod / Prynu trwy Gytundeb	Mae'r fid yn gofyn am gyllid i barhau i ariannu hyn am y 5 mlynedd nesaf. Ar ôl bhwyddyn 1, disgwylir y bydd modd ailgylchu'r cyllid ac ni fydd angen unrhyw gyllid ychwanegol. Golyga hyn y bydd modd dod â nifer o eiddo problemaus sydd wedi bod yn wag yn y tymor hir yn ôl i ddefnydd lle mae'r trafodaethau gyda'r perchennogion wedi methu â sicrhau hynny.	280								140		140
Dirprwy Brif Weithredwr	ICT	26	Trwyddedu Meddalwedd	Mae CSYM wedi buddsoddi'n sylweddol mewn hyfforddiant a'r defnydd o gynhyrchion MS a byddai'r fid gyfalaf hon yn fodd i CSYM barhau i elwa o'r buddsoddiad hwnnw. Mae gan CSYM ar hyn o bryd 1050 o ddefnyddwyr sydd wedi eu trwyddedu i ddefnyddio cynhyrchion MS. Caen ein harchwilio yn erbyn y defnyddwyr hyn bob blwyddyn a gall unrhyw feithiant i brynu cytundeb trwydded newydd olygu bod rhaid i ni roi'r gorau i ddefnyddio'r cynhyrchion.	72	72	72			0					72
Dysgu Gydol Oes	Addysg	27	Prosiect Hyb Neuadd y Farchnad, Caerbybi	Mae'r prosiect yn golygu trawsnewid yr hen Neuadd y Farchnad, Adeilad Rhestredig Graddfa II yng nghanol tref Caerbybi nad oes defnydd yn cael ei wneud ohoni mwyach ac sydd wedi mynd â'i phen iddi.	970					970					
Dirprwy Brif Weithredwr	TGCh	28	Uwchraddio'r Rhwydwaith	Heb y rhwydwaith, ni fyddai modd i ddefnyddwyr ddefnyddio'r gwasanaethau hyn. Yn y misoedd diwethaf, mae rhywfaint o'r caledwedd wedi bod yn methu gan arwain at goll gwasanaeth. Nid yw'r offer cyfredol mwyach yn cael ei gefnogi gan y gweuthurwr ac nid oes modd ei adnewyddu tebyg am debyg. Gall offer sy'n methu effeithio ar unrhyw nifer o rhyw ddau ddswn i Adrannau cyfan. Mae angen cysylltiad rhwydwaith diogel ac effeithlon er mwyn sicrhau y gall y gwasanaethau TGCh barhau i weithredu.	60					0					60
Dirprwy Brif Weithredwr	ICT	29	Rhagio dreigl ar gyfer y gwaith o adnewyddu'r serfwr a'r cyfleusterau storio	Rydym yn bwriadu newid y serfwr hyn am nifer tai o beiriannau mwy pŵer a fydd yn caniatáu i'r gwasanaethau ffsecol fod yn rhai 'rithioli' fel y gall pob serfwr modern redg yr hyn sy'n cyfatebi i nifer o serfwr traddodiadol.	150	100	100			0					150
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	30	Cartref Gofal Preswyl Haulfre	Cychwyn ymgynghori ar unwaith ar ddyfodol Haulfre fel cartref gofal preswyl. Bydd hyn yn cynnwys dadansoddiad manwl o'i addasrwydd a'i ddichonoldeb yn seiliedig ar feysydd allweddol megis ansawdd y gofal, addasrwydd yr adeilad a materion iechyd a diogelwch. Byddai'r ymgynghoriad ffurfiol hwn yn hysbysu penderfyniad terfynol y Pwyllgor Gwaith yn mis Hydref a gallai gynnwys y posibilrwydd oga'u cartref.	168					98					69
Datblygiad Cynaliadwy	Gwastraff	33	System Casgu Gwastraff Newydd	Mae gan y Cngor ddytetswydd statudol i gasgu gwastraff y cartref. Hefyd, mae gan y Cngor dargedau ailgylchu statudol y mae'n rhaid iddo eu cyflawni (58% ar gyfer 2015/16 yn codi i 70% ar gyfer 2024/25 gyda thargedau yn y cyfamer rhwng y ddau gyfnod). Os bydd y Cngor yn methu â chyrraedd y targedau hyn, fe gallf ddirwyon trwm iawn gan Lywodraeth Cymru	509										509
					26,933	17,822	23,980	22,325	0	15,561	2,120	2,189	1,333	5,230	500
Dysgu Gydol Oes	Addysg	31	Trwsio a Chynnal a Chadw Ysgolion	Bid yw hon i fynd i'r afael â'r diffygion yn yr holl adeiladau nad ydynt wedi eu heffeithio gan y cynllun ad-drefnu ysgolion. Oherwydd diffyg arian cyfalaf i wneud gwaith trwsio hanfodol ac ond ychydig o fuddsoddiad yn y gwaith cynnal a chadw a thrwsio mewn ysgolion dros nifer o flynyddoedd, mae cyflwr y stoc o ysgolion yn Ynys Môn yn anffodolhaaf.	1,424	1,800	1,800	1,800	1,800		1,424				
Dysgu Gydol Oes	Addysg	32	Risg syrthio o uchder	Mae ysgolion gyda thoeau fflat a hen ffenestri yn y toeau gyda gwyrdr nad yw'n wydr diogelwch yn risg sylweddol i gontractwyr sy'n gwneud gwaith, i syrfeyr ac i dresbaswyr. Gallir erlyn yr awdurdod petai modd profi y cafwyd niwed o ganlyniad i ddiffyg cydymffurfiaeth gyda safonau.	24							24			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	34	Adnewyddu toiledau ysgolion	Mae archwiliad o doiledau ysgolion yn ystod 2013 wedi datgelu eu bod mewn cyflwr gwael ac ystyrir bod eu gwella'n flaenoriaeth uchel. Mewn rhai achosion, mae'r plant yn gwrthod defnyddio'r cyfleusterau hyn oherwydd nad ydynt yn lân.	66										66
Datblygiad Cynaliadwy	Adfywio Economaidd a Chymunedol	35	Porth Ymwelwyr Ynys Gybi	Mae Cngor Sir Ynys Môn, mewn partneriaeth gyda chydranddeiliaid allweddol wrthi ar hyn o bryd yn datblygu rhaglen fuddsoddi uchelgeisiol mewn twristiaeth gyda golwg ar "Transforming Holy Island into an iconic destination, that's befitting of its strategic location as a key international visitor Gateway to Wales and the UK". Mae'r cynnig wedi cael ei ddatblygu fel rhan o'r broses fideo ar gyfer 'Rhaglen Isadeiledd Twristiaeth Eiconig' sy'n cael ei harwain gan Croeso Cymru a'i chyllido o'r ERDF. Nod y prosiect yw gweithio ochr yn ochr â chrosiectau allweddol eraill yng Nghaerbybi sef V&P, HLF, a T4I.	1,050	1,600	1600	750		1,010					40
Dysgu Gydol Oes	Addysg	36	Rhagio Adnewyddu Bwyleri mewn Adeiladau Addysgol	Mae nifer o'r bwyleri mewn ysgolion yn nesau at ddiwedd eu hoes ymarferol ac mae angen gosod rhai newydd. Mae 249 o bwyleri i gyd yn yr ysgolion. Ar gyfartaledd, mae bwyler nodweddiadol yn parhau am oddeutu 30 o flynyddoedd. Mae hyn yn golygu y dyld adnewyddu o leiaf 8 bwyler bob blwyddyn ar gost o rhwng x ac x gan ddblynnu ar faint y bwyler.	150	150	150	150	150						150
Datblygiad Cynaliadwy	Eiddo	37	Trwsio a Chynnal a Chadw Eiddo	Mae cyflwr adeiladau ar Ynys Môn yn dirywio bob blwyddyn oherwydd nad oes digon o arian cyfalaf i wneud gwaith trwsio hanfodol. Bellach, mae yn nifer o'r adeiladau doeau sy'n gollwng, ffenestri nad oes modd eu hagog neu sydd wedi cydru, tamprwydd a risgiau eraill i iechyd a diogelwch. Nod y fid hon yw rhoi sylw i'r holl diffygion mewn adeiladau nad ydynt yn rhai addysgi gan gynnwys canolfannau hamdden, llyfrgelloedd, adeiladau gwasanaethau cymdeithasol, stadau diwydiannol ac eiddo a thir amrywiol.	200	200	200	200	200			200			

Cyfradrn	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Blwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Blwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Blwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Blwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Blwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Derbyniadau Cyfalaf (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycu gyda Chefnogaeth (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Grant Cyfalaf Cyffredinol (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Benthycu Ddefnyddio (£'000)	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 - Cyfraniad Refeniw o'r Gronfa Wrth Gefn Sydd Heb ei Defnyddio (Cyfalaf) (£'000)	
Dirprwy Brif Weithredwr	Trawsnewid	38	System Electronig ar gyfer Rheoli Perfformiad	Mae'r angen am system electronig newydd ar gyfer rheoli perfformiad wedi cael ei nodi fel rhan o'r gwaith gwella y mae angen wi wneud yn hunanasesiad corfforaethol y Cyngor (Ionawr 2015) ac mae wedi ei gynnwys hefyd fel rhan o ymateb yr UDA i asesiad corfforaethol SAC sydd ar y gweill. Mae'r system gyfredol ar gyfer rheoli perfformiad yn un bapur a yrrir gan swyddogion, mae'n draul ar amser ac ymhell o fod yn addas ar gyfer sefydliad modern sy'n gweithio'n gallach. Mae ymrwymiad statudol ar y Cyngor i gwrdd â disgyrddiau Rhaglen Cymru ar gyfer Gwelliant gan gyhoeddi cynlluniau ac adroddiadau perfformiad erbyn dyddiadau cau statudol. .	125	25					125					
Datblygiad Cynaliadwy	Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	39	Safle arfaethedig ar gyfer Cartrefi Modur a Charafanau Teithiol ym Mharc Gwledig y Morglawdd, Caerdybi	Mae'r cynnig yn rhan o raglen barhaus i wella'r hyn yr ydym yn ei gynnig a'r cyfeusterau sydd ar gael i'r cyhoedd ym Mharc Gwledig y Morglawdd yng Nghaerdybi y mae'r Cyngor yn berchen arno. Bydd y gwelliannau ar ôl eu cwmbhau yn darparu potensial ar gyfer cyllid refeniw ychwanegol a fydd o gymorth i sicrhau fod y Parc yn ariannu ei hun yn y dyfodol gan ddibynnu llai ar gyllid craidd y Cyngor.	50						50					
Dysgu Gydol Oes	Amgueddfeydd a Threfnadaeth	40	Gwaith hanfodol i Jêl a Llys Bwmares	Er mwyn denu asiantaeth allanol (e.e. menter gymdeithasol, elusen neu ymddiriedolaeth) i fabwysiadu a chymryd arni'r cyfrifoldeb o redeg y safleoedd hyn yn lle'r Cyngor, neu i ddefnyddio'r safleoedd i ddibenion gwahanol, rhaid i'r adeiladau fod mewn cyflwr digon da i gael eu hystyried fel cynhywchwr incwm twristiaeth hyfryd neu fel lleoliadau busnesau newydd hyfryd. Mae adroddiad manwl wedi cael ei gomisiynu i ddarparu manylion am gostau'r gwaith trwsio hanfodol yn Jêl a Llys Bwmares er mwyn sicrhau fod yr adeiladau'n cwrdd â'r safonau sylfaenol a ddisgwyllir gan unrhyw asiantaeth a fyddai'n eu cymryd drosodd.	232						232					
Dysgu Gydol Oes	Amgueddfeydd a Threfnadaeth	41	Gwaith hanfodol ym Melin Llannon	Y felin wynt yw'r unig un weithredol o'i math yng Nghymru, yn cynhyrchu blawd mál organig. Mae corff y felin yn adeilad rhestredig Graddfa II ac o'r herwydd mae angen gwneud gwaith i'r safonau cadwraeth uchaf. Ar hyn o bryd, y Cyngor sy'n gyfrifol am hyn. Er bod gwaith yn cael ei wneud ar y felin yn gysgon i'w chadw mewn cyflwr gweithio da, nid yw'r rendr ar y felin yn cwrdd â safonau cadwraeth sy'n achosi lledaeniad craciau a thamprrwydd ac oherwydd stormydd enbyd 2014, mae mwy o frys i'r gwaith. Bwriedir tynnu'r rendr presennol a rhoi rendr calch hydrolog naturiol hyblyg ac anadladwy yn ei lle a chael plastrwyr cadwraeth profffesiynol i'w blastru.	56							56				
Dirprwy Brif Weithredwr	ICT	42	Rheoli dyfeisiau symudol	Yn y papur hwn, cyflwynir yr achos am gyllid cyfalaf i weithredu meddalwedd 'Rheoli Dyfeisiau Symudol' a fyddai'n caniatáu i'r Cyngor sicrhau'r buddion sy'n gysylltiedig â gweithio symudol tra'n cydymffurfio gyda gofynion y Ddeddf Diogelu Data a CoCo.	48						48					
Datblygiad Cynaliadwy	Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	43	Cais Partneriaeth Tirwedd Ynys Gybi	Mae angen cyflwyno'r cais rownd gyntaf am gyllid i'r HLF erbyn 1 Mehefin 2016. Rydym ar hyn o bryd wrthi'n ystyried faint o waith y mae angen ei wneud ar gyfer y cyflwyniad ac wedi mapio'r anghenion amlmellol. Rhwng rwan a'r cyfnod hwnnw, bydd angen cael cefnogaeth allanol i: 1) Nodi cydranddeiliaid newydd, yn enwedig o'r sector preifat megis gweithredwyr twristiaeth 2) Nodi meysydd allweddol o waith sy'n berthnasol 9 canlyniad y cynllun HLF fel y mae'n berthnasol i Ynys Gybi 3) Ail-lunio'r fid flaenorol er mwyn adeiladu ar y cryfderau a nodwyd ond rhoi sylw hefyd i'r gwendidau 4) Nodi'n glir y gwaith y mae angen ei wneud 5) Ymgysylltu gyda'r gymuned a chydanddeiliaid er mwyn sicrhau eu bod yn prynu i mewn er mwyn cwrdd ag anghenion HLF	10	10						10				
					3,958	3,785	3,750	2,900	2,150	1,010	2,948					

Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Blwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Blwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Blwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Blwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Blwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid Net gan CSYM 2016/17 (£'000)	
Cymuned	Tai - CRT		1	Trawsnewid yr UCA - 5 cerbyd	Nod y fid hon yw cael 5 o faniau newydd yn lle'r hen rai sydd ddim mwyach yn addas i'r pwrpas ac yn ddrrud i'w cynnal a'u cadw. I gyflawni'r weledigaeth, rhaid i'r UCA ddefnyddio cytundebau fframwaith cyfredol Rheolwr y Ffilyd.	80					80	
Cymuned	Tai - CRT		2	Gwaith Atgyweirio wedi ei gynllunio	Bydd y gwaith cynnal a chadw allanol traddodiadol a gynlluniwyd yn parhau i ffurfio sylfaen ein cynllun buddsoddi cyfalaif ar gyfer 2016-17 a'r tu draw i hynny. Bydd gwelliannau i gartrefi yn yr holl gynlluniau yn cynnwys ail-dol, defnyddio system rendr wedi ei inswleiddio, gosod ffenestr a drysau newydd lle mae hynny'n briodol, gwaith allanol gan gynnwys lwybrau, ffensys a waliau terfyn. Bydd rhai eiddo nad ydynt ar rwydwaith y prif gyflenwad nwy yn elwa o osod systemau PV solar.	5,404	5,492	4,160	4,223	4,229	2650	2,754
Cymuned	Tai - CRT		3	Datblygu tai cyngor ychwanegol	Mae'r cais hwn am gyllid yn 'Opsiwn Gwneud Rhywbeth' yn dilyn ein gallu drwy huanacharu'r cyfrif refeniw tai i ddarparu ychwaneg o dai fforddiadwy y mae gwir angen amdanant ar yr ymys a fydd yn gwella iechyd a lles cymunedau a'u ffrwynt economaidd.	5,669	2,184	2,242	2,331	1,622	5,669	
Cymuned	Tai - CRT		4	Ailfodelu Llawr y Dref, Llangedfni	Wedi ei adeiladu yn 1982, mae gan Llawr y Dref 51 o fflatiau un a dwy lofft gyda'r mwyafrif ohonynt mewn blociau dau neu dri llawr. Mae gweithgor mefrol wedi cael ei sefydlu i edrych ar yr opsiynau sydd ar gael ar gyfer ailfodelu'r cynllun yn dilyn gwerthusiad opsiynau a gynhaliwyd yn ddiweddar gan ymgynghorwyr allanol.	450					450	
Cymuned	Tai - CRT		5	Trawsnewid yr UCA - Offer	Nod y fid hon yw darparu offer newydd yn lle rhai offer sydd ddim yn addas i'r pwrpas ac yn anfeithiol i'w cynnal.	33					33	
					11,636	7,676	6,402	6,554	5,851	2,650	8,986	

Tudalen 54

refeniw

Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Blwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Blwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Blwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Blwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Blwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid net gan CSYM 2016/17 (£'000)
Datblygiad Cynaliadwy Dirprwy Brif Weithredwr	Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd			Digiddeiddio gweddill y Ceisiadau Cynllunio a Rheoliadau Adeiladu - Ffeiliau Papur Hanesyddol	Byddai'r Fid Gyfalaf yn cael ei defnyddio i dalu am ddiuideiddio'r ffeiliau sy'n weddill.	450					450
	Polisi			System Rheoli Polisiâu Corfforaethol	8	3	3	3	3		8
Datblygiad Cynaliadwy	Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd			Cofnodi amser i flaenoriaethu gwaith sy'n denu ffi a gweithredu fel arbraf ar gyfer gwasanaethau eraill	Byddai'r fid gyfalaf yn cael ei defnyddio i gyllido'r sefydlu cychwynnol a chynnal yn flynyddol y System Cofnodi Amser SAGE ar gyfer ei defnyddio ar draws y Gwasanaeth.	14	6	6	6		14
					472	9	9	9	3	0	472

Removed

Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Disgrifiad Cryno	2016/17 Cost Blwyddyn (£'000)	2017/18 Cost Blwyddyn 2 (£'000)	2018/19 Cost Blwyddyn 3 (£'000)	2019/20 Cost Blwyddyn 4 (£'000)	2020/21 Cost Blwyddyn 5 (£'000)	Grant 2016/17	Cyllid net gan CSYM 2016/17 (£'000)
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion		Tai_gof	Cais yw hwn am gefnogaeth gyfalaf i gefnogi'n uniongyrchol y flaenoriaeth gorfforaethol o ddatblygu a symud ymlaen gyda chynlluniau gofal ychwanegol.	3,065	3,065				0	3,065
					3,065	3,065	0	0	0	0	3,065
					45,432	32,307	34,141	31,788	8,004	19,322	17,591

Cyfanswm

ATODIAD A(2)

		Pwysoliad		30		20		15		10		20		5		
				Meini Prawf Sgorio (pwyntiau a ddyfarnwyd o 0-10)												
Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Y flaenoriaeth gorfforaethol y mae'r fid yn cwrdd â hi	Pa ran o'r flaenoriaeth y mae'n cwrdd â hi	Cyfraniad y prosiect tuag at gyflawni blaenoriaethau corfforaethol	Lefel y risg gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei lliniaru	Gofyniad i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, lechyd, DDA er mwyn lliniaru her	Lefel y cyllid ar y cyd / cyllid cyfatebol a all fod ar gael	Effaith ffafriol ar y gyllideb referio neu potensial o ran buddsoddi i arbed	Cadernid y gwaith Rheoli Prosiect	Cyfanswm				
Dysgu Gydol Oes	Addysg	1	Ysgollon yr 21ain Ganrif - Caerdybi													
Dysgu Gydol Oes	Addysg	2	Ysgollon yr 21ain Ganrif - Y Llannau													
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	3	Tai Gofal Ychwanegol yn ne'r Ynys	A - Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion	Datblygu a sefydlu mewn cydweithrediad gyda phartneriaid, dda o gynlluniau tai gofal ychwanegol yng ngogledd a chanol yr Ynys gan gynllunio cynllun pellach yn y de ar gyfer pobl mewn na fedrant aros yn eu cartrefi.	300	140	75	100	200		50	865			
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	4	Cartref Gofal Preswyl Plas Crigyll	A - Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion	Datblygu darpariaeth o wasanaethau a rheolaeth ar y cyd yn arbennig o ran dementia, gwasanaethau i bobl hŷn yn gyffredinol a chefnogaeth ar gyfer gofawyr er mwyn cydlun'u well y ddarpariaeth a hynny mewn partneriaeth gyda'r Bwrdd Lechyd.	300	140	150	0	100		50	740			
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffydd	5	Prifffydd newydd ar gyfer Wylfa Newydd	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi	Gweithio gyda phartneriaid i wella'r rhwydwaith prifffydd drwy ailwynebu, trin yr arwynebedd gan buddsoddi mewn agweddau eraill o'r isadeiledd gan gynnwys uwchraddio 12 milltir o'r A5025 rhwng y Fall a Wylfa	300	200	0	100	50		50	700			
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffydd	6	Cerbydau Newydd	Dim	Dim yn cwrdd â Blaenoriaeth Gorfforaethol benodol ond mae'n hanfodol ar gyfer darparu nifer o wasanaethau.	300	200	150	0	0		50	700			
Cymuned	Tai - Y Gronfa Gyffredinol	7	Grant Cyfleusterau yr Anabl	D - Cynyddu ein Hopsiynau Tai a Lleihau Todi	Work with partners to modernise and co-ordinate the benefits advice service so as to improve independence	300	0	150	0	200		40	690			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	8	Ysgollon yr 21ain Ganrif - Parc y Bont	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgollon	Datblygu a chytuno ar strategaeth moderneiddio ysgollon i arwain penderfyniadau tymor hir.	300	100	30	50	140		50	670			
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	9	Gweithredu CCIS	G - Trawsnewid ein Technolegau Gwybodaeth a Chyfathrebu	Sicrhau bod gwasanaethau'n defnyddio technoleg yn ehangach er mwyn darparu gwasanaethau'n fwy effeithlon ac effeithiol.	300	100	150	60	0		50	660			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	10	Ysgollon y 21ain Ganrif - Bro Rhosyr / Bro Aberffraw	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgollon	Datblygu a chytuno ar strategaeth moderneiddio ysgollon i arwain penderfyniadau tymor hir.	300	90	30	50	140		50	660			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	11	Ysgollon y 21ain Ganrif - Bro Seiriol	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgollon	Datblygu a chytuno ar strategaeth moderneiddio ysgollon i arwain penderfyniadau tymor hir.	300	80	30	50	140		50	650			
Datblygiad Cynaliadwy	Prifffydd	12	Lliniaru Llifogydd ym Mwymmar	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi and Developing the Economy	Gweithio gyda Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill i gyflwynu gallu'r economi leol i fod yn gystadleuol a chefnogi cwmnïau lleol.	300	140	0	85	100		25	650			
Cymuned	Tai - Cronfa Gyffredinol	13	Datblygu safle preswyl ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr	D - Cynyddu ein Hopsiynau Tai a Lleihau Todi		300	150	150	0	0		35	635			

		Pwysoliad		30		20		15		10		20		5	
				Meini Prawf Sgorio (pwyntiau a ddyfarnwyd o 0-10)											
Cyfradrn	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Y flaenoriaeth gorfforaethol y mae'r fid yn cwrrdd â hi	Pa ran o'r flaenoriaeth y mae'n cwrrdd â hi	Cyfraniad y prosiect tuag at gyflawni blaenoriaethau corfforaethol	Lefel y risg gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei lliniaru	Gofyniad i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd, DDA er mwyn lliniaru her	Lefel y cyllid ar y cyd / cyllid cyfatebol a all fod ar gael	Effaith ffatriol ar y gyllideb refereniw neu potensial o ran buddsoddi i arbed	Cadernid y gwaith Rheoli Prosiect	Cyfanswm			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	14	Gostwng Risgiau Tân yn adeiladau'r Cyngor	C - Gwella Addysg, Sgiliau a Moderneiddio Ysgollon	Parhau godi safonau a lefelau cyrhaeddiad mewn Addysg 1	240	200	150	0	0	30	620			
Datblygiad Cynaliadwy	Priffyrdd	15	County Prudential Borrowing Initiative (Road Surfacing)	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi	Gweithio gyda phartneriaid i oresgyn y cyfyngiadau isadeiledd er mwyn buddsoddi mewn datblygiadau a chreu swyddi.	120	200	100	0	150	50	620			
Datblygiad Cynaliadwy	Priffyrdd	16	Ffordd Gyswllt Llangefni	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi	Gweithio gyda Llywodraeth Cymru a phartneriaid eraill i gryfhau awch gystadleuol economi'r ynys drwy wella isadeiledd, argaeledd sgiliau a chefnogi cwmnïau lleol	300	100	75	90	0	50	615			
Datblygiad Cynaliadwy	Adfywio Economaidd a Chymunedol	17	Isadeiledd Strategol Caergybi	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi		300	0	0	95	160	50	605			
Gymuned	Gwasanaethau Oedolion	18	Canolfan Byron - Storfa Offer Cymunedol	A - Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion	Gwella amrediad ac argaeledd gwasanaethau'n seiliedig yn y gymuned fel y gall pobl hŷn barhau i fod yn annibynnol yn eu cartrefi/leihau'r risg o orfod mynd i'r ysbty a'r ddibyniaeth a'r angen am gartref gofal preswyl	300	100	150	0	0	50	600			
Datblygiad Cynaliadwy	Eiddo	19	Mynediad i'r anabl	F - Canolbwyntio ar y Cwsmer, y Dinesydd a'r Gymuned		240	140	150	0	0	35	565			
Datblygiad Cynaliadwy	Adfywio Economaidd a Chymunedol	20	Isadeiledd Strategol Llangefni	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi		300	0	0	95	120	50	565			
Dirprwy Brif Weithredwr	TGCh	21	System Rheoli Cynnwys y Wefan Gorfforaethol	G - Trawsnewid ein Technolegau Gwybodaeth a Chyfathrebu	Galluogi cwsmeriaid a dinasyddion i gyfathrebu gyda'r Cyngor yn electronig dros y we ar amser ac mewn lle sy'n gyfleus iddynt hwy.	300	140	75	0	0	50	565			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	22	Mynediad i'r Anabl i Adeiladau Addysg	C - Gwella Addysg, Sgiliau a Moderneiddio ein Hysgollon	Parhau i godi safonau a chyfraddau cyrhaeddiad mewn Addysg	240	140	150	0	0	30	560			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	23	Cyfleusterau Arlwy mewn Ysgollon	C - Gwella Addysg, Sgiliau a Moderneiddio ein Hysgollon	Parhau i godi safonau a chyfraddau cyrhaeddiad mewn Addysg	240	100	150	0	40	30	560			
Dysgu Gydol Oes	Addysg	24	Gwaith Ailweirio mewn Adeiladau Addysg	C - Gwella Addysg, Sgiliau a Moderneiddio ein Hysgollon	Parhau i godi safonau a chyfraddau cyrhaeddiad mewn Addysg	240	140	150	0	0	30	560			

		Pwysoliad				Meini Prawf Sgorio (pwyntiau a ddyfarnwyd o 0-10)						
		30	20	15	10	20			5			
Cyfadran	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Y flaenoriaeth gorfforaethol y mae'r fid yn cwrrd â hi	Pa ran o'r flaenoriaeth y mae'n cwrrd â hi	Cyfraniad y prosiect tuag at gyflawni blaenoriaethau gorfforaethol	Lefel y risg gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei lliniaru	Gofyniad i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd, DDA er mwyn lliniaru her	Lefel y cyllid ar y cyd / cyllid cyfatebol a all fod ar gael	Effaith ffafriol ar y gyllideb refereniw neu potensial o ran buddsoddi i arbed	Cadernid y gwaith Rheoli Prosiect	Cyfanswm
Cymuned	Tai - Cronfa Gyffredinol	25	Cynllun Prynant Gorfodol / Prynu trwy Gytundeb	D - Cynyddu ein Hopalynau Tai a Lleihau Tlodi	Cynyddu'r opsiynau tai fforddiadwy ar hyd a lled yr ynys a dod â chartrefi gweigion yn ôl i ddefnydd	300	0	150	0	60	50	560
Dirprwy Brif Weithredwr	ICT	26	Trwyddedu Meddalwedd	Dim	Nid yw'n cwrrd â Blaenoriaeth Gorfforaethol Benodol, ond mae'n hanfodol ar gyfer darparu nifer o wasanaethau.	300	200	0	0	0	50	550
Dysgu Gydol Oes	Addysg	27	Prosiect Hyb Neuadd y Farchnad, Caergybi			300	50	50	100	0	50	550
Dirprwy Brif Weithredwr	TGCh	28	Uwchraddio'r Rhwydwaith	Dim	Nid yw'n cwrrd â Blaenoriaeth Gorfforaethol Benodol, ond mae'n hanfodol ar gyfer darparu nifer o wasanaethau.	300	200	0	0	0	50	550
Dirprwy Brif Weithredwr	ICT	29	Rhaglen dreigl ar gyfer y gwaith o adnewyddu'r serfwrwr a'r cyfleusterau storio	Dim	Nid yw'n cwrrd â Blaenoriaeth Gorfforaethol Benodol, ond mae'n hanfodol ar gyfer darparu nifer o wasanaethau.	300	200	0	0	0	50	550
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion	30	Cartref Gofal Preswyl Hauifre	A - Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion	Ailddatblygu ein gwasanaeth ailalluogi er mwyn cefnogi a help pobl.	300	200	0	0	0	50	550
Datblygiad Cynaliadwy	Gwastraff	33	System Casglu Gwastraff Newydd	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi	Ymgymryd yn effeithiol â'n cyfrifoldebau cynllunio mewn perthynas â'r holl brosiectau mawr ar Ynys Môn gan sicrhau lleihau i'r eithaf ar yr effeithiau negyddol a manteisio i'r eithaf ar y buddlon cymunedol.	150	100	105	0	160	25	540
Dysgu Gydol Oes	Addysg	31	Trwsio a Chynnal a Chadw Ysgolion	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgolion	Parhau i godi safonau a lefelau cyrhaeddiad addysgol	240	120	150	0	0	30	540
Dysgu Gydol Oes	Addysg	32	Risg syrthio o uchder	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgolion	Parhau i godi safonau a lefelau cyrhaeddiad addysgol	240	120	150	0	0	30	540
Dysgu Gydol Oes	Addysg	34	Adnewyddu toiledau ysgolion	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgolion	Parhau i godi safonau a lefelau cyrhaeddiad addysgol	240	160	105	0	0	30	535
Datblygiad Cynaliadwy	Adfywio Economaidd a Chymunedol	35	Porth Ymwelwyr Ynys Gybi	B - Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi	Cefnogi'r economi ymwelwyr drwy weithio gyda phartneriaid i hyrwyddo delwedd a nodweddion hynod Ynys Môn	300	0	0	95	80	50	525
Dysgu Gydol Oes	Addysg	36	Rhaglen Adnewyddu Bwyleri mewn Adeiladau Addysgol	C - Gwella Addysg, Sgillau a Moderneiddio ein Hysgolion	Parhau i godi safonau a lefelau cyrhaeddiad addysgol	240	80	150	0	0	30	500
Datblygiad Cynaliadwy	Eiddo	37	Trwsio a Chynnal a Chadw Eiddo	E - Trawsnewid ein darpariaeth Hamdden a Llyfrgelloedd		150	140	75	0	0	35	400

CRT

		Pwysoliad		30		20		15		10		20		5	
						Meini Prawf Sgorio (pwyntiau a ddyfarnwyd o 0-10)									
Cyfadrn	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Y flaenoriaeth gorfforaethol y mae'r fid yn cwrdd â hi	Pa ran o'r flaenoriaeth y mae'n cwrdd â hi	Cyfraniad y prosiect tuag at gyflawni blaenoriaethau corfforaethol	Lefel y risg gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei lliniaru	Gofyniad i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd, DDA er mwyn lliniaru her	Lefel y cyllid ar y cyd / cyllid cyfatebol a all fod ar gael	Effaith ffafriol ar y gyllideb refereniw neu potensial o ran buddsoddi i arbed	Cadernid y gwaith Rheoli Prosiect	Cyfanswm			
Cymuned	Tai - CRT	1	Trawsnewid yr UCA - 5 cerbyd	None	Nid yw'n cwrdd â blaenoriaeth gorfforaethol benodol ond mae'n hanfodol ar gyfer darparu nifer o wasanaethau	300	200	0	0	0	50	550			
Cymuned	Tai - CRT	2	Gwaith Atgyweirio wedi ei gynllunio	B - Adfywio ein Cymunedau a Datbygu'r Economi D - Cynyddu ein Hopsynau Tai a Lleihau Tlodi	Cefnogi'r rheiny sydd mewn perygl o fod yn ddigartref a helpu unigolion digartref i ddod o hyd i gartrefi parhau	300	200	150	0	0	50	700			
Cymuned	Tai - CRT	3	Datblygu tai cyngor ychwanegol	D - Cynyddu ein Hopsynau Tai a Lleihau Tlodi	Cynyddu'r opsynau tai fforddiadwy ar hyd a lled yr ymys a dod â chartrefi gwag yn ôl i ddefnydd	300	200	150	0	0	50	700			
Cymuned	Tai - CRT	4	Ailfodelu Llawr y Dref, Llangefni	D - Cynyddu ein Hopsynau Tai a Lleihau Tlodi	Cynyddu'r opsynau tai fforddiadwy ar hyd a lled yr ymys a dod â chartrefi gwag yn ôl i ddefnydd a Cefnogi'r rheiny sydd mewn perygl o fod yn ddigartref a helpu unigolion digartref i ddod o hyd i gartrefi parhau	300	200	150	0	0	50	700			
Cymuned	Tai - CRT	5	Trawsnewid yr UCA - Offer	Dim	Nid yw'n cwrdd â blaenoriaeth Gorfforaethol benodol ond mae'n hanfodol ar gyfer darparu nifer o wasanaethau.	300	200	0	0	0	50	550			

Tudalen 59

Refeniw

Cyfadrn	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Y flaenoriaeth gorfforaethol y mae'r fid yn cwrdd â hi	Pa ran o'r flaenoriaeth y mae'n cwrdd â hi	Cyfraniad y prosiect tuag at gyflawni blaenoriaethau corfforaethol	Lefel y risg gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei lliniaru	Gofyniad i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd, DDA er mwyn lliniaru her	Lefel y cyllid ar y cyd / cyllid cyfatebol a all fod ar gael	Effaith ffafriol ar y gyllideb refereniw neu potensial o ran buddsoddi i arbed	Cadernid y gwaith Rheoli Prosiect	Cyfanswm
Datblygiad Cynaliadwy Dirprwy Brif Weithredwr	Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd Polisi		Digideiddio gweddill y Ceisiadau Cynllunio a Rheoliadau Adeiladu - Ffeiliau Papur Hanesyddol System Rheoli Polisiâu Corfforaethol	Dim	D/B	0	0	0	0	0	0	0
Datblygiad Cynaliadwy	Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd		Cofnodi amser i flaenoriaethu gwaith sy'n denu ffi a gweithredu fel arbraff ar gyfer gwasanaethau eraill		De-minimus	0	0	0	0	50	50	100

Removed

Cyfadrn	Adran	Ranc wedi ei Bwysoli	Cynllun Arfaethedig	Y flaenoriaeth gorfforaethol y mae'r fid yn cwrdd â hi	Pa ran o'r flaenoriaeth y mae'n cwrdd â hi	Cyfraniad y prosiect tuag at gyflawni blaenoriaethau corfforaethol	Lefel y risg gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei lliniaru	Gofyniad i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd, DDA er mwyn lliniaru her	Lefel y cyllid ar y cyd / cyllid cyfatebol a all fod ar gael	Effaith ffafriol ar y gyllideb refereniw neu potensial o ran buddsoddi i arbed	Cadernid y gwaith Rheoli Prosiect	Cyfanswm
Cymuned	Gwasanaethau Oedolion		Tai gof	A - Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion	Datblygu a sefydlu mewn ymgynghoriad gyda phartneriaeth, ddau o gynlluniau gofal ychwanegol yng ngogledd a chanol yr ymys a chynllunio cynllun pellach ar gyfer y de i bobl mewn oed na fedrant aros yn eu cartrefi.	300	140	0	0	200	50	690

MATRICES SGORIO**1. Prosiectau sy'n cyfrannu at gyflawni prosiectau corfforaethol (Pwysoliad 30%)**

- Rhoddir 300 o bwyntiau os yw'r cynllun yn cwrdd yn llawn ag un neu ragor o'r pwyntiau bwled yn y cynllun corfforaethol.
- Rhoddir sgôr rhwng 1 a 299 os yw'r cynllun yn cwrdd yn rhannol â'r pwyntiau bwled yn y cynllun corfforaethol, gyda'r sgôr yn adlewyrchu difrifoldeb yr effaith. Os yw cynllun yn cwrdd â'r rhan fwyaf o'r blaenoriaethau corfforaethol, dylai sgorio dros 200 o bwyntiau ond os yw cynllun ond yn cwrdd â chyfran fechan o'r blaenoriaethau corfforaethol, yna dylai sgorio llai na 100. Mae'r sgôr yn seiliedig ar ddisgresiwn y sawl sy'n sgorio'r fid.
- Onid yw'r cynllun yn cwrdd ag unrhyw un o'r pwyntiau bwled yn y cynllun corfforaethol, rhoddir sgôr o 0.

2. Y Lefel o Risg Gorfforaethol y mae'r cynnig yn ei liniaru (Pwysoliad 20%)

- Rhoddir 200 o bwyntiau os yw'r cynllun yn lliniaru risg gorfforaethol yn llawn.
- Rhoddir sgôr rhwng 1 a 199 os yw'r cynllun yn lliniaru risg gorfforaethol yn rhannol. Bydd y sgôr yn adlewyrchu difrifoldeb y lliniaru. Os yw cynllun yn lliniaru llawer ar y risg gorfforaethol, dylai sgorio dros 120 o bwyntiau ond os yw ond yn lliniaru rhywfaint ar y risg gorfforaethol, yna dylai sgorio llai na 50. Mae'r sgôr yn seiliedig ar ddisgresiwn y sawl sy'n sgorio'r fid.
- Os nad yw'r cynllun yn lliniaru dim ar y risg gorfforaethol, rhoddir sgôr o 0.

3. Rheidrwydd i gydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd, y Deddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd (DGA) er mwyn lliniaru her (Pwysoliad 15%)

- Rhoddir 150 o bwyntiau os yw'r cynllun yn cydymffurfio'n llawn gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd neu DGA.
- Rhoddir sgôr rhwng 1 a 149 os yw'r cynllun yn cydymffurfio'n rhannol gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd neu DGA. Bydd y sgôr yn adlewyrchu lefel y gydymffurfiaeth. Os yw'r cynllun yn cydymffurfio i raddau helaeth gyda'r cyfrifoldebau statudol, iechyd neu DGA, dylai sgorio dros 100 o bwyntiau ond os yw ond yn cydymffurfio i lefel isel, dylai sgorio llai na 30. Mae'r sgôr yn seiliedig ar ddisgresiwn y sawl sy'n sgorio'r fid.
- Onid yw'r cynllun yn cydymffurfio gyda chyfrifoldebau statudol, iechyd neu DGA, rhoddir sgôr o 0.

4. Lefel y cyllid ar y cyd/cyllid cyfatebol a all fod ar gael (Pwysoliad 10%)

- Os yw'r cynllun yn derbyn 100% cymorth grant, bydd yn sgorio 100 o bwyntiau. Os yw'r cynllun yn derbyn 50% cymorth grant, bydd yn sgorio 50 o bwyntiau. Os nad yw'r cynllun yn derbyn unrhyw gymorth grant o gwbl, yna ni fydd yn sgorio unrhyw bwyntiau.

5. Effaith ffafriol ar y gyllideb refeniw neu botensial buddsoddi i arbed (Pwysoliad 20%)

- Rhoddir 200 o bwyntiau os bydd y cynllun yn cael effaith fawr ar y gyllideb refeniw neu â photensial mawr o ran buddsoddi i arbed.
- Rhoddir sgôr rhwng 1 a 199 os yw'r cynllun yn cael rhywfaint o effaith ffafriol ar y gyllideb refeniw neu â photensial o ran buddsoddi i arbed, gyda'r sgôr yn dibynnu ar yr effaith a gaiff ar y gyllideb refeniw. Dylai effaith hynod ffafriol sgorio dros 120 o bwyntiau a disgwylir y bydd cynllun effaith isel yn sgorio llai na 50 o bwyntiau.
- Onid oes unrhyw effaith ffafriol ar y gyllideb refeniw neu botensial o ran buddsoddi i arbed, rhoddir sgôr o 0.

6. Cadernid o ran Rheoli Prosiect (Pwysoliad 5%)

- Bydd trefniadau rheoli prosiect hollol gadarn yn sgorio 50 o bwyntiau.
- Rhoddir sgôr rhwng 1 a 49 gan ddibynnu ar ba mor gadarn yw'r trefniadau rheoli prosiect a bydd y sgôr yn seiliedig ar ddisgresiwn y sawl sy'n sgorio'r fid.
- Os had yw'r trefniadau rheoli prosiect yn gadarn o gwbl, rhoddir sgôr o 0.

COST BENTHYCA

I gyllido'r Rhaglen Gyfalaf arfaethedig ar gyfer 2016/17, argymhellir bod yr awdurdod yn cymryd Benthyciadau digefnogaeth o £5.230m. Mae Tabl 1 isod, yn dangos y gost o fenthyca y swm hwn dros nifer o flynyddoedd gan ddefnyddio'r cyfraddau llog diweddaraf gan y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC).

Teimlir bod angen benthyca swm arall i gyllido mwy o gynlluniau neu i dorri'r Rhaglen Gyfalaf arfaethedig, mae Tabl 2 yn dangos y gost o fenthyca £1, £5 a £10 miliwn dros gyfnod o 30 o flynyddoedd gan ddefnyddio cyfraddau llog diweddaraf y Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (BBGC).

Tabl 1

Nifer y Blynyddoedd	Cyfradd Tymor Penodol	Cost y llog blynyddol (£)	Llog dros y tymor (£)	Ad-daliad Blynyddol y Prif Swm (£)	Cyfanswm y Gost Flynyddol (£)	Cyfanswm y gost dros oes y cynllun (£)
10	2.62%	137,026.00	1,370,260.00	523,000.00	660,026.00	6,600,260.00
20	3.28%	171,544.00	3,430,880.00	261,500.00	433,044.00	8,660,880.00
30	3.37%	176,251.00	5,287,530.00	174,333.33	350,584.33	10,517,530.00
40	3.23%	168,929.00	6,757,160.00	130,750.00	299,679.00	11,987,160.00
50	3.20%	167,360.00	8,368,000.00	104,600.00	271,960.00	13,598,000.00

Tabl 2

Swm a Fenthycir (£)	Cost y llog blynyddol (£)	Llog dros y tymor (£)	Ad-daliad Blynyddol y Prif Swm (£)	Cyfanswm y Gost Flynyddol (£)	Cyfanswm y gost dros oes y cynllun (£)
1,000,000	33,700.00	1,011,000.00	33,333.33	67,033.33	2,011,000.00
5,000,000	168,500.00	5,055,000.00	166,666.67	335,166.67	10,055,000.00
10,000,000	337,000.00	10,110,000.00	333,333.33	670,333.33	20,110,000.00

Tabl 1 – Y Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig ar gyfer 2016/17

Rhaglen Gyfalaf 2016/17	Cyfanswm £'000
Cronfa Gyffredinol	26,933
CRT	11,636
Llithriad	10,231
Cyfanswm	48,800

Tabl 2 – Y Gyllideb Arfaethedig ar gyfer Rhaglen Gyfalaf 2016/17

Cyllidir gan:	Cronfa Gyffredinol	CRT	Llithriad	Cyfanswm
Grant Cyfalaf	15,561	2,650	1,576	19,787
Grant Cyfalaf Cyffredinol	1,333		-	1,333
Derbyniadau Cyfalaf	2,120		-	2,120
Benthyca Gyda Chefnogaeth	2,189		587	2,776
Benthyca Di-gefnogaeth	5,230		4,805	10,035
Cyfraniad Refeniw		8,986	3,263	12,249
Cronfeydd Wrth Gefn	500			500
Cyfanswm Cyllideb	26,933	11,636	10,231	48,800

Dangosir Tabl 1 y Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig ar gyfer 2016/17, a gellir torri i lawr y Gronfa Gyffredinol a'r CRT yn Atodiad A (1) o'r adroddiad yma.

Dangosir Tabl 2 sut y cyllidir y Rhaglen Gyfalaf Arfaethedig ar gyfer 2016/17, a gellir ei weld hefyd yn Atodiad A (1) o'r adroddiad yma.

Ymgorffwyd y wybodaeth yma i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2016/17 i sicrhau fod y rhaglen yn fforddiadwy. Gweler y wybodaeth yma yn y tabl o dan Rhan 2 'Ystyriaethau Cyfalaf' ar dudalen 3, ac yn nhabl 3.1 'Gofynion ar gyfer Benthyca yn Awr ac i'r Dyfodol a Benthyciadau Gwirioneddol' ar dudalen 4 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys.

£11.035m yw'r ffigwr am Fenthyca Di-gefnogaeth yn 2016/17, yn nhabl 3.1 or Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys, o'i gymharua £10.035m yn y tabl uchod. Er nad yw rhaglen gyfalaf arfaethedig y CRT angen unrhyw fenthyca di-gefnogaeth i'w alluogi i fynd yn ei flaen, gall y CRT, petai'r angen, fenthyca £1m yn 2016/17. Rhagdybiwyd yn y Strategaeth Rheoli Trysorlys y defnyddir y £1m benthyca di-gefnogaeth er mwyn sicrhau fod y rhaglen dal yn fforddiadwy petai'n dod yn angenrheidiol i fenthyca'r £1m.

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I:	CYNGOR SIR
DYDDIAD:	10 MAWRTH 2016
PWNC:	DATGANIAD AR STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS 2016/17
AELOD PORTFFOLIO:	Y CYNGHORYDD H E JONES
SWYDDOG SY'N ARWAIN:	MARC JONES
SWYDDOG CYSWLLT:	CLAIRE KLIMASZEWSKI /GARETH ROBERTS (EXT: 1865/2675)

Natur a rheswm dros adrodd

Mae'n ofynnol i'r Cyngor weithredu arferion gorau yn unol â Chôd Ymarfer y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifiaeth (CIPFA) ar faterion Rheoli Trysorlys. Mae'r Côt yn argymhell y dylai'r Aelodau sgrïwtineiddio'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys cyn iddo gael ei fabwysiadu (sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol, Datganiad Polisi MRP Blynyddol, y Datganiad ar y Polisi Rheoli Trysorlys blynyddol a'r Cynllun Dirprwyo ar Rheoli Trysorlys). Yn unol â chynllun dirprwyo'r Awdurdod, y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am y swyddogaeth hon, a cyflwynwyd Anecs A o'r adroddiad yma i'r Pwyllgor Archwilio ar 18 Chwefror 2016. Cydymffurfir yr adroddiad yma â'r Cynllun Dirprwyo ar Reoli Trysorlys 2015/16, sydd angen i'r pwyllgor yma dderbyn ac adolygu'r adroddiad cyn iddo cael ei basio i'r Cyngor llawn i'w gymeradwyo. Mae'r adroddiad yma'n rhedeg ochr yn ochr ag adroddiadau cyllideb cyfalaf a referniw fel rhan o'r broses gosod y gyllideb 2016/17.

A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

1. Cyflwynwyd yr adroddiad a'r Atodiad yma (fel manylir yn y rhan uchod a rhannau 3 i 5 isod ac yn cynnwys Atodiad A) i'r Pwyllgor Archwilio ar 18 Chwefror 2016. Penderfynodd y Pwyllgor i:-
 - Nodi cynnwys yr adroddiad; a
 - Cymeradwyo'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (yn cynnwys y Dangosyddion Pwyllgor a rhai Rheoli Trysorlys) [Atodiad A] ar gyfer 2016/17.Ni benderfynodd y Pwyllgor Archwilio i basio unrhyw sylwadau neu argymhellion ymlaen i'r Pwyllgor Gwaith.
2. Cyflwynwyd yr adroddiad a'r Atodiad yma (fel manylir yn y rhan uchod a rhannau 3 i 5 isod ac yn cynnwys Atodiad A) i'r Pwyllgor Gwaith ar 1 Mawrth 2016. Penderfynodd y Pwyllgor i:-
 - Nodi cynnwys yr adroddiad; a
 - Cymeradwyo'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (yn cynnwys y Dangosyddion Pwyllgor a rhai Rheoli Trysorlys) [Atodiad A] ar gyfer 2016/17.Ni benderfynodd y Pwyllgor Gwaith i basio unrhyw sylwadau neu argymhellion ymlaen i'r Pwyllgor yma
3. Mae Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (Adran 7) yn argymhell y dylid cymeradwyo, dogfennu a monitro Arferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod. Mae'n dweud hefyd mai mater ar gyfer penderfyniad lleol yw natur a maint ymwneud corff cyfrifol unrhyw sefydliad o ran cymeradwyo a monitro ei Bolisiau Rheoli Trysorlys a'r atodlenni cysylltiedig. Mae'n cydnabod hefyd y gellir dirprwyo'r swyddogaeth hon mewn rhai sefydliadau i'r swyddog cyfrifol. Ym mhob achos dylai fod yn destun sgrïwtini gan y corff cyfrifol yn dilyn argymhellion gan y swyddog cyfrifol. Nid oes gan yr Awdurdod Bolisiau Rheoli Trysorlys wedi eu dogfennu ar hyn o bryd ond bwriedir datrys hynny yn 2016/17 a'u cyflwyno cyn gynted ag y bo modd wedyn i'r pwyllgorau perthnasol â Chynllun Dirprwyo 2016/17 ar gyfer Rheoli Trysorlys.

4. O ran diweddariadau i'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys nid oes bwriad i newid unrhyw un o'r egwyddorion a'r polisïau sylfaenol yn Natganiad 2015/16.
5. Ar 22 Ionawr 2016, cyfanswm benthyciadau allanol y Cyngor oedd £110.7m, disgwylir mai hyn fydd y sefyllfa ar 31 Mawrth, 2016. Mae'r benthyciadau yn cynnwys rhai cyfradd sefydlog a chyfradd amrywiol. Roedd y benthyciadau graddfa sefydlog yn £110.5m gydag oes gyfartalog o 25 blynedd a graddfa log o 5.52% ar gyfartaledd. Roedd y benthyciadau graddfa amrywiol yn £0.2m gydag oes gyfartalog o 25 mlynedd a graddfa log o 9.41% ar gyfartaledd. Rhagwelir mai £5.6m fydd cost benthycia ar gyfer 2015/16 gyda'r rhagolwg ar gyfer yr angen sylfaenol i fenthycia ar ddiwedd y flwyddyn yn £130.2m. Golyga hyn fod y Cyngor wedi benthycia'n fewnol £19.5m erbyn diwedd y flwyddyn.
- Ar 22 Ionawr 2016, cyfanswm buddsoddiadau'r Cyngor oedd £28.4m, gyda graddfa dychwelyd gyfartalog o 0.37% a'r cyfanswm cyfartalog ar gyfer y flwyddyn hyd yma yw £27.9m . Wrth i fenthycia mewnol gynyddu, mae balansau buddsoddiadau'n lleihau.
6. Argymhellion:
- 6.1 Nodi cynnwys yr adroddiad.
- 6.2 Cymeradwyo cynnwys, a'r rhagdybiaethau a'r cynigion ynddo, y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys (yn cynnwys y Dangosyddion Pwyllog a rhai Rheoli Trysorlys) ar gyfer 2016/17 (Atodiad A i'r adroddiad hon).
- 6.3 Pasio unrhyw sylwadau a/neu argymhellion i'r Cyngor Sir.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
d/b		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
I gydymffurfio â phroses gosod y gyllideb yr Awdurdod a Chynllun Dirprwyo Rheoli Trysorlys.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydyw		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
Ydyw		
DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA)(mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151(mandadol)	d/b – adroddiad Swyddog Adran 151 yw hwn.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

Atodiad A: Datganiad Drafft Strategaeth Rheoli Trysorlys a'r Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys ar gyfer 2016/17.

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

- Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2015/16 (fel cymeradwywyd gan y Cyngor ar 26 Chwefror 2015);
- Papurau gosod y gyllideb cyfalaf a referniw 2016/17 (fel adroddwyd ar wahân i'r Pwyllgor yma).

DATGANIAD STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS

DATGANIAD AR Y STRATEGAETH FUDDSODDI FLYNYDDOL, Y STRATEGAETH DARPARIAETH REFENIW ISAF (DRI) A STRATEGAETH RHEOLI TRYSORLYS 2016/17

1. Rhagarweiniad

1.1 Cefndir

Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys sy'n golygu bod rhaid i gyfanswm yr incwm sy'n ddyledus yn ystod y flwyddyn ariannol fod yn ddigonol i gwrdd â gwariant a hefyd, rhaid i'r arian gwirioneddol a ddaw i mewn bod yn ddigonol i gydbwyso'r arian a fydd yn mynd allan. Rhan allweddol o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yw sicrhau bod y llif arian hwn wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan mae ei angen. Caiff arian sydd dros ben ei fuddsoddi mewn gwrthbartïon neu offerynnau risg isel sy'n cydfynd â pholisi'r Cyngor i leihau risg gan sicrhau hylifedd digonol cyn ystyried y dychweliad ar fuddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu canllawiau ar gyfer anghenion benthycar'r Cyngor, sef cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy mewn gwirionedd er mwyn sicrhau fod y Cyngor yn gallu cwrdd â'i oblygiadau o ran gwariant cyfalaf. Gall rheoli'r arian tymor hwy olygu trefnu benthyciadau ar gyfer y tymor hir neu'r tymor byr neu ddefnyddio gwargedion llif arian am dymor hwy. O bryd i'w gilydd, gellir ailstrwythuro dyledion i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

Yn benodol, rhaid i awdurdod lleol glandro ei ofynion cyllidebol ar gyfer pob blwyddyn ariannol i gynnwys y costau refeniw sy'n llifo o benderfyniadau ynghylch cyllido cyfalaf. Mae hyn yn golygu bod rhaid cyfyngu:-

- cynnydd mewn costau refeniw yn sgil ffioedd llog uwch, oherwydd benthycar ychwanegol i gyllido gwariant cyfalaf, ac
- unrhyw gynnydd mewn costau rhedeg prosiectau cyfalaf newydd, i lefel sy'n fforddiadwy o ran incwm rhagamcanedig y Cyngor.

Mae Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys yn diffinio'r polisiau ag amcanion y gweithgareddau rheoli trysorlys. Gweler Atodiad 10.

1.2 Gofynion o ran cyflwyno adroddiadau

Rhaid i'r Cyngor dderbyn a chymeradwyo o leiaf dri phrif adroddiad bob blwyddyn sy'n ymgorffori amrediad o bolisiau, amcangyfrifon a ffigyrau gwirioneddol. Rhaid i'r adroddiadau hyn gael eu sgrwrtinieddio'n ddigonol gan bwyllgor cyn cael eu hargymell i'r Cyngor. Y Pwyllgor Archwilio sy'n gyfrifol am gyflawni'r swyddogaeth hon.

Dangosyddion Pwylllog a Rheoli Trysorlys a'r Strategaeth Trysorlys - Mae'r adroddiad cyntaf a'r un pwysicaf yn cynnwys:-

- y Strategaeth Rheoli Trysorlys (sut bydd y buddsoddiadau a'r benthyciadau'n cael eu trefnu) gan gynnwys dangosyddion rheoli trysorlys;
- Strategaeth Fuddsoddi (canllawiau ynghylch sut y dylid rheoli buddsoddiadau);
- Polisi Darpariaeth Refeniw Isaf (sut mae gwariant cyfalaf gweddilliol yn cael ei drosglwyddo i refeniw dros gyfnod o amser); a
- Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys (diffiniad o'r polisiau ac amcanion y swyddogaeth rheoli trysorlys); a
- Cynlluniau cyfalaf (gan gynnwys y dangosyddion darbodous cysylltiedig).

Adroddiad Rheoli Trysorlys Canol Blwyddyn - Bydd hwn yn rhoi diweddariad i'r Aelodau ynghylch cynnydd o ran y sefyllfa gyfalaf, gan ddiwygio'r dangosyddion pwylllog yn ôl yr angen gan nodi a yw'r strategaeth trysorlys yn cwrdd â'i amcanion ynteu a oes angen adolygu unrhyw bolisiau.

Adroddiad Trysorlys Blynyddol – Yn hwn, ceir manylion ynghylch detholiad o ddangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol a gweithgareddau rheoli trysorlys gwirioneddol o gymharu â'r amcangyfrifon yn y strategaeth.

1.3 Strategaeth Rheoli Trysorlys ar gyfer 2016/17

Mae'r strategaeth ar gyfer 2016/17 yn ymwneud â dau brif faes:-

Materion Cyfalaf

- y cynlluniau cyfalaf a'r dangosyddion pwylllog; ac
- y strategaeth darpariaeth refeniw isaf (DRI).

Materion rheoli trysorlys

- y sefyllfa gyfredol o ran y trysorlys;
- dangosyddion rheoli trysorlys a fydd yn cyfyngu ar risg a gweithgareddau trysorlys y Cyngor;
- y rhagolygon o ran cyfraddau llog;
- y strategaeth fenthyca;
- polisi ar fenthyca o flaen yr angen;
- ail-raglennu dyledion;
- y strategaeth fuddsoddi;
- polisi teilyngdod credyd; a
- polisi ar ddefnyddio darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'r elfennau hyn yn cwrdd â gofynion Deddf Llywodraeth Leol 2003, Côd Pwylllog CIPFA, Canllawiau DRI Llywodraeth Cymru, Côd Rheoli Trysorlys CIPFA a Chanllawiau Buddsoddi Llywodraeth Cymru.

1.4 Hyfforddiant

Dan Côt CIPFA mae'n ofynnol fod y swyddog cyfrifol yn sicrhau bod Aelodau â chyfrifoldeb am reoli trysorlys yn derbyn hyfforddiant digonol yn rheoli trysorlys. Mae hyn yn arbennig o berthnasol i Aelodau sy'n gyfrifol am sgrwtini. Er mwyn cefnogi aelodau'r Pwyllgor Archwilio yn eu swyddogaeth sgrwtini, cafodd aelodau'r pwyllgor hyfforddiant ar faterion rheoli trysorlys gan yr ymgynghorwyr rheoli trysorlys penodedig yn ystod haf 2014. Bydd hyfforddiant pellach yn cael ei drefnu yn y dyfodol agos.

Mae anghenion hyfforddi swyddogion rheoli trysorlys yn cael eu hadolygu ac yn cael sylw'n rheolaidd.

1.5 Ymgynghorwyr rheoli trysorlys

Mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services, Treasury Solutions (cyfeirir atynt o hyn ymlaen fel Capita) fel ymgynghorwyr allanol ar faterion rheoli trysorlys. Yn unol â rheoliadau caffael, bydd y tendr ar gyfer y gwasanaeth ymgynghori ar Reoli Trysorlys yn cael ei hysbysebu ar gyfer y cyfnod rhwng 1 Ebrill 2016 a 31 Mawrth 2019 gydag opsiwn i ymestyn y cytundeb am 2 flynedd.

Mae'r Cyngor yn cydnabod bod y cyfrifoldeb am benderfyniadau rheoli trysorlys yn fater i'r sefydliad bob amser a bydd yn sicrhau nad yw'n dibynnu gormod ar ein darparwyr gwasanaeth allanol.

Mae'n cydnabod hefyd bod gwerth mewn cyflogi darparwyr allanol ar gyfer gwasanaethau rheoli trysorlys er mwyn cael mynediad i adnoddau a sgiliau arbenigol. Bydd y Cyngor yn sicrhau bod telerau eu penodiad a'r ffyrdd ar gyfer asesu eu gwerth yn cael eu cytuno a'u dogfennu'n briodol a'u hadolygu'n rheolaidd hefyd.

1.6 Mabwysiadu'r Côt

Rhaid i'r Cyngor nodi a yw wedi mabwysiadu Côt Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys. Mae'r Côt cyfredol, sef un 2011 eisoes wedi cael ei fabwysiadu gan y Cyngor ac o'r herwydd, nid oes angen diweddariad ar gyfer 2016/17. Yn ogystal, mae'r awdurdod yn dilyn canllawiau yn y Côt Darbodus gan CIPFA ar gyfer 2013 sy'n mynd law yn llaw â Chôt Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys. Prynu allan o'r System Gymhorthdal ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai

1.7 Cyfrif Refeniw Tai (CRT) Y broses tynnu allan

Mae'r adroddiad i'r Pwyllgor Gwaith dyddiedig 26 Chwefror, 2015 ar Strategaeth Rheoli Trysorlys yr Awdurdod am 2015/16 yn dwyn sylw at y bwriad i dynnu allan o'r System gymhorthdal ar gyfer y CRT. 'Roedd hefyd yn cyfeirio at Atodiadau 11 a 12 am ragor o wybodaeth am hyn. Ar 2 Ebrill 2015/16 cwblhawyd y broses o dynnu allan o'r system gymhorthdal ar gyfer y CRT a benthycwyd £21.2m gan y Bwrdd Benthyciadau Gwasnaethau Cyhoeddus i wneud hynny. Penderfynodd y Cyngor fwrw ymlaen yn y fath fodd gan y bydd yn medru cynhyrchu mwy o incwm yn sgil y rhyddid hwn ac ni fydd angen iddo mwyach dalu'r cymhorthdal CRT blynyddol i Lywodraeth Cymru. Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu dull un-gronfa ar gyfer benthyciadau sy'n golygu bod y costau benthycia yn cael eu cyfartalu rhwng y gronfa gyffredinol a'r CRT yn gymesur â'u dyledion priodol.

2. Ystyriaethau Cyfalaf

Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor yw gyrwyr allweddol gweithgareddau rheoli trysorlys. Caiff allbwn y cynlluniau gwariant cyfalaf ei adlewyrchu yn y dangosyddion pwylllog sydd wedi eu dylunio i gynorthwyo'r aelodau i gael trosolwg o'r cynlluniau gwariant cyfalaf a'u cadarnhau.

Adlewyrchir yn y Dangosyddion Pwyllgor (Atodiad 11) rhagamcanion gwariant cyfalaf yr Awdurdod ar gyfer 2016/17 i 2018/19. Mae'r gwariant rhagamcanedig ar gyfer 2016/17 i 2018/19 yn seiliedig ar y bidiau cyfalaf a argymhellir i'w derbyn gan y Cyngor yn ei gyfarfod ar Mawrth 10fed, yn unol â Strategaeth Gyfalaf 2015/16. Mae'r rhagamcanion ar gyfer y blynyddoedd yna hefyd yn cynnwys y rhagdybiaeth y bydd llithriad o 2015/16 yn cael ei wario'n llawn yn 2016/17.

Bydd y rhaglenni'n gyffredinol yn cael eu cyfyngu i'r hyn sy'n fforddiadwy, o ran y gwariant cyfalaf gwirioneddol ac o ran y goblygiadau refeniw (gweler 1.1 uchod). Gweler y dangosyddion pwylllog yn Atodiad 11.

Mae'r tabl isod yn crynhoi'r cynlluniau cyfalaf uchod a'r modd y caiff y cynlluniau hyn eu cyllido drwy adnoddau cyfalaf neu refeniw. Bydd unrhyw ddiffyg o ran adnoddau'n arwain at yr angen i fenthycia, fel y gwelir yn nhabl 3.1.

Gwariant Cyfalaf £'000m	2014/15 Gwirioneddol	2015/16 Amcangyfrif	2016/17 Amcangyfrif	2017/18 Amcangyfrif	2018/19 Amcangyfrif
Dim CRT	15,768	18,210	33,900	17,830	23,980
CRT	5,519	6,960	14,900	7,670	6,400
Cyfanswm	21,287	25,170	48,800	25,490	30,380
Ariennir drwy:					
Derbyniadau cyfalaf	2,427	2,830	2,120	500	0
Grantiau cyfalaf	11,332	13,390	21,120	14,690	23,730
Arian wrth gefn Cyfalaf	0	0	500	0	0
Refeniw	2,863	4,310	12,290	5,030	3,750
Angen cyllido net am y flwyddyn	4,665	4,640	12,770	5,270	2,900

3. Benthycia

Bydd y cynlluniau gwariant cyfalaf sydd yn cael eu gosod allan mewn adroddiad ar wahân i'r Pwyllgor Gwaith yn darparu manylion ynghylch gweithgaredd gwasanaeth y Cyngor. Mae'r swyddogaeth rheoli trysorlys yn sicrhau bod arian parod y Cyngor wedi ei drefnu yn unol â'r codau proffesiynol perthnasol, i sicrhau fod arian parod digonol ar gael i gwrdd â'r gweithgaredd gwasanaeth yma. Bydd hyn yn cynnwys trefnu'r llif arian parod a, lle mae'r cynlluniau cyfalaf ei angen, trefnu'r cyfleusterau benthycia priodol. Mae'r strategaeth yn rhoi sylw i'r dangosyddion trysorlys / pwylllog perthnasol, y sefyllfa dyled gyfredol ac a ragwelir, a'r strategaeth buddsoddi flynyddol.

3.1 Gofynion ar gyfer Benthycia yn Awr ac i'r Dyfodol a Benthyciadau Gwirioneddol

Mae'r symudiadau a ragwelir o ran gofynion cyllid cyfalaf y Cyngor fel a ganlyn:-

AMCANGYFRIF O'R SYMUDIADAU YN Y GOFYNION CYLLIDO CYFALAF A BENTHYCA NEWYDD 2015/16 I 2018/19				
	2015/16 Rhagamcanedig £'000	2016/17 Amcangyfrif £'000	2017/18 Amcangyfrif £'000	2018/19 Amcangyfrif £'000
Symudiad yn y Gofyn am Gyllid Cyfalaf				
Benthycia newydd i gefnogi gwariant cyfalaf				
<i>Benthycia gyda Chefnogaeth</i>	1,700	2,776	2,189	2,189
<i>Benthycia Di-gefnogaeth</i>	24,100	11,035	3,785	2,360
Cyfanswm	25,800	13,811	5,974	4,549
<i>Gostwng gan: Darpariaeth Refeniw Isaf a derbyniadau cyfalaf a roddwyd o'r neilltu</i>	(4,199)	(4,711)	(5,136)	(5,033)
Symudiad Net yn y GCC gyllid Cyfalaf	21,601	9,100	838	(484)
Symudiadau posib yn y benthyciadau gwirioneddol				
Symudiadau yn y GCC (uchod)	-	9,100	838	(484)
Allanoli benthycia mewnol cyn 2016/17	-	19,435	-	-
Benthycia newydd	-	9	5,509	5,010
Benthycia newydd posib - Cyfanswm	-	28,544	6,347	4,526

3.2 Rhagolygon o ran Cyfraddau Llog

Mae'r Cyngor wedi penodi Capita Asset Services fel ei ymgynghorydd trysorlys a rhan o'r gwasanaeth yw cynorthwyo'r Cyngor i lunio barn ar gyfraddau llog. Yn Atodiad 3, dygir ynghyd nifer o ragolygon cyfredol y ddinas ar gyfer cyfraddau llog tymor byr (Cyfradd y Banciau) a chyfraddau sefydlog tymor hwy. Yn y tabl isod, ceir barn Capita.

Cyfartaledd Blyneddol (%)	Cyfraddau Banc (%)	Cyfraddau Benthycia BGC (yn cynnwys addasiad graddfa sicrwydd)		
		5 mlynedd	25 bliwyddyn	50 bliwyddyn
Mawrth 2016	0.50	2.00	3.40	3.20
Mehefin 2016	0.50	2.10	3.40	3.20
Medi 2016	0.50	2.20	3.50	3.30
Rhagfyr 2016	0.75	2.30	3.60	3.40
Mawrth 2017	0.75	2.40	3.70	3.50
Mehefin 2017	1.00	2.50	3.70	3.60
Medi 2017	1.00	2.60	3.80	3.70
Rhagfyr 2017	1.25	2.70	3.90	3.80
Mawrth 2018	1.25	2.80	4.00	3.90
Mehefin 2018	1.50	2.90	4.00	3.90
Medi 2018	1.50	3.00	4.10	4.00
Rhagfyr 2018	1.75	3.10	4.10	4.00
Mawrth 2019	1.75	3.20	4.10	4.00

UK. UK GDP growth rates in 2013 of 2.2% and 2.9% in 2014 were the strongest growth rates of any G7 country; the 2014 growth rate was also the strongest UK rate since 2006 and although the 2015 growth rate is likely to be a leading rate in the G7 again, it looks likely to disappoint previous forecasts and come in at about 2%. Quarter 1 of 2015 was weak at +0.4% (+2.9% y/y) though there was a slight increase in quarter 2 to +0.5% (+2.3% y/y) before weakening again to +0.4% (2.1% y/y) in quarter 3. The November Bank of England Inflation Report included a forecast for growth to remain around 2.5 – 2.7% over the next three years, driven mainly by strong consumer demand as the squeeze on the disposable incomes of consumers has been reversed by a recovery in wage inflation at the same time that CPI inflation has fallen to, or near to, zero since February 2015. Investment expenditure is also expected to support growth. However, since the August Inflation report was issued, most worldwide economic statistics have been weak and financial markets have been particularly volatile. The November Inflation Report flagged up particular concerns for the potential impact of these factors on the UK.

The Inflation Report was also notably subdued in respect of the forecasts for inflation; this was expected to barely get back up to the 2% target within the 2-3 year time horizon. The increase in the forecast for inflation at the three year horizon was the biggest in a decade and at the two year horizon was the biggest since February 2013. However, the first round of falls in oil, gas and food prices over late 2014 and also in the first half 2015, will fall out of the 12 month calculation of CPI during late 2015 / early 2016 but a second, more recent round of falls in fuel and commodity prices will delay a significant tick up in inflation from around zero: this is now expected to get back to around 1% by the end of 2016 and not get to near 2% until the second half of 2017, though the forecasts in the Report itself were for an even slower rate of increase. However, more falls in the price of oil and imports from emerging countries in early 2016 will further delay the pick up in inflation. There is therefore considerable uncertainty around how quickly pay and CPI inflation will rise in the next few years and this makes it difficult to forecast when the MPC will decide to make a start on increasing Bank Rate.

The weakening of UK GDP growth during 2015 and the deterioration of prospects in the international scene, especially for emerging market countries, have consequently led to forecasts for when the first increase in Bank Rate would occur being pushed back to quarter 4 of 2016. There is downside risk to this forecast i.e. it could be pushed further back.

USA. The American economy made a strong comeback after a weak first quarter's growth at +0.6% (annualised), to grow by no less than 3.9% in quarter 2 of 2015, but then pulled back to 2.0% in quarter 3. The run of strong monthly increases in nonfarm payrolls figures for growth in employment in 2015 prepared the way for the Fed. to embark on its long awaited first increase in rates of 0.25% at its December meeting. However, the accompanying message with this first increase was that further increases will be at a much slower rate, and to a much lower ultimate ceiling, than in previous business cycles, mirroring comments by our own MPC.

EZ. In the Eurozone, the ECB fired its big bazooka in January 2015 in unleashing a massive €1.1 trillion programme of quantitative easing to buy up high credit quality government and other debt of selected EZ countries. This programme of €60bn of monthly purchases started in March 2015 and it was intended to run initially to September 2016. At the ECB's December meeting, this programme was extended to March 2017 but was not increased in terms of the amount of monthly purchases. The ECB also cut its deposit facility rate by 10bps from -0.2% to -0.3%. This programme of monetary easing has had a limited positive effect in helping a recovery in consumer and business confidence and a start to some improvement in economic growth. GDP growth rose to 0.5% in quarter 1 2015 (1.3% y/y) but has then eased back to +0.4% (+1.6% y/y) in quarter 2 and to +0.3% (+1.6%) in quarter 3. Financial markets were disappointed by the ECB's lack of more decisive action in December and it is likely that it will need to boost its QE programme if it is to succeed in significantly improving growth in the EZ and getting inflation up from the current level of around zero to its target of 2%.

Greece. During July, Greece finally capitulated to EU demands to implement a major programme of austerity and is now cooperating fully with EU demands. An €86bn third bailout package has since been agreed though it did nothing to address the unsupportable size of total debt compared to GDP. However, huge damage has been done to the Greek banking system and economy by the resistance of the Syriza Government, elected in January, to EU demands. The surprise general election in September gave the Syriza government a mandate to stay in power to implement austerity measures. However, there are major doubts as to whether the size of cuts and degree of reforms required can be fully implemented and so Greek exit from the euro may only have been delayed by this latest bailout.

Portugal and Spain. The general elections in September and December respectively have opened up new areas of political risk where the previous right wing reform-focused pro-austerity mainstream political parties have lost their majority of seats. An anti-austerity coalition has won a majority of seats in Portugal while the general election in Spain produced a complex result where no combination of two main parties is able to form a coalition with a majority of seats. It is currently unresolved as to what administrations will result from both these situations. This has created nervousness in bond and equity markets for these countries which has the potential to spill over and impact on the whole Eurozone project.

- *Investment returns are likely to remain relatively low during 2016/17 and beyond;*
- *Borrowing interest rates have been highly volatile during 2015 as alternating bouts of good and bad news have promoted optimism, and then pessimism, in financial markets. Gilt yields have continued to remain at historically phenomenally low levels during 2015. The policy of avoiding new borrowing by running down spare cash balances, has served well over the last few years. However, this needs to be carefully reviewed to avoid incurring higher borrowing costs in later times, when authorities will not be able to avoid new borrowing to finance new capital expenditure and/or to refinance maturing debt;*
- *There will remain a cost of carry to any new borrowing which causes an increase in investments as this will incur a revenue loss between borrowing costs and investment returns.*

3.3 Y Strategaeth Fenthyca

Ar hyn o bryd, mae'r Cyngor yn parhau i gynnal sefyllfa o dan-fenthyca. Mae hyn yn golygu bod yr angen am fenthyciadau cyfalaf (sef y Gofyniad Cyllido Cyfalaf), heb ei ariannu'n llawn ac mae dyledion benthyca wedi cael eu defnyddio fel mesur dros dro i gefnogi arian wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor. Mae'r driniaeth hon yn un ddarbodus oherwydd bod dychweliadau ar fuddsoddiadau yn isel a risg o ran gwrthbartïon yn uchel a bwriedir glynu wrthi lle mae'n briodol (gweler 3.3.1 isod am ystyriaeth fwy manwl o fenthyca mewnlol ac allanol). Fel rhan o'r strategaeth hon, mae'r gallu i fenthyca'n allanol i ad-dalu'r arian wrth gefn a balansau petai raid, yn bwysig. Mae Tabl 3.1 yn dangos y byddai angen benthyca £19.345m efallai petai angen brys amdano. Dyma'r swm a ddefnyddiwyd o arian wrth gefn a balansau'r Cyngor yn y gorffennol i gyllido'r rhaglen gyfalaf yn lle cymryd benthyciadau.

Yn erbyn y cefndir hwn a'r risgiau o fewn y rhagolygon economaidd, mabwysiedir dull darbodus o ran gweithgareddau trysorlys 2016/17. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro cyfraddau llog yn y marchnadoedd ariannol ac yn mabwysiadu dull pragmatig at amgylchiadau sy'n newid:-

- Os roedd teimlad bod risg sylweddol o GWYMP sydyn yn y cyfraddau tymor byr a thymor hir, e.e. oherwydd mwy o risg o ddisgyn yn ôl i ddirwasgiad neu risgiau datchwyddiant, yna bydd benthyciadau tymor hir yn cael eu gohirio ac ystyrir newid o gyllido cyfradd sefydlog i fenthyca tymor byr os bydd yn gost-effeithiol i wneud hynny.

- Os roedd teimlad bod risg sylweddol o GYNNYDD llawer mwy yn y cyfraddau tymor hir a thymor byr na'r rhagolygon cyfredol, efallai oherwydd cyflymu'r dyddiad a lefel y cynnydd mewn cyfraddau canolog yn y UDA a'r DU, cynnydd mewn gweithgareddau economaidd byd-eang neu gynnydd sydyn mewn risgiau chwyddiant, yna byddai sefyllfa'r portffolio yn cael ei hailasesu gyda'r tebygolrwydd o gyllido tymor sefydlog tra byddai cyfraddau llog yn parhau i fod yn is nac y byddent yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.

3.3.1 Benthycia mewnol yn erbyn benthycia allanol

Mae'r amodau cyfredol yn nodi bod angen agwedd hyblyg o ran y dewis rhwng benthycia mewnol ac allanol. Mae llawer o'r ffactorau a oedd wrth wraidd y polisi blaenorol i allanoli'r holl fenthycia yn parhau i fod yn ddilys, e.e.:-

- Gan fod y Gyfradd Banc a chyfraddau'r BBGC yn parhau i fod yn anarferol o isel yn hanesyddol, erys cyfle unigryw i awdurdodau lleol reoli eu strategaeth o gymryd benthyciadau allanol newydd.

Fodd bynnag, mae rhai cyfyngiadau yn parhau mewn perthynas â'r dull hwn o weithredu, fel y dywedwyd eisoes, e.e.:-

- Gall y polisi olygu bod yn agored i risg credyd (e.e. risg y bydd y banc yn methu ar y ddyled), felly bydd raid rheoli'r elfen hon yn ofalus iawn;
- Rhaid parhau i roi sylw manwl i'r gwahaniaeth rhwng y cyfraddau benthycia a'r cyfraddau buddsoddi i sicrhau bod y Cyngor yn cael gwerth am arian unwaith y mae lefel briodol o reolaeth risg wedi ei chyrraedd i sicrhau diogelwch buddsoddiadau.

O blaid mewnoli, dros y tymor canolig, disgwylir y bydd cyfraddau buddsoddi yn is na'r cyfraddau benthycia tymor hir. Mae hynny'n golygu bod ystyriaethau gwerth am arian yn awgrymu y gellid cael gwerth gorau trwy osgoi benthycia allanol newydd a thrwy ddefnyddio balansau arian parod mewnol i gyllido gwariant cyfalaf newydd, neu yn lle dyled allanol sy'n aeddfedu (cyfeirir at hyn fel benthycia mewnol). Byddai hynny'n sicrhau'r arbedion tymor byr mwyaf posib.

Fodd bynnag, rhaid pwyso a mesur arbedion tymor byr a geid trwy osgoi benthycia allanol tymor hir yn 2015/16 yn erbyn y posibilrwydd o gael costau tymor hir ychwanegol, trwy ohirio cymryd benthyciadau allanol newydd nad oes modd eu hosgoi tan yn hwyrach ymlaen pan ragwelir y bydd cyfraddau tymor hir y BBGC yn sylweddol uwch. Yn ychwanegol at hyn, bydd angen parhau i adolygu'n rheolaidd oblygiadau benthyciadau mewnol ar lif arian a bydd hynny'n cyfyngu ar lefel bosib y benthycia mewnol.

Yn erbyn y cefndir hwn, byddir yn wylidwrus gyda gweithgareddau trysorlys 2016/17. Bydd y Swyddog Adran 151 yn monitro'r farchnad cyfraddau llog ac yn cymryd agwedd ymarferol tuag at amgylchiadau sy'n newid ac yn rhoi gwybod am unrhyw benderfyniadau i'r corff gwneud penderfyniadau priodol ar y cyfle cyntaf.

3.4 Y polisi ynghylch benthycia ymlaen llaw i gwrdd ag anghenion

Ni fydd y Cyngor yn benthycia mwy nag y mae ei angen, na chyn bod angen gwneud hynny, dim ond er mwyn elwa o fuddsoddi'r symiau ychwanegol a fenthycir. Bydd unrhyw benderfyniad i fenthycia ymlaen llaw o fewn amcangyfrifon gofynion cyllido cyfalaf a gymeradwywyd ymlaen llaw a bydd penderfyniadau o'r fath yn cael eu hystyried yn ofalus i sicrhau bod modd dangos gwerth am arian a bod y Cyngor yn gallu sicrhau diogelwch arian o'r fath.

Wrth benderfynu a fydd y Cyngor yn benthycu cyn bod angen gwneud hynny bydd y Cyngor yn:-

- sicrhau bod cyswllt clir rhwng y rhaglen gyfalaf a phroffil aeddfedrwydd y portffolio dyled gyfredol sy'n cefnogi'r angen i fenthycu cyn i'r angen godi;
- sicrhau bod cyfrifoldebau refeniw parhaus sy'n cael eu creu, a'r goblygiadau ar gyfer cynlluniau a chyllidebau'r dyfodol wedi eu hystyried;
- pwysu a mesur y ffactorau economaidd a marchnad a allai gael dylanwad ar ddull ac amseriad unrhyw benderfyniad i fenthycu;
- ystyried manteision ac anfanteision dulliau cyllido eraill;
- ystyried y cyfraddau llog eraill sydd ar gael, y cyfnodau mwyaf priodol i gyllido a'r proffiliau ad-dalu i'w defnyddio;
- ystyried effaith benthycu ymlaen llaw ar falansau arian buddsoddi sy'n cynyddu dros dro (hyd nes y bydd angen cyllido gwariant cyfalaf) a'r ffaith y byddir yn fwy agored yn sgil hynny i risg gwrth barti, a risgiau eraill, a lefel risgiau o'r fath o gofio'r trefniadau sydd wedi eu sefydlu i'w cyfyngu i'r eithaf.

Bydd y risgiau'n gysylltiedig ag unrhyw weithgaredd benthycu o flaen y galw yn amodol ar werthusiad o flaen llaw ac adroddiadau dilynol drwy'r mecanwaith adrodd canol-blwyddyn neu flynyddol.

3.5 Ad-drefnu Dyled

Gan y bydd cyfraddau benthycu tymor byr yn sylweddol rhatach na chyfraddau llog tymor sefydlog hwy, efallai y bydd cyfleoedd i wneud arbedion trwy symud o ddyledion tymor hir i ddyled tymor byr. Fodd bynnag, bydd angen ystyried yr arbedion hyn yn wyneb sefyllfa gyfredol y trysorlys a maint a chost ad-dalu dyledion (h.y. y premiymau a godir).

Bydd y rhesymau dros unrhyw ad-drefnu yn cynnwys:-

- Cynhyrchu arbedion arian parod ac/neu arbedion llif arian gyda disgownt;
- Cynorthwyo i gwrdd â'r strategaeth trysorlys;
- Gwella balans y portffolio (diwygio'r proffil aeddfedu ac/neu falans yr anwadalrwydd ariannol).

Rhoddir ystyriaeth hefyd i nodi a oes posibilrwydd ar ôl i wneud arbedion trwy adael i falansau buddsoddi gostwng trwy ad-dalu dyled yn gynnar oherwydd bod cyfraddau tymor byr ar fuddsoddiadau yn debygol o fod yn is na chyfraddau a delir ar ddyledion cyfredol.

Rhoddir gwybod i'r Pwyllgor Archwilio am yr holl weithgareddau ad-drefnu dyled yn y cyfarfod nesaf ar ôl cymryd y camau. Mewn adolygiad o hyn yn ddiweddar, amlygwyd y ffaith y byddai'n costio mwy i'r Cyngor ad-drefnu'r ddyled na'r swm y byddai'n ei arbed mewn llog oherwydd y premiymau sylweddol a orfodir gan BBGC am ad-dalu'n fuan.

4. Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

- 4.1 Mae'r prif asiantaethau graddio (Fitch, Moody a Standard & Poor yn) wedi bod, drwy lawer o'r argyfwng ariannol, yn rhoi i rai sefydliadau "godiad" yn y graddfeydd oherwydd y lefelau o gefnogaeth sofran a oedd ymhlyg. Gan ddechrau yn 2015, mewn ymateb i'r drefn reoleiddio a oedd yn esblygu, mae'r tair asiantaeth wedi dechrau cael gwared ar y "codiadau" gydag amseriad y broses yn cael ei phenderfynu gan gynnydd rheoleiddio ar lefel genedlaethol. Mae'r broses wedi bod yn rhan o asesiad ehangach o fethodolegau gan bob un o'r asiantaethau graddio. Yn ogystal â chael gwared ar y gefnogaeth ymhlyg, mae'r methodolegau newydd yn awr yn cymryd i ystyriaeth ffactorau ychwanegol, megis lefelau cyfalaf rheoliadol. Mewn rhai achosion, mae'r ffactorau hyn wedi "netio" oddi ar ei gilydd, gan adael graddfeydd sylfaenol fel ag y maent neu heb fawr ddim newid. Canlyniad y methodolegau newydd hyn yw eu bod hefyd wedi gostwng pwysigrwydd graddfeydd Cymorth a Hyfywedd ratings (Fitch) ac wedi gweld y sgôr Cryfder Ariannol (Moody's) yn cael ei thynnu'n ôl gan yr asiantaeth.

Yn unol â methodolegau newydd yr asiantaethau, mae elfen ardrethu ein proses asesu credyd ni ein hunain yn awr yn canolbwyntio ar raddfeydd Tymor Byr a Thymor Hir sefydliad yn unig. Er mai hon yw'r un broses â'r un sydd wastad wedi ei defnyddio ar gyfer i Standard & Poor's, mae hyn wedi golygu newid yn y modd y defnyddir sgorau Fitch a Moody's. Mae'n bwysig pwysleisio nad yw'r elfennau allweddol eraill o'n proses, sef asesu gwybodaeth a geir wrth gadw golwg ar raddfeydd a'r rhagolygon, yn ogystal â'r 'Swap Default Credit (CDS) wedi eu newid.

Mae'r amgylchedd rheoleiddio sy'n esblygu, ar y cyd â methodolegau newydd yr asiantaethau graddio hefyd yn golygu nad yw sgorau sofran mor bwysig yn y broses asesu. Lle, yn ystod yr argyfwng, yr oedd cleientiaid fel arfer yn neilltuo'r sgôr sofran uchaf i'w meini prawf, mae'r amgylchedd rheoleiddio newydd yn ceisio torri'r cysylltiad rhwng cymorth sofran a sefydliadau ariannol domestig. Er bod yr awdurdod hwn yn deall y newidiadau sydd wedi digwydd, bydd yn parhau i bennu sgôr sofran isaf o F1 (Fitch), P-1 (Moody's), A-1 (Standard & Poor's), ac â chyfradd sofran Tymor Hir a A (Fitch), A2 (Moody's) ac A (Standard and Poor's). Mae hyn yn ymwneud â'r ffaith y bydd y cefndir sylfaenol domestig a lle bo'n briodol, y cefndir rhyngwladol, economaidd a'r cefndir gwleidyddol a chymdeithasol ehangach yn parhau i ddylanwadu ar raddfeydd sefydliadau ariannol.

Mae'n bwysig pwysleisio nad yw'r newidiadau hyn o ran yr asiantaethau graddio yn adlewyrchu unrhyw newidiadau yn statws neu ansawdd credyd sylfaenol y sefydliad. Yr un beth y maent yn ei wneud yw adlewyrchu ail-asesiad o fethodolegau asiantaethau graddio yng ngoleuni newidiadau a wnaed ac a ddisgwylir o ran yr amgylchedd rheoleiddio y mae sefydliadau ariannol yn gweithredu ynddo. Er bod rhai banciau wedi derbyn sgôr credyd is o ganlyniad i'r newidiadau hyn, nid yw hyn yn golygu eu bod yn sydyn yn llai teilwng o gredyd nag yr oeddent gynt. Yn hytrach, yn y mwyafrif o achosion, mae hyn yn adlewyrchu yn bennaf y ffaith bod cefnogaeth sofran y llywodraeth i'r banciau wedi cael ei dynnu'n ôl i bob pwrpas. Erbyn hyn, disgwylir iddynt fod â mantolenni ddigon cryf i allu gwrthsefyll amgylchiadau ariannol anffafriol y gellir eu rhagweld heb gefnogaeth y llywodraeth. Yn wir, mewn llawer o achosion, mae mantolenni banciau yn awr yn llawer mwy cadarn nag yr oeddent cyn yr argyfwng ariannol yn 2008 pan oedd ganddynt gyfraddau uwch na'r rhai cyfredol. Fodd bynnag, nid yw hyn yn berthnasol yn gyffredinol, gan adael rhai endidau â graddfeydd sydd ychydig yn is nag oedd ganddynt yn ystod llawer o'r cyfnod yn yn yr argyfwng ariannol pan oeddynt yn cael "cymorth".

4.2 Polisi Buddsoddi

Mae polisi buddsoddi'r Cyngor yn cymryd i ystyriaeth Ganllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol ("y Canllawiau") a Chôd Ymarfer Diwygiedig CIPFA 2011 ar gyfer Awdurdodau Lleol ynghylch Rheolaeth Trysorlys mewn Gwasanaethau Cyhoeddus a'r Nodiadau Canllawiau i'r Sectorau eraill. Blaenoriaethau buddsoddi'r Cyngor fydd diogelwch yn gyntaf, hylifedd yn ail ac wedyn elw.

Yn unol â'r canllawiau uchod gan Lywodraeth Cymru a CIPFA ac er mwyn gostwng risgiau i fuddsoddiadau i'r eithaf, mae'r Cyngor wedi nodi'n glir yr ansawdd credyd isaf sy'n dderbyniol yn achos gwrthbartïon i'w cynnwys ar y rhestr er mwyn creu rhestr o wrthbartïon sydd â theilyngdod credyd uchel sydd hefyd yn caniatáu arallgyfeirio ac atal risg dwysedd. Y cyfraddau allweddol a ddefnyddir i fonitro gwrth-bartïon yw'r cyfraddau Tymor Byr a Thymor Hir.

Fel o'r blaen, nid graddfeydd yn unig fydd yn penderfynu ar ansawdd sefydliad ac mae'n bwysig asesu a monitro'r sector ariannol yn barhaus ar sail micro a macro ac mewn perthynas â'r amgylcheddau economaidd a gwleidyddol y mae sefydliadau yn gweithredu y tu mewn iddynt. Bydd yr asesiad hefyd yn cymryd i ystyriaeth wybodaeth sydd yn adlewyrchu barn y marchnadoedd. I'r perwyl hwn, bydd y Cyngor yn ymgysylltu gyda'i ymgynghorwyr i fonitro prisiau marchnad fel trosglwyddo risgiau credyd ac yn troshaenu'r wybodaeth honno am ben y graddfeydd credyd.

Bydd ffynonellau gwybodaeth eraill a ddefnyddir yn cynnwys y wasg ariannol, prisiau cyfraddau a gwybodaeth arall mewn perthynas â'r sector bancio er mwyn sefydlu proses sgriwtini gadarn ynghylch addasrwydd gwrthbartïon buddsoddi posib.

Mae offerynnau buddsoddi a nodwyd i'w defnyddio yn y flwyddyn ariannol wedi eu rhestru yn Atodiad 5 dan y categorïau Buddsoddiadau 'Penodedig' a 'Amhenodedig'.

O bryd i'w gilydd, bydd y Cyngor hefyd yn gwneud benthyciadau, adneuon a buddsoddiadau i bwrpas darparu ei wasanaethau buddsoddiadau polisi). Bydd y trafodion yma angen awdurdod y Cyngor Sir ar gyfer symiau dros £100k. Bydd yr holl drafodion yn amodol ar ansawdd credyd digonol a chymeradwyaeth y Swyddog Adran 151 mewn ymgynghoriad â'r Deilydd Portffolio Cyllid.

4.3 Polisi Teilyngdod Credyd

Y brif egwyddor sy'n rheoli meini prawf buddsoddi'r Cyngor yw diogelwch ei fuddsoddiadau er bod cynhyrchion neu ddychweliad ar fuddsoddiad hefyd yn ystyriaeth allweddol. Wedi rhoi sylw i hynny, bydd y Cyngor yn sicrhau:-

- Bod ganddo bolisi sy'n amlinellu'r categorïau o fuddsoddiadau y bydd yn buddsoddi ynddynt, y meini prawf ar gyfer dewis gwrthbartïon buddsoddi a chanddynt ddiogelwch digonol a monitro eu diogelwch. Nodir hyn yn yr adrannau isod sy'n ymwneud â buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig; a
- Bod ganddo hylifedd digonol yn ei fuddsoddiadau. I'r perwyl hwn, bydd yn gosod allan y gweithdrefnau ar gyfer penderfynu am ba hyd y byddai'n ddoeth ymrwymo arian. Mae'r gweithdrefnau hyn hefyd yn berthnasol i ddangosyddion pwyllog y Cyngor sy'n ymwneud ag uchafswm y symiau y gellir eu buddsoddi.

Bydd y Swyddog Adran 151 yn cynnal rhestr gwrthbartïon yn unol â'r meini prawf a osodir allan yn Atodiad 6 ac adolygir y meini prawf a'u cyflwyno i'r Cyngor eu cymeradwyo pan fo'r angen. Mae'r meini prawf hyn yn wahanol i'r rhai sy'n penderfynu ar y mathau o offerynnau buddsoddi sy'n benodedig neu'n amhenodedig oherwydd mae'n darparu cronfa gyffredinol o wrthbartïon yr ystyrir eu bod o safon uchel ac y gall y Cyngor eu defnyddio yn hytrach na diffinio'r math o offerynnau buddsoddi y dylid eu defnyddio.

Caiff gwybodaeth am y graddfeydd credyd ei darparu gan Capita Asset Services, ein hymgynghorwyr trysorlys, yn achos yr holl gwrth-bartïon sy'n cydymffurfio gyda'r meini prawf isod. Bydd unrhyw wrth-barti sy'n methu â bodloni'r meini prawf yn cael eu tynnu oddi ar y rhestr gwrth-bartïon. Bydd manylion unrhyw newidiadau i'r graddfeydd (Watches), gwybodaeth ynghylch unrhyw newidiadau sy'n debygol (Outlook) a manylion mewn perthynas â newidiadau posibl yn y tymor hwy'n cael eu darparu i swyddogion bron ar unwaith wedi iddynt ddigwydd a rhoddir sylw i'r wybodaeth hon cyn delio. Er enghraifft os ceir gwybodaeth y bydd graddfa negyddol yn berthnasol i wrth-barti sydd yn cwrdd â lleiafswm meini prawf y Cyngor, gwaheridder eu defnyddio a bydd y cyfan o'r lleill yn cael eu hadolygu yn wyneb amodau'r farchnad.

Bydd yr holl raddfeydd credyd yn cael eu monitro'n ddyddiol. Bydd y Cyngor yn cael gwybod am unrhyw newidiadau i raddfeydd y 3 asiantaeth drwy ddefnyddio gwasanaeth teilyngdod credyd Capita.

Fel haen ychwanegol i'r meini prawf isafswm graddfa credyd a ddisgrifir uchod, mae'r Cyngor hwn hefyd yn defnyddio'r gwasanaeth teilyngdod credyd a ddarperir gan Capita Asset Services. Mae'r gwasanaeth hwn yn defnyddio dull modelu soffistigedig gan ddefnyddio graddfeydd credyd gan y tair prif asiantaeth graddfeydd credyd - Fitch, Moody's a Standard and Poor's. Yn ychwanegol at hynny, cymerir y camau isod i asesu graddfeydd credyd gwrth bartïon:-

- Ystyrir rhagolygon credyd a gweithgareddau monitro credyd gan asiantaethau graddfeydd credyd;

- Trosglwyddo Risgiau Credyd i roi rhybudd buan am newidiadau tebygol mewn graddfeydd credyd;
- Graddfeydd sofran i ddewis gwrthbartïon o'r gwledydd sydd fwyaf teilwng i gredyd yn unig.

Mae'r dull modelu hwn yn cyfuno graddfeydd credyd, gweithgareddau monitro credyd a rhagolygon credyd mewn system sgorio sydd wedi ei phwysoli ac sydd wedi ei chyfuno wedyn gyda throshaen o TRC a fydd, yn y pen draw, yn cynhyrchu cyfres o godau lliw i nodi pa mor deilwng o gredyd yw gwrthbartïon. Mae'r codau lliw hyn yn cael eu defnyddio gan y Cyngor, gyda disgresiwn y Swyddog A 151, i gynorthwyo i benderfynu cyfnod amser y buddsoddiadau. Bydd y Cyngor, felly, fel arfer yn defnyddio gwrthbartïon o fewn y cyfnodau canlynol:-

- Melyn 5 mlynedd *
- Pinc tywyll 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.25
- Pinc golau 5 mlynedd – ar gyfer cronfeydd marchnad arian uwch (EMMFs) gyda sgôr credyd o 1.5
- Piws 2 flynedd
- Glas 1 flwyddyn (ond yn berthnasol i Fanciau DU a wladolwyd neu a led wladolwyd)
- Oren 1 flwyddyn
- Coch 6 mis
- Gwyrdd 100 diwrnod
- Dim Lliw Dim i'w ddefnyddio

Mae gwasanaeth teilyngdod credyd Capita Asset Services yn defnyddio amrywiaeth ehangach o wybodaeth na'r graddfeydd sylfaenol yn unig a, thrwy ddefnyddio system sgorio pwysoliad risg, nid yw'n rhoi pwysau gormodol ar raddfeydd un asiantaeth yn unig.

Cyfeirir hefyd at ddata a gwybodaeth arall ynglŷn â'r farchnad fel y bydd ar gael ac fel sy'n briodol.

4.4 Cyfyngiadau Gwlad

Mae'r Cyngor wedi penderfynu na fydd ond yn defnyddio gwrthbartïon cymeradwy o wledydd gyda graddfa credyd sofran o AA- yn ôl Graddfeydd Fitch (neu asiantaethau cyfatebol eraill os na fydd Fitch yn ei ddarparu). Fe welir rhestr o'r gwledydd sy'n gymwys trwy ddefnyddio'r meini prawf credyd hyn ar ddyddiad yr adroddiad yn Atodiad 7. Bydd swyddogion yn ychwanegu neu'n tynnu oddi ar y rhestr pe bai'r graddfeydd yn newid yn unol â'r polisi hwn.

4.5 Strategaeth Fuddsoddi

Cronfeydd mewnol: Bydd buddsoddiadau'n cael eu gwneud gan gyfeirio at y balans craidd a'r gofynion llif ariannol a'r rhagolygon o ran cyfraddau llog tymor byr (h.y. graddfeydd buddsoddi hyd at 12 mis).

Disgwyliadau o ddychweliadau ar fuddsoddiadau: Rhagwelir y bydd Graddfa Llog y Banciau yn 0.5% cyn dechrau codi o chwarter 4 2016. Mae'r rhagolygon am raddfa'r Banc am y flwyddyn ariannol a ddaw i ben ym Mawrth fel a ganlyn:-

- 2016/17 0.75%
- 2017/18 1.25%
- 2018/19 1.75%

Yn gyffredinol, mae balans y risgiau o ran y rhagolygon hyn yn negyddol (h.y. cynnydd yn y Cyfradd Banc yn digwydd yn hwyrach) os yw twf economaidd yn gwano. Fodd bynnag, os bydd y twf yn digwydd yn gyflymach, efallai y bydd risg yn un gadarnhaol.

Mae'r cyfraddau enillion a gyllidebwyd ar fuddsoddiadau am gyfnodau o hyd at gant o ddyddiau yn ystod pob blwyddyn ariannol am y pedair blynedd nesaf fel a ganlyn:-

2016/17 0.60%
2017/18 1.25%
2018/19 1.75%
2019/20 2.25%
2020/21 2.50%
2021/22 2.75%
2022/23 2.75%
2023/24 3.00%
Blynnyddoedd diweddarach 3.00%

Ar gyfer ei falansau sy'n cael eu cynhyrchu gan lif arian, bydd y Cyngor yn ceisio defnyddio ei gyfrifon busnes mynediad ar unwaith ac wrth gefn, ac adneuo cyfnod byr (tros nos i 100 diwrnod) er mwyn elwa o log cyfansawdd.

4.6 Adroddiad buddsoddi diwedd blwyddyn

Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, bydd y Cyngor yn adrodd yn ôl ar ei weithgareddau buddsoddi fel rhan o'i Adroddiad Trysorlys Blynnyddol.

4.7 Rheolwyr Cronfeydd Allanol

Nid yw'r Cyngor wedi penodi rheolwyr cronfeydd allanol. Byddir yn cadw'r angen i wneud hyn dan sylw a'i adrodd arno yn y modd priodol cyn y gwneir unrhyw benodiad o'r fath.

4.8 Polisi ar ddefnyddio darparwyr gwasanaeth allanol

Er mwyn gallu prynu sgiliau ac adnoddau arbenigol, mae'r Cyngor yn defnyddio Capita Asset Services fel ei ymgynghorwyr allanol ar reoli'r trysorlys. Mae telerau eu penodiad a'r dulliau a ddefnyddir i asesu eu gwerth wedi'u cytuno a'u cofnodi'n gywir ac maent yn cael eu hadolygu'n rheolaidd.

Mae'r cyfrifoldeb terfynol am benderfyniadau rheoli'r trysorlys yn parhau gyda'r Cyngor.

4.9 Dirprwyo

Fe welir cynllun dirprwyo Rheoli'r Trysorlys a rôl y Swyddog Adran 151 yn Atodiad 8.

ATODIADAU

1. Proffil aeddfedu benthyciadau
2. Datganiad Polisi DRI
3. Rhagolygon cyfraddau llog
4. Cefndir economaidd
5. Buddsoddiadau penodedig ac amhenodedig
6. Rheolau Gwrthbartïon
7. Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddiadau
8. Cynllun dirprwyo rheoli'r trysorlys a rôl y swyddog cyllid 151
9. Egwyddorion Allweddol Rheoli Trysorlys
10. Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys
11. Dangosyddion Pwyllog a Thrysorlys
12. Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys

DADANSODDIAD BENTHYCIADAU YN AEDDFEDU 2015/16 YMLAEN/ LOANS MATURITY ANALYSIS 2015/16 ONWARDS						
	PWLB Aeddfedu/ PWLB Maturity	PWLB EIP/ Annuity/ PWLB EIP/ Annuity	Benthyciadau Marchnad/ Market Loans	PWLB Amrywiol/ PWLB Variable	Cyfanswm yn Aeddfedu/ Total Maturing	%YN Aeddfedu o'r Cyfran yn sefyll/ Maturing of Total Outstanding %
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	
2015/16	0	1	0	0	1	0.0
2016/17	0	9	0	0	9	0.0
2017/18	5,500	9	0	0	5,509	5.0
2018/19	5,000	10	0	0	5,010	4.5
2019/20	5,000	11	0	0	5,011	4.5
2020/21	4,500	12	0	0	4,512	4.1
2021/22	0	14	0	0	14	0.0
2022/23	2,285	15	0	0	2,300	1.7
2023/24	1,854	16	0	0	1,870	2.1
2024/25	0	18	0	0	18	0.0
2025/26	0	20	0	0	20	0.0
2026/27	1,381	22	0	0	1,403	1.3
2027/28	2,165	24	0	0	2,189	2.0
2028/29	262	26	0	0	288	0.3
2029/30	1,538	21	0	0	1,559	1.4
2030/31	451	15	0	0	466	0.4
2031/32	1,941	9	0	0	1,950	1.8
2032/33	315	8	0	0	323	0.3
2033/34	637	0	0	0	637	0.6
2034/35	624	0	0	0	624	0.6
2035/36	611	0	0	0	611	0.6
2036/37	599	0	0	0	599	0.5
2037/38	587	0	0	0	587	0.5
2038/39	225	0	0	0	225	0.2
2039/40	5,000	0	0	0	5,000	4.5
2040/41	3,500	0	0	0	3,500	3.2
2042/43	1,000	0	0	0	1,000	0.9
2043/44	1,020	0	0	0	1,020	0.9
2044/45	1,010	0	0	0	1,010	0.9
2045/46	11,464	0	0	0	11,464	10.3
2050/51	2,000	0	0	0	2,000	1.8
2052/53	28,238	0	0	0	28,238	25.4
2054/55	3,000	0	0	0	3,000	2.7
2055/56	3,500	0	0	0	3,500	3.2
2056/57	5,000	0	0	0	5,000	4.5
2057/58	8,513	0	0	0	8,513	7.7
2059/60	1,763	0	0	0	1,763	1.6
	110,483	260	0	0	110,743	100.0
Cyfartaledd bywyd (blynnyddoedd)/						
Average life(years)	24.67	9.69	0.00	0.00	24.64	
Cyfartaledd graddfa (%)/ Average rate (%)	5.52	9.41	0.00	0.00	5.53	

Datganiad Polisi Darpariaeth Refeniw Isafswm 2015/16

Rhaid i'r Cyngor dalu elfen o wariant cyfalaf y Cyngor sydd wedi cronni bob blwyddyn (y GAC) drwy daliad refeniw (y ddarpariaeth refeniw isaf) (DRI), er y caniateir iddo hefyd wneud taliadau gwirfoddol ychwanegol os yw'n dymuno (darpariaeth refeniw wirfoddol) (DRW).

Yn unol â rheoliadau Llywodraeth Cymru, rhaid i'r Cyngor llawn gymeradwyo Datganiad GAC ymlaen llaw bob blwyddyn. Rhoddir nifer o opsiynau i gynghorau ar yr amod bod darpariaeth bwylloch. Argymhellir fod y Cyngor yn cymeradwyo'r Datganiad DRI isod:-

Yn achos cyfalaf a wariwyd cyn 1 Ebrill 2008 neu ar gyfer gwariant cyfalaf o 1 Ebrill 2008 a ddefnyddiwyd i gefnogi gwariant cyfalaf i bwrpas y Grant Cymorth Refeniw, y polisi DRI fydd codi 4% o'r GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol (yn unol ag opsiwn 2 y canllawiau statudol).

O 1 Ebrill 2008, y polisi DRI a fydd yn cael ei ddefnyddio ar gyfer yr holl fenthyca digefnogaeth (gan gynnwys PFI a phrydlesau ariannol) fydd y dull Bywyd Ased, gyda'r DRI yn seiliedig ar yr amcangyfrif o fywyd yr asedau, yn unol â'r rheoliadau (rhaid defnyddio'r opsiwn hwn yn achos unrhyw wariant sydd wedi ei gyfalafu dan Gyfarwyddyd Cyfalafu (yn unol ag opsiwn 3 y canllawiau statudol). Bydd y Swyddog A151 yn penderfynu ar y cyfnodau bywyd rhagdygiedig yn seiliedig ar y cyngor a gaiff gan y swyddogion perthnasol.

Oherwydd nad yw rhai mathau o wariant cyfalaf a wneir gan y Cyngor yn rhai y gellir eu cysylltu ag ased unigol, bydd bywydau ased yn cael eu hasesu ar sail sydd yn adlewyrchu'n fwyaf rhesymol y cyfnodau o fudd y rhagwelir y byddant yn codi o'r gwariant. Hefyd, pa fath bynnag o wariant ydyw, bydd yn cael ei grwpio gyda'i gilydd mewn dull sy'n adlewyrchu natur prif elfen y gwariant ac ni fydd yn cael ei rannu ond mewn achosion lle ceir dwy neu fwy o brif elfennau gyda bywydau economaidd defnyddiol sy'n sylweddol wahanol.

Mae rhan y Cyfrif Refeniw Tai o'r Gofyniad o ran Ariannu Cyfalaf yn gyffredinol yn destun taliad 2% DRI yn seiliedig ar y GAC ar ddiwedd y flwyddyn flaenorol a hynny'n unol â'r cynllun busnes 30 blynedd a gymeradwywyd.

Bydd unrhyw ad-daliadau eraill sydd wedi eu cynnwys yn y PFI blynyddol neu brydlesau arian yn rhai GAC.

Rhagolygon Graddfeydd Llog 2016/2019 Interest Rate Forecasts 2016/2019

Mae cyfraddau a rhagamcanion BBGC wedi cymryd i ystyriaeth y gostyngiad yn y gyfradd sicrwydd 20 pwynt a ddaeth i rym ar 1 Tachwedd 2012.

Capita Asset Services Interest Rate View													
	Mar-16	Jun-16	Sep-16	Dec-16	Mar-17	Jun-17	Sep-17	Dec-17	Mar-18	Jun-18	Sep-18	Dec-18	Mar-19
Bank Rate View	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.50%	1.75%	1.75%
3 Month LIBID	0.50%	0.50%	0.60%	0.80%	0.90%	1.00%	1.10%	1.30%	1.40%	1.50%	1.60%	1.80%	1.90%
6 Month LIBID	0.70%	0.70%	0.80%	0.90%	1.00%	1.20%	1.30%	1.50%	1.60%	1.70%	1.80%	2.00%	2.20%
12 Month LIBID	1.00%	1.00%	1.10%	1.20%	1.30%	1.50%	1.60%	1.80%	1.90%	2.00%	2.10%	2.30%	2.40%
5yr PWLB Rate	2.00%	2.10%	2.20%	2.30%	2.40%	2.50%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	3.00%	3.10%	3.20%
10yr PWLB Rate	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%	3.60%	3.70%
25yr PWLB Rate	3.40%	3.40%	3.50%	3.60%	3.70%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.00%	4.10%	4.10%	4.10%
50yr PWLB Rate	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	3.90%	4.00%	4.00%	4.00%
Bank Rate													
Capita Asset Services	0.50%	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.50%	1.75%	1.75%
Capital Economics	0.50%	0.75%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.00%	1.25%	-	-	-	-	-
5yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	2.00%	2.10%	2.20%	2.30%	2.40%	2.50%	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	3.00%	3.10%	3.20%
Capital Economics	2.60%	2.70%	2.80%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.50%	-	-	-	-	-
10yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	2.60%	2.70%	2.80%	2.90%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%	3.60%	3.70%
Capital Economics	3.35%	3.45%	3.45%	3.55%	3.65%	3.75%	3.85%	3.95%	-	-	-	-	-
25yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	3.40%	3.40%	3.50%	3.60%	3.70%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.00%	4.10%	4.10%	4.10%
Capital Economics	3.35%	3.45%	3.45%	3.55%	3.65%	3.75%	3.85%	3.95%	-	-	-	-	-
50yr PWLB Rate													
Capita Asset Services	3.20%	3.20%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	3.90%	4.00%	4.00%	4.00%
Capital Economics	3.40%	3.50%	3.50%	3.60%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	-	-	-	-	-

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Economic Background

United Kingdom

UK GDP growth rates in of 2.2% in 2013 and 2.9% in 2014 were the strongest growth rates of any G7 country; the 2014 growth rate was also the strongest UK rate since 2006 and although the 2015 growth rate is likely to be a leading rate in the G7 again, it looks likely to disappoint previous forecasts and come in at about 2%. Quarter 1 2015 was weak at +0.4% (+2.9% y/y), although there was a slight increase in quarter 2 to +0.5% before weakening again to +0.4% (+2.1% y/y) in quarter 3. The Bank of England's November Inflation Report included a forecast for growth to remain around 2.5% – 2.7% over the next three years. For this recovery, however, to become more balanced and sustainable in the longer term, it still needs to move away from dependence on consumer expenditure and the housing market to manufacturing and investment expenditure. The strong growth since 2012 has resulted in unemployment falling quickly to a current level of 5.1%.

Since the August Inflation report was issued, most worldwide economic statistics have been weak and financial markets have been particularly volatile. The November Inflation Report flagged up particular concerns for the potential impact of these factors on the UK. Bank of England Governor Mark Carney has set three criteria that need to be met before he would consider making a start on increasing Bank Rate. These criteria are patently not being met at the current time, (as he confirmed in a speech on 19 January):

- Quarter-on-quarter GDP growth is above 0.6% i.e. using up spare capacity. This condition was met in Q2 2015, but Q3 came up short and Q4 looks likely to also fall short.
- Core inflation (stripping out most of the effect of decreases in oil prices), registers a concerted increase towards the MPC's 2% target. This measure was on a steadily decreasing trend since mid-2014 until November 2015 @ 1.2%. December 2015 saw a slight increase to 1.4%.
- Unit wage costs are on a significant increasing trend. This would imply that spare capacity for increases in employment and productivity gains are being exhausted, and that further economic growth will fuel inflationary pressures.

The MPC has been particularly concerned that the squeeze on the disposable incomes of consumers should be reversed by wage inflation rising back above the level of CPI inflation in order to underpin a sustainable recovery. It has, therefore, been encouraging in 2015 to see wage inflation rising significantly above CPI inflation which has been around zero since February. However, it is unlikely that the MPC would start raising rates until wage inflation was expected to consistently stay over 3%, as a labour productivity growth rate of around 2% would mean that net labour unit costs would still only be rising by about 1% y/y. The Inflation Report was notably subdued in respect of the forecasts for CPI inflation; this was expected to barely get back up to the 2% target within the 2-3 year time horizon. The increase in the forecast for inflation at the three year horizon was the biggest in a decade and at the two year horizon it was the biggest since February 2013. However, the first round of falls in oil, gas and food prices in late 2014 and in the first half 2015, will fall out of the 12 month calculation of CPI during late 2015 / early 2016 but only to be followed by a second, subsequent round of falls in fuel and commodity prices which will delay a significant tick up in inflation from around zero. CPI inflation is now expected to get back to around 1% in the second half of 2016 and not get near to 2% until the second half of 2017, though the forecasts in the Report itself were for an even slower rate of increase.

However, with the price of oil having fallen further in January 2016, and with sanctions having been lifted on Iran, enabling it to sell oil freely into international markets, there could well be some further falls still to come in 2016. The price of other commodities exported by emerging countries could also have downside risk and several have seen their currencies already fall by 20-30%, (or more), over the last year. These developments could well lead the Bank of England to lower the pace of increases in inflation in its February 2016 Inflation Report. On the other hand, the start of the national living wage in April 2016 (and further staged increases until 2020), will raise wage inflation; however, it could also result in a decrease in employment so the overall inflationary impact may be muted.

Confidence is another big issue to factor into forecasting. Recent volatility in financial markets could dampen investment decision making as corporates take a more cautious view of prospects in the coming years due to international risks. This could also impact in a slowdown in increases in employment. However, consumers will be enjoying the increase in disposable incomes as a result of falling prices of fuel, food and other imports from emerging countries, so this could well feed through into an increase in consumer expenditure and demand in the UK economy, (a silver lining!). Another silver lining is that the UK will not be affected as much as some other western countries by a slowdown in demand from emerging countries, as the EU and US are our major trading partners.

There is, therefore, considerable uncertainty around how quickly pay and CPI inflation will rise in the next few years and this makes it difficult to forecast when the MPC will decide to make a start on increasing Bank Rate. There are also concerns around the fact that the central banks of the UK and US currently have few monetary policy options left to them given that central rates are near to zero and huge QE is already in place. There are, accordingly, arguments that rates ought to rise sooner and quicker, so as to have some options available for use if there was another major financial crisis in the near future. But it is unlikely that either would aggressively raise rates until they are sure that growth was securely embedded and 'noflation' was not a significant threat.

The forecast for the first increase in Bank Rate has, therefore, been pushed back progressively over the last year from Q4 2015 to Q4 2016. Increases after that are also likely to be at a much slower pace, and to much lower final levels than prevailed before 2008, as increases in Bank Rate will have a much bigger effect on heavily indebted consumers and householders than they did before 2008. There has also been an increase in momentum towards holding a referendum on membership of the EU in 2016, rather than in 2017, with Q3 2016 being the current front runner in terms of timing; this could impact on MPC considerations to hold off from a first increase until the uncertainty caused by it has passed.

The Government's revised Budget in July eased the pace of cut backs from achieving a budget surplus in 2018/19 to achieving that in 2019/20 and this timetable was maintained in the November Budget.

United States of America

GDP growth in 2014 of 2.4% was followed by Q1 2015 growth, which was depressed by exceptionally bad winter weather, at only +0.6% (annualised). However, growth rebounded remarkably strongly in Q2 to 3.9% (annualised) before falling back to +2.0% in Q3.

Until the turmoil in financial markets in August, caused by fears about the slowdown in Chinese growth, it had been strongly expected that the Fed. would start to increase rates in September. The Fed pulled back from that first increase due to global risks which might depress US growth and put downward pressure on inflation, as well as a 20% appreciation of the dollar which has caused the Fed. to lower its growth forecasts. Although the non-farm payrolls figures for growth in employment in August and September were disappointingly weak, the October figure was stunningly strong while November was also reasonably strong (and December was outstanding); this, therefore, opened up the way for the Fed. to embark on its first increase in rates of 0.25% at its December meeting. However, the accompanying message with this first increase was that further increases will be at a much slower rate, and to a much lower ultimate ceiling, than in previous business cycles, mirroring comments by our own MPC.

Eurozone

In the Eurozone, the ECB fired its big bazooka in January 2015 in unleashing a massive €1.1 trillion programme of quantitative easing to buy up high credit quality government and other debt of selected EZ countries. This programme of €60bn of monthly purchases started in March 2015 and it is intended to run initially to September 2016. At the ECB's December meeting, this programme was extended to March 2017 but was not increased in terms of the amount of monthly purchases. The ECB also cut its deposit facility rate by 10bps from -0.2% to -0.3%. This programme of monetary easing has had a limited positive effect in helping a recovery in consumer and business confidence and a start to some improvement in economic growth. GDP growth rose to 0.5% in quarter 1 2015 (1.3% y/y) but has then eased back to +0.4% (+1.6% y/y) in quarter 2 and to +0.3% (+1.6%) in quarter 3. Financial markets were disappointed by the ECB's lack of more decisive

action in December and it is likely that it will need to boost its QE programme if it is to succeed in significantly improving growth in the EZ and getting inflation up from the current level of around zero to its target of 2%.

Greece

During July, Greece finally capitulated to EU demands to implement a major programme of austerity. An €86bn third bailout package has since been agreed although it did nothing to address the unsupportable size of total debt compared to GDP. However, huge damage has been done to the Greek banking system and economy by the initial resistance of the Syriza Government, elected in January, to EU demands. The surprise general election in September gave the Syriza government a mandate to stay in power to implement austerity measures. However, there are major doubts as to whether the size of cuts and degree of reforms required can be fully implemented and so a Greek exit from the euro may only have been delayed by this latest bailout.

Portugal and Spain

The general elections in September and December respectively have opened up new areas of political risk where the previous right wing reform-focused pro-austerity mainstream political parties have lost their majority of seats. A left wing / communist anti-austerity coalition has won a majority of seats in Portugal. The general election in Spain produced a complex result where no combination of two main parties is able to form a coalition with a majority of seats. It is currently unresolved as to what administrations will result from both these situations. This has created nervousness in bond and equity markets for these countries which has the potential to spill over and impact on the whole Eurozone project.

China and Japan

Japan is causing considerable concern as the increase in sales tax in April 2014 suppressed consumer expenditure and growth. In Q2 2015 quarterly growth shrank by -0.2% after a short burst of strong growth of 1.1% during Q1, but then came back to +0.3% in Q3 after the first estimate had indicated that Japan had fallen back into recession; this would have been the fourth recession in five years. Japan has been hit hard by the downturn in China during 2015 and there are continuing concerns as to how effective efforts by the Abe government to stimulate growth, and increase the rate of inflation from near zero, are likely to prove when it has already fired the first two of its 'arrows' of reform but has dithered about firing the third, deregulation of protected and inefficient areas of the economy.

As for China, the Government has been very active during 2015 and the start of 2016, in implementing several stimulus measures to try to ensure the economy hits the growth target of about 7% for 2015. It has also sought to bring some stability after the major fall in the onshore Chinese stock market during the summer and then a second bout in January 2016. Many commentators are concerned that recent growth figures could have been massaged to hide a downturn to a lower growth figure. There are also major concerns as to the creditworthiness of much of bank lending to corporates and local government during the post 2008 credit expansion period. Overall, China is still expected to achieve a growth figure that the EU would be envious of. Nevertheless, there are growing concerns about whether the Chinese economy could be heading for a hard landing and weak progress in rebalancing the economy from an over dependency on manufacturing and investment to consumer demand led services. There are also concerns over the volatility of the Chinese stock market, which was the precursor to falls in world financial markets in August and September and again in January 2016, which could lead to a flight to quality to bond markets. In addition, the international value of the Chinese currency has been on a steady trend of weakening and this will put further downward pressure on the currencies of emerging countries dependent for earnings on exports of their commodities.

Emerging countries

There are also considerable concerns about the vulnerability of some emerging countries, and their corporates, which are getting caught in a perfect storm. Having borrowed massively in dollar denominated debt since the financial crisis, (as investors searched for yield by channelling investment cash away from western economies with dismal growth, depressed bond yields and near zero interest rates into emerging countries), there is now a strong flow back to those western economies with strong growth and a path of rising interest rates and bond yields.

The currencies of emerging countries have therefore been depressed by both this change in investors' strategy, and the consequent massive reverse cash flow, and also by the expectations of a series of central interest rate increases in the US which has caused the dollar to appreciate significantly. In turn, this has made it much more costly for emerging countries to service their dollar denominated debt at a time when their earnings from commodities are depressed by a simultaneous downturn in demand for their exports and a deterioration in the value of their currencies. There are also likely to be major issues when previously borrowed debt comes to maturity and requires refinancing at much more expensive rates.

Corporates (worldwide) heavily involved in mineral extraction and / or the commodities market may also be at risk and this could also cause volatility in equities and safe haven flows to bonds. Financial markets may also be buffeted by the sovereign wealth funds of those countries that are highly exposed to falls in commodity prices and which, therefore, may have to liquidate investments in order to cover national budget deficits.

Capita Asset Services Forward View

Economic forecasting remains difficult with so many external influences weighing on the UK. Capita Asset Services undertook its last review of interest rate forecasts on 19 January 2016. Our Bank Rate forecasts, (and also MPC decisions), will be liable to further amendment depending on how economic data evolves over time. . There is much volatility in rates and bond yields as news ebbs and flows in negative or positive ways. This latest forecast includes a first increase in Bank Rate in quarter 4 of 2016.

The overall trend in the longer term will be for gilt yields and PWLB rates to rise when economic recovery is firmly established accompanied by rising inflation and consequent increases in Bank Rate, and the eventual unwinding of QE. At some future point in time, an increase in investor confidence in eventual world economic recovery is also likely to compound this effect as recovery will encourage investors to switch from bonds to equities.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK is currently to the downside, given the number of potential headwinds that could be growing on both the international and UK scene. Only time will tell just how long this current period of strong economic growth will last; it also remains exposed to vulnerabilities in a number of key areas.

However, the overall balance of risks to our Bank Rate forecast is probably to the downside, i.e. the first increase, and subsequent increases, may be delayed further if recovery in GDP growth, and forecasts for inflation increases, are lower than currently expected. Market expectations in January 2016, (based on short sterling), for the first Bank Rate increase are currently around quarter 1 2017.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:

- Emerging country economies, currencies and corporates destabilised by falling commodity prices and / or Fed. rate increases, causing a flight to safe havens.
- Geopolitical risks in Eastern Europe, the Middle East and Asia, increasing safe haven flows.
- UK economic growth and increases in inflation are weaker than we currently anticipate.
- Weak growth or recession in the UK's main trading partners - the EU and US.
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis.
- Recapitalisation of European banks requiring more government financial support.
- Monetary policy action failing to stimulate sustainable growth and combat the threat of deflation in western economies, especially the Eurozone and Japan.

The potential for upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates, especially for longer term PWLB rates include: -

- Uncertainty around the risk of a UK exit from the EU.
- The pace and timing of increases in the Fed. funds rate causing a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds as opposed to equities and leading to a major flight from bonds to equities.
- UK inflation returning to significantly higher levels than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Rhan o gyngor a dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Buddsoddiadau Penodedig ac Amhenodedig

Mae Canllawiau Llywodraeth Cymru ar Fuddsoddiadau Llywodraeth Leol (a ddaeth i rym ar 1 Ebrill 2010) yn rhoi diffiniad o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig.

Mae paragraff 5.1 y Canllawiau yn dweud bod buddsoddiad yn un penodedig os yw'n cwrdd â phob un o'r isod:-

- “(a) the investment is denominated in sterling and any payments or repayments in respect of the investment are payable only in sterling; and*
- (b) the investment is not a long-term investment (*); and*
- (c) the making of the investment is not defined as capital expenditure by virtue of regulation 20(1)(d) of the Local Authorities (Capital Finance and Accounting) (Wales) Regulations 2003 [SI 3239 as amended]; and*
- (ch) the investment is made with a body or in an investment scheme of high credit quality (**); or with one of the following public-sector bodies:*
 - (i) the United Kingdom Government*
 - (ii) a local authority in England or Wales (as defined in section 23 of the 2003 Act) or a similar body in Scotland or Northern Ireland*
 - (iii) a parish or community council.”*

Mae'r Canllawiau hefyd yn dweud bod unrhyw fuddsoddiad nad yw'n cwrdd â'r diffiniad ym mharagraff 5.1 yn cael ei gyfrif fel buddsoddiad amhenodedig.

Yn ystod 2016/17 nid yw'r Cyngor yn bwriadu gwneud unrhyw fuddsoddiadau mewn arian gwledydd tramor, na gyda chyrrff credyd isel, nac unrhyw fuddsoddiadau a ddiffinnir fel gwariant cyfalaf gan y ddeddfwriaeth (megis cyfranddaliadau mewn cwmnïau). Bydd buddsoddiadau amhenodedig felly yn cael eu cyfyngu i (i) buddsoddiadau tymor hir; a (ii) adneuo gyda banciwr y Cyngor i ddibenion trafodaethol os yw'n methu a chwrdd â'r meini prawf sylfaenol ar gyfer y credyd; yn yr achos hwn, caiff balansau eu cyfyngu i'r eithaf lle mae hynny'n bosib.

Mae'r tabl yn Atodiad 6 yn nodi'r meini prawf a'r cyfyngiadau buddsoddi ar gyfer y gwahanol categorïau o fuddsoddiadau y bwriedir eu defnyddio yn ystod 2016/17 ac sydd felly'n sail ar gyfer y rhestr benthyca a gymeradwyir.

Bydd raid i'r Cyngor Sir gymeradwyo unrhyw newidiadau arfaethedig yn ystod y flwyddyn i categorïau o fuddsoddiadau penodedig ac amhenodedig a ddefnyddir ac/neu i'r meini prawf graddfeydd credyd / cyfyngiadau buddsoddi.

^{**} Section 2.4 of the 'Guidance' defines a long term investment as "any investment other than (a) one which is due to be repaid within 12 months of the date on which the investment was made or (b) one which the local authority may require to be repaid within that period."

^{**} For the purposes of high credit quality the 'Guidance' states that "for the purposes of paragraph 5.1(d), Welsh ministers recommend that the Strategy should define high credit quality (and where this definition refers to credit ratings, paragraph 6.1 (^{***}) is relevant)."

^{***} Paragraph 6.1 of the 'Guidance' recommends that "the Strategy should set out the authority's approach to assessing the risk of loss of investments, making clear in particular:

- (a) to what extent, if any, risk assessment is based upon credit ratings issued by one or more credit rating agencies;*
- (b) where credit ratings are used, how frequently credit ratings are monitored and what action is to be taken when ratings change; and*
- (c) what other sources of information on credit risk are used, additional to or instead of credit ratings."*

The table in Appendix 6 of this strategy sets out what this Council defines as high credit quality and the associated investment criteria and limits and section 4.2 of this strategy sets out the Council's creditworthiness approach.

Meini Prawf Gwrthbartion

Categori	Graddfa Credyd Tymor Byr (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Byr (Standard & Poor's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Fitch)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Moody's)	Graddfa Credyd Tymor Hir (Standard & Poor's)	Terfyn Arian	Terfyn Amser
Banciau a Chymdeithasau Adeiladu (sydd heb eu gwladoli neu sydd wedi eu gwladoli'n rhannol)	F1+	P-1	A-1+	AAA	Aaa	AAA	£10m	5 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA	Aa2	AA	£10m	3 mlynedd
	F1+	P-1	A-1+	AA-	Aa3	AA-	£10m	364 diwrnod
	F1	P-1	A-1	A	A2	A	£7.5m	6 mis
Banciau'r Deyrnas Gyfunol sydd wedi eu Gwladoli / wedi eu Gwladoli'n Rhannol	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£10m	364 diwrnod
Llywodraeth Ganolog y Deyrnas Gyfunol (waeth beth fo'r raddfa credyd)	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	Dim uchafswm	Dim uchafswm
Awdurdodau Lleol y Deyrnas Gyfunol **	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	d/b	£5m	364 diwrnod

* fel y diffinnir yn Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyllid a Chyfrifo Cyfalaf) (Cymru) 2003

** fel y diffinnir yn Neddf Llywodraeth Leol 2003

Nodiadau ac Eglurhad

(1) Terfyn Arian Parod

- (i) Mae'r terfynau arian yn berthnasol i'r gwrthbarti unigol ac i'r grŵp cyffredinol y mae'n perthyn iddo. (e.e. ar gyfer y banciau o fewn Grŵp Bancio Lloyds plc (sef Bank of Scotland plc a Lloyds Bank plc), terfyn buddsoddi yn berthnasol i fanciau hynny yn unigol a'r grŵp bancio yn ei gyfanrwydd);
- (ii) Y terfyn arian cyffredinol ar gyfer adneuo'n dros 364 o ddyddiau yw £15m.

(2) Terfyn Amser

- (i) I fyny at, a chan gynnwys y cyfnod a nodwyd.

(3) Arian Gwledydd Tramor

- (i) Bydd buddsoddiadau mewn gwledydd tramor wedi eu cyfyngu i'r rheini a chanddynt raddfa credyd sofran AA- (Fitch) neu gyfatebol (o'r asiantaethau a gyfeirwyd atynt yn adain 4.4 or strategaeth hon) graddfa credyd sofran (yn seiliedig ar y cyfenwador lleiaf) a hyd at uchafswm o £10 miliwn fesul gwlad dramor.
- (ii) Ni chaniateir buddsoddi mewn gwledydd pan mae ei raddfa sofran is ddim yn AA- neu'n uwch. Ni fydd unrhyw gyfyngiad gan wlad yn berthnasol i fuddsoddiadau yn y Deyrnas Gyfunol waeth beth fo'r raddfa credyd sofran.
- (iii) Ni fydd is-gwmnïau grwpiau bancio tramor fel arfer yn cael eu hasesu yn unol â mamwlad y sefydliad riant. Fodd bynnag, bydd Santander UK plc (is-gwmni Bancio Santander yn Sbaen) yn cael ei gyfrif fel banc yn y Deyrnas Gyfunol oherwydd eu masnach freintiau sylweddol yn y Deyrnas Gyfunol a natur hyd fraich y berthynas rhwng y riant a'r is-gwmni.
- (iv) Ni fydd meini prawf graddfeydd credyd sofran a chyfyngiadau gwledydd tramor yn berthnasol i fuddsoddiadau mewn banciau datblygu amlochrog (e.e. Banc Buddsoddi Ewrop a Banc y Byd) na sefydliadau rhyngwladol (e.e. yr Undeb Ewropeaidd).

4. Graddfa Credyd yn Gostwng

Os bydd graddfa credyd yn gostwng ac yn golygu bod y gwrthbarti yn is na'r meini prawf y mae'n rhaid cwrdd â nhw ar gyfer buddsoddi, rhoddir y gorau i ddefnyddio'r gwrthbarti cyn gynted ag y bydd yn ymarferol.

Os bydd y Swyddog Adran 151 yn dymuno parhau i fuddsoddi gyda'r gwrthbarti hwnnw gofynnir am ganiatâd gan Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio ac un aelod arall o ddewis y Cadeirydd a bydd raid i'r ddau ohonynt gymeradwyo. Adroddir ar hynny fel sy'n briodol ar yr adeg gyfleus nesaf.

Gwledydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer buddsoddi [yn gywir fel ar 21 Ionawr 2016]

Seiliedig ar y raddfa isaf ar gael

AAA

- Awstralia
- Canada
- Denmarc
- Yr Almaen
- Lwcsembwrg
- Norwy
- Singapore
- Sweden
- Y Swistir

AA+

- Y Ffindir
- D.U.
- U.D.A

AA

- Abu Dhabi
- Ffrainc
- Qatar

AA-

- Gwlad Belg

Cynllun dirprwyo Rheoli Trysorlys

(i) Cyngor Sir

- Cymeradwyo'r Gyllideb;
- Cymeradwyo Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol a Polisi MRP, Datganiad Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau;
- Cymeradwyo diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd gan y Cyngor;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau; ac
- Gweithredu ar argymhelliad a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio a/neu'r Pwyllgor Gwaith.

(ii) Pwyllgor Gwaith

- Ystyried y gyllideb;
- Cymeradwyo Arferion Rheoli Trysorlys Blynyddol a diwygiadau'r iddynt;
- Cymeradwyo rhannu'r cyfrifoldebau;
- Cymeradwyo dewis o ddarparwyr gwasanaeth allanol a chytuno ar dermau'r apwyntiad;
- Derbyn ac adolygu adroddiadau monitro ar bolisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Cyngor Sir fel yn briodol;
- Gweithredu ar argymhellion a dderbyniwyd gan y Pwyllgor Archwilio.

(iii) Pwyllgor Archwilio

- Sgrwtini o faterion Rheoli Trysorlys, fel sy'n ofynnol dan Gôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys a Pholisi'r Cyngor a'r Rheoli Trysorlys. Mae'n cynnwys:-
 - sgrwtineiddio Datganiad Strategaeth Blynyddol ar Reoli Trysorlys, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - sgrwtineiddio cynigion am ddiwygiadau i'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys Blynyddol, Strategaeth Buddsoddi Blynyddol, Polisi Blynyddol MRP, Polisi Rheoli Trysorlys Blynyddol ac Arferion Rheoli Trysorlys a'r diwygiadau i'r cymalau a fabwysiadwyd a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol;
 - derbyn a sgrwtineiddio unrhyw gynigion yn ymwneud â Rheoli Trysorlys sydd angen penderfyniad gan y Pwyllgor Gwaith neu'r Cyngor Sir;
 - derbyn a sgrwtineiddio adroddiadau monitro polisiâu Rheoli Trysorlys, arferion a gweithgareddau a gwneud argymhellion i'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Sir fel bo'n briodol.

Rôl Rheoli Trysorlys y Swyddog adran 151

Mae rôl y swyddog (cyfrifol) adran 151 yn cynnwys:

- argymell cymalau, polisi/arferion rheoli trysorlys i'w cymeradwyo, gan eu hadolygu'n rheolaidd, a monitro cydymffurfiaeth;
- cyflwyno adroddiadau polisi rheoli trysorlys rheolaidd;
- cyflwyno cyllidebau ac amrywiaethau cyllideb;
- derbyn ac adolygu adroddiadau gwybodaeth rheoli;
- adolygu perfformiad y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd adnoddau a sgiliau rheoli trysorlys, a'r rhannu effeithiol o gyfrifoldebau o fewn y swyddogaeth rheoli trysorlys;
- sicrhau digonolrwydd archwilio mewnol, a chysylltu ag archwilwyr allanol; ac
- argymell apwyntio darparwyr gwasanaeth allanol.
- Cyfrifoldeb ar gyfer gweithredu a gweinyddu'r penderfyniadau trysorlys, yn cynnwys y penderfyniadau ar fenthyca, buddsoddi ac ariannu, wedi cael ei ddirprwyo i'r Swyddog Adran 151, a fydd yn gweithredu yn unol â datganiadau polisi'r Cyngor ac Arferion Rheoli Trysorlys.

Côd Ymarfer : Rheoli Trysorlys CIPFA yn y Gwasanaethau Cyhoeddus

Egwyddorion allweddol CIPFA *Rheoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus : Côt Ymarfer (Cyfrol 2011)*, fel y disgrifir yn Adran 4 o'r Côt hwnnw yw:-

Egwyddor Allweddol 1:

Dylai sefydliadau gwasanaethau cyhoeddus roi ar waith amcanion ffurfiol a chynhwysfawr, polisiau ac arferion, strategaethau a threfniadau adrodd ar gyfer rheolaeth effeithiol a rheoli eu gweithgareddau rheoli trysorlys.

Egwyddor Allweddol 2:

Dylai eu polisiau a'u harferion ei gwneud yn glir bod rheolaeth effeithiol a rheoli risgiau yn brif amcanion eu gweithgareddau rheoli trysorlys a bod cyfrifoldeb am y rhain yn gorwedd yn glir o fewn eu sefydliadau. Dylai eu harchwaeth am risg ffurfio rhan o'u strategaeth flynyddol, gan gynnwys unrhyw ddefnydd o offerynnau ariannol ar gyfer y rheolaeth bwylllog o'r risgiau hynny, a dylai sicrhau y rhoddir blaenoriaeth i ddiogelwch a hylifedd wrth fuddsoddi arian.

Egwyddor Allweddol 3:

Dylent gydnabod bod mynd ar drywydd gwerth am arian ym maes rheolaeth trysorlys a'r defnydd o fesurau perfformiad addas yn arfau dilys ac yn bwysig i sefydliadau cyfrifol i gyflogi i gefnogi eu busnes ac amcanion y gwasanaeth; a bod, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol eu polisiau rheoli trysorlys a'i arferion yn adlewyrchu hyn.

Aiff y Côt ymlaen i ddweud bod:

"Wrth lunio'r argymhellion hyn mae CIPFA yn cydnabod yr anawsterau o ymdrechu i gael rheolaeth effeithiol ar risg, tra ar yr un pryd yn anelu at sicrhau gwerth am arian. Nid yw'r Côt yn ceisio bod yn rhagnodol ynghylch sut y dylai'r mater hwn gael ei drin, yn enwedig gan ei fod yn cynnwys amrywiaeth mor eang o sefydliadau. Fodd bynnag, lle bo hynny'n briodol, mae nodiadau cyfarwyddo sector benodol yn rhoi cyngor addas. Mae CIPFA yn cydnabod nad oes unrhyw ddau sefydliad yn y gwasanaethau cyhoeddus yn debygol o fynd i'r afael â'r mater hwn yn union yr un modd, ond mae llwyddiant yn y maes rheoli'r trysorlys yn debygol o gael ei weld, yn enwedig yn nhermau gwerth am arian fel dangosydd o swyddogaeth rheoli'r trysorlys sy'n perfformio'n gryf".

"Er ei fod yn dyddio'n ôl i 1991, mae CIPFA yn ystyried bod yr adroddiad gan y Trysorlys a Phwyllgor y Gwasanaeth Sifil o Dŷ'r Cyffredin ar gau'r BCCI yn dal yn berthnasol, ac yn yr adroddiad fe ddywedwyd :

"Wrth gydbwyso'r risg yn erbyn dychweliad, dylai awdurdodau lleol fod yn fwy pryderus i osgoi risgiau nag i wneud yr elw mwyaf."

"Yn wir, cefnogwyd y farn hon gan adroddiad y Pwyllgor Dethol Cymunedau a Llywodraeth Leol i fuddsoddiadau awdurdodau lleol yn 2009."

"Barn CIPFA yw trwy'r holl wasanaethau cyhoeddus y flaenoriaeth yw diogelu cyfalaf yn hytrach na gwneud yr elw mwyaf. Nid yw osgoi pob risg yn briodol nac yn bosibl. Fodd bynnag, mae'n rhaid cael cydbwysedd gyda chyfrifoldeb brwd am arian cyhoeddus."

Felly, bydd yr Awdurdod yn mabwysiadu'r pedwar cymal canlynol fel rhan o'r rheolau sefydlog :

1. Bydd yr Awdurdod yn creu ac yn cynnal, fel conglfeini ar gyfer rheolaeth effeithiol o'r trysorlys :
 - Datganiad polisi ar reoli'r trysorlys, sy'n datgan y polisiâu, amcanion a'r dull o reoli risg ei weithgareddau rheoli trysorlys; a
 - Arferion rheoli trysorlys addas (ARhT) yn nodi'r modd y bydd yr Awdurdod yn ceisio cyflawni'r polisiâu a'r amcanion hynny, ac yn rhagnodi sut y bydd yn trin ac yn rheoli'r gweithgareddau hynny.

Bydd cynnwys y Datganiad Polisi ac ARhT yn dilyn yr argymhellion a gynhwysir yn Adrannau 6 a 7 o'r Côd, yn amodol yn unig i newid lle bo angen adlewyrchu amgylchiadau penodol yr Awdurdod. Ni fydd newidiadau o'r fath yn golygu y bydd yr Awdurdod yn gwyrô'n sylweddol oddi wrth egwyddorion allweddol y Côd.

2. Bydd y Cyngor Sir, Pwyllgor Gwaith a'r Pwyllgor Archwilio yn derbyn adroddiadau ar bolisiâu, ymarferion a gweithgareddau Rheoli Trysorlys yr Awdurdod, yn cynnwys Strategaeth Blynyddol a Chynllun o flaen llaw y flwyddyn, adroddiadau chwarterol (yn cynnwys adroddiad adolygu canol blwyddyn) a hefyd adroddiad blynyddol ar ôl cau lawr, mewn ffurf sydd wedi ei ragnodi gan y TMPs.
3. Mae'r Cyngor Sir/Pwyllgor Gwaith yn gyfrifol am weithredu ar Bolisiâu ac ymarferion Rheoli Trysorlys yr Awdurdod yn unol â chynllun Dirprwyo Rheolaeth Trysorlys. Mae'r Swyddog Cyllid 151 yn gyfrifol am weithredu a gweinyddu penderfyniadau Rheoli Trysorlys, fydd yn gweithio yn unol hefo Datganiad Polisi'r Awdurdod a'r TMPs ac os ydi hi/fo yn aelod o CIPFA, CIPFA Standard of Professional Practice on Treasury Management.
4. Mae'r Awdurdod yn enwebu'r Pwyllgor Archwilio i fod yn gyfrifol am sicrhau y ceir craffu effeithiol ar y polisiâu rheoli'r trysorlys, yr ymarferion a'r perfformiad.

Datganiad Polisi Rheoli'r Trysorlys

1. Mae'r Awdurdod yn diffinio ei weithgareddau rheoli'r trysorlys fel : "Rheoli buddsoddiadau'r Awdurdod a llif arian, ei fancio, trafodion marchnad arian a marchnad gyfalaf; rheolaeth effeithiol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â'r gweithgareddau hynny, a mynd ar drywydd y perfformiad gorau posibl sy'n gyson â'r risgiau hynny".
2. Mae'r sefydliad hwn o'r farn mai nodi, monitro a rheoli risg yn llwyddiannus yw'r prif feini prawf ar gyfer mesur effeithlonrwydd ei weithgareddau rheoli'r trysorlys. Yn unol â hynny, bydd dadansoddi ac adrodd ar weithgareddau rheoli'r trysorlys yn canolbwyntio ar eu goblygiadau risg i'r sefydliad, ac unrhyw offerynnau ariannol a wnaed i reoli'r risgiau hyn.
3. Mae'r sefydliad hwn yn cydnabod y bydd rheolaeth effeithiol o'r trysorlys yn ei gefnogi wrth gyflawni ei amcanion busnes a gwasanaeth. Mae felly wedi ymrwymo i egwyddorion cyflawni gwerth am arian y maes rheoli'r trysorlys, a defnyddio technegau mesur perfformiad cynhwysfawr ac addas, o fewn cyd-destun rheoli risg yn effeithiol.

**DANGOSYDDION PWYLLOG A THRYSORLYS
GOSOD Y GYLLIDEB 2015/16**

Atodiad 11

Rhif	Dangosydd	2014/15 Alldro	2015/16 Amcangyfrif	2016/17 Cynnig	2017/18 Cynnig	2018/9 Cynnig
Fforddiadwyaeth						
1,2	Amcangyfrif o [neu wir] gymhareb costau dyled i ffrwd referniw net:					
	Cronfa'r Cyngor	5.95%	6.38%	7.00%	7.60%	7.76%
	Cyfrif Refeniw Tai (gan gynnwys y setliad)	15.00%	23.31%	21.87%	20.14%	18.21%
	Cyfanswm	6.85%	8.14%	8.61%	9.05%	9.05%
3	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar y Dreth Gyngor			£7.53	£46.48	£51.98
	<i>y Dreth Gyngor ar fand D</i>					
4	Amcangyfrifon o effaith ymylol penderfyniadau buddsoddi cyfalaf ar Renti Tai			£16.66	£16.19	£15.46
	<i>ar gyfartaledd rhent wythnosol</i>					
Pwyll						
5	Dyled gros a'r Gofyniad Cyllido Cyfalaf (CFR)	✓	✓	✓	✓	✓
	<i>Ydy dyled allanol gros yn llai na'r CFR am y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw gynnydd am y flwyddyn gyfredol a'r ddwy flynedd ddilynol?</i>					
Gwariant Cyfalaf			£000	£000	£000	£000
6,7	Amcangyfrif o [neu wir] Wariant Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	15,768	18,210	33,900	17,820	23,980
	Cyfrif Refeniw Tai	5,519	6,960	14,900	7,670	6,400
	Cyfanswm	21,287	25,170	48,800	25,490	30,380
8,9	Amcangyfrif o [neu wir] Gofyniad Cyllido Cyfalaf					
	Cronfa'r Cyngor	85,926	86,781	95,748	97,456	97,825
	Cyfrif Refeniw Tai	22,650	43,397	43,529	42,658	41,805
	Cyfanswm	108,576	130,178	139,277	140,114	139,630
Dyled Allanol			£000	£000	£000	£000
10	Terfyn Awdurdodedig					
	: Benthycu Cyffredinol	125,000	121,800	144,800	145,800	144,800
	: Setliad CRT	0	21,200	21,200	21,200	21,200
	: Ymrwymadau tymor hir eraill	2,000	2,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	127,000	145,000	169,000	170,000	169,000

11	Terfyn CRT ar ddyledion:					
	Terfyn CRT ar ddyledion	d/b	d/b	58,553	58,553	58,553
	GCC CRT	d/b	d/b	43,529	42,658	41,805
	Uchdwr CRT	d/b	d/b	15,024	15,895	16,748
12	Ffin Ymarferol					
	: Benthycu Cyffredinol	120,000	116,800	139,800	140,800	139,800
	: Setliad CRT	0	21,200	21,200	21,200	21,200
	: Ymrwymiadau tymor hir eraill	2,000	2,000	3,000	3,000	3,000
	: Cyfanswm	122,000	140,000	164,000	165,000	164,000
13	Gwir Ddyled Allanol	89,583				
Rheoli'r Trysorlys		2014/15	2015/16	2016/17	2016/17	2017/18
		Alldro	Amcangyfrif	Cynnig	Cynnig	Cynnig
14	Fod yr Awdurdod Lleol wedi mabwysiadu Cod Ymarfer CIPFA ar Reoli'r Trysorlys yn y Gwasanaethau Cyhoeddus.	✓	✓	✓	✓	✓
		£000	£000	£000	£000	£000
15	Dyled Gros a Net	100%	100%	100%	100%	100%
	<i>Terfyn uchaf ar y ddyled net fel cyfran o'r ddyled gros</i>					
16	Y terfyn uchaf ar raddfeydd sefydlog : (prifswm net neilltuol)	125,000	143,000	166,000	167,000	166,000
17	Y terfyn uchaf ar raddfeydd amrywiol: (prifswm net neilltuol)	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000
18	Terfyn cyfanswm y prifsymiau a fuddsoddir am gyfnodau dros 364 diwrnod: (bydd unrhyw fuddsoddiadau tymor hir a ddygir ymlaen o flynyddoedd blaenorol yn cael eu cynnwys yn nherfyn bob blwyddyn)	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000
			2015/16	2015/16		
			Terfyn uchaf	Terfyn isaf		
19	Terfyn uchaf ac isaf ar gyfer strwythur aeddfedu'r benthycu graddfa sefydlog					
	• dan 12 mis		20%	0%		
	• 12 mis ac o fewn 24 mis		20%	0%		
	• 24 mis ac o fewn 5 mlynedd		50%	0%		
	• 5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd		75%	0%		
	• 10 mlynedd a throsodd		100%	0%		
			Dim newid	Dim newid		

Geirfa a gwybodaeth ar Dangosyddion Pwyllog a Rheoli Trysorlys**Dangosyddion Pwyllog****A) Fforddiadwyaeth****1,2. Cymhareb y costau cyllido i'r ffrwd referniw net**

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad o ran cost cyfalaf (costau benthyca a chostau ymrwymadau tymor hir eraill net o'r incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd referniw net.

Mae'r amcangyfrifon ynghylch costau cyfalaf yn cynnwys ymrwymadau cyfredol a'r cynigion yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

3. Effaith incrementiadd penderfyniadau mewn perthynas â buddsoddi cyfalaf ar y dreth gyngor

Mae'r dangosydd hwn yn nodi'r costau referniw sy'n gysylltiedig â newidiadau arfaethedig i'r rhaglen gyfalaf dair blynedd a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo. Mae'r rhagdybiaethau yn seiliedig ar y gyllideb ond yn anorfod, byddant yn cynnwys rhywfaint o amcangyfrifon megis lefel y gefnogaeth o du'r Llywodraeth nad ydynt yn cael eu cyhoeddi dros gyfnod o dair blynedd.

4. Amcangyfrif o effaith incrementaidd y penderfyniadau a wneir mewn perthynas â buddsoddiadau cyfalaf ar lefelau rhenti tai

Yr un modd â'r clandriad ar gyfer y dreth gyngor, mae'r dangosydd hwn yn nodi'r tueddiad yng nghost y newidiadau arfaethedig yn y rhaglen gyfalaf dai a argymhellwyd yn yr adroddiad hwn o gymharu ag ymrwymadau a chynlluniau cyfredol y Cyngor sydd eisoes wedi eu cymeradwyo ac wedi eu mynegi fel yr effaith a gânt ar lefelau rhenti wythnosol.

Mae'r dangosydd hwn yn dangos effaith referniw ar unrhyw newidiadau newydd y bwriedir eu gwneud er y bydd unrhyw effaith arwahanol yn cael ei chyfyngu gan reoliadau rhent.

B) Bod yn ddarbodus**5. Dyled gros a'r GCC**

Mae angen i'r Cyngor sicrhau nad yw'r ddyled gros, heblaw yn y tymor byr, yn mynd yn uwch na'r GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon am unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2016/17 a'r ddwy flynedd ariannol ddilynol. Rhoddir hyn peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig yn y dyfodol, ond yn sicrhau ni ymgwymerir ag unrhyw fenthyca ar gyfer dibenion referniw.

C) Gwariant cyfalaf

6,7 Amcangyfrif o Wariant Cyfalaf

Dyma'r Gwariant Cyfalaf a ragamcenerir o 2015/16 i 2018/19 ac mae'n seiliedig ar y bidiau cyfalaf a dderbyniwyd ar gyfer 2016/17.

8,9 Anghenion benthyca'r Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf)

Yr ail ddangosydd darbodus yw Gofyniad Cyllido Cyfalaf y Cyngor (GCC). Yn syml, y GCC yw cyfanswm y gwariant cyfalaf hanesyddol gweddilliol nad ydyw hyd yma wedi cael ei dalu amdano o adnoddau refeniw neu gyfalaf. Yn sylfaenol, mesur ydyw o anghenion benthyca sylfaenol y Cyngor. Bydd unrhyw wariant cyfalaf nad ydyw wedi ei dalu amdano ar unwaith, yn cynyddu lefel y GCC.

Nid yw'r GCC yn cynyddu i lefel amhenodol, oherwydd mae'r ddarpariaeth refeniw isaf (DRI) yn dâl refeniw blynyddol statudol sydd, yn gyffredinol, yn gostwng yr angen benthyca yn unol ag oes pob ased.

Mae'r GCC yn cynnwys unrhyw ymrwymadau tymor hir eraill (e.e. cynlluniau PFI, prydlesau ariannol). Er bod y rhain yn cynyddu'r GCC ac o'r herwydd, yn cynyddu angen y Cyngor i fenthyca, mae'r mathau hyn o gynllun yn cynnwys cyfleuster benthyca ac o'r herwydd, nid oes raid i'r Cyngor fenthyca ar wahân ar gyfer y cynlluniau hyn. Ar hyn o bryd, mae gan y Cyngor £dim o gynlluniau o'r fath yn y GCC.

Mae'r dangosyddion CRT (cyfeirnod 9) yn adlewyrchu'r setliad hunan-gyllido ar gyfer y CRT.

CH) Dyled Allanol

10. **Y terfyn a awdurdodir ar gyfer dyled allanol.** Mae dangosydd pwylllog allweddol arall yn rheoli uchafswm lefel y benthyca. Gwaherddir dyledion allanol y tu draw i'r terfyn hwn ac mae angen i'r Cyngor llawn osod neu ddiwygio'r terfyn. Mae'n adlewyrchu'r lefel o ddyled allanol y gellid, er nad yw hynny'n beth a ddeisyfir, ei fforddio yn y tymor byr ond nid yw'n gynaliadwy yn y tymor hwy. Dyma'r terfyn statudol y penderfynir arno dan adran 3 (1) Deddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r Llywodraeth yn cadw'r opsiwn i reoli naill ai'r cyfan o holl gynlluniau'r cyngor neu gynlluniau cyngor penodol er nad ydyw hyd yma wedi defnyddio'r pŵer hwnnw.

Dywed y Swyddog Adran 151 Cyfarwyddwr Cyllid bod y Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwylllog hwn yn y flwyddyn gyfredol ac nid yw'n gweld anawsterau yn y dyfodol. Mae'r farn hon yn cymryd i ystyriaeth yr ymrwymadau cyfredol, y cynlluniau presennol, a'r cynigion sydd yn yr adroddiad hwn ar y gyllideb.

11. **Terfyn CRT ar ddyledion.** Fel rhan o ddiwygio hunan-gyllido'r CRT, dyrennir terfyn ar ddyledion mewn perthynas â'r CRT ar gyfer pob awdurdod lleol yng Nghymru sydd â chyfrifoldeb am dai; (i'w gymhwyso ar 31 Mawrth bob blwyddyn). Bydd y bwlc rhwng y ddau, os yw 'r GCC o fewn y terfyn, yn cael ei gyfeirio ato fel uchdwr eithaf benthyciadau. Mae'r rhagamcan yn cymryd i ystyried y setliad ar yr un sail a'r raddfa yn gyfeirnod 2.
12. **Y ffin weithredol.** Ffin yw hon na fyddir fel arfer yn disgwyl i ddyled allanol fynd yn uwch na hi. Yn y rhan fwyaf o achosion, byddai'n ffigwr tebyg i GCC ond gall fod yn is neu'n uwch gan ddbynnu ar lefelau'r ddyled wirioneddol.

Fe adlewyrchir y dangosydd yma gwerth setliad hunan-gyllido rhagamcanedig posibl y CRT ar yr un sail â'r dangosydd Terfyn Awdurdodedig.

Dangosyddion Rheoli Trysorlys

Cyfyngiadau rheoli trysorlys ar weithgareddau

Mae tri o gyfyngiadau mewn perthynas â gweithgareddau trysorlys sy'n ymwneud â dyled. Pwrpas y rhain yw cyfyngu ar weithgaredd y swyddogaeth trysorlys o fewn trothwyon penodol, a chan hynny, reoli risg a lleihau effaith unrhyw symudiad anffafriol yn y cyfraddau llog. Fodd bynnag, os yw'r rhain yn ein cyfyngu'n ormodol, byddant yn effeithio'n andwyol ar y cyfle i leihau costau / gwella perfformiad. Y dangosyddion hyn yw:-

- Y trothwyon uwch o ran y cyfraddau llog amrywiadwy. Mae hwn yn nodi uchafswm ar gyfer cyfraddau llog amrywiadwy yn seiliedig ar y ddyled net o fuddsoddiadau;
- Y trothwyon uwch ar gyfraddau llog sefydlog. Mae hwn yn debyg i'r dangosydd blaenorol ac mae'n cynnwys trothwy uchaf o ran cyfraddau llog sefydlog; a
- Strwythur aeddfedrwydd y benthyciadau. Gosodir y terfynau gros hyn i leihau bregusrwydd y Cyngor petai symiau cyfraddau sefydlog yn cwmpo ac y mae angen eu hail-gyllido ac sydd eu hangen ar gyfer y terfynau isaf ac uchaf.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

**PENDERFYNIAD DRAFFT
AR OSOD
Y DRETH GYNGOR
2016/17**

**DRAFT RESOLUTION
ON SETTING
THE COUNCIL TAX
2016/17**

PENDERFYNIAD DRAFFT Y DRETH GYNGOR

1. PENDERFYNWYD

- (a) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu'r Cynllun Ariannol Tymor Canol yn Adran 12 Cynllun Ariannol y Tymor Canol a'r Gyllideb 2016/17, fel Strategaeth Cyllideb oddi mewn i ystyr a roddir yn y Cyfansoddiad, ac i gadarnhau y daw'n rhan o'r fframwaith cyllidebol gyda'r eithriad o'r ffigyrau a ddisgrifir fel rhai cyfredol.
- (b) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu cyllideb referniw 2016/17 fel y gwelir honno yn Atodiad 5 Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb 2016/17.
- (c) Yn unol ag argymhellion y Pwyllgor Gwaith, i fabwysiadu cyllideb cyfalaf fel y gwelir hwnnw yn Papur Bidiau Cyfalaf 2016/17.
- (ch) Dirprwyo i'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) y pŵer i wneud addasiadau rhwng penawdau yn Atodiad 5 Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb 2016/17 er mwyn rhoi effaith i benderfyniadau'r Cyngor.
- (d) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, ym mlwyddyn ariannol 2016/17, y pwerau i drosglwyddo cyllidebau rhwng penawdau fel a ganlyn:-
 - (i) pwerau dilyffethair i wario pob pennawd cyllidebol unigol yn Atodiad 5 Cynllun Ariannol Tymor Canol a'r Gyllideb 2016/17 yn erbyn pob gwasanaeth unigol, ar y gwasanaeth perthnasol;
 - (ii) pwerau i gymeradwyo'r defnydd o'r arian wrth gefn heb ei glustnodi a rhai gwasanaeth i gyllido cynigion gwariant unwaith-ac-am-byth sy'n cyfrannu tuag at gyflawni amcanion y Cyngor a gwella gwasanaethau;
 - (iii) pwerau i drosglwyddo o'r ffynonellau incwm newydd neu uwch.
- (dd) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'r flwyddyn ariannol 2016/17 ac ar gyngor y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau), y pŵer i ryddhau hyd at £500k o falansau cyffredinol i ddelio gyda blaenoriaethau yn codi yn ystod y flwyddyn.
- (e) Dirprwyo i'r Pwyllgor Gwaith, mewn perthynas â'r cyfnod hyd at 31 Mawrth 2017, y pwerau a ganlyn:-
 - (i) pwerau i wneud ymrwymadau newydd o gyllidebau referniw blynyddoedd y dyfodol hyd at y symiau a nodir ar gyfer blaenoriaethau newydd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol;
 - (ii) y pwerau a'r ddyletswydd i baratoi cynlluniau i gyflawni arbedion cyllidebol referniw fel yr awgrymir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canol;
 - (iii) pwerau i drosglwyddo cyllidebau rhwng prosiectau cyfalaf yn y Papur Bidiau Cyfalaf 2016/17 ac ymrwymo adnoddau yn y blynyddoedd dilynol gan gydymffurfio gyda'r fframwaith cyllidebol.
- (f) Pennu a chymeradwyo'r dangosyddion pwylllog a rhai'r trysorlys sy'n amcangyfrifon a therfynnau am 2016/17 ymlaen fel sy'n ymddangos yn y papur Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys 2016/17.
- (ff) Cymeradwyo'r Datganiad ar Strategaeth Rheoli'r Trysorlys am 2016/17.
- (g) Cadarnhau y bydd eitemau 1(b) i (ff) yn dod yn rhan o'r fframwaith cyllidebol.

2. **PENDERFYNWYD** mabwysiadu a chadarnhau i bwrpas y flwyddyn ariannol 2016/17 benderfyniad y Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 10 Mawrth 1998, bod y Cyngor Sir yn pennu lefel y disgownt sy'n gymwys i'r Dosbarth penodedig A a Dosbarth penodedig B o anheddau dan Adran 12 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (a ddiwygiwyd), a ddisgrifir gan Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Dosbarthau Rhagnodedig ar Anheddau) (Cymru) 1998, fel a ganlyn:-

Dosbarth Penodedig A Dim Disgownt
Dosbarth Penodedig B Dim Disgownt

3. **PENDERFYNWYD** mabwysiadu a chadarnhau i bwrpas y flwyddyn ariannol 2016/17, benderfyniad y Cyngor Sir a gynhaliwyd ar 6 Mawrth 2007 bod y Cyngor Sir yn pennu lefel disgownt sy'n briodol i Ddosbarth penodedig C o anheddau dan Adran 12 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 (a ddiwygiwyd), a ddisgrifir gan y Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor) a'r Dreth Gyngor (Dosbarthiadau Rhagnodedig ar Anheddau) (Cymru) (Diwygiad) 2004, fel a ganlyn:-

Dosbarth Penodedig C Dim Disgownt

4. Nodi fod y Cyngor yn ei gyfarfod ar 28 Chwefror 1996 wedi penderfynu na fydd yn trin unrhyw gostau yr aiff y Cyngor iddynt mewn rhan o'i ardal nac wrth gyfarfod unrhyw ardoll neu ardoll arbennig fel costau arbennig a bod y penderfyniadau i barhau mewn grym hyd oni fyddant yn cael ei diddymu'n benodol.
5. Y dylid nodi bod y Pwyllgor Gwaith, yn ei gyfarfod ar 30 Tachwedd 2015, wedi cymeradwyo'r symiau a glandrwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn fel sail y Dreth Gyngor ar gyfer 2016/17 a nodi ymhellach bod y Cyngor Llawn, yn ei gyfarfod ar 9 Rhagfyr 2015, wedi cymeradwyo y bydd y Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor yn lleol yn parhau fel y mae am 2016/17.
6. Yn ei gyfarfod ar 30 Tachwedd 2015, penderfynodd y Pwyllgor Gwaith, yn unol â Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor)(Cymru) 1995 (SI19956/2561) fel y'i diwygiwyd gan SI1999/2935 a Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Cyfrifo Sail y Dreth Gyngor) a'r Dreth Gyngor (Dosbarthiadau Rhagnodedig o Anheddau)(Cymru)(Diwygiad) 2004, gymeradwyo'r symiau a glandrwyd gan Gyngor Sir Ynys Môn fel ei sail dreth ac ar gyfer rhannau o'r ardal, am y flwyddyn 2016/17, fel a ganlyn:-
- a) 30,250.23 yw'r swm a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith fel sail y dreth gyngor Cyngor Sir Ynys Môn am y flwyddyn.
- b) Dyma'r symiau a glandrwyd gan y Pwyllgor Gwaith fel symiau sail y dreth gyngor Cyngor Sir Ynys Môn ar gyfer y flwyddyn ar gyfer y tai annedd hynny yn y rhannau hynny o'i ardal lle mae un neu fwy o eitemau arbennig yn berthnasol, fel a ganlyn:-

Amlwch	1,464.36
Biwmares	1,036.95
Caergybi	3,798.84
Llangefni	1,894.81
Porthaethwy	1,394.41
Llanddaniel-fab	370.17
Llanddona	359.12
Cwm Cadnant	1,124.64
Llanfair Pwllgwyngyll	1,314.95
Llanfihangel Ysgeifiog	670.81
Bodorgan	436.68
Llangoed	627.71
Llangristiolus a Cherrig Ceinwen	600.12
Llanidan	397.94
Rhosyr	983.39
Penmynydd	234.82
Pentraeth	554.26
Moelfre	602.76
Llanbadrig	651.90
Llanddyfnan	486.52
Llaneilian	543.19
Llannerch-y-medd	500.27
Llaneugrad	178.60
Llanfair Mathafarn Eithaf	1,745.30
Cylch y Garn	400.92
Mechell	526.01
Rhos-y-bol	460.39
Aberffraw	292.06
Bodedern	415.17
Bodffordd	416.68
Trearddur	1,222.42
Tref Alaw	248.22
Llanfachraeth	224.69

Llanfaelog	1,218.82
Llanfaethlu	280.72
Llanfair-yn-Neubwll	562.14
Y Fali	961.23
Bryngwran	355.40
Rhoscolyn	337.72
Trewalchmai	355.12

7. Bod y symiau a ganlyn bellach yn cael eu pennu gan y Cyngor ar gyfer y flwyddyn 2016/17, yn unol ag Adrannau 32 i 36 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992:-
- a)** £183,047,719 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(2) (a) i (d) y Ddeddf.
- b)** £ 57,830,947 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn eu hamcangyfrif ar gyfer yr eitemau a nodwyd yn Adran 32(3) (a) a (c) y Ddeddf.
- c)** £125,216,772 sef y swm sy'n cyfateb i'r gwahaniaeth rhwng cyfanswm 7(a) uchod a chyfanswm 7(b) uchod, a bennwyd gan y Cyngor, yn unol ag Adran 32(4) y Ddeddf, yn gyllideb angenrheidiol ar gyfer y flwyddyn.
- ch)** £ 91,928,047 sef cyfanswm y symiau y mae'r Cyngor yn amcangyfrif y byddant yn daladwy yn ystod y flwyddyn i gronfa'r cyngor gyda golwg ar drethi annomestig a ail-ddosberthir, grant cynnal referniw a grant arbennig, gan dynnu unrhyw swm a bennwyd yn unol ag Adran 33(3) y Ddeddf.
- d)** £ 1,100.44 sef y swm yn 7(c) uchod llai'r swm yn 7(ch) uchod, gan rannu'r cyfan â'r swm a nodir yn 6(a) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 33(1) y Ddeddf, sef sail y dreth gyngor am y flwyddyn.
- dd)** £ 1,179,318 sef cyfanswm yr holl eitemau arbennig y cyfeirir atynt yn Adran 34(1) y Ddeddf.
- e)** £ 1,061.46 sef y swm yn 7(d) uchod llai'r canlyniad a geir wrth rannu'r swm yn 7(dd) uchod â'r swm yn 6(a) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 34(2) y Ddeddf, sef swm sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn ar gyfer tai annedd yn y rhannau hynny o'r ardal lle na fo unrhyw eitem arbennig yn berthnasol.

f) Rhan o Ardal y Cyngor		D
Amlwch	£	1,122.31
Biwmares	£	1,087.83
Caergybi	£	1,161.86
Llangefni	£	1,132.46
Porthaethwy	£	1,126.72
Llanddaniel-fab	£	1,082.13
Llanddona	£	1,075.80
Cwm Cadnant	£	1,089.47
Llanfair Pwllgwyngyll	£	1,091.12
Llanfihangel Ysgeifiog	£	1,086.06
Bodorgan	£	1,079.78
Llangoed	£	1,077.09
Llangristiolus a Cherrig Ceinwen	£	1,070.62
Llanidan	£	1,082.68
Rhosyr	£	1,081.29
Penmynydd	£	1,075.51
Pentraeth	£	1,088.52
Moelfre	£	1,080.46
Llanbadrig	£	1,099.81
Llanddyfnan	£	1,075.60
Llaneilian	£	1,082.16
Llannerch-y-medd	£	1,082.26
Llaneugrad	£	1,083.86
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	1,089.96
Cylch y Garn	£	1,076.43
Mechell	£	1,077.60
Rhos-y-bol	£	1,074.49
Aberffraw	£	1,085.43
Bodedern	£	1,080.73
Bodffordd	£	1,076.94
Trearddur	£	1,086.91
Tref Alaw	£	1,080.80
Llanfachraeth	£	1,079.59
Llanfaelog	£	1,081.97
Llanfaethlu	£	1,081.94
Llanfair-yn-Neubwll	£	1,079.43
Y Fali	£	1,089.43
Bryngwran	£	1,087.35
Rhoscolyn	£	1,068.86
Trewalchmai	£	1,079.76

sef y symiau a geir trwy ychwanegu at y swm a geir yn 7(e) uchod symiau'r eitem neu'r eitemau arbennig sy'n berthnasol i dai annedd yn y rhannau hynny o ardal y Cyngor y cyfeiriwyd atynt uchod wedi'u rhannu ym mhob achos gan y swm yn 7(b) uchod, a bennwyd gan y Pwyllgor Gwaith yn unol ag Adran 34(3) y Ddeddf, sef symiau sylfaenol y dreth gyngor am y flwyddyn ar gyfer tai annedd yn y rhannau hynny o'i ardal lle bo un eitem arbennig neu fwy'n berthnasol.

Bandiau Prisiau

ff) Rhan o Ardal y Cyngor

		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Amlwch	£	748.21	872.91	997.61	1,122.31	1,371.71	1,621.11	1,870.52	2,244.62	2,618.72
Biwmares	£	725.22	846.09	966.96	1,087.83	1,329.57	1,571.31	1,813.05	2,175.66	2,538.27
Caergybi	£	774.57	903.67	1,032.76	1,161.86	1,420.05	1,678.24	1,936.43	2,323.72	2,711.01
Llangefni	£	754.97	880.80	1,006.63	1,132.46	1,384.12	1,635.78	1,887.43	2,264.92	2,642.41
Porthaethwy	£	751.15	876.34	1,001.53	1,126.72	1,377.10	1,627.48	1,877.87	2,253.44	2,629.01
Llanddaniel-fab	£	721.42	841.66	961.89	1,082.13	1,322.60	1,563.08	1,803.55	2,164.26	2,524.97
Llanddona	£	717.20	836.73	956.27	1,075.80	1,314.87	1,553.93	1,793.00	2,151.60	2,510.20
Cwm Cadnant	£	726.31	847.37	968.42	1,089.47	1,331.57	1,573.68	1,815.78	2,178.94	2,542.10
Llanfair Pwllgwyngyll	£	727.41	848.65	969.88	1,091.12	1,333.59	1,576.06	1,818.53	2,182.24	2,545.95
Llanfihangel Ysgeifiog	£	724.04	844.71	965.39	1,086.06	1,327.41	1,568.75	1,810.10	2,172.12	2,534.14
Bodorgan	£	719.85	839.83	959.80	1,079.78	1,319.73	1,559.68	1,799.63	2,159.56	2,519.49
Llangoed	£	718.06	837.74	957.41	1,077.09	1,316.44	1,555.80	1,795.15	2,154.18	2,513.21
Llangristiolus a Cherrig Ceinwen	£	713.75	832.70	951.66	1,070.62	1,308.54	1,546.45	1,784.37	2,141.24	2,498.11
Llanidan	£	721.79	842.08	962.38	1,082.68	1,323.28	1,563.87	1,804.47	2,165.36	2,526.25
Rhosyr	£	720.86	841.00	961.15	1,081.29	1,321.58	1,561.86	1,802.15	2,162.58	2,523.01
Penmynydd	£	717.01	836.51	956.01	1,075.51	1,314.51	1,553.51	1,792.52	2,151.02	2,509.52
Pentraeth	£	725.68	846.63	967.57	1,088.52	1,330.41	1,572.31	1,814.20	2,177.04	2,539.88
Moelfre	£	720.31	840.36	960.41	1,080.46	1,320.56	1,560.66	1,800.77	2,160.92	2,521.07
Llanbadrig	£	733.21	855.41	977.61	1,099.81	1,344.21	1,588.61	1,833.02	2,199.62	2,566.22
Llanddyfnan	£	717.07	836.58	956.09	1,075.60	1,314.62	1,553.64	1,792.67	2,151.20	2,509.73
Llaneilian	£	721.44	841.68	961.92	1,082.16	1,322.64	1,563.12	1,803.60	2,164.32	2,525.04
Llannerch-y-medd	£	721.51	841.76	962.01	1,082.26	1,322.76	1,563.26	1,803.77	2,164.52	2,525.27
Llaneugrad	£	722.57	843.00	963.43	1,083.86	1,324.72	1,565.58	1,806.43	2,167.72	2,529.01
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	726.64	847.75	968.85	1,089.96	1,332.17	1,574.39	1,816.60	2,179.92	2,543.24
Cylch y Garn	£	717.62	837.22	956.83	1,076.43	1,315.64	1,554.84	1,794.05	2,152.86	2,511.67
Mechell	£	718.40	838.13	957.87	1,077.60	1,317.07	1,556.53	1,796.00	2,155.20	2,514.40
Rhos-y-bol	£	716.33	835.71	955.10	1,074.49	1,313.27	1,552.04	1,790.82	2,148.98	2,507.14
Aberffraw	£	723.62	844.22	964.83	1,085.43	1,326.64	1,567.84	1,809.05	2,170.86	2,532.67
Bodedern	£	720.49	840.57	960.65	1,080.73	1,320.89	1,561.05	1,801.22	2,161.46	2,521.70
Bodffordd	£	717.96	837.62	957.28	1,076.94	1,316.26	1,555.58	1,794.90	2,153.88	2,512.86
Trearddur	£	724.61	845.37	966.14	1,086.91	1,328.45	1,569.98	1,811.52	2,173.82	2,536.12
Tref Alaw	£	720.53	840.62	960.71	1,080.80	1,320.98	1,561.16	1,801.33	2,161.60	2,521.87
Llanfachraeth	£	719.73	839.68	959.64	1,079.59	1,319.50	1,559.41	1,799.32	2,159.18	2,519.04
Llanfaelog	£	721.31	841.53	961.75	1,081.97	1,322.41	1,562.85	1,803.28	2,163.94	2,524.60
Llanfaethlu	£	721.29	841.51	961.72	1,081.94	1,322.37	1,562.80	1,803.23	2,163.88	2,524.53
Llanfair-yn-Neubwll	£	719.62	839.56	959.49	1,079.43	1,319.30	1,559.18	1,799.05	2,158.86	2,518.67
Y Fali	£	726.29	847.33	968.38	1,089.43	1,331.53	1,573.62	1,815.72	2,178.86	2,542.00
Bryngwran	£	724.90	845.72	966.53	1,087.35	1,328.98	1,570.62	1,812.25	2,174.70	2,537.15
Rhoscolyn	£	712.57	831.34	950.10	1,068.86	1,306.38	1,543.91	1,781.43	2,137.72	2,494.01
Trewalchmai	£	719.84	839.81	959.79	1,079.76	1,319.71	1,559.65	1,799.60	2,159.52	2,519.44

sef y symiau a geir trwy luosi'r symiau yn 7(e) a 7(f) uchod a'r rhif sydd, yn ôl y cyfrannau a nodir yn Adran 5(1) y Ddeddf, yn berthnasol i dai annedd a restrir mewn band prisiau arbennig wedi'i rannu â'r rhif sydd yn ôl y cyfrannau hynny'n berthnasol i dai a restrir ym mand prisiau D, a bennir gan y Pwyllgor Gwaith, yn unol ag Adran 36(1) y Ddeddf, yn symiau sydd i'w hystyried ar gyfer y flwyddyn gyda golwg ar y categorïau o dai annedd a restrir yn y gwahanol fandiau prisiau.

8. Y dylid nodi, ar gyfer y flwyddyn 2016/17, fod Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru wedi nodi'r symiau a ganlyn mewn praesept a roddwyd i'r Cyngor, yn unol ag Adran 40 Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, ar gyfer pob un o'r categorïau o dai annedd a ddangosir isod:-

Awdurdod Praeseptio

Bandiau Prisiau

		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru	£	160.08	186.76	213.44	240.12	293.48	346.84	400.20	480.24	560.28

9. Wedi pennu'r cyfanswm ym mhob achos o'r symiau yn 7(ff) a 8 uchod, bod y Cyngor, yn unol ag Adran 30(2) Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992, drwy hyn yn pennu'r symiau a ganlyn ar gyfer y dreth gyngor ar gyfer y flwyddyn 2016/17 ar gyfer pob categori o dai annedd a ddangosir isod:-

Bandiau Prisiau

Rhan o Ardal y Cyngor		A	B	C	D	E	F	G	H	I
Amlwch	£	908.29	1,059.67	1,211.05	1,362.43	1,665.19	1,967.95	2,270.22	2,724.86	3,179.00
Biwmares	£	885.30	1,032.85	1,180.40	1,327.95	1,623.05	1,918.15	2,213.25	2,655.90	3,098.55
Caergybi	£	934.65	1,090.43	1,246.20	1,401.98	1,713.53	2,025.63	2,336.63	2,803.96	3,271.29
Llangefni	£	915.05	1,067.56	1,220.07	1,372.58	1,677.60	1,982.62	2,287.63	2,745.16	3,202.69
Porthaethwy	£	911.23	1,063.10	1,214.97	1,366.84	1,670.58	1,974.32	2,278.07	2,733.68	3,189.29
Llanddaniel-fab	£	881.50	1,028.42	1,175.33	1,322.25	1,616.08	1,909.92	2,203.75	2,644.50	3,085.25
Llanddona	£	877.28	1,023.49	1,169.71	1,315.92	1,608.35	1,900.77	2,193.20	2,631.84	3,070.48
Cwm Cadnant	£	886.39	1,034.13	1,181.86	1,329.59	1,625.05	1,920.52	2,215.98	2,659.18	3,102.38
Llanfair Pwllgwyngyll	£	887.49	1,035.41	1,183.32	1,331.24	1,627.07	1,922.90	2,218.73	2,662.48	3,106.23
Llanfihangel Ysgeifiog	£	884.12	1,031.47	1,178.83	1,326.18	1,620.89	1,915.59	2,210.30	2,652.36	3,094.42
Bodorgan	£	879.93	1,026.59	1,173.24	1,319.90	1,613.21	1,906.52	2,199.83	2,639.80	3,079.77
Llangoed	£	878.14	1,024.50	1,170.85	1,317.21	1,609.92	1,902.64	2,195.35	2,634.42	3,073.49
Llangristiolus a Cherrig Ceinwen	£	873.83	1,019.46	1,165.10	1,310.74	1,602.02	1,893.29	2,184.57	2,621.48	3,058.39
Llanidan	£	881.87	1,028.84	1,175.82	1,322.80	1,616.76	1,910.71	2,204.67	2,645.60	3,086.53
Rhosyr	£	880.94	1,027.76	1,174.59	1,321.41	1,615.06	1,908.70	2,202.35	2,642.82	3,083.29
Penmynydd	£	877.09	1,023.27	1,169.45	1,315.63	1,607.99	1,900.35	2,192.72	2,631.26	3,069.80
Pentraeth	£	885.76	1,033.39	1,181.01	1,328.64	1,623.89	1,919.15	2,214.40	2,657.28	3,100.16
Moelfre	£	880.39	1,027.12	1,173.85	1,320.58	1,614.04	1,907.50	2,200.97	2,641.16	3,081.35
Llanbadrig	£	893.29	1,042.17	1,191.05	1,339.93	1,637.69	1,935.45	2,233.22	2,679.86	3,126.50
Llandyfnan	£	877.15	1,023.34	1,169.53	1,315.72	1,608.10	1,900.48	2,192.87	2,631.44	3,070.01
Llaneilian	£	881.52	1,028.44	1,175.36	1,322.28	1,616.12	1,909.96	2,203.80	2,644.56	3,085.32
Llannerch-y-medd	£	881.59	1,028.52	1,175.45	1,322.38	1,616.24	1,910.10	2,203.97	2,644.76	3,085.55
Llaneugrad	£	882.65	1,029.76	1,176.87	1,323.98	1,618.20	1,912.42	2,206.63	2,647.96	3,089.29
Llanfair Mathafarn Eithaf	£	886.72	1,034.51	1,182.29	1,330.08	1,625.65	1,921.23	2,216.80	2,660.16	3,103.52
Cylch y Garn	£	877.70	1,023.98	1,170.27	1,316.55	1,609.12	1,901.68	2,194.25	2,633.10	3,071.95
Mechell	£	878.48	1,024.89	1,171.31	1,317.72	1,610.55	1,903.37	2,196.20	2,635.44	3,074.68
Rhos-y-bol	£	876.41	1,022.47	1,168.54	1,314.61	1,606.75	1,898.88	2,191.02	2,629.22	3,067.42
Aberffraw	£	883.70	1,030.98	1,178.27	1,325.55	1,620.12	1,914.68	2,209.25	2,651.10	3,092.95
Bodedern	£	880.57	1,027.33	1,174.09	1,320.85	1,614.37	1,907.89	2,201.42	2,641.70	3,081.98
Bodffordd	£	878.04	1,024.38	1,170.72	1,317.06	1,609.74	1,902.42	2,195.10	2,634.12	3,073.14
Trearddur	£	884.69	1,032.13	1,179.58	1,327.03	1,621.93	1,916.82	2,211.72	2,654.06	3,096.40
Tref Alaw	£	880.61	1,027.38	1,174.15	1,320.92	1,614.46	1,908.00	2,201.53	2,641.84	3,082.15
Llanfachraeth	£	879.81	1,026.44	1,173.08	1,319.71	1,612.98	1,906.25	2,199.52	2,639.42	3,079.32
Llanfaelog	£	881.39	1,028.29	1,175.19	1,322.09	1,615.89	1,909.69	2,203.48	2,644.18	3,084.88
Llanfaethlu	£	881.37	1,028.27	1,175.16	1,322.06	1,615.85	1,909.64	2,203.43	2,644.12	3,084.81
Llanfair-yn-Neubwll	£	879.70	1,026.32	1,172.93	1,319.55	1,612.78	1,906.02	2,199.25	2,639.10	3,078.95
Y Fai	£	886.37	1,034.09	1,181.82	1,329.55	1,625.01	1,920.46	2,215.92	2,659.10	3,102.28
Bryngwran	£	884.98	1,032.48	1,179.97	1,327.47	1,622.46	1,917.46	2,212.45	2,654.94	3,097.43
Rhoscolyn	£	872.65	1,018.10	1,163.54	1,308.98	1,599.86	1,890.75	2,181.63	2,617.96	3,054.29
Trewalchmai	£	879.92	1,026.57	1,173.23	1,319.88	1,613.19	1,906.49	2,199.80	2,639.76	3,079.72

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN		
ADRODDIAD I:	CYNGOR LLAWN	
DYDDIAD:	10 MAWRTH 2016	
PWNC:	ADRODDIAD ADOLYGU CANOL BLWYDDYN AR GYFER RHEOLI TRYSORLYS 2015/16	
AELOD(AU) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD H E JONES	
PENNAETH GWASANAETH:	MARC JONES (EST. 2601)	
AWDUR YR ADRODDIAD: RHIF FFÔN: E-BOST:	GARETH ROBERTS 01248 752675 GarethJRoberts@ynysmon.gov.uk	
AELODAU LLEOL:	d/b	
A - Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau		
<ul style="list-style-type: none"> • Ystyried cynnwys yr adroddiad • Caiff yr adroddiad i anfon i'r Pwyllgor Archwilio iddynt ei adolygu a rhoi atborth • Adolygu'r adroddiad er mwyn bod yn gyson â chanllawiau proffesiynol ac er mwyn cydymffurfio gydag argymhellion Côd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys. 		
B - Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?		
d/b		
C - Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?		
Er mwyn cydymffurfio â'r cynllun dirprwyo, fel nodwyd yn y Datganiad ar Strategaeth Rheoli Trysorlys 2015/16, a gymeradwywyd gan y Cyngor ar 26 Chwefror 2015.		
CH - A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?		
Ydi		
D - A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?		
d/b		
DD - Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori? Beth oedd eu sylwadau?		
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	d/b – adroddiad y Swyddog Adran 151 yw hwn
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	
4	Adnoddau Dynol (AD)	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	
E - Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	
2	Gwrthdlodi	
3	Trosedd ac Anhrefn	
4	Amgylcheddol	
5	Cydraddoldebau	
6	Cytundebau Canlyniad	
7	Arall	

F - Atodiadau:

- Atodiad 1 - Adroddiad Adolygu Canol Blwyddyn Rheoli Trysorlys 2014/15
- Atodiad 2 - Perfformiad Economaidd hyd yma a'r rhagolygon
- Atodiad 3 - Sylwadau ar y rhagolygon diweddaraf ar raddfeydd llog
- Atodiad 4 - Crynodeb Benthycia a Buddsoddi – Chwarteri 1 a 2 2014/15
- Atodiad 5 - Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 30 Medi 2015
- Atodiad 6 - Graddfeydd Credyd Cyfatebol (Fitch, Moodys, S & P)
- Atodiad 7 – Crynodeb o'r benthyciadau a gymerwyd i gyllido'r Setliad CRT
- Atodiad 8 – Gwledydd a gymeradwywyd i bwrpas buddsoddi

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

- Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT) ar gyfer 2015/16 a gymeradwywyd gan y Cyngor hwn ar 26 Chwefror 2015

1. Rhagarweiniad

Mae'r Cyngor yn gweithredu cyllideb gytbwys sydd, yn gyffredinol, yn golygu y bydd yr arian a godir yn ystod y flwyddyn yn cwrdd â'r gwariant. Mae rhan o'r gweithgareddau rheoli trysorlys yn sicrhau fod y llif arian hwn yn cael ei gynllunio'n ddigonol gydag unrhyw arian sydd dros ben yn cael ei fuddsoddi mewn gwrthbartïon risg isel gan ddarparu hylifedd digonol yn y lle cyntaf cyn ystyried cael y dychweliadau mwyaf posib ar fuddsoddiadau.

Ail brif swyddogaeth y gwasanaeth rheoli trysorlys yw cyllido cynlluniau cyfalaf y Cyngor. Mae'r cynlluniau cyfalaf hyn yn darparu canllawiau mewn perthynas ag angen y Cyngor i fenthyca, sef, yn ei hanfod, cynllunio llif arian ar gyfer y tymor hwy fel y gall y Cyngor gwrdd â'i weithgareddau gwariant cyfalaf. Efallai y bydd rheoli arian yn y tymor hwy yn golygu trefnu benthyciadau tymor hir neu dymor byr neu ddefnyddio gwagedd llif arian am y tymor hwn ac ar adegau, gellir ailstrwythuro unrhyw ddyled i gwrdd â risgiau neu amcanion cost y Cyngor.

O'r herwydd, diffinnir rheoli trysorlys fel:-

"The management of the local authority's investments and cash flows, its banking, money market and capital market transactions; the effective control of the risks associated with those activities; and the pursuit of optimum performance consistent with those risks."

2. Cefndir

Dyma brif ofynion y Côd:

1. Creu a chynnal Datganiad o Bolisi Rheoli Trysorlys sy'n nodi polisiau ac amcanion gweithgareddau rheoli trysorlys y Cyngor.
2. Creu a chynnal Arferion Rheoli Trysorlys sy'n nodi'r modd y bydd y Cyngor yn ceisio cyflawni'r polisiau a'r amcanion hynny.
3. Bod y cyngor llawn yn derbyn Datganiad Blynyddol ar Strategaeth Rheoli Trysorlys sy'n cynnwys y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol a'r Polisi ar y Ddarpariaeth Refeniw Isaf ar gyfer y flwyddyn i ddod, Adroddiad Adolygu Canol Blwyddyn (sef yr adroddiad hwn) ac Adroddiad Blynyddol yn sôn am weithgareddau'n ystod y flwyddyn flaenorol.
4. Y Cyngor i ddirprwyo cyfrifoldebau ar gyfer gweithredu a monitro polisiau ac arferion rheoli trysorlys ac am weithredu a gweinyddu penderfyniadau mewn perthynas â rheoli trysorlys.
5. Y Cyngor i ddirprwyo'r swyddogaeth ar gyfer sgrwtineiddio strategaeth a pholisiau rheoli trysorlys i gorff penodol. Yn achos y Cyngor hwn, y corff hwnnw yw'r Pwyllgor Archwilio.

Mae'r adroddiad canol blwyddyn hwn wedi cael ei baratoi mewn cydymffurfiaeth gyda Chôd Ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys, ac mae'n cynnwys yr isod:

- Diweddariad economaidd am y chwe mis cyntaf, gan edrych ymlaen hefyd i ail hanner 2015/16;
- Adolygiad o'r Datganiad ar y Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a'r Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol;
- Gwariant cyfalaf y Cyngor (dangosyddion darbodus);
- Adolygiad o bortffolio buddsoddi'r Cyngor ar gyfer 2015/16;
- Adolygiad o strategaeth fenthyca'r Cyngor ar gyfer 2015/16;
- Adolygiad o unrhyw ad-drefnu dyled a ddigwyddodd yn ystod 2015/6;
- Crynodeb o weithgareddau ers chwarter 2;
- Edrych ymlaen i'r flwyddyn nesaf; ac
- Adolygiad o gydymffurfiaeth gyda Therfynau Trysorlys a Darbodus ar gyfer 2015/6.

3. Diweddariad Economaidd

3.1 Mae ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor wedi paratoi crynodeb ychydig ar ôl diwedd y chwarter cyntaf o'r perfformiad economaidd hyd yma a'r rhagolygon, gweler Atodiad 2. Hefyd, yn ddiweddar, maent wedi darparu'r rhagolygon isod.

	Rhagfyr 2015	Mawrth 2016	Mehefin 2016	Medi 2016	Rhagfyr 2016	Mawrth 2017	Mehefin 2017
Cyfradd Banc(%)	0.50	0.50	0.75	0.75	1.00	1.00	1.25
Cyfradd 5 mlynedd PWLB(%)	2.30	2.40	2.60	2.70	2.80	2.80	2.90
Cyfradd 10 mlynedd PWLB(%)	2.90	3.00	3.10	3.20	3.30	3.40	3.50
Cyfradd 25 mlynedd PWLB(%)	3.60	3.70	3.80	3.90	4.00	4.10	4.10
Cyfradd 50 mlynedd PWLB(%)	3.50	3.60	3.70	3.80	3.90	4.00	4.00

3.2 Yn ddiweddar cafwyd sylwadau gan ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor mewn perthynas â'r rhagolygon ar gyfer y graddfeydd llog uchod. Gweler y sylwadau hyn yn Atodiad 3.

3.3 Mae'r rhagolygon o ran cyfraddau'r Banc wedi aros yn debyg i'r rhagolygon a wnaed yn ystod cyfnod gosod y gyllideb; o'r herwydd, mae'r incwm buddsoddi a ragamcendir yn parhau i fod yn unol â'r gyllideb.

4. Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys a Diweddariad ar y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol

4.1 Cymeradwywyd y Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys (DSRhT) ar gyfer 2015/16 gan y Cyngor hwn ar 26 Chwefror 2015. Nid oes unrhyw newidiadau polisi i'r DSRhT; mae'r manylion yn yr adroddiad hwn yn diweddarau'r sefyllfa yn wyneb y sefyllfa economaidd ddiweddaraf.

5. Sefyllfa Gyfalaf y Cyngor (Dangosyddion Pwyllog)

5.1 Mae'r rhan hon o'r adroddiad wedi ei strwythuro i ddiweddarau:-

- Cynlluniau gwariant cyfalaf y Cyngor;
- Sut mae'r cynlluniau hyn yn cael eu cyllido;
- Effaith y newidiadau yn y cynlluniau gwariant cyfalaf ar y dangosyddion pwyllog a'r angen sylfaenol i fenthyca; a
- Cydymffurfiaeth gyda'r terfynau sydd wedi eu sefydlu ar gyfer gweithgareddau benthyca.
- Diwygio CRT

5.2 Dangosydd Pwyllog ar gyfer Gwariant Cyfalaf

Mae'r tabl isod yn dangos yr amcangyfrifon diwygiedig ar gyfer gwariant cyfalaf o gymharu â'r gyllideb gyfalaf.

Gwariant Cyfalaf	Amcangyfrif Gwreiddiol 2015/16 £m	Y sefyllfa ar 30 Medi 2015 £m	Amcangyfrif Cyfredol 2015/16 £m
Cronfa'r Cyngor	23,470	6,835	19,000
CRT	10,260	2,364	7,900
Cyfanswm	33,730	9,199	26,900

5.2.1 Mae'r amcangyfrif cyfredol ar gyfer gwariant cyfalaf is o gymharu â'r amcangyfrif gwreiddiol oherwydd y llithriad a ragwelir gyda'r ddau brosiect Ysgolion yr 21ain Ganrif.

5.3 Newidiadau i Gyllido'r Rhaglen Gyfalaf

5.3.1 Nid oes unrhyw newidiadau sylweddol i gyllido'r rhaglen gyfalaf i adrodd yr adeg yma.

5.3.2 Mae'r Tabl isod yn dangos yr amcangyfrif cyfredol ar gyfer cyllido Rhaglen Gyfalaf 2015/16 o gymharu â'r rhagolygon gwreiddiol. Mae'r prif wahaniaeth yn ymwneud â'r tanwariant a ragwelwyd ym mhrosiectau Ysgolion yr 21ain Ganrif a phrosiectau'r Cyfrif Refeniw Tai. Bydd y tanwariant ar Ysgolion yr 21ain Ganrif yn arwain at lai o Fenthyca Digefnogaeth ac at dderbyn llai o Grant yn 2015/16. Bydd y tanwariant a ragwelir ym mhrosiectau'r Cyfrif Refeniw Tai yn arwain at lai o gyfraniad o Refeniw.

Cyllido Cyfalaf	Gwreiddiol 2015/16	Amcangyfrif Diwygiedig 2015/16 £m ('000)
Grantiau Cyfalaf	14,720	11,870
Derbyniadau Cyfalaf	4,650	4,650
O'r Arian Wrth Gefn	190	190
Cyfraniad Refeniw	7,600	5,240
Benthyca gyda Chefnogaeth	0	1,215
Benthyca Digefnogaeth	6,570	3,735
Cyfanswm	33,730	26,900

5.4 Newidiadau i'r Dangosyddion Pwyllog ar gyfer y Gofynion Cyllido Cyfalaf (GCC), Dyled Allanol a'r Terfyn Gweithredol

5.4.1 Mae'r tabl sy'n dilyn yn dangos y GCC, sef yr angen allanol sylfaenol i fenthyca i bwrpas cyfalaf. Mae hefyd yn dangos y sefyllfa o ran dyled a ddisgwyllir dros y cyfnod. Yr enw ar hyn yw'r Terfyn Gweithredol.

5.4.2 Dangosydd Pwyllog – Gofyniad Cyllido Cyfalaf

5.4.2.1 Rydym ar y trywydd iawn i gyflawni'r Gofyniad Cynllunio Cyfalaf a ragwelwyd yn wreiddiol.

5.4.3 Dangosydd Pwyllog – Dyled Allanol / y Terfyn Gweithredol

	Amcangyfrif Gwreiddiol 2015/16 £m	Sefyllfa GCC ar 30 Medi 2015 £m
GCC – Cronfa'r Cyngor	92,787	87,268
GCC – CRT	43,836	43,367
Cyfanswm GCC	136,623	130,635
Symudiad net yn y GCC	21,863	22,053
	Amcangyfrif Gwreiddiol 2015/16 £m	Sefyllfa Benthyca ar 30 Medi 2015 £m
Benthyca	157,000	110,748
Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	Nil
Cyfanswm Dyled 31 Mawrth	160,000	110,748

5.5 Cyfyngiadau ar Weithgareddau Benthyca

5.5.1 Yr elfen gyntaf allweddol o reolaeth dros y gweithgareddau trysorlys yw dangosydd pwyllog i sicrhau na fydd benthyca net (benthyciadau llai buddsoddiadau), dros y tymor canol, ond yn cael ei wneud i ddiben cyfalaf. Ni ddylai benthyciadau allanol net, ac eithrio yn y tymor byr, fod yn uwch na'r cyfanswm GCC yn y flwyddyn flaenorol ynghyd ag amcangyfrifon unrhyw GCC ychwanegol ar gyfer 2015/16. Mae hyn yn caniatáu peth hyblygrwydd ar gyfer benthyca buan cyfyngedig ar gyfer blynyddoedd y dyfodol. Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo polisi o fenthyca cyn i'r angen godi a glynir wrth y polisi hwnnw os gwelir bod hynny'n ddoeth.

	Amcangyfrif Gwreiddiol 2015/16 £m	Y sefyllfa ar 30 Medi 2015 £m
Benthyca gros	136,623	110,748
Ymrwymadau tymor hir eraill	Nil	Nil
Benthyca gros	136,623	110,748
GCC (sefyllfa diwedd y flwyddyn)	136,623	n/a

5.5.2 Ni ragwelir anawsterau ar gyfer eleni o ran cydymffurfio gyda'r dangosydd pwyllog hwn.

5.5.3 Mae dangosydd pwylllog arall yn rheoli lefel gyffredinol y benthyca. Hwn yw'r terfyn awdurdodedig na chaniateir benthyca y tu draw iddo. Mae angen i Aelodau osod a diwygio'r terfyn hwn sydd, ar hyn o bryd, yn £165m. Mae'n adlewyrchu lefel y benthyca y gellid ei fforddio yn y tymor byr, er nad yw'n ddymunol, ond sydd ddim yn gynaliadwy yn y tymor hir. Hwn yw'r uchafswm benthyca gyda rhywfaint o ddarpariaeth wrth gefn ar gyfer symudiadau annisgwyl. Hwn yw'r terfyn statudol a benderfynir dan Adran 3(1) Deddf Llywodraeth Leol 2003.

Terfyn awdurdodedig ar gyfer dyled allanol	Dangosydd Gwreiddiol 014/15 (£m)	Y sefyllfa ar 30 Medi 2014 (£m)
Benthyca	162,000	110,748
Ymrwymadau tymor hir eraill	3,000	Nil
Cyfanswm	165,000	110,748

5.6 Diwygio'r CRT

5.6.1 Cafodd y trefniadau cymhorthdal CRT eu diwygio ar 2 Ebrill 2015. O ganlyniad, bu'n rhaid i'r Cyngor dalu arian i Lywodraeth Cymru i dynnu'r Cyngor o'r system gymhorthdal CRT, a thalwyd swm o £21.1m. Bydd hyn yn cael effaith ar strwythur cyfalaf y Cyngor (oherwydd bydd y Gofyniad Cyllido Cyfalaf ar gyfer y CRT yn cynyddu gan faint taliad Llywodraeth Cymru). Cafwyd benthyciad ar gyfer hyn ar 2 Ebrill 2015 drwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus. Mae manylion am y benthyciad ar gael yn Atodiad 7.

6. Portffolio Buddsoddi 2015/16

6.1 Yn unol â'r Côd, blaenoriaeth y Cyngor yw sicrhau diogelwch cyfalaf a hylifedd, a chael dychweliad priodol, o'i gydbwysu yn erbyn awch y Cyngor i gymryd risg. Fel sydd wedi ei nodi yn Adran 3, mae'r farchnad fuddsoddi'n anodd iawn o ran denu'r cyfraddau llog a welwyd yn gyffredin yn y degawdau a fu oherwydd bod cyfraddau'n isel iawn ac yn gyson â Chyfradd Banc 0.5%. Mae'r posibilrwydd y bydd yr argyfwng dyled sofran yn ail-godi ym mharth yr Ewro a'i effaith bosib ar fanciau yn annog strategaeth risg isel a thymor byr. O gofio'r hinsawdd yma o risg, mae dychweliadau ar fuddsoddiadau yn debygol o barhau i fod yn isel.

6.2 Roedd gan y Cyngor £26.0m o fuddsoddiadau ar 30 Medi 2015 (£11.0m ar 31 Mawrth 2015) a'r elw o'r portffolio buddsoddi am chwe mis cyntaf y flwyddyn yw 0.38%. Gellir gweld rhestr lawn o'r buddsoddiadau ar 30 Medi 2015 yn Atodiad 5. Gellir gweld crynodeb o'r buddsoddiadau a'r cyfraddau yn Atodiad 4.

6.3 Ni aethpwyd dros ben y terfynau sydd wedi eu cymeradwyo ar gyfer y Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn ystod y chwe mis cyntaf 2015/16.

6.4 Swm y dychweliad y mae'r Cyngor wedi cyllidebu ar ei gyfer o ran buddsoddiad am 2015/16 yw £0.1m ac mae perfformiad ar gyfer y flwyddyn hyd yma'n unol â'r gyllideb, gyda £0.048m wedi dod i law hyd at ddiwedd Chwarter 2.

6.5 Meini prawf gwrthbartïon buddsoddi

6.5.1 Mae'r prif asiantaethau graddio (Fitch, Moody's a Standard & Poor's) drwy ran helaeth o'r argyfwng ariannol, wedi codi graddfeydd rhai sefydliadau oherwydd y lefel o gefnogaeth sofran a oedd ymhlyg. Gan gychwyn yn 2015, ac mewn ymateb i'r drefn reoleiddiol sy'n esblygu, mae'r tair asiantaeth wedi dechrau gwneud i ffwrdd â'r "codiadau" hyn gydag amseriad y broses yn cael ei benderfynu gan gynnydd reoleiddiol ar lefel genedlaethol. Mae'r broses wedi bod yn rhan o ailasesiad ehangach o fethodolegau gan bob un o'r asiantaethau graddio credyd. Yn ychwanegol at wneud i ffwrdd â'r gefnogaeth a oedd ymhlyg, mae methodolegau newydd yn awr yn cymryd ffactorau eraill i ystyriaeth, megis lefelau cyfalaf rheoleiddiol. Mewn rhai achosion, mae'r ffactorau hyn wedi "netio'r" naill yn erbyn y llall sy'n golygu nad yw'r graddfeydd sylfaenol wedi newid o gwbl neu ond wedi newid rhyw fymryn. O ganlyniad i'r methodolegau newydd, nid yw graddfeydd Cefnogaeth a Dichonoldeb (Fitch) mor bwysig ac mae'r asiantaeth wedi tynnu graddfa Cadernid Ariannol (Moody's) yn ôl.

Yn unol â methodolegau newydd yr asiantaethau, mae'r elfen gredyd o'n broses asesu credyd ni ein hunain yn awr yn canolbwyntio'n unig ar raddfeydd Tymor Byr a Thymor Hir sefydliad. Er mai hon yw'r broses sydd wedi cael ei defnyddio bob amser gan Standard & Poor's, mae newid i'r defnydd a wneir o raddfeydd Fitch and Moody's. Mae'n bwysig pwysleisio nad yw elfennau allweddol eraill o'n proses, sef y broses o asesu a rhagamcan graddfeydd credyd ynghyd â'r 'Credit Default Swap' wedi newid.

Mae'r amgylchedd rheoleiddio sy'n esblygu, ar y cyd â methodolegau newydd yr asiantaethau graddio bellach yn golygu bod statws sofran bellach yn llai pwysig yn y broses asesu. Lle 'roedd cleientiaid, drwy'r argyfwng, fel arfer yn neilltuo'r statws sofran uchaf i'w meini prawf, mae'r amgylchedd rheoleiddio newydd yn ceisio torri'r cysylltiad rhwng cymorth sofran a sefydliadau ariannol domestig. Er bod yr awdurdod hwn yn deall y newidiadau sydd wedi digwydd, bydd yn parhau i bennu statws sofran Tymor Byr a fydd o leiaf F1 (Fitch), P-1 (Moody), A-1 (Standard & Poor), a statws sofran tymor hir a fydd o leiaf A (Fitch), A2 (Moody) ac A (Standard & Poor). Mae hyn oherwydd y bydd y cefndir domestig a, lle mae'n briodol, y cefndir rhyngwladol, economaidd a'r cefndir gwleidyddol a chymdeithasol ehangach yn parhau i gael dylanwad ar statws sefydliad ariannol.

Mae'n bwysig pwysleisio nad yw'r newidiadau hyn yn yr asiantaethau graddio yn adlewyrchu unrhyw newidiadau yn statws neu ansawdd credyd sylfaenol y sefydliad, dim ond ail-asesiad ydyw o'u methodolegau yng ngoleuni newidiadau a wnaed ac a ddisgwylir yn y dyfodol o ran yr amgylchedd rheoleiddio y mae sefydliadau ariannol yn gweithredu ynddo. Er bod rhai banciau wedi derbyn statws credyd is o ganlyniad i'r newidiadau hyn, nid yw hyn yn golygu eu bod yn sydyn yn llai teilwng o gredyd nag yr oeddent cynt. Yn hytrach, yn y mwyafrif o achosion, mae hyn yn bennaf yn adlewyrchu'r ffaith bod cefnogaeth sofran gan y llywodraeth, i bob pwrpas, wedi cael ei dynnu'n ôl o'r banciau. Erbyn hyn, disgwylir iddynt fod â mantolenni digon cryf i allu gwrthsefyll amgylchiadau ariannol anffafriol y gellir eu rhagweld heb gefnogaeth y llywodraeth. Yn wir, mewn llawer o achosion, mae mantolenni banciau'r yn llawer mwy cadarn rwan nag yr oeddent cyn argyfwng ariannol 2008 pan oedd ganddynt raddfeydd uwch nag sydd ganddynt yn awr. Fodd bynnag, nid yw hyn yn wir am bob un ohonynt, gan adael rhai endidau gyda graddfeydd sydd yn gymedrol is nag oedd ganddynt drwy gyfnod yr argyfwng ariannol pan oeddent yn cael "cefnogaeth".

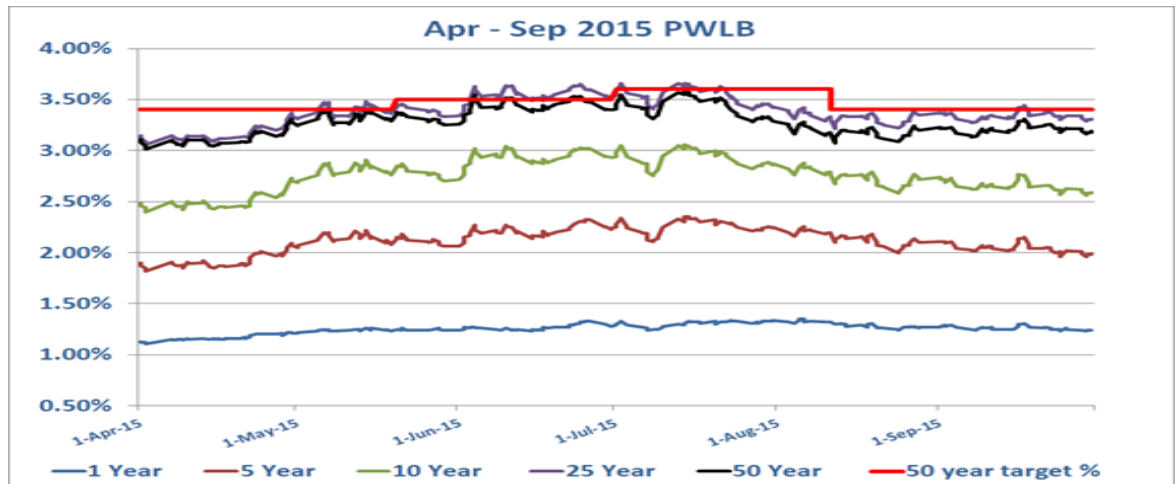
- 6.6** Yn ystod chwe mis cyntaf 2015/16, gwnaed buddsoddiad tymor penodol gyda Chymdeithas Adeiladu'r Nationwide am £5m ar gyfradd o 0.5% am 3 months (18/08/15 – 17/11/15).

7. Benthycia

- 7.1** Rhagwelir mai'r gofyniad cyllido cyfalaf (GCC) am 2015/16 yw £130.6m. Mae'r GCC yn nodi angen sylfaenol y Cyngor i fenthycia i ddiobenion cyfalaf. Os yw'r GCC yn gadarnhaol, gall y Cyngor fenthycia gan y BBGC neu'r farchnad (benthycia allanol) neu o falansau mewnlol am gyfnod dros dro (benthycia mewnlol). Fel arfer, mae'r balans o fenthyciadau allanol a mewnlol yn cael ei yrru gan amodau'r farchnad. Erbyn diwedd y flwyddyn, rhagwelir y bydd y Cyngor wedi benthycia £110.7m a bydd wedi defnyddio £19.9m o gyllid llif arian yn lle benthycia. Mae hwn yn ddull doeth a chost effeithiol yn yr hinsawdd economaidd sydd ohoni ond bydd angen parhau i fontiro upside risk to gilt yields prevails.
- 7.2** Oherwydd y Setliad CRT, cymerwyd benthyciad allanol newydd o £21.169m gan BBGC ar 02/04/2015. Cymerwyd y benthyciadau ar gyfraddau gwahanol ac am gyfnodau a symïau gwahanol ac maent wedi eu crynhoi yn Atodiad 7.
- 7.3** Rhagwelir na fyddwn yn cymryd unrhyw fenthyciadau pellach yn ystod y flwyddyn ariannol hon.
- 7.4** Mae'r graff a'r tabl isod yn dangos y symudiad yng nghyfraddau sicrwydd BBGC (lle mae'r llywodraeth wedi gostwng gan 20 o bwyntiau sylfaen (0.20%) y cyfraddau llog ar fenthyciadau i briaf awdurdodau lleol (gan gynnwys Cyngor Sir Ynys Môn) sydd yn darparu gwybodaeth yn ôl yr angen ar eu cynlluniau ar gyfer benthyciadau tymor hir a'r gwariant cyfalaf cysylltiedig) am chwe mis cyntaf y flwyddyn hyd yma:

PWLB certainty rates 1 April 2015 to 30 September 2015

	1 Year	5 Year	10 Year	25 Year	50 Year
Low	1.11%	1.82%	2.40%	3.06%	3.01%
Date	02/04/2015	02/04/2015	02/04/2015	02/04/2015	02/04/2015
High	1.35%	2.35%	3.06%	3.66%	3.58%
Date	05/08/2015	14/07/2015	14/07/2015	02/07/2015	14/07/2015
Average	1.26%	2.12%	2.76%	3.39%	3.29%

8. Aildrefnu Dyledion

8.1 Ni chafodd unrhyw ddyledion eu haildrefnu yn ystod chwe mis cyntaf 2015/16. Cynhaliwyd ymarfer i benderfynu a fyddai'n werth aildrefnu peth o'r ddyled, fodd bynnag, ni fyddai hynny'n gost effeithiol oherwydd byddai ffi yn cael ei chodi ar adeg ad-dalu dyled yn gynamserol a fyddai'n fwy na'r arbedion mewn taliadau llog.

9. Gweithgaredd ers Chwarter Dau

9.1 Yn ychwanegol at y trosglwyddiadau arferol rhwng cyrifon galw a ddyluniwyd i sicrhau'r Incwm Buddsoddi mwyaf posibl, ers chwarter 2, aeddfedodd buddsoddiad tymor penodol a wnaed gyda Chymdeithas Adeiladu'r Nationwide am £5m ar gyfradd o 0.5% ar 17/11/15. Cafodd y buddsoddiad hwn ei gario drosodd gyda Chymdeithas Adeiladu'r Nationwide am 3 mis arall hyd at 16/02/16 ar gyfradd o 0.51%.

10. Cynlluniau ar gyfer y flwyddyn nesaf

10.1 Yn ei gyfarfod yn Chwefror, bydd y Pwyllgor hwn yn ystyried y cynlluniau ar gyfer benthyca a buddsoddi ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf. Yn ôl y strategaeth cyllideb refeniw cyfredol, y cynlluniau cychwynnol yw:-

- i ddefnyddio'r swm angenrheidiol o'r dyraniad benthyca gyda chefnogaeth cyffredinol sydd ar gael o £2.189m (£2.189m yn 2014/15) ynghyd ag unrhyw ddyraniad y flwyddyn gyfredol sydd heb ei ddefnyddio;
- i fenthyca, ar sail ddi-gefnogaeth, i gyllido blaenoriaethau buddsoddi cyfalaf, gan gysylltu i mewn i'r amcanion trawsnewid.

11. Argymhellion

11.1 I ystyried cynnwys yr adroddiad a'i gyfeirio i gyfarfod nesaf y Cyngor Sir ynghyd ag unrhyw sylwadau.

11.2 Cyfeirio'r adroddiad i'r Pwyllgor Archwilio i'w adolygu a rhoi atborth i'r Pwyllgor Gwaith.

Perfformiad Economaidd hyd yma a'r rhagolygiad/ Economic performance to date and outlook**1. U.K.**

UK GDP growth rates in 2013 of 2.2% and 2.9% in 2014 were the strongest growth rates of any G7 country; the 2014 growth rate was also the strongest UK rate since 2006 and the 2015 growth rate is likely to be a leading rate in the G7 again, possibly being equal to that of the US. However, quarter 1 of 2015 was weak at +0.4% though there was a rebound in quarter 2 to +0.7%. The Bank of England's August Inflation Report included a forecast for growth to remain around 2.4 – 2.8% over the next three years. However, the subsequent forward looking Purchasing Manager's Index, (PMI), surveys in both September and early October for the services and manufacturing sectors showed a marked slowdown in the likely future overall rate of GDP growth to about +0.3% in quarter 4 from +0.5% in quarter 3. This is not too surprising given the appreciation of Sterling against the Euro and weak growth in the EU, China and emerging markets creating headwinds for UK exporters. Also, falls in business and consumer confidence in September, due to an increase in concerns for the economic outlook, could also contribute to a dampening of growth through weakening investment and consumer expenditure. For this recovery to become more balanced and sustainable in the longer term, the recovery still needs to move away from dependence on consumer expenditure and the housing market to manufacturing and investment expenditure. The strong growth since 2012 has resulted in unemployment falling quickly over the last few years although it has now ticked up recently after the Chancellor announced in July significant increases planned in the minimum (living) wage over the course of this Parliament.

The MPC has been particularly concerned that the squeeze on the disposable incomes of consumers should be reversed by wage inflation rising back above the level of inflation in order to ensure that the recovery will be sustainable. It has therefore been encouraging in 2015 to see wage inflation rising significantly above CPI inflation which slipped back to zero in June and again in August. However, with the price of oil taking a fresh downward direction and Iran expected to soon rejoin the world oil market after the impending lifting of sanctions, there could be several more months of low inflation still to come, especially as world commodity prices have generally been depressed by the Chinese economic downturn. The August Bank of England Inflation Report forecast was notably subdued with inflation barely getting back up to the 2% target within the 2-3 year time horizon. Despite average weekly earnings ticking up to 2.9% y/y in the three months ending in July, (as announced in mid-September), this was unlikely to provide ammunition for the MPC to take action to raise Bank Rate soon as labour productivity growth meant that net labour unit costs appeared to be only rising by about 1% y/y. However, at the start of October, statistics came out that annual labour cost growth had actually jumped sharply in quarter 2 from +0.3% to +2.2%: time will tell if this is just a blip or the start of a trend.

There are therefore considerable risks around whether inflation will rise in the near future as strongly and as quickly as previously expected; this will make it more difficult for the central banks of both the US and the UK to raise rates as soon as had previously been expected, especially given the recent major concerns around the slowdown in Chinese growth, the knock on impact on the earnings of emerging countries from falling oil and commodity prices, and the volatility we have seen in equity and bond markets in 2015 so far, which could potentially spill over to impact the real economies rather than just financial markets. On the other hand, there are also concerns around the fact that the central banks of the UK and US have few monetary policy options left to them given that central rates are near to zero and huge QE is already in place. There are therefore arguments that they need to raise rates sooner, rather than later, so as to have ammunition to use if there was a sudden second major financial crisis. But it is hardly likely that they would raise rates until they are sure that growth was securely embedded and 'noflation' was not a significant threat.

The forecast for the first increase in Bank Rate has therefore progressively been pushed back during 2015 from Q4 2015 to Q2 2016 and increases after that will be at a much slower pace, and to much lower levels than prevailed before 2008, as increases in Bank Rate will have a much bigger effect on heavily indebted consumers than they did before 2008.

The Government's revised Budget in July eased the pace of cut backs from achieving a budget surplus in 2018/19 to achieving that in 2019/20.

2. U.S.

GDP growth in 2014 of 2.4% was followed by first quarter 2015 growth depressed by exceptionally bad winter weather at only +0.6% (annualised). However, growth rebounded very strongly in Q2 to 3.9% (annualised) and strong growth was initially expected going forward. Until the turmoil in financial markets in August caused by fears about the slowdown in Chinese growth, it had been strongly expected that the Fed. might start to increase rates in September. However, the Fed pulled back from that first increase due to global risks which might depress US growth and put downward pressure on inflation, and due to a 20% appreciation of the dollar which has caused the Fed to lower its growth forecasts. Since then the nonfarm payrolls figures for September and revised August, issued on 2 October, were disappointingly weak and confirmed concerns that US growth is likely to significantly weaken. This has pushed back expectations of the first rate increase from 2015 into 2016.

3. Eurozone

The ECB fired its big bazooka by announcing a massive €1.1 trillion programme of quantitative easing in January 2015 to buy up high credit quality government debt of selected EZ countries. This programme started in March and will run to September 2016. This seems to have already had a beneficial impact in improving confidence and sentiment. There has also been a continuing trend of marginal increases in the GDP growth rate which hit 0.4% in quarter 1 2015 (1.0% y/y) and +0.4%, (1.5% y/y) in Q2 GDP. The ECB has also stated it would extend its QE programme if inflation failed to return to its target of 2% within this initial time period.

Greece. During July, Greece finally capitulated to EU demands to implement a major programme of austerity and is now cooperating fully with EU demands. An €86bn third bailout package has since been agreed though it did nothing to address the unsupportable size of total debt compared to GDP. However, huge damage has been done to the Greek banking system and economy by the resistance of the Syriza Government, elected in January, to EU demands. The surprise general election in September gave the Syriza government a mandate to stay in power to implement austerity measures. However, there are major doubts as to whether the size of cuts and degree of reforms required can be fully implemented and so Greek exit from the euro may only have been delayed by this latest bailout.

4. China and Japan

Japan is causing considerable concern as the increase in sales tax in April 2014 has suppressed consumer expenditure and growth. In Q2 2015 growth was -1.6% (annualised) after a short burst of strong growth of 4.5% in Q1. During 2015, Japan has been hit hard by the downturn in China. This does not bode well for Japan as the Abe government has already fired its first two arrows to try to stimulate recovery and a rise in inflation from near zero, but has dithered about firing the third, deregulation of protected and inefficient areas of the economy, due to political lobbies which have traditionally been supporters of Abe's party.

As for China, the Government has been very active during 2015 in implementing several stimulus measures to try to ensure the economy hits the growth target of 7% for the current year and to bring some stability after the major fall in the onshore Chinese stock market. Many commentators are concerned that recent growth figures around that figure, could have been massaged to hide a downturn to a lower growth figure. There are also major concerns as to the creditworthiness of much bank lending to corporates and local government during the post 2008 credit expansion period and whether the bursting of a bubble in housing prices is drawing nearer. Overall, China is still expected to achieve a growth figure that the EU would be envious of. However, concerns about whether the Chinese cooling of the economy could be heading for a hard landing, and the volatility of the Chinese stock market, have caused major volatility in financial markets in August and September such that confidence is, at best, fragile.

5. Emerging countries

There are considerable concerns about the vulnerability of some emerging countries and their corporates which are getting caught in a perfect storm. Having borrowed massively in western currency denominated debt since the financial crisis, caused by western investors searching for yield by channeling investment cash away from western economies with dismal growth, depressed bond yields (due to QE), and near zero interest rates, into emerging countries, there is now a strong current flowing to reverse that flow back to those western economies with strong growth and an imminent rise in interest rates and bond yields. This change in investors' strategy and the massive reverse cash flow, has depressed emerging country currencies and, together with a rise in expectations of a start to central interest rate increases in the US and UK, has helped to cause the dollar and sterling to appreciate. In turn, this has made it much more costly for emerging countries to service their western currency denominated debt at a time when their earnings from commodities are depressed. There are also going to be major issues when previously borrowed debt comes to maturity and requires refinancing at much more expensive rates, if available at all.

Corporates (worldwide) heavily involved in mineral extraction and / or the commodities market may also be at risk and this could also cause volatility in equities and safe haven flows to bonds. Financial markets may also be buffeted by sovereign wealth funds of countries highly exposed to falls in commodity prices which, therefore, may have to liquidate investments in order to cover national budget deficits.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Sylwadau ar y rhagolygon diweddaraf ar raddfeydd llog/ Commentary on the latest interest rates forecasts

The Councils treasury advisors undertook its last review of interest rate forecasts on 11 August shortly after the quarterly Bank of England Inflation Report. Later in August, fears around the slowdown in China and Japan caused major volatility in equities and bonds and sparked a flight from equities into safe havens like gilts and so caused PWLB rates to fall below the above forecasts for quarter 4 2015. However, there is much volatility in rates as news ebbs and flows in negative or positive ways and news in September in respect of Volkswagen, and other corporates, has compounded downward pressure on equity prices. This latest forecast includes a first increase in Bank Rate in quarter 2 of 2016.

Despite market turbulence since late August causing a sharp downturn in PWLB rates, the overall trend in the longer term will be for gilt yields and PWLB rates to rise when economic recovery is firmly established accompanied by rising inflation and consequent increases in Bank Rate, and the eventual unwinding of QE. Increasing investor confidence in eventual world economic recovery is also likely to compound this effect as recovery will encourage investors to switch from bonds to equities.

The overall balance of risks to economic recovery in the UK is currently evenly balanced. Only time will tell just how long this current period of strong economic growth will last; it also remains exposed to vulnerabilities in a number of key areas.

The disappointing US nonfarm payrolls figures and UK PMI services figures at the beginning of October have served to reinforce a trend of increasing concerns that growth is likely to be significantly weaker than had previously been expected. This, therefore, has markedly increased concerns, both in the US and UK, that growth is only being achieved by monetary policy being highly aggressive with central rates at near zero and huge QE in place. In turn, this is also causing an increasing debate as to how realistic it will be for central banks to start on reversing such aggressive monetary policy until such time as strong growth rates are more firmly established and confidence increases that inflation is going to get back to around 2% within a 2-3 year time horizon. Market expectations in October for the first Bank Rate increase have therefore shifted back sharply into the second half of 2016.

Downside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates currently include:-

- Geopolitical risks in Eastern Europe, the Middle East and Asia, increasing safe haven flows;
- UK economic growth turns significantly weaker than we currently anticipate;
- Weak growth or recession in the UK's main trading partners - the EU, US and China;
- A resurgence of the Eurozone sovereign debt crisis;
- Recapitalisation of European banks requiring more government financial support;
- Emerging country economies, currencies and corporates destabilised by falling commodity prices and / or the start of Fed. rate increases, causing a flight to safe havens.

The potential for upside risks to current forecasts for UK gilt yields and PWLB rates, especially for longer term PWLB rates include:-

- Uncertainty around the risk of a UK exit from the EU;
- The ECB severely disappointing financial markets with a programme of asset purchases which proves insufficient to significantly stimulate growth in the EZ;
- The commencement by the US Federal Reserve of increases in the Fed. funds rate causing a fundamental reassessment by investors of the relative risks of holding bonds as opposed to equities and leading to a major flight from bonds to equities;
- UK inflation returning to significantly higher levels than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Rhan o gyngor dderbyniwyd gan / An extract from advice received from: Capita Asset Services

Crynodeb Benthycyca a Buddsoddi – Chwarteroedd 1 a 2 2015/16
Borrowing and Investment Summary – Quarters 1 and 2 2015/16

	30 Medi / Sept 2015		30 Mehefin / June 2015	
	£m	% (paid on borrowing and received on investment)	£m	% (paid on borrowing and received on investment)
Benthycyca – graddfa sefydlog Borrowing – fixed rate	110.7	5.42	110.7	5.42
Benthycyca – graddfa amrywiol Borrowing – variable rate	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Adneuon – galw hyd at 30 diwrnod Deposits – Call to 30 days	21.0	0.36	25.0	0.34
Adneuon – Tymor sefydlog < 1 bl. Deposits – Fixed Term < 1 year	5.0	0.5	0.0	nil
Adneuon – Tymor sefydlog 1 bl. + Deposits – Fixed Term 1 year +	Dim / Nil	d/b / n/a	Dim / Nil	d/b / n/a
Cyfanswm Adneuon Total Deposits	26.0	0.38	25.0	0.34
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Highest Deposits in the Quarter	33.4	d/b / n/a	32.0	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Lowest Deposits in the Quarter	25.5	d/b / n/a	11.0	d/b / n/a
Cyfartaledd Adneuon yn y Chwarter Average Deposits in the Quarter	28.0	0.34	26.5	0.34

Ni thorwyd unrhyw un o'r dangosyddion trysorlys yn ystod hanner cyntaf y flwyddyn.
None of the treasury indicators were breached during the first half of the year.

APPENDIX 5

**Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 30 Medi 2015*
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 30 September 2015***

Tudalen 118

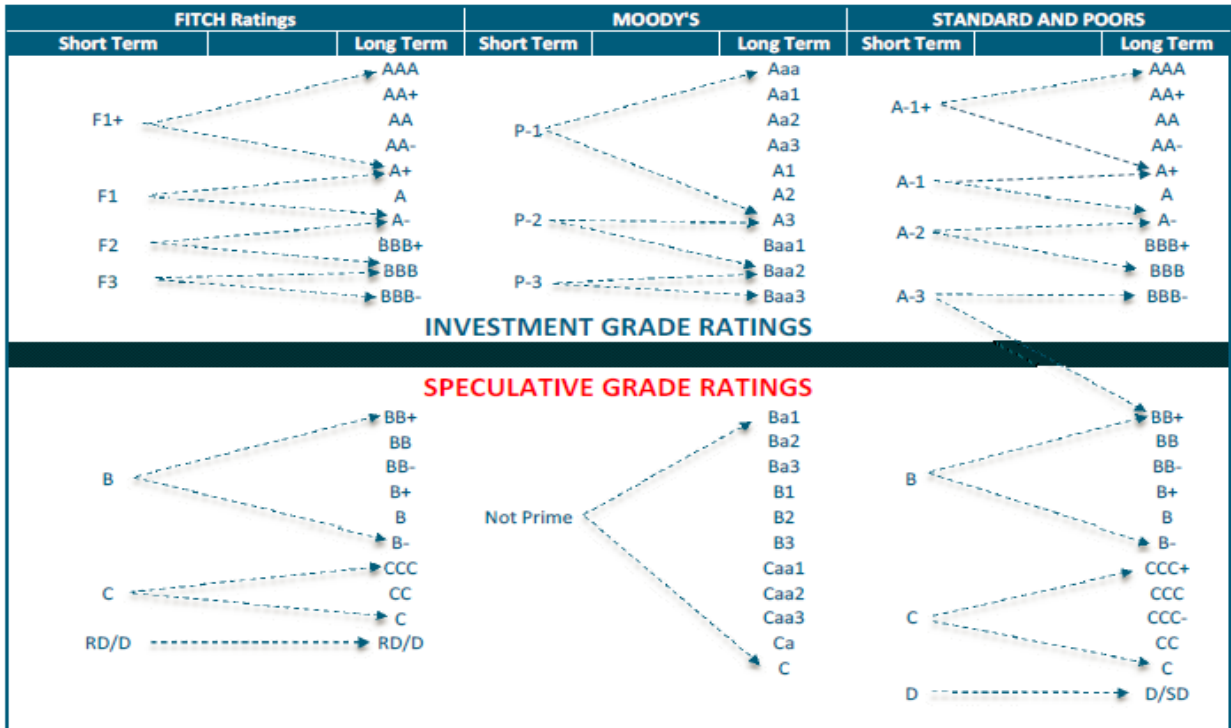
Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O/I)/ Period (From / To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's (S&P) Long Term Rating	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's (S&P) Short Term Rating	Lliw Sector/ Hyd Awgrymedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	7,488	Galw/ Call	n/a	0.40	A+	F1	A1	P-1	A	A-1	Coch - 6 mis/ Red - 6 months
HSBC Holdings plc	HSBC Bank plc	500	Galw/ Call	n/a	0.25	AA-	F1+	Aa2	P-1	AA-	A-1+	Oren - 12 mis / Orange - 12months
Santander Group plc	Santander UK plc	7,198	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	A1	P-1	A	A-1	Coch - 6 mis/ Red - 6 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc	5,789	Galw/ Call	n/a	0.25	BBB+	F2	A3	P-2	BBB+	A-2	Glas - 12 mis / Blue - 12 months
Nationwide Building Society	Nationwide Building Society	5,000	Fixed Term	18/08/2015 – 17/11/2015	0.50	A	F1	A1	P-1	A	A-1	Coch - 6 mis/ Red - 6 months

* Ceir y Rhestr Benthycu Cymeradwyedig yn Atodiad 6 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2015/16/Strategaeth Buddsoddi Blynyddol/The Approved Lending List can be found at Appendix 6 of the 2015/16 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

- Yn Atodiad 5 ceir y graddfeydd credyd cyfatebol ar gyfer y 3 asiantaeth graddio y cyfeirir atynt uchod./The equivalent credit ratings for the 3 rating agencies referred to above can be found at Appendix 6.

Graddfeydd Credyd Cyfatebol/
Equivalent Credit Ratings (Fitch, Moodys, S&P)

1. This comparison highlights the differences and similarities in the use of nomenclature between the rating agencies
2. The lines linking the short-term and long-term indicate normal (although not absolute) relationships between the two rating scales at each agency

**CRYNODEB O'R BENTHYCIADAU A GYMERWYD AR GYFER Y SETLIAD CRT
SUMMARY OF THE LOANS TAKEN OUT TO FUND THE HRA SETTLEMENT**

Date of Loan	Maturity Date	Interest Rate %	Amount (£)
02/04/2015	01/04/2026	3.67	527,601.00
02/04/2015	01/04/2027	3.73	490,601.00
02/04/2015	01/04/2028	3.80	262,440.00
02/04/2015	01/04/2029	3.85	684,697.00
02/04/2015	01/04/2030	3.91	450,706.00
02/04/2015	01/04/2031	3.96	660,449.00
02/04/2015	01/04/2032	4.01	314,886.00
02/04/2015	01/04/2033	4.05	636,565.00
02/04/2015	01/04/2034	4.09	623,834.00
02/04/2015	01/04/2035	4.13	611,357.00
02/04/2015	01/04/2036	4.16	599,130.00
02/04/2015	01/04/2037	4.18	587,147.00
02/04/2015	01/04/2038	4.20	225,467.00
02/04/2015	01/04/2042	4.25	999,781.00
02/04/2015	01/04/2043	4.25	1,020,120.00
02/04/2015	01/04/2044	4.25	1,009,718.00
02/04/2015	01/04/2045	4.25	11,464,215.00
			<u>21,168,714.00</u>

Approved countries for investments

Based upon lowest available sovereign credit rating

AAA

- Australia
- Canada
- Denmark
- Germany
- Luxembourg
- Norway
- Singapore
- Sweden
- Switzerland

AA+

- Finland
- Hong Kong
- Netherlands
- U.K.
- U.S.A.

AA

- Abu Dhabi (UAE)
- Qatar

AA-

- Belgium
- France
- Saudi Arabia

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD I:	Y CYNGOR SIR
DYDDIAD:	10 MAWRTH 2016
TESTUN:	PREMIYMAU'R DRETH GYNGOR: ANHEDDAU GWAG HIRDYMOR AC ANHEDDAU A FEDDIANNIR YN ACHLYSUROL (A ELWIR FEL RHEOL YN AIL GARTREFI)
SWYDDOG/SWYDDOGION ARWEINIOL	MARC JONES PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU)/(SWYDDOG ADRAN 151)
SWYDDOG CYSWLLT	GERAINT JONES RHEOLWR REFENIW A BUDD-DALIADAU (EST. 2651)
GWEITHREDU:	1. Penderfynu a ddylid codi premiymau'r Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac anheddau a feddiannir yn achlysurol (a elwir fel rheol yn ail gartrefi) o 1 Ebrill 2017; ac 2. Os penderfynir gwneud hynny, penderfynu ar lefel canran premiwm y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac anheddau a feddiannir yn achlysurol (a elwir fel rheol yn ail gartrefi) o 1 Ebrill 2017.

1. Pwrpas yr adroddiad

Mae'r adroddiad yn egluro'r gofyniad ar Gyngor Sir Ynys Môn, fel awdurdod bilio ei ardal, i benderfynu a ddylid codi premiwm o hyd at 100% o gyfradd safonol y dreth gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi erbyn 31 Mawrth 2016 fydd yn dod i rym o 1 Ebrill 2017.

2. Gwybodaeth Gefndirol

- 2.1** Gwnaethpwyd newidiadau deddfwriaethol gan Ddeddf Tai (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") sy'n rhoi pwerau dewisol i awdurdodau lleol mewn perthynas â chodi premiwm ar anheddau gwag hirdymor neu ail gartrefi (neu'r ddau). Bu i Ddeddf 2014 ddiwygio Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 ("Deddf 1992") drwy fewnosod adrannau 12A a 12B newydd er mwyn galluogi awdurdod bilio (cyngor sir neu gyngor bwrdeistref sirol) yng Nghymru i ddatgymhwyso unrhyw ddisgownt a ganiateir i anheddau gwag hirdymor ac anheddau a feddiannir yn achlysurol ac i gymhwyso mwy o'r dreth gyngor (premiwm).
- 2.2** Polisi presennol y Cyngor Llawn yw peidio â chaniatáu unrhyw ddisgownt i berchnogion eiddo gwag hirdymor h.y. gwag a heb ei ddodrefnu'n sylweddol am 6 mis neu fwy, ac i berchnogion ail gartrefi h.y. eiddo sydd wedi'i ddodrefnu'n sylweddol nad yw'n brif neu'n unig gartref i'r perchennog. Ar hyn o bryd, mae perchnogion anheddau gwag hirdymor a pherchnogion ail gartrefi yn atebol i dalu 100% o'r Dreth Gyngor (h.y. y gyfradd safonol).
- 2.3** Nawr bydd gan awdurdodau lleol ddisgresiwn i benderfynu ar swm y premiwm y mae'n dymuno ei gymhwyso i'r anheddau hyn, o 0% i uchafswm o 100% o raddfa safonol y dreth gyngor. Gall awdurdod bilio wneud, amrywio neu ddiwygio penderfyniad a wneir o dan adrannau 12A a 12B Deddf 1992, ond dim ond cyn cychwyn y flwyddyn ariannol y mae'r penderfyniad hwnnw'n gymwys iddi. Fodd bynnag, yn achos ail gartrefi, **mae'n RHAIID i awdurdod bilio wneud ei benderfyniad cyntaf o dan adran 12B o leiaf un flwyddyn cyn cychwyn y flwyddyn ariannol** y mae'r premiwm yn gymwys iddi. Mae hyn yn golygu, er mwyn codi premiwm o 1 Ebrill 2017, mae'n rhaid i awdurdod bilio wneud ei benderfyniad ynglŷn ag ail gartrefi cyn 1 Ebrill 2016. Nid yw'r un gofyniad yn gymwys i eiddo gwag hirdymor, ond nid oes dim i rwystro penderfyniad ynglŷn ag anheddau gwag hirdymor rhag cael ei wneud ar yr un adeg.

- 2.4** Diffinnir **annedd gwag hirdymor** (at ddibenion premiwm y Dreth Gyngor) fel annedd sydd wedi'i ddodrefnu'n sylweddol na feddiannir am gyfnod parhaus **o flwyddyn o leiaf**. Wrth benderfynu a yw annedd wedi bod yn wag am flwyddyn, ni fyddir yn ystyried unrhyw gyfnod cyn 1 Ebrill 2016. Os bydd awdurdod lleol yn penderfynu codi premiwm ar anheddau gwag hirdymor, gall bennu canrannau gwahanol (hyd at uchafswm o 100%) ar gyfer gwahanol anheddau yn seiliedig ar hyd y cyfnodau y bu iddynt fod yn wag. Bydd hyn yn galluogi dull fesul cam gyda chodiadau cynnydd graddol dros gyfnod o amser..
- 2.5** Diffinnir **ail gartref** fel annedd sydd wedi'i ddodrefnu'n sylweddol nad yw'n brif neu'n unig gartref i'r perchennog. Mae Deddf 1992 yn cyfeirio atynt fel anheddau a feddiannir yn achlysurol.
- 2.6** Amcan Llywodraeth Cymru wrth roi'r disgresiwn i awdurdodau lleol godi premiwm, yn ychwanegol at y gyfradd safonol, oedd i hynny fod yn fodd i helpu awdurdodau lleol i:-
- Sicrhau bod tai sy'n wag am gyfnodau hir yn cael eu defnyddio eto er mwyn darparu tai diogel, saff a fforddiadwy; a
 - Chefnogi awdurdodau lleol mewn perthynas â chynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwella cynaliadwyedd cymunedau lleol.
- 2.7** Wrth ystyried codi premiwm neu beidio, bydd yr amcanion hyn yn cael eu hystyried yn ogystal ag anghenion tai a'r amgylchiadau yn ardal yr awdurdod. Mae'r ffactorau fydd yn helpu awdurdod lleol i benderfynu a ddylid codi premiwm neu beidio yn cynnwys -
- nifer a chanrannau'r anheddau gwag hirdymor neu ail gartrefi yn ei ardal;
 - gwasgariad anheddau gwag hirdymor neu ail gartrefi a thai eraill yn yr awdurdod ac asesiad o'u heffaith ar werth eiddo mewn ardaloedd penodol;
 - effaith bosibl ar economïau lleol a'r diwydiant twristiaeth;
 - patrymau'r galw am dai fforddiadwy a'u hargaeledd;
 - effaith bosibl ar wasanaethau cyhoeddus lleol;
 - mesurau eraill sydd ar gael i'r awdurdod ar gyfer cynyddu'r cyflenwad tai a defnyddio eiddo gwag unwaith eto.
- 2.8** Mae Gweinidogion Cymru wedi defnyddio eu pwerau o dan Ddeddf 1992 i lunio rheoliadau er mwyn rhagnodi un neu ragor o ddsbarthiadau o anheddau na all awdurdod bilio benderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor arnynt. Mae'r rhain yn gynwysedig yn Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Eithriadau rhag Symiau Uwch Cymru) 2015, ac fe'u rhestrir yn **Atodiad 1**.
- 2.9** Hefyd, ni ellir codi premiymau'r Dreth Gyngor ar annedd nad yw'r dreth gyngor yn gymwys iddo o dan Orchymyn y dreth gyngor (Anheddau wedi'u Heithrio) 1992. Rhestrir y rhain yn **Atodiad 2**.
- 2.10** Ni ellir codi premiwm ar anheddau ble mae meddiannu drwy gydol y flwyddyn yn cael ei wahardd (gweler Dosbarth 6 yn Atodiad 1). Mae hyn yn golygu bod anheddau a hysbysebiri eu bod ar gael i'w gosod ar gyfer gwyliau am 140 diwrnod y flwyddyn, a'r perchnogion yn gallu darparu tystiolaeth eu bod yn cael eu gosod am 70 o ddyddiau'r flwyddyn neu ragor, yn gymwys i dalu cyfraddau busnes yn hytrach na'r Dreth Gyngor domestig. Mae yna 292 o anheddau o'r fath wedi'u dosbarthu fel busnesau yn ardal y Cyngor ar hyn o bryd ac ni fydd y newidiadau mewn perthynas â phremiymau'r Dreth Gyngor yn effeithio arnynt.
- 2.11** Mae gan y Cyngor Llawn, fel awdurdod bilio, o dan adran 13A Deddf 1992, bwerau dewisol i ostwng atebolrwydd y dreth gyngor i'r graddau y mae'n ystyried sy'n addas. Gellir defnyddio'r pŵer dewisol hwn mewn achosion penodol neu drwy benderfynu ar ddsbarth neu achos. Gellir defnyddio'r pŵer hwn i ostwng atebolrwydd y dreth gyngor mewn amgylchiadau pan fo awdurdod lleol wedi penderfynu newid premiwm. Mae enghreifftiau o bryd y gall awdurdod lleol ystyried defnyddio'r pwerau hyn yn cynnwys:-

- pan fo rhesymau pam na ellir byw mewn annedd;
- pan fo rhesymau pam na ellir gwerthu neu osod annedd;
- pan fo cynnig wedi cael ei dderbyn am annedd ond nad yw'r gwerthiant wedi'i gwblhau a bod y cyfnod eithrio wedi dod i ben;
- pan allai newid premiwm achosi caledi.

2.12 Mae sut y defnyddir y pwerau a ganiateir o dan adran 13A yn fater i'r awdurdod lleol, ond er mwy tegwch a thryloywder, dylid sicrhau polisi clir mewn perthynas ag a ddylid defnyddio'r pwerau hyn neu beidio, a sut. Fodd bynnag, mae'n rhaid ystyried pob achos yn ôl teilyngdod, gan ystyried amgylchiadau pob achos.

2.13 Mae'r Cyngor hefyd wedi cynnal ymgynghoriad â rhanddeiliaid allweddol, yn cynnwys yr etholwyr lleol, cyn penderfynu codi'r naill breimiwm neu'r llall, neu'r ddau. Oherwydd bod yr amserlen yn dynn rhwng llunio a chyhoeddi'r canllawiau statudol ym mis Rhagfyr 2015 a'r rheoliadau eithrio a ddaeth i rym ar 31 Ionawr 2016 a'r angen i benderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor neu beidio ar ail gartrefi erbyn 31 Mawrth 2016, mae'r ymgynghori wedi cael ei docio i gyfnod rhwng 16 Chwefror 2016 a 4 Mawrth 2016.

2.14 Mae Llywodraeth Cymru eisoes wedi cynnal cyfres o ymgynghoriadau mewn perthynas â rhoi pwerau dewisol i awdurdodau lleol yng Nghymru godi treth gyngor ychwanegol ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi, ac ystyriwyd y rhain wrth iddynt gwblhau eu polisi. Y rhain oedd:-

- Y Dreth Gyngor a Chartrefi Gwag Hirdymor yng Nghymru: 31 Gorffennaf 2012 – 30 Hydref 2012;
- Ymgynghoriad ar Bwerau Dewisol i awdurdodau lleol gynyddu'r dreth gyngor ar Ail Gartrefi: 16 Medi 2013 – 28 Hydref 2013;
- Eithriadau i Breimiwm y Dreth Gyngor ar gyfer Ail Gartrefi yng Nghymru: 13 Mawrth 2015 - 13 Mehefin 2015;
- Eithriadau i Breimiwm y Dreth Gyngor ar gyfer cartrefi gwag hirdymor yng Nghymru: 13 Mawrth 2015 – 13 Mehefin 2015;
- Ymgynghoriad technegol ar reoliadau'r dreth gyngor (Eithriadau rhag Symiau Uwch Cymru) 2015: 16 Hydref 2015 – 13 Tachwedd 2015.

2.15 Cynhaliwyd Asesiad o'r Effaith ar Gydraddoldeb ac fe'i cyflwynwyd i'r Gweinidog dros Wasanaethau Cyhoeddus i'w ystyried ynghyd â'r bil drafft a'r rheoliadau.

2.16 Petai'r Cyngor Llawn yn penderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi, mae'n ofynnol iddo gyhoeddi hysbysiad mewn papur newydd lleol o fewn 21 diwrnod yn dilyn ei benderfyniad. Yna dylai ystyried sut mae ei benderfyniad yn cael ei gyfathrebu yn ehangach, yn arbennig i'r rhai yr effeithir arnynt ac sydd fel arfer yn byw y tu allan i'r ardal leol.

3. Y prif faterion ynglŷn â phenderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor neu beidio a lefel y Ganran i'w chymhwyso

3.1 Erbyn 31 Mawrth 2016, bydd angen i'r Cyngor Llawn benderfynu a ddylid codi premiwm y Dreth Gyngor neu beidio ar ail gartrefi a phenderfynu ar lefel y ganran y mae'n dymuno ei chymhwyso o 1 Ebrill 2017. Ar yr un adeg, gall y Cyngor Llawn benderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor, ac ar lefel y ganran y mae'n dymuno ei chymhwyso o 1 Ebrill 2017. Wrth benderfynu a ddylid codi premiwm neu beidio, ac fel y crybwyllwyd eisoes, mae angen iddo ystyried amcanion Llywodraeth Cymru wrth ddarparu pwerau dewisol i awdurdodau lleol yng Nghymru a ffactorau perthnasol hefyd.

3.2 Prif amcan Llywodraeth Cymru mewn perthynas â newid premiwm y Dreth Gyngor oedd cynyddu cyflenwad tai fforddiadwy. Mae hwn yn flaenoriaeth leol a chenedlaethol. Gall anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi leihau nifer y tai sydd ar gael i bobl leol.

- 3.3** Mewn perthynas ag Ynys Môn, dangosodd cyfrifiad 2011 nad oedd neb yn preswyllo fel arfer mewn 10.5% o dai'r Ynys. Roedd hyn yn amrywio o 1.8% yn Ward Ffordd Llundain yng Nghaerdybi i 42.7% o'r cartrefi yn Rhosneigr, oedd naill ai'n wag neu'n ail gartrefi (gweler **Atodiad 3** i gael rhagor o fanylion). Mae hyn yn gosod yr Ynys ymysg y 10 ardal awdurdod lleol uchaf yng Nghymru a Lloegr sydd â'r canrannau uchaf o gartrefi nad oes neb yn preswyllo ynddynt fel arfer.
- 3.4** Mae cofnodion presennol y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi yn adlewyrchu data Cyfrifiad 2011 mewn perthynas â gwasgariad eiddo o'r fath. Mae nifer uwch o ail gartrefi yn tueddu i fod mewn aneddiadau arfordirol ble ceir prinder tai fforddiadwy yn aml, ac mae yna nifer uwch o anheddau gwag hirdymor ym mhrif drefi'r Ynys. Mae hyn yn effeithio ar nifer y tai fforddiadwy yn yr ardaloedd hyn ac yn gyffredinol ar yr Ynys (gweler **Atodiadau 4a a 4b** i gael mwy o fanylion mewn perthynas â chofnodion presennol y Dreth Gyngor).
- 3.5** Hefyd, mae cofnodion presennol y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi yn dangos gwasgariad eiddo o'r fath yn unol â'u bandiau Treth Cyngor. (gweler **Atodiad 5**)
- 3.6** Yn seiliedig ar gofnodion presennol y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi, y refeniw ychwanegol fydd yn cael ei greu, yn ddibynol ar y premiwm a godir, fydd £730k ar breimiwm o 25% hyd at £3m ar breimiwm o 100%. (gweler **Atodiad 6**). Mae'n rhaid pwylllo ychydig wrth ystyried y ffigyrau hyn. Gwnaethpwyd addasiad gostyngiad net o 30% ar yr incwm posibl y gellir ei greu, er mwyn ystyried eithriadau posibl o dan y rheoliadau, ac ystyried diffyg cydnerthedd a chywirdeb cronfa ddata'r Dreth Gyngor hefyd.
- 3.7** Bu i Gronfa Ddata Tai Gwag Gwasanaethau Tai ar 1 Ebrill 2015 nodi bod yna 863 o dai gwag ar yr Ynys, a bod 80% ohonynt yn wag am 12 mis neu ragor. Mae 35% o'r eiddo gwag hirdymor ar yr Ynys wedi bod yn wag am dros 4 blynedd. Efallai bod cyflwr y cyfryw eiddo wedi dirywio yn ystod y blynyddoedd, gan effeithio o bosibl ar eiddo cyfagos a gwerth eiddo. (gweler **Atodiad 7**)
- 3.8** Er mwyn gallu codi premiwm y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor, mae'n rhaid i'r annedd fod yn wag am 12 mis neu ragor (oni bai y'i heithrir) o 1 Ebrill 2016 - nid yw cyfnodau blaenorol yn cael eu cyfrif. Petai'r Cyngor Llawn yn penderfynu defnyddio ei bwerau dewisol i bennu gwahanol ganrannau ar gyfer gwahanol anheddau gwag hirdymor yn seiliedig ar hyd amser, bydd y rhain yn cael eu mesur o 1 Ebrill 2016 e.e. petai'r Cyngor Llawn yn penderfynu codi premiwm o 100% ar y Dreth Gyngor pan fo'r eiddo wedi bod yn wag am 4 blynedd neu ragor - byddai hynny ond yn dod i rym ar 1 Ebrill 2020. A fydd dull fesul cam o'r fath, gyda chodiadau cynnydd graddol yn cael eu cymhwyso gydag amser, yn ffordd lwyddiannus o sicrhau bod eiddo o'r fath yn cael eu defnyddio eto?
- 3.9** **Sut fydd codi premiwm y Dreth Gyngor yn ychwanegol at y dreth gyngor safonol ar annedd ar yr Ynys yn ei gymharu â'r dreth gyngor sy'n daladwy gan berchnogion y mae eu hunig breswylfa neu eu prif breswylfa yn rhywle arall?** Y Dreth Gyngor Band D gyfartalog a bennir gan awdurdodau lleol (yn cynnwys plwyfi) yn Lloegr ar gyfer 2016/16 yw £1,484; £164 ar gyfer comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd, a £68 ar gyfer awdurdodau Tân ac Achub, sy'n rhoi cyfanswm cyfartalog o **£1,716** ar gyfer Band D (yn achos Manceinion Fwyaf y Band D cyfartalog yw £1,694 ac yn achos Glannau Mersi, y Band D cyfartalog yw £1,759). Y Band D Cyfartalog ar gyfer yr Ynys yn 2015/16 oedd **£1,296** (£1,327 yn achos Cymru) yn cynnwys comisiynydd yr Heddlu a throsedd a chynghorau tref/cymuned.
- 3.10** A fydd raid ystyried yr amrywiadau hyn wrth benderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor neu beidio, ac os bydd, pa lefel canran a ddylid ei gymhwyso? Sut fydd hyn yn effeithio ar berchnogion anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi ar yr Ynys o ran sut maent yn trin eu heiddo e.e. newid defnydd i fod yn dai gosod ar gyfer gwyliau, gwerthu/rhentuo eiddo, neu ddim effaith o gwbl?

- 3.11 Sut mae anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi yn cael eu trin yn yr Alban a Lloegr mewn perthynas â disgowntiau a phreimiymau?** Yn Lloegr, gall awdurdodau ostwng y disgownt safonol ar gyfer eiddo gwag ac ail gartrefi o 50% i 0%. Mae gan awdurdodau yn Lloegr y pŵer i gynyddu'r dreth gyngor ar eiddo sydd wedi "bod yn wag ac sydd wedi'u dodrefnu'n sylweddol" am dros 2 flynedd. Yna gall awdurdodau yn Lloegr godi hyd at uchafswm premiwm o 50% ar y Dreth Gyngor safonol ar eiddo o'r fath.
- 3.12** Yn Yr Alban, gall awdurdodau ostwng y disgownt safonol ar gyfer eiddo gwag ac ail gartrefi o 50% i 10%. Gellir codi Premiwm Cartref Gwag o hyd at 100% yn Yr Alban ar eiddo gwag sydd wedi'u dodrefnu'n sylweddol sydd wedi bod yn wag am dros 1 flwyddyn.
- 3.13** Yng Nghymru, mae gan awdurdodau lleol y pŵer i ostwng y disgownt safonol ar gyfer eiddo gwag ac ail gartrefi o 50% i 0%. Mewn perthynas ag anheddau gwag hirdymor mae'r gyfraith (mewn perthynas â chodi Premiwm y Dreth Gyngor) yn debyg i'r hyn a geir yn yr Alban, ond gall awdurdodau lleol yng Nghymru hefyd godi premiwm o hyd at 100% o'r Dreth Gyngor safonol ar ail gartrefi nad oes neb yn byw ynddynt yn barhaol, ond mae'n rhaid rhoi rhybudd o 12 mis o leiaf o'u bwriad i gyflwyno premiwm ar ail gartrefi. A yw'r pŵer i gyfyngu ar ddisgowntiau a chodi premiwm ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi yng Nghymru yn golygu y bydd y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo o'r fath yn debycach i dreth eiddo yn hytrach na threth bersonol ar gyfer gwasanaethau lleol?
- 3.14** Mae'r gallu i godi premiymau'r Dreth Gyngor yn Yr Alban a Lloegr wedi bod mewn grym ers Ebrill 2013. Gellir ond cymhwyso premiymau'r Dreth Gyngor i eiddo gwag hirdymor, ac mae adolygiadau diweddar gan rai cynghorau o'u polisi i godi premiwm o 50% ar y Dreth Gyngor wedi dangos y bu llwyddiant o ran sicrhau bod eiddo gwag hirdymor yn cael eu defnyddio unwaith eto (ac mae hynny'n arf ychwanegol defnyddiol i Swyddogion Tai Gwag), ond bu'n fwy dadleuol na'r disgwyl gan arwain at apeliadau i Dribiwnlysoedd Prisio yng nghyd-destun pennu Premiwm y Dreth Gyngor, a hefyd bu tystiolaeth o waith gweinyddol ychwanegol yn deillio o geisiadau eithrio ac archwilio eiddo ac o ran gorfodi taliadau. Roedd nifer y trethdalwyr oedd yn cael anawsterau talu yn isel, ond mae'r dystiolaeth yn dangos cynnydd mewn defnyddio gorchmynion arwystlo er mwyn sicrhau'r ddyled nes bod yr eiddo yn cael ei werthu.
- 3.15** Mae cyflwyno premiymau'r Dreth Gyngor wedi golygu cyflogi staff dros dro ychwanegol (yn cynnwys staff asiantaeth) a staff rhan amser a llawn amser ychwanegol. Fodd bynnag, bu i breimiwm y Dreth Gyngor ar eiddo gwag hirdymor hefyd gynhyrchu incwm ychwanegol i'r Gronfa Gasglu (yn Lloegr mae'r incwm ychwanegol hefyd yn cael ei ddsbarthu i gomisiynwyr trosedd a phlwyfi – ni fydd hynny'n digwydd yng Nghymru). Yn wahanol i'r sefyllfa yn Yr Alban a Lloegr, mae awdurdodau lleol yng Nghymru hefyd wedi derbyn pwerau dewisol gan Lywodraeth Cymru i godi premiwm y Dreth Gyngor ar ail gartrefi. Mae'n debygol y bydd angen gwaith gweinyddol ychwanegol er mwyn sicrhau bod y sylfaen dreth yn adlewyrchu statws cywir yr anheddau gwag hirdymor neu ail gartrefi mewn perthynas ag a ellir codi premiwm neu beidio, a hefyd efallai y bydd hynny'n golygu y bydd angen adnodd gorfodi ychwanegol er mwyn casglu'r premiwm.
- 3.16** Bydd raid i'r Awdurdod hefyd ystyried a ddylid codi'r un ganran premiwm ar eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi, ac os penderfynir pennu canrannau gwahanol, sut fydd perchnogion yn ymateb?
- 3.17** Mae'r diwydiant twristiaeth yn gwneud cyfraniad sylweddol i economi'r Ynys. Mae bron i 300 o dai'n cael eu defnyddio fel eiddo i'w gosod at bwrpas gwyliau ac oherwydd hynny maent yn cael eu dosbarthu fel busnesau, ac ni fydd y newidiadau hyn o ran cyflwyno premiymau'r Dreth Gyngor yn effeithio arnynt. A fydd cyflwyno Premiwm y Dreth Gyngor ar ail gartrefi yn effeithio ar berchnogion yr eiddo hynny fel eu bod yn dosbarthu'r eiddo fel tai gosod ar gyfer gwyliau, ac felly busnesau? Fodd bynnag, dylid nodi bod yr opsiwn i ailddosbarthu eiddo fel eiddo busnes ar gael i berchnogion ar hyn o bryd, ond dim ond 11% o berchnogion ail gartrefi sydd wedi dewis yr opsiwn hwn.

3.18 Gan ystyried y prif faterion a restrir uchod, mae'r adran ganlynol yn darparu amryw o benderfyniadau y gall y Cyngor Llawn eu hystyried ynghylch codi premiymau neu beidio, ac os penderfynir gwneud hynny, darperir gwahanol opsiynau ynghylch lefelau canran premiwm y Dreth Gyngor ar gyfer eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi.

4. Penderfyniadau ynghylch premiymau'r Dreth Gyngor

4.1 Penderfyniad 1:

4.1.1 Bydd angen i'r Cyngor Llawn benderfynu a yw'n dymuno cyflwyno premiwm y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi neu beidio. Drwy beidio â chyflwyno premiymau o'r fath bydd y Cyngor Llawn yn cadarnhau'r status quo o godi'r Dreth Gyngor safonol lawn ar aneddiadau gwag hirdymor ar ôl 6 mis, ac ar ail gartrefi o'r diwrnod cyntaf pan na ddefnyddir yr annedd fel unig neu brif breswylfa'r perchennog.

4.1.2 Drwy gyflwyno premiymau o'r fath bydd y Cyngor Llawn yn cytuno i godi premiwm yn ychwanegol at y Dreth Gyngor safonol lawn ar eiddo gwag hirdymor ar ôl 12 mis (a fesurir o 1 Ebrill 2016) ac ar ail gartrefi o 1 Ebrill 2017. Bydd incwm ychwanegol yn cael ei gynhyrchu i'r Cyngor i'w gadw a'i wario fel y dymuna, a hefyd er mwyn gwireddu amcan Llywodraeth Cymru o sicrhau bod eiddo o'r fath yn cael ei ddefnyddio unwaith eto gan bobl leol, gan ystyried bod 10.5% o gartrefi'r ynys fel arfer yn wag. Fodd bynnag, bydd hyn yn golygu y bydd angen adnoddau ychwanegol er mwyn gweinyddu a gorfodi taliadau premiymau'r Dreth Gyngor.

4.2 Penderfyniad 2:

4.2.1 Os mai dymuniad y Cyngor Llawn yw codi premiwm y Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi, bydd angen i'r Cyngor Llawn benderfynu a ddylai lefel y premiwm a godir fod yr un faint ar gyfer y ddau fath o annedd, neu a fydd gwahanol lefelau'n gymwys, yn benodol yn achos eiddo gwag hirdymor yn seiliedig ar hyd yr amser y maent wedi bod yn wag.

4.2.2 Byddai cymhwyso'r un lefel i'r ddau fath o annedd yn hwyluso'r gwaith gweinyddol, yn haws ei ddeall ac ni fyddai unrhyw fantais amlwg i'w gael o newid statws yr annedd o fod yn annedd gwag hirdymor i fod yn ail gartref, a newid yn ôl eto er mwyn talu llai o Dreth Gyngor o bosibl.

4.2.3 Byddai penderfynu codi lefelau gwahanol ar y ddau fath o annedd yn galluogi'r Cyngor Llawn i'w trin yn wahanol er mwyn blaenoriaethu a gwireddu amcanion yr Awdurdod, er enghraifft, targedu canran uwch ar anheddau gwag hirdymor er mwyn gallu eu defnyddio eto. Er y byddai hynny'n gwireddu amcanion yr Awdurdod, byddai cynllun codi tâl cymhlethach yn anoddach i'w weinyddu, yn anoddach i'w ddeall a gallai perchnogion fanteisio ar y gwahanol ganrannau fydd yn cael eu pennu. Gallai'r sefyllfa honno hefyd arwain at annedd gwag hirdymor yn talu mwy o breimiwm y Dreth Gyngor nag ail gartref.

4.3 Penderfyniad 3:

4.3.1 Os bydd y Cyngor Llawn yn dymuno codi'r un ganran mewn perthynas â phreimiwm y Dreth Gyngor ar eiddo gwag hirdymor ac ail gartrefi, bydd angen i'r Cyngor Llawn benderfynu pa lefel ddylai'r ganran honno fod, hyd at uchafswm o 100% o'r Dreth Gyngor safonol.

4.3.2 Mae Atodiad 6 yr adroddiad hwn yn rhoi gwybod i'r Cyngor Llawn ynglŷn â'r incwm ychwanegol disgwyliedig fydd yn cael ei gynhyrchu wrth gymhwyso'r gwahanol ganrannau yn ychwanegol at y Dreth Gyngor safonol. Wrth wneud ei benderfyniad, yn ogystal ag ystyried yr incwm ychwanegol fydd yn cael ei gynhyrchu, bydd angen i'r Cyngor Llawn hefyd ystyried y canlynol (er nad yw hon yn rhestr gyflawn efallai):-

- os pennir canran o 25% neu 30%, a fydd hyn yn ddigon o ysgogiad i berchnogion werthu neu rentu'r anheddau fel eu bod yn cael eu defnyddio eto? Yn benodol, byddai premiwm y Dreth Gyngor ar y lefel hon yn golygu y bydd perchnogion anheddau sy'n byw yn Lloegr yn talu tua'r un faint, neu lai, o Dreth Gyngor ar eu heiddo ar yr Ynys nag ar eu prif gartref (ond i berchnogion sy'n byw yng Nghymru byddai hynny'n golygu y byddent yn talu 23% neu 28% yn fwy ar eu hail annedd ar yr Ynys o'i gymharu â'r prif gartrefi). Os pennir canran o 25% neu 30%, byddai'n ymddangos nad oes ond ychydig neu ddim cymhelliant amlwg i newid yr eiddo domestig i fod yn dŷ i'w osod ar gyfer gwyliau neu i hawlio newid i unig neu brif breswylfa?
- os pennir canran o 50%, 75% neu 100% - a fydd hynny'n ddigon o ysgogiad i berchnogion naill ai werthu neu rentu anheddau fel eu bod yn cael eu defnyddio eto, neu a fydd y perchnogion yn dal i fod yn fodlon talu premiwm y Dreth Gyngor? Po uchaf y ganran a godir, byddai cost y Dreth Gyngor am annedd ar yr Ynys yn gynyddol fwy na'r hyn y mae perchnogion yn ei dalu am eu prif gartrefi (ar 50% - 13% yn fwy; ar 75% - 37% yn fwy ac 100% - 73% yn fwy i berchnogion sy'n byw yn Lloegr). Yn achos perchnogion sy'n byw yng Nghymru, bydd y gwahaniaethau yn sylweddol fwy. A fydd canrannau ar y lefelau hyn yn cymhell perchnogion i ddefnyddio arferion osgoi trethi, megis newid i ddefnydd busnes, neu hawlio newid i unig neu brif gartref? A fyddai rhai perchnogion yn dioddef caledi ariannol o ganlyniad i bremiymau'r Dreth Gyngor a bennir ar y lefelau hyn, ac o ganlyniad i hynny a ddylai'r Cyngor Llawn, cyn 1 Ebrill 2017, gyflwyno canllawiau polisi o dan Adran 13A Deddf 1992 sy'n golygu y gall ddefnyddio pwerau dewisol i ostwng atebolrwydd y dreth gyngor sy'n deillio o bremiwm y dreth gyngor i'r graddau y mae'n credu sy'n addas?

4.4 Penderfyniad 4:

4.4.1 Ar ôl penderfynu codi premiymau'r Dreth Gyngor o 1 Ebrill 2017 neu beidio, a chyn iddo benderfynu ar ofynion y Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20, gofynnir i'r Cyngor (os bydd wedi penderfynu codi premiymau'r Dreth Gyngor) gytuno i gynnal adolygiad o'i bolisi o godi premiymau o'r fath er mwyn sefydlu'r canlynol -

- a fu i'r polisi gyflawni ei amcanion o sicrhau bod cartrefi gwag/ail gartrefi yn cael eu defnyddio eto naill ai o ganlyniad i werthu neu rentu?
- a fu i'r polisi greu'r lefel ddisgwylidig o incwm, a sut y defnyddiwyd yr incwm hwnnw;
- pa effaith gafodd cyflwyno premiymau'r Dreth Gyngor ar weinyddu a gorfodi'r premiymau?
- a oes yna dystiolaeth bod yna fwy o osgoi trethi?

4.4.2 Yn seiliedig ar ganlyniad yr adolygiad hwn, allai gynnwys mwy o ymgynghori cyhoeddus, gall y Cyngor Llawn, wrth benderfynu ar ofynion y Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20, benderfynu amrywio neu ddiddymu ei benderfyniad.

5. Goblygiadau Ariannol

5.1 Bydd yr Awdurdod yn gallu cadw unrhyw arian ychwanegol a gynhyrchir drwy weithredu'r premiymau, a bydd diwygiadau i gyfrifiadau rheoliadau'r sylfaen dreth yn cael ei wneud gan Lywodraeth Cymru i hwyluso hyn. Bydd hyn yn negyddu'r angen i addasu Grant Cynnal Refeniw'r Awdurdod o ganlyniad i'r cynnydd yn sylfaen y dreth. Gall yr Awdurdod wario'r arian ychwanegol a gynhyrchir fel y dymuna, ond bydd Llywodraeth Cymru yn annog yr Awdurdod i ddefnyddio unrhyw refeniw ychwanegol a gynhyrchir er mwyn helpu i fodloni anghenion tai lleol, yn unol ag amcanion polisi'r premiymau.

- 5.2 Bydd trafodaethau a phenderfyniadau mewnol yr Awdurdod ynghylch sut fydd yr arian ychwanegol a gynhrychir yn cael ei wario yn gymwys yn ystod y cylch pennu cyllideb 2017/18, yn ddibynnol ar y referniw ychwanegol a gynhrychir gan y premiymau a bennwyd, a hefyd ar unrhyw gynlluniau a gofynion gwario a gyflwynir gan y Gwasanaethau Tai er mwyn cyflawni amcanion polisi'r premiymau.
- 5.3 Mae'n debyg y bydd angen mwy o adnoddau er mwyn gweinyddu a gorfodi casglu premiymau'r Dreth Gyngor, os cânt eu cyflwyno. Amcanir y bydd hynny'n cynnwys swyddog ymholi/ymweld ychwanegol a swyddog referniw/adennill ychwanegol. Bydd hyn yn golygu cost referniw flynyddol o tua £50k.
- 5.4 Disgwylir y bydd cyfraddau casglu'r Dreth Gyngor yn gostwng os cyflwynir premiymau'r Dreth Gyngor. Mae'r risg eisoes yn gynwysedig yng nghyfrifiad sylfaen y dreth a bydd hyn yn cael ei fonitro yn yr un modd.

6. Goblygiadau cyfreithiol

- 6.1 **Y Cyngor Llawn** ddylai benderfynu codi premiwm y Dreth Gyngor o dan adran 12A a 12B Deddf 1992.
- 6.2 Mae'n rhaid i'r Cyngor Llawn wneud ei benderfyniad cyntaf ynghylch codi premiwm ar ail gartrefi neu beidio erbyn 1 Ebrill 2016 er mwyn i hynny ddod i rym ar 1 Ebrill 2017. Mae'n rhaid penderfynu codi premiwm ar gyfer 2018 cyn 1 Ebrill 2017, ac yn y blaen.
- 6.3 Ni ellir amrywio neu ddiddymu penderfyniad ynghylch premiymau'r Dreth Gyngor ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi dim ond cyn cychwyn y flwyddyn ariannol y mae'r penderfyniad yn gymwys iddi e.e. mae'n rhaid i benderfyniad i amrywio neu ddiddymu penderfyniad i godi premiwm ar gyfer 2018 gael ei wneud cyn 1 Ebrill 2018.

7. Goblygiadau risg

- 7.1 Cyfeiriwyd at y rhain yn anuniongyrchol yn gynharach yn yr adroddiad, ond mae'r canlynol yn grynodeb o'r risgiau tybiedig -
 - Nid yw data'r Dreth Gyngor ar anheddau gwag hirdymor ac ail gartrefi wedi cael ei ddiweddarau'n rheolaidd ers i'r Cyngor Llawn sefydlu polisi o beidio cymhwyso disgowntiau ar gyfer anheddau o'r fath. Mae'r Dreth Gyngor safonol llawn yn daladwy ar anheddau o'r fath. Bu i adolygiad diweddar gan gwmni cyfeirnod credyd, a wiriodd eu cofnodion gyda chofnodion y Cyngor, sefydlu bod yna risg canolig i uchel fod 22% i 25% o'r anheddau gwag hirdymor neu'r ail gartrefi sydd ar gofnodion y Cyngor yn cael eu meddiannu fel unig neu brif gartref person. Ni ellir codi premiwm y Dreth Gyngor ar eiddo o'r fath ac felly mae yna risg wrth amcangyfrif yr incwm ychwanegol fydd yn cael ei gynhyrchu;
 - A fydd yna fwy o berchnogion yn gwrthod talu premiwm y Dreth Gyngor neu'n methu ei dalu?
 - A fydd yna fwy o berchnogion yn osgoi talu premiwm y Dreth Gyngor e.e. newid defnydd i gyfraddau busnes, newid o ail gartrefi i gartrefi gwag hirdymor, ceisio gwerthu'r eiddo neu ei rentu er mwyn hawlio eithriad, hawlio bod yr annedd yn cael ei meddiannu, neu newid i fod yn unig neu brif gartref? A fydd hyn yn arwain at ostyngiad ar y Gofrestr Treth Gyngor eiddo domestig?
 - A fydd hyn yn effeithio ar enw da'r Cyngor?
 - A fydd cynnydd yn nifer yr apeliadau a heriau cyfreithiol?
 - Sut fydd hyn yn effeithio ar y diwydiant twristiaeth leol?

8. Goblygiadau i Gydraddoldebau

- 8.1** Mae'r Cyngor wedi cynnal ymgynghoriad ar godi premiymau'r Dreth Gyngor yn ystod yr amser cyfyngedig oedd ar gael. Mae'r ymgynghoriad yn helpu'r Cyngor i gyflawni dyletswydd cydraddoldeb y sector cyhoeddus sy'n gynwysedig yn y Ddeddf Cydraddoldeb. Ceir canlyniadau'r ymgynghoriad hwn yn **Atodiad 8**.
- 8.2** Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad o'r effaith ar gydraddoldebau yn dilyn ei ymgynghoriad, a chynhaliwyd asesiad o'r effaith ar gydraddoldebau yn lleol ac mae copi ar gael drwy wneud cais i'r Gwasanaeth Cyllid (Refeniw a Budd-daliadau). Hefyd, cynhaliwyd asesiad o'r effaith ar yr Iaith Gymraeg, ac eto, mae copi ar gael trwy wneud cais i'r Gwasanaeth Cyllid (Refeniw a Budd-daliadau).

Dogfennau Cefndirol

- Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 fel y'i diwygiwyd gan Adran 7 Deddf Tai (Cymru) 2014.
- Rheoliadau'r Dreth Gyngor (Eithriadau rhag Symiau Uwch Cymru) 2015
- Gorchymyn y Dreth Gyngor (Anheddau wedi'u Heithrio) 1992
- Canllawiau Statudol Llywodraeth Cymru ar Weithredu Premiymau'r Dreth Gyngor ar Gartrefi Gwag Hirdymor ac Ail Gartrefi yng Nghymru, Rhagfyr 2015.
- Ymgynghoriad ar Y Dreth Gyngor a Chartrefi Gwag Hirdymor yng Nghymru: 31 Gorffennaf 2012 - 30 Hydref 2012;
- Ymgynghoriad ar Bwerau Dewisol i awdurdodau lleol gynyddu'r dreth gyngor ar Ail Gartrefi: 16 Medi 2013 - 28 Hydref 2013;
- Ymgynghoriad ar Eithriadau i Bremiwm y Dreth Gyngor ar gyfer Ail Gartrefi yng Nghymru: 13 Mawrth 2015 - 13 Mehefin 2015;
- Ymgynghoriad ar Eithriadau i Bremiwm y Dreth Gyngor ar gyfer cartrefi gwag hirdymor yng Nghymru: 13 Mawrth 2015 - 13 Mehefin 2015;
- Ymgynghoriad technegol ar reoliadau'r dreth gyngor (eithriadau rhag symiau uwch) (Cymru) 2015: 16 Hydref 2015 - 13 Tachwedd 2015;
- Cyfrifiad 2011: KS401EW Anheddau, aelwydydd a math o lety;
- Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol - Iefelau'r Dreth Gyngor a bennwyd gan awdurdodau lleol yn Lloegr 2015/16 (adolygwyd);
- Llywodraeth Yr Alban "Arweiniad ar ddigresiwn Llywodraeth Leol i: leihau'r Disgownt Dreth Gyngor ar Ail gartrefi a chartrefi gwag hirdymor; a gosod cost ychwanegol i gartrefi gwag hirdymor": 21 Mai 2013;
- Yr Adran Cymunedau a Llywodraeth Leol "Y Dreth Gyngor - premiwm tai gwag. Canllawiau ar gyfer eiddo ar werth neu ar gyfer gosod": Mai 2013;
- Cyngor Dosbarth De Lakeland - Y Cabinet 30 Hydref 2013 "Adolygiad Disgowntiau'r Dreth Gyngor a Phremiwm y Dreth Gyngor";
- Cyngor Dosbarth De Gwlad yr Haf - Y Cyngor Llawn 27 Chwefror 2014 "Adolygiad Diwygiadau'r Dreth Gyngor - Premiymau'r Cartrefi Gwag".

Crynodeb o'r prif faterion

1. Mae Llywodraeth Cymru wedi llunio deddfwriaeth sylfaenol er mwyn caniatáu awdurdodau lleol i ddefnyddio pwerau dewisol i godi premiymau'r Dreth Gyngor o hyd at 100% o'r Dreth Gyngor safonol sy'n daladwy o Ebrill 2017 ar gartrefi gwag hirdymor ac ail gartrefi;
2. Gall yr awdurdod lleol gadw'r arian ychwanegol a gynhrychir;
3. Mae'n ofynnol i'r Cyngor benderfynu ar lefel y premiymau ar gyfer ail gartrefi cyn 1 Ebrill 2016 ac ar gyfer anheddau gwag hirdymor erbyn 1 Ebrill 2017;
4. Mae gwahanol benderfyniadau ar gael i'r Cyngor Llawn er mwyn penderfynu ar y ffordd ymlaen, a darperir hynny yn Adran 4 yr adroddiad hwn;
5. Mae'n ofynnol i'r Cyngor Llawn ystyried amcanion Llywodraeth Cymru wrth roi digresiwn i awdurdodau lleol godi premiwm, a'r anghenion tai penodol a'r amgylchiadau yn ardal yr awdurdod wrth benderfynu codi premiymau neu beidio; a
6. Ar 1 Mawrth 2016 penderfynodd y Pwyllgor Gwaith i argymhell i'r Cyngor Llawn yn ei chyfarfod ar 10 Mawrth 2016 i:-

Argymhellion

1. Bod Cyngor Sir Ynys Môn ("Cyngor Llawn"), fel awdurdod bilio yng Nghymru, yn defnyddio ei bwerau dewisol, o dan adrannau 12A a 12B Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 ("Deddf 1992") fel y'i mewnosodwyd gan Ddeddf Tai (Cymru) 2014 ("Deddf 2014") i ddatgymhwyso unrhyw ddisgownt/disgowntiau a ganiatawyd i anheddau gwag hirdymor ac anheddau a feddiennir yn achlysurol (a elwir fel arfer yn ail gartrefi) ac i gymhwyso mwy o'r dreth gyngor (a elwir yn Bremiwm y Dreth Gyngor) a bod hynny'n dod i rym o 1 Ebrill 2017.
2. Bod Premiwm y Dreth Gyngor yn cael ei osod i fod yn 25% o'r dreth gyngor safonol i'r ddau, sef anheddau gwag hirdymor ac anheddau a feddiannir yn achlysurol (a elwir fel rheol yn ail gartrefi), a bod adolygiad o breimiymau'r Dreth Gyngor yn cael ei gynnal gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 yn ystod 2018/19 (ar ôl blwyddyn gyntaf lawn o weithredu premiymau'r Dreth Gyngor) er mwyn penderfynu a yw'r premiymau a bennwyd wedi bodloni amcanion y Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn ac o ganlyniad, a oes angen i lefelau'r premiwm a bennwyd cael eu hamrywio neu eu diddymu pan fo'r Cyngor Llawn yn pennu gofynion y Dreth Gyngor ar gyfer 2019/20. Yna, os yn gymwys, bydd y premiymau diwygiedig yn dod i rym o 1 Ebrill 2019.
3. Bod y Cyngor Llawn yn cyfarwyddo ac yn awdurdodi'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 i:-
 - i. I gyhoeddi hysbysiad o'i benderfyniad i godi premiwm mewn papur newydd o fewn 21 diwrnod yn dilyn ei benderfyniad;
 - ii. I gyfathrebu ei benderfyniad, hefyd o fewn 21 diwrnod, ac yn arbennig i'r rhai y bydd hyn efallai yn effeithio arnynt, drwy gyhoeddi hysbysiadau yn y wasg, darparu gwybodaeth mewn gwefannau neu ddefnyddio dulliau eraill o godi ymwybyddiaeth. Bydd hyn yn cynnwys cyfathrebu uniongyrchol â threthdalwyr y cyngor sy'n debygol o fod yn atebol i dalu'r premiwm, ac yn arbennig y rhai hynny sydd fel arfer yn byw y tu allan i ardal yr awdurdod lleol;
 - iii. I sicrhau bod trefniadau gweinyddol wedi eu sefydlu er mwyn amcangyfrif (cyn i'r Pwyllgor Gwaith gyfrifo Sylfaen y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18 a bod y Cyngor Llawn yn pennu gofynion y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18) faint o anheddau sy'n wag am gyfnod hir a faint o anheddau a feddiennir yn achlysurol (a elwir fel arfer yn ail gartrefi) fydd yn gymwys i godi premiwm y Dreth Gyngor arnynt o dan Ddeddf 1992, fel y'i mewnosodwyd gan Ddeddf 2014, yn amodol ar eithriadau a ganiateir gan reoliadau;
 - iv. I sicrhau bod trefniadau gweinyddol yn cael eu sefydlu er mwyn gweinyddu a gorfodi premiwm y Dreth Gyngor yn briodol o 1 Ebrill 2017, a nodi bod y Pwyllgor Gwaith yn cytuno mewn egwyddor (yn amodol ar gymeradwyaeth y Pwyllgor Gwaith) ag unrhyw adnoddau ychwanegol y tybir sydd eu hangen (gan y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151), er mwyn sicrhau bod premiwm y Dreth Gyngor yn cael ei weinyddu a'i orfodi yn briodol, fydd ar y cychwyn yn cynnwys amcangyfrif faint o anheddau fydd yn gymwys i dalu premiwm y Dreth Gyngor.
4. Bod y Cyngor Llawn hefyd yn cyfarwyddo ac yn awdurdodi'r Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a'r Swyddog Adran 151 (cyn i'r Pwyllgor Gwaith gyfrifo Sylfaen y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18 ac i'r Cyngor Llawn bennu gofynion y Dreth Gyngor ar gyfer 2017/18) i gynghori'r Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor Llawn (fel awdurdod bilio yng Nghymru) ynghylch a fydd angen penderfynu, o dan adran 13A Deddf 1992, defnyddio ei bwerau dewisol i ostwng atebolrwydd y dreth gyngor fydd yn deillio o godi premiwm y Dreth Gyngor, i'r graddau y mae'n credu sy'n briodol. Er mwy tegwch a thryloywder, petai angen penderfyniad o'r fath, bydd cyngor yn cael ei roi petai'r Cyngor Llawn yn mabwysiadu polisi clir ynghylch a ddylid defnyddio'r pwerau hyn neu beidio ag ym mha fodd, gydag awdurdod gwneud penderfyniadau dirprwyedig priodol yn cael ei ddarparu yng Nghyfansoddiad y Cyngor, ond hefyd byddid yn cydnabod bod angen i bob achos gael ei ystyried ar sail teilyngdod gan ystyried amgylchiadau pob achos unigol.

Dosbarthiadau wedi'u Heithrio rhag talu'r Premiwm	Diffiniad
Dosbarth 1.	Anheddau sydd ar y farchnad i'w gwerthu (cyfyngir yr amser i un flwyddyn)
Dosbarth 2.	Anheddau sydd ar y farchnad i'w gosod (cyfyngir yr amser i un flwyddyn)
Dosbarth 3.	Estyniadau sy'n rhan o, neu yr ystyrir fel rhan o'r prif annedd.
Dosbarth 4.	Anheddau fyddai'n unig neu brif gartref i rywun pe na bai'n byw mewn llety'r lluoedd arfog.
Dosbarth 5.	Lleiniau carafannau ac angorfeydd cychod a feddiannir
Dosbarth 6.	Cartrefi tymhorol y gwaherddir byw ynddynt drwy gydol y flwyddyn
Dosbarth 7.	Anheddau sy'n gysylltiedig â gwaith

Dosbarthiadau Eithrio Safonol

- Eiddo na feddiannir ac a ddodrefnwyd yn sylweddol am lai na 6 mis neu 12 mis os bydd gwaith atgyweirio strwythurol yn cael ei wneud er mwyn gallu byw yn yr eiddo, neu os oes angen gwneud y gwaith hwnnw
- Eiddo na feddiannir ac a oedd, neu a fydd yn unig neu brif gartref person sydd yn y ddalfa
- Eiddo na feddiannir pan fo'r gyfraith yn gwahardd meddiannu'r eiddo hwnnw
- Eiddo na feddiannir ac sydd ar gael i'w feddiannu gan weinidog crefyddol
- Eiddo na feddiannir a feddiannwyd diwethaf gan berson sy'n byw yn rhywle arall ac yn darparu gofal
- Eiddo na feddiannir a feddiannwyd diwethaf gan fyfyrwr neu fyfyrwr yn unig
- Eiddo na feddiannir, sy'n rhan o eiddo unigol sy'n cynnwys annedd arall na ellir ei osod ar wahân i'r annedd arall heb dorri rheolau cynllunio
- Pan fo'r preswilydd mewn gofal preswyl hirdymor neu yn yr ysbyty
- Pan fo'r annedd yn cael ei atgyweirio'n strwythurol (cyfyngir yr amser i un flynedd)
- Pam fo'r preswilydd wedi mawr (am hyd at chwe mis ar ôl grant profiant / llythyrau gweinyddu)

KS401EW Anheddau, aelwydydd a math o lety

ONS Cedwir Hawlfraint y Goron [gan Nomis ar 3 Chwefror 2016]

Cyfrifiad 2011

Ardal	Pob categori: Math o annedd	Pob categori: Aelwydydd	Aelwydydd gydag o leiaf un preswlydd arferol	Aelwydydd heb unrhyw breswlydd arferol	Canran
Wardiau Ynys Môn	34,168	34,183	30,594	3,589	10.50%
Aberffraw	718	718	629	89	12.40%
Porth Amlwch	1,234	1,235	1,131	104	8.43%
Amlwch Wledig	604	604	555	49	8.11%
Biwmares	1,132	1,132	980	152	13.43%
Bodffordd	696	696	654	42	6.03%
Bodorgan	807	807	717	90	11.15%
Braint	646	646	617	29	4.49%
Bryngwran	825	825	778	47	5.70%
Brynteg	1,009	1,009	899	110	10.90%
Cadnant	652	656	609	47	7.21%
Cefni	721	721	665	56	7.77%
Cwm Cadnant	1,046	1,047	942	105	10.04%
Cyngor	930	930	891	39	4.19%
Gwyngyll	682	682	653	29	4.25%
Tref Caergybi	642	645	579	66	10.28%
Kingsland	664	664	642	22	3.31%
Llanbadrig	752	752	646	106	14.10%
Llanbedrgoch	843	843	691	152	18.03%
Llanddyfnan	629	629	558	71	11.29%
Llaneilian	1,075	1,075	968	107	9.95%
Llanfaethlu	802	802	689	113	14.09%
Llanfair-yn-neubwll	1,170	1,171	1,107	64	5.47%
Llanfihangel	916	916	859	57	6.22%
Ysgeifiog					
Llangoed	689	690	580	110	15.97%
Llanidan	844	844	773	71	8.41%
Llannerchymedd	866	866	802	64	7.39%
Ffordd Llundain	731	731	718	13	1.78%
Maeshyfyd	1,048	1,051	997	54	5.15%
Mechell	738	738	659	79	10.70%
Moelfre	662	662	491	171	25.83%
Morawelon	714	714	697	17	2.38%
Parc a'r Mynydd	542	542	520	22	4.06%
Pentraeth	916	916	804	112	12.23%
Porthyfelin	1,092	1,092	1,040	52	4.76%
Rhosneigr	853	853	489	364	42.67%
Rhosyr	1,130	1,130	986	144	12.74%
Trearddur	1,475	1,476	1,009	467	31.66%
Tudur	653	653	637	16	2.45%
Tysilio	946	946	910	36	3.81%
Y Fali	1,074	1,074	1,023	51	4.75%

Er mwyn gwarchod rhag datgelu gwybodaeth bersonol, mae'r cofnodion wedi cael eu cyfnewid rhwng ardaloedd daearyddol gwahanol. Effeithir ar rai niferoedd, yn arbennig niferoedd isel yn yr ardaloedd daearyddol lleiaf.

**EIDDO GWAG HIRDY MOR (Treth Gyngor –
01.02.16)**

Cymuned	Nifer	Cymuned	Nifer
Caerdybi	118	Y Fali	15
Llangefni	71	Llanfaethlu	15
Amlwch	36	Bryngwran	15
Llanfair Mathafarn Eithaf	31	Llaneilian	14
Llanfaelog	31	Rhosybol	13
Llanbadrig	28	Llangristiolus a Cherrigceinwen	14
Trearddur	27	Llanddyfnan	13
Llanfairpwll	24	Llanddona	10
Biwmares	24	Bodorgan	11
Rhosyr	23	Rhoscolyn	9
Porthaethwy	22	Llanfair yn Neubwll	8
Llanfihangel Esceifiog	22	Aberffraw	7
Moelfre	19	Tref Alaw	6
Llannerch-y-medd	19	Trewalchmai	6
Cylch y Garn	18	Llanddaniel	7
Cwm Cadnant	17	Llanidan	6
Bodedern	17	Bodffordd	6
Mechell	17	Penmynydd	5
Llangoed	16	Llanfachraeth	4
Pentraeth	16	Llaneugrad	4
		Cyfanswm	784

AIL DAI (Treth Gyngor 01.02.16)

Cymuned	Nifer	Cymuned	Nifer
Llanfaelog	343	Llanfaethlu	30
Trearddur	295	Llanfair yn Neubwll	28
Llanfair Mathafarn Eithaf	182	Mechell	27
Moelfre	119	Y Fali	27
Biwmares	111	Llanfairpwll	25
Caergybi	106	Bodffordd	24
Llanbadrig	87	Llaneugrad	24
Rhoscolyn	72	Llanidan	23
Rhosyr	72	Llanddyfnan	21
Llangoed	71	Llanddaniel	19
Amlwch	63	Rhosybol	19
Porthaethwy	63	Llangristiolus a Cherrigceinwen	17
Cylch y Garn	50	Llannerchymedd	16
Cwm Cadnant	50	Penmynydd	16
Bodorgan	48	Bryngwran	14
Pentraeth	47	Llanfihangel Esceifiog	14
Llanddona	43	Bodedern	13
Llangefni	38	Tref Alaw	10
Aberffraw	34	Llanfachraeth	10
Llaneilian	31	Trewalchmai	9
		Cyfanswm	2,311

**EIDDO GWAG HIRDYMOR (Treth Gyngor –
01.02.16) FESUL BAND Y DRETH**

Band y Dreth	Eiddo	Cyfateb i Fand D
A	157	105
B	144	1120
C	150	133
Ch	153	153
E	114	139
F	42	61
G	23	38
H	0	0
I	1	2
Cyfanswm	784	743

**AIL DAI (Treth Gyngor 01.02.16)
FESUL BAND Y DRETH**

Band y Dreth	Eiddo	Cyfateb i Fand D
A	155	103
B	246	191
C	479	426
Ch	572	572
E	453	554
F	237	342
G	117	195
H	31	62
I	14	33
U	7	7
Cyfanswm	2,311	2,485

Amcangyfrif o'r incwm ychwanegol (ar sail Treth Gyngor 2015/165)

Eiddo	Nifer	Cyfateb i Fand D	Premiwm Ychwanegol (%)				
			25%	30%	50%	75%	100%
Tai Gwag	784	743	£240,745	£288,895	£481,495	£722,240	£962,990
Ail Dai	2,311	2,485	£805,190	£966,225	£1,610,380	£2,415,570	£3,220,760
	3,095	3,228	£1,045,935	£1,255,120	£2,091,875	£3,137,810	£4,183,750
Llai 30%	-	-	(£313,780)	(£376,535)	(£627,560)	(£941,345)	(£1,255,125)
Incwm Ychwanegol	-	-	£732,155	£878,585	£1,464,315	£2,196,465	£2,928,625

Nifer yr eiddo gwag yn ôl cyfnodau
(Cronfa Data Tai Gwag : 1.4.15)

Hyd at 12 mis		1 i 2 flynedd		2 i 3 blynedd		3 i 4 blynedd		Tros 4 blynedd	
168	20%	163	19%	147	17%	81	9%	304	35%

CANLYNIAD YR YMGYNGHORIAD

Oherwydd bod yr ymgynghoriad yn gorffen canol dydd ar 4 Mawrth 2016, bydd dadansoddiad yn cael i gyflwyno ar wahân i'r adroddiad.

This page is intentionally left blank

Adroddiad ar ymateb yr Ymgynghoriad ar godi Premiwm ychwanegol ar Ail gartrefi / Tai Gwag Tymor Hir

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi ymgymryd ar ymgynghoriad i gyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag tymor hir. Cyfnod yr ymgynghoriad oedd rhwng 16 Chwefror a 4 Mawrth 2016.
- 2.2 Fe ddiffiniwyd ail gartrefi yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992. Mae'r Ddeddf yn diffinio ail gartrefi fel "annedd nad yw'n unig gartref nac yn brif gartref rhywun ac y mae wedi dodrefnu yn sylweddol".
- 2.3 Fe ddiffinnir eiddo gwag tymor hir oddi tan yr un Ddeddfwriaeth sef, Deddf Cyllid Llywodraeth Leol 1992 fel "annedd nas meddiannwyd ac sydd heb ei ddodrefnu yn sylweddol". At bwrpas codi premiwm ar eiddo gwag hirdymor, rhaid i'r eiddo fod wedi bod yn wag am flwyddyn a bod hynny yn cael ei fesur o 1 Ebrill 2016.

2. Pam rydym yn ymgynghori? Mae'r rhesymau dros hyn yn cynnwys: -

- 2.1 Ymgynghorwyd ar gynnig i gyflwyno premiwm Treth y Cyngor hyd at 100% ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor.
- 2.2 Mae cynyddu cyflenwad tai fforddiadwy'n flaenoriaeth leol a chenedlaethol. Gall ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor leihau nifer y tai sydd ar gael i bobl leol.
- 2.3 Mae Cyfrifiad 2011 yn dangos nad oes preswylwyr arferol mewn 10.5% o gartrefi ar yr Ynys. Mae hyn yn amrywio o 1.8% yn ward London Road, yng Nghaerdybi i 42.7% o eiddo yn Rhosneigr sydd naill ai'n wag neu'n ail gartrefi.
- 2.4 Mae niferoedd uwch o ail gartrefi'n tueddu i fod mewn ardaloedd arferol lle mae prinder tai fforddiadwy, efo niferoedd uwch o eiddo gwag hirdymor ym mhrif drefi'r Ynys. Mae hyn yn effeithio ar y nifer o dai fforddiadwy yn yr ardaloedd yma ac yn gyffredinol.
- 2.5 Rydym yn gwerthfawrogi cyfraniad y diwydiant twristiaeth at ein heconomi leol. Sylwer bod 292 o eiddo a ddefnyddir i'w gosod ar gyfer gwyliau'n cael eu rhestru fel busnesau ac, felly, nid yw'r newid hwn yn effeithio arnynt.

3. Gyda phwy rydym wedi ymgynghori?

- 3.1 Mae'r Cyngor wedi ymgynghori gyda: --
- 3.2 35 o Gynghorau Cymuned oddi fewn i'r Sir
- 3.3 5 o Gynghorau Tref oddi fewn i'r Sir
- 3.4 Cyhoeddiad ar gyfrif Twitter y Cyngor, roedd yn cael ei ddiweddarau bod diwrnod i gadw'r ymgynghoriad yn 'fyw'.
- 3.5 Cyhoeddiad ar dudalen 'Facebook' y Cyngor
- 3.6 Manylion ar dudalen gartref y Cyngor
- 3.7 Erthyglau yn y wasg leol yn son am yr ymgynghoriad ynghyd a phapurau newydd rhanbarthol e.e. Daily Post.

4. Dulliau ymateb

4.1 Roedd gan yr ymatebwyr nifer o ffyrdd i ymateb i'r ymgynghoriad naill ai drwy:

4.2 Oddi ar wefan y Cyngor drwy ddilyn y linc briodol roedd yn mynd a'r unigolyn yn syth i dudalen flaen yr ymgynghoriad;

4.3 Drwy lawrlwytho'r ffurflen a'r argraffu gartref yna ei anfon i mewn drwy'r post;

4.4 Drwy lenwi'r holiadur ar lein a'i anfon drwy e-bost yn uniongyrchol tuag at Adain Refeniw, Cyngor Sir Ynys Môn.

5. Ymatebion ar godi Premiwm ar ail gartrefi a thai gwag hirdymor -

5.1 Cafwyd 331 o ymatebion i gyd ac mae crynodeb o'r canlyniadau ynghlwm. . Mae yna i fyny at 75 o dudalennau ychwanegol sy'n cynnwys sylwadau'r rhai sydd wedi ymateb i'r gwahanol gwestiynau - ac y mae'r rhain ar gael u ei gweld gan y Gwasanaeth Refeniw a Budd-daliadau.

5.2 Mae rhan fwyaf o'r ymatebion, sy'n rhedeg trwy'r cwestiynau i gyd, yn gwrthwynebu'r bwriad o godi unrhyw fath o bremiwm ar ail gartrefi ond y mae cymysgedd barn o fewn yr ymatebion a ddylid codi premiwm ar dai gwag hirdymor. Roedd nifer fawr o'r atebion yn cyfeirio at ddiffyg cyfleusterau mae perchenogion ail gartrefi a thai gwag hirdymor yn defnyddio gan y Cyngor a'r swm o arian ac sydd yn cael ei wario yn y gymuned leol gan y perchnogion hyn. Golyga hyn wario arian mewn bwytai, tafarndai, modurdai ynghyd a defnyddio gweithwyr lleol i wneud gwaith cynnal a chadw. Roeddynt yn unfrydol yn tybio byddai codi unrhyw fath o bremiwm yn cael effaith negatif ar yr economi leol ac ar dwristiaeth. Dyma enghreifftiau o'r ymatebion -

- *“There is a basic problem in the proposal. Second homes bring in income to the Isle of Anglesey; empty properties do not. Second homes may be let when the owner is not in residence and both when let, and when the owner is in residence, this benefits local traders, businesses and industries - particularly the tourist industry. In addition, second homes already pay 100% Council Tax whereas long-term empty homes normally pay little or nothing for the first year.*

In fairness and recognising that second homes have a positive benefit, second homes and long-term empty properties should therefore be considered as two separate categories. Whilst it may make sense for the Council to derive income from long-term empty properties, and also to encourage their use and occupation and hence added benefit for local traders and businesses, it is likely to be counter-productive to penalise those second homes which are already well used.”

- *“Holiday and second homes should be afforded a discount as per Government guidelines of up to 50% and not be penalised. Council tax is for the provision of local services which, for second homes, are not used in their entirety supporting a logical discount. Tourism supplements coastal areas and the communities to a significant level, the impact holiday homes has on affordable house prices is a poor argument, no matter the cost, and potential home owners need work and a sustainable income! Surely the Council should be focusing on creating jobs rather than potentially decimating the tourist industry! This smells of another poorly thought through local government initiative with no forethought to cause and effect.”*
- *“I believe that any second home owners would look at raising their prices to reflect the difference you may impose thus making Anglesey a less attractive tourist destination. Some may even sell their properties and choose to move their holiday letting businesses elsewhere which would be bad for the tourist and general economy on the island. The reality is that even if all of the holiday homes in Rhosneigr were made available for local residents, the majority of them could not afford the properties. You could lessen the impact by not doing it!”*

- *“Many second home owners have spent large amounts of money renovating run down properties and bringing them back up to a modern standard. It would be penalising those second home owners and discourage others from putting money into these properties. We bought a run down tiny cottage for our own use. We use it every weekend from Friday to Monday. We have re wired, installed a shower, replaced leaking gutters and fascias and fully decorated and carpeted. The garden was a complete wilderness it is now a pleasant and tidy garden much improving the look of the street. The cottage had been on the open market for more than 6 months with no offers from local people. We have used all local people for the renovation as well as putting an enormous amount of time and effort into the refurbishment. We shop locally and feel we add to the local community as well as benefitting ourselves as we love Anglesey so much. If the Council Tax were to be doubled this would possibly mean our selling up. The market could well be flooded with homes that second home owners would have to sell. Young people struggle to obtain mortgages and I am not sure that this would benefit those people. I understand that new homes need to be made available to young people to enable them to remain in their communities but that can only work if there are jobs available to support them and their families. Young people living locally and living on benefits is not the answer. Jobs are needed not penalising second home owners. Capping the increase to say 25% would give funds to the Council without impacting too much on those second home owners who do give something back to the communities that they love.”*
- *“If people have to pay for their 2nd home they may be more likely to rent it out or sell”*
- *“I don't have all the facts and figures but imagine rich people with two houses won't sell up due to 500 or 1000 quid extra a year”*
- *“logic suggests it will reduce the supply of holiday accommodation. however if the supplementary charge is so drastic as to cause a mass sell off of second homes price levels on the Island might fall far enough to make investment for private rental a more attractive proposition.”*
- *“I don't think a 100% increase would have a great impact on house prices. The local people generally can't afford the house prices anyway. Why penalise people who bring money into the village and risk losing it”*
- *“Y farchnad sydd yn penderfynnu prisiau tai ac eiddo, Mae,n amhosib i ddarogan beth fydd y prisia hyn yn y dyfodol yn fy marn I”*
- *“As a resident of the Isle of Anglesey since birth and now a young person employed in the Island I am struggling to be able to afford a deposit to buy my first home in the area that I have lived and grown up in, as the house prices are pushed higher and higher by people buying these homes for their second/ holiday home - and then leave them empty for most of the year. If this continues I may be forced to leave a job I love and my home just to be able to afford to buy my own home. If something isn't done about this soon the beautiful Island that I call home may be forced to 'shut down' and only 'open' during the holiday season, much like a holiday camp!*

I strongly believe that if a tax is imposed upon second homes and homes that are left empty for most of the year, people will think twice about buying them and therefore the house prices should be made more affordable for those of us who live and work here all year long.”

- *“The council has not indicated how it would use the revenue from the council tax premium and what level they anticipate. Without a clear business model, it can only be construed that a punitive charge will have a negative effect as it will seek to artificially distort the market.*

If you told us how much money you are going to raise, how and where you are going to spend it, then I might be able to offer some suggestions as to how to mitigate the effects.

Otherwise I can only see this proposed charge as another form of selective taxation for raising general funds without a clear purpose”

- *“Bringing back’ properties to be used as a main residence is a very simplistic term to a complex property ownership situation that has developed over many decades. A lot of the property in Rhosneigr, Treaddur etc was built specifically for the second home market. These properties would not otherwise exist and so it is not a question of ‘bringing them back’ into ‘local’ ownership. Similarly there is not the argument for saying their use as second homes is disadvantaging local people by keeping prices artificially high. They are an artificial adjunct to the property supply.*

When these properties were built in various waves of development from end of WW1 onwards, various ‘local’ land owners and builders were quite happy to accept the value it brought and this will have fed back into the island economy”

- *“I fail to see how Young people would benefit from long-term empty properties and or rental properties coming onto the housing market. They would still need to raise capital to purchase the full market asking price.*

Therefore, other than providing Anglesey Council with revenue (to enable budgets to be met) I cannot see any other individuals benefitting from the introduction of the proposed council tax increase”

- *“The extra money generated from the increase in tax should go to building affordable houses in areas where house prices are way to high like Rhosneigr for instance. i am a local lad from rhosneigr who as had to move out of my home village where i grew up as a kid due to house prices and no support from the council in helping the local people of Rhosneigr. Many of us have had to move away and are now living else where. Myself even with a good budget of £180,000 and 20% deposit couldnt get me a house in Rhosneigr. House should be built to allow us locals who have had to move away the opportunity to move back and to help the next generation of locals a chance to stay where they grew up. so many affordable houses are been built in affordable areas all over the island but the community of Rhosneigr as just been forgotten about. the poor village is a ghost town in the winter and the local business would defintly benefit by having more locals living in Rhosneigr”*
- *“There is no point in bringing back holiday homes to full time residential use if they were not built as that in the first place”*
- *“Second home owners are less of a burden on council services eg waste production, than full time residents. Seems very unfair to be charged more. Will generate bad will from people who until now have viewed the island very positively.”*
- *“Trearddur Bay has 36% second/holiday homes, however, they pay community charge at the standard rate by property size, which is collected by Anglesey Council. If this were to change I suspect the owners would declare their properties a ‘business’ and tax would be paid into ‘central government’. Would Anglesey council then loose out?”*
- *“Mae rhan fwyaf o ail-dai yn ein hardal ni (sef Rhosneigr) yn dai gwyliau sydd yn wag tra mae'r perchnogion yn eu prif gartrefi. Wyddwn bod rhai perchnogion eraill yn rhentu allan am gyfnod bach fel bod y tai yn wag iddyn nhw dros yr haf.”*
- *“Houses that are currently owned & used as holiday homes will not enter the supply chain for private rented accommodation, this is not the intention of the owners and they will be loath to change. The empty units that are not second homes/ holiday accommodation will be effected and the owners may be encouraged to let them however, I do not see why they would not do that anyway unless the property is not up to required standards and the owner cannot afford to improve in which case a grant should be made available repayable out of pre tax rental income”*

5.3 Gweler crynodeb o'r ymatebion -

Y Dreth Gyngor - ymgynghori 2016 – Cynnigion i gyflwyno premiynau'r Dreth Gyngor ar ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn Ynys Môn

Yn gyffredinol, i ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno â chyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn Ynys Môn?						Canran Ymateb	Cyfanswm Ymateb	
1	Cytuno'n gryf					14.80%	49	
2	Cytuno					6.34%	21	
3	Dim barn					1.21%	4	
4	Anghytuno					7.85%	26	
5	Anghytuno'n gryf					69.79%	231	
Analysis	Mean:	4.11	Std. Deviation:	1.51	Satisfaction Rate:	77.87	atedwyd	331
	Variance:	2.28	Std. Error:	0.08			skipped	0

Nodwch ar ba lefel rydych yn credu y byddai'n fwyaf priodol i osod premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn Ynys Môn						Canran Ymateb	Cyfanswm Ymateb	
1	Dim					64.05%	212	
2	25%					3.93%	13	
3	50%					5.14%	17	
4	75%					1.51%	5	
5	100%					12.08%	40	
6	Arall (nodwch):					13.29%	44	
Analysis	Mean:	2.34	Std. Deviation:	1.96	Satisfaction Rate:	26.71	atedwyd	331
	Variance:	3.85	Std. Error:	0.11			skipped	0

Am eiddo gwag hirdymor, a ddylai'r Awdurdod bennu gwahanol ganrannau (hyd at uchafswm o 100%) ar sail yr hyd o amser y mae'r eiddo wedi bod yn wag?						Canran Ymateb	Cyfanswm Ymateb	
1	Cytuno'n gryf					14.50%	48	
2	Cytuno					20.54%	68	
3	Dim barn					14.50%	48	
4	Anghytuno					11.18%	37	
5	Anghytuno'n gryf					39.27%	130	
Analysis	Mean:	3.4	Std. Deviation:	1.52	Satisfaction Rate:	60.05	atedwyd	331
	Variance:	2.31	Std. Error:	0.08			skipped	0

Pa effaith, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn Ynys Môn yn ei chael ar dwristiaeth yn Ynys Môn?

					Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cadarnhaol				6.34%	21
2	Niwtral				15.11%	50
3	Negyddol				78.55%	260
Analysis	Mean:	2.72	Std. Deviation:	0.57	Satisfaction Rate:	86.1
	Variance:	0.33	Std. Error:	0.03		
					atebwyd	331
					skipped	0

Os ydych wedi nodi effaith 'negyddol', dywedwch wrthym sut gellid lleihau hyn.

					Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestiwn agored				100.00%	223
					atebwyd	223
					skipped	108

Pa effaith, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn ei chael ar gyflenwad llety rhent preifat?

					Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cynydd cyffredionol				20.85%	69
2	Dim effaith				50.76%	168
3	Gostyngiad cyffredinol				28.40%	94
Analysis	Mean:	2.08	Std. Deviation:	0.7	Satisfaction Rate:	53.78
	Variance:	0.49	Std. Error:	0.04		
					atebwyd	331
					skipped	0

Defnyddiwch y lle hwn i wneud sylwadau ar effeithiau posibl ar gyflenwad llety rhent

					Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestiwn agoredn				100.00%	171
					atebwyd	171
					skipped	160

Pa effaith, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn ei chael ar brisiau tai ar yr Ynys?

					Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cynydd cyffredionol				6.04%	20
2	Dim effaith				54.38%	180
3	Gostyngiad cyffredinol				39.58%	131
Analysis	Mean:	2.34	Std. Deviation:	0.59	Satisfaction Rate:	66.77
	Variance:	0.34	Std. Error:	0.03		
					atebwyd	331
					skipped	0

Defnyddiwch y lle hwn i wneud sylwadau ar effeithiau posibl ar brisiau tai. Please use this space to make any comments on possible impacts on house prices

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestiwn agored Open-Ended Question	100.00%	182
		atebwyd	182
		skipped	149

Pa effaith, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn ei chael ar gyflenwad tai fforddiadwy yn Ynys Môn?

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cadarnhaol 	12.69%	42
2	Niwtral 	64.35%	213
3	Negyddol 	22.96%	76
Analysis	Mean: 2.1	Std. Deviation: 0.59	Satisfaction Rate: 55.14
	Variance: 0.35	Std. Error: 0.03	
		atebwyd	331
		skipped	0

Os ydych wedi nodi 'effaith negyddol', dywedwch wrthym sut gellid lleihau hynlf you have indicated 'negative impact' please tell us how this could be lessened

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestiwn agored	100.00%	60
		atebwyd	60
		skipped	271

Pa effaith, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn Ynys Môn yn ei chael i ddod yn ôl â'r fath eiddo u ei defnyddio fel prif

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cadarnhaol 	14.50%	48
2	Niwtral 	63.44%	210
3	Negyddol 	22.05%	73
Analysis	Mean: 2.08	Std. Deviation: 0.6	Satisfaction Rate: 53.78
	Variance: 0.36	Std. Error: 0.03	
		atebwyd	331
		skipped	0

Os ydych wedi nodi 'effaith negyddol', dywedwch wrthym sut gellid lleihau hyn.

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestiwn agored	100.00%	59
		atebwyd	59
		skipped	272

Bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn medru cadw unrhyw gyllid ychwanegol a gynhrychir drwy weithredu'r premiwm a gwario'r cyllid ychwanegol fel y dymunir. Mae Llywodraeth Cymru, serch hynny, yn annog awdurdodau i ddefnyddio unrhyw refeniw ychwanegol a gynhrychir i gynorthwyo i ddiwallu anghenion tai lleol. Mae'r Cyngor yn gofyn sut dylai'r refeniw ychwanegol a gynhrychir cael ei wario -

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Dylid defnyddio'r refeniw ychwanegol i ddod yn ôl â rhagor o ail gartrefi neu eiddo gwag hirdymor at y pwrpas i'w defnyddio'n barhaol gan drigolion lleol,		32.33% 107
2	Dylid gwario'r refeniw ychwanegol ar gyfer gwasanaethau'r Cyngor yn gyffredinol?		67.67% 224
Analysis	Mean: 1.68 Std. Deviation: 0.47 Satisfaction Rate: 67.67	atebwyd	331
	Variance: 0.22 Std. Error: 0.03	skipped	0

Pa effaith, os o gwbl, ydych chi'n meddwl y bydd cyflwyno premiwm Treth y Cyngor ar gyfer ail gartrefi ac eiddo gwag hirdymor yn Ynys Môn yn ei chael ar yr iaith Gymraeg ar yr Ynys?

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cadarnhaol		11.78% 39
2	Niwtral		77.04% 255
3	Negyddol		11.18% 37
Analysis	Mean: 1.99 Std. Deviation: 0.48 Satisfaction Rate: 49.7	atebwyd	331
	Variance: 0.23 Std. Error: 0.03	skipped	0

Os ydych wedi nodi effaith 'negyddol', dywedwch wrthym sut gellid lleihau hyn.

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestiwn agored	100.00%	29
		atebwyd	29
		skipped	302

Defnyddiwch y lle hwn i wneud sylwadau neu awgrymiadau eraill sydd gennych. please use this space to make any other comments or suggestions you have

		Canran Ymateb	Cyfanswn Ymateb
1	Cwestien agored	100.00%	208
		atebwyd	208
		skipped	123

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	CYNGOR LLAWN
Dyddiad:	10 Mawrth 2016
Pwnc:	Adroddiad ar yr Adolygiad o Bolisi Trwyddedu yr Awdurdod
Aelod(au) Portffolio:	Y Cyng. John Arwel Roberts
Pennaeth Gwasanaeth:	Jim Woodcock
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	Dafydd Merfyn Jones 01248 752847 dmjpp@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	Aelod Portffolio Richard Dew

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

I gymeradwyo'r adroddiad a mabwysiadu'r Polisi diwygiedig - yn dilyn Adolygiad o Bolisi Trwyddedu yr Awdurdod

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Mae'n ofynnol o dan dermau'r Ddeddf Trwyddedu 2003 i'r Awdurdod adolygu ei Bolisi Trwyddedu bob pum mlynedd. Fodd bynnag mae dyfodiad y Mesur Dadreoli ynghyd a newidiadau mewn rhannau eraill o ddeddfwriaeth gyfredol yn golygu bod angen adolygiad cynnar. Mae'r adolygiad yn cael ei gynnal fel rhan o weithred cydweithiol gyda'r Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Mae unrhyw beth sy'n ymwneud ar Polisi Trwyddedu yn fater i'r Cyngor Llawn.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydy – Mae unrhyw weithgareddau sy'n ymwneud â Trwyddedu, o dan termau Rhan 5 – 8 or Ddeddf Trwyddedu 2003 yn priodol i'r Cyngor Llawn

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

Nid oes unrhyw gost ychwanegol i'r Awdurdod a gallai'r Policy arwain at gynnydd mewn incwm.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim sylwadau
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Dim sylwadau
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Wedi cymeradwyo'r polisi.
4	Safonau Y Masnach Iechyd yr Amgylchedd Cynllunio Twristiaeth Gwasanaethau Cymdeithasol	
5	Eiddo	
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	
7	Sgriwtini	
8	Aelodau Lleol	Ni dderbyniwyd sylwadau
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Heddlu – Dim sylwadau Gwasanaeth Tân Bwrdd Iechyd Betsi Cadwaladr

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)		
1	Economaidd	Mae'r Polisi Trwyddedu'n nodi'r broses broses briodol a'r sylw a roddir gan yr Awdurdod i fater gwerthu a chyflenwi alcohol, adloniant a reoleiddir a lluniaeth sydd ar gael yn hwyr y nos ar hyd a lled yr ardal.
2	Gwrthdodi	Darparu ar gyfer amrediad eang o gyfleon cyflogaeth mewn amgylchedd a gymeradwywyd ac sy'n ddiogel.
3	Trosedd ac Anhrefn	Mae Rheoli Trosedd ac Anhrefn yn un o 4 prif amcan y Ddeddf a'r Polisi a gymeradwywyd gan yr Awdurdod
4	Amgylcheddol	Mae'r amgylchedd lleol yn cael ei gwarchod gan Amodau
5	Cydraddoldebau	Rhodddwyd sylw llawn i Asesiad o'r Effaith o ran Cydraddoldeb. Fodd bynnag, gan fod y Polisi Diwygiedig wedi ei seilio i raddau helaeth ar y

		Polisi cyfredol a fabwysiadwyd yn hwyr yn 2013, mae'n parhau i gydymffurfio gyda'r Deddf a chanllawiau cyffredinol ac ni ragwelir unrhyw effeithiau andwyol.
6	Arall	Mae'n gwella'r cydweithio gyda Gwasanaethau Argyfwng eraill, Awdurdodau Cyfrifol eraill ac Awdurdodau eraill yng Ngogledd Cymru.

F - Atodiadau:

Atodiad A – Y Polisi diwygiedig yn cynnwys yr egwyddorion, rheolau a chanllawiau, dull defnyddio, ystyriaethau iechyd cyhoeddus, newidiadau diweddar i'r ddeddfwriaeth a rhestr o'r termau.

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

Deddf Trwyddedu 2003
 Mesur Dadreoli 2015
 Canllawiau'r Swyddfa Gartref a gyhoeddwyd dan adran 182 Deddf Trwyddedu 2003
 Deddf Cerddoriaeth Fyw 2012
 Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Trosedd a Phlisma 2014

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

POLISI TRWYDDEDU

1. Cefndir
2. Sgôp a graddau'r Ddeddf Trwyddedu
3. Amcanion Trwyddedu
4. Effaith Gronnol, Ardoll Hwyr y Nos, Gorchmynion Cyfyngu ar Werthu Alcohol yn Fuan yn y Bore
5. Cynllunio/Rheolaeth Adeiladu
6. Ceisiadau am Grantiau Newydd ac Amrywiad o'r Telerau ac Amodau
7. Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro
8. Trwyddedau Personol
9. Trwydded Adeilad Clwb
10. Atodlen Weithredu
11. Oriau Gweithredu
12. Camau Gorfodi
13. Proses Drwyddedu
14. Pwyllgor Trwyddedu
15. Gwybodaeth ychwanegol

Atodiad "A" - Cyfarwyddyd ynglŷn â'r drefn ar gyfer Ymgeiswyr/Dirprwyo
Swyddogaethau

Atodiad "B" – Iechyd Cyhoeddus

Atodiad "C" Amodau Trwyddedu Mandadol

Atodiad "D" Newidiadau Deddfwriaethol Diweddar

Atodiad "E" Rhestr Termau

1. Cefndir

1.1 Seiliwyd y Datganiad Polisi Trwyddedu ar Ddeddf Trwyddedu 2003. Gwelir yn y ddogfen hon y polisiau hynny y bydd y Cyngor yn eu gweithredu pan fydd yn penderfynu ynglŷn â cheisiadau ar gyfer y canlynol:

- Mân-werthu alcohol;
- Cyflenwi alcohol gan neu ar ran clwb i, neu ar orchymyn, aelod o'r clwb;
- Darparu lluniaeth hwyrnos (bwyd neu ddiodydd poeth o unrhyw adeiladau rhwng 23.00 a 05.00) a
- Darparu adloniant rheoledig ar gyfer y cyhoedd neu aelodau o glwb neu gyda'r bwriad o wneud elw gan gynnwys codi arian tuag at elusen pan fydd yr adloniant yn cynnwys :
 - Perfformiad theatr neu arddangos ffilm
 - Chwaraeon dan do
 - Gornest baffio/reslo
 - Cerddoriaeth fyw
 - Cerddoriaeth wedi ei recordio
 - Perfformiad dawn
 - Darparu cyfleusterau i chwarae cerddoriaeth – *i'w dynnu oherwydd y Ddeddf Cerddoriaeth Fyw*
 - Darparu cyfleusterau dawn.
 - Deddf Cerddoriaeth Fyw – gweler Atodiad D

1.2 Ceir cyfarwyddyd yn Atodiad A ynglŷn â'r drefn gywir i ymgeiswyr a'r rhai sy'n gwneud sylwadau.

1.3 Mae Ynys Môn yn ardal wledig a chanddi boblogaeth o 70,000. Mae'r rhan fwyaf o bobl yn byw yn nhrefi Caergybi, Llangefni, Amlwch a Biwmares ac mae amryw o bentrefi'n amgylchynu'r trefi hyn, pob un â'i gymeriad unigryw ei hun. Mae gan yr ynys 129 milltir o arfordir ac mae'n denu nifer helaeth o ymwelwyr, yn enwedig dros y prif gyfnodau gwyliau.

1.4 Ychydig iawn o 'glybiau nos' cydnabyddedig neu grynodiad dwys o eiddo trwyddedig sydd yno ar yr ynys, ac mae neuaddau pentref ac ysgolion yn darparu lleoliadau ar gyfer digwyddiadau cymdeithasol a diwylliannol. Mae nifer o gyngherddau a sioeau awyr agored yn ffurfio'r digwyddiadau mwy eu maint a digwyddiadau dros dro.

2. Sgôp a graddau'r Ddeddf Trwyddedu

2.1 Cyfrifoldeb y Cyngor yw cyflawni ei ddyletswyddau dan ddarpariaethau'r Ddeddf er mwyn hybu'n gyfartal yr amcanion trwyddedu a ganlyn:

- **Rhwystro Trosedd ac Anrhefn;**
- **Diogelwch y Cyhoedd;**
- **Rhwystro Niwsans Cyhoeddus; ac**
- **Amddiffyn Plant rhag Niwed.**

- 2.2 Cydnabyddir mai un ffordd yn unig o gyflawni'r amcanion hyn yw'r swyddogaeth drwyddedu. Bydd y Cyngor yn parhau i weithio gyda'r Cymunedau Lleol, yr Heddlu, busnesau lleol a chydranddeiliaid a phartneriaid perthnasol arall.
- 2.3 Mae'n rhaid i'r awdurdod gydymffurfio gyda deddfwriaethau eraill wrth gyflawni ei swyddogaeth drwyddedu:

- Yn unol ag Adran 17 Deddf Trosedd ac Anrhefn 1988 rhaid i awdurdodau wneud cymaint ag sy'n rhesymol i rwystro trosedd ac anrhefn yn y gymuned.
- Dan ddarpariaethau'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol a weithredir gan Ddeddf Hawliau Dynol 1988, mae dyletswydd ar awdurdodau cyhoeddus i amddiffyn hawliau'r unigolyn dan amgylchiadau amrywiol .
- Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith a Deddf Iechyd 2006 (Adeiladau Di-fwg 2007);
- Deddf Gwarchod yr Amgylchedd 1990;
- Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd 1995 a Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol 2003
- Rheoliadau Awdurdodau Lleol (Yfed Alcohol mewn Mannau Cyhoeddus dynodedig) 2001. Deddf Iechyd 2006
- Deddf Gostwng Troseddau Treisgar 2006 a Deddf Trosedd ac Anrhefn 1998
- Deddf Trosedd a Diogelwch 2010 ac Atodlen 7 Deddf Plismona a Throsedd 2009
- Deddf Cysylltiadau Hiliol 1976 fel y cafodd ei diwygio gan ddeddf Cysylltiadau Hiliol (Diwygiad) 2000
- Deddf Hapchwarae 2005. Deddf Gorfodi Rheoleiddiol a Sanctiynau 2008
- Cyfarwydddeb Gwasanaeth yr Undeb Ewropeaidd. Rheoliadau Darparu Gwasanaethau 2009
- Deddf Cydraddoldebau 2010
- Deddf yr Heddlu a Chyfrifoldeb Gymdeithasol 2011
- Y Ddeddf Cerddoriaeth Fyw
- Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol, Troseddau a Phlisona 2014, y Ddeddf Mewnffudo.

Nodiadau:- Pan fydd y gyfraith eisoes yn gosod rhwymedigaethau statudol ar yr ymgeiswyr ni fydd y Cyngor yn gosod yr un dyletswyddau neu rai tebyg fel amod ar drwydded yr adeilad, deilydd y drwydded na'r clwb.

- 2.4 Bydd yr Awdurdod Trwyddedu yn ceisio cyflawni'r dyletswyddau hynny a ddynodir mewn Strategaethau eraill gan y Llywodraeth i'r graddau y byddent yn cael effaith ar amcanion y Mesur Trwyddedu. Gweler yr enghreifftiau isod o'r Strategaethau hyn:

- Cynllun Gweithredu i fynd i'r afael â throseddau, anrhefn a niwsans sy'n gysylltiedig ag alcohol;
- Mynychu Clybiau yn ddiogel;
- Rheoliad Llywodraeth Leol / Côt Ymarfer y Sefydliad Safonau Masnach ar Bryniannau Prawf
- Strategaeth Gostwng Trosedd ac Anrhefn
- Concordat Gorfodi
- Strategaeth Alcohol y Llywodraeth a gyflwynwyd i'r Senedd ym Mawrth 2012

Nid yw llawer o'r strategaethau hyn yn ymwneud yn uniongyrchol â hyrwyddo'r pedwar amcan trwyddedu ond cânt effaith anuniongyrchol arnynt. Mae cydgysylltu ac integreiddio polisiâu, strategaethau a chynlluniau o'r fath felly yn hanfodol ac fe'u hamlinellir yn Strategaeth y

Llywodraeth y disgwylir iddi edrych ar isafswm pris fesul uned, gan integreiddio strategaethau iechyd, gofal cymdeithasol, cyfiawnder troseddol ac addysg.

- 2.5 Bydd y Cyngor hefyd yn dwyn i sylw fentrau sydd yn berthnasol i faes trwyddedu:
- *Camerâu Teledu CC yng nghanol y dref*
 - *Gorchmynion Gwahardd o Ganol y Dref*
 - *Canllawiau Mynychu Clybiau yn ddiogel*
 - *Cynllun "Pub Watch"*
 - *Grŵp Ymgynghori ar Ddiogelwch Digwyddiadau*
- 2.6 Diben y drefn drwyddedu yw caniatáu parhau i werthu alcohol a darparu gweithgareddau trwyddedig mewn modd fydd yn sicrhau diogelwch y cyhoedd ac na fydd er afles i drigolion nac ychwaith yn amharu ar fwynderau. Dymuniad y Cyngor yw hwyluso adeiladau sydd dan reolaeth dda gyda deiliaid trwyddedau yn dangos sensitifrwydd i'r effaith ar drigolion lleol.
- 2.7 Mae'r Cyngor yn sylweddoli fod y diwydiant adloniant yn y Sir hon yn cyfrannu tuag at yr economi lleol. Mae'n denu ymwelwyr a thwristiaid, yn creu trefi a phentrefi bywiog ac yn gyflogwr mawr. Yn ogystal bydd gan deiliaid masnachol ddisgwyliadau dilys o ran cael amgylchedd sydd yn ddeniadol i fusnesau. Ond dylid sicrhau cydbwysedd hefyd gydag anghenion y trigolion y mae gan y Cyngor gyfrifoldeb i'w gwarchod.
- 2.8 Bydd y Cyngor hefyd yn edrych ar yr ystyriaethau ehangach sy'n cael effaith ar fwynderau'r ardal. Bydd y rhain yn cynnwys taflu sbwriel a baeddu, sŵn, troseddu ar y strydoedd a chapasiti isadeiledd y sir ac adnoddau'r heddlu i ymdopi gyda mewnlif o ymwelwyr, yn enwedig gyda'r nos.
- 2.9 Mabwysiadwyd y polisi hwn gan y Cyngor ac mae'n amlinellu sut y bydd yn trin ceisiadau am drwyddedau adeiladau a thrwyddedau personol. Wrth fabwysiadu'r polisi hwn mae'r Cyngor yn cydnabod y bydd pob un cais yn cael ei ystyried yn ôl ei haeddiant.
- 2.10 Diben y Datganiad o'r Polisi Trwyddedu yw cynorthwyo swyddogion ac aelodau i wneud penderfyniad ar gais penodol gan fanylu ar y materion hynny y rhoddir ystyriaeth iddynt fel arfer. Yn ogystal, mae'r Polisi yn ceisio rhoi gwybodaeth glir i ymgeiswyr, trigolion a deiliaid a buddsoddwyr eraill i'w galluogi hwynt i drefnu symud i'r Sir, neu aros neu fuddsoddi ynddi gyda rhywfaint o sicrwydd.
- 2.11 Mae Ddeddf Trwyddedu 2003 yn gwneud darpariaeth ar gyfer adolygu ac ymgynghori ar y polisi hwn (a weithredwyd gyntaf yn Ionawr 2005) o bryd i'w gilydd. Fodd bynnag, yn sgil cyflwyno Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 cafodd y polisi ei adolygu yn Ebrill 2012 ac wedyn ym mis Ionawr 2013.
- Canolbwyntiodd yr adolygiad ym mis Rhagfyr 2012 ar Ddeddf Cerddoriaeth Fyw 2011 a ddaeth i rym ar 1 Hydref a'r Ardoll Hwyr y Nos a Chyfyngiadau Cyfyngu ar Werthu Alcohol yn Fuan yn y Bore a ddaeth i rym ar 31 Hydref 2012. Adolygwyd y fersiwn ddiweddaraf a chyfredol hon yn hwyr yn 2015 a daeth yn ddeddf ar 24 Chwefror, 2016.
- 2.12 Fel arfer bydd y polisiau'n berthnasol ar gyfer unrhyw gais am drwydded y penderfynir arno ar ôl y dyddiad pryd y penderfynodd y Cyngor weithredu'r polisiau hyn, beth bynnag fo dyddiad cyflwyno'r cais yn y lle cyntaf. Mae'r polisi hwn yn ymwneud â;

- 2.13 Os bydd y Canllawiau a gyhoeddwyd gan y Llywodraeth dan Adran 182 Deddf Trwyddedu 2003 yn cael eu diwygio ar unrhyw adeg, bydd raid i'r Awdurdod Trwyddedu gymryd y canllawiau hynny i ystyriaeth lle maent yn gwyro oddi wrth y Polisi hwn.
- 2.14 Bydd raid i'r Cyngor gymryd i ystyriaeth sylwadau a wnaed gan yr Awdurdod Iechyd Cyhoeddus sy'n un o'r Awdurdodau Cyfrifol ychwanegol yr ymgynghorir â nhw ynghylch Trwyddedau Adeiladau. Er nad oes Amcan Trwyddedu penodol sy'n ymwneud â'r maes Iechyd, mae'n rhesymol i Awdurdod Iechyd wneud sylwadau ar ddiogelwch y cyhoedd o fewn sgôp yr economi gyda'r nos ac ar unrhyw straen a roddir ar ei wasanaethau a'i adnoddau.
- 2.15 Bydd raid i'r Cyngor gymryd i ystyriaeth sylwadau a wnaed gan yr Adran Trwyddedu sy'n un o'r Awdurdodau Cyfrifol ychwanegol yr ymgynghorir â hwy ynghylch Trwyddedau Adeiladau. Bydd hyn yn galliogi yr Awdurdod Trwyddedu i gymryd camau ymhellach yn ogystal ar swyddogaeth cydcysyllty presenol a gellir gwrthod, cael gwared ar neu arolygu trwyddedau heb orfod derbyn sylwadau gan bartïon eraill.

3.0 Amcanion Trwyddedu Rhwystru Trosedd ac Anrhefn

- 3.1 Dylai'r Datganiad Polisi Trwyddedu, ynghyd â'r trefniadau a'r amodau sydd yn rhan o'r broses, hybu'r Amcanion Trwyddedu (gweler paragraff 1.3):
- 3.2 Bydd y Cyngor yn defnyddio amrediad cyflawn o fesurau gan gynnwys rheolaeth gynllunio, rheolaeth trafndiaeth, polisiau a phwerau trosedd ac anrhefn. Bydd y Cyngor yn sefydlu partneriaethau er mwyn cyd-weithio'n agos gyda'r heddlu, yr awdurdod tân, y Bwrdd Iechyd Lleol, busnesau lleol, cynrychiolwyr yn y gymuned a phobl leol i gyflawni'r amcanion hyn.
- 3.3 Bydd y Cyngor yn rhoi sylw i Ddeddf Trosedd ac Anrhefn 1998 sydd yn rhoi cyfrifoldeb ar y Cyngor i rwystro/gostwng trosedd ac anrhefn yn y gymuned.
- 3.4 Gostwng lefelau troseddu mewn ardaloedd penodol yw un o flaenoriaethau pwysicaf Strategaeth Trosedd ac Anrhefn y Cyngor. Felly bydd y polisi yn rhoi sylw i effaith debygol trwyddedu ar drosedd ac anrhefn ar yr ynys, yn enwedig pan fydd yn ystyried lleoliad, effaith, gweithrediad a rheolaeth yr holl geisiadau tebygol am drwydded a cheisiadau i adnewyddu neu amrywio trwyddedau.

Bydd y Cyngor yn rhoi sylw priodol i sylwadau Gwasanaeth Heddlu Gogledd Cymru, ac eithrio lle mae tystiolaeth glir nad ydynt yn berthnasol, a bydd yn ymgynghori gyda hwy fel un o'r Awdurdodau Cyfrifol sydd yn ymwneud â cheisiadau am Drwyddedau Adeiladau a Rhybuddion Digwyddiadau Dros Dro.

3.5 **Mynychu Clybiau yn Ddiogel**

Dymuna'r Cyngor hybu egwyddorion "Mynychu Clybiau yn Ddiogel". Bydd yn argymhell canllawiau cyfredol y Swyddfa Gartref yn y cyswllt hwn i Ddeiliad Trwyddedau Adeilad a Deiliaid Tystysgrif Adeilad Clwb. Gellir gosod amodau trwyddedu priodol a chymesur i reoli'r amgylchedd mewn rhai adeiladau perthnasol er mwyn cyflawni amcanion "Mynychu Clybiau yn Ddiogel".

3.6 **Cyffuriau**

Bydd angen gosod amodau arbennig ar rai mathau o leoliadau er mwyn gostwng y posibilrwydd o werthu a defnyddio cyffuriau ac i greu awyrgylch mwy diogel ar gyfer y rheini na fyddent efallai yn ymwybodol o faterion o'r fath. Bydd yr amodau hyn yn ystyried yr arweiniad a gafwyd gan y Swyddfa Gartref ac y cyfeiriwyd ato uchod ynglŷn â Mynychu Clybiau yn Ddiogel. Bydd y Cyngor yn ymgynghori gyda'r Heddlu a chyda'r Timau Gweithredu Cyffuriau lleol ym mhob achos pan fydd angen gosod yr amodau hyn.

3.8 **Goruchwylwyr ar y Drysau**

Efallai y bydd y Cyngor yn penderfynu y bydd angen goruchwylwyr mewn rhai adeiladau er mwyn gostwng lefelau trosedd ac anrhefn ac er mwyn eu rhedeg yn fwy diogel. Os digwydd hynny caiff y Cyngor osod amod y dylid cyflogi goruchwylwyr trwyddedig ar y drysau (Awdurdod Diwydiant Diogelwch) naill ai trwy gydol yr amser neu ar yr adegau hynny pan ddigwydd rhai gweithgareddau trwyddedig ac yn unol â'r nifer a'r gymhareb a bennir gan y Cyngor.

3.9 **Ardoll Hwyr y Nos**

Yn sgil newidiadau yn y brif ddeddfwriaeth trwy Ddeddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011, roedd posib i'r awdurdod fabwysiadu grym lleol ychwanegol i gynorthwyo i reoli unrhyw effaith andwyol y gallai'r economi hwyr y nos ei gael ar y gymuned leol, gan gynnwys costau gorfodaeth a rheoli. Gallai'r Ardoll hon ganiatáu'r awdurdod i ofyn am gyfraniad gan gyflenwyr alcohol sydd ar agor yn hwyr tuag at gostau plismona mewn perthynas â'r agwedd honno ar yr economi.

3.10 **Cyfyngiadau Cyfyngu Plygeiniol**

Mae'r Cyfyngiadau Cyfyngu Plygeiniol yn cael eu gweld fel pecynnau syml y gall yr awdurdod eu defnyddio i symud ffocws yr economi hwyr y nos oddi wrth yfed problemus pe bai mesurau o'r fath yn hyrwyddo'r amcanion trwyddedu. Yn dechnegol, ar ôl cyfnod o ymgynghori a gwrandawriad posib, gellid gostwng oriau agor eiddo problemus ac eiddo mewn ardaloedd problemus rhwng hanner nos a 0600.

Diogelwch y Cyhoedd

3.11 Dymuna'r Cyngor anelu at safonau uchel o ddiogelwch i'r cyhoedd mewn perthynas â'r adeiladau a'r gweithgareddau o fewn sgôp Deddf Trwyddedu 2003 a'r Rheoliadau Dim Ysmygu a nodir yn Neddf Iechyd 2006 .

3.12 Ymgynghorir gydag Adain Iechyd Yr Amgylchedd yn y Cyngor sydd yn Awdurdod â Chyfrifoldeb yn hyn o beth i gymell iechyd a diogelwch mewn adeiladau perthnasol ac fe gaiff ei swyddogion hefyd weithredu fel y Sawl sydd ag Awdurdod i sicrhau cydymffurfiaeth gyda Deddf Trwyddedu 2003.

3.13 Mae'r Cyngor yn cydnabod na fydd dyletswyddau cyffredinol iechyd a diogelwch bob amser yn cynnwys rhai materion penodol a gyfyd mewn tai trwyddedig mewn cysylltiad â rhai mathau o adloniant ac felly bydd angen gosod amodau ar drwydded/dystysgrif.

3.14 Pan fydd angen Trwydded Adeilad neu Dystysgrif Adeilad Clwb caiff y Cyngor ddewis rhai amodau os ydynt yn briodol ac yn gymesur. Bydd yr amodau hyn yn briodol ar gyfer natur y gweithgareddau a ragnodwyd yn y rhestr weithredoedd a byddant yn adlewyrchu'r pedwar amcan trwyddedu a benodir ym mharagraff 1.3.

3.15 Mae'r Cyngor o'r farn y dylid darparu'r un lefel o warchodaeth iechyd a diogelwch pan fydd gwirfoddolwyr neu bwyllgor clwb, adeiladau cymunedol neu gymdeithas yn trefnu gweithgareddau ag a ddarperir pan fydd perthynas rhwng cyflogwr a'r cyflogedig yn bodoli, beth bynnag fo'r dyletswyddau cyfreithlon dan y ddeddfwriaeth iechyd a diogelwch.

3.16 Pan fydd unrhyw amodau wedi'u gosod ar Drwydded Adeiladau neu Dystysgrif Adeiladau Clwb, gall Swyddog Awdurdodedig ar ran y Cyngor archwilio'r adeiladau hynny ar unrhyw adeg resymol er mwyn sicrhau y cydymffurfir gyda'r amodau.

3.17 Byddai'r Cyngor yn disgwyl i drefnwyr digwyddiadau mawr, lle cynhelir gweithgareddau y mae angen trwyddedau ar eu cyfer, baratoi cynllun rheoli ar gyfer y digwyddiad gan gynnwys asesiadau risg priodol wedi ei rhoi ger bron y Grŵp Ymgynghori ar Ddiogelwch Digwyddiadau

3.18 Diogelwch Tân

Bydd y Cyngor yn rhoi sylw priodol i sylwadau Gwasanaeth Tân Gogledd Cymru a bydd yn ymgynghori gyda hwy fel un o'r Awdurdodau â Chyfrifoldeb sydd yn ymwneud â cheisiadau am drwyddedau a thystysgrifau.

3.19 Caiff y Cyngor ddewis yr amodau priodol a chymesur mewn cysylltiad â materion iechyd a diogelwch ac wedi ymgynghori gyda Gwasanaeth Heddlu Gogledd Cymru.

Bydd Rheoliadau Rhagofalon Tân (Lle Gwaith) 1997 (diwygiad) yn berthnasol mewn unrhyw adeiladau lle bydd gweithgaredd yn digwydd. Gorfodir y rheoliadau hyn gan Wasanaeth Tân Gogledd Cymru a bydd dyletswydd statudol ar oruchwylwyr adeiladau i gynnal eu hasesiadau risg eu hunain ar gyfer pob adeilad.

Dylai'r ddogfen Asesiad Risg roi sylw i'r ffigyrau defnydd ar gyfer eiddo trwyddedig.

Atal Niwsans Cyhoeddus

3.20 Pan fydd y Cyngor yn dyfarnu ynghylch yr hyn sydd yn creu niwsans bydd yn canolbwyntio ar effaith afresymol y gweithgareddau trwyddedig yn yr adeiladau perthnasol ar y rheiny sydd yn byw ac yn gweithio yn y cyffiniau. Byddent yn ymwneud yn bennaf â'r canlynol

- Sŵn o'r adeiladau
- Gwastraff
- Sbwriel

- Meysydd Parcio
- Difwyno'r Golau
- Arogleuon andwyol
- Ymddygiad/Anrhefn

- 3.21 Pan fydd y Cyngor yn ystyried yr effaith bosibl a gaiff unrhyw dŷ trwyddedig ar yr ardal oddi amgylch i'r adeilad hwnnw, bydd y Cyngor yn cymryd i ystyriaeth y math o weithgaredd adloniant, yr oriau gweithredu a fwriedir, uchafswm y nifer a ddeil yr adeilad, natur yr ardal a'r agosrwydd at y trigolion lleol. Gallai opsiynau ychwanegol gynnwys cyflwyno Gorchmynion Cyfyngu Plygeiniol neu hyd yn oed Ardoll Hwyr y Nos yn yr ardal honno.
- 3.22 Gorfodir darpariaethau Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990 gan yr Adain Iechyd Yr Amgylchedd sydd yn ymwneud â niwsans sŵn ac fe ymgynghorir gyda'r Adran honno ynghylch unrhyw adeiladau os amherir ar y trigolion neu'r gymuned fusnes. Ymgynghorir gyda nhw hefyd mewn perthynas ag atal niwsans cyhoeddus ac ar dderbyn Rhybudd Digwyddiad Dros Dro.
- 3.23 Bydd y Cyngor yn defnyddio'r rhestr o amodau trwyddedu i reoli sŵn a ddaw o unrhyw adeilad ac i gynghori datblygwyr ynghylch y trefniadau gostegu sŵn y mae eu hangen ar gyfer adeiladau newydd (gweler y "Canllawiau Ymarfer Da ynghylch Rheoli Sŵn o Dafarndai a Chlybiau"). Gosodir amodau sy'n fwy caeth ar gyfer rheoli sŵn mewn ardaloedd lle mae'r adeilad yn gyfagos i eiddo preswyl.
- 3.24 Ni fydd y Cyngor yn gosod amodau ar adeiladau trwyddedig na fyddant dan reolaeth uniongyrchol y trwyddedai/tafarnwr nac unrhyw amodau ar faterion nad ydynt yn gysylltiedig â chyffiniau'r anheddau hynny.
- 3.25 Yn ogystal mae gan Heddlu Gogledd Cymru hawliau a roddir gan y Ddeddf Trwyddedu 2003 i reoli sŵn o adeiladau; pe byddai angen iddynt ddefnyddio'r grym hwn byddant yn cysylltu, pan fo hynny'n bosibl, â'r Cyngor yn unol â'r protocol ynghylch gorfodaeth.
- 3.26 Cyfrifoldeb personol yr unigolyn fydd rheoli unrhyw sŵn neu aflonyddwch a achosir wrth gyrraedd a gadael yr adeiladau a gall yr Heddlu orfodi'r gyfraith yn y modd arferol o ran anhrefn ac ymddygiad gwrthgymdeithasol.
- 3.27 Bydd y Cyngor yn cydbwyso'r posibilrwydd o aflonyddu ar gymunedau gyda'r angen i hybu a chefnogi cerddoriaeth fyw, dawnsio a theatr.
- 3.28 Mae cyflwyno rheoliadau dim ysmegu dan delerau Deddf Iechyd 2006 â goblygiadau o ran y posibilrwydd o niwsans cyhoeddus trwy arogleuon drwg a sŵn o dyrfaoedd sy'n ymgynnull y tu allan i eiddo trwyddedig i ysmegu. Dylai Goruchwylwyr Adeilad Dynodedig fod yn ymwybodol yr erys dyletswydd statudol i lynu wrth y pedwar amcan trwyddedu.
- 3.29 Bydd y Cyngor yn gweithio gyda Gweithredwyr Adeiladau Trwyddedig i sicrhau y glydir wrth holl delerau priodol Deddf Cymdogaethau Glân a'r Amgylchedd 2006.
- 3.30 Mae Deddf Ymddygiad Gwrthgymdeithasol 2003 yn gwneud darpariaeth ar gyfer cau adeilad am hyd at 24 awr os yw sŵn o adeilad trwyddedig yn achosi niwsans.

Amddiffyn Plant rhag Niwed

- 3.31 Mae'r Cyngor yn cydnabod y gellir cyflwyno cais am drwydded ar gyfer dewis eang o adeiladau megis theatrau, sinemâu, tai bwyta, tafarndai, clybiau nos, caffis, siopau pryd ar y stryd, neuaddau pentref ac ysgolion. Ni fydd plant yn cael eu rhwystro mewn unrhyw ffordd rhag iddynt gael dod i mewn i adeiladau o bob math oni fydd yn briodol a chymesur gwneud hynny er lles diogelwch y plant.
- 3.32 Pan fydd y Cyngor yn ystyried ceisiadau am drwyddedau bydd yn cymryd i ystyriaeth yr hanes a berthyn i adeilad arbennig a natur y gweithgareddau y bwriedir eu cynnal yn yr adeilad hwnnw pan fydd yn ystyried unrhyw opsiynau a fyddai'n briodol i ddiogelu plant rhag niwed. Er enghraifft:
Pan fu collfarn flaenorol am werthu alcohol i rywun o dan 18 oed neu pan fydd tystiolaeth fod yfed dan oed yn digwydd (gan gynnwys unrhyw gamau a gymerwyd gan Adain Safonau Masnach y Cyngor ynghylch prynu ar brawf mewn cysylltiad â chyflenwi alcohol);
- Pan fydd cysylltiad agored gyda defnydd a gwerthiant cyffuriau;
 - Pan fydd elfen gref o hapchwarae yn yr adeilad; neu
 - Pan fydd adloniant o fath rhywiol neu adloniant i oedolion yn cael ei gynnig yn aml
- 3.33 Mewn amgylchiadau megis y rheiny ym mharagraff 6.2, yna caiff y Cyngor osod amodau megis y rhai a ganlyn ynghlwm wrth y drwydded i amddiffyn plant rhag niwed
- Cyfyngu ar yr oriau pan gaiff plant fod yn yr adeilad;
 - Cyfyngu ar oedran y sawl sydd yn cael bod yn yr adeilad (tan 18 oed);
 - Cyfyngu ar ba bryd y cynhelir rhai digwyddiadau ; neu
 - Bod angen oedolyn yn gwmni i blentyn
- 3.34 Mae Deddf yr Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 yn caniatáu i Awdurdodau Trwyddedu a'r Heddlu y dewis o orfodi cyfnod o gau gwirfoddol am hyd at bythefnos (48 awr ar y lleiaf) yn achos adeilad lle gwerthir alcohol yn gyson i blant. Defnyddir yr opsiwn hwn yn hytrach nag erlyn mewn rhai achosion. Mae'r ddirwy uchaf wedi cael ei chodi i £20,000.
- 3.35 Pan fydd nifer helaeth o blant yn debygol o fod mewn adeilad trwyddedig, er enghraifft ar gyfer sioe blant neu bantomeim, bydd y Cyngor angen nifer priodol o staff (wedi eu gwirio gan y Swyddfa Cofnodion Troseddol) er mwyn sicrhau diogelwch y plant.
- 3.36 Pan fydd caniatâd wedi'i roi i ddangos ffilmiau bydd yr awdurdod yn disgwyl i'r adeilad gydymffurfio gyda chyfyngiadau oedran yn unol ag argymhellion Dosbarthiadau Ffilm y Bwrdd Prydeinig. *Saif y rheol gyffredinol hon ac ni fydd yr awdurdod yn gwyro o'r rheol ac eithrio mewn achosion eithriadol iawn.*
- 3.37 Ni ddangosir unrhyw ffilm mewn adeilad trwyddedig os yw'n debygol y bydd yn:
- Creu anrhefn;

- Ennyn casineb neu ysgogi trais tuag at unrhyw ran o'r gymdeithas ar sail lliw, hil neu dras ethnig neu genedlaethol, anabledd, credoau neu gyfeiriadedd rhywiol.

3.38 Ni fydd y Cyngor yn gosod unrhyw amodau a fydd yn gofyn yn benodol am fynediad i blant i unrhyw adeilad. Pan na fydd cyfyngiad mater i'r trwyddedai unigol neu i'r clwb fydd trefnu mynediad.

3.39 Mae Deddf Trwyddedu 2005 yn caniatáu elfen o hapchwarae siawns cyfartal mewn adeilad trwyddedig ynghyd â nifer gyfyngedig o beiriannau gemau a bydd raid i'r Cyngor neu Oruchwyliwr Dynodedig yr Adeilad fonitro presenoldeb plant neu bobl fregus.

3.40 **Mannau Adloniant Rhywiol** – Gyda chyflwyniad Adran 27 Deddf Plismona a Throsedd 2009 a lle mae'r Cyngor wedi mabwysiadu Atodlen 3 Deddf Llywodraeth Leol 1982 (Darpariaethau Amrywiol) os defnyddir adeilad ar fwy na 12 achlysur o fewn cyfnod o 12 mis ar gyfer adloniant rhywiol perthnasol, rhaid trwyddedu'r eiddo fel man adloniant rhywiol. Mae Adloniant Rhywiol Perthnasol yn cynnwys: dawnsio glin, dawnsio polyn, dawnsio bwrdd, sioeau stripio, sioeau sbecian a sioeau rhyw fyw.

4. **Effaith Gronnol, Ardoll Hwyr y Nos, Gorchmynion Cyfyngu ar Werthu Alcohol yn Fuan yn y Bore**

4.1 Gall y nifer o bobl a fydd naill ai'n cerdded trwy'r strydoedd neu'n hel at ei gilydd ar y strydoedd yn ystod oriau'r nos gynyddu oherwydd effaith gronnol niferoedd o adeiladau adloniant hwyrnos (gan gynnwys caffis nos). Gall hyn arwain at;

- Cynnydd mewn troseddau;
- Cynnydd yn y lefelau sŵn fydd yn amharu ar drigolion;
- Cynnydd sylweddol yn llif y cerddwyr ar y strydoedd;
- Tagfeydd traffig a/neu anawsterau parcio;
- Gollwng sbwriel a baeddu.

4.2 Gall hyn ymyrryd â mwynderau'r trigolion lleol mewn modd annymunol ac ni fydd modd priodoli hynny bob amser i'r rheini sy'n mynychu rhai adeiladau penodol. Felly, serch cymryd y camau gorfodi i sicrhau cydymffurfio â'r amodau, ni fydd hyn o reidrwydd yn datrys yr holl broblemau mewn ardal.

4.3 Dan y fath amgylchiadau fe all y Cyngor benderfynu gwrthod derbyn trwyddedau newydd yn yr ardal honno oherwydd y problemau a gafwyd gynt gyda thai trwyddedig. Fodd bynnag, byddai'r Cyngor yn trin pob cais yn ôl ei haeddiant ac yn rhoi ystyriaeth briodol i bob un.

4.4 Wrth benderfynu ceisiadau ar gyfer ardal benodol, fe gaiff y Cyngor, ymhlith pethau eraill, wneud fel a ganlyn –

- Casglu gwybodaeth ynglŷn â phryder difrifol a pharhaol gan awdurdod â chyfrifoldeb neu drigolion lleol ynghylch niwsans ac anrhefn
- Nodi'r ardal lle mae problemau yn codi a ffiniau'r ardal honno
- Gwneud asesiad o'r rhesymau

4.5 Dylid nodi mai un ffordd yn unig o ddelio gyda'r problemau a nodwyd uchod yw Trwyddedu ac y dylid troi at y dulliau canlynol er mwyn ceisio delio gyda'r problemau

- Rheolaeth gynllunio
- Hawliau'r awdurdodau lleol i ddynodi rhannau o ardal yr awdurdod fel mannau lle na chaniateir yfed alcohol yn gyhoeddus a lle bydd alcohol yn cael ei atafaelu
- Hawliau'r heddlu i gau adeiladau neu ddigwyddiadau dros dro am hyd at 24 awr ar sail anrhefn, neu'r tebygolrwydd o anrhefn neu swm gormodol
- Erlyn deiliad trwydded bersonol am werthu alcohol i bobl sydd wedi meddwi
- Hawliau'r heddlu, yr awdurdod cyfrifol, y trigolion lleol neu fusnes lleol i wneud cais i adolygu trwydded neu dystysgrif adeilad

4.6 Ymhelaethu ar y Gorchmynion Cyfyngu ar Werthu Alcohol yn Fuan yn y Bore (y Gorchmynion).

Yn caniatáu cyfyngiad plygeiniol ar werthu alcohol yn holl ardal yr Awdurdod, neu rannau ohoni, rhwng hanner nos a 0600.

Bydd gan bobl y mae cyfyngiadau o'r fath yn cael effaith arnynt 42 o ddiwrnodau i wneud sylwadau perthnasol o blaid neu yn erbyn Gorchmynion o'r fath.

Bydd raid i'r Awdurdod roi gwybod i bob adeilad trwyddedig a fyddai'n cael ei gynnwys o fewn cwmplas cyfyngiadau arfaethedig o'r fath, yn hytrach na phob eiddo yn yr ardal drwyddedu.

Dylid rhoi cyhoeddusrwydd i gynnig i gyflwyno cyfyngiadau o'r fath ar wefan yr Awdurdod ac mewn papur newydd lleol.

Ni fydd unrhyw eithriadau o gyfyngiadau o'r fath. Fodd bynnag, bydd darpariaeth i sicrhau y gall eiddo sy'n darparu llety dros nos barhau i ddarparu gwasanaeth ystafell a bariau mini. Ni fydd Gorchmynion o'r fath yn berthnasol i ddathliadau'r Flwyddyn Newydd.

4.7 Ymhelaethu ar yr Ardoll Hwyr y Nos

Bydd hon yn Ardoll y gall yr Awdurdod ddewis ei gweithredu ai peidio ond, wrth wneud y penderfyniad hwnnw, bydd rhaid i'r Awdurdod ystyried – cost plismona a threfniadau eraill ar gyfer gostwng neu atal trosedd ac anhrefn mewn perthynas â chyflenwi alcohol rhwng hanner nos ac 0600 – a rhaid hefyd ystyried y costau hynny a dymunoldeb codi referniw yn unol â'r Rheoliadau.

Gall trigolion lleol arfer eu hawliau cyfredol i wneud sylwadau a defnyddio sianelau cyfathrebu eraill i alw am weithredu'r ardoll yn yr ardal.

Gallai'r Awdurdod gyllido'r gwasanaethau sy'n gysylltiedig â rheoli'r economi hwyr y nos ond byddai gan yr Heddlu fwy o sgôp ynghylch ym mhle y byddai eu cyfran hwy o'r ardoll yn cael ei dyrannu.

Gallai'r Awdurdod gynnig gostyngiad o hyd at 30% yn swm yr Ardoll i adeiladau sy'n dangos arferion da neu sy'n chwarae rhan mewn sefydliadau fel 'Pubwatch' neu 'Best Bar None' Gellir defnyddio disgresiwn lleol i eithrio o'r ardoll, eiddo sy'n cynnig llety dros nos, theatrau, sinemâu, neuaddau bingo, adeiladau cymunedol a rhai tafarndai mewn pentrefi.

O fis Medi 2015 mae'r Llywodraeth Ganolog trwy'r Swyddfa Gartref yn ymgynghori ar newidiadau i'r Ardoll Hwyr y Nos oherwydd efallai y bydd rhaid gwneud addasiadau i'r Polisi

a'r Gweithdrefnau yn y dyfodol. Fe'ch cynghorir i gysylltu gyda'r Swyddfa Gartref i gael y Canllawiau diweddaraf.

5. Cynllunio/Rheolaeth Adeiladu

- 5.1 O ran eiddo y mae angen trwydded ar eu cyfer, bydd y Cyngor yn disgwyl y bydd gan ymgeiswyr dystysgrif ddefnydd awdurdodedig ar ei gyfer yn unol â darpariaethau'r ddeddfwriaeth gynllunio, er nad yw'n ddyletswydd gyfreithiol.
- 5.2 Fe welir polisiau cynllunio'r Cynulliad ym Mholisi Cynllunio Cymru a'r Nodiadau Cyngor Technegol. Fe welir Polisiau Cynllunio'r Cyngor yng Nghynllun Fframwaith Unedol Ynys Môn
- 5.3 Yn gyffredinol bydd caniatâd cynllunio yn awdurdodi math eang o ddefnydd o'r adeiladau ond rhoddir trwyddedau ar gyfer math arbennig o weithgaredd. Er enghraifft, gall caniatâd cynllunio ar gyfer defnydd adloniant gynnwys gweithgareddau a fydd yn cael amrywiaeth eang o wahanol effeithiau ar y gymuned. Pan gyflwynir cais gan ymgeisydd am drwydded adeiladau dylid ystyried yn fanwl natur yr effaith y bydd y gweithgareddau yn ei gael.
- 5.4 Mae gweithdrefnau Cynllunio a Thrwyddedu yn ystyried materion gwahanol (er bod cysylltiad rhyngddynt). Er enghraifft gall Trwyddedu ystyried niwsans cyhoeddus tra byddai Cynllunio yn rhoi sylw i fwynderau. O'r herwydd, ni ddylai ceisiadau trwyddedu ddyblygu ceisiadau cynllunio ond bydd y Cyngor yn disgwyl i ymgeiswyr gyflwyno manylion am unrhyw gyfyngiadau a all fod wedi eu gosod gan bwyllgor cynllunio.
- 5.5 Pan fydd unrhyw oriau yn wahanol i oriau Cynllunio a Thrwyddedu rhaid i'r ymgeisydd lynu wrth yr amser cau cynharaf. Byddai modd erlyn, dan gyfraith cynllunio, yn achos unrhyw adeilad sy'n cael ei redeg mewn modd sy'n tynnu'n groes i'r caniatâd cynllunio.
- 5.6 Bydd y Cyngor yn annog trwyddedwyr i ddarparu cyfleusterau a fydd yn galluogi pobl anabl i gael mynediad i'r adeiladau hynny. Ni osodir unrhyw amodau y gellid eu defnyddio i gyfiawnhau cadw (rhywrai) allan ar sail diogelwch y cyhoedd.
- 5.7 **Rheolaeth Adeiladu.** Dylid cadw mewn cof fod Rheoliadau Adeiladu yn llywodraethu amryw o faterion, sy'n cyfrannu'n uniongyrchol at yr Amcanion Trwyddedu, gan gynnwys ffyrdd o ddianc, cyfanrwydd strwythurol, hygyrchedd a diogelwch y cyhoedd. Efallai y bydd gofyn cael Cymeradwyaeth Rheoliadau Adeiladu a Thystysgrifau Cwblhau cyn medru defnyddio'r eiddo at weithgareddau trwyddedig.

6.0 Ceisiadau am Grantiau newydd ac Amrywiad o'r Telerau ac Amodau

- 6.1 Pan fydd y Cyngor yn ystyried pob cais newydd neu gais i amrywio amodau bydd yn eu hystyried yng ngoleuni'r amcanion trwyddedu a bydd yn rhoi sylw arbennig i'r canlynol:

6.2.Y camau a gymerodd yr ymgeisydd, neu'r rheiny y bwriedir eu cymryd, i atal sŵn a dirgryniad o'r adeilad, gan gynnwys cerddoriaeth, sŵn o offer awyru a sŵn

lleisiau. Gall y fath gamau gynnwys cyfarpar a dyfeisiau i ynysu'r adeilad rhag sain, i dymheru'r awyr, i gyfyngu ar sŵn a lobïau acwstig.

- 6.3 .Y camau a gymerodd yr ymgeisydd, neu'r rheiny y bwriedir eu cymryd, i rwystro cwsmeriaid rhag creu twrw wrth adael neu gyrraedd yr adeilad.
- 6.4. Y camau a gymerodd yr ymgeisydd, neu'r rheiny y bwriedir eu cymryd i rwystropobl rhag sefyll mewn ciw, neu os nad oes modd osgoi hynny, i wro ciwiau i ffwrdd o eiddo cyfagos neu, fel arall, i gadw rheolaeth ar y ciw fel na fo'n creu rhwystr na helynt.
- 6.5. Y camau a gymerodd yr ymgeisydd, neu'r rheiny y bwriedir eu cymryd i sicrhau y bydd y staff yn gadael yr adeilad yn ddistaw.
- 6.6 Y trefniadau parcio i gwsmeriaid a wnaethpwyd neu'r rheiny y bwriedir eu gwneud ac effaith hyn ar y trigolion lleol.
- 6.7. A oes darpariaeth ddigonol ar gyfer cludiant cyhoeddus i gwsmeriaid.
- 6.8 A fydd y tacsis a'r cerbydau hurio preifat sydd yn cynnig gwasanaeth i'r adeiladau yn debyg o darfu ar y trigolion lleol.
- 6.9. A yw'r ffyrdd ar gyfer cerddwyr, ceir, danfonwyr nwyddau neu wasanaethau sydd yn arwain at yr adeiladau ac oddi wrthynt yn mynd heibio i eiddo preswyl.
- 6.10 A gymerwyd i ystyriaeth unrhyw ddulliau eraill i rwystro niwsans, megis defnyddio camerâu cylched cyfyng neu gyflogi goruchwylwyr cofrestredig ar y drysau.
- 6.11 Y camau y bwriedir eu cymryd i nadu'r defnydd neu'r gwerthiant o gyffuriau anghyfreithlon, gan gynnwys unrhyw ddulliau o chwilio.
- 6.12 Y camau y bwriedir eu cymryd i gydymffurfio â'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd
- 6.13 Y tebygolrwydd y defnyddir trais, neu y bydd anhrefn cyhoeddus neu y bydd anawsterau gyda'r heddlu pe rhoddir trwydded.
- 6.14 Manylion ynglŷn ag unrhyw gamau gorfodi a gymerwyd mewn perthynas ag unrhyw adeilad arall y mae'r ymgeisydd wedi cael trwydded ar ei gyfer.
- 6.15 A fyddai cynnydd mewn problemau gyda chadw neu gael gwared â sbwriel, neu a fyddai sbwriel ychwanegol yng nghyffiniau'r adeilad.
- 6.16 Derbyn sylwadau gan awdurdodau â chyfrifoldeb*
- 6.17 Derbyn sylwadau gan gyrff sydd â diddordeb**
- 6.18 Yn unol â Deddf yr Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011, rhaid i ymgeiswyr, pan fônt yn amlinellu'r camau uchod, ddarparu

gwybodaeth gyd-destunol ychwanegol i gefnogi eu cais ac i ddangos ymwybyddiaeth o'r gymuned leol; gallai hynny gynnwys nodweddion demograffig yr ardal ac/neu faterion trosedd ac anrhefn lleol penodol er enghraifft.

6.19 Pan fo'n briodol, gwneir trefniadau i'r pwyllgor dderbyn adroddiadau ar anghenion yr economi dwristiaeth leol ar gyfer yr ardal i sicrhau bod y rheini wedi eu hadlewyrchu yn eu hystyriaethau. Yn yr un modd, dylid rhoi gwybod i'r pwyllgor trwyddedu am y sefyllfa gyflogaeth yn yr ardal a'r angen posib am fuddsoddiad a chyflogaeth newydd lle mae hynny'n briodol.

6.20 Mae Deddf Cerddoriaeth Fyw 2012 yn dweud nad oes angen trwydded ar gyfer cerddoriaeth fyw rhwng 0800 a 2300 os nad yw'r gerddoriaeth wedi ei seinchwyddo, nac ar gyfer cerddoriaeth wedi ei seinchwyddo rhwng 0800 a 2300 os yw'n cael ei chwarae i gynulleidfa o 200 o bobl neu lai. Rhaid i'r eiddo fod wedi ei drwyddedu i werthu a chyflenwi alcohol ac ar agor ar gyfer busnes yn ystod y cyfnodau hyn. Gellir adolygu'r "eithriad" a'r amodau ychwanegol yn dilyn Adolygiad.

6.21 Cyflwyno Ardoll Hwyr y Nos neu Orchymyn Cyfyngu Plygeiniol.

** Gan gynnwys Heddlu Gogledd Cymru, Awdurdod Tân Gogledd Cymru, ac Adeiniau Iechyd yr Amgylchedd a Chynllunio'r Cyngor.*

*** Gan gynnwys y sawl sydd yn byw yng nghyffiniau'r adeiladau a'r cylch masnach)*

Yn ychwanegol yn achos cais am amrywiad:

6.22 Bydd y Cyngor yn rhoi sylw i unrhyw ddiffyg cydymffurfio â gofynion statudol a ddaeth i sylw'r Cyngor yn enwedig pan fyddant yn tanseilio'r amcanion trwyddedu a welir ym mharagraff 1.4. Bydd hyn yn digwydd oherwydd y gall unrhyw ddiffyg cydymffurfio â gofynion statudol eraill ddangos nad yw'r adeiladau yn addas ar gyfer y gweithgareddau a fwriedir neu nad oes rheolaeth ddigonol ar yr adeiladau i ddiogelu'r cyhoedd rhag niwed neu niwsans.

6.23 A gytunwyd ar fesurau priodol ac a weithredwyd hwynt gan yr ymgeisydd er mwyn lliniaru unrhyw effeithiau andwyol.

6.24 **Amrywiadau Bychan** – Gall deilydd tystysgrif adeilad clwb/trwydded adeilad wneud cais dan y drefn "amrywiad bychan" ar gyfer amrywiadau bychain a fydd yn cael effaith andwyol ar yr amcanion trwyddedu. Nid oes hawl i wrandawriad. Fodd bynnag os gwrthodir y cais gellir gwneud amrywiad llawn.

6.25 **Tynnu Amod bod rhaid cael Goruchwilydd Adeilad Dynodedig** – Os oes gan adeilad yn y gymuned drwydded sy'n caniatáu cyflenwi/gwerthu alcohol, gall deilydd y drwydded wneud cais i gael gwared ar yr amod mandadol sy'n dweud bod rhaid penodi goruchwilydd

dynodedig ar gyfer yr adeilad. Mae hyn yn trosglwyddo'r cyfrifoldeb am werthu/cyflenwi alcohol i'r Pwyllgor Rheoli ar gyfer yr adeilad.

- 6.26 **Ffi Flynyddol Trwydded Eiddo** – er y cymeradwyir trwyddedau eiddo a thystysgrifau adeilad clwb am byth, mae gofyn i ddeiliaid y drwydded dalu ffi flynyddol i'r Awdurdod Trwyddedu yng nghyswllt y ddau beth uchod. Mae'n rhaid talu'r ffi flynyddol bob blwyddyn ar y dyddiad y cymeradwywyd y drwydded eiddo/y dystysgrif adeilad clwb.

Yn hanesyddol, os nad oedd y ffioedd blynyddol yn cael eu talu, nid oedd modd eu hadennill dim ond fel dyled sifil, ac roedd y trwyddedau eiddo/y dystysgrifau adeilad clwb yn aros mewn grym hyd yn oed os na dderbyniwyd y taliad amdanynt.

7 Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro

Bydd y Cyngor yn rhoi cyhoeddusrwydd eglur a dealladwy yn lleol i weithgareddau dros dro a ganiateir. Y cyfnod o rybudd lleiaf posibl fydd deng niwrnod; (heb gynnwys y dyddiad cyflwyno a dydd(iau) y digwyddiad). Serch hynny byddai'r Cyngor yn annog y dylid rhoi ugain diwrnod gwaith o rybudd er lles ymgynghori agored.

At bwrpas Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro (TENs, mae digwyddiad dros dro yn golygu Digwyddiad ar raddfa gymharol fychan sy'n denu llai na 500 o bobl

- 7.1 Gall yr Heddlu a'r Adran Iechyd yr Amgylchedd gyflwyno gwrthwynebiad i Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro, cyn pen tri diwrnod i gyflwyno'r Hysbysiad, a fydd yn caniatáu cyfnod ar gyfer adolygu'r Hysbysiad, a fydd yn arwain at ei newid mewn rhai achosion fel y gall y Cyngor ychwanegu amodau iddo.
- 7.2 Gellir cyflwyno Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro yn hwyr rhwng 9 a 5 diwrnod gwaith cyn y Digwyddiad, ond os bydd yr Heddlu neu Iechyd yr Amgylchedd yn gwrthwynebu, ni fydd unrhyw fodd apelio.
- 7.3 Mae cyfnod yr Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro wedi ei ymestyn dan delerau Deddf yr Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2012 o'r 96 awr gwreiddiol i hyd at 168 awr a hynny'n bennaf er mwyn hwyluso theatrau symudol, sircasau a grwpiau gwirfoddol sy'n dymuno cynnal digwyddiad wythnos gyfan heb y toriad 24 awr angenrheidiol dan delerau'r hen ddeddfwriaeth, ac mae cyfanswm yr holl ddyddiau sydd ar gael mewn blwyddyn trwy Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro mewn perthynas ag eiddo sengl wedi cynyddu o 15 diwrnod i 21 diwrnod.

Os oes gennych drwydded bersonol, gallwch roi 50 o Hysbysiadau (yn ymgorffori Hysbysiadau safonol a hwyr) mewn blwyddyn; os nad oes gennych drwydded bersonol dim ond 5 y gallwch eu rhoi (yn ymgorffori Hysbysiadau safonol a hwyr).

Os oes gennych drwydded bersonol, gallwch roi 10 o Hysbysiadau hwyr mewn blwyddyn; os nad oes gennych drwydded bersonol dim ond 2 o Hysbysiadau hwyr y gallwch eu rhoi.

- 7.4 Bydd y Cyngor yn rhoi cyngor helaeth ynglŷn â threfnu'r fath ddatliadau, gan gynnwys ar faterion diogelwch y cyhoedd. Lle bo angen, bydd cydweithrediad rhwng awdurdodau cyfrifol

yn cael ei hwyluso gan y Cyngor. Trwy'r Grŵp Diogelwch Ymgynghorol.

- 7.5 Bydd llawer o'r digwyddiadau lleol wedi cael eu trefnu gan wirfoddolwyr neu gan bwyllgor clwb neu gymdeithas leol. Mae'r Cyngor o'r farn y dylid rhoi'r un math o sicrwydd iechyd a diogelwch ag y rhoddir mewn sefyllfa waith rhwng cyflogwr a gweithwyr beth bynnag fo'r cyfrifoldebau cyfreithiol caeth o dan ddarpariaethau deddfwriaeth iechyd a diogelwch

8 Trwyddedau Personol

Er y bydd y Cyngor yn rhoi arweiniad eglur a chyflawn ynglŷn â thrwyddedau personol bydd pob adeilad sydd â Thrwydded Adeiladau priodol angen Goruchwyliwr Dynodedig ar gyfer pob safle. Rhaid i'r sawl a ddynodir gael trwydded bersonol ond ni fydd angen iddynt fod yn bresennol trwy'r amser ond gallant awdurdodi pobl eraill i werthu alcohol – byddai'n ddoeth cael y fath ganiatâd ar bapur. Y Goruchwyliwr Dynodedig fydd yn gyfrifol yn gyffredinol am redeg adeilad trwyddedig ac ef / hi fydd y prif bwynt cyswllt gyda'r Cyngor, yr Heddlu a'r Awdurdodau Cyfrifol.

- 8.1 Rhaid i'r ymgeisydd fod mewn sefyllfa i gadarnhau'r canlynol cyn y bydd y Cyngor yn ystyried rhoi trwydded iddo/iddi:

- Eu bod dros 18 oed
- Bod ganddynt gymhwyster trwyddedu perthnasol
- Na chafodd unrhyw drwydded a oedd ganddynt ei fforffedu yn ystod y 5 mlynedd cyn y cais presennol
- Na chafwyd hwy yn euog o unrhyw drosedd perthnasol ac nad yw collfarn y drosedd honno wedi dar fod

Noder: - Wrth gyfeirio at drosedd berthnasol bydd y canlynol yn cael eu cynnwys

- Trais difrifol
- Anonstrwydd difrifol (gan gynnwys unrhyw ymwneud â gwerthu tybaco neu alcohol wedi smyglo)
- Cyflenwi cyffuriau
- Troseddau sydd angen eu cofnodi yn y gofrestr troseddau rhywiol
- Torri'r deddfau trwyddedu alcohol

- 8.2 Mae Trwyddedau Personol yn ddilys am gyfnod amhenodedig ac unwaith y byddant wedi'u cyhoeddi yr awdurdod a'u cyhoeddodd sy'n parhau fel yr awdurdod trwyddedu perthnasol ar eu cyfer, er efallai y bydd deilydd y drwydded yn symud o'r ardal.

- 8.3 Bydd yn rhaid i'r sawl sy'n dal Trwydded Bersonol roi gwybod i'r Awdurdod Trwyddedu am unrhyw gollfarnau perthnasol a rhoi gwybod i'r llysoedd bod ganddynt drwydded bersonol cyn gynted ag y bo modd fel bod modd ystyried, ardystio, atal neu ddirymu trwydded. Bydd peidio â chydymffurfio â'r uchod yn drosedd.

9 Trwydded Adeilad Clwb

- 9.1 Mae angen i rai gweithgareddau y mae clybiau'n eu cynnal gael eu trwyddedu dan y Ddeddf, ond yn gyffredinol caiff clybiau eu trin yn wahanol i glybiau perchnogol ac eiddo masnachol. Mae clwb yn sefydliad lle mae'r aelodau wedi ymuno â'i gilydd am reswm penodol h.y. cymdeithasol, chwaraeon neu wleidyddol, ac wedi cyfuno i brynu alcohol mewn swmp fel

aelodau'r sefydliad i'w gyflenwi i aelodau. Er mwyn ymgeisio am Dystysgrif Adeilad Clwb mae angen i'r clwb fod yn 'Glwb Cymwys'.

9.2 I fod yn glwb cymwys:

- Mae'n rhaid iddo gael aelodau. Nid ydynt yn dod yn aelodau'n syth bin. Mae cyfnod o 22 ddiwrnod o leiaf rhwng ymgeisio i fod yn aelod a chael mynediad i'r clwb. Mae hyn yn cynnwys breiniau aelodaeth (h.y. cael defnyddio'r cyfleusterau ac yfed alcohol).
- Mae ganddo o leiaf 25 o aelodau
- Caiff y clwb ei gynnal gyda phob ewyllys da, ac mae ganddo atebolrwydd llawn i'w aelodau
- Pan fo alcohol yn cael ei brynu a'i gyflenwi, gwneir hynny gan bwyllgor etholedig o'r clwb.

Bydd hyn yn rhoi buddion penodol i'r Clwb:

- Dim angen Deiliaid Trwydded Personol ar yr eiddo
- Dim angen Goruchwylwyr Eiddo Dynodedig
- Hawliau mynediad mwy cyfyngedig i'r Heddlu a Phobl Awdurdodedig (Swyddogion Trwyddedu) gan fod yr eiddo'n cael ei ystyried yn eiddo preifat ac nid ar agor i'r cyhoedd yn gyffredinol
- I werthu bwyd poeth a diod rhwng 11pm a 5am i aelodau a gwesteion heb fod angen trwydded.

10 Atodlen Weithredu

10.1 Dylai'r holl geisiadau newydd a'r ceisiadau i amrywio trwydded gynnwys 'atodlen weithredu' sy'n amlinellu sut bydd yr eiddo'n cael ei weithredu. Dylai'r atodlen hon gynnwys manylion am sut y bydd yr ymgeisydd yn hyrwyddo'r pedwar amcan trwyddedu ac yn lleihau unrhyw effaith negyddol bosib ar y gymuned leol sy'n deillio o weithredu eu busnes, yn dibynnu ar y math o eiddo, ei leoliad a phroffil y cwsmeriaid.

Bydd y cynigion a gynhwysir yn yr atodlen weithredu yn ffurfio prif gorff yr amodau a gânt eu gosod ar y drwydded, ynghyd ag unrhyw amodau mandadol sy'n berthnasol, unrhyw amodau y cytunir arnynt gydag awdurdodau cyfrifol yn ystod y broses ymgeisio ac unrhyw amodau a gânt eu gosod gan is-bwyllgor trwyddedu pan fo cynrychiolwyr wedi darparu sylwadau.

10.2 Wrth gwblhau atodlen weithredu, disgwylir i ymgeiswyr roi ystyriaeth i'r datganiad hwn o bolisi trwyddedu ac i ddangos bod ganddynt wybodaeth addas o'u hardal leol pan fyddant yn disgrifio'r camau y maent yn bwriadu eu cymryd er mwyn hyrwyddo'r Amcanion Trwyddedu. Rhaid iddynt ddangos, pan fyddant yn amlinellu'r camau y maent yn bwriadu eu cymryd er mwyn hyrwyddo'r Amcanion Trwyddedu, eu bod yn deall:

- gosodiad yr ardal leol a'r amgylchedd ffisegol gan gynnwys mannau lle mae llawer o drosedd ac anhrefn, agosrwydd at eiddo preswyl ac agosrwydd at fannau lle mae plant o bosib yn ymgynnull;
- unrhyw risg i'r ardal leol o ganlyniad i weithgareddau trwyddedig arfaethedig yr ymgeiswyr; a unrhyw fentrau lleol (er enghraifft, mentrau lleihau trosedd yn lleol neu gynlluniau

gwirfoddol gan gynnwys cynlluniau marsialiaid tacsï lleol, bugeiliaid y stryd a chynlluniau eraill) allai fod o gymorth i liniaru'r risgiau posib.

10.3 Bydd yr Awdurdod Trwyddedu yn darparu cyngor cyffredinol ar ddrafftio Atodlenni Gweithredu ac fe gynghorir yr ymgeiswyr yn gryf i drafod eu hatodlenni gweithredu gyda'r Awdurdod Trwyddedu ac Awdurdodau Cyfrifol eraill cyn eu cyflwyno.

10.4 Bydd y cymhlethdod a'r manylion sydd eu hangen yn yr atodlen weithredu yn dibynnu ar natur a defnydd yr eiddo dan sylw. Ar gyfer eiddo megis tafarndai lle na ddarperir adloniant wedi'i reoleiddio, dim ond dogfen eithaf syml fyddai ei hangen. Fodd bynnag, os yw'r atodlen weithredu yn rhan o gais ar gyfer digwyddiad neu leoliad adloniant mawr, bydd digswyl i'r atodlen roi sylw manwl i faterion megis diogelwch y cyhoedd ac atal trosedd ac anhrefn.

10.5 Mae'n rhaid gosod allan yr atodlen weithredu ar y ffurflen benodedig ac mae'n rhaid iddi gynnwys datganiad o'r canlynol:-

- Manylion llawn am y gweithgareddau trwyddedig fydd yn cael eu cynnal ar yr eiddo a'r defnydd a fwriedir ar gyfer yr eiddo;
- Yr amseroedd pan fydd y gweithgareddau trwyddedig yn digwydd;
- Unrhyw adegau eraill pan fydd yr eiddo ar agor i'r cyhoedd;
- Pan fo angen y drwydded am gyfnod cyfyngedig yn unig, beth yw'r cyfnod hwnnw;
- Pan fo'r gweithgareddau trwyddedig yn cynnwys cyflenwi alcohol, enw a chyfeiriad yr unigolyn sy'n cael ei ddynodi'n oruchwyliwr dynodedig yr eiddo;
- P'un a fydd alcohol yn cael ei gyflenwi i'w yfed ar y safle neu oddi ar y safle neu'r ddau;
- Y camau y mae'r ymgeisydd yn eu cynnig er mwyn hyrwyddo'r Amcanion Trwyddedu.

10.6 I rai eiddo, mae'n bosib na fydd angen unrhyw fesurau i hyrwyddo un neu ragor o'r Amcanion Trwyddedu, er enghraifft, am eu bod yn cael eu hyrwyddo'n ddigonol mewn deddfwriaeth sy'n bodoli eisoes. Fodd bynnag, mae'n bwysig bod pob atodlen weithredu yn:

- Fanwl gywir a bod modd ei gorfodi
- Nad yw'n annelwig
- Nad yw'n dyblygu darpariaethau statudol eraill
- Clir yn yr hyn mae'n bwriadu ei gyflawni, ac
- Yn briodol, yn gymesur a bod modd ei chyfiawnhau

11.0 Oriau Gweithredu

11.1 Mae'r Cyngor yn sylweddoli y gellir creu anrhefn ac aflonyddwch ar y strydoedd trwy osod oriau cau sefydlog ac annaturiol o fuan mewn rhai ardaloedd pan fydd nifer helaeth o bobl yn tueddu i adael adeiladau trwyddedig ar yr un pryd. Fodd bynnag, dan y telerau yn y Canllawiau a gyhoeddwyd dan Adran 182 Deddf Trwyddedu 2003 nid oes rhagdybiaeth gyffredinol o blaid estyn oriau.

Y pedwar amcan trwyddedu fydd y prif ystyriaethau bob amser a bydd pob cais yn cael sylw yn ôl ei haeddiant.

11.2 O ganlyniad gellid cyfrannu tuag at ostwng yr anghydfod sydd yn arwain at anrhefn ac aflonyddwch, ac a welir mewn llefydd sydd yn gwerthu bwyd yn hwyr yn y nos, safleoedd tacsï a mathau eraill o gludiant, trwy estyn yr oriau trwyddedig i werthu alcohol.

- 11.3 Bydd siopau, storfeydd ac archfarchnadoedd gyda'r hawl i werthu alcohol (na cheir ei yfed yn yr adeilad) yn ystod oriau agor arferol y busnes. Pe byddai'r heddlu neu drigolyn (drigolion) yn gosod cwynion gerbron y Cyngor ynglŷn â siopau unigol gellir cyfyngu ar yr oriau gwerthu yn yr achosion hynny.
- 11.4 Bydd y Cyngor yn rhoi sylw i'r ffactorau a ganlyn pan fydd yn ymdrin â cheisiadau gan ymgeiswyr am oriau cau (sef oriau terfyn ar fusnes), sef :
- Ansawdd yr amgylchedd
 - Mwynderau trigolion
 - Swyddogaeth neu gymeriad unrhyw ardal arbennig; a
 - Natur y gweithgaredd y bwriedir ei gynnal yn yr adeilad
- 11.5 Bydd yr oriau cau fel arfer yn cael eu cymeradwyo pan fydd yr ymgeisydd yn gallu dangos na fydd y bwriad yn cael effaith andwyol ar yr uchod. Caiff y Cyngor bennu amser cau cynharach pan fo hynny yn briodol ym marn y Cyngor o ystyried natur y gweithgareddau a mwynderau'r ardal honno.
- 11.6 Pan fydd yr adeiladau yn agos i ardal breswyl gellir gosod amodau mwy caeth ynglŷn â rheoli sŵn ond ni ddylai hyn gyfyngu ar yr oriau agor, ar yr amod y cydymffurfir â'r amodau angenrheidiol.

12 Camau Gorfodi

- 12.1 Gweler yn Atodiad 'D' y protocolau ynglŷn â'r camau gorfodi y bydd y Cyngor a Heddlu Gogledd Cymru a'r Gwasanaeth Tân ac Achub yn eu gweithredu ar y cyd. Gweler hefyd gopi o'r protocol gorfodaeth lleol y cytunwyd arno gan y Cyngor a'r Heddlu.
- 12.2 Fel rheol bydd y Cyngor yn gweithredu yn unol â'r egwyddorion gorfodaeth a gytunwyd ac yn unol â pholisi gorfodaeth y Cyngor ei hun. I'r perwyl hwn bydd y Cyngor yn cadw at brif egwyddorion cysondeb, tryloywder a chymesuredd.
- 12.3 Bydd diwygiad i Ddeddf Trwyddedu 2003 dan delerau a nodir yn Neddf Gostwng Troseddau Treisgar 2006 yn caniatáu i'r Awdurdod Lleol, ar gais gan Swyddog Uchel o'r Heddlu, osod amodau ar drwyddedau hyd nes y cynhelir adolygiad llawn.
- 12.4 **Deddf Trosedd a Diogelwch 2010** – yn newid Deddf Trwyddedu 2003 i ganiatáu i awdurdodau lleol wneud gorchmynion cyfyngu gwerthu alcohol yn oriau mân y bore gan ddisodli unrhyw drwydded adeilad, tystysgrif clwb neu rybuddion digwyddiadau dros dro sy'n awdurdodi gwerthu alcohol rhwng 0300 ac 0600.
- 12.5 Mae Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 yn ymhelaethu ar yr uchod, a thrwy gyfrwng Gorchmynion Cyfyngu Plygeiniol mae modd gwahardd eiddo rhag gweithredu am gyfnodau penodol rhwng hanner nos a 0600.
- 12.6 Mae'r Ddeddf uchod hefyd yn caniatáu ar gyfer y posibilrwydd o godi Ardoll Hwyr y Nos ar eiddo sy'n gweithredu rhwng hanner nos a 0600 i gwrdd â'r costau ychwanegol o blismona'r economi hwyr y nos.

12.7 Ffioedd Blynyddol

Mae addasiadau a wnaed i Ddeddf Trwyddedu 2003 trwy Ddeddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2010 yn rhoi pwerau i gynghorau atal trwyddedau eiddo a thrwyddedau clwb.

12.8 Fe fydd y cyngor yn diddymu drost-dro unrhyw drwydded neu dystysgrif lle mae'r ffi angenrheidiol heb ei dalu erbyn y dyddiad dyledus, sydd yn flynyddol ar ben-blwydd dyddiad pryd y dyfarnwyd y drwydded yn gyntaf. Bydd y cyngor yn dilyn y weithdrefn ganlynol:-

12.9 Ar hysbysiad/darganfyddiad fod ffi blynyddol heb ei dalu, bydd y cyngor yn rhoi hysbysiad i'r daliwr trwydded/tystysgrif, yn ysgrifennedig,

* y bydd y drwydded/dystysgrif yn cael ei diddymu drost-dro 14 diwrnod o ddyddiad yr Hysbysiad

*bydd hefyd yn dweud na fydd y diddymiad yn dod yn weithredol os telir y ffi cyn dyddiad y Diddymiad

* os oes honiad o wall gweinyddol, bydd dyddiad y diddymiad drost-dro 21 diwrnod o'r dyddiad dyledus, neu'r dyddiad diddymu ar yr hysbysiad 14 diwrnod, p'run bynnag sydd hwyraf.

* Bydd copi o'r hysbysiad hefyd yn cael ei weini ar yDPS/ Rheolwr y fangre os nad ydynt yn ddaliwr y drwydded.

12.10 Os nad yw'r ffi wedi ei dalu erbyn y dyddiad ar yr hysbysiad bydd y drwydded/dystysgrif yn cael ei hystyried wedi ei diddymu. Bydd daliwr y drwydded/dystysgrif a'r DPS/Rheolwr yn cael gwybod ar unwaith o'r diddymiad drost-dro yn dod i rym, a byddant yn cael gwybod na fydd gweithgareddau trwyddedig yn gallu cael eu cynnal yn y fangre tan y bydd y ffi wedi ei dalu a'r diddymiad drost-dro wedi ei chodi.. Pan wneir taliad llawn i'r cyngor, bydd yn codi'r diddymiad drost-dro yn syth, a bydd yn cadarnhau hyn yn ysgrifennedig.

12.11 Lle bo trwydded/tystysgrif yn cael ei diddymu drost-dro a bo gweithgareddau trwyddedig yn parhau i gael eu darparu,bydd y cyngor yn ystyried erlyn y darparwr am droseddau o dan adran 136 o'r Ddeddf Trwyddedu 2003.

13 Y Broses Drwyddedu

13.1 Amodau Trwydded

Bydd y Cyngor, cyn belled ag y bydd yn rhesymol ymarferol iddo wneud hynny, yn osgoi gosod amodau anghymesur a thrwm ar unrhyw adeilad.

13.2 Gallai'r Cyngor atodi amodau i bob trwydded unigol fel sy'n briodol ac ar ôl ystyried amgylchiadau pob achos unigol. Bydd yr amodau yn ymwneud â materion o gwmpas -

- Trosedd ac anrhefn
- Diogelwch y Cyhoedd
- Sinemâu a diogelwch tân
- Niwsans Cyhoeddus
- Amddiffyn plant rhag niwed

13.3 Pan fydd y Cyngor yn gosod amodau bydd hefyd yn sylweddoli'r angen i osgoi unrhyw fesurau a fyddai'n atal cerddoriaeth fyw, dawnsio neu theatr trwy osod costau anuniongyrchol o natur sylweddol. I sicrhau amrywiaeth ddiwylliannol mae'r Cyngor wedi sefydlu polisi i drwyddedu rhai mannau cyhoeddus yn y gymuned yn eu henw eu hunain ac mae manylion amdanynt yn y Gofrestr Genedlaethol.

Mae cyflwyno Deddf Cerddoriaeth Fyw 2012 yn golygu y gellir chwarae cerddoriaeth sydd heb ei seinchwyddo rhwng 0800 a 2300 ac yn caniatáu chwarae cerddoriaeth sydd wedi ei seinchwyddo yn ystod yr un cyfnod ond dim ond i gynulleidfa o 200 o bobl neu lai a hynny heb fod rhaid i'r adloniant fod wedi ei reoleiddio – ac eithrio lle mae amodau yn cael eu hailosod neu pan fo amodau newydd neu ychwanegol yn cael eu gosod yn sgil gwrandawriad adolygu.

13.4 Wrth drafod ceisiadau bydd y Cyngor yn rhoi sylw i unrhyw gynghorion a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Gartref, Cyfryngau a Chwaraeon. Yn arbennig, bydd yn rhoi sylw i'r angen i annog a hybu cerddoriaeth fyw, dawnsio a theatr fel y bydd y gymdogaeth gyfan yn cael budd ohonynt. Os gwneir sylwadau ynglŷn â'r posibilrwydd o anrhefn mewn ardal neilltuol, bydd y Cyngor yn pwysu a mesur yr ystyriaethau yn erbyn lles ehangach y gymuned.

13.5 **Gweinyddiaeth – Cwrs Ceisiadau**

Gweinyddol fydd natur llawer o'r swyddogaethau i raddau helaeth. Bydd y cyfrifoldeb am brosesu unrhyw gais nad oes dadlau yn ei gylch yn cael ei ymddiried i'r Swyddogion.

13.6 Bydd y Cyngor yn disgwyl i bob un ymgeisydd gyrraedd yr amcanion trwyddedu a welir yn y Cynllun Gweithredol gan roi sylw i'r math o adeiladau, y gweithgareddau trwyddedadwy a gynhelir, y dulliau gweithredu, natur y lleoliad ac anghenion y gymuned leol yn unol ag adran 9.1.17

13.7 Anogir ymgeiswyr i fod yn ymwybodol o unrhyw bolisiau cynllunio a chcludiant, strategaethau diwylliannol a thwristiaeth a mentrau lleol i rwystro trosedd ac iddynt roi sylw iddynt pan fo hynny'n briodol wrth lunio eu cynllun.

13.8 Mae'r Cyngor yn cydnabod cyngor gan y Swyddfa Gartref na ddylid caniatáu i farn y lleiafrif uchel eu cloch gael blaenoriaeth dros les cyffredinol y gymuned.

13.9 Caiff y Pwyllgor Trwyddedu, neu Is-Bwyllgor, neu unrhyw swyddog gydag awdurdod dirprwyol, weinyddu awdurdod y Cyngor o dan ddarpariaethau'r Ddeddf.

13.10 **Partïon sydd â diddordeb** Bydd Pwyllgor Trwyddedu swyddogol y Cyngor yn trin ceisiadau y mae sylwadau wedi eu gwneud yn eu cylch ynghyd ag unrhyw gais i adolygu'r drwydded. Ni fydd sylwadau ond yn berthnasol os ydynt yn ymwneud ag effaith debygol caniatáu trwydded ar o leiaf un o'r pedwar amcan trwyddedu.

Gall unrhyw berson arall, gan gynnwys trydydd parti, gyflwyno sylwadau neu fe all Cynghorydd Ward wneud hynny ar eu rhan. Fodd bynnag, bydd raid bodloni'r Cyngor

ynghylch enw a chyfeiriad y parti sydd â diddordeb a bod person o'r fath wedi cael awdurdod gan y trydydd parti i weithredu ar eu rhan.

Rheoliadau Darparu Gwasanaethau 2009 - Yn trawsosod Cyfarwyddeb Gwasanaethau Ewropeaidd i mewn i ddeddfwriaeth y Deyrnas Gyfunol gan ganiatáu ceisiadau, rhybuddion a sylwadau ar ffurf electronig trwy un pwynt cyswllt (www.eu-go.eu). Yn y Deyrnas Gyfunol gwelir y pwynt cyswllt dan www.ukwelcomes.businesslink.gov.uk sy'n caniatáu gwneud ceisiadau am drwydded a thaliadau ar-lein.

Bydd y Cyngor yn hysbysebu ceisiadau ar ei wefan ei hun i godi ymwybyddiaeth.

Mae **Awdurdodau Cyfrifol** yn gyfrifol am roi sylwadau mewn perthynas â'r effaith y gallai pob cais am drwydded ei chael ar yr amcanion trwyddedu a ph'un a yw'r mesurau rheoli sydd wedi'u cynnwys yn yr atodlen weithredu yn y cais yn ddigonol i liniaru'r effeithiau hynny:

Heddlu Gogledd Cymru Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru

Byrddau Iechyd Lleol Safonau Masnach Cynllunio

Yr Awdurdod Trwyddedu Gwasanaethau Cymdeithasol

13.11 Cyfuno Strategaethau ac Osgoi Dyblygu

Bydd unrhyw benderfyniad ynglŷn â chais am drwydded yn cael ei wneud yn hollol ar wahân i unrhyw benderfyniad sydd yn ymwneud â materion cynllunio. Fodd bynnag dylai'r Pwyllgor Cynllunio dderbyn adroddiadau yn rheolaidd ynglŷn â cheisiadau am drwyddedau yn yr ardal a bydd yr adroddiadau hynny'n rhoi sylw i'r effaith gyffredinol a gaiff trosedd ac anrhefn sydd yn gysylltiedig ag alcohol.

13.12 Dylai'r Pwyllgor Trwyddedu dderbyn adroddiadau oddi wrth Bartneriaeth Diogelwch Cymunedol Ynys Môn ynglŷn â Throsedd ac Anrhefn yn y Sir.

13.13 Wrth drafod ceisiadau mae'n bosibl y bydd angen rhoi sylw i nifer o faterion ehangach; gan hynny dylai Pwyllgor Trwyddedu'r Cyngor dderbyn adroddiadau ar y materion a ganlyn -

- Anghenion y diwydiant ymwelwyr yn yr ardal
- Strategaeth Ddiwylliannol yn yr ardal
- Y sefyllfa o safbwynt cyflogaeth yn yr ardal a'r angen am fuddsoddiad a gwaith newydd pan fo hynny'n briodol
- Ystyriaethau cynllunio a fedr effeithio ar drwyddedau i adeiladau.

13.14 Pan fydd unrhyw brotocolau y cytunwyd arnynt gyda'r heddlu yn nodi angen penodol i wasgaru pobl o ganol y dref yn gyflym ac yn ddiogel er mwyn osgoi casgliadau o bobl a fyddai'n gallu creu trosedd ac anrhefn, bydd y Cyngor yn ceisio rhoi gwybod i'r sawl sydd yn gyfrifol am drefnu cludiant lleol fel y gellir gwneud trefniadau, lle bo hynny'n bosibl, i leihau'r posibilrwydd y bydd problemau'n codi.

- 13.15 Cyn i'r cyngor ystyried dyfarniad neu adnewyddiad trwydded i ymgeisiwr, bydd raid iddo fod mewn sefyllfa i gadarnhau'r canlynol:

Eu bod drost 18

Eu bod yn dal cymhwyster trwyddedu perthnasol

Nad oes unrhyw drwydded a ddaliwyd ganddynt wedi ei fforfedu yn y cyfnod o 5 mlynedd cyn y cais

Nad ydynt wedi cael unrhyw euogfarn ar gyfer trosedd berthnasol

Noder:- Bydd troseddau perthnasol fel y cyfeiri atynt uchod yn cynnwys troseddau fel

Trais difrifol

Anonestrwydd difrifol (yn cynnwys ymwneud a gwerthiant alcohol a tobaco anghyfreithlon)

Cyflenwad cyffuriau

Troseddau sy'n golygu eu bod ar y gofrestr troseddau rhywiol

Torri cyfreithiau trwyddedu alcohol

- 13.16 Mae'r Bwrdd Iechyd Lleol yn gyfrifol am ddarparu sylwadau ar geisiadau am drwydded. Bydd y Bwrdd Iechyd hefyd yn defnyddio'r wybodaeth a ddarperir gan Iechyd Cyhoeddus Cymru i gyfrannu at eu penderfyniadau. Nid yw Iechyd Cyhoeddus yn amcan trwyddedu eto ond mae'r awdurdod trwyddedu'n credu bod gan Iechyd Cyhoeddus lawer i'w gyfrannu at drwyddedu o ran anghenion Iechyd y boblogaeth leol mewn perthynas ag alcohol. Mae gan gyrrff Iechyd megis Iechyd Cyhoeddus Cymru fynediad unigryw at ddata nad yw ar gael i awdurdodau cyfrifol eraill a allai gyfrannu at benderfyniadau trwyddedu. Mae Iechyd Cyhoeddus yn ddefnyddiol wrth ddarparu tystiolaeth o niweidiau Iechyd yn gysylltiedig ag alcohol yn enwedig mewn perthynas â pholisïau ar effeithiau cronus.

14 **Pwyllgor Trwyddedu**

- 14.1 Mae'r Pwyllgor Trwyddedu yn cynnwys 15 o aelodau o'r awdurdod cynllunio. Mae gwrandawriadau'n cael eu cynnal gerbron yr Is-bwyllgor Deddf Trwyddedu sy'n cynnwys 3 aelod o'r Pwyllgor Trwyddedu.

- 14.2 Pwrpas y gwrandawriad gerbron yr Is-bwyllgor Deddf Trwyddedu yw rhoi cyfle i glywed ac ystyried yr holl faterion cynhennus sy'n ymwneud â chais penodol.

14.3 **Dirprwyo a Gwneud Penderfyniadau**

- 14.4 Un o'r prif egwyddorion sy'n sail i Ddeddf Trwyddedu 2003 yw y dylai'r swyddogaethau trwyddedu sydd wedi'u cynnwys yn y Ddeddf gael eu dirprwyo ar lefel briodol i sicrhau gwasanaeth effeithlon a chost-effeithiol.

- 14.5 Mae'r Awdurdod Trwyddedu'n ymroddedig i'r egwyddor o ddirprwyo ei bwerau i sicrhau y bydd yn cwrdd â'r amcanion hyn ac mae wedi trefnu bod ei swyddogaethau trwyddedu'n cael eu cyflawni yn unol ag Arweiniad a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol.
- 14.6 Mae'r Ddeddf ei hun yn creu rhagdybiaeth y bydd ceisiadau'n cael eu cymeradwyo oni bai y caiff Sylw Perthnasol (gwrthwynebiad) ei godi. Pan fo swyddogaeth wedi'i dirprwyo i swyddog, bydd y swyddog hwnnw'n gyfrifol am gysylltu rhwng yr Ymgeisydd(wyr), Partïon â Diddordeb, a'r Awdurdodau Cyfrifol i sicrhau bod unrhyw drwydded sy'n cael ei chymeradwyo yn destun unrhyw amodau mandadol neu amodau y cytunwyd arnynt.
- 14.7 Pan wneir gwrthwynebiadau gall swyddog o'r Awdurdod Trwyddedu gysylltu â'r Ymgeisydd, Partïon â Diddordeb a'r Awdurdodau Cyfrifol i weld a yw 'cytundeb' yn bosib er mwyn goresgyn unrhyw wrthwynebiadau, heb yr angen i'r mater fynd gerbron Is-bwyllgor Trwyddedu ffurfiol. Os mai hyn fydd yr achos, bydd angen i'r Aelodau ystyried yr amodau arfaethedig y cytunwyd arnynt, ac os ystyrir eu bod yn berthnasol ac yn briodol, byddant yn cytuno i'w gosod ar y Drwydded. Caiff materion eu cyfeirio i'r Is-bwyllgor Trwyddedu am benderfyniad dim ond pan fo gwrthwynebiadau wedi dod i law nad oes modd dod i gyfaddawd arnynt.
- 14.8 Tra bod Ceisiadau Trwyddedu a Gwrandawiaid Adolygu sy'n cael eu herio yn lled-farnwrol eu natur, bydd yr Is-bwyllgor Trwyddedu yn ceisio cadw'r achos mor anffurfiol â phosib. Mae angen rhyw radd o ffurfioldeb i sicrhau bod yr holl bartïon yn derbyn gwrandawriad teg. Bydd gofynion gweithdrefnol yn cael eu sefydlu er mwyn sicrhau bod yr holl bartïon yn medru mynegi eu safbwyntiau yn agored ac yn deg. Mae gweithdrefn yr Is-bwyllgor yn un ymholgar yn hytrach nac yn un o wrthwynebu, ac er bod gan Ymgeisydd, Partïon â Diddodeb ac Awdurdodau Cyfrifol yr hawl i ddod â chynrychiolaeth gyfreithiol efo hwy os ydynt yn dymuno, nid yw hyn yn ofyniad nac yn rheidrwydd o gwbl.
- 14.9 Mae'r Is-bwyllgor Trwyddedu'n cyfarfod yn gyhoeddus fel arfer, fodd bynnag mae ganddo'r pŵer i wrando ar rai ceisiadau yn breifat. Fodd bynnag, bydd yr Is-bwyllgor Trwyddedu bob tro yn gwneud ei benderfyniad yn breifat. Cyhoeddir y penderfyniad yn gyhoeddus ar ddiwedd y Gwrandawriad fel arfer, a rhoddir amlinelliad o'r rhesymau am y penderfyniad hwnnw.
15. **Gwybodaeth Ychwanegol**
- 15.1 Bydd Masnachwyr Stryd yn rhoi sylw i Awdurdod y Polisi ynghylch masnachu ar y stryd a rhaid sicrhau bod yr holl safleoedd a ddefnyddir wedi'u trwyddedu yn unol â'r meini prawf a ddiffinnir yn Neddf Trwyddedu 2003.
- 15.2 Bydd Gweithredwyr yn rhoi sylw i Bolisi Byrddau a Chadeiriau'r Awdurdod mewn perthynas â dodrefn gardd/stryd ac unrhyw oblygiadau posib o ran cydymffurfio a'r pedwar amcan trwyddedu sydd wedi'i nodi yn Neddf Trwyddedu 2003.

Danfôn Alcohol

- 15.3 Ar gyfer ymgeiswyr sy'n ceisio am drwydded fyddai'n caniatáu iddynt ddarparu alcohol fel rhan o wasanaeth danfon alcohol, dylent gynnwys yn eu hatodlen weithredu y gweithdrefnau maent yn bwriadu eu rhoi ar waith i sicrhau:
- Bod y person maent yn gwerthu alcohol iddo dros 18 mlwydd oed
 - Na chaiff yr alcohol ond ei ddanfon i berson sydd dros 18 mlwydd oed
 - Bod trywydd dogfen clir o'r broses archebu, o'r pwynt archebu i'r pwynt danfon, yn cael ei gadw (gydag amseroedd a llofnodion) a'i fod ar gael i'w archwilio gan swyddog awdurdodedig
 - Bod yr amser pan gaiff alcohol ei werthu ar y wefan/dros y ffôn a'r amser pan gaiff yr alcohol ei ddanfon o fewn yr oriau a nodir ar y drwydded ar gyfer gwerthu alcohol.

15.4 **Nwyddau Anghyfreithlon**

Bydd yr Awdurdod Trwyddedu yn ystyried ceisiadau i adolygu trwyddedau pan fo tystiolaeth fod alcohol anghyfreithlon wedi bod yn cael ei werthu ar y safle. Pan fo nwyddau anghyfreithlon eraill, megis tybaco, wedi cael eu canfod, gallai'r Awdurdod Trwyddedu ystyried bod hyn yn dystiolaeth o reolaeth wael sydd â'r potensial i danseilio'r amcanion trwyddedu.

Yr agwedd a gymer yr Awdurdod Trwyddedu, sy'n gyson â'r Arweiniad a gyhoeddwyd gan y Swyddfa Gartref, yw y bydd yn cymryd y mater o gyflenwi nwyddau anghyfreithlon o ddifrif gan fod y materion hyn yn tansailio'r amcanion trwyddedu. Gall Deiliaid Trwydded sy'n cyflenwi nwyddau anghyfreithlon ddisgwyl i'r Awdurdod Trwyddedu osod mesurau rheoli ychwanegol a sancsiynau, a bydd risg hefyd y byddant yn colli eu trwydded.

15.5 **Adloniant i Oedolion**

Mae'n rhaid i ymgeiswyr am drwyddedau newydd neu i amrywio trwyddedu presennol hefyd egluro beth yw natur unrhyw adloniant i oedolion a fydd yn digwydd yn yr eiddo. Os nad yw'r adran hon yn cynnwys unrhyw wybodaeth o gwbl, tybir nad oes unrhyw fwriad i ganiatáu gweithgareddau o'r fath a bydd yr awdurdod trwyddedu yn gosod amod i'r perwyl hwnnw.

Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi mabwysiadu Atodlen 3 Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1982 sy'n golygu bod rhaid i leoliadau sy'n bwriadu darparu adloniant rhywiol geisio am drwydded lleoliad adloniant rhywiol yn ychwanegol i'r drwydded eiddo dan Ddeddf Trwyddedu 2003.

Mae eithriad o dan Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1982 sy'n caniatáu i eiddo gynnig adloniant rhywiol ddim mwy nag 11 gwaith y flwyddyn ac nid yn fwy aml nag unwaith y mis. Pan fo gweithredwyr yn bwriadu cymryd mantais o'r eithriad hwn, mae'r awdurdod trwyddedu yn disgwyl eglurhad clir yn yr atodlen weithredu o'r arwyddion mae'n bwriadu eu harddangos, yn ogystal â'r cyhoeddusrwydd arfaethedig a'r deunyddiau hysbysebu/arddangos allanol. Ni ddylai deunydd anwedus fod yn weladwy a dylai

arwyddion sy'n ymwneud â natur yr adloniant a'r ffaith fod plant wedi'u heithrio fod yn amlwg ac yn weladwy.

Byddai'r awdurdod trwyddedu'n disgwyl gweld y mesurau a ganlyn yn cael eu cynnig yn yr atodlen weithredu:

- Ni fydd unrhyw berson o dan 18 mlwydd oed yn cael mynediad i'r eiddo pan fo perfformiad o adloniant i oedolion yn digwydd
- Ni fydd unrhyw berfformiad yn cynnwys cyswllt corfforol rhwng y perfformiwr(wyr) ac unrhyw berson arall
- Ni fydd unrhyw berfformiad yn cynnwys defnyddio teclynnau rhyw (fel y diffinnir yn y Ddeddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1982) a bydd rhaid i'r perfformwyr bob tro wisgo 'g-string' neu ddillad tebyg eraill ar y rhan berthnasol o'r corff
- Dylai camerâu teledu cylch cyfyng wyllo'r holl ardaloedd perfformio yn yr eiddo gan gynnwys yr ardaloedd hynny sydd wedi'u neilltuo ar gyfer perfformiadau/dawnsiau preifat

Atodiad 'A' – Arweiniad ar y weithdrefn ac eiddo problemus a'r Siart Dirprwyo

1. Cyngor ac Arweiniad

- 1.1 Anogir ymgeiswyr i gael trafodaethau cyn gwneud cais gyda'r awdurdodau perthnasol i'w cynorthwyo i ddatblygu eu cynigion a'u hatodlenni gweithredu. Bydd swyddogion yr Awdurdod Trwyddedu yn ymdrechu i roi arweiniad yn y cam hwn o'r broses. Pan fo swyddog yn cynrychioli'r Awdurdod Trwyddedu yn ei rôl fel Awdurdod Cyfrifol, pryd bynnag y byddo'n bosib bydd swyddog arall yn cael ei neilltuo i brosesu'r cais a darparu arweiniad i'r ymgeisydd.
- 1.1 Pan fo'n briodol gwneud hynny, bydd swyddogion yr Awdurdod Trwyddedu yn cynorthwyo'r ymgeiswyr i weithio gydag eraill a allai wneud sylwadau ar y cais er mwyn datrys materion sy'n peri pryder. Unwaith mae cais wedi cael ei gyflwyno caiff amserlenni statudol eu gosod ar y cais a'r broses benderfynu sy'n cyfyngu'r cyfle am drafodaethau, cyswllt a chyflafareddu.
- 1.3 Nodir y manylion cyswllt isod
- 1.5 Dan y Ddeddf mae rheidrwydd ar yr Awdurdod Trwyddedu i gymeradwyo cais oni bai y derbynir sylwadau/gwrthwynebiadau perthnasol. Os na dderbynir sylwadau / gwrthwynebiadau perthnasol bydd swyddogion trwyddedu'r Awdurdod Trwyddedu yn delio â'r cais o dan y cynllun dirprwyo (isod). Os ceir sylwadau/gwrthwynebiadau perthnasol bydd yr Is-bwyllgor Trwyddedu yn ystyried y cais mewn gwrandawriad cyhoeddus.
- 1.5 Caiff Amodau Mandadol eu gosod gan y Ddeddf waeth a yw'r cais yn cael ei wrthwynebu ai peidio.
- 1.6 Wrth wneud penderfyniadau am geisiadau am garejis (h.y. siopau cwrt blaen) mae'n rhaid i'r Awdurdod Trwyddedu benderfynu p'un a yw'r eiddo'n cael eu defnyddio'n bennaf fel garej a bydd disgwyl i'r ymgeiswyr gyflwyno data sy'n sefydlu'r prif ddefnydd. Pan nad yw gwybodaeth o'r fath ar gael (er enghraifft, oherwydd bod yr eiddo dim ond newydd gychwyn masnachu), mae'n bosib y byddwn yn ystyried gosod amod sy'n gofyn i'r wybodaeth hon gael ei darparu'r rheolaidd i'r Awdurdod Trwyddedu am y blynyddoedd i ddod er mwyn sicrhau nad garej yw'r eiddo yn bennaf.

2.0 Sylwadau/gwrthwynebiadau

- 2.1 Gall y rhain gael eu gwneud gan unrhyw un o'r canlynol:
 - (1) Awdurdodau Cyfrifol
 - (2) Unrhyw berson arall waeth beth yw eu lleoliad daearyddol, ar yr amod nad yw'r sylw yn flinderus neu'n wamal ym marn yr Awdurdod Trwyddedu.
- 2.2 Mae'n rhaid i unrhyw sylwadau a wneir fod yn ymwneud â'r eiddo a enwir ac maent wedi'u cyfyngu i'r 4 amcan trwyddedu. Bydd angen i'r Awdurdod Trwyddedu fod yn fodlon bod cyswllt tystiolaethol yn bodoli rhwng y sylwadau a wnaed, yr amcanion trwyddedu a'r eiddo dan sylw.

Pan fydd sylw yn gwneud dim ond ailrestru'r amcanion trwyddedu heb nodi pam yr ystyrir y bydd caniatâ'r drwydded yn tansilio'r amcanion neu'n methu â'u hyrwyddo, efallai y caiff y sylw ei wrthod fel un sy'n annilys.

- 2.3 Mae Rheoliadau Deddf Trwyddedu 2003 (Gwrandawiadau) 2005 yn ei gwneud yn ofynnol i'r Awdurdod Trwyddedu ddarparu copïau o unrhyw sylwadau/gwrthwynebiadau perthnasol a wnaed i'r ymgeisydd. Dylai unrhyw berson sy'n gwneud sylw/gwrthwynebiad ar gais gadw mewn cof y bydd ei fanylion personol (megis ei enw a'i gyfeiriad) yn cael eu datgelu i'r ymgeisydd.

Ni fydd yr Awdurdod Trwyddedu yn golygu eich llythyr sylwadau/gwrthwynebiad cyn y bydd yn ei anfon allan. Bydd yr holl lythyrau sy'n rhoi sylwadau/gwrthwynebiad yn cael eu cynnwys yn yr agenda petai'r mater yn mynd yn ei flaen i wrandawriad yr Is-bwyllgor. Mae gwrandawiadau o'r fath yn agored i'r cyhoedd a gallai aelodau o'r cyfryngau fod yn bresennol. Yn ogystal, mae'n bosib y bydd data personol yn cael ei gyhoeddi yn y cofnodion sy'n cael eu dosbarthu i'r holl bartïon yn yr achos ac a fydd ar gael ar wefan y Cyngor.

3 Y Pwyllgor

- 3.1 Mae'r Pwyllgor yn cynnwys 15 o Gynghorwyr. Bydd cais sy'n cael ei herio yn cael ei ystyried mewn gwrandawriad gan is-bwyllgor sy'n cynnwys 3 aelod o'r Pwyllgor Trwyddedu.
- 3.2 Wrth ystyried ceisiadau bydd yr is-bwyllgor yn rhoi ystyriaeth i'r Polisi hwn, canllawiau statudol, y Ddeddf a'r rheoliadau sydd ynghlwm ynddi a'r amcanion trwyddedu.
- 3.3 Caiff pob cais ei ystyried yn ôl ei rinweddau unigol ei hun.
- 3.4 Petai'r is-bwyllgor yn penderfynu cymeradwyo'r cais mae'n rhaid gosod yr amodau mandadol ar y drwydded. Yn ogystal, bydd yr is-bwyllgor yn penderfynu p'un a yw'n briodol gosod amodau eraill ar y drwydded, tystysgrif neu ganiatâd i sicrhau y bydd yr amcanion trwyddedu'n cael eu bodloni. Bydd amodau o'r fath yn canolbwyntio'n bennaf ar effaith uniongyrchol y gweithgareddau sy'n digwydd yn yr eiddo ar y rheini sy'n mynychu'r eiddo ac ar aelodau o'r cyhoedd sy'n byw, yn gweithio neu fel arall yn ymwneud â gweithgareddau arferol yng nghyffiniau'r eiddo.
- 3.5 Wrth benderfynu a yw person yn byw neu a oes ganddo ddiddordebau busnes yn ddigon agos at yr eiddo fel ei bod yn debygol y caiff ei effeithio gan y gweithgareddau arfaethedig, bydd yr Awdurdod Trwyddedu yn ystyried ffactorau megis:
- ♣ Maint yr eiddo
 - ♣ Natur yr eiddo
 - ♣ Pellter yr eiddo o gartref neu le busnes y person sy'n gwneud y sylwadau
 - ♣ Effaith bosib yr eiddo (e.e. nifer y cwsmeriaid a'r llwybrau y mae'r cwsmeriaid yn debygol o'u defnyddio)
- 3.6 Efallai y bydd rhaid gosod amodau sy'n ceisio rheoli ystod neu natur y gweithgareddau yn yr eiddo, neu sydd wedi'u dylunio i leihau'r potensial am ymddygiad gwrthgymdeithasol. Mae'n bosib y bydd amodau o'r fath hefyd yn ceisio dylanwadu'n uniongyrchol ar ymddygiad y cwsmeriaid yn yr eiddo neu yng nghyffiniau'r eiddo.
- 3.7 Bydd yr Awdurdod Trwyddedu'n osgoi gosod amodau sy'n dyblygu gweithdrefnau rheoleiddiol eraill pan fo hynny'n bosib.

4. Apeliadau

- 4.1 Gellir cyflwyno apêl i'r Llys Ynadon yn erbyn penderfyniad gan yr Awdurdod Trwyddedu. Mae'n rhaid gwneud yr apêl o fewn 21 diwrnod o gael gwybod am y penderfyniad y mae'r ymgeisydd yn bwriadu apelio'n ei erbyn.

Gall y canlynol apelio:

- ♣ Yr ymgeisydd
- ♣ Awdurdod Cyfrifol neu unrhyw berson a wnaeth sylwadau/gwrthwynebiadau perthnasol
- ♣ Yn achos adolygiad, deilydd y drwydded neu'r dystysgrif sy'n cael ei hadolygu

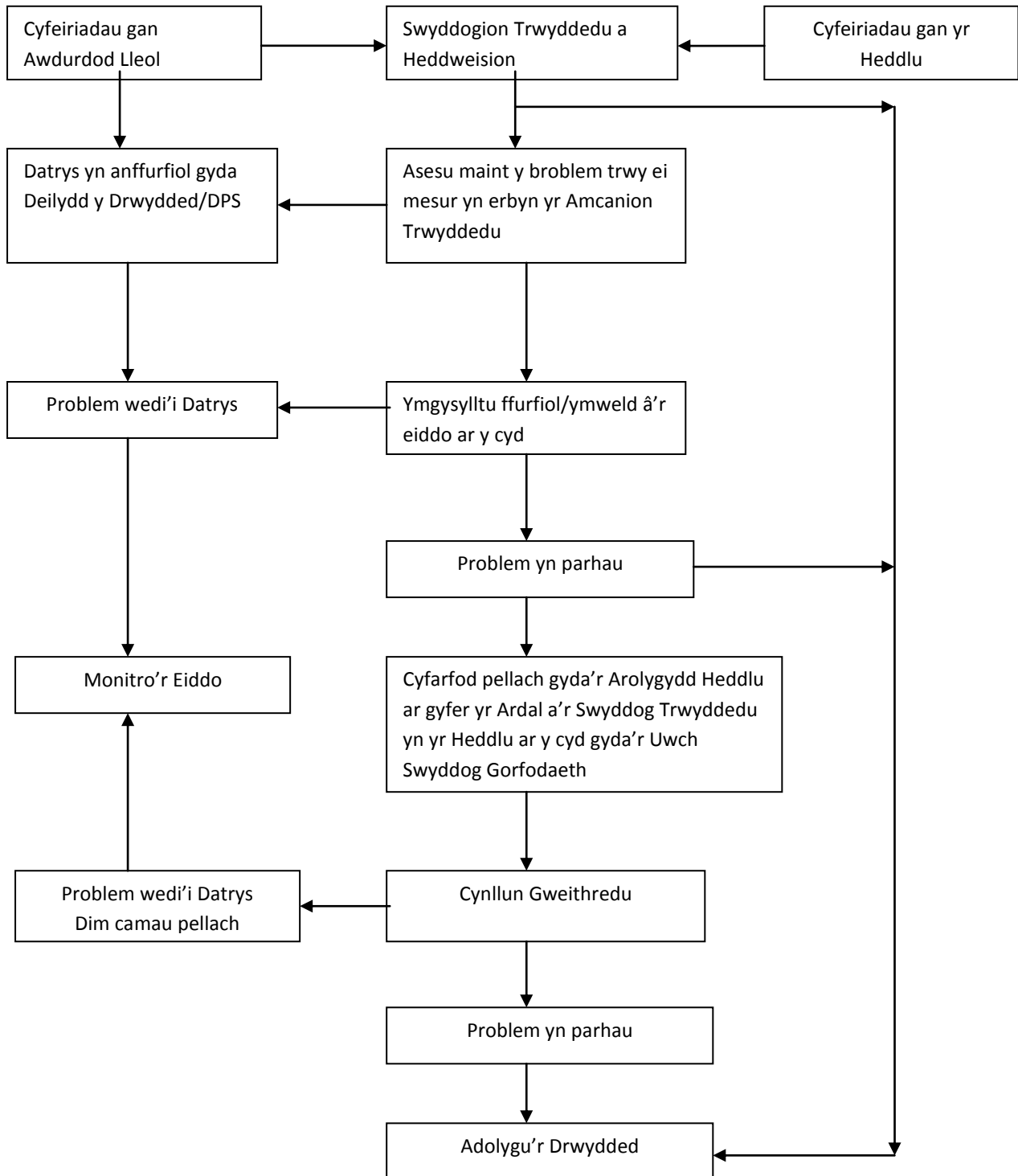
5. **Adolygiadau**

- 5.1 Gall awdurdod cyfrifol neu unrhyw berson ofyn i'r Awdurdod Trwyddedu adolygu trwydded eiddo oherwydd mater sy'n codi yn yr eiddo mewn perthynas ag unrhyw un o'r 4 amcan trwyddedu.
- 5.2 Fel arfer ni fydd yr Awdurdod Trwyddedu yn gweithredu ei rôl fel Awdurdod Cyfrifol trwy alw am adolygiad ar ran pobl eraill, megis trigolion lleol neu grwpiau yn y gymuned. Mae gan yr unigolion a'r grwpiau hyn yr hawl i wneud hynny yn eu henw eu hunain pan fo ganddynt ddigon o sail i weithredu felly.
- 5.3 Pan fo gan Awdurdodau Cyfrifol bryderon am broblemau a ganfuwyd yn yr eiddo, mae'r Awdurdod Trwyddedu yn ystyried ei bod yn arfer dda iddo roi rhybudd buan i ddeiliaid trwydded o'i bryderon a'r angen am welliant. Pan fo'n bosib ac/neu'n briodol disgwylir y byddai'r awdurdod yn rhoi cyngor ac arweiniad er mwyn mynd i'r afael â'r mater(ion).
- 5.4 Mae'r Awdurdod Trwyddedu yn dwyn sylw'r Awdurdodau Cyfrifol at gyhoeddiad y Swyddfa Gartref, "The Practical Guide for Preventing And Dealing with Alcohol Related Problems – What You Need To Know".

6. **Atal Trwyddedau**

- 6.1 Mae gan yr Awdurdodau Trwyddedu ddyletswydd i atal Trwyddedau Eiddo a Thrwyddedau Adeilad Clwb os yw Deiliaid y Drwydded wedi methu talu'r ffi flynyddol o fewn cyfnod penodedig. Bydd trwyddedau sydd wedi cael eu hatal yn dod yn ddi-rym dros gyfnod yr ataliad. Ymhellach i hyn ni fydd modd trosglwyddo'r drwydded yn ystod y cyfnod dan sylw chwaith.

**GWEITHDREFN AR GYFER ADOLYGU EIDDO TRWYDDEDIG – GAN GYNNWYS PROTOCOL AR Y CYD
AR GYFER DATRYS PROBLEMAU**

**MAE SYMUD YMLAEN I BOB LEFEL YN BROSES DDEWISOL. DYLUNIWYD Y LLIFSIART FEL TEMPLED
AR GYFER MONITRO EIDDO TRWYDDEDIG PROBLEMUS**

**OND GELLID SYMUD EIDDO I'R CAM ADOLYGU AR UNRHYW ADEG. BYDDAI HYNNY'N DIBYNNU
AR FAINT Y BROBLEM A RHINWEDDAU POB ACHOS UNIGOL**

PARTNERIAETH TRWYDDEDU RHWNG HEDDLU GOGLEDD CYMRU A'R AWDURDOD LLEOL

GWEITHDREFN ORFODAETH AR GYFER ADEILADAU

Dylid nodi mai pwrpas y weithdrefn orfodaeth yw sicrhau y gellir cwrdd â'r nod cyffredin o sicrhau 'arferion cadw tŷ da' ac 'ymarfer gorau' trwy gydweithio. Nid oes bwriad o gwbl i adolygu trwyddedau cyn belled â bod y Goruchwylydd Adeilad Dynodedig yn fodlon rhoi sylw i unrhyw broblemau gyda chymorth Heddlu Gogledd Cymru a'r Awdurdod Trwyddedu.

[Os bydd problemau yn parhau ar ôl Cam Un](#) **CAM UN** Achos o anrhefn/yfed dan oed/ymdrechion i brynu alcohol gan berson dan oed neu ar ran person dan oed mewn/o eiddo trwyddedig lle mae'r person sydd â gofal yn galw'r Heddlu am gymorth ac yn cytuno i weithio gyda nhw.

CAM DAU [Os bydd problemau yn parhau ar ôl Cam Dau](#) Cyfarfod rhwng yr Arolygydd Heddlu/Sarsiant Cymdogaeth, Adran y Gorllewin, Rheolwr yr Eiddo Trwyddedig a chynrychiolydd yr Awdurdod Lleol.

CAM TRI Bydd yr Arolygydd Heddlu/Sarsiant Cymdogaeth, Adran y Gorllewin a Rheolwr yr Eiddo Trwyddedig yn gwneud cais am adolygiad o'r Drwydded Eiddo, fel sy'n briodol i'r amgylchiadau. Trafodir y materion yn ffurfiol a rhoddir rhybudd ysgrifenedig ffurfiol.

*Cytunir ar **Gynllun Gweithredu** a fydd mewn grym am dri mis. Os na fydd unrhyw achosion pellach gellir rhoi'r gorau i ddilyn y weithdrefn orfodaeth.*

Dirprwyo Swyddogaethau

Mater	Pwyllgor Llawn	Is-Bwyllgor	Swyddogion
Cais am Drwydded Bersonol		Os oes gwrthwynebiad gan yr Heddlu	Os na chyflwynir sylwadau
Cais am Drwydded Bersonol gydag euogfarnau sydd heb ddarfod		Pob achos	
Cais am Drwydded Eiddo / Tystysgrif Adeilad Clwb		Os cyflwynir sylwadau perthnasol	Os na chyflwynir sylwadau perthnasol
Cais am Ddatganiad dros Dro		Os cyflwynir sylwadau perthnasol	Os na chyflwynir sylwadau perthnasol
Cais i Amrywio Trwydded Eiddo / Tystysgrif Adeilad Clwb		Os cyflwynir sylwadau perthnasol	Os na chyflwynir sylwadau perthnasol
Cais i Amrywio Trwydded Goruchwylydd Eiddo dynodedig		Os oes gwrthwynebiad gan yr Heddlu	Pob achos arall
Cais i ddirymu Trwydded Goruchwylydd Eiddo dynodedig			Pob achos
Cais i drosglwyddo Trwydded Eiddo		Os oes gwrthwynebiad gan yr Heddlu	Pob achos arall
Cais i gau Eiddo Dros Dro		Os oes gwrthwynebiad gan yr Heddlu	Pob achos arall
Cais i Adolygu Trwydded Eiddo/Tystysgrif Adeilad Clwb		Pob achos	
Penderfyniad ynghylch a yw cwyn yn amherthnasol, yn wamal neu'n flinderus ac ati			Pob achos

Gall achosion mwy difrifol olygu symud ymlaen yn syth i Gam 2 neu Gam 3 yn otomatig (e.e. gweini alcohol i bobl sydd wedi eu gwahardd dan y cynllun Pub Watch, ymosodiad ar heddwad gan Oruchwylydd Adeilad Dynodedig, staff awdurdodedig neu deulu). Mater i ddisgresiwn yr Arolygydd Heddlu fydd gweithredu Cam 2 neu Cam 3 yn syth. Bydd gorfod defnyddio'r weithdrefn mwy na dwywaith (mewn unrhyw gyfnod o 12 mis) ar gyfer achos penodol yn arwain at adolygiad Cam 3 ar unwaith (bydd mwy nag un yn arwain at adolygiad Cam 2).

Penderfyniad i Wrthwynebu pan fo'r Awdurdod Lleol yn gorff yr ymgynghorir ag ef a		Pob achos	
---	--	-----------	--

phan nad yw'n awdurdod perthnasol sy'n rhoi sylw i gais			
Penderfynu ar Wrthwynebiad gan yr Heddlu i Hysbysiad Digwyddiad Dros Dro		Pob achos	

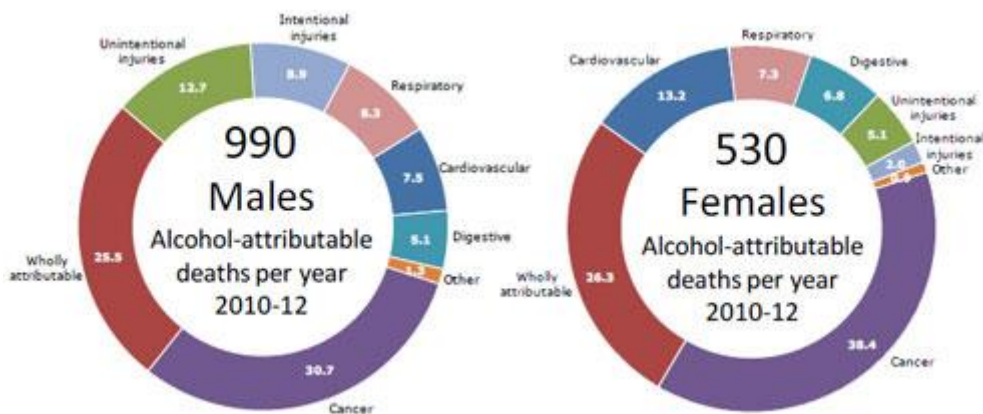
Atodiad 'B' – Iechyd Cyhoeddus

ALCOHOL AC IECHYD YNG NGHYMRU

Mae defnyddio alcohol a chanlyniadau hynny'n parhau i fod yn her fawr o ran iechyd cyhoeddus yng Nghymru, y Deyrnas Unedol a manau eraill. Mae defnydd niweidiol o alcohol ymysg y pum ffactor risg uchaf ar gyfer clefydau, anabledd a marwolaeth ledled y byd.

Mae Arsyllfa Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi cyhoeddi [Alcohol ac Iechyd yng Nghymru 2014](#), sy'n diweddarau ac yn ymhelaethu ar yr adroddiad blaenorol a ryddhawyd 5 mlynedd yn ôl. Dyma rai o'r negeseuon allweddol:

- Mae alcohol yn un o brif achosion marwolaeth a salwch yng Nghymru gydag oddeutu 1,500 o farwolaethau yn cael eu priodoli i alcohol bob blwyddyn (1 mewn 20 o bob marwolaeth).
- Mae yfed ymysg plant a phobl ifanc yn parhau i fod yn bryder penodol gydag 1 o bob 6 o fechgyn ac 1 o bob 7 o enethod rhwng 11-16 oed yn yfed alcohol o leiaf unwaith yr wythnos. Mae oddeutu 400 o bobl ifanc dan 18 yn mynd i'r ysbyty bob blwyddyn oherwydd cyflyrau sy'n ymwneud ag alcohol yn benodol, er bod y nifer wedi bod yn gostwng ers sawl blwyddyn.
- Yn gyffredinol, mae'r defnydd o alcohol wedi gostwng rhyw ychydig ac erbyn hyn mae oedolion dan 45 oed yn yfed llai. Er bod hyn yn newyddion da mae'n cuddio yfed cyson neu fwy o yfed ymysg pobl dros 45 oed.
- Mae amddifadedd hefyd yn ffactor o ran nifer y marwolaethau a'r nifer sy'n derbyn triniaeth yn yr ysbyty oherwydd alcohol. Mae'r niferoedd yn yr ardaloedd mwyaf difreintiedig yn llawer uwch nag yn y rhai lleiaf difreintiedig. Nid oes unrhyw arwydd fod y bwlch anghyfartaledd hwn o ran nifer y marwolaethau yn cau dros amser.

Mae alcohol yn chwarae rôl bwysig a chadarnhaol ym mywyd cymdeithasol a theuluol ac mae'n cyfrannu at ddatblygu economaidd a chyflogaeth yn lleol. Fodd bynnag, ni ddylai traddodiadau cymdeithasol a buddion economaidd guddio'r fath fod alcohol yn sylwedd gwenwynig a all gael effaith andwyol ar iechyd a lles corfforol a meddyliol.

PATRYMAU A LEFELAU YFED

Nid oes lefel o yfed y gellir gwarantu ei bod yn ddiogel ond mae yfed yn llai na'r cyfyngiadau dyddiol a argymhellir yn golygu bod y risg o niwed i iechyd yn isel. Fodd bynnag, mae hyd yn oed yfed llai o alcohol na'r lefelau risg is yn rhywbeth i'w osgoi mewn rhai amgylchiadau. Ewch i www.yfeddoeth.org.uk.

Nid dim ond faint o alcohol a yfir sy'n cynyddu'r risg o niwed. Gall goryfed mewn pyliau, sef patrwm o yfed lle mae unigolyn yn yfed o leiaf ddwywaith mwy na'r lefelau a argymhellir mewn un sesiwn yfed, achosi meddwdod aciwt ac arwain at broblemau fel damweiniau, anafiadau a thrais. Mae hyn yn fwy cyffredin ymysg oedrannau iau a chaiff ei gysylltu'n aml gyda'r arfer o yfed cyn mynd allan ('preloading').

Mae hyn yn derm a ddefnyddir i ddisgrifio patrwm yfed, yn arbennig ymysg pobl ifanc, lle mae pobl yn yfed yn eu cartrefi neu yn y strydoedd cyn symud ymlaen i dai tafarn a chlybiau. Mae'r arfer hon wedi'i chysylltu â chynnydd yn yr alcohol a yfir ac mae'n golygu bod mwy o debygolrwydd y bydd pobl yn rhan o ddigwyddiad treisgar. Mae pobl sy'n yfed yn gwneud hyn oherwydd bod prynu alcohol mewn archfarchnad neu siop gwerthu diod yn llawer rhatach na mynd i yfed mewn tŷ tafarn neu far.

Gall yr Awdurdod Trwyddedu ystyried sylwadau gan gyrff iechyd sy'n gweithredu fel awdurdodau cyfrifol. Gall gyrff iechyd ddarparu gwybodaeth sy'n berthnasol ar gyfer hyrwyddo'r amcan trwyddedu o sicrhau diogelwch y cyhoedd, gan gynnwys atal damweiniau ac anafiadau a mathau eraill o niwed a all ddigwydd yn sgil yfed alcohol megis bod yn anymwybodol neu wenwyn alcohol.

Er enghraifft, gall bod yn feddw arwain at ddamweiniau ac anafiadau yn sgil digwyddiadau treisgar a gorfod mynd i adrannau argyfwng mewn ysbytai a defnyddio'r gwasanaeth ambiwlans. Mewn rhai achosion bydd y rhain yn cynnwys torri'r amcan trwyddedu sy'n ymwneud â throstedd ac anhrefn.

Mewn perthynas â diogelu plant rhag niwed, mae dyletswydd i'w diogelu rhag niwed moesol, corfforol a seicolegol ac mae potensial mawr felly i gyrff iechyd ychwanegu gwerth. Mae cysylltiad

rhwng nifer y bobl ifanc dan 18 oed sy'n mynd i adrannau argyfwng mewn ysbytai a'r amcan o ddiogelu plant rhag niwed ac mae cysylltiad rhwng gwerthu alcohol i bobl dan oed neu brynu alcohol ar eu rhan a'r amcan gostwng trosedd ac anrhefn a'r amcan diogelu plant rhag niwed. Gall timau iechyd ddarparu tystiolaeth gefnogol hefyd, er enghraifft mewn perthynas ag effeithiau yfed alcohol ar gyrff pobl ifanc.

Mewn rhai ardaloedd y prif rwystr sy'n atal cyrff iechyd rhag gweithredu'n effeithiol fel awdurdod cyfrifol yw'r ffaith nad yw'r dystiolaeth y maent ei hangen i gefnogi eu sylwadau yn cael ei chasglu fel arfer nac ar gael yn eu hardaloedd. Mae Heddlu Gogledd Cymru, Gwasanaeth Ambiwlans Cymru a Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr yn gweithio ar gynllun peilot ar hyn o bryd i wella'r drefn o gasglu a rhannu data. Bwriedir sefydlu'r weithdrefn hon ar draws Gogledd Cymru gyfan. Dylai'r data a gesglir fod yn gymorth mawr i dargedu camau gorfodaeth lle bo angen ac i lywio'r polisi trwyddedu a chyfrannu at y broses o wneud penderfyniadau ynghylch trwyddedau.

Atodiad 'C' - Amodau Trwyddedu Mandadol

Disodlwyd yr amodau mandadol a sefydlwyd gan *Orchymyn 2010 Deddf Trwyddedu 2003 (Amodau Trwyddedu Mandadol)* o 1 Hydref 2014, gan y rheini a nodir yng *Ngorchymyn 2014 Deddf Trwyddedu 2003 (Amodau Trwyddedu Mandadol) (Diwygiad)*.

Mae'n rhaid i "berson cyfrifol" sicrhau cydymffurfiaeth gyda'r amodau mandadol. Mewn perthynas ag eiddo trwyddedig mae hynny'n golygu:

- Deilydd y drwydded eiddo ar gyfer yr adeilad,
- Y Goruchwylydd Eiddo Dynodedig (os o gwbl) dan drwydded o'r fath, neu
- Unrhyw unigolyn 18 oed neu hŷn sydd wedi'i awdurdodi at ddibenion Adran 153(4) *Deddf Trwyddedu 2003* gan ddeilydd neu oruchwylydd o'r fath.

Os yw tystysgrif adeilad clwb mewn grym, mae "person cyfrifol" yn golygu aelod neu swyddog o'r clwb sy'n bresennol ac sy'n medru rhwystro cyflenwi alcohol.

Mewn perthynas â'r amod ynghylch gwirio oed, mae gan deilydd y dystysgrif a'r goruchwylydd eiddo dynodedig ddyletswyddau penodol (a ddisgrifir yn rhan 5.3 isod). Yn unol â Gorchymyn 2014, mae pedwar amod mandadol newydd hefyd mewn grym fel y disgrifir nhw isod yn ogystal â'r amod mandadol sy'n gwahardd gwerthu am bris sy'n is na'r gost.

Hyrwyddo anghyfrifol

Yn unol â Gorchymyn 2010 mae'n rhaid cymryd "pob cam rhesymol" i rwystro ymgyrchoedd hyrwyddo anghyfrifol – lle mae ymgyrchoedd hyrwyddo o'r fath, fel y diffinnir yn y Gorchymyn, yn cynnwys risg sylweddol o danseilio un neu ragor o'r amcanion trwyddedu (h.y. atal trosedd ac anrhefn; diogelwch y cyhoedd; atal niwsans cyhoeddus; a diogelu plant rhag niwed).

Mae Gorchymyn 2014 yn dweud yn awr bod raid i'r person cyfrifol sicrhau na chynhelir unrhyw ymgyrchoedd anghyfrifol. Yn ogystal, gwaherddir y gweithgareddau a ganlyn yn llwyr erbyn hyn:

- Gemau yfed neu weithgareddau eraill lle mae angen i unigolion yfed cyfaint o alcohol o fewn cyfyngiad amser penodol neu i yfed cymaint â phosib, neu ble cânt eu hannog i wneud hynny. Nid yw hyn yn cynnwys “amser gorffen yfed”.
- Gwerthu neu gyflenwi alcohol yn unol ag ymhrich hyrwyddol a hysbysebwr mewn adeilad, neu yng nghyffiniau adeilad ac y gellir ystyried yn rhesymol ei fod yn annog, yn cydoddef neu’n glamoreiddio ymddygiad gwrthgymdeithasol neu’n cyfeirio at feddwdod mewn termau ffafriol.
- Un person yn rhoi alcohol yng ngheg person arall yn uniongyrchol – roedd hwn yn amod ar ei ben ei hun yng Nghorchymyn 2010.
- Gwaherddir yr ymgyrchoedd hyrwyddo a ganlyn lle mae risg sylweddol i’r amcanion trwyddedu.
- Darparu alcohol am ddim neu am bris disgownt neu sefydlog
- Darparu alcohol am ddim neu am bris disgownt neu unrhyw beth arall fel gwobr i annog neu i wobrwyo yfed alcohol dros gyfnod o 24 awr neu lai.

O ran yr hyn yr ystyrir ei fod yn “risg sylweddol”, mae canllawiau gan y Swyddfa Gartref yn dweud y gellir ystyried y ffactorau a ganlyn:

- Math yr ymgyrch hyrwyddo: Pa mor fawr yw’r disgownt? Am ba hyd y mae’r disgownt mewn grym?
- Cwsmeriaid posib: A oes tebygolrwydd o gynydd sylweddol yn nifer y cwsmeriaid? Beth yw proffil y sylfaen cwsmeriaid?
- Math yr adeilad: Ydi’r adeilad yn sefydliad lle mae pobl yn yfed alcohol ar raddfa fawr ar eu traed neu’n dafarn gymunedol?
- Hanes yr adeilad: A yw’r adeilad wedi delio ag ymgyrchoedd hyrwyddo yn gyfrifol o’r blaen? Ydi’r drwydded wedi cael ei hadolygu’n ddiweddar? A gymerwyd mesurau diogelwch digonol i gwrdd ag unrhyw gynydd posib yn nifer y cwsmeriaid?

Os oes unrhyw amheuaeth, mae’r canllawiau’n argymhell y dylid cael cyngor gan yr awdurdod trwyddedu a/neu’r heddlu.

5.2 Dŵr y gellir ei yfed

Rhaid darparu dŵr y gellir ei yfed yn rhad ac am ddim ar gais os yw “ar gael yn rhesymol”. Nid yw Gorchymyn 2010 ond yn cyfeirio at ddarparu dŵr tap am ddim.

Mae canllawiau gan y Swyddfa Gartref yn esbonio’r hyn a olygir gan “ar gael yn rhesymol”. Mater o ffaith ydyw: *er enghraifft, efallai nad yw’n rhesymol disgwyl cael dŵr yfed yn rhad ac am ddim mewn adeilad lle mae’r cyflenwad dŵr wedi torri dros dro oherwydd bod y brif bibell wedi torri a lle nad oes dull arall o gyflenwi dŵr ar gael (e.e. dŵr potel).*

5.3 Gwirio Oed

Rhaid i ddeilydd y drwydded eiddo neu ddeilydd y drwydded adeilad clwb sicrhau bod polisi gwirio oed yn cael ei weithredu ar gyfer cyflenwi alcohol. Mae'n rhaid i'r polisi hwnnw, o leiaf fynnu bod unigolion sy'n ymddangos i'r sawl sy'n gweini alcohol eu bod o dan 18 oed yn dangos prawf adnabod sy'n cynnwys ffotograff, dyddiad geni ac un ai marc holograffig neu nodwedd uwchfioled. Mae ychwanegu'r nodwedd olaf yn golygu bod y diffiniad o ddogfennau adnabod y gellir eu defnyddio yn ehangach (nid yw rhai pasbortau o wledydd tramor a chardiau ID yn cynnwys y marc holograffig yr oedd angen iddynt ei gynnwys cyn hynny).

Mae gan y goruchwilydd eiddo dynodedig (y person sy'n gyfrifol am redeg y busnes o ddydd i ddydd), am y tro cyntaf, gyfrifoldeb cyfreithiol i sicrhau y gwerthir alcohol yn unol â'r polisi gwirio oed y mae'n rhaid i'r deilydd trwydded eiddo ei gael.

Mae mathau derbyniol o ddogfennau adnabod yn cynnwys trwyddedau gyrru gyda ffotograff; pasbortau; dogfennau adnabod milwrol; a chardiau prawf oed sy'n cynnwys yr hologram PASS. Mae mathau eraill o ddogfennau adnabod sy'n cynnwys y nodweddion gofynnol hefyd yn dderbyniol.

Mae Atodiad A canllawiau'r Swyddfa Gartref ar yr amodau mandadol yn cynnwys enghraifft o bolisi gwirio oed.

Mae'r amod gwirio oed yn berthnasol i gwmnïau sy'n gwerthu alcohol ar-lein neu trwy'r post.

5.4 Mesurau llai

Rhaid i'r person cyfrifol sicrhau bod y diodydd a ganlyn, os cânt eu gwerthu neu eu cyflenwi i'w hyfed yn yr adeilad, ar gael yn y mesurau a ganlyn:

- Cwrw neu seidr – hanner pint
- Jin, rym, vodka neu wisgi – 24ml neu 35ml
- Gwin llonydd mewn gwydr – 125ml

Yn unol â Gorchymyn 2014 mae'n rhaid yn awr arddangos mesurau ar fwydlen, rhestr brisiau neu ddeunyddiau eraill a argreffir. Os nad yw cwsmer yn penodi mesur rhaid rhoi gwybod iddo am ystod y mesurau sydd ar gael un ai ar lafar neu trwy sicrhau eu bod wedi gweld deunydd argraffedig. Nid oes angen ailadrodd y broses hon cyn belled â bod y cwsmer yn parhau i fod yn ymwybodol o'r mesurau sydd ar gael.

Atodiad D - Y Newidiadau Deddfwriaethol Diweddaraf

2. Mae Gorchymyn 2013 **Deddf Cerddoriaeth Fyw 2012** a Deddf Trwyddedu 2003 (Disgrifiad o Adloniant) (Diwygiad) yn cael gwared ar ofynion trwyddedu ar gyfer yr isod:

2.1 Arddangos ffilm i bwrpas hysbysebu, gwybodaeth, addysg ac ati.

2.2 Arddangos ffilm sy'n rhan o arddangosfa ar gyfer unrhyw ddibenion amgueddfa neu oriel gelf.

2.3 Cerddoriaeth fyw neu wedi'i recordio sy'n atodol at weithgareddau eraill nad oes angen trwydded ar eu cyfer.

2.4 Cerddoriaeth fyw fel a ganlyn:

- i. cerddoriaeth fyw wedi ei seinchwyddo rhwng 8am ac 11pm i gynulleidfaoedd o ddim mwy na 200 o bobl mewn adeilad sydd wedi'i awdurdodi i werthu alcohol i'w yfed ynddo.
- ii. Cerddoriaeth fyw wedi ei seinchwyddo rhwng 8am ac 11pm i gynulleidfaoedd o ddim mwy na 200 o bobl mewn gweithleoedd nad ydynt fel arall wedi'u trwyddedu dan Ddeddf 2003 (neu sydd wedi'u trwyddedu i ddarparu lluniaeth yn hwyr gyda'r nos yn unig).
- iii. Cerddoriaeth fyw sydd heb ei seinchwyddo rhwng 8am ac 11pm ym mhob lleoliad.

2.5 Defnyddio teledu neu radio i dderbyn a chwarae rhaglen.

2.6 Unrhyw adloniant neu gyfleusterau adloniant mewn lle o addoli crefyddol cyhoeddus.

2.7 Adloniant mewn garddwest neu debyg ac eithrio lle mae elfen o elw preifat.

- a) Dawnsio Morris neu unrhyw ddawnsio o natur debyg neu berfformio cerddoriaeth fyw heb ei seinchwyddo fel rhan o berfformiad o'r fath
- b) Adloniant mewn cerbydau ffyrdd sy'n symud
- c) Perfformio drama i gynulleidfa o 500 o bobl neu lai rhwng 8:00 a 23:00
- d) Perfformio dawns i gynulleidfa o 500 o bobl neu lai (ac eithrio adloniant perthnasol o fewn ystyr Atodlen 3 para. 2A Deddf Llywodraeth Leol (Darpariaethau Amrywiol) 1982 h.y. rhai mathau o adloniant rhywiol); rhwng 8:00 a 23:00.
- e) Digwyddiadau chwaraeon dan do i gynulleidfa o 1,000 o bobl neu lai rhwng 8:00 a 23:00.

3. Mesur Mewnfudo – i'w gyhoeddi gan Lywodraeth Ganolog ym mis Medi 2016

- 3.1 Mae'r Mesur Mewnfudo newydd sy'n mynd trwy'r Senedd ar hyn o bryd, yn rhoi cyfrifoldebau ychwanegol ar awdurdodau trwyddedu i gymryd camau lle gwelir nad oes gan ddeilyddion trwydded hawl i weithio yn y Deyrnas Unedig. Bydd y Mesur hefyd yn rhoi cyfrifoldeb ar ymgeiswyr ac mae'r nodiadau a ganlyn yn ganllawiau cyffredinol ar hyn o bryd.

3.2 Trwyddedau Eiddo:

- Adran newydd sef 13(4)(ha) sy'n dynodi'r Ysgrifennydd Gwladol fel awdurdod cyfrifol lle mae'r adeilad (nad yw'n gwch) yn cael ei ddefnyddio ar gyfer gweithgaredd y mae'n rhaid cael trwydded ar ei gyfer neu y bwriedir ei ddefnyddio i'r fath bwrpas.
- Adran newydd 16(2A) yn gwahardd trigolion yn y DU rhag gwneud cais am drwydded eiddo lle nad oes gan y preswlydd hawl i weithio yn y DU.
- Adran 27(1A) newydd a fydd yn achosi i drwydded eiddo ddod i ben os nad oes gan ddeilydd y drwydded bellach hawl i weithio yn y DU ar adeg pan fo deilydd y drwydded yn byw yn y DU (neu sy'n byw yn y DU ond heb hawl i weithio ynddi).
- Adran 42(5ZA) newydd lle mae'n rhaid i ymgeisydd roi rhybudd o gais i drosglwyddo i'r Ysgrifennydd Gwladol.
- Adran 42(8) a (9) sy'n dweud fel a ganlyn "Where the Secretary of State is given notice under subsection (5ZA) and is satisfied that the exceptional circumstances of the case are such that granting the application would be prejudicial to the prevention of illegal working in licensed premises, the Secretary of State must give the relevant licensing authority a notice stating the reasons for being so satisfied.
(9) The Secretary of State must give that notice within the period of 14 days beginning with the day on which the Secretary of State is notified of the application under subsection (5ZA)."
- Adran 44(5)(b)(ii) newydd sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdod trwyddedu, pan fydd yn ystyried cais i drosglwyddo trwydded eiddo a lle rhoddir rhybudd dan 42(8) (h.y. gan yr Ysgrifennydd Gwladol), i wrthod cais os yw'n ystyried bod hynny'n briodol ar gyfer rhwystro gweithio'n anghyfreithlon mewn adeilad trwyddedig.
- Adran 45(2A) newydd sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdodau lleol i roi rhybudd o benderfyniad i drosglwyddo trwydded i'r Ysgrifennydd Gwladol os oedd yr Ysgrifennydd Gwladol wedi rhoi rhybudd o wrthwynebiad dan yr adrannau 42(8) a (9) newydd.

- Adran 47(3A) newydd sy'n gwahardd unrhyw unigolyn nad oes ganddo hawl i weithio yn y DU rhag gwneud cais am rybudd awdurdod dros dro.
- Adran 48(2A) newydd sy'n rhoi dyletswydd ar awdurdodau trwyddedu i roi rybudd i'r Ysgrifennydd Gwladol o bob cais a gyflwynwyd am rybudd awdurdod dros dro. Os yw'r Ysgrifennydd Gwladol yn fodlon bod amgylchiadau eithriadol yr achos yn golygu y byddai methiant i ganslo'r rybudd awdurdod dros dro yn andwyol i rwystro gweithio anghyfreithlon mewn adeilad trwyddedig, bydd yr Ysgrifennydd Gwladol yn rhoi rybudd i'r awdurdod trwyddedu yn nodi'r rhesymau.

3.3 Trwyddedau Personol:

Adran 113(2A) newydd sy'n cynwys "trosedd mewnfudo" newydd

- Isadrannau 5-8 newydd ar gyfer adran 113 yn cyflwyno "cosbau mewnfudo" newydd.
- Adran 115(2A) newydd a fydd yn golygu y bydd trwydded bersonol yn cael ei dirymu os nad oes gan ddeilydd y drwydded bellach hawl i weithio yn y DU.
- Adran 120(5A) newydd yn rhoi dyletswydd newydd ar yr awdurdod trwyddedu i roi gwybod i'r Ysgrifennydd Gwladol pan fo ymgeisydd am drwydded bersonol wedi cydymffurfio gyda'r gofynion statudol (h.y. is-adran 2(a) i (c) ond nid is-adran 2(d) (h.y. bod ganddo droseddau perthnasol sy'n ymwneud â mewnfudo/wedi ei gael yn euog o drosedd tramor ac ati).

3.4 Os yw'r Ysgrifennydd Gwladol yn fodlon y byddai caniatáu trwydded yn andwyol i rwystro gweithio anghyfreithlon mewn adeilad trwyddedig, mae'n rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol, o fewn cyfnod o 14 diwrnod, yn cychwyn gyda'r dyddiad y derbyniodd yr Ysgrifennydd Gwladol rybudd dan isadran 5(a), roi rybudd i'r awdurdod yn nodi'r rhesymau pam ei fod yn fodlon ("gwrthwynebiad mewnfudo").

- Adran 124(3A) a (3B) newydd sy'n rhoi dyletswydd ar yr awdurdod lleol i roi gwybod i'r Ysgrifennydd Gwladol os yw deilydd trwydded bersonol wedi ei gael yn euog o drosedd sy'n ymwneud â mewnfudo ar ôl rhoi'r drwydded iddo.
- Os yw'r Ysgrifennydd Gwladol yn fodlon y byddai parhad y drwydded yn andwyol i rwystro gweithio anghyfreithlon mewn adeilad trwyddedig, mae'n rhaid i'r Ysgrifennydd Gwladol, o fewn cyfnod o 14 diwrnod yn cychwyn gyda'r dyddiad y derbyniodd yr Ysgrifennydd Gwladol rybudd dan isadran 5(a), roi rybudd i'r awdurdod yn nodi'r rhesymau pam ei fod yn fodlon ("gwrthwynebiad mewnfudo").

Darllenwch y Mesur llawn yma: <http://www.publications.parliament...74/15074.pdf>
<<http://www.publications.parliament.uk/pa/bills/cbill/2015-2016/0074/15074.pdf>>

4. Deddf Dadreoli

4.1 Eithriadau Luniaeth Hwyr gyda'r nos

Mae paragraff 2A Atodiad 2 Deddf 2003 (yn unol â Deddf Dadreoli 2015) yn rhoi pwerau i awdurdodau trwyddedu eithrio eiddo, mewn rhai amgylchiadau, rhag bod angen trwydded i ddarparu lluniaeth yn hwyr gyda'r nos. Mae'n well gwneud penderfyniadau i eithrio cyflenwi lluniaeth yn hwyr gyda'r nos gyda gwybodaeth leol. Mae pwerau felly yn caniatáu i awdurdodau trwyddedu ddewis gweithredu eithriad yn benodol os ystyrir y byddai o fudd i fusnesau lle na chafwyd unrhyw broblemau gydag ymddygiad gwrthgymdeithasol neu anrhefn sy'n gysylltiedig â'r economi hwyr gyda'r nos. Yn ogystal â rhyddhau'r busnesau dan sylw rhag

gorfod talu costau diangen, gall hefyd roi rhagor o hyblygrwydd i'r awdurdodau trwyddedu dargedu eu hadnoddau'n fwy effeithlon.

4.4 Mae'r pwerau'n caniatáu i awdurdod trwyddedu perthnasol eithrio gorfod cael trwydded i gyflenwi lluniaeth yn hwyr gyda'r nos os yw'n digwydd:

- Mewn neu o adeilad y mae'r cyfan ohono mewn ardal ddynodedig;
- Mewn neu o adeilad sydd o ddisgrifiad dynodedig; neu
- Yn ystod cyfnod dynodedig (sy'n cychwyn ddim cynharach na 11.00pm ac sy'n dod i ben ddim hwyrach na 5.00am).

4.4 Wrth ddewis dynodi ardal benodol fel ardal eithriedig bydd rhaid i'r awdurdod trwyddedu perthnasol ddiffinio'r lleoliad a all fod o unrhyw faint.

4.5 Wrth ddewis dynodi categorïau penodol o adeiladau fel rhai eithriedig ni all awdurdod trwyddedu ond eithrio mathau o adeiladau a nodir yn y rheoliadau. Y rhain yw:

- Ardaloedd gwasanaeth ar draffyrdd;
- Gorsafoedd petrol;
- Adeiladau awdurdod lleol (ac eithrio adeiladau domestig) oni bai bod digwyddiad yn cael ei gynnal yno lle mae dros 500 o bobl yn bresennol
- Ysgolion (ac eithrio eiddo domestig) oni bai bod digwyddiad yn cael ei gynnal lle mae mwy na 500 o bobl yn bresennol
- Ysbytai (ac eithrio adeiladau domestig)
- Adeiladau cymunedol (neuadd eglwys, capel, pentref, plwyf neu gymunedol neu adeilad tebyg) ac eithrio lle cynhelir digwyddiad y mae mwy na 500 o bobl yn bresennol ynddo;
- Adeilad trwyddedig sydd ag awdurdod i adwerthu alcohol i'w yfed yn yr adeilad rhwng 11pm a 5am.

4.6 *Nid oes rhaid i awdurdodau trwyddedu ddefnyddio'r eithriadau o gwbl a gallant barhau i fynnu bod rhaid i'r holl ddarparwyr lluniaeth hwyr y nos gael trwydded. Fodd bynnag, dylai awdurdodau trwyddedu ystyried dadreoli os yw'n briodol.*

5. Rhybudd Gwerthwyr Cymunedol ac Ategol

Nid yw'r ddeddfwriaeth drafft a/neu eilaidd wedi cael ei chwblhau'n derfynol hyd yma ar gyfer y rhybuddion hyn ond rhagwelir y gall grwpiau cymunedol a darparwyr llety busnesau bychain ddarparu/gwerthu alcohol ar raddfa gyfyngedig trwy ymgeisio am rybudd. Byddai'r rhybudd yn rhedeg am 3 blynedd a byddai darpariaeth ar gael i'r gwasanaeth Gwarchod yr Amgylchedd a'r Heddlu gyflwyno gwrthwynebiad o'r cychwyn.

Gall opsiynau y gellir eu cynnwys yn y ddeddfwriaeth gynnwys yr hyn a ganlyn:

- Gwerthu alcohol rhwng 7am ac 11pm
- Rhoi rhybudd i'r awdurdod trwyddedu
- Talu'r ffi benodedig
- Gall yr heddlu, yr Awdurdod Iechyd yr Amgylchedd a'r Awdurdod Trwyddedu gyflwyno gwrthwynebiad os bydd y rhybudd yn tansilio'r amcanion trwyddedu. Os bydd problemau'n codi, gall yr heddlu a'r Awdurdod Iechyd yr Amgylchedd gyflwyno gwrthwynebiad a gellid dirymu'r rhybudd o ganlyniad
- Bydd gan swyddogion yr heddlu a'r awdurdod trwyddedu hawl mynediad i ymchwilio os yw defnyddwyr yn torri amodau'r rhybuddion.
- Nid oes hawl i wrandawriad nac apêl os bydd rhybuddion yn cael eu diddymu.
- Rhaid i'r gwerthu alcohol fod yn ategol i ddarparu nwyddau neu wasanaethau gan y busnes
- Gwerthu alcohol o un adeilad a enwir
- Alcohol i'w yfed yn yr adeilad a enwir
- Rhaid gwerthu alcohol gan neu ar ran grŵp cymunedol nad yw'n masnachu er mwyn gwneud elw.
- Rhaid i'r gwerthu alcohol fod yn ategol i ddigwyddiad cymunedol a drefnwyd
- Gellir gwerthu alcohol o hyd at dri o eiddo a enwir
- Gwerthu alcohol i'w yfed mewn digwyddiadau a drefnwyd lle mae 300 o bobl yn bresennol.

Atodiad E - Rhestr Termau

Adolygiad - Yn dilyn caniatáu **trwydded eiddo** neu **dystysgrif eiddo clwb**, gall **awdurdod cyfrifol** neu **unigolyn arall** ofyn i'r awdurdod trwyddedu adolygu'r drwydded neu'r dystysgrif oherwydd mater yn codi yn yr eiddo mewn perthynas ag unrhyw un o'r pedwar amcan trwyddedu.

Amodau - mae tri math o amodau:

1. **Amodau Arfaethedig** - amodau a gynigir gan yr ymgeisydd yn yr atodlen weithredu.
2. **Amodau Gosodedig** - amodau sydd wedi'u gosod gan yr awdurdod trwyddedu ar ôl iddo dderbyn sylwadau perthnasol.
3. **Amodau Gorfodol** - amodau wedi'u rhagnodi gan y Ddeddf ac sydd wedi'u cynnwys ym mhob trwydded eiddo neu dystysgrif eiddo clwb pan fo gweithgareddau trwyddedig penodol yn cael eu cynnal.

Amrywiad (i drwydded eiddo) - Ceisiadau a wnaed dan a.34 o **Ddeddf Trwyddedu 2003** i amrywio amodau **trwydded eiddo**, er enghraifft yr oriau agor, y gweithgareddau trwyddedig neu'r amodau. Pennir y ffi am amrywio **GED** yn y Ddeddf.

Amrywiad (i dystysgrif eiddo clwb) - Ceisiadau a wnaed dan a.84 o **Ddeddf Trwyddedu 2003** i amrywio amodau **dystysgrif eiddo clwb**, er enghraifft y gweithgareddau clwb cymwys neu'r amodau.

Amrywiad mân (i drwydded neu dystysgrif) - Ceisiadau a wneir dan a.41A neu a.86A o **Ddeddf Trwyddedu 2003** i wneud amrywiadau risg-isel i delerau **trwydded eiddo** neu **dystysgrif eiddo clwb**. Caiff y ffi am amrywiad mân ei rhagnodi yn y Ddeddf.

Ardal effaith gronol - Ardal y mae'r **awdurdod trwyddedu** wedi ei hadnabod yn ei ddatganiad polisi trwyddedu fel ardal sydd â dirlawnder o eiddo trwyddedig, a gall yr 'effaith gronol' o gael unrhyw eiddo trwyddedig ychwanegol effeithio'n andwyol ar yr amcanion trwyddedu statudol.

Arolwg brys/cryno - Gall prif swyddog yr heddlu wneud cais am arolwg brys/cryno o **drwydded eiddo** oherwydd trosedd ddifrifol ac/neu anhrefn difrifol dan a.53A o **Ddeddf Trwyddedu 2003**.

Arolwg barnwrol - Yn cynnwys y rhai ble bu i'r Uchel Lys hysbysu partïon o'i benderfyniad yn ystod y cyfnod penodol yn unig.

Awdurdod cyfrifol - Cyrff cyhoeddus y mae'n rhaid eu hysbysu o geisiadau **trwydded eiddo** neu **dystysgrif eiddo clwb** penodol, ac mae ganddynt yr hawl i gyflwyno sylwadau i'r awdurdod trwyddedu. Maent yn cynnwys:

- yr awdurdod trwyddedu ac unrhyw awdurdod trwyddedu arall y mae rhan o'r eiddo wedi'i leoli yn ei ardal,
- prif swyddog yr heddlu ar gyfer unrhyw ardal yr heddlu y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno,
- awdurdod tân ac achub unrhyw ardal y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno,
- Bwrdd Iechyd Lleol unrhyw ardal y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno,
- awdurdod gorfodi Deddf Iechyd a Diogelwch yn y Gwaith ac ati 1974 ar gyfer unrhyw ardal y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno,
- awdurdod cynllunio lleol unrhyw ardal y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno,
- yr awdurdod lleol sy'n gyfrifol am leihau neu atal risg llygredd yr amgylchedd, neu risg niwed i iechyd dynol mewn unrhyw ardal y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno mewn perthynas â,
- chorff sy'n cynrychioli'r rhai hynny sydd, ynghylch unrhyw ardal, yn gyfrifol am, neu â diddordeb mewn materion yn ymwneud â diogelu plant rhag niwed, ac sy'n gymwys i roi cyngor ar faterion o'r fath,
- mewn perthynas â llong, awdurdod mordwyo sydd â swyddogaeth ynghylch ble yr angorir y llong fel arfer neu unrhyw ddŵr ble y caiff ei mordwyo neu ble y cynigir ei mordwyo ar adeg pan fydd yn cael ei defnyddio ar gyfer gweithgareddau trwyddedig,
- yr awdurdod lleol sy'n gyfrifol am bwysau a mesurau mewn unrhyw ardal y mae'r eiddo wedi'u lleoli yno.

Awdurdod trwyddedu - Mae'r awdurdod trwyddedu'n gyfrifol am drwyddedu alcohol, adloniant rheoledig a lluniaeth hwyr yn y nos.

Bandiau ffioedd - Wrth bennu swm y ffi trwyddedu ar gyfer ceisiadau am **drwyddedau eiddo** a **thystysgrifau eiddo clwb** newydd, ac amrywiadau llawn i drwyddedau neu dystysgrifau, mae pob eiddo yn disgyn i mewn i fand sy'n seiliedig ar ei werth ardrethol annomestig. Ers cyflwyno Deddf 2003 hyd at 2012/13, roedd y ffioedd am wneud cais yn gysylltiedig â phob band am drwydded neu dystysgrif newydd fel a ganlyn: Band A (£100); Band B (£190); Band C (£315); Band D [dim lluosogwr] (£450); trwydded eiddo Band D â lluosogwr (£900); Band E [dim lluosogwr] (£635); trwydded eiddo Band E â lluosogwr (£1,905). O ganlyniad, mae'r ffioedd blynyddol sy'n gysylltiedig â thrwydded neu dystysgrif fel a ganlyn: Band A (£70); Band B (£180); Band C (£295); Band D [dim lluosogwr] (£320); trwydded eiddo Band D â lluosogwr (£640); Band E [dim lluosogwr] (£350); trwydded eiddo Band E â lluosogwr (£1,050).

Clwb cymwys - Ceir nifer o feini prawf y mae'n rhaid eu diwallu cyn i glwb gael ei ystyried yn glwb sy'n gymwys am dystysgrif eiddo clwb. Dyma'r meini prawf:

☒ o dan reolau'r clwb, nid oes modd gadael i unigolion gael aelodaeth, neu fod yn ymgeiswyr am aelodaeth, neu unrhyw faint aelodaeth heb gyfnod o ddau ddiwrnod o leiaf rhwng eu henwebiad am aelodaeth a phan gânt eu derbyn;

☒ bod y clwb wedi'i sefydlu a'i gynnal yn ddiwyll fel clwb;

☒ bod gan y clwb o leiaf 25 aelod; ac

☒ nad oes alcohol yn cael ei gyflenwi i aelodau ar yr eiddo heblaw am gan y clwb neu ar ei ran.

Diddymu (trwydded bersonol) - Os yw deilydd **trwydded bersonol** yn cael ei euogfarnu o drosedd yn ystod y cyfnod gwneud cais am drwydded, mae'n bosib y bydd y drwydded yn cael ei diddymu dan a.124 o **Ddeddf Trwyddedu 2003**.

Fforffedu (trwydded bersonol) - Gwaharddiad penodol yn dilyn gorchymyn llys dan a.129 o **Ddeddf Trwyddedu 2003** (ble nad yw'r gorchymyn hwnnw wedi'i ddiarddel, yn disgwyl cynnal apêl dan s.129(4) neu 130 o'r Ddeddf).

Gorchymyn cyfyngu ar werthu alcohol yn fuan yn y bore - Pŵer dan adran 119 o **Ddeddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011** i wahardd gwerthu alcohol am gyfnod penodol rhwng 12am a 6am, os yw hyn yn cael ei ystyried yn briodol er mwyn hyrwyddo'r amcanion trwyddedu.

Gorchymyn treth hwyr y nos - Pŵer ar ddisgresiwn **awdurdodau trwyddedu** dan adran 125 o **Ddeddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011**. Caiff y dreth hwyr yn y nos ei thalu gan yr eiddo sydd wedi'u trwyddedu i werthu alcohol yn hwyr yn y nos er mwyn cyfrannu at gostau plismona economi hwyr yn y nos.

Goruchwyliwr Eiddo Dynodedig (GED) - Fel arfer, hwn fydd yr unigolyn fydd deilydd y **drwydded eiddo** wedi rhoi cyfrifoldeb bob dydd iddo i redeg yr eiddo. Dan Ddeddf 2003, rhaid i bob trwydded eiddo sy'n awdurdodi gwerthiant alcohol enwi GED. Rhaid i'r GED fod yn ddeilydd **trwydded bersonol**. Yr unig eithriad yw yn achos eiddo cymunedol sydd wedi gwneud cais llwyddiannus i'r ALL i gael eu heithrio o'r gofyniad.

Gwerthu diod i'w yfed ar y safle - Gwerthiant alcohol a chyflenwad alcohol (gan glybiau) i'w yfed ar yr eiddo.

Gwerthu diod i'w yfed oddi ar y safle - Gwerthiant alcohol i'w yfed oddi ar yr eiddo.

Gwrandawriad - Wedi'i ddefnyddio yng nghyd-destun ceisiadau am **drwydded eiddo** neu **dystysgrif eiddo clwb** sy'n mynd i wrandawriad i benderfynu ar geisiadau am drwydded eiddo, am ddatganiadau dros dro, i amrywio trwydded eiddo, i gael tystysgrif eiddo clwb, ac i amrywio tystysgrifau eiddo clwb.

Hysbysiad digwyddiad dros dro (HDDD) - Hysbysiad dan a.100 o **Ddeddf Trwyddedu 2003**, sy'n cael ei ddefnyddio i awdurdodi gweithgareddau trwyddedig cymharol fychain, yn amodol ar feini prawf a chyfyngiadau penodol. Mae ond yn cynnwys hysbysiadau sydd wedi'u darparu'n gywir ac yn briodol yn ystod y cyfnod priodol h.y. nid yw'n cynnwys hysbysiadau a anfonwyd yn ôl oherwydd camgymeriadau ar y ffurflen. Mae hyn hefyd yn cynnwys hysbysiadau y tynnwyd yn eu hôl o ganlyniad. Pennir y ffi am HDDD yn y Ddeddf.

Ildio (trwydded) - Os hoffai deilydd trwydded ei hildio, gwneir hyn yn unol â'r darpariaethau dan adran 28 (ar gyfer **trwydded eiddo**), adran 81 (ar gyfer **tystysgrif clwb**) ac adran 116 (ar gyfer **trwydded bersonol**).

Lluniaeth hwyr yn y nos - Darpariaeth bwyd neu ddiod poeth i'r cyhoedd, i'w fwyta ar neu oddi ar yr eiddo, rhwng 11pm a 5am, neu gyflenwad bwyd poeth neu ddiod poeth i unrhyw unigolyn rhwng yr oriau hynny ar neu oddi ar eiddo y mae gan y cyhoedd fynediad iddynt.

Lluosogwr - Caiff lluosogwyr eu cymhwyso i eiddo sy'n cael eu defnyddio i gyflenwi alcohol yn unig neu yn bennaf i yfed ar yr eiddo dan awdurdodiad **trwydded eiddo (bandiau ffioedd D ac E yn unig)**.

Pobl ag Awdurdod - Cyrff sydd â phŵer i ymgymryd â rolau arolygaeth a gorfodaeth dan Ddeddf Trwyddedu 2003 yw Pobl ag Awdurdod.

Pobl eraill - Unrhyw unigolyn, corff neu fusnes sy'n debygol o gael eu heffeithio o ganlyniad i ganiatáu ceisiadau am **drwydded eiddo** neu **dystysgrif eiddo clwb**. Gall pobl eraill gyflwyno sylwadau perthnasol i'r awdurdod trwyddedu perthnasol a gallent wneud cais i adolygu trwydded eiddo neu dystysgrif eiddo clwb.

Sylwadau perthnasol - Sylwadau ynglŷn ag effaith tebygol caniatáu'r cais am **drwydded eiddo** neu **dystysgrif eiddo clwb** ar hyrwyddiad yr amcanion trwyddedu, sy'n cael ei wneud gan awdurdod cyfrifol neu unigolyn arall o fewn y cyfnod a bennir dan adran 17(5)(c) y Ddeddf, nad ydynt wedi'u tynnu'n ôl, ac o ran sylwadau a wneir gan unigolyn arall, nad ydynt, ym marn yr awdurdod trwyddedu cynllunio, yn ddisylwedd neu'n flinderus.

Trwydded bersonol - Awdurdodi unigolyn i gyflenwi neu awdurdodi cyflenwi alcohol yn unol â **thrwydded eiddo** dan **Ddeddf Trwyddedu 2003**. Caiff y ffi i wneud cais am drwydded eiddo ei rhagnodi yn y Ddeddf.

Trwydded eiddo - Awdurdodi eiddo i'w defnyddio i werthu neu gyflenwi alcohol, darparu adloniant rheoledig neu ddarparu **lluniaeth hwyr yn y nos**, dan **Ddeddf Trwyddedu 2003**. Mae hyn yn cynnwys trwyddedau eiddo â chyfyngiadau amser. Mae ffi trwydded eiddo yn seiliedig ar ei werth ardrethol annomestig. Mae ffioedd gwneud cais yn amrywio o £100 (Band A) i £1,905 (Band E efo lluosogwr); mae ffioedd flynyddol yn amrywio o £70 i £1,050.

Tystysgrif eiddo clwb - Awdurdodi **clwb cymwys** i gynnal 'gweithgareddau clwb cymwys' dan **Ddeddf Trwyddedu 2003**. Mae hyn yn cynnwys tystysgrifau sydd â chyfyngiad amser.

Wedi'i dirymu (trwydded eiddo) - Ble mae **trwydded eiddo** wedi'i dirymu oherwydd marwolaeth, analluedd, methdaliad ac ati, fel y pennir dan a.27 o **Ddeddf Trwyddedu 2003**. Nid yw'n cynnwys amgylchiadau ble roedd trwydded eiddo'n weithredol am gyfnod cyfyngedig, ond mae'r drwydded bellach wedi dod i ben (e.e. digwyddiadau unwaith ac am byth).

Wedi'i ddirymu (tystysgrif clwb) - Ble mae **tystysgrif eiddo clwb** wedi'i ddirymu gan iddo fod yn weithredol am gyfnod cyfyngedig, ond mae'r cyfnod hwnnw bellach wedi dod i ben.

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Cyfarfod:	Cyngor Sir
Dyddiad:	10 Mawrth 2016
Pwnc:	Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd - amserlen ddiwygiedig i'w gynnwys yn y Cytundeb Cyflawni
Deilydd(ion) Portffolio	Cynghorydd Richard Dew
Swyddog(ion) Arweiniol	Jim Woodcock, Pennaeth Gwasanaethau Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd
Swyddog Cyswllt	Nia Davies, Rheolwr Cynllunio (Polisi) 01286 679890 niahafdavies@gwynedd.gov.uk
Aelodau Lleol:	Yn berthnasol i bob Aelod
Pwrpas yr Adroddiad:	Atgoffa'r Cyngor o'r cyd-destun gwneud penderfyniadau a'r broses paratoi'r Cynllun Adnau Adrodd am yr amserlen ddiwygiedig y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd, er mwyn: (i) cydymffurfio gyda threfniadau gweithredol a gytunodd y ddau Gyngor unigol iddo ers 2010 (ii) adlewyrchu'r sefyllfa ar ôl ymgynghoriad cyhoeddus am y Cynllun Adnau; (ii) cael cymeradwyaeth y Cyngor i'r amserlen ddiwygiedig cyn ei gyflwyno i Lywodraeth Cymru.
Argymhelliad	Bod y Cyngor yn cymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig.

Cyd-destun gwneud penderfyniadau ar ddogfennau'n gysylltiedig â pharatoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

1. Ym mis Mehefin 2010, penderfynwyd y byddai'r gwasanaeth polisi cynllunio yn cael ei ddarparu ar y cyd rhwng Awdurdod Cynllunio Cyngor Sir Ynys Môn ac Awdurdod Cynllunio Cyngor Gwynedd. Er mwyn gallu darparu gwasanaeth polisi cynllunio ar y cyd, gwelwyd y byddai angen creu Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd a Phwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd. Byddai'r Pwyllgor yma yn gweithredu fel corff trawsffiniol i wneud penderfyniadau ar ran y ddau Gyngor ar adegau penodol yn y broses o baratoi'r Cynllun.
2. Ym mis Hydref 2010 fe benderfynodd y ddau Gyngor unigol i weithredu ar y penderfyniad a gafodd ei wneud ym mis Mehefin i greu Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd trwy:
 - a. roi'r newidiadau angenrheidiol i'w cyfansoddiadau yn eu lle, a

- b. chymeradwyo cytundeb ffurfiol rhwng y ddau Gyngor sy'n manylu ar gyfrifoldebau'r Pwyllgor a'r trefniadau cyfansoddiadol, gweithredol a gweinyddol ar ei gyfer.
3. O dan y cytundeb, a gafodd ei arwyddo gan y ddau Gyngor unigol, mae cyfrifoldeb y ddau Gyngor yn unigol a chyfrifoldeb y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd yn cael ei osod.
4. O dan y cytundeb rôl y Cynghorau unigol ydi cymeradwyo'r Cytundeb Cyflawni a mabwysiadu'r Cynllun. O dan y cytundeb, rôl y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd ydi cynghori ar y Cytundeb Cyflawni, cynghori ar y ddogfen Hoff Strategaeth, cytuno ar y Cynllun Adnau, cytuno ar y newidiadau â ffocws, ac yn olaf derbyn adroddiad yr Arolygydd cyn ei gyflwyno i'r ddau Gyngor unigol am gymeradwyaeth.
5. Mae Cyngor Sir Ynys Môn a Chyngor Gwynedd wedi bod yn cydweithio ers 2011 i baratoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd ar gyfer ardal Awdurdod Cynllunio Gwynedd ac ardal Cyngor Sir Ynys Môn.

Cytundeb Cyflawni - amserlen ddiwygiedig

6. Mae'r Cytundeb Cyflawni yn nodi sut a phryd y bydd y ddau Gyngor yn paratoi Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd. Mae hi wedi cymryd mwy o amser na ragwelwyd yn y Cytundeb Cyflawni gwreiddiol i fynd trwy'r camau statudol. Mae'r rhesymau am y llithriad yn cynnwys ymdopi gyda dau etholiad lleol (etholiadau Cyngor Gwynedd ym mis Mai 2012 ac etholiadau Cyngor Sir Ynys Môn ym mis Mai 2013); newidiadau polisi cynllunio cenedlaethol oedd angen rhoi ystyriaeth iddo; gwaith casglu a dadansoddi tystiolaeth hanfodol yn cymryd mwy o amser na ragwelwyd; heriau yn datblygu yn gysylltiedig â Rhaglen Ynys Ynni. Cafodd y Cytundeb Cyflawni presennol ei gymeradwyo gan y ddau Gyngor unigol erbyn diwedd mis Rhagfyr 2014. Fe gafodd ei gefnogi gan Lywodraeth Cymru ym mis Ionawr 2015.
7. Fe gynhaliwyd ymgynghoriad cyhoeddus am y Cynllun Adnau yn ystod mis Chwefror a Mawrth 2015. Mae'r tabl sydd yn y Cytundeb Cyflawni cyfredol yn adnabod amserlen ddangosol ar gyfer mynd trwy'r camau ar ôl yr ymgynghoriad cyhoeddus. Nid oedd yn bosib rhoi amserlen derfynol hyd nes oedd modd cofrestru a dechrau dadansoddi'r sylwadau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori cyhoeddus.
8. Yn unol â'r Rheoliadau ynglŷn â pharatoi cynlluniau datblygu lleol, mae'n ofynnol i awdurdodau cynllunio lleol adolygu eu Cytundebau Cyflawni yn rheolaidd er mwyn, e.e. sicrhau bod yr amserlen yn un gyfredol.
9. Cafodd Panel y Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd wybod am yr amserlen ddiwygiedig pan ddaru o gwrdd ym mis Mehefin 2015. Mae aelodaeth y Panel 'run fath ag aelodaeth y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd. Fe wnaeth Rhifyn 5 Newyddlen y Cynllun Datblygu Lleol ar y cyd roi gwybodaeth am yr amserlen ddiwygiedig. Cafodd y Newyddlen ei yrru i randdeiliaid penodol a chyffredinol ynghyd ag unigolion a mudiadau sydd ar y gofrestr cysylltiadau. Mae copi i'w weld ar wefan y ddau Gyngor yn <https://www.gwynedd.llyw.cymru/cy/Cyngor/Dogfennau-Cyngor/Strategaethau-a-pholisiau/Cynllunio-ac-amgylchedd/Polisi-cynllunio/Newyddlenni/Newyddlen-Gorffennaf-2015.pdf> . Cafodd aelodau Pwyllgor Gwaith Cyngor Sir Ynys Môn ac

aelodau Cabinet Cyngor Gwynedd wybodaeth am yr amserlen yn ystod Tachwedd 2015.

10. Yn unol â'r cytundeb sydd rhwng y ddau Gyngor fe wnaeth y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd ystyried yr amserlen ddiwygiedig yn ei gyfarfod ar 29 Ionawr 2016. Fe wnaeth y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y cyd benderfynu argymhell bod y ddau Gyngor unigol yn cymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig a welir yn **Atodiad 1 i'r adroddiad yma**. Pwysleisir felly mai unig bwrpas yr adroddiad yma yw cael cymeradwyaeth y Cyngor Llawn (yn unol â gofynion y rheoliadau perthnasol) i'r amserlen ddiwygiedig ar gyfer paratoi'r Cynllun.
11. Cafodd adroddiad tebyg i hwn ystyriaeth gan Gyngor Gwynedd ar 3ydd Mawrth 2016 ac fe wnaeth Cyngor Gwynedd benderfynu cymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig.
12. Ar ôl i'r Cynghorau gymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig fe gaiff y Cytundeb Cyflawni ei ddiwygio yn unol â hynny a'i yrru i Lywodraeth Cymru am ei gefnogaeth. Yna fe gaiff y Cytundeb Cyflawni diwygiedig a llythyr Llywodraeth Cymru ei roi ar wefan y ddau Gyngor.

Gweithredu ar benderfyniadau eraill y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd

13. Gwelwch fod y tabl yn Atodiad 1 yn nodi'r camau statudol sydd yn rhan o broses paratoi cynlluniau datblygu lleol yn ogystal â rhoi amserlen ar eu cyfer. Mae'r camau statudol yma yn cynnwys gwneud penderfyniad am gynnwys y Cynllun Adnau ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus ac wedyn gwneud penderfyniad am sut i ymateb i'r gwrthwynebiadau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori cyhoeddus.
14. Fel y gwyddoch, mae datblygiad y Cynllun Adnau wedi bod yn seiliedig ar gasglu a dadansoddi tystiolaeth amrywiol. Mae'r dystiolaeth yma yn cynnwys Arfarniad Cynaliadwyedd, Asesiad Effaith Ieithyddol, Asesiad Cydraddoldeb, Asesiad Rheoliadau Cynefinoedd, ac Asesiad Effaith Iechyd. Mae'r broses yn gysylltiedig â'r asesiadau yma wedi bod yn ailadroddus ac yn dilyn methodoleg gydnabyddedig. Mae'r ddolen i allu gweld adroddiadau am yr asesiadau yma wedi cael ei gynnwys ar ddiwedd yr adroddiad yma, er gwybodaeth.
15. Cafodd unrhyw un a oedd efo diddordeb yn y Cynllun gyfle i fynegi barn amdano yn ystod y cyfnod ymgynghori cyhoeddus yn ystod Chwefror a Mawrth 2015. Yn unol â'r cytundeb rhwng y ddau Gyngor cafodd y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd wybod am y gwrthwynebiadau mewn cyfarfod ar 29 Ionawr 2016, er mwyn gallu gwneud penderfyniad ar sut i'w taclo. Mae'r ddolen i'r adroddiad a'r atodiadau a gafodd eu hystyried gan y Pwyllgor i'w weld ar ddiwedd yr adroddiad yma. Ar ddiwedd ei gyfarfod ar 29 Ionawr penderfynodd y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd i gymeradwyo:

- (i)
 - a. Ymatebion i'r sylwadau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori cyhoeddus am y Cynllun Adnau
 - b. Newidiadau â Ffocws i'r Cynllun Adnau
 - c. Mân Newidiadau i'r Cynllun Adnau.
 - (ii) cyflwyno'r Cynllun ac atodiad o newidiadau â ffocws i Lywodraeth Cymru ar gyfer ymchwiliad
 - (iii) cyhoeddi newidiadau â ffocws ar gyfer ymgynghoriad cyhoeddus.
16. Beth bynnag oedd penderfyniad y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd ynglŷn â'r gwrthwynebiadau a gafwyd am y Cynllun Adnau, mae gan y gwrthwynebwyr hawl i'w gwrthwynebiadau dderbyn ystyriaeth gan Arolygydd annibynnol yn ystod yr Archwiliad Cyhoeddus o'r Cynllun un ai yn ysgrifenedig neu ar lafar mewn gwrandawiadau.
17. Yn unol â phenderfyniad y Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd ar 29 Ionawr 2016, mae ymgynghoriad cyhoeddus am gofrestr o Newidiadau â Ffocws wedi cychwyn ers 25 Chwefror, 2016. Bydd y cyfnod ymgynghori cyhoeddus yn dod i ben ar 13 Ebrill 2016. Bydd y sylwadau a dderbynnir am y Newidiadau â Ffocws yn cael eu cofrestru ac fe fydd copi cyflawn o bob un sylw yn cael eu gyrru i'r Arolygydd a fydd wedi cael ei benodi i gynnal Archwiliad Cyhoeddus o'r Cynllun.
18. Mae Swyddog Rhaglen yr Archwiliad Cyhoeddus o'r Cynllun wedi cael ei phenodi. Mae'r Swyddog wrthi, er enghraifft: yn creu Llyfrgell galed ac electronig yr Archwiliad; yn trafod gofynion yr Arolygiaeth Cynllunio o ran lleoliad swyddfa ar gyfer yr Arolygydd a sesiynau Gwrandawiadau Cyhoeddus; yn casglu deunydd swyddfa, e.e. papur ysgrifennu efo cyfeiriad a manylion cyswllt arno'n barod.
19. Mae Cytundeb Lefel Gwasanaeth gyda'r Arolygiaeth Cynllunio wedi cael ei arwyddo gan yr Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd (ar ran y ddau Gyngor) a'r Arolygiaeth Cynllunio.
20. Mae'r Uned Polisi Cynllunio ar y Cyd wrthi'n cwblhau dogfennau sydd eu hangen er mwyn i'w cyflwyno i Lywodraeth Cymru a'r Arolygiaeth Cynllunio.
21. Mae'r Arolygiaeth Cynllunio wedi adnabod Arolygydd i arwain yr Archwiliad Cyhoeddus o'r Cynllun ac fe yrrwyd 2 gopi caled o'r Cynllun Adnau i'r Arolygiaeth Cynllunio yn barod er mwyn i'r Arolygydd a chynorthwydd ddechrau dod yn gyfarwydd efo'i gynnwys. Bydd yr Arolygiaeth Cynllunio yn cyhoeddi enw'r Arolygydd ac unrhyw gynorthwydd yn ystod mis Mawrth 2016.
22. Mae'r Arolygiaeth Cynllunio a Llywodraeth Cymru wedi rhoi gwybod faint o gopiau caled o'r Papurau Testun a Phapurau Cefndir fyddant eu hangen. Mae'r gwaith o argraffu digon o gopiau caled wedi dechrau.

23. nelir i roi'r deunydd angenrheidiol i'r Arolygiaeth Cynllunio a Llywodraeth Cymru yn ystod yr wythnos yn cychwyn 7 Mawrth 2016 er mwyn cwblhau'r broses cyflwyno.

Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Dim sylw
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Dim sylw
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Dim sylw
5	Adnoddau Dynol (AD)	Dim yn berthnasol
6	Eiddo	Dim yn berthnasol
7	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	Dim yn berthnasol
8	Sgriwtini	Dim yn berthnasol
9	Aelodau Lleol	Dim yn berthnasol
10	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Dim yn berthnasol

Argymhelliad

24. **Bod y Cyngor yn cymeradwyo'r amserlen ddiwygiedig a welir yn Atodiad 1 i baratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd er mwyn cydymffurfio gyda gofynion deddfwriaeth.**

Atodiad: Amserlen ddiwygiedig paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

Papurau cefndir:

Papurau testun a Phapurau Cefndir amrywiol

<http://www.ynysmon.gov.uk/cynllunio-a-gwastraff/polisi-cynllunio/cynllun-datblygu-lleol-ar-y-cyd-ynys-mn-a-gwynedd/dogfennau-cefndirol/>

Adroddiadau am asesiadau amrywiol

<http://www.ynysmon.gov.uk/cynllunio-a-gwastraff/polisi-cynllunio/cynllun-datblygu-lleol-ar-y-cyd-ynys-mn-a-gwynedd/asesiadau-ac-arfarniadau/>

Adroddiad Pwyllgor Polisi Cynllunio ar y Cyd 29/1/16

<http://democratiaeth.ynysmon.gov.uk/ieListDocuments.aspx?CId=159&MId=2865&Ver=4&LLL=1>

ATODIAD 1: Amserlen ddiwygiedig paratoi'r Cynllun Datblygu Lleol ar y Cyd

Cam yn y broses baratoi		Amserlen yn y Cytundeb Cyflawni cyfredol	Amserlen ddiwygiedig
1.	Paratoi a chyhoeddi'r Cytundeb Cyflenwi terfynol (<i>Rheoliad 5 - 10</i>)	Ionawr -Tachwedd 2011	amherthnasol
2.	Adolygu a datblygu'r sail dystiolaeth	Ionawr 2011 - Hydref 2012	amherthnasol
3.	Cyfranogiad Cyn-Adnau - paratoi'r dogfennau cyn-Adnau a fydd yn amlinellu'r prif amcanion a'r hoff strategaeth (<i>Rheoliad 14</i>). Ni fydd hwn yn ddrafft llawn o'r CDLI ar y Cyd	Ionawr 2011 - Hydref 2012	amherthnasol
4.	Ymgynghoriad Cyn-Adnau - cyfnod o 6 wythnos (<i>Rheoliad 15</i>). Ymgynghoriad ffurfiol ar y dogfennau cyn-Adnau a'r adroddiad arfarnu cynaliadwyedd	Mai - Mehefin 2013	amherthnasol
5.	Cyfranogiad - datblygu'r sail dystiolaeth ymhellach a pharatoi CDLI ar y Cyd Adnau (cynllun drafft llawn) sydd wedi'i seilio ar y sail dystiolaeth, gan gynnwys yr ymateb i'r dogfennau cyn-Adnau	Gorffennaf 2013 - Rhagfyr 2014	amherthnasol
6.	Gosod y CDLI ar y Cyd a dogfennau cysylltiedig ar adnau - cyfnod ymgynghori 6 wythnos (<i>Rheoliad 17</i>)	Chwefror 2015 - Mawrth 2015	amherthnasol
7.	Ystyried sylwadau am y CDLI ar y Cyd Adnau (<i>Rheoliadau 18 & 19</i>)	Ebrill 2015 - Tachwedd 2015	Ebrill 2015 - Rhagfyr 2015
8.	Cyhoeddi sylwadau am safleoedd amgen, ymgynghori arnynt - cyfnod o 6 wythnos (<i>Rheoliadau 20 & 21</i>)	Mehefin - Gorffennaf 2015	Nid oes ei angen mwyach
9.	Cyflwyno'r CDLI ar y Cyd i Lywodraeth Cymru ar gyfer Archwiliad Cyhoeddus (<i>Rheoliad 22</i>)	Rhagfyr 2015	Chwefror 2016

10.	Cyfnod yr Archwiliad Cyhoeddus Annibynnol (<i>Rheoliad 23</i>)	Ebrill 2016	Chwefror 2016 - Ionawr 2017
11.	Cyhoeddi Adroddiad yr Arolygydd (<i>Rheoliad 24</i>)	Hydref 2016	Ionawr 2017
12.	Mabwysiadu'r CDLI ar y Cyd (<i>Rheoliad 25</i>)	Rhagfyr 2016	Chwefror 2017
13.	Monitro ac Adolygu	Adroddiad blynyddol	Adroddiad blynyddol

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Gwaith a'r Cyngor
Dyddiad:	Pwyllgor Gwaith Anffurfiol – 30 Tachwedd 2015 Pwyllgor Gwaith – 14 Rhagfyr 2015 Cyngor – 10 Mawrth 2016
Pwnc:	Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau 2015-2020
Aelod(au) Portffolio:	Y Cynghorydd J Arwel Roberts
Pennaeth Gwasanaeth:	Dewi R Williams (Pennaeth Gwasanaeth – Priffyrdd, Gwastraff ac Eiddo)
Awdur yr Adroddiad: Rhif Ffôn: E-bost:	ChrisStaddon (Rheolwr Trawsnewid Asedau Corfforaethol) 2273 ChrisStaddon@ynysmon.gov.uk
Aelodau Lleol:	D/B

A – Argymhelliad/Argymhellion a Rheswm/Rhesymau

ARGYMHELLIAD

Bod y Pwyllgor Gwaith yn argymhell i'r Cyngor llawn ei fod yn mabwysiadu'r Cynllun Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau am y cyfnod 2015-2020.

RHESWM

Mae angen y penderfyniad hwn er mwyn disodli'r Cynllun Rheoli Asedau blaenorol a gymeradwywyd gan y Cyngor yn 2009 ac sydd bellach wedi dyddio.

Mae'r Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol hwn ar gyfer Tir ac Adeiladu'n ddogfen strategol lefel uchel sy'n pennu cyfeiriad ar gyfer rheoli asedau'r Cyngor am y bum mlynedd nesaf. Ei bwrpas yw:

1. Sicrhau dull cydlynol, corfforaethol a chyfannol o reoli ein hasedau.
2. Sicrhau aliniad ein hasedau gyda'r ddarpariaeth o wasanaethau rŵan ac yn y dyfodol.
3. Herio'r 'status quo' er mwyn nodi cyfleon i werthu'r asedau hynny nad oes eu hangen i ddarparu gwasanaethau rheng-flaen er mwyn cynhyrchu derbyniadau cyfalaf ac arbedion referniw.

Bydd y cynllun yn sylfaen ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn perthynas ag eiddo'r Cyngor er

mwyn sicrhau bod asedau'n addas i'r pwrpas, y gwneir y defnydd gorau posib ohonynt gan leihau i'r eithaf ar y costau er mwyn sicrhau bod y portffolio eiddo yn gynaliadwy i'r dyfodol.

B – Pa opsiynau eraill wnaethoch chi eu hystyried a beth oedd eich rhesymau dros eu gwrthod ac/neu ddewis yr opsiwn hwn?

Ystyriwyd diweddarau cynllun gwreiddiol 2009 ond penderfynwyd peidio gwneud hynny oherwydd bod amcanion y sefydliad wedi newid a symud ymlaen ers adeg drafftio'r cynllun.

Gyda'r angen i arbed oddeutu £17 miliwn dros y tair blynedd nesaf, nodwyd yn y Strategaeth Effeithlonrwydd ddrafft nifer o syniadau ar gyfer gwneud arbedion sy'n gysylltiedig ag asedau. O'r herwydd, gall rheoli asedau gyfrannu tuag at ysgafnhau'r pwysau ariannol cyfredol a chynorthwyo'r Cyngor i gyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol a chynorthwyo'r Strategaeth Effeithlonrwydd a'r ffordd orau o wneud hyn yw drwy ddarparu Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol newydd ar gyfer Tir ac Adeiladau.

C – Am ba reswm y mae hwn yn benderfyniad i'r Pwyllgor Gwaith?

Oherwydd bod y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau 2015-2020 yn rhan o'r Fframwaith Polisi, rhaid i'r Cyngor ei gymeradwyo ar ôl iddo gael ei ystyried gan y Pwyllgor Gwaith.

CH – A yw'r penderfyniad hwn yn gyson â'r polisi a gymeradwywyd gan y Cyngor llawn?

Ydi

D – A yw'r penderfyniad hwn o fewn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor?

NI fydd angen cyllideb ar gyfer gweithredu'r argymhellion yn y cynllun.

DD – Gyda phwy wnaethoch chi ymgynghori?		Beth oedd eu sylwadau?
1	Prif Weithredwr / Uwch Dim Arweinyddiaeth (UDA) (mandadol)	Mae'r cynllun drafft wedi cael ei drafod gan yr UDA ar ddau achlysur. Yn dilyn y drafodaeth gyntaf, awgrymodd yr UDA nifer o ychwanegiadau a rhoes ei gymeradwyaeth i ymgynghori gyda'r Gwasanaethau. Yn yr ail drafodaeth, adolygodd yr UDA y newidiadau yn dilyn ymgynghori gyda'r gwasanaethau a chymeradwyo wedyn ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith.
2	Cyllid / Adran 151 (mandadol)	Yr Adran Gyllid wedi ei chynnwys fel rhan o ymgynghori ehangach gyda'r gwasanaeth a dim sylwadau i'w gwneud. Mae'r Swyddog Adran 151

		wedi bod yn rhan o'r broses o adolygu'r cynllun yn ystod cyfarfodydd y Grŵp Asedau Tir ac Adeiladau Corfforaethol yn ystod y 12 mis diwethaf.
3	Cyfreithiol / Swyddog Monitro (mandadol)	Yr Adran Gyfreithiol wedi cael ei chynnwys fel rhan o'r ymgynghori ehangach gyda'r gwasanaeth ac wedi gofyn yn benodol i gael gweld data a allai fod yn fasnachol sensitif. Cadarnhaodd y Gwasanaeth nad oes unrhyw ddata masnachol sensitif yn yr adroddiad a fyddai'n cyfiawnhau ei eithrio o'r parth cyhoeddus.
4	Adnoddau Dynol (AD)	Yr Uned Adnoddau Dynol wedi eu cynnwys fel rhan o'r ymgynghori ehangach gyda'r gwasanaeth a dim sylwadau i'w gwneud.
5	Eiddo	Mae eiddo wedi chwarae rôl hanfodol yn y broses o ddrafftio'r adroddiad hwn.
6	Technoleg Gwybodaeth Cyfathrebu (TGCh)	TGCh wedi eu cynnwys fel rhan o'r ymgynghori ehangach gyda'r gwasanaeth a dim sylwadau i'w gwneud.
7	Sgriwtini	Mae'r cynllun wedi cael ei ystyried gan y Panel Canlyniad Sgriwtini Cael Gwared ar Asedau ar 8 Hydref pryd cytunwyd ar nifer o argymhellion sydd wedi cael eu cynnwys yn y drafft terfynol.
8	Aelodau Lleol	D/B
9	Unrhyw gyrff allanol / arall/eraill	Na

E – Risgiau ac unrhyw gamau lliniaru (os yn berthnasol)	
1	Economaidd
2	Gwrthdodi
3	Trosedd ac Anhrefn
4	Amgylcheddol
5	Cydraddoldebau
6	Cytundebau Canlyniad
7	Arall

F - Atodiadau:
Atodiad 1 – Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau 2015-2020

FF - Papurau Cefndir (cysylltwch os gwelwch yn dda gydag awdur yr Adroddiad am unrhyw wybodaeth bellach):

--

CYNLLUN RHEOLI ASEDAU CORFFORAETHOL AR GYFER TIR AC ADEILADAU 2015 - 2020

CYNNWYS

Rhan 1- Adran Statig

Crynodeb Gweithredol _____	3
1.1 Cyflwyniad _____	6
1.2 Sgôp a Gyrwyr _____	8
1.3 Y Sylfaen Asedau Tir ac Eiddo _____	11
1.4 Rheoli'r Asedau _____	15

Rhan 2 - Adran Gwaith

2.1 Trawsnewid Gwasanaeth _____	18
2.2 Effeithlonrwydd Ynni _____	40
2.3 Adeiladau Rhestredig _____	41
2.4 Rhesymoli Asedau _____	43
2.5 Casgliad a Chynllun Gweithredu _____	45
Atodiad 1 - Cyllidebau Cyfalaf _____	49
Atodiad 2 - Model Llywodraethu CLBAG _____	54
Atodiad 3 - Data ynghylch Cyflwr _____	55
Atodiad 4 - Rhestr o Asedau Priffyrdd _____	57
Atodiad 5 - Cofrestr Adeiladau Rhestredig _____	60
Atodiad 6 - Cofrestr Rhesymoli _____	61

CRYNODEB GWEITHREDOL

Mae'r Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau yn ddogfen strategol lefel uchel sy'n gosod y cyfeiriad ar gyfer rheoli asedau'r Cyngor ar gyfer y cyfnod 2015-2020.

Fel y gwyddom, mae'r ynys yn wynebu degawd o fuddsoddi a newid sylweddol gyda phrosiectau isadeiledd mawr fel Wylfa Newydd a phrosiectau gwyddoniaeth, technoleg a hamdden eraill yn cael eu cynllunio ar draws yr ynys. Bydd y prosiectau hyn yn cynnig heriau, risgiau a chyfleoedd sylweddol a fydd yn effeithio ar wasanaethau'r Cyngor a'i asedau.

Pwrpas y cynllun hwn yw sicrhau bod ein hasedau wedi eu halinio â'r ddarpariaeth o wasanaethau er mwyn ymateb i'r heriau hyn a nodi cyfleoedd i werthu'r asedau hynny nad oes eu hangen mwyach ar gyfer darparu gwasanaethau rheng flaen fel bod modd cynhyrchu derbyniadau cyfalaf ac arbedion refeniw y mae gwir angen amdanynt.

Gydag angen i arbed tua £ 17,000,000 yn ystod y tair blynedd nesaf, nodwyd yn y Strategaeth Effeithlonrwydd ddrafft nifer o syniadau ar gyfer gwneud arbedion sy'n gysylltiedig ag asedau. O'r herwydd, gall rheoli asedau gyfrannu tuag at leddfu'r pwysau cyllidebol cyfredol a chynorthwyo'r Cyngor i gyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol a chynorthwyo'r Strategaeth Effeithlonrwydd.

Dyma benawdau allweddol y cynllun hwn:

Moderneiddio Ysgolion: Rhaglen pymtheng mlynedd yw hon wedi ei rhannu'n bedwar cyfnod Band A i Band D sy'n cynnig newid radical i'r portffolio Ysgolion cyfredol er mwyn ymdrin â'r gorgyflenwad presennol o leoedd mewn ysgolion. Mae Band A y rhaglen hon, sy'n ymwneud â'r cyfnod 2013 - 2019 yn cynnig adeiladu 4 ysgol gynradd newydd, ailfodelu 1 ysgol gynradd a chau a gwerthu'r rhai hynny nad oes mwyach eu hangen er mwyn cyllido'r rhan hon o'r rhaglen. Hyd yma, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cymeradwyo adeiladu ysgol gynradd newydd yng Nghaergybi a chau tair ysgol, ac adeiladu ysgol gynradd newydd yn ardal Llanfachraeth / Llanfaethlu a chau tair. Cymeradwywyd cyllid ar gyfer y ddwy ysgol hyn.

Gofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn: Mae'r ddarpariaeth bresennol drwy gartrefi gofal preswyl yn ddrud iawn ac mewn perygl o fod yn anfforddiadwy oherwydd nifer o faterion sy'n wynebu'r gwasanaeth sef bod llai o bobl yn dewis gofal preswyl, yr angen am ailfodelu a buddsoddiad helaeth yn y cartrefi i gwrdd â safonau'r 21ain Ganrif, ac nid yw'r cyfleusterau yr ydym yn eu cynnig cystal â'r sector preifat ac maent yn ddrutach. Daeth y gwasanaeth i'r casgliad y bydd yn fwy cost-effeithiol i ddarparu Gofal Ychwanegol mewn partneriaeth gyda Landlord Cymdeithasol Cofrestredig yn ardaloedd Amlwch a Llangefni a de'r Ynys.

Bydd gwerthu Garreglwyd yng Nghaerdybi a'r cartrefi yn Amlwch a Llangefni unwaith y bydd y cyfleusterau Gofal Ychwanegol wedi eu hagor yn cynhyrchu derbyniadau cyfalaf oddeutu £ 3M ac arbedion oddeutu £ 7.8m dros gyfnod o ddeng mlynedd. Hyd yma, cymeradwywyd lleoli cyfleusterau Gofal Ychwanegol yn Amlwch a Llangefni, a daethpwyd i gytundeb gyda Landlord Cymdeithasol Cofrestredig i adeiladu a rhedeg y cyfleuster Llangefni.

Y Prosiect Gweithio'n Gallach: Y gyrrwr gwreiddiol ar gyfer creu'r Prosiect Gweithio'n Gallach oedd awydd yr Awdurdod i resymoli ei bortffolio swyddfeydd am amryw o resymau, gan gynnwys costau cynnal a chadw parhaus ac addasrwydd adeiladau fel swyddfeydd. Mae nifer o adeiladau wedi cael eu nodi ar gyfer eu cau yn y dyfodol agos sy'n golygu bod angen cynllun clir ynghylch sut i ail-leoli'r staff sy'n gweithio ym mhob un ohonynt i'r Prif Adeilad; mae'r rhain yn cynnwys:

- Parc Mount;
- Rovacabin;
- Tŷ Penyrsedd;
- Canolfan Hyfforddiant Môn;
- Hen Ysgol y Graig
- Adeiladau Cynnal & Genesis

Dros ddwy flynedd, bydd y prosiect yn rhyddhau arbedion a fydd fe ragdybir, oddeutu £ 729k a derbyniadau cyfalaf o £ 563k o werthu'r asedau uchod. Mae angen buddsoddiad cyfalaf o £ 1.1M ar gyfer y prosiect hwn sydd ac mae hynny wedi cael ei gymeradwyo gan y Cyngor ac yn cael ei weithredu ar hyn o bryd.

Tai: Mae'r Gwasanaeth Tai Cyngor bellach wedi tynnu allan o'r HRAS ac mae'n ariannu ei hun. Ers 2 Ebrill 2015, mae holl asedau ac incwm tai'r Cyngor yn yn cael eu neilltuo'n benodol i'r Cyfrif Refeniw Tai.

Mae'r risg a nodwyd yn sgil yr angen i ddarparu ar gyfer miloedd o weithwyr ychwanegol yn ystod y gwaith o adeiladu Wylfa Newydd yn creu'r angen am lety ychwanegol a'r risg o ddadleoli o aelwydydd presennol lle nad yw hynny'n digwydd.

Strategaethau ar gyfer Asedau Hamdden a Llyfrgelloedd, Diwylliant a Threftadaeth ac Ieuencid: Ar hyn o bryd, mae'r strategaethau hyn wrthi'n cael eu datblygu a byddant yn cael eu defnyddio i lywio'r cynllun hwn unwaith y byddant wedi eu cwblhau.

Mân-ddaliadau: Y ddau brif fater y mae angen mynd i'r afael â hwy yw:

- Mae incwm rhentol y mân-ddaliadau wedi ei neilltuo'n benodol ar eu cyfer hyd oni fydd y rhaglen wella wedi'i chwblhau. Unwaith y bydd wedi'i chwblhau, dylid cadw £200k o'r incwm rhentol o £500k i gynnal a chadw'r mân-ddaliadau er mwyn atal unrhyw ddirywiad pellach.

- Yr angen i herio'r cyfiawnhad dros gadw'r stad hon drwy ymarfer gwerthuso opsiynau i ystyried gwerthu'r stad er mwyn manteisio ar y derbyniadau cyfalaf oddeutu £ 7.9m y gellid eu sicrhau drwy eu gwerthu.

Asedau Diwydiannol a Manwerthu: Mae angen herio'r cyfiawnhad dros gadw'r asedau hyn drwy werthuso'r opsiynau i ystyried eu gwerthu lle mae amodau grant yn caniatáu hynny, ac ildio'r buddion refeniw blynyddol. Mae'r portffolio diwydiannol yn cynhyrchu incwm oddeutu £ 355k ac ar hyn o bryd mae'n werth £ 3.39M. Gyda'r cyfleoedd sydd ar y gweill yn y sector ynni, disgwylir i'r galw gynyddu ac ni fydd modd i'r sector preifat ei ddiwallu. Os gwneir penderfyniad i gadw'r portffolio hwn, mae angen i'r Cyngor fod mewn sefyllfa i fanteisio ar y cyfleoedd hyn a chynyddu ei incwm trwy ddeall sgôp, graddfa a lleoliad y galw.

Ar hyn o bryd, mae'r portffolio Manwerthu yn cynhyrchu incwm blynyddol o £ 55k ac mae'n werth £ 615k.

Yn ogystal â'r asedau uchod, mae yna Eiddo Amrywiol, Tir a Ddefnyddir, Tir heb ei ddatblygu, Tir Pori, Parciau a Llecynnau Agored nad oes eu hangen i ddarparu gwasanaethau rheng flaen ac sydd, yn aml, yn faich ar y Cyngor. Mae angen cynnal ymarfer gwerthuso opsiynau ar gyfer bob un o'r asedau hyn gyda golwg ar eu gwerthu os yw hynny'n briodol er mwyn sicrhau derbyniadau cyfalaf y mae gwir angen amdanynt.

Camau gweithredu ychwanegol y cynllun hwn yw:

- Adolygu'r polisiâu a'r gweithdrefnau ar gyfer ymdrin â gwerthu asedau gyda'r bwriad o gyflymu'r broses lle mae hynny'n bosibl.
- Adolygu'r meini prawf ar gyfer dewis i drosglwyddo ased yn hytrach na'i werthu lle mae angen sicrhau'r derbyniadau Cyfalaf mwyaf posib o werthu ein hasedau.
- Angen datblygu Polisi Effeithlonrwydd Ynni er mwyn cynorthwyo'r Strategaeth Effeithlonrwydd, gwella effeithlonrwydd ynni ein hadeiladau a gwneud arbedion ar gostau'r ynni a dŵr a ddefnyddir er mwyn lleihau ein hól-troed carbon.
- Cynnal adolygiadau ardal er mwyn nodi gwasanaethau tebyg sy'n cael eu darparu gan gyrrff cyhoeddus eraill neu'r sector preifat a allai gymryd drosodd rai gwasanaethau anstatudol petai'r Cyngor yn penderfynu eu tynnu'n ôl.
- Cynnal gwerthusiad opsiynau i benderfynu ar y defnydd a wneir o Neuadd y Sir yn y dyfodol.

RHAN 1

1.1 Cyflwyniad

Yn 2009, cymeradwyodd y Cyngor ei Gynllun Rheoli Asedau (CRhA) Corfforaethol cyntaf ar gyfer Tir ac Adeiladau ar gyfer y cyfnod 2009 i 2013, ac eithrio Tai Cyngor, yr isadeiledd Priffyrdd a pharciau cyhoeddus.

Ystyriwyd bod y Cynllun Rheoli Asedau yn hanfodol ar gyfer sicrhau ffocws strategol ar reoli'r portffolio eiddo a oedd yn gysylltiedig â'r amcanion corfforaethol a strategaethau gwariant cyfalaf y Cyngor ar y pryd.

Y bwriad hefyd oedd darparu sail ar gyfer gwneud penderfyniadau mewn perthynas ag eiddo'r Cyngor ac i sicrhau bod adeiladau gweithredol yn ddiogel, yn addas i'r pwrpas a bod y defnydd gorau posibl yn cael ei wneud o asedau eiddo a'r costau'n cael eu lleihau i'r eithaf er mwyn sicrhau bod y portffolio eiddo yn gynaliadwy ar gyfer y dyfodol, sef nod y cynllun hwn hefyd.

Mae'r CRhA bellach yn hen ac o ganlyniad mae angen cynllun newydd i ddiweddarau'r Cynllun Rheoli Asedau gwreiddiol ar adeg pan mae'n rhaid i'r Cyngor wynebu heriau nas gwelwyd mo'u tebyg o'r blaen ac sy'n debygol o barhau am rai blynyddoedd i ddod.

Yn ogystal, mae'r Cyngor yn mynd drwy newid mawr ei hun gyda moderneiddio a thrawsnewid gwasanaethau a'r modd y darperir gwasanaethau a'r awydd i resymoli ei bortffolio asedau sef yr ail beth mwyaf costus i'r Cyngor ar ôl ei staff.

Mae hyn ar adeg pan mae prosiectau seilwaith mawr o bwys yn cael eu cynllunio fel Wylfa Newydd, Land & Lakes ym Mhenrhos a chynllun glannau Caergybi a fyddant, os cânt eu datblygu i'w potensial llawn, yn dod â chyfleoedd gwaith i'r ynys ond byddant hefyd yn golygu y bydd cynnydd o bosib yn y galw am wasanaethau a bydd angen i'n hasedau gwasanaeth fod ar gael i ymateb i'r rhain.

Yn y dyfodol, bydd angen i'r Cyngor fod yn ymatebol ac yn hyblyg yn y ffordd y mae'n darparu ei wasanaethau yn ystod y cyfnod hwn o reolaeth ariannol dynn, cynnydd yn nisgwyliadau a gofynion ein dinasyddion yn awr ac yn y dyfodol. Bydd angen i ni ddarparu mwy am lai drwy sicrhau:

- ***Gwasanaethau allweddol yn parhau o sylfaen asedau sy'n gynaliadwy.***
- ***Bod asedau yn y lleoliad cywir.***
- ***Bod asedau'n addas i'r pwrpas.***
- ***Bod asedau'n cael eu defnyddio'n dda.***
- ***Bod asedau'n cael eu cynnal a'u cadw'n dda.***

... a hynny er mwyn helpu i ddarparu gwasanaethau rheng flaen rŵan ac yn y dyfodol.

Mae'r Cynllun Rheoli Asedau newydd a fydd, fe ragamcenir yn parhau am bum mlynedd, wedi cael ei adolygu a'i gytuno gan y Cyngor a bydd yn cael ei adolygu a'i ddiweddarau ymhellach er mwyn adlewyrchu newidiadau mewn gofynion mewnol neu allanol fel a phan fyddant yn digwydd.

Er mwyn hwyluso hyn, bydd rhan 1 y cynllun hwn yn parhau i fod yn sefydlog yn ystod y pum mlynedd a bydd rhan 2 a'r atodiadau, sef rhannau gweithredol y ddogfen, yn cael eu diweddarau pan a phryd y bydd penderfyniadau a newidiadau yn cael eu cynllunio ar gyfer ein hasedau tir ac adeiladau.

1.2 Sgôp a Gyrwyr

Mae sgôp y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau yn cynnwys asedau megis:

- Yr holl dir ac adeiladau gweithredol y mae'r Cyngor yn darparu gwasanaethau ohonynt, e.e. ysgolion, llyfrgelloedd, canolfannau hamdden, cartrefi gofal a swyddfeydd ac ati
- Pob darn o dir ac adeiladau anweithredol megis unedau diwydiannol, unedau manwerthu, tir pori, asedau amrywiol ac asedau nad oes eu hangen
- Y stad mân-ddaliadau
- Tai Cyngor
- Isadeiledd Priffyrdd
- Parciau ac Ardaloedd Agored
- Asedau Arforol

Mae asedau fel yr isod y tu allan i'r sgôp:

- Darnau o waith celf
- Y fflyd gerbydau.
- Dodrefn a gosodiadau a ffitiadau cysylltiedig
- Offer TG

Y gyrwyr allweddol ar gyfer y Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol ar gyfer Tir ac Adeiladau yw:

Gyrwyr Allweddol 1 - Y Cynllun Corfforaethol 2013-2017

Yn y Cynllun Corfforaethol, mae'r Cyngor wedi datgan yr angen i drawsnewid ei wasanaethau a'r ffordd y mae'r Cyngor yn gweithio ac wedi nodi'r saith amcan a ganlyn fel ffordd o gyflawni hyn:

- Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn
- Adfywio ein Cymunedau a Datblygu'r Economi
- Gwella Addysg, Sgiliau a Moderneiddio ein Hysgolion
- Cynyddu ein Hopsiynau Tai a Lleihau Tlodi
- Trawsnewid ein Darpariaeth Hamdden a Llyfrgelloedd
- Canolbwyntio ar y Cwsmer, y Dinesydd a'r Gymuned
- Trawsnewid ein Technolegau Gwybodaeth a Chyfathrebu

Bydd angen cwrdd â'r amcanion corfforaethol hyn drwy wella gwasanaethau ac mae angen i'n hasedau adlewyrchu a chefnogi gweledigaeth y Cyngor wrth symud ymlaen.

Gyrrwr Allweddol 2 – Sicrhau Effeithlonrwydd

Ar adeg ysgrifennu'r cynllun hwn, roedd y Cyngor wedi datblygu Strategaeth Effeithlonrwydd ddrafft ar gyfer 2014-2017 ac mae'n ymgynghori yn ei chylch ar hyn o bryd. Diben y strategaeth yw darparu cyfeiriad clir o ran sut y mae'r Cyngor yn bwriadu ymateb i'r heriau ariannol y mae'n eu hwynebu dros y tair blynedd nesaf.

Nodir yn y strategaeth hon nifer o syniadau ar gyfer gwneud arbedion sy'n gysylltiedig ag asedau, megis:

- Lleihau nifer y swyddfeydd ac asedau tir ac adeiladau eraill yn ein perchenogaeth
- Gweithredu mesurau effeithlonrwydd ynni yn ein hadeiladau
- Moderneiddio'r ffordd yr ydym yn gweithredu a symleiddio swyddogaethau cefn swyddfa
- Moderneiddio gofal cymdeithasol i bobl hŷn
- Moderneiddio ysgolion
- Adolygu'r ddarpariaeth o Lyfrgelloedd, gwasanaethau Hamdden a Diwylliant a gwasanaethau leuenctid.

Oherwydd yr awydd hwn i sicrhau effeithlonrwydd o ran y modd yr ydym yn defnyddio ein hasedau eiddo ar gyfer darparu gwasanaethau, a hefyd i ddarparu gwasanaethau trwy ddulliau mwy cost effeithiol sy'n golygu na fyddwn efallai angen rhai o'n hasedau. Mae cyfle i leihau costau rhedeg trwy gau asedau ychwanegol nad ydym eu hangen gyda'r posibilrwydd o gynhyrchu derbyniadau cyfalaf yn sgil eu gwerthu.

Gyrrwr Allweddol 3 - Darparu Gwasanaethau yn y Dyfodol

Mae hwn yn gyrrwr allweddol ar gyfer unrhyw ymagwedd strategol tuag at reoli asedau oherwydd mae darparu gwasanaethau yn ganolog i bopeth a wnawn.

Mae'n debygol na fydd darparu gwasanaethau yn y dyfodol yn golygu defnyddio asedau fel yr ydym yn eu defnyddio ar hyn o bryd ac efallai y byddir yn mynd ati i chwilio am ddatrysiadau nad ydynt yn seiliedig ar eiddo gyda TG yn alluogwr allweddol wrth gyflawni hyn. Bydd hyn yn anochel yn arwain at resymoli ein hasedau eiddo sylfaenol wrth drawsnewid a moderneiddio gwasanaethau.

Mae'n bwysig fod gwasanaethau allweddol yn parhau i gael eu cynnal o sylfaen asedau sy'n gynaliadwy; asedau sydd yn y lleoliad cywir, yn addas i'r pwrpas, yn cael eu defnyddio'n dda ac yn cael eu cynnal a'u cadw'n dda, er mwyn helpu i ddarparu gwasanaethau yn awr a'r hyn y mae angen cynllunio ar ei gyfer yn y dyfodol. Dylai'r ddogfen hon gael ei hystyried fel arf i gynorthwyo i ymateb i'r her hon.

Gyrrwr Allweddol 4 – Lleihau'r Baich Gwaith Trwsio

Mae llawer o'n hadeiladau a adeiladwyd yn ystod y 1960au a'r 1970au yn awr yn dangos eu hoed a hynny'n bennaf oherwydd diffyg buddsoddiad dros y blynyddoedd. Bellach, mae angen buddsoddi'n sylweddol ar ffabrig yr adeiladau a'r gwasanaethau ynddynt er mwyn eu gwneud yn fwy ynni effeithlon a chost effeithiol i'w rhedeg ac i sicrhau eu bod yn gallu parhau i gefnogi'r ddarpariaeth o wasanaethau yn y dyfodol heb y risg o fethu a gorfod cau adeiladu'n ddirybudd.

Amcangyfrifir bod cost y gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni oddeutu £18 miliwn a hynny'n seiliedig ar ddata 2013/2014. Nid yw'n cynnwys y stad mân-ddaliadau a thai. Y swm a wariwyd ar waith cynnal a chadw ac adnewyddu yn ystod yr un cyfnod oedd £2,500,000. Petai lefelau gwariant cyfredol yn parhau, byddai'n cymryd rhyw 7 mlynedd i gwblhau'r gwaith cynnal a chadw sy'n angenrheidiol ar hyn o bryd ac, yn ystod yr un cyfnod, byddai gofynion ychwanegol yn dod i'r fei gyda hynny'n rhoi straen ychwanegol ar yr adnoddau cyfyngedig hyn.

Mae'n amlwg nad oes gan y Cyngor ddigon o adnoddau i ddod â'r ffigwr ar gyfer gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni i lawr i lefel y gellir ei chynnal drwy'r cyllidebau sydd ar gael ac er mwyn lleihau'r baich, bydd yn rhaid cwtogi nifer yr asedau sydd gennym.

Ceir crynodeb o'r Gyllideb Gyfalaf gyfredol ar gyfer 2014/2015 yn **Atodiad 1** ac mae'n rhoi manylion am wariant cyfalaf cynlluniedig sy'n cael ei fuddsoddi yn ein hasedau.

Gellid ymchwilio i ddulliau amgen ar gyfer ymdrin â gwaith cynnal a chadw adeiladau megis ymgysylltu â'r gymuned i gynorthwyo gyda gwaith cynnal a chadw cyffredinol mewn ysgolion er enghraifft.

1.3 Y Sylfaen Asedau Tir ac Eiddo

Mae gan y Cyngor bortffolio mawr ac amrywiol o asedau tir ac adeiladau a ddefnyddir yn bennaf i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus rheng flaen, ond hefyd, yn fwy cyffredinol, i gefnogi blaenoriaethau corfforaethol y Cyngor sydd, ac eithrio asedau Priffyrdd, werth £315m¹ ar hyn o bryd. Ar y naill law mae llawer o'r asedau hyn yn cael eu hystyried yn adnodd gwerthfawr, ar y llaw arall, fodd bynnag, maent hefyd yn faich ac mae angen cyllid refeniw a chyfalaf sylweddol i'w rhedeg a'u cynnal.

Mae Tabl 1 isod yn rhestru'r safleoedd yn ôl Categori'r Asedau (ac eithrio Isadeiledd Priffyrdd).

Safleoedd yn ôl Categori Asedau

Categori	Cyfanswm	Categori	Cyfanswm
Safleoedd Manwerthu	10	Ysgolion Cynradd	47
Canolfannau Cymunedol	5	Toiledau Cyhoeddus	19
Addysg - Arall	12	Ysgolion Uwchradd	5
Tir Pori	20	Mân-ddaliadau	89
Safleoedd Diwydiannol	29	Gweithfeydd Trin Carthion	22
Canolfannau Hamdden	4	Ysgol Anghenion Arbennig	1
Safleoedd Hamdden ac Arforol	25	Amrywiol Eiddo	15
Llyfrgelloedd	10	Tir Heb ei Ddatblygu	62
Tir sy'n cael ei feddiannu	171	Clybiau Ieuencid	3
Swyddfeydd	10	Canolfannau Gofal Dydd	5
Parciau ac Ardaloedd Agored	35	Cartrefi Gofal Preswyl	6
Safleoedd Tai	360	Eiddo Dros Ben	11

Tabl 1 Safleoedd Asedau o'r System TF 2014/10/04

Yn ogystal â hyn, mae'r Cyngor hefyd yn rheoli ond nid yn berchen ar Stad David Hughes sydd y tu allan i sgôp y cynllun hwn.

Mae'r tabl isod yn torri'r data hwn i lawr ymhellach i ddangos y cysylltiad rhwng gwasanaethau / asedau.

Gwasanaeth / Cat Asedau.	Math o Ased	Gwasanaeth / Cat Asedau.	Math o Ased
Addysg	47- Ysgolion Cynradd 5 - Ysgolion Uwchradd 1 – Ysgol Arbennig 4 - Tai Ysgolion 8 – Adeiladau Addysgol Eraill	Gwasanaethau Cymdeithasol	6 - Cartrefi Gofal Henoed 5 - Canolfan Gofal Dydd Gerddi Haulfre Canolfan Byron

¹ Wedi ei gymryd o Ddatganiad Cyfrifon 2013/14 y Cyngor

Dysgu Gydol Oes ac Amgueddfeydd a Diwylliant	10 - Llyfrgelloedd 5 - Amgueddfeydd ac Oriellau 1 – Archifdy 13 - Canolfannau Ieuenctid a Chymuned	Tai	360 - Safleoedd Tai 3805 - Tai a Fflatiau 700 - Garejis 1 – Canolfan J O 'Toole Y Tollidy, Llanfairpwll
Economaidd	3 – Canolfan Hamdden gyda Phwll 1 – Canolfan Hamdden heb bwll 1 - Cwrs Golff a Llain Ymarfer 5 – Safleoedd Hamdden Eraill 5 - Llithrfeydd / Pierau / Dociau Nifer o Barciau a Mannau Agored Angorfeydd Arforol	Priffyrdd a Rheoli Gwastraff	19 - Toiledau Cyhoeddus 2 - Canolfan Ailgylchu Gwastraff 1 - Gwaith Compostio mewn Cynhwysydd 1 - Depo Priffyrdd 1 – Ysgubor Halen, Sied Peiriant Graeanu a Chanolfan Ailgylchu Priffyrdd 1 - Depo a Swyddfeydd Biffa 1 – Garej Fflyd 4 – Uned Storio 76 – Meysydd Parcio 2 - Pontydd i Gerddwyr 1 - Terfynell Maes Awyr Cyfeiriwch at Atodiad 7 am fanylion am Km o ffyrdd, palmentydd a strwythurau Priffyrdd.
Eiddo	15 - Eiddo Amrywiol 92 - Mân-ddaliadau 20 - Safleoedd Tir Pori 171 - Safleoedd sy'n cael eu Defnyddio 62 – Safleoedd heb eu Datblygu 11 – Eiddo nad oes eu hangen 18 - Unedau Manwerthu 18 – Stad David Hughes 5 - Stadau Diwydiannol 90 – Unedau Diwydiannol	Asedau Cymunedol	35 – Parciau ac Ardaloedd Agored
		Gweinyddol	9 - Adeiladau Swyddfa
		Cynllunio a Gwarchod y Cyhoedd	-Bythynnod, Goleudy a Chytiau Cychod Llanddwyn - Parc Gwledig Morglawdd Caergybi, adeiladau, oriel a strwythurau.

"It has been identified that a poor fit between service requirements and the property asset from which it is delivered is a risk to the Authority. If the asset does not support service delivery, it will detract from the Council's service to its citizens."²

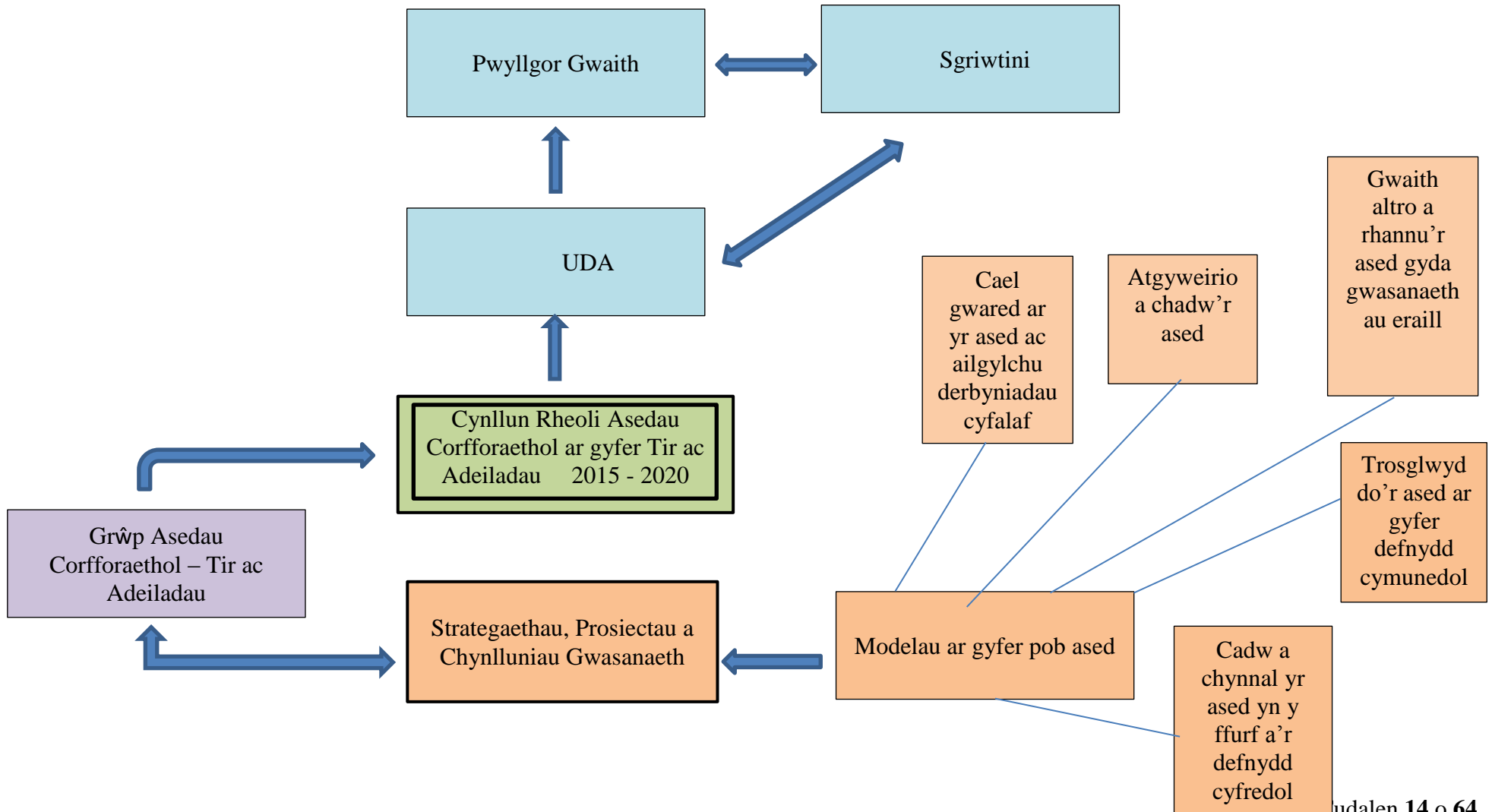
Er mwyn sicrhau bod gennym sylfaen asedau sy'n gynaliadwy ac sy'n gallu cefnogi'n llwyr y ddarpariaeth o wasanaethau yn y dyfodol, mae angen i ni herio'r sefyllfa sydd ohoni o ran y modd y mae ein hasedau wedi eu halinio ar hyn o bryd gyda'r ddarpariaeth o wasanaethau ac i benderfynu ar y newidiadau y mae angen eu gwneud er mwyn sicrhau y byddant yn cefnogi trawsnewid gwasanaethau wrth i ni symud ymlaen.

Mae angen i wasanaethau'r Cyngor sgrwtineiddio a herio defnydd, effeithiolrwydd, rheolaeth a hyd yn oed y cyfiawnhad dros gadw llawer o'u hasedau a'r model a ddangosir isod yw'r mecanwaith y bwriedir ei ddefnyddio i wneud hyn.

² Canllawiau Arfer Orau RICS ar gyfer Rheoli Asedau'r Sector Cyhoeddus

Model Strategaeth Asedau

Tudalen 224

1.4 Rheoli'r Asedau

Mae angen cymryd ymagwedd strategol, gydlynol, corfforaethol a chyfannol tuag at reoli ein hasedau ac mae'r holl asedau tir ac eiddo yn cael eu hystyried yn asedau corfforaethol er mwyn sicrhau y cyflawnir hyn. "Our Land and Building Assets are a strategic resource that needs to be actively managed at both corporate and service level with ongoing property issues and maintenance needs being considered at a strategic corporate level, not as an afterthought"³.

Drwy fabwysiadu dull Landlord Corfforaethol, caiff elfennau o'r cyfrifoldeb dyddiol ar gyfer gweithrediadau adeiladu eu dirprwyo i'r gwasanaethau a'u rheolwyr adeiladau sydd, mewn rhai achosion, â Chytundeb Lefel Gwasanaeth gyda'r Gwasanaethau Eiddo i ddelio â materion cynnal a chadw o ddydd i ddydd fel y maent yn codi. Rôl Eiddo fel y Landlord Corfforaethol yw sicrhau bod asedau yn ddiogel i'w defnyddio, bod fframweithiau cyfreithiol yn eu lle ac nad yw gwerth yr asedau'n cael ei danseilio.

Mae rheolaeth ein hasedau'n cael ei hatgyfnerthu gan amrywiaeth o gyfrifoldebau deddfwriaethol a statudol megis Diogelwch Tân, Rheoli Asbestos, Legionella, Deddf Gwahaniaethu ar Sail Anabledd, Cyfraith Iechyd a Diogelwch ac ati. Yn ogystal â'r rhain, mae awydd i leihau ein hallyriadau carbon a'n defnydd o ynni.

Ac eithrio asedau Tai a Phrifyrdd ac Asedau Arforol sy'n cael eu rheoli gan y gwasanaethau perthnasol, mae'r rhan fwyaf o'n hasedau tir ac adeiladau yn cael eu rheoli ar lefel weithredol gan y Tîm Gwasanaethau Eiddo er mwyn sicrhau bod unrhyw risg o dorri ein cyfrifoldebau statudol yn cael ei chadw i'r lefel isaf bosib. Gwneir hyn drwy gynnal arolygon cyfnodol rheolaidd o offer a chyfarpar trydanol, asbestos, legionella, risg tân, gwydr diogelwch, archwiliadau mynediad ac arolygon cyflwr.

Caiff arolygon o gyflwr yr eiddo hyn eu cynnal ar 20% ohonynt bob blwyddyn er mwyn sicrhau bod y data diweddaraf ar gael i hysbysu'r Dangosyddion Perfformiad Corfforaethol ar gyfer Rheoli Asedau Iechyd y mae'n rhaid eu cwblhau yn flynyddol a hefyd i nodi gwaith sydd ei angen i gynnal asedau mewn cyflwr defnyddiol dros y pum mlynedd nesaf. Mae DP ar gyfer Data Cyflwr ar gyfer 2013/2014 yn **Atodiad 3** sy'n nodi'r % o adeiladau sydd mewn cyflwr A = Da, B = Boddhaol, C = Gwael a D = Drwg

Oherwydd bod ein hasedau yn gyffredinol yn ddrud i'w rhedeg a'u cynnal, gellir sicrhau arbedion os gellir eu defnyddio'n ddwysach neu leihau eu costau. Yr her yw dod o hyd i ffyrdd o weithio asedau'n galetach neu ddod o hyd i ddulliau eraill o ddarparu gwasanaethau gan leihau nifer yr asedau yn ein perchnogaeth a'r allwedd i hyn yw;

³ Adroddiad Archwilio Hot Property 2005

- Herio ein defnydd o'n hasedau yn seiliedig ar ffyrdd newydd o weithio a darparu gwasanaethau sydd bellach yn bosib oherwydd newidiadau technolegol.
- Ymchwilio i'r berthynas rhwng asedau'r Cyngor ac asedau sefydliadau eraill yn y sector cyhoeddus a'r sector preifat yn ein hardal er mwyn nodi cyfleoedd i rannu asedau neu drosglwyddo'r gwasanaethau a ddarperir.

Ar hyn o bryd, mae Byrddau'r Rhaglenni Trawsnewid ar gyfer Gweithio'n Gallach, Gofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn ac Addysg yn edrych ar sut yr ydym yn gweithio, sut y gallwn weddnewid a moderneiddio'r ffordd yr ydym yn gweithio a sut ac ym mhle y bydd gwasanaethau'n cael eu darparu a chan bwy.

Mae strategaethau ar gyfer Llyfrgelloedd, Hamdden, Ieuenctid a Diwylliant ac Amgueddfeydd yn cael eu datblygu gyda'r bwriad o drawsnewid a moderneiddio'r gwasanaethau hyn ac mae'n bosibl y gall y rhain arwain at gyfleoedd i resymoli asedau.

Mae cynnydd y rhaglenni a'r strategaethau allweddol hyn yn cael ei fonitro'n gorfforaethol drwy un o'r Byrddau Rhaglen Trawsnewid Corfforaethol:

- Angen diweddariad
- Angen diweddariad

1.4.1 Rôl y Grŵp Asedau Tir ac Adeiladau Corfforaethol (CLBAG)

Mae'r CLBAG yn grŵp sy'n gweithio ar lefel uchel ac yn eistedd ochr yn ochr â'r Grŵp Dyrannu ac Adolygu Cyfalaf Corfforaethol a'i bwrpas yw sicrhau, drwy arferion rheoli effeithiol a chyfannol, y defnydd gorau o dir ac asedau adeiledig yr awdurdod.

Rôl y grŵp yw:

- Adolygu achosion busnes y rhaglenni a phrosiectau asedau sy'n deillio o'r rhaglen gorfforaethol er mwyn sicrhau bod pob achos busnes yn cydymffurfio â gofynion statudol, blaenoriaethau y mae'r Cyngor wedi cytuno arnynt a'r Cynllun Rheoli Asedau Corfforaethol hwn.
- Nodi cyfleoedd ar gyfer rhannu'r defnydd o asedau a chyfrannu at gyflwyno gwasanaethau gwell, gwell cynaliadwyedd a lleihau costau.
- Herio ac adolygu ceisiadau am arian o gronfeydd refeniw allanol, gwariant refeniw ac ar gyfer cyflawni prosiectau. Ystyried defnydd arfaethedig o asedau, arferion rheoli sy'n gysylltiedig ag asedau a nodi cyfleoedd posib ar gyfer rhesymoli asedau a chael gwared arnynt.
- Adolygu'r amcanion gwreiddiol ar gyfer cael rhai mathau o asedau, e.e. rhai diwydiannol, manwerthu, amaethyddol, diwylliannol ac ati ac os nad ydynt bellach yn cwrdd â blaenoriaethau'r Cyngor neu ddim mwyach yn flaenoriaeth ganddo. Cyfiawnhau eu cadw.

Amcanion y grŵp yw:

- Sicrhau bod prosiectau a strategaethau sy'n ymwneud ag asedau tir ac adeiladau'n gwneud synnwyr corfforaethol ar draws pob rhaglen a'u bod yn sicrhau'r manteision mwyaf o ran darparu gwasanaethau a chreu incwm.
- Sicrhau hyder yn y broses o waredu a phrynu tir ac asedau adeiledig ar draws yr holl raglenni a chodi proffil rheoli eiddo i lefel gorfforaethol.
- Ysgogi newid a gwelliant yn y modd y mae tir ac asedau adeiledig yn cael eu defnyddio a'u rheoli i gynorthwyo'r gwaith o gyflawni'r cynllun corfforaethol a gweithredu fel y corff cymeradwyo y bydd yr holl newidiadau sy'n gysylltiedig ag asedau a gynigir gan y gwasanaethau yn cael eu sianelu drwyddo ac sydd â'r gair olaf ynghylch sut mae gwasanaethau yn cael defnyddio'r asedau hyn.

Mae'r model Llywodraethu a ddangosir yn **Atodiad 2** yn dangos y berthynas rhwng y byrddau rhaglen, strategaethau a phrosiectau, y Grŵp Asedau Tir ac Adeiladau Corfforaethol a'r Grŵp Adolygu Dyraniadau Cyfalaf.

Mae'r rhan hon o'r cynllun wedi ei chytuno a'i chymeradwyo gan:

Arweinydd y Cyngor ----- Prif Weithredwr -----

Cyng Ieuan Williams

Dr Gwynne Jones

ADRAN 2 - DOGFEN WEITHIO

2.1 Trawsnewid Gwasanaethau

Yn y rhan hon o'r cynllun, gwelir y "Prif" gynigion o'r gwahanol raglenni a strategaethau sy'n cael eu gweithredu ar hyn o bryd ac a fydd yn effeithio ar ein hasedau ac sy'n debygol o newid wrth i'r strategaethau hyn gael eu datblygu ymhellach. Bydd y rhan hon a rhannau canlynol y cynllun hwn hefyd yn newid ac yn cael eu diweddarau i dracio'r newidiadau hyn ac fel y nodwyd yn flaenorol, mae hon yn ddogfen fyw a fydd yn cael ei diweddarau'n rheolaidd yn ystod y 5 mlynedd nesaf. Mae'r adran hon yn cynnwys y gwasanaethau / prosiectau / Asedau canlynol:

- 2.1.1 - Trawsnewid Addysg
- 2.1.2 - Rhesymoli Swyddfeydd a'r Prosiect Gweithio'n Gallach
- 2.1.3 - Neuadd y Sir
- 2.1.4 - Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn
- 2.1.5 – Y Stad Mân-ddaliadau
- 2.1.6 – Y Strategaeth Dai
- 2.1.7 - Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd
- 2.1.8 - Strategaeth Rheoli Gwastraff
- 2.1.9 - Cynllun Swyddogaeth Hamdden
- 2.1.10 – Strategaeth ar gyfer Asedau Llyfrgell, Ieuenctid, Diwylliant a Threftadaeth
- 2.1.11 - Parciau, Mannau Agored ac Eiddo Amrywiol
- 2.1.12 - Portffolio Diwydiannol
- 2.1.13 - Portffolio Manwerthu
- 2.1.14 – Asedau Arforol

2.1.1 Trawsnewid Addysg

Y prif yrwyr y tu ôl i'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion yw:

- Mae'r gorgyflenwad o leoedd mewn ysgolion cynradd ac uwchradd yn costio arian i'r Awdurdod.
- Yr adroddiad arolygu beirniadol o'r Awdurdod gan Estyn a gynhaliwyd yn 2012.
- Mae'r rhaglen Ysgolion y 21^{ain} Ganrif a noddur gan Lywodraeth Cymru yn gofyn am ddadansoddiad gan yr Awdurdod o ddigonolrwydd ei ysgolion er mwyn denu arian cyfatebol.

Yr egwyddor sylfaenol allweddol sy'n gyrru'r rhaglen moderneiddio ysgolion yw i Awdurdod Lleol Ynys Môn fod yn un o'r awdurdodau sy'n perfformio orau yng Nghymru gydag ysgolion a darpariaeth sy'n arwain y sector. Felly, mae'n hollbwysig i unrhyw newid i'r ddarpariaeth ysgolion arwain at brofiad addysgol gwell i ddisgyblion yn yr ardal honno.

Bydd y Bwrdd Trawsnewid Addysg yn goruchwyllo'r Rhaglen Moderneiddio Ysgolion a fydd yn trawsnewid y stad ysgolion ar Ynys Môn. Mae'r rhaglen pymtheg mlynedd,

sydd wedi'i rhannu'n bedwar band h.y. Band A i Fand D, yn cynnig newid radical a fydd yn y pen draw yn arwain at leihad yn y gorgyflenwad presennol o leoedd ysgol i gwrdd â blaenoriaethau Llywodraeth Cymru.

Mae archwiliad o bortffolio'r Awdurdod o adeiladau ysgol [gwerth £7.5m o waith cynnal a chadw wedi cronni mewn ysgolion cynradd a £ 5.2m mewn ysgolion uwchradd] yn nodi bod diffygion difrifol o ran addasrwydd nifer o safleoedd ac adeiladau cyfredol, gan gynnwys materion iechyd a diogelwch y mae angen rhoi sylw bris iddynt sy'n codi cwestiwn ynghylchu hyfywedd tymor hir rhai o'n hysgolion cynradd presennol.

Mae'r angen i gynnal nifer fawr o adeiladau ysgol sy'n heneiddio a'r isadeiledd ategol yn anghynaliadwy. Mae angen i'r Cyngor sefydlu sylfaen tymor hir a chynaliadwy ar gyfer ysgolion ar yr ynys a fydd yn gofyn am fuddsoddiad cyfalaf sylweddol. Er mwyn cyflawni hyn, bydd angen i'r Cyngor weithio gyda Llywodraeth Cymru i fuddsoddi yn isadeiledd ein hysgolion.

Bydd y rhaglen foderneiddio felly yn cynnwys:

- Cynlluniau adeiladu o'r newydd sydd eisoes wedi cael eu llunio;
- Cyfuno ysgolion cyfredol drwy gyfuniad o ffederasiynau ysgol a'u cyfuno ar un safle a ffeirir;
- Adolygu a diwygio ffiniau dalgylchoedd;
- Adeiladu ysgolion ardal newydd;
- Cyd-leoli ysgolion cynradd ac uwchradd ar yr un campws [neu'n agos at ei gilydd] fel y cam cyntaf i symud tuag at ddarpariaeth dalgylch ar gyfer addysg 3-18;
- Cau ysgolion nad ydynt yn addas i'w pwrpas.

Bydd hyn yn arwain at:

- Adeiladau ysgolion sy'n creu amgylchedd dysgu deniadol.
- Codi safonau addysgol.
- Lleihad yn nifer y lleoedd dros ben.
- Creu amodau lle gall Penaethiaid lwyddo.
- Sicrhau digon o Benaethiaid ar gyfer y dyfodol.
- Sicrhau bod y gymuned yn gwneud y defnydd mwyaf posibl o adeiladau ysgol

2.1.1.1 Amserlen Gweithredu

Yn dilyn mabwysiadu'r Strategaeth gan y Pwyllgor Gwaith, mae cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol wedi eu cynnal yn yr ardaloedd y bwriedir eu hadolygu er mwyn cyflwyno'r rhesymeg ac ystyried opsiynau posibl. Bydd ymgynghori o'r fath yn parhau a bydd y cyfarfodydd ymgynghori ffurfiol hyn yn digwydd dros gyfnod o 4 blynedd fel y dangosir yn y tabl isod.

Band A Ymgynghoriad 2013-14 Gweithredu 2014-18	Band B Ymgynghoriad 2014-15 Gweithredu d 2018-22	Band C Ymgynghoriad 2015-16 Gweithredu 2022-	Band D Ymgynghoriad 2016-17 Cyfnod gweithredu 2022-
Ynys Gybi [Gogledd] - Y Parc, Parchedig Thomas Ellis, Llaingoch	Ardal y Gogledd-ddwyrain - Amlwch, Penysarn, Carreglefn, Llanfechell, Cemaes, Rhosybol	Ardal Llangefni - Y Graig, Talwrn, Corn Hir, Bodffordd, Henblas, Esgeifiog	Ynys Gybi [De] - Kingsland, Morswyn, Llanfawr, Santes Fair
De Ddwyrain Ynys Môn - Llangoed, Llanddona, Biwmares	Gorllewin Canol - Bryngwran, Y Ffridd, Pencarnisiog, Rhosneigr	Arfordir y Gogledd-orllewin - Rhoscolyn, Y Fali, Tywyn, Bodedern, Caergeiliog	Arfordir y Dwyrain - Llanbedrgoch, Goronwy Owen, Moelfre, Pentraeth

Y Llannau - Llanfachraeth, Ffrwd Win, Cylch y Garn.	Canol y Gogledd-orllewin - Llannerchymedd	Arfordir y -De-ddwyrain Llanfairpwll, Llandegfan, Porthaethwy	
Arfordir y De Orllewin - Dwyran, Bodorgan, Niwbwrch, Llangafno, Brynsiencyn, Parc y Bont			

Bydd yr ymatebion o bob cyfarfod ymgynghori ffurfiol yn cael eu cyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith a fydd wedyn yn penderfynu ar yr opsiwn i'w weithredu ar gyfer ardal / ysgol unigol.

Bydd y Cyngor yn ymgynghori â rhieni, llywodraethwyr ysgol, staff a chydranddeiliaid perthnasol eraill yn ystod yr ymgynghoriadau hyn.

Ar adeg drafftio'r adroddiad hwn, roedd caniatâd a chyllid wedi eu rhoi ar gyfer adeiladu Ysgol Gynradd Ardal newydd yng Nghaerdybi a fydd yn arwain at gau tair o'r ysgolion cyfredol ac Ysgol Gynradd Ardal newydd yn ardal y Llannau gyda chau tair o'r ysgolion cyfredol. Mae ymgynghori hefyd wedi cychwyn yn ardal y De Orllewin.

2.1.1.2 Cost Amlinellol y Rhaglen

Amcangyfrifir mai £173,280,000 fydd cost gyffredinol y rhaglen a byddai'r Cyngor yn gofyn am £ 86,640,000 o arian cyfatebol gan Lywodraeth Cymru. O'r swm hwn, bydd £33,550,000 yn cael ei wario ar y prosiectau a amlinellwyd ar gyfer 'Band A' y rhaglen.

Bydd yr Awdurdod yn defnyddio derbyniadau cyfalaf o'i raglen rhesymoli asedau i gwrdd â rhan o'i gyfraniad cyfatebol. Nid oes unrhyw ddisgwyliad y bydd unrhyw ffynhonnell gyllid ychwanegol sylweddol ar gael, ond byddir yn mynd ati'n egnïol i nodi a sicrhau cyllid o'r fath yn unol â rhesymoli asedau. Bydd nifer o ddatblygiadau o bwys yn digwydd ar yr ynys dros y blynyddoedd nesaf, fel y Rhaglen Ynys Ynni, a rhoddi'r ystyriaeth ofalus i'r posibilrwydd y bydd modd sicrhau cyllid o un neu ragor o'r rhain.

Mae Swyddog Adran 151 y Cyngor wedi cadarnhau bod y lefel o fenthycy digefnogaeth sydd ei angen ar gyfer cwblhau Band A yn fforddiadwy. Y brif risg yw na fydd modd efallai gwireddu'r derbyniadau cyfalaf, ond rhagwelir y gellir gwneud iawn am unrhyw ddiffyg drwy ddefnyddio'r ddarpariaeth sy'n weddill ar gyfer benthycy darbodus a thrwy reoli'n ofalus weddill Rhaglen Gyfalaf yr Awdurdod. Yn ogystal, bydd y Pwyllgor Gwaith yn parhau i gadw golwg ar fforddiadwyedd cyffredinol gyda'r disgwyliad y bydd raid cymeradwyo'r achos busnes manwl ar gyfer pob prosiect unigol.

Y tu hwnt i'r amserlen ar gyfer materion Band A mae'n anochel y bydd materion yn llai sicr, yn enwedig o ystyried y rhagolygon cynyddol llwm ar gyfer gwariant cyhoeddus, ond ar hyn o bryd, nid oes rheswm i awgrymu na ellir cynnal y proffil cyllid arfaethedig hyd at 2023 o leiaf (hy rhan o'r ffordd drwy Band C). Y tu draw i hyn, mae'r amserlenni hir a nifer o ffactorau amrywiol cysylltiedig yn golygu y bydd yn rhaid parhau i adolygu fforddiadwyedd wrth i'r Rhaglen fynd yn ei blaen.

Felly, yn ystod oes y cynllun hwn (pum mlynedd), rydym yn debygol o weld y ddwy ysgol ardal newydd yn cael eu hadeiladu gyda hynny'n arwain at gau a gwerthu chwech o ysgolion cynradd hŷn.

2.1.2 Rhesymoli Swyddfeydd a'r Prosiect Gweithio'n Gallach

Y gyrrwr gwreiddiol ar gyfer creu'r Prosiect Gweithio'n Gallach oedd awydd yr Awdurdod i resymoli ei bortffolio swyddfeydd am amryw o resymau, gan gynnwys costau cynnal a chadw parhaus ac addaswydd adeiladau fel swyddfeydd. Mae nifer o adeiladau wedi cael eu nodi ar gyfer eu cau yn y dyfodol agos sy'n golygu bod angen cynllun clir ynghylch sut i ail-leoli'r staff sy'n gweithio ym mhob un ohonynt i'r Prif Adeilad; mae'r rhain yn cynnwys:

- Parc Mount;
- Rovacabin;
- Tŷ Penyrsedd;
- Canolfan Hyfforddiant Môn;
- Hen Ysgol y Graig
- Adeiladau Cynnal & Genesis

Nid ystyrir bod yr adeiladu hyn sy'n cael eu defnyddio fel swyddfeydd ar hyn o bryd yn 'addas i'r pwrpas' o ran eu gosodiad a'u dyluniad ac oherwydd eu cyflwr cyffredinol, nid oes unrhyw opsiynau ymarferol ar gyfer eu hadnewyddu. Mae angen ystyried opsiynau ynghylch sut i wneud y defnydd gorau o'r asedau sydd ar gael i'r Awdurdod tra'n ceisio gwella argaeledd a hygyrchedd gwasanaethau i'r sawl a fydd yn eu defnyddio yn y pen draw.

Ar hyn o bryd, mae oddeutu 200 o staff yn gweithio yn y swyddfeydd lloeren sy'n cael eu defnyddio gan yr Awdurdod a bydd angen eu symud unwaith y bydd penderfyniad wedi ei wneud i gau eu llefydd gweithio presennol. Bydd y Prosiect Gweithio'n Gallach yn ceisio trawsnewid yr amgylchedd gwaith fel y gall nifer fwy o staff i ddefnyddio'r prif Swyddfeydd y Cyngor ac/neu leoliadau cymunedol fel eu prif lefydd gweithio ac i wneud hynny, bydd angen mabwysiadu ymagwedd fwy modern o ran y modd y darperir gwasanaethau.

Mae costau cynyddol cynnal a chadw adeiladau sy'n heneiddio, ynghyd â'r cynnydd mewn costau tanwydd, yn golygu bod rhaid i ni ystyried a ydym ar hyn o bryd yn gwneud y defnydd gorau o'n portffolio o swyddfeydd. Mae cost gofod swyddfeydd ar draws y DU yn amrywio, fodd bynnag, cydnabyddir bod 45% i 50% o swyddfeydd yn wag ar unrhyw un adeg⁴ a bod gweithle penodol ar gyfer pob gweithiwr yn awr foethusrwydd drud.

⁴ Flexibility.co.uk

Mae'n rhaid i'r Awdurdod leihau ei wariant yn sylweddol, a chyda bwlch ariannol o tua £ 21miliwn⁵ y mae angen ei gau dros y 3 blynedd nesaf, mae angen i'r Cyngor groesawu newid er mwyn wynebu heriau'r dyfodol a pharhau i ddarparu gwasanaethau o ansawdd uchel yn y dyfodol.

Yn seiliedig ar werthusiad a gynhaliwyd gan y Gwasanaethau Eiddo o'r adeiladau swyddfa y bwriedir eu cau, gwnaed y rhagdybiaethau / brasamcanion canlynol mewn perthynas â'r arbedion a ddisgwylir yn sgil gwagio'r safleoedd hyn:

Arbedion blynyddol:

Rovacabin - £ 30k

Parc Mount - £ 52k

Hyfforddiant Môn - £ 24k

Tŷ Penyrsedd - £ 13k

Hen Ysgol y Graig - £ 38k

Cynnal - £ 6.5k

Tŷ William Jones - £ 15k

Cyfanswm - £ 178.5k y flwyddyn

Derbyniadau Cyfalaf Posib:

(DS Mae'r ffigurau hyn yn dibynnu ar gyflwr y farchnad pan gânt eu gwerthu ac yn amodol ar eu gwirio yn ystod datblygu'r Achos Busnes Llawn)

Rovacabin - £ 130k

Parc Mount - £ 300k

Hyfforddiant Môn - derbyniadau net bychan iawn ar ôl caniatáu ar gyfer costau clirio a dymchwel y safle

Tŷ Penyrsedd - £ 133k

Hen Ysgol y Graig - mae'r derbyniadau cyfalaf eisoes wedi eu neilltuo mewn perthynas ag adleoli Ysgol y Graig ac Ysgol y Bont

Cyfanswm - tua £ 600k

Cymerwyd o'r Achos Busnes ar gyfer y Prosiect Gweithio'n Gallach

2.1.2.1 Ail-leoli Ystafelloedd Hyfforddi o Tŷ William Jones

Ystyrir nad yw lleoliad presennol yr ystafelloedd hyfforddi yn addas oherwydd eu bod mewn adeilad nad yw'n cydymffurfio gyda'r Ddeddf Gwahaniaethu ar sail Anabledd a'u bod ar lawr cyntaf adeilad na ellir ond cael mynediad iddo trwy ddringo grisiau cul, serth. Yn ogystal, mae'r Cyngor yn prydlesu'r rhan hon o'r adeilad am £15,800 y flwyddyn a bydd angen adnewyddu'r brydles yn hydref 2016. Felly mae cyfle i wneud arbedion os gellir dod o hyd i lety arall.

Ystyriwyd Pencadlys y Cyngor fel un posibilrwydd ar gyfer lleoli'r ystafelloedd hyfforddi ond oherwydd prinder lle a'r angen i wneud darpariaeth ar gyfer staff a fydd yn adleoli o adeiladau eraill a fydd yn cau, mae angen lleoliad arall. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae astudiaeth wedi cychwyn i ddod o hyd i leoliadau eraill posib.

⁵ Wedi ei nodi yn yr adroddiad ar Gyllideb 2014/15 a gyflwynwyd i'r Pwyllgor Gwaith ar 15 Gorffennaf, 2013

2.1.3 Neuadd y Sir

Mae'r llawr gwaelod yn Neuadd y Sir yn cael ei ddefnyddio ar hyn o bryd gan y Cofrestryddion a'r Cyngor Tref ac mae ardaloedd yr hen Lys yn cael eu defnyddio ar hyn o bryd gan y Tîm Arfarnu Swyddi a thimau eraill yn y Gwasanaeth Adnoddau Dynol. Mae cefn yr adeilad a ddefnyddiwyd gynt gan yr Heddlu yn cael ei ddefnyddio ar gyfer storio dogfennau am dymor byr ac fel canolfan ar gyfer Tîm Cludiant Cymunedol Môn.

Nid yw'r ail lawr yn cael ei ddefnyddio ac mae angen gwneud gwaith i gryfhau strwythur y llawr. Nid oes mynediad 'chwaith ar gyfer pobl anabl ac mae angen ei adnewyddu a'i atgyweirio'n gyffredinol. Os yw am gael ei ddefnyddio ar gyfer swyddfeydd, bydd angen buddsoddiad cyfalaf sylweddol.

Ystyriwyd y posibilrwydd o ddefnyddio rhan o'r adeilad ar gyfer Ystafelloedd Hyfforddi fel rhan o'r Prosiect Gweithio'n Gallach neu i gwrdd â dyheadau prosiectau eraill fel y Cynllun Gofal Ychwanegol i Oedolion Hŷn, ond ystyrir nad yw'n addas ar gyfer y naill brosiect na'r llall.

Mae angen gwerthuso'r opsiynau er mwyn dod i benderfyniad am ddyfodol yr adeilad hwn. Dylai'r opsiynau gynnwys ymhlith pethau eraill:

- Gwneud dim a chynnal y 'status quo' gan ddefnyddio mannau gwag ar gyfer storio.
- Adnewyddu a gwella ardaloedd gwag i ddarparu lle modern a hwylus ar gyfer swyddfeydd i'w rhentu neu y gall y Cyngor eu defnyddio.
- Ail-leoli'r Cyngor Tref a'r Cofrestryddion gyda'r bwriad o werthu'r adeilad.

Felly, o fewn oes pum mlynedd y Cynllun Rheoli Asedau rydym yn debygol o weld staff yn cael eu hail-leoli o adeiladau Parc Mount, Hyfforddiant Môn, y Rovacabin, Y Graig, Pen yr Orsedd, Cynnal a Genesis oherwydd y bydannt yn cau, a'r ystafelloedd hyfforddi yn symud o Tŷ William Jones.

2.1.4 Trawsnewid Gofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn

Mae'r Gwasanaethau Cymdeithasol yn edrych ar sut y darperir gwasanaethau yn y dyfodol mewn perthynas â'i gartrefi gofal preswyl. Gyda phoblogaeth sy'n heneiddio rhagwelir y bydd cynnydd o 40% yn nifer y bobl 65+ oed, sef o 40% o 14,000 yn 2008 i 20,100 yn 2023 ac mae amcangyfrifon yn awgrymu y bydd tua hanner y dynion a thraean o'r merched angen cymorth gan y gwasanaethau gofal cymdeithasol wrth iddynt fynd yn hŷn.

Mae'r ddarpariaeth bresennol a gynigir drwy'r cartrefi gofal preswyl yn ddrud iawn ac mewn perygl o fod yn anfforddiadwy. Mae nifer o faterion yn gorfodi'r gwasanaeth i edrych ar ddyfodol y ddarpariaeth hon megis:

- Mae llai o bobl yn dewis gofal preswyl ac mae gwaith ymgynghori a wnaed gyda thrigolion yr ynys wedi dangos bod yn well ganddynt aros yn eu cartrefi eu hunain cyhyd â phosibl. Mae lefel y defnydd yn ystod y tair blynedd diwethaf yn dangos bod yna 18 o welyau yn wag ar gyfartaledd yn y gwasanaeth bob wythnos.
- Mae angen buddsoddiad i wella cyflwr y stad breswyl. Amcangyfrifir bod angen gwario oddeutu £700,000 ar waith cynnal a chadw dim ond i sicrhau bod y cartrefi'n cwrdd â safon dderbyniol.
- Bydd angen gwaith ailfodelu helaeth yn y rhan fwyaf o'r cartrefi er mwyn cwrdd â safonau'r unfed ganrif ar hugain, gofynion statudol a disgwyliadau defnyddwyr gwasanaeth. Mae cost y gwaith hwn yn debygol o fod oddeutu £1M - £2M.
- Mae stad breswyl y Cyngor yn amrywio o ran ansawdd y cyfleusterau sydd ar gael ac maent yn ddrutach yn gyffredinol nag yn y sector preifat.
- Mae lefelau uchel o absenoldeb staff.

Mae'r gwasanaeth wedi dod i'r casgliad nad yw cynnal y 'status quo' yn opsiwn ac nid yw darparu mwy am yr un gost yn bosib nac yn wir yn cyd-fynd ag anghenion y gymuned ac ystyrir mai'r opsiwn a ffeirir yw newid i ddarpariaeth "Gofal Ychwanegol" yn y gymuned, sef darpariaeth y gwyddys bod galw ac angen amdani. Mae datblygu Gofal Ychwanegol bellach yn flaenoriaeth i'r Cyngor. Mae'r gwasanaeth wedi nodi mai'r ardaloedd blaenoriaeth ar gyfer datblygu Gofal Ychwanegol yn y lle cyntaf yw Amlwch a Llangefni ac wedyn De'r ynys.

Trwy'r ymgynghoriad cyhoeddus sydd wedi digwydd yn y ddwy ardal hyn, mae'n amlwg bod pobl hŷn sy'n byw yn eu cartrefi eu hunain yn awyddus iawn i barhau i fyw'n annibynnol. Mae "Gofal Ychwanegol" yn cefnogi hynny ac mae'r rhan fwyaf yn bendant nad ydynt yn dymuno mynd i ofal preswyl.

Yn ogystal, bydd yn fwy cost effeithiol i'r Cyngor ddarparu Gofal Ychwanegol yn hytrach na Gofal Preswyl. Mae'r Gwasanaeth a'r Adran Gyllid wedi rhagweld y

byddai symud i Ofal Ychwanegol yn y manau hyn a pheidio â rhedeg cartrefi gofal preswyl yno yn creu tua £7.8m o arbedion dros gyfnod o ddeng mlynedd.⁶

O safbwynt asedau, y goblygiadau yw y ceir gwared ar o leiaf ddau gartref gofal arall sydd ym mherchnogaeth y Cyngor unwaith yr agorir cyfleusterau Gofal Ychwanegol newydd ac mae'n bwysig nodi na fydd y cyfleusterau Gofal Ychwanegol newydd yn asedau sy'n eiddo i'r Cyngor.

Elfen allweddol ar gyfer sicrhau gweithrediad llwyddiannus Cynlluniau Gofal Ychwanegol yw cael partneriaethau effeithiol gyda'r trydydd sector / sector preifat. Y model arferol yw bod Landlord Cymdeithasol Cofrestredig (LCC), sef Cymdeithas Dai fel arfer, yn darparu'r buddsoddiad ac yn gwneud y gwaith datblygu mewn partneriaeth â'r Awdurdod Lleol. Mae'r Awdurdod Lleol ei hun yn gwneud ceisiadau am y grantiau sydd ar gael ac mae'r trigolion yn talu rhent i'r LCC.

Cynhaliwyd cyfarfodydd archwiliadol cychwynnol rhwng y gwasanaeth a Phrif Weithredwyr y tri Landlord Cymdeithasol Cofrestredig yng Ngogledd Cymru er mwyn sefydlu pa ddiddordeb sydd ganddynt mewn datblygu cyfleusterau Gofal Ychwanegol ar yr ynys yn lle'r cartrefi gofal presennol.

Mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cytuno Cynllun Busnes ar gyfer gweithredu Gofal Ychwanegol ac wedi cytuno y gellir defnyddio a gwerthu'r safleoedd a nodwyd ar gyfer datblygiadau Gofal Ychwanegol. Mae proses gaffael yn cael ei gweithredu ar hyn o bryd gyda'r Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig. Mae cais am gyfalaf ychwanegol wedi ei gyflwyno hefyd i'r Strategaeth Gyfalaf i gynorthwyo, o bosib, gydag adeiladu Cynllun Gofal Ychwanegol.

Yn ogystal, mae gwaith yn mynd rhagddo gyda swyddogion o bob rhan o'r gwasanaethau perthnasol i nodi safleoedd posib yn "Ne'r" ynys ac i ymgynghori yn lleol eto gydag aelodau etholedig a chymunedau lleol. Unwaith y bydd eglurder o ran lleoliad y safleoedd, bydd y cynigion pellach ar gyfer Gofal Ychwanegol ar y rhan hon o'r ynys yn cael eu hystyried.

Mae'n anochel y bydd y newid hwn yn y ddarpariaeth gofal yn cael effaith fawr ar y portffolio o gartrefi gofal preswyl. Ar adeg ysgrifennu'r adroddiad hwn, mae'r Pwyllgor Gwaith wedi cymeradwyo gwerthu Cartref Gofal Garreglwyd ac mae'r gwerthiant hwnnw bellach wedi ei gwblhau. Y cytundeb ar hyn o bryd yw bod Brwynog a Plas Penlan yn cael eu digomisiynu unwaith y bydd Gofal Ychwanegol wedi sefydlu yn yr ardaloedd hyn. Mae'r cartrefi sy'n weddill yn parhau i gael eu hystyried a dylanwadir ar hynny'n rhannol gan gynlluniau ar gyfer Gofal Ychwanegol mewn manau eraill ar yr ynys ac anghenion eraill o fewn y gwasanaeth.

Bydd dyfodol y ddarpariaeth Gofal Dydd a gynigir ar hyn o bryd o Ganolfan Adnoddau Morswyn, Caergybi, Gors Felen yn Llangefni a Blaen y Coed Haulfre a chanolfan Gerddi Haulfre yn cael sylw fel rhan o'r Prosiect Trawsnewid Gwasanaethau Anabledd Dysgu.

⁶ Data o'r adroddiad gan Ofal Cymdeithasol i Oedolion Hŷn a gyflwynwyd i CLBAG 17 Gorffennaf 2015

Felly, o fewn oes pum mlynedd y Cynllun Rheoli Asedau rydym yn debygol o weld a gorfod cynllunio ar gyfer cau a gwerthu Brwynog a Plas Penlan ac adeiladu tri chyfleuster Gofal Ychwanegol yn Amlwch, Llangefni a De'r ynys. Yn ystod y cyfnod hwn rhoddir sylw i ddyfodol y cartrefi gofal sy'n weddill o fewn y Strategaeth ar gyfer Gwasanaethau i Oedolion i gwrdd ag anghenion llety pobl hŷn.

Bydd angen ystyried yn ofalus unrhyw wariant cyfalaf a refeniw a glustnodir ar gyfer yr adeiladau hyn yn ystod y cyfnod hwn er mwyn sicrhau nad yw adnoddau ariannol yn cael eu gwastraffu ar adeilad sydd wedi ei glustnodi ar gyfer ei gau.

2.1.5 Y Stad Mân-ddaliadau

Datblygwyd Cynllun Rheoli Asedau ar gyfer Mân-ddaliadau yn 2010 er mwyn darparu ffocws strategol ar reoli'r portffolio ac fel sail ar gyfer gwneud penderfyniadau sy'n gysylltiedig â'r portffolio. Mae'n fframwaith i sicrhau bod y tai yn ddiogel ac yn addas i'r pwrpas, bod y defnydd gorau'n cael ei wneud o asedau'r stad i gwrdd â'r amcanion a bod y costau'n gostwng ac yn gynaliadwy i'r dyfodol.

Ei brif nod yw gwneud y gorau o'r stad mân-ddaliadau i ddarparu daliadau addas a digonol er mwyn creu cyfleoedd i ffermwyr ifanc fentro i mewn i'r diwydiant amaeth ar yr ynys a symud ymlaen mewn amser i ddod yn rheolwyr unedau ffermio cwbl fasnachol tra'n sicrhau elw ariannol cynaliadwy ar gyfer y Cyngor.

Un mater o bryder arbennig fu cyflwr yr eiddo, disgwyliadau tenantiaid a chyfrifoldebau'r landlord sy'n golygu bod angen buddsoddi'n rheolaidd mewn gwaith i gynnal a gwella eiddo i fodloni safonau byw modern. Mae angen sicrhau bod unrhyw eiddo a osodir yn cwrdd â'r safonau gofynnol i bobl fyw ynddynt ac, yn hanesyddol, efallai nad yw rhai o'r eiddo wedi bod yn cwrdd â'r gofynion hyn.

Cadarnhawyd hyn yn ystod y rhaglen arolygon cyflwr yn 2009/2010. Allan o 92 o ddaliadau dim ond 36% oedd mewn cyflwr boddhaol. Roedd 42% mewn cyflwr gwael a 22% mewn cyflwr drwg .

Lluniwyd rhaglen ar gyfer gwneud y gwelliannau angenrheidiol a gyllidwyd trwy werthu rhai eiddo gyda'r arian cyfalaf a'r rhenti'n cael eu neilltuo'n benodol i'w hailfuddsoddi yn y portffolio i wella cyflwr y tai. Bydd y buddsoddiad hwn yn y pen draw yn arwain at fwy o refeniw ac yn cynyddu gwerth cyfalaf y stad.

Hyd yma gwerthwyd saith mân-ddaliad i dalu am y rhaglen hon a derbyniwyd £2,943,000 amdanynt. Ar hyn o bryd, mae un ar ddeg o fân-ddaliadau wedi cael eu cynnig i'r tenantiaid eu prynu a byddai'r rheini'n denu £ 3,055,000 fe dybir. Adnewyddwyd naw ar hugain o fân-ddaliadau hyd yma, mae wyth yn cael eu hadnewyddu ar hyn o bryd ac adnewyddir deuddeg arall yn 2015/2016.

Bydd angen opsiynau ar gyfer cynyddu'r cyllid cyfalaf sydd ar gael drwy werthiannau pellach er mwyn adnewyddu gweddill y stad petai'r Cyngor yn penderfynu cadw'r portffolio hwn. Mae angen herio a chyfiawnhau'r arfer cyfredol o neilltuo £500,000 o'r incwm rhentol i'w wario ar y stad gan nad oes digon o arian ar gael ar hyn o bryd i wneud gwelliannau y mae wir eu hangen i asedau a ddefnyddir ar gyfer darparu gwasanaethau rheng flaen.

Unwaith y bydd y gwaith ar adnewyddu'r stad wedi ei gwblhau, bydd angen i'r Awdurdod, drwy'r CLBAG, herio a chyfiawnhau'r angen i gadw'r stad hon a phwyso a mesur y budd economaidd – sef incwm rhent tymor hir a'r manteision economaidd-gymdeithasol yn sgil cefnogi a chynorthwyo'r gymuned ffermio - yn erbyn y derbyniadau cyfalaf tymor byr y gellid eu cael drwy werthu'r rhan fwyaf o'r stad, os nad y cyfan ohoni, sydd ar hyn o bryd yn werth £ 7.9m.

2.1.6 Y Strategaeth Dai

Mae'r Strategaeth Dai Leol ar gyfer 2014 - 2019 yn nodi sut y bydd y Cyngor yn gweithio ar draws yr holl ddeiliadaethau tai gyda phartneriaid allweddol, gan gynnwys cymdeithasau tai, yr heddlu, y gwasanaeth iechyd a landlordiaid preifat i gynyddu'r cyflenwad o dai fforddiadwy a gwella cartrefi a chymunedau. Mae gan y gwaith o gyflawni'r Strategaeth Dai yn ei dro gysylltiadau pwysig â'r Strategaeth Datblygu Lleol ar y Cyd a fydd yn dyrannu tir ar gyfer codi tai i gwrdd ag anghenion ac yn diweddarau polisiau cynllunio.

Fel rhan o rôl strategol y gwasanaeth a'i gyfrifoldeb corfforaethol, mae angen iddo nodi cyfleoedd datblygu a thir ar gyfer y tri maes allweddol canlynol. Gellir cynorthwyo'r rhain trwy aildefnyddio asedau'r Cyngor o bosib – bydd hynny'n dibynnu ar eu lleoliad. Mae hyn yn amlygu'r cysylltiad rhwng y cynllun hwn â'r amcan Tai yn y Cynllun Corfforaethol.

2.1.6.1 Tai Fforddiadwy

Mae'r gallu i ddarparu tai fforddiadwy er mwyn cwrdd ag anghenion dinasyddion lleol yn amcan pwysig. Gall tai fforddiadwy gynnwys tai cymdeithasol a thai "canolraddol" ar gyfer pobl nad oes arnynt angen tai cymdeithasol ond sy'n methu fforddio prisiau tai ar y farchnad. Mewn rhai ardaloedd yn y dyfodol bydd yn anodd darparu tai fforddiadwy trwy unrhyw ddull ar wahân i ddefnyddio Cymdeithas Dai neu'r Cyngor. Mae hefyd yn bwysig nodi bod tai fforddiadwy yn cefnogi cynaliadwyedd gwledig a'r iaith Gymraeg.

2.1.6.2 Safleoedd i Sipsiwn a Theithwyr

Mae gan y Cyngor ddyletswydd statudol i ddarparu safleoedd ar gyfer Sipsiwn a Theithwyr os bydd yr Aseiad o anghenion Llety Sipsiwn a Theithwyr yn dangos bod angen amdanynt. Nododd yr aseiad diwethaf bod angen safle parhaol a mannau aros ar yr ynys. Bydd aseiad newydd yn cael ei gynhyrchu'n ddiweddarach eleni er mwyn

nodir angen a lleoliadau addas posib ar gyfer y safleoedd hyn. Mae hwn yn gyfrifoldeb corfforaethol sydd wedi ei ddirprwyo i'r Pennaeth Tai.

2.1.6.3 Yr Angen am Dai yn y Dyfodol

Yn ychwanegol at yr anghenion am dai ar hyn o bryd, mae prosiectau isadeiledd mawr a gynlluniwyd ar gyfer yr ynys yn debygol o gael effaith fawr ar yr angen am dai yn y dyfodol gyda hyd at 8,000 o weithwyr adeiladu angen tai yn ystod y gwaith adeiladu ar gyfer Wylfa Newydd.

Mae perygl y bydd aelwydydd yn cael eu dadleoli gan y mewnlifiad o weithwyr medrus ar gyflogau uchel y bydd landlordiaid yn dymuno manteisio ohonynt os na ddarperir llety ychwanegol.

2.1.6.4 Y Cyfrif Refeniw Tai (CRT)

Mae Cynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer 2014 - 2044 yn nodi sut y gellir cyflawni amcanion a nodau tymor canol a thymor hir y Cyngor ar gyfer y Gwasanaethau Tai fel landlord. Adolygir yr amcanion a'r nodau hyn bob blwyddyn.

Ym mis Rhagfyr 2013, cyflwynwyd Mesur Tai drafft gan y Gweinidog Adfywio, Tai a Chynllunio ar gyfer Llywodraeth Cymru i bwrpas ymgynghoriad. Y rhagolygon yw y bydd y Cynghorau sydd wedi cadw eu stoc dai yn dod yn hunangyllidol o fis Ebrill, 2015. Bydd cyfle i Gynghorau adael y System Cymhorthdal Cyfrif Refeniw Tai (HRAS).

Mae'r Gwasanaeth Tai bellach wedi dod allan o'r HRAS sy'n golygu bod yr holl asedau ac incwm tai yn cael eu neilltuo'n benodol i'w defnyddio ar gyfer y Cyfrif Refeniw Tai. Bydd pa mor uchelgeisiol y byddwn wrth fuddsoddi mewn tai newydd yn dibynnu'n rhannol ar y cyfyngiadau a roddir ar ein gallu i fenthycu. Bydd hynny'n destun trafodaeth gyda Llywodraeth Cymru a chyllidwyr yn ystod 2014/2015. Bydd y gwasanaeth yn ystyried datblygu ein tai ein hunain ar dir CRT ar yr amod bod hynny'n fforddiadwy ac o fewn canllawiau cost. Byddwn hefyd yn parhau i drafod a datblygu atebion tai fforddiadwy gyda'r tri Landlord Cymdeithasol Cofrestredig a datblygwyr yn yr ardal, sef rhai a gyllidir gyda chymorth grant a rhai heb gymorth grant.

2.1.6.5 Dadansoddiad o'r Stoc Dai

Mae gan y Cyngor stoc o 3,805 o anheddau a 767 o garejys. Mae'r garejys yn gyfuniad o flociau annibynnol wedi eu hadeiladu o friciau neu goncrid, rhai gyda tho asbestos a drysau sydd naill ai'n rhai pren traddodiadol neu'n rhai metel o fath 'i fyny a throsgodd'. Mae eraill yn garejys unigol o fewn cwrtail tai unigol.

Stoc Tai Cyngor	2012/13	2013/14
Fflatiau 1 ystafell wely	316	316
Fflatiau 2 ystafell wely	402	402
Fflatiau 3 ystafell wely	15	15

Tŷ / byngalo 1 ystafell wely	395	395
Tŷ / byngalo 2 ystafell wely	933	931
Tŷ / byngalo 3 ystafell wely	1674	1,674
Tŷ / byngalo 4/5 ystafell wely	72	72
CYFANSWM	3,807	3805

2.1.6.6 Maint y llety sydd ei angen

Mae'r tabl isod yn dangos maint y tai sydd eu hangen. Mae dosbarthiad y cyflenwad yn deillio o wybodaeth sydd gennym ar broffil y bobl sydd wedi symud i fyw yn ddiweddar i lety fforddiadwy. Mae'r golofn olaf yn cyfleu'r cyflenwad fel canran o'r angen. Cyfrifir hyn drwy rannu'r nifer yr anheddau o faint penodol gyda nifer y bobl sydd angen cartref o'r maint hwnnw. Po isaf y ffigur po fwyaf yw'r angen am dai fforddiadwy yn yr ardal gan nad yw'r cyflenwad cyfredol yn debygol o gwrdd â'r angen a nodwyd.

Maint yr unedau ychwanegol sydd eu hangen i gwrdd ag anghenion tai					
<i>Maint y cartref</i>	<i>Angen</i>				
	<i>Angen blynyddol gros</i>	<i>Cyflenwad blynyddol gros</i>	<i>Angen blynyddol net</i>	<i>Fel % o gyfanswm yr angen blynyddol net</i>	<i>Cyflenwad fel % o'r angen gros</i>
Un ystafell wely	458	65	393	61.9%	14.1%
Dwy ystafell wely	283	216	67	10.6%	76.3%
Tair ystafell wely	237	134	104	16.3%	56.4%
Pedair ystafell wely neu fwy	71	0	71	11.3%	0.0%
Cyfanswm	1,049	414	635	100.0%	39.5%

Ffynhonnell: Asesiad Ynys Môn o'r Farchnad Dai Leol, 2013

Mae'r tabl yn awgrymu bod yna angen net am dai fforddiadwy o bob maint. Mae'r angen net mwyaf am lety un ystafell wely, wedi'i ddilyn gan gartrefi tri a dwy ystafell wely. Mae'r galw am gartrefi un ystafell wely yn dod yn rhannol o du aelwydydd un person.

2.1.6.7 Blaenoriaethau Tai Allweddol 2014/2015

Y blaenoriaethau allweddol a nodwyd gan y gwasanaeth dros y deuddeng mis nesaf yw:

- Cynnal adolygiad cynhwysfawr o'r Polisi Gosod Tai er mwyn sicrhau ei fod yn addas i'r pwrpas, gan wneud y mwyaf o gyfleoedd i weithio'n fwy effeithiol gyda Landlordiaid Cymdeithasol Cofrestredig.

- Gostyngiadau pellach mewn dyledion rhent sydd gan denantiaid a chyn-denantiaid.
- Ailosod eiddo cyn gynted ag y bo modd er mwyn lleihau'r angen am dai a sicrhau'r incwm rhent mwyaf i'r CRT.
- Sicrhau bod stadau tai yn darparu amgylchedd deniadol i drigolion lleol drwy gynnwys tenantiaid a chymunedau yn y gwaith o nodi, cynllunio a blaenoriaethu gwelliannau amgylcheddol.
- Cymryd camau cadarn yn erbyn y rheini sy'n torri amodau eu tenantiaeth ac sy'n ymddwyn yn wrthgyrddedol.
- Cefnogi Pobl – aifodolu gwasanaethau cymorth sy'n gysylltiedig â thai.
- Gweithredu'n llawn weddill y modiwlau TG (Orchard) i wella effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd y gwaith o reoli stoc dai'r Cyngor.
- Gweithredu model opsiwn a ffafrir ar gyfer yr Uned Cynnal Adeiladau Tai (a elwid gynt hefyd yn Sefydliad Llafur Uniongyrchol).
- Cwblhau Asesiad o Anghenion Dysgu'r Gweithlu.
- Ar yr amod bod cyllid ar gael a bod yr Aelodau Etholedig yn cytuno, dechrau gweithredu'r opsiwn y cytunwyd arno ar gyfer dyfodol Llawr y Dref
- Blaenoriaethau ar gyfer Gwaith Cyfalaf a diweddarau Strategaeth Rheoli Asedau
- Cyflwyno taliadau gwasanaeth clir a thryloyw, dadgronni'r taliadau o'r rhent.
- Diwygio Lles – Cyflawni Cynllun Gweithredu i liniaru effeithiau Diwygio Lles ar Gynllun Busnes y Cyfrif Refeniw Tai a chefnogi tenantiaid sydd wedi eu hallgau'n ariannol.
- Gofyn am gyngor arbenigol ynghylch cyllido'r CRT yn y dyfodol o ganlyniad i'r system hunangyllido arfaethedig newydd.
- Tynnu allan yn llwyddiannus o'r System Cymhorthdal CRT ar yr amod bod y Pwyllgor Gwaith a Llywodraeth Cymru'n cymeradwyo.

2.1.7 Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd (Y Cynllun)

Mae'r Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd yn disgrifio sut y bydd Cyngor Sir Ynys Môn yn rheoli ei asedau priffyrdd ar gyfer y 5 mlynedd nesaf. Ei brif nod yw dangos bod asedau cludiant lleol sydd wedi eu cynnal yn dda, ynghyd â'r isadeiledd cysylltiedig, yn hanfodol i sicrhau canlyniadau cludiant gwell ac i gyflawni'r Cynllun Cludiant Lleol⁷.

Mae'r Cynllun yn ddogfen sy'n sefyll ar ei phen ei hun ac a ddatblygwyd gan bob un o'r 22 Awdurdod yng Nghymru yn cydweithio o dan arweiniad yr Ymgynghorwyr Opus. Yn seiliedig ar y wybodaeth o fewn y Cynllun, derbyniodd y Sir £170m o fenthyciadau darbodus ar gyfer gwneud gwaith i gynnal a chadw priffyrdd am y cyfnod 2012/2013 i 2014/2015.

Er y byddai'n ddymunol cynnwys yr holl asedau priffyrdd yn y Cynllun Rheoli Asedau, bydd y grwpiau asedau canlynol yn cael eu hystyried yn fanwl yn y lle cyntaf yn y broses cynllunio cylch bywyd gyda'r nod o sicrhau bod yr asedau'n cael eu cynnal yn y ffordd fwyaf cost-effeithiol ac amserol.

⁷ Mae copi o'r HAMP ar gael drwy gysylltu gyda'r Adain Briffyrdd

- Ffyrdd (Cerbydlonydd)
- Palmentydd (Troedffyrdd)
- Strwythurau (Pontydd ac ati)
- Systemau Draenio
- Goleuadau Stryd
- Signalau Traffig a Chroesfannau i Gerddwyr
- Coed, ymylon ffyrdd a ffiniau
- Arwyddion, Rhwystrau a Dodrefn Stryd
- Gwaith Cynnal yn y Gaeaf

Mae rhestr o'r asedau sydd o fewn y cwmpas, eu prisiadau, ynghyd â'r gwariant cyfalaf a refeniw arnynt yn ystod 2014 ar gael yn **Atodiad 4**.

Mae'r Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd yn cynnwys data manwl am y canlynol:

- **Rhestr o Asedau Priffyrdd.** Mae'r rhestr hon yn nodi pa wybodaeth a gedwir am yr asedau ar hyn o bryd ac yn amlinellu pa fylchau sy'n bodoli yn y data a sut y bwriedir eu cau. Mae'r Rhestr yn cynnwys amcangyfrif o Werth Asedau sy'n seiliedig ar y Gost Amnewid Gros ar gyfer pob grŵp o asedau.
- **Buddsoddi yn yr Ased.** Mae hyn yn rhoi manylion am y lefelau gwariant hanesyddol a chyfredol ar bob grŵp o asedau.
- **Cyflwr Asedau.** Mae hwn yn amlinellu'r dulliau cyfredol o asesu cyflwr asedau, yn nodi pa ddata sydd ar gael, yn nodi unrhyw fylchau yn y data ac yn amlinellu cynigion i gynnal lefel o ddata ynghylch cyflwr asedau sy'n ddigonol ar gyfer anghenion rheoli asedau'r sir.
- **Lefelau Gwasanaeth ac Opsiynau Gwasanaeth.** Mae hyn yn disgrifio'r penderfyniadau gwasanaeth cyfredol, gan gynnwys costau, diogelwch a dangosyddion perfformiad ac yn trafod pa lefel arall o Opsiynau Gwasanaeth sy'n agored ar gyfer pob grŵp o asedau, gan gynnwys Cynlluniau Cylch Oes ar gyfer pob grŵp o asedau.
- **Rheoli Risg.** Mae hyn yn darparu asesiad gwrthrychol o'r risgiau sy'n gysylltiedig â lefelau gwahanol o wasanaeth.
- **Blaenraglen Waith.** Mae rhaglen amlinellol o waith yn cael ei datblygu ar gyfer pob opsiwn gwasanaeth ar draws yr holl grwpiau asedau ac mae'r rhain yn cael eu defnyddio i gostio a chymharu opsiynau gwasanaeth amgen a datblygir rhaglenni gwaith manwl o'r rheini.
- **Bylchau mewn Perfformiad.** Mae'r adran hon yn nodi'r gwahanol fylchau mewn perfformiad sy'n bodoli o fewn pob grŵp asedau.
- **Datblygiadau yn y Dyfodol / Camau Gwella.** Mae'r adran hon yn rhestru'r camau gweithredu sy'n angenrheidiol i newid y broses fusnes a neu ddiwylliant y sefydliad er mwyn cyflawni dull rheoli asedau.

Y nod oedd datblygu a chynnal y cynllun hwn ar yr un pryd â'r 21 o awdurdodau unedol eraill yng Nghymru, a thrwy hynny sefydlu safonau a pharamedrau cyffredin y gellir wedyn eu defnyddio i gymharu perfformiad a sefydlu anghenion cyllido ar lefel genedlaethol gyffredin. Bydd y Cynllun hefyd yn esblygu i gymryd i ystyriaeth ddatblygiad polisïau, blaenoriaethau, dangosyddion a chanlyniadau.

Mae'r manteision posibl yn sgil y Cynllun hwn yn cynnwys:

- Llai o gostau cylch bywyd
- Y gallu i fonitro perfformiad gan ddefnyddio lefelau diffiniedig o wasanaeth
- Gwell tryloywder wrth wneud penderfyniadau
- Y gallu i ragweld canlyniadau penderfyniadau cyllido
- Gwell rheolaeth o risgiau ariannol, gweithredol a chyfreithiol, a
- Y gallu i gyflawni cyfrifoldebau o ran prisio a chyflwyno adroddiadau ariannol.

Cynhelir adolygiad ffurfiol o'r Cynllun Rheoli Asedau Priffyrdd bob pum mlynedd a bryd hynny datblygir "Cynllun Gwella" newydd i gynorthwyo gyda gwelliant parhaus y gwasanaeth.

2.1.8 Strategaeth Rheoli Gwastraff

Mae Strategaeth Rheoli Gwastraff (SRhG) Cyngor Sir Ynys Môn (CSYM) yn amlinellu sut y bydd Ynys Môn yn rheoli'r broses o gasglu, trin a chael gwared ar wastraff a gesglir gan Gyngor Sir Ynys Môn dros y cyfnod 2014/15 - 2017/18. Un o nodau allweddol y Strategaeth yw gwella ein perfformiad amgylcheddol a lleihau ein hól-troed ecolegol tra'n gwneud y defnydd mwyaf o wastraff a darparu gwerth gorau.

Mae'r canlynol yn amlygu rhannau perthnasol o'r strategaeth sy'n ymwneud â Thir ac Adeiladau.

2.1.8.1 Canolfannau Ailgyrchu Gwastraff Domestig (CAGD)

Mae dwy Ganolfan o'r fath yn Ynys Môn ar hyn o bryd ac maent yn cael eu rhedeg gan y Cyngor. Mae'r rhain yng Ngwalchmai a Phenhesgyn (ger Porthaethwy). Mae'r ddau safle ar agor o 10:00-17:00 bum niwrnod yr wythnos (ac eithrio Noswyl Nadolig, Dydd Nadolig, Dydd Gŵyl San Steffan a Dydd Calan).

Agorodd y Ganolfan newydd ym Mhenhesgyn ym mis Gorffennaf 2013 ac mae'n gyfleuster o'r radd flaenaf ar lefelau gwahân sy'n gwasanaethu gorllewin y sir. Nid yw'r ddau safle (ers Gorffennaf 2013) ond yn derbyn gwastraff ailgyrchadwy a rhaid didoli'r holl wastraff cyffredinol cymysg ar y safleoedd. Gyda gwelliannau yn digwydd bob blwyddyn, mae'r canolfannau ar hyn o bryd yn dargyfeirio dros 80% o'r holl wastraff a dderbynnir fel y gellir eu hailddefnyddio, eu hailgyrchu neu eu compostio.

2.1.8.2 Toiledau Cyhoeddus

Ar hyn o bryd mae'r Cyngor yn gweithredu rhwydwaith o 19 o gyfleusterau cyhoeddus ledled y sir. Mae rhai ohonynt ar agor drwy gydol y flwyddyn ac mae eraill yn rhai tymhorol. Mae darparu cyfleusterau cyhoeddus yn swyddogaeth anstatudol ac o'r herwydd mae nifer y cyfleusterau cyhoeddus wedi gostwng dros y blynyddoedd diwethaf o 32 i 19 er mwyn gwneud arbedion. Mae rhai o'r rhain wedi cael eu gwerthu i gynhyrchu derbyniadau cyfalaf ac mae nifer o rai eraill wedi cael eu cymryd drosodd

gan gynghorau Tref a Chymuned i'w rhedeg a'u cynnal. Mae'n anorfod y bydd toriadau pellach yn ystod yr ychydig flynyddoedd nesaf.

2.1.9 Cynllun Swyddogaeth Hamdden

Ar adeg drafftio'r cynllun hwn 'roedd y Strategaeth Hamdden wrthi'n cael ei datblygu. Unwaith y bydd y Strategaeth wedi bod trwy'r broses ymgynghori a chymeradwyo, bydd yn cael ei defnyddio i lywio'r cynllun hwn. Fodd bynnag, ar ddiwedd mis Ionawr 2015 penderfynodd y Pwyllgor Gwaith drosglwyddo'r gwaith o redeg Cwrs Golf a Maes Ymarfer Llangefni i grŵp cymunedol lleol tan 2017. Yna bydd y penderfyniad hwn yn cael ei adolygu pan fydd yr amodau ynghylch crafangau'r grant yn ôl wedi dod i ben a fyddai'n golygu wedyn y byddai modd gwerthu'r safle o bosib.

2.1.10 Strategaethau ar gyfer Llyfrgelloedd, leuenctid ac Asedau Diwylliant a Threftadaeth

Ar adeg drafftio'r cynllun hwn roedd Strategaethau ar gyfer y Llyfrgelloedd, leuenctid ac Asedau Diwylliant a Threftadaeth yn y broses o gael eu datblygu. Unwaith y byddant wedi bod trwy'r broses ymgynghori a chymeradwyo, byddant yn cael eu defnyddio i lywio'r cynllun hwn.

Mae'r tîm Amgylchedd Adeiledig yn y Gwasanaeth Cynllunio yn datblygu prosiect dan y Rhaglen Lleuedd Llewyrchus Llawn Addewid yng Nghaergybi i brynu adeilad Neuadd y Farchnad Caergybi. Mae'r prosiect yn bwriadu adnewyddu'r adeilad i ddarparu hyb cymunedol / economaidd a fyddai'n gartref newydd i'r llyfrgell ac a fyddai'n darparu cyfleusterau addysgol, ystafelloedd cymunedol, swyddfeydd a chaffi.

Drwy symud y llyfrgell o'i lleoliad cyfredol gellir rhyddhau mynediad i safle cyfagos Ysgol y Parc a fydd yn cau, os cymeradwyir hynny, fel rhan o'r rhaglen moderneiddio ysgolion ar gyfer y dref gan ganiatáu gwerthu dau safle fel un i bwrpas ei ddatblygu.

2.1.11 Parciau, Mannau Agored ac Eiddo Amrywiol

- Mae'r Parciau a'r Ardaloedd Agored yn cynnwys ardaloedd sylweddol o harddwch naturiol eithriadol fel Ynys Llanddwyn, Parc Gwledig Caergybi, Nant y Pandy yn Llangefni a Melin Llynnon sy'n denu nifer sylweddol o ymwelwyr ac felly'n cynhyrchu incwm i'r Cyngor. Mae safleoedd Llanddwyn, Parc Gwledig Caergybi a Nant y Pandy yn cael eu rheoli gan Adain Cefn Gwlad yr Adran Gynllunio a oedd, ar adeg drafftio'r cynllun hwn, yn y broses o ddatblygu cynlluniau strategol ar gyfer pob un o'r tri safle er mwyn sicrhau eu hyfywedd i'r dyfodol a bydd y cynlluniau strategol hynny'n llywio'r cynllun hwn unwaith y byddant wedi eu cymeradwyo.

- Mae yna hefyd nifer o barciau cyhoeddus, mannau chwarae, mannau picnic a mwynderau a thraethau sy'n cael eu defnyddio at ddibenion hamdden sy'n cael eu rheoli gan gynghorau Tref a Chymuned a'r Gwasanaeth Arforol a Hamdden.
- Yn ogystal, mae ardaloedd sylweddol o dir pori ar wahân i'r stad mân-ddaliadau sy'n cael eu rhoi ar brydles gan y Cyngor ac sy'n cynhyrchu incwm o tua £ 17,000 y flwyddyn ac sy'n costio dim i'r Cyngor eu cynnal. Argymhellir cadw'r safleoedd hyn oherwydd maent yn darparu incwm bychan ond hefyd o bryd i'w gilydd rydym yn gallu manteisio ar amodau'r farchnad a gwerthu safle i dderbyn arian cyfalaf sylweddol.
- Mae yna hefyd 171 o "Diroedd a Ddefnyddir" sy'n cynnwys Gwaith Carthffosiaeth, is-orsafoedd trydanol, ardaloedd draenio tir a pharseli o dir ger y priffyrdd a hefyd 62 o "Diroedd Heb eu Datblygu" sy'n cynnwys darnau o dir moel ar stadau Tai Cyngor, ardaloedd mynediad i draethau a nifer o blotiau adeiladu gwag sy'n cael eu marchnata ar hyn o bryd.

Nid oes angen y rhan fwyaf o'r asedau hyn ar gyfer darparu gwasanaeth; nid oes unrhyw gyfrifoldebau statudol i'w darparu; does ond ychydig o arian i'w cynnal, os o gwbl; nid ydynt yn addas i'w gwerthu ac mewn llawer o ffyrdd maent yn rhwymedigaethau i'r Cyngor nad oes ganddo unrhyw ddewis ond eu cadw am wahanol resymau.

- Mae'r grŵp bach o eiddo Amrywiol a ddangosir yn y tabl isod yn cynnwys yn bennaf asedau nad oes eu hangen mwyach ar gyfer darparu gwasanaethau. Mae rhai ohonynt yn cael eu defnyddio yn y tymor byr ar gyfer storio, neu fel swyddfeydd neu'n cael eu rhoi ar brydles hyd nes nad oes eu hangen mwyach a phan ellir eu gwerthu.

Eiddo	Defnydd Presennol	Cynnig i'r dyfodol
Y Lanfa Olew, Amlwch	Mae'r gweithdai ar brydles yn lleol a defnyddir rhan o'r prif adeilad fel canolfan ar gyfer Peilotiaid Morol.	Anhysbys
Ardal Cadw Cychod, Porth Llechog	Darn o dir a ddefnyddir ar gyfer storio cychod	Cynnal y sefyllfa bresennol
Hen Ysgol-Llandegfan	Yn segur	I'w gyfnewid â thir LCC
Hen Ddepo'r Cyngor - Caergybi	Ar brydles i Grŵp Sgowtiaid lleol	Cadw hyd nes y daw'r brydles i ben
Pont Droed uwchben Llinell-Caergybi	Ddim yn cael ei defnyddio	Anhysbys
Tir dan yr Adeilad Siandler, Caergybi	Ar brydlesu i fusnesau lleol	Ildio'r brif brydles
Tŷ Ffridd, Llangefni	Tŷ Ceidwad Griniau Cwrs	Yn dibynnu ar ddyfodol y

	Golff Llangefni	Cwrs Golff
Hen Ysgol Y Graig-Llangefni	Swyddfa a lle storio tymor byr. Yn cael ei gwagio a'i marchnata ar hyn o bryd.	Dymchwel yr adeilad a gwerthu'r safle.
Hen Ysgol Y Bont-Llangefni	Ddim yn cael ei defnyddio.	Dymchwel yr adeilad a nodi'r safle ar gyfer Cyfleuster Gofal Ychwanegol posib
Môn Hyfforddiant-Llangefni	Dymchwelwyd yr adeilad yn ddiweddar.	I'w werthu neu ei ddatblygu gan yr Adran Datblygu Economaidd gydag unedau busnes ychwanegol.
Adeilad Storffeydd yn yr hen orsaf, Llangefni	Storio Offer	Ei wagio a'i drosglwyddo i'r gymuned leol.

2.1.12 Y Portffolio Diwydiannol

Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod 18 o safleoedd diwydiannol o wahanol faint sy'n cynnwys rhyw 89 o unedau diwydiannol unigol fel y dangosir yn y tabl isod. Mae'r safleoedd hyn yn parhau i gael eu datblygu gan y gwasanaeth Datblygu Economaidd ac yn cael eu rheoli o ddydd i ddydd gan y Tîm Stadau yn y Gwasanaethau Eiddo. O'r 89 o unedau, mae 5 yn cael eu defnyddio gan yr Awdurdod (gweithredol) megis y depos, ac mae'r 11 uned i Bysgotwyr yng Nghaergybi ar brydles gan Stena sy'n gadael 69 o unedau a'u safleoedd sy'n cael eu gosod i fusnesau lleol ac mae 7 uned ar safle Penyrsedd yn Llangefni.

1	11ID01000	Biniau Copr - Porth Amlwch	2
2	11ID04000	Unedau Diwydiannol – Stad Ddiwydiannol Amlwch – Amlwch	4
3	11ID05000	Hen Ysgol Genedlaethol – Amlwch	3
4	13ID01000	Unedau Diwydiannol Bodedern	4
5	14ID02000	Unedau Diwydiannol – Mona	12
6	19ID03000	Unedau Pysgotwyr - Ardal Doc Pysgod - Caergybi	11
7	19ID04000	Canolfan Fenter Caergybi – Caergybi	12
8	31ID01000	Unedau Gweithdai – Llanfairpwll	3
9	33ID02001	Depo Cyngor - DLO – Gaerwen	1
10	33ID02002	Depo Cyngor - Gaerwen (BIFFA)	1
11	33ID02003	Depo Cyngor Gaerwen (Gweithdy Gwaith Saer)	1
12	33ID03000	Depo Priffyrdd – Gaerwen	1
13	34ID03000	Safle Datblygu Penyrsedd 1 – Llangefni	4
14	37ID01000	Hen Ysgol Gynradd – Brynsiencyn	7
15	39ID01000	Hen Ysgol Gynradd - Pont Menai	2
16	39ID02000	Depo Priffyrdd Newydd - Four Crosses -	1

17	45ID01000	Gweithdai Rhosyr – Niwbwrch	4
18	46ID03000	Unedau Diwydiannol Penrhos – Caerdybi	16

Ar adeg drafftio'r cynllun hwn mae 79 o unedau'n cael eu defnyddio ac mae 10 yn wag sy'n golygu bod 88.76% yn cael eu defnyddio ac wedi cynhyrchu tua £ 355,000 o incwm yn y 12 mis diwethaf.

Mae'r rhan fwyaf o'r tenantiaid ar brydles atgyweirio mewnol sy'n golygu eu bod yn gyfrifol am gynnal y tu mewn i'r unedau gyda'r Cyngor ond yn gyfrifol am gynnal llecynnau cymunedol a'r tu allan iddynt. Mae hynny'n golygu bod rhywfaint o gost i'r awdurdod o gael yr unedau hyn.

Dros y 12 mis blaenorol diwethaf gwariwyd oddeutu £17,000 ar gynnal yr unedau hyn ac o'r data a gafwyd yn sgil yr arolwg diweddaraf, mae gwerth £58,000 o waith cynnal wedi cronni sy'n golygu bod costau cynnal a chadw'r unedau hyn yn gymharol isel. Byddai adolygu rhenti a chyflwyno tâl gwasanaeth yn helpu tuag at fynd i'r afael â'r costau cynnal a chadw hyn ac unrhyw gynnydd mewn costau yn y dyfodol. Yn ôl y prisiad diweddaraf mae'r portffolio yn werth £3.39m ac mae gwaith gwella ar weddill yr unedau ym Mhenrhos drwy'r rhaglen Lleoedd Llewyrchus Llawn Addewid.

Mae gan yr Awdurdod hwn ddau reswm dros gadw'r portffolio diwydiannol hwn. Rheswm economaidd yw'r rheswm cyntaf, sef ei fod yn darparu incwm sylweddol i'r Awdurdod. Rheswm cymdeithasol-economaidd yw'r ail yn yr ystyr bod y portffolio'n rhoi cymorth i fusnesau bach a chanolig eu maint a fyddai, fel arall, yn ei chael yn anodd darganfod a fforddio eiddo addas ar gyfer cynnal eu busnesau a darparu cyflogaeth leol.

Mae'r unedau hyn wedi darparu ffynhonnell gyson o incwm i'r Cyngor ac maent yn parhau i wneud hynny. Mae'r defnydd a wneir o'r unedau hyn wedi aros yn gyson hyd yn oed yn ystod y dirwasgiad diweddar. Gyda'r cyfleoedd sydd ar y gweill yn y sector ynni, disgwylir i'r galw gynyddu ac nid oes disgwyl y bydd y sector preifat yn medru cwrdd â'r holl alw. Mae angen i'r Cyngor fod mewn sefyllfa i fanteisio ar y cyfleoedd hyn a chynyddu ei incwm trwy ddeall sgôp, maint a lleoliad y galw.

Mae'r Gwasanaeth Adfywio Economaidd a Chymunedol o'r farn bod datblygu adeiladau busnes modern newydd i ateb y galw a ddisgwylir gan y sector ynni yn hanfodol i wella ein perfformiad economaidd. Mae unedau busnes modern newydd yn llai beichus o ran gwaith cynnal a chadw a bydd hynny'n goresgyn methiant yn y farchnad ac yn cynhyrchu llif incwm uwch i'r Cyngor.

Mae angen i ni sicrhau hefyd bod y gwasanaethau Economaidd, Eiddo a Chyllid yn gweithio trwy'i gilydd, felly pan fo tenant symud i mewn, y caiff y rhent ei gasglu ar y dyddiad y mae'n ddyledus gan fod sicrhau'r incwm mwyaf posib o rent yr asedau hyn yn hanfodol i sicrhau eu cynnaladwyedd.

Fodd bynnag, mae angen i'r awdurdod trwy'r CLBAG herio'r cyfiawnhad dros barhau i fod yn berchen y portffolio Stadau Diwydiannol a dylai'r opsiynau a ganlyn gael eu hystyried:

1. Gwneud dim a chynnal y status quo.
2. Buddsoddi yn y stad ein hunain drwy gyflwyno taliadau gwasanaeth i dalu am ein costau presennol a mynd i'r afael â'r gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni. Bydda hynny'n y pen draw yn arwain at fwy o refeniw ac yn gwella gwerth cyfalaf y stad.
3. Gwerthu'r stad fel portffolio, os yw amodau grant yn caniatáu, ac ildio'r buddion refeniw blynyddol am swm cyfalaf unwaith ac am byth.
4. Trosglwyddo'r stad i asiant rheoli, ymddiriedolaeth neu bartner a rhannu'r ymrwymadau a'r buddion yn y dyfodol.

Wrth ddod i unrhyw benderfyniad, fodd bynnag, mae angen i'r Awdurdod fod yn ymwybodol y gallai materion Adennill Grant fod yn berthnasol i rai o'r unedau a adeiladwyd yn fwy diweddar y bydd angen eu nodi a byddai angen i'r Awdurdod gadw'r rhain petai penderfyniad yn cael ei wneud i werthu'r portffolio Diwydiannol.

2.1.13 Portffolio Manwerthu

Ar hyn o bryd mae gan yr Awdurdod 10 safle Manwerthu sy'n cynnwys 19 o unedau masnachol unigol sydd ar les i fusnesau lleol fel y dangosir yn y tabl isod. Cânt eu rheoli o ddydd i ddydd gan y Tîm Stadau yn y Gwasanaethau Eiddo.

1	12CM02000	Sgwâr y Farchnad - Biwmares	7
2	12CM03000	Ciosg y Pier - Biwmares	1
3	19CM03000	Adeilad Landmark - Caergybi	1
4	25CM01000	Unedau Siop – Llannerch-y-medd	3
5	30CM01000	Ciosg Benllech - Benllech	1
6	30CM02000	Caffi Wendon - Benllech	1
7	30CM03000	Ciosg Hufen lâ - Benllech	1
8	34CM02000	Iard yr Orsaf - Llangefni	1
9	39CM01000	Unedau Siop – Porthaethwy	2
10	37CM01000	Uned Siop Brynsiencyn - Brynsiencyn	1

Ar adeg drafftio'r cynllun hwn, mae 17 o unedau wedi'u meddiannu ac mae 2 o unedau gwag, sydd wedi cynhyrchu incwm o £54,800 dros y deuddeng mis diwethaf, on fe allai fod wedi bod yn £82,370 petaent wedi'u gosod yn llawn.

Mae'r rhan fwyaf o denantiaid ar brydles atgyweirio mewnol sy'n golygu mai eu cyfrifoldeb hwy yw cynnal a chadw'r unedau'n fewnol. Mae'r Awdurdod yn gyfrifol am gynnal a chadw unrhyw ardaloedd mewnol cymunedol a thu allan yr unedau'n unig, sy'n golygu bod rhywfaint o gost i'r awdurdod o gael yr unedau hyn.

Dros y 12 mis blaenorol gwariwyd oddeutu £20,585 ar gynnal a chadw'r unedau hyn ac yn ôl y data o'r arolwg cyflwr diweddaraf, nodir ffigwr o £78,900 ar gyfer gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni. Prisiad asedau diweddaraf y portffolio hwn yw £615,000.

Mae dau reswm pam fod gan yr Awdurdod y portffolio Manwerthu hwn. Yn gyntaf am resymau economaidd am ei fod yn darparu incwm i'r Awdurdod, ac yn ail am resymau cymdeithasol-economaidd am ei fod yn darparu cymorth gwerthfawr i fusnesau bychain a fyddai fel arall yn ei chael yn anodd canfod a ffordio eiddo addas i leoli eu busnes ynddo a darparu cyflogaeth leol.

Ac eithrio Caffi Wendon ac adeilad Landmark, byddai'n bosib gwerthu'r eiddo hyn. Mae Caffi Wendon yn destun cynllun aiddatblygu tymor canol ac mae potensial i hynny ddod â buddion cyfalaf sylweddol i'r safle pan ddaw'r Cynllun Datblygu ar y Cyd newydd i rym yn 2016. O ran yr adeilad Landmark, mae symiau sylweddol o grant UE yn cael eu hawlio'n ôl sydd werth llawer mwy na'r derbyniad cyfalaf y byddem yn ei gael o werthu'r ased ac ar y sail honno dylai'r Cyngor gadw'r ased.

Fodd bynnag, mae angen i'r Awdurdod trwy CLBAG gyfiawnhau'r rheswm dros barhau i gadw'r asedau sy'n weddill o fewn y portffolio hwn a dylai'r opsiynau a ganlyn gael eu hystyried:

1. Gwneud dim a chynnal y status quo.
2. Buddsoddi yn y stad ein hunain drwy gyflwyno taliadau gwasanaeth i dalu am ein costau presennol a mynd i'r afael â'r gwaith cynnal a chadw sydd wedi cronni. Bydda hynny'n y pen draw yn arwain at fwy o refeniw ac yn gwella gwerth cyfalaf y stad.
3. Gwerthu'r stad fel portffolio, os yw amodau grant yn caniatáu, ac ildio'r buddion refeniw blynyddol am swm cyfalaf unwaith ac am byth.
4. Gwerthu'r unedau hynny nad ydynt yn creu llawer o incwm a chadw'r rheini sydd yn gwneud incwm.
5. Trosglwyddo'r stad i asiant rheoli, ymddiriedolaeth neu bartner a rhannu'r ymrwymadau a'r buddion yn y dyfodol.

2.1.14 Asedau Arforol

Mae gan yr Adain Arforol yr asedau a ganlyn:-

1. Porth Amlwch – yn cynnwys yr hen Lanfa Olew, dau forglawdd allanol, Cei Arforol, Hen Harbwr, Pier y 'Watch House' a'r Cei Isaf a'r Llithrfa a Wal yr Harbwr.
 - Cael ei ddefnyddio gan amrediad o wahanol grwpiau defnyddwyr gan gynnwys peilotiaid, pysgotwyr, cychod preifat ar gyfer teithiau pysgota a hamdden a defnyddwyr preifat eraill.
 - Derbynnir incwm gan Mersey Docks and Harbour Pilotage o rentio gweithdai, storio, angorfeydd, swyddfa a defnydd rhannol o'r Lanfa Olew.
 - Treftadaeth a chymeriad cryf sy'n apelio i'r diwydiant twristiaeth sy'n denu nifer fawr o ymwelwyr.
 - Yn agos at ddatblygiadau ynni yn y môr.
 - Wedi buddsoddi'n ddiweddar i wella mynediad, parcio, cyfleusterau toiled ac ardaloedd amwynder.
2. Pier Biwmares – yn cynnwys cawsai 100m solet, strwythur jeti 75m sefydlog a phontŵn sy'n arnofio ar wyneb y dŵr.
 - Ased allweddol ar gyfer sector twristiaeth Ynys Môn sydd wedi cael ei ailddatblygu'n sylweddol.
 - Mae'r pier yn cefnogi nifer o fusnesau sy'n ei ddefnyddio i lansio tripiâu cychod. Yn ddiweddar, mae wedi denu busnesau newydd ac wedi galluogi eraill i ehangu.
 - Gwneir defnydd helaeth o'r pier gan drigolion lleol a thwristiaid fel lle i fynd am dro ac eistedd ac ar gyfer gweithgareddau pysgota ac mae'n ganolbwynt y promenâd ehangach.
3. Doc Pysgod Caergybi – yn cynnwys pier pontŵn arnofiol, llithrfa'r Cei Deheuol, Swyddfa'r Harbwrfeistr, Gweithdai'r Pysgotwyr, Tanciau Storio Tanwydd a chompownd wedi ei ffensiō sy'n cael ei brydlesu gan Stena Line Ports Limited.
 - Y cyfleuster yn cael ei ddefnyddio bron yn gyfan gwbl fel harbwr pysgota a ddefnyddir gan y fflyd bysgota leol a chychod ac fel lle y gall cychod sy'n ymweld angori, glanio a chael eu cynnal a'u cadw.
 - Mae ailwerthu olew arforol yn cynhyrchu incwm da i'r Adain Arforol.
 - Mae â'r potensial i gefnogi prosiectau ynni ar y môr yn y dyfodol.
4. Pier San Siôr, Porthaethwy – yn cynnwys pier, pontŵn sy'n arnofio ar wyneb y dŵr, mynediad i gerddwyr a thir o flaen glannau'r afon
 - Fe'i defnyddir yn bennaf fel lle ar gyfer angori llong Prifysgol Bangor
 - Mae rhan o'r cyfleuster hefyd yn cael ei ddefnyddio gan gychod sy'n darparu profiadau ar gyfer twristiaid.
5. Angorfeydd
Mae gan yr Adain Arforol 468 o angorfeydd sydd wedi eu lleoli o gwmpas arfordir yr ynys sy'n cael eu prydlesu i fusnesau lleol a pherchenogion cychod preifat

sydd o gymorth i gefnogi'r diwydiant hamdden. Maent hefyd yn ffynhonnell incwm da i'r Adain Arforol.

2.2 Effeithlonrwydd Ynni

Mae awydd i wella effeithlonrwydd ynni ein hadeiladau, lleihau ein hól troed carbon a gwneud arbedion effeithlonrwydd ar gost y pŵer a'r dŵr a ddefnyddir, a hefyd buddsoddi mewn technoleg ynni adnewyddadwy. Fodd bynnag ar hyn o bryd, nid oes Polisi Effeithlonrwydd Ynni a gymeradwywyd ar waith ar gyfer ein hadeiladau i hwyluso hyn, mae'r polisi'n parhau i fod ar ffurf drafft, a methwyd â chyflawni camau gweithredu i gwrdd â'r datganiadau polisi yn y gorffennol oherwydd diffyg adnoddau.

Mae aelodau etholedig a'r UDA wedi gofyn yn ddiweddar i brosiect gael ei sefydlu i ddatblygu hyn ac ar adeg drafftio'r cynllun hwn mae PID wedi cael ei gymeradwyo i wneud hyn gyda'r amcanion canlynol.

1. Sefydlu llinell sylfaen o sefyllfa'r Awdurdod mewn perthynas â thargedau Cenedlaethol a Lleol.
2. Cael penderfyniad y Pwyllgor Gwaith ar yr opsiynau a ffeirir ar gyfer mentrau gwella ynni ar gyfer yr Awdurdod i gynnwys eglurhad ar (i) y cyfraddau elw posib ar fuddsoddiadau cyfalaf, a (ii) gallu'r Awdurdod i gwrdd â thargedau cenedlaethol a lleol.
3. Yr Awdurdod i fabwysiadu *Polisi Effeithlonrwydd Ynni*.
4. Cael cynllun gweithredu yn ei le.

Bydd amcanion pellach yn cael eu diffinio gan ganlyniadau Amcan 4

Y gyrrwyr allweddol ar gyfer cyflawni'r prosiect hwn yw:

- Bydd diffyg buddsoddiadau yn effeithio ar ein gallu i gyrraedd targedau Sector Cyhoeddus yn y *Ddeddf Newid Hinsawdd 2008* gan Lywodraeth Cymru
 - i leihau allyriadau i uchafswm o 0.83 tonnell fetrig o garbon deuocsid (MtCO₂e), yn erbyn llinell sylfaen o 1.13 MtCO₂e.
 - gostyngiad o 3% mewn allyriadau flwyddyn ar ôl blwyddyn
- Mae Cyngor Sir Ynys Môn wedi gosod targed lleol o 5% o ostyngiad mewn defnydd ynni a dŵr
- Nid oes gennym ddarlun clir o ble rydym yn sefyll mewn perthynas â'r targedau rhanbarthol neu genedlaethol hyn / meincnodi

- Angen deall y cyfraddau adenillion ar wahanol opsiynau ar gyfer buddsoddi mewn ynni (mewn perthynas â buddsoddiad cyfalaf yn arbennig)
- Mae Aelodau Etholedig a'r UDA wedi gofyn i brosiect gael ei sefydlu i symud ymlaen â gwelliannau yn y maes hwn.

Cymeradwywyd y Polisi Effeithlonrwydd Ynni gan y Cyngor ym mis Mawrth 2015 a bydd ei ganlyniadau'n cael eu defnyddio fel sylfaen i'r cynllun hwn.

2.3 Adeiladau Rhestredig

Mae'r Cyngor yn berchen neu mae ganddo fudd mewn 22 o wahanol adeiladau rhestredig sy'n amrywio o ysgolion, Neuadd y Sir, i ffermdai a hen felinau ac ati. Mae'r rhan fwyaf wedi'u rhestru'n adeiladau gradd II ac mae 5 yn adeiladau gradd II*. Mae'r Gofrestr Adeiladau Rhestredig i'w gweld yn **Atodiad 5** y cynllun hwn.

Yn 2002 cynhaliwyd Arolwg Cyflwr Adeiladau Rhestredig gan ymgynghorwyr ar gyfer y Gwasanaeth Cynllunio ar ran y Cyngor. Adnabuwyd fod tri adeilad mewn perygl, ac y dylai dau gael eu monitro.

Gwnaed arolygon cyflwr ar ddeuddeg o'r adeiladau hyn hefyd fel rhan o arolygon Rheoli Asedau'r Gwasanaethau Eiddo yn 2003/2004, a nodwyd nifer o faterion oedd angen eu cywiro am gost o thua £2,391,208.

Mae angen diweddarau'r arolygon cyflwr hyn bellach gan gynnwys yr adeiladau hynny a gafodd eu hepgor yn flaenorol, ac nid oes amheuaeth y bydd hynny'n adnabod materion pellach y bydd raid ymdrin â hwy ar amcan gost uwch nag a nodwyd yn flaenorol. Mae'n bosib y bydd yr arolygon newydd hyn hefyd yn cynyddu nifer yr eiddo a nodir fel rhai sydd mewn perygl neu sydd angen eu monitro.

Gall adeiladau rhestredig sy'n eiddo i'r Cyngor fod yn gyfle da i hyrwyddo arfer dda o ran cadwraeth os oes digon o adnoddau ar gael ac y gwneir defnyddiau priodol o'r adeiladau. Fodd bynnag, gall yr adeiladau hyn ddirywio'n sylweddol os cânt eu gadael yn wag am beth amser a heb fawr ddim adnoddau'n cael eu gwario arnynt. Pan fydd hyn yn digwydd, gall adeiladau rhestredig gael eu gweld yn faich gostus ar y Cyngor.

Mae angen i'r Cyngor fod yn ymwybodol fod ganddo ddyletswydd i sicrhau bod yr adeiladau rhestredig hyn yn cael eu cadw mewn cyflwr da. Ar ben hynny, "Mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn gofyn i awdurdodau i ddelio gyda'u hadeiladau eu hunain mewn ffyrdd a fydd yn darparu enghreifftiau o arfer dda i berchnogion eraill. Mae'n

arbennig o bwysig bod pob ymdrech yn cael ei wneud i gynnal adeiladau hanesyddol mewn cyflwr da ... " (Cylchlythyr 61/96).

Fe wnaeth y Gwasanaeth Cynllunio ynghyd â'r Gwasanaeth Eiddo baratoi'r strategaeth a'r cynllun gweithredu a ganlyn yn flaenorol i ddiogelu'r stoc adeiladau rhestredig ac i leihau'r nifer oedd mewn perygl neu oedd angen eu monitro:

- Sefydlu a chadarnhau cofnod/cronfa ddata gyfredol a therfynol o / adeiladau rhestredig ar brydles/ym meddiant y Cyngor.
- Creu un man cyswllt sy'n gyfrifol am wybodaeth ynghylch adeiladau rhestredig sydd ym mherchnogaeth y Cyngor.
- Ceisio cefnogaeth ac ymrwymiad corfforaethol / gwleidyddol i warchod y stoc adeiladau rhestredig sy'n eiddo i'r Cyngor.
- Llunio llawlyfr adeiladau rhestredig unigol.
- Cynnal arolwg manwl diweddaredig o'r adeiladau sydd fwyaf mewn perygl.
- Paratoi rhaglen o gynnal a chadw ac atgyweirio ar gyfer adeiladau mewn perygl a sefydlu rhestr flaenoriaeth ar gyfer atgyweiriadau brys.
- Gwneud darpariaethau ar gyfer cynllunio cyllidebol a bidiau am gyllid allanol.
- Sefydlu trefn gynnal a chadw bob pum mlynedd.
- Sefydlu rhaglen i fonitro adeiladau gwag yn rheolaidd.
- Ystyried strategaethau marchnata ar gyfer ailddefnyddio adeiladau gwag.
- Sefydlu canllawiau ar gyfer ffyrdd posib o gael gwared arnynt.

Yn anffodus, oherwydd diffyg adnoddau a chyfyngiadau cyllidebol mae rhai o'r argymhellion yn y cynllun gweithredu wedi cael eu gohirio hyd nes y daw cyllid ar gael ar ffurf grantiau neu fidiau cyfalaf / refeniw, a hyd yma ni wnaed unrhyw gynnydd pellach.

Er hyn, mae nifer o'r asedau ar hyn o bryd yn cael eu hystyried fel rhan o'r prosiectau a strategaethau trawsnewid gwasanaeth sy'n mynd rhagddynt, er mwyn adnabod ffordd ymlaen a sicrhau nad yw'r asedau hyn yn dod yn ddyledion i'r Cyngor. Mae angen i CLBAG adolygu a diweddarau'r strategaeth a'r cynllun gweithredu hwn i adlewyrchu amcanion a blaenoriaethau cyfredol y Cyngor a sut maent yn "gweddu" i'r cynllun hwn.

Yn ddiweddar, mae'r gwasanaeth Amgueddfeydd a Diwylliant wedi cynnal arolygon cyflwr ar Garchar a Llys Biwmares sydd wedi arwain at gyflwyno bid Cyfalaf am £231,000 i ddelio â'r gwaith hanfodol y nodwyd sy'n angenrheidiol yn dilyn yr arolygon hyn.

2.4 Rhesymoli Asedau

Yn ystod cyfnod pum mlynedd y cynllun rheoli asedau blaenorol, roedd y Cyngor wedi adnabod amryw o asedau tir ac adeiladau gweithredol ac anweithredol i gael gwared arnynt o bosib. Mae dwy nod i'r rhaglen rhesymoli asedau, sef lleihau costau refeniw a gwella'r cyfleoedd am dderbyniadau cyfalaf trwy werthu asedau dros ben.

Caiff Polisi a Gweithdrefnau Asedau'r Cyngor eu defnyddio ar gyfer pob proses waredu, caffael a threfniadau prydlesu. Trwy'r broses hon, mae potensial i unrhyw un o wasanaethau'r Cyngor aildefnyddio'r asedau ac ystyried materion lleol posibl hefyd. Mae cael gwared ar eiddo yn ddibynnol ar gynnal asesiad o rymoedd ac amodau'r farchnad sy'n gyffredin ar y pryd, cyfyngiadau cynllunio, ffactorau strategol yn y dyfodol a'r angen am dderbyniadau i gefnogi ei raglen gyfalaf. Dylid nodi na fydd y ddogfen Polisi a gweithdrefnau yn newid ar ôl mabwysiadu'r cynllun hwn.

Mae'r tebygolrwydd y ceir llif uwch o dderbyniadau cyfalaf yn dibynnu ar rymoedd y farchnad ac argaeledd eiddo dros ben. Mae'r Cyngor wedi adnabod asedau eiddo ar gyfer rhaglen waredu a chafwyd llwyddiant sylweddol wrth waredu asedau yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Fodd bynnag, nid yw'r Cyngor yn dal banc mawr o asedau eiddo a fyddai'n gwerthu am bris uchel ac y gellid eu defnyddio i gefnogi'r bwlch ariannol sy'n bodoli yn y rhaglen gyfalaf, ac ni fedr y Cyngor bontio'r bwlch hwn trwy defnyddio cyfleoedd cyllido mewnol yn unig. Felly, bydd angen i'r Cyngor fod yn effro i gyfleoedd posib am arian grant allanol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae arian o'r fath yn dueddol o gael ei neilltuo tuag at gynlluniau cyfalaf, tra bod y galw a adnabuwyd hyd yma trwy'r broses rheoli asedau yn dangos yr angen am fwy o arian refeniw i ddelio â'r materion cynnal a chadw sydd wedi cronni dros y blynyddoedd, ac a gafodd eu hamlygu yng Ngyrrwr Allweddol 4 y cynllun hwn.

Mae rhesymoli asedau a darparu cyfleusterau cynaliadwy ar gyfer y dyfodol yn faterion allweddol y bydd raid mynd i'r afael â hwy os ydym am adfer y diffyg hwn er mwyn sicrhau bod maint delfrydol stad y Cyngor yn cwrdd yn agos â'r amcanion o fod yn addas at y diben, yn ddigonol, mewn cyflwr da, ac yn fwy na dim, yn fforddiadwy.

Dros y pum mlynedd nesaf mae'n bosib y bydd yna 20 o adeiladau na fydd ar y gwasanaethau eu hangen mwyach os bydd y prosiectau'n rhedeg ar amser ac yn llwyddiannus yn eu ceisiadau am arian cyfalaf. Yn ogystal â'r rhain efallai y bydd rhagor

o asedau tir ac adeiladau dros ben y gellir eu gwerthu, yn dibynnu ar ganlyniad yr arfarniadau opsiynau a argymhellwyd i gyfiawnhau bod y Cyngor yn cadw rhai o'i asedau eiddo.

Wrth i'r eiddo dros ben hyn gael eu rhyddhau i'w gwerthu, cânt eu hychwanegu at y Rhaglen Gwaredu Eiddo a reolir gan y Tîm Stadau yn y Gwasanaethau Eiddo. Mae'r rhaglen hon yn olrhain cynnydd yr asedau a werthir, o'r pwynt pan roddir hwy ar y farchnad hyd nes cwblheir y gwerthiant.

Mae angen adolygu a, lle bo raid, diwygio'r gweithdrefnau a ddefnyddir ar hyn o bryd i werthu ein hasedau gan ei bod yn cymryd gormod o amser ar hyn o bryd i werthu ased a bancio'r derbynneb Cyfalaf y mae ei angen yn ddirfawr.

Yn ogystal, mae angen adolygu a herio'r meini prawf a ddefnyddir ar gyfer penderfynu trosglwyddo ased yn hytrach na'i werthu. Mae yna nifer o gyrff a allai wneud achos am werth asedau'n trosglwyddo a dylid meddwl yn ofalus am yr effaith ar gymunedau cyn gwneud unrhyw benderfyniad i leihau cyfleoedd am drosglwyddiadau o'r fath.

Mae **Atodiad 6** y cynllun hwn yn dangos tabl sy'n rhestru'r asedau hynny sydd wedi'u nodi i'w cysoni o bosib gan yr amrywiol brosiectau a rhaglenni sydd ar y gweill ar hyn o bryd, ynghyd â dyddiad posib pan na fydd efallai eu hangenmwyach. Byddwn yn ychwanegu at y rhestr hon wrth i'r gwaith dan y prosiectau eraill fynd rhagddo i adnabod asedau pellach a all fod y tu hwnt i'n hanghenion yn ystod oes y cynllun hwn.

2.5 Casgliad a Chynllun Gweithredu

Mae Ynys Môn yn wynebu degawd o drawsnewid posib gyda phrosiectau mawr megis Wylfa Newydd, Land & Lakes a phrosiectau gwyddonol, technoleg a thwristiaeth eraill yn cael eu cynllunio ar draws yr ynys. Bydd y rhain yn cynnig cyfleoedd sylweddol i wella ffyniant economaidd yr ynys a chânt effaith sylweddol ar y gwasanaethau y mae'r Cyngor yn eu darparu.

Mae'r Cyngor a'r gwasanaethau y mae'n eu darparu mewn cyfnod o newid nas gwelwyd mo'i debyg o'r blaen ac mae mwyafrif y gwasanaethau'n mynd drwy adolygiadau a thrawsnewid mawr y sonnir amdano yn adran 2.1. Bydd y canlyniadau sy'n deillio o'r rhain yn arwain at newidiadau sylweddol yn natur y gwasanaethau a ddarperir a'r modd y cânt eu cyflwyno.

Bydd y modd y cyflenwir gwasanaethau yn y dyfodol yn wahanol iawn i unrhyw beth y byddem wedi medru ei ragweld ar yr adeg yr adeiladwyd y rhan fwyaf o'n hasedau ac fe gaiff hynny effaith ar y stad asedau. Trwy'r cynllun hwn mae angen i'r Cyngor adolygu a oes ganddo'r asedau y mae arno ei angen yn awr, ac adnabod yr hyn y mae'n debygol o fod ei angen er mwyn bodloni gofynion ei ddinasyddion yn y dyfodol.

Yn ogystal, gyda'r angen i arbed tua £17,000,000 dros y tair blynedd nesaf, mae'r Strategaeth Effeithlonrwydd ddrafft wedi nodi nifer o syniadau ar gyfer gwneud arbedion sy'n gysylltiedig ag asedau. Felly, mae gan Reoli Asedau gyfraniad i'w wneud i leddfu'r pwysau cyllidebol hyn a chynorthwyo'r Cyngor i gyflawni amcanion y Cynllun Corfforaethol a chynorthwyo'r Strategaeth Effeithlonrwydd.

Mae'r cynllun gweithredu canlynol wedi cael ei ddatblygu sy'n rhestru'r camau gweithredu a adnabuwyd hyd yma o'r hyn sydd wedi'i gynnwys yn y cynllun hwn a bydd yn parhau i esblygu a chofnodi gweithredoedd yn y dyfodol wrth i strategaethau gwasanaeth gael eu datblygu ymhellach yn ystod oes y cynllun hwn.

Cynllun Gweithredu Rheoli Asedau

Cyf	Gweithred	Perchen	Canlyniadau	Dyddiad Targed	Cynnydd Diweddariad	Dyddiad Cwblhad
1	Cadarnhau'r penderfyniad strategol o ran y ddarpariaeth Hamdden, Llyfrgelloedd, Ieuenctid, Amgueddfeydd a Diwylliant yn y dyfodol	Cyfarwyddwyr Corfforaethol a Phenaethiaid Gwasanaeth	Datblygu strategaethau gwasanaeth sy'n cytuno ar gyfeiriad darpariaeth y gwasanaeth yn y dyfodol ac yn tynnu sylw at yr effaith ar asedau. CRhA yn cael ei ddiweddarau.	Ebrill 2017	Strategaethau gwasanaeth yn cael eu drafftio ar hyn o bryd	
2	Datblygu a mabwysiadu polisi ynni corfforaethol	Gwasanaethau Eiddo	Gostyngiad mewn defnydd ynni a dŵr a chyflawni costau rhedeg cynaliadwy ar gyfer holl eiddo'r Cyngor	Mawrth 2015	PID Drafft yn cael ei ddatblygu	Mawrth 2015
3	Rhaglen gyflawn ar gyfer adnewyddu'r Stad Mân-ddaliadau	Gwasanaethau Eiddo	Gwelliant i bortffolio'r stad, gostyngiad mewn dyledion a chynnydd yng ngwerth y stad	Ebrill 2017	Mae'r grŵp diweddaraf o eiddo'n cael eu hadnewyddu ar hyn o bryd	
4	Cynnal gwerthusiad opsiynau ar y portffolio diwydiannol i gyfiawnhau cadw'r stad neu argymell ei gwerthu	CLBAG / Economaidd / Eiddo	Derbyniad cyfalaf o werthu neu adnabod modd o gynyddu incwm i ail-fuddsoddi a chynyddu gwerth y stad.	Ebrill 2018		
5	Cynnal gwerthusiad opsiynau ar y portffolio manwerthu i gyfiawnhau	CLBAG / Economaidd /	Derbyniad cyfalaf o werthu neu adnabod modd o gynyddu incwm i ail-	Ebrill 2017		

	cadw'r stad neu argymell ei gwerthu	Eiddo	fuddsoddi a chynyddu gwerth y stad.			
6	Cynnal gwerthusiad opsiynau i bennu pa ddefnydd fydd i Neuadd y Sir yn y dyfodol	CLBAG / Eiddo	Buddsoddi a gwneud defnydd llawn o'r ased neu dderbyniad cyfalaf o'i werthu	Ebrill 2019		
7	Datblygu cynllun strategol ar gyfer Parc Gwledig Caergybi, Ynys Llanddwyn a Nant y Pandy Llangefni	Gwasanaeth Cynllunio Cefn Gwlad	Strategaeth wedi'i datblygu er mwyn sicrhau hyfywedd y 3 safle yn y dyfodol	Ebrill 2018	Mae gan Barc Gwledig Caergybi strategaeth ddrafft y mae gofyn ei mabwysiadu'n ffurfiol	
8	Adolygu a herio strategaethau gwasanaeth drwy gyfarfodydd CLBAG a diweddaru'r Cynllun Rheoli Asedau	CLBAG / Gwasanaethau Eiddo / Rheolwr Asedau	Cynllun Rheoli Asedau diweddar yn cael ei gynnal	Yn parhau	Diweddaru ac adolygu'r Cynllun wrth i benderfyniadau strategol gael eu gwneud ar ddyfodol asedau tir ac adeiladau	
9	Adolygu'r Strategaeth Adeiladau Rhestredig a'r Cynllun Gweithredu	Cynllunio – Amgylchedd Adeiledig / Rheolwr Asedau	Strategaeth Adeiladau Rhestredig / Cynllun Gweithredu wedi'u diweddaru	Mawrth 2017		
10	Cynnal gwerthusiad opsiynau ar y portffolio Mân-ddaliadau i gyfiawnhau	CLBAG	Derbyniadau cyfalaf o werthu neu adnabod modd o gynyddu incwm.	Mawrth 2019		

	cadw'r stad neu argymell ei gwerthu					
11	Adolygu'r ddogfen "Polisi a Gweithdrefnau" ar gyfer gwerthu asedau er mwyn cyflymu'r broses	Eiddo	Y Polisi a Gweithdrefnau wedi'u diweddarau i leihau'r amser a gymerir i farchnata a gwerthu asedau.	Ebrill 2016	Mae'r Panel Sgrwtini wedi edrych ar y Polisi – edrych ar sut rydym yn prynu a gwerthu asedau. Polisi i'w ddiwygio.	
12	Adolygu'r meini prawf ar gyfer dewis trosglwyddo ased yn hytrach na'i werthu	Eiddo	Y ddogfen Polisi a Gweithdrefnau wedi'i diweddarau. Cynnydd yn yr asedau sy'n cael eu gwerthu am gyfalaf yn hytrach na throsglwyddo i'r gymuned	Ebrill 2016	Mae'r Panel Sgrwtini wedi edrych ar y Polisi – edrych ar sut rydym yn prynu a gwerthu asedau. Polisi i'w ddiwygio.	
13	Cynnal adolygiadau ardal er mwyn canfod gwasanaethau tebyg sy'n cael eu darparu gan gyrff cyhoeddus eraill neu'r sector preifat a allai gymryd drosodd rai gwasanaethau anstatudol petai'r Cyngor yn penderfynu eu tynnu'n ôl.	CLBAG	Cynllun gofodol i gynorthwyo'r broses o wneud penderfyniadau	Mawrth 2018		

Atodiad 1 – Crynodeb o'r Gyllideb Gyfalaf Gyfredol 2014/2015

Prosiectau	Cyllideb 2014/15 £ '000	Llithriad 2013/14 £ '000	Cyfanswm £ '000	Gwariant		Sylwadau
				£ '000	%	
Tai	6634	2,365	8999	2,507	28	
Cyfrif Refeniw Tai (CRT)	5734	1,351	7085	1,569	22	Yn ystod Ch1 a Ch2, roedd y gwariant a gafwyd yn deilïo'n bennaf o gynllunio ar gyfer cynlluniau oedd wedi llithro o 2013/14. Erbyn hyn, rydym wedi caffael y rhaglen 2014/15 a disgwyliar i'r gwariant gynyddu yn Ch3.
Preifat: Grantiau a Benthyciadau	900	621	1,521	870	57	Mae disgwyl i'r cynlluniau grantiau a benthyciadau fod wedi cael eu gwario erbyn diwedd y flwyddyn.
Tai Fforddiadwy	0	393	393	68	17	Mae blaenoriaethau'n parhau i gael eu hystyried ar y cyd â'r cyllid sydd ei angen ar gyfer y cynllun achub morgeisi / cynllun cymorth prynu, a fydd yn elwa o gyfraniad gan Gymdeithas Tai Eryri.
Addysg	1,720	1,049	2769	737	27	
Arian wrth Gefn Ysgolion yr 21ain Ganrif	0	789	789	0	0	
Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	0	61	61	16	26	Dim ond ychydig iawn o wariant fu ar y rhaglen Ysgolion 21 ^{ain} Ganrif ar gyfer y flwyddyn hyd yma, a hynny ar archwiliadau safle ac arfarnu safleoedd.
Rhaglen Ehangu Cyfalaf Dechrau'n Deg	720	0	720	25	3	Ychydig iawn o wariant fu hyd at ddiwedd Chwarter 2 ar gais cynllunio, ecoleg a gwasanaethau peirianneg. Mae gwaith i fod i ddechrau ar y safle yn yr hydref ond, oherwydd risg o orwariant sylweddol, mae costau'r prosiect bellach yn cael eu hail-werthuso.
Addysg: Arall	1,000	199	1,199	696	58	Mae hyn yn berthnasol i gynlluniau mân waith mewn gwahanol ysgolion. Mae'r cyllidebau wedi'u hymrwymo'n llawn. Mae gwaith yn mynd rhagddo ac mae dros hanner y gyllideb wedi cael ei gwario hyd at ddiwedd Chwarter 2.
Adfywio	4491	2,106	6597	2,213	34	
Dat. Econ: Isadeiledd Strategol – Safleoedd ac Adeiladau	1,666	215	1,881	820	44	Mae gwaith adeiladu'r 4 uned ym Mhen yr Orsedd bellach wedi'i gwblhau a disgwyliar y cânt eu trosglwyddo yn Ch3. Mae cais i sicrhau cyllid WEFO ychwanegol i adeiladu 3 uned arall wedi cael ei gymeradwyo, gyda'r gwaith i fod i ddechrau yn Ch3.
Dat. Econ: Arall	650	721	1,371	328	24	Mae hyn yn ymwneud â chyllid cyfatebol y Cynllun Cyfenter, Grantiau'r Gronfa Fuddsoddi Leol, Cynlluniau Estyniad Canolfan Fusnes Ynys Môn, Prosiect Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn a Thioledau Cyhoeddus.
Eiddo: Rhaglen Welliannau i Fân-ddaliadau	250	0	250	74	30	Mae'r rhaglen gwelliannau mân-ddaliadau, a ariennir o'r derbyniadau cyfalaf a neilltuwyd o werthu mân-ddaliadau ac o incwm rhent, yn ei phumed blwyddyn. Mae'r 8 cynllun sydd ar y safle ar hyn o bryd fel rhan o'r rhaglen gosodiadau trydanol bron wedi'u cwblhau. Mae gwaith adnewyddu pedwar tŷ yn mynd rhagddo ac mae un cynllun arall i fod i ddechrau tua diwedd y flwyddyn ariannol, tra bydd dau gynllun adnewyddu pellach yn cael eu tendro yn yr hydref. Mae'r rhaglen yn parhau i redeg ar gost uwch na'r cyfalaf a dderbynnir – trosglwyddwyd diffyg o £2,051k ymlaen o 2013/14, a bydd raid ei ychwanegu at unrhyw wariant yn 2014/15. Mae'r rhaglen o gynhyrchu incwm yn dangos arwyddion o welliant, gyda derbyniadau cyfalaf o £631k wedi'u cytuno y flwyddyn ariannol hon a rhagwelir i werthiannau mawr ddigwydd yn ail hanner y flwyddyn.
Rheoli Gwastraff: Compownd Cynwysyddion yn Mona	125	0	125	0	0	Y cynllun gwreiddiol ar gyfer y gwariant oedd ei wario ar safle Penhesgyn. Ond ystyrir nad yw'r safle hwn yn addas bellach; felly, caiff yr arian ei wario ar Gompownd Storio Cynwysyddion Gwastraff ym Mona, a fyddai'n cymryd lle'r ardal a ddefnyddir ar hyn o bryd ym Mryn Sunsur.
Adfywio Ffisegol (3 Tref)	0	1,170	1,170	633	54	Bydd y gyllideb yn cael ei gwario ar brosiectau ac eiddo o fewn Menter Treftadaeth Treflun Caerbybi.
Priffyrdd: Menter Benthycia Llywodraeth Leol 2014/15	1,800	0	1,800	358	20	Disgwylir i'r gwaith ennill momentwm yn ystod y flwyddyn, gan y bydd mwy ohono'n digwydd tuag at ail hanner y flwyddyn. Disgwylir y bydd yr holl waith a raglennwyd wedi cael ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn.
Arall	1,947	1,407	3354	813	24	
Priffyrdd: Arall	650	378	1,028	473	46	Mae'r gyllideb hon yn ymwneud â cherbydau, strwythurau, cerbydlonydd, meysydd parcio a goleuadau stryd, sy'n symud ymlaen fel y rhagwelwyd.
Eiddo: Arall	770	453	1,223	117	10	Mae hyn oll yn ymwneud â mynediad i'r anabl a gwaith rheoli risg adeiladu, Doc Pysgod Caerbybi ac

						estyniadau i ddwy fynwent, un yn Llanddona a'r llall yn Llanbedrgoch.
TGCh: Strategaeth	150	456	606	0	0	Dim gwariant ar TGCh: Strategaeth yn ystod y flwyddyn hyd yma.
Gwasanaethau Cymdeithasol: Eraill	377	120	497	223	45	Mae'r gwariant a gafwyd yma yn cynnwys ailwampio Cartref Gofal Brwynog, prynu nifer o liniaduron a phrynu cyfarpar arbenigol, megis gwelyau proffilio.
Cyfanswm	14,792	6927	21,719	6270	29	

Llithriad 2013/14 £ '000	Cyllideb 2014/15 £ '000	GWASANAETH	Manylion y Gwariant Cyfalaf a gynlluniwyd	Swm y Gyllideb ('000)	Cyllid Allanol (grantiau a chyfraniadau penodol) ('000)	Y Gost i CSYM ('000)
		Tai				
		Tai Sector Cyhoeddus:				
1,351	5734	Rhaglen Gyfalaf y Cyfrif Refeniw Tai	Cynnal a Chadw wedi'i Gynllunio ar Dai Cyngor	5,350	2,600	2,750
			Gwaith Cynlluniedig SATC 2014-15 – arian wrth gefn heb ei ddyrannu	400		400
			SATC Newid Tenantiaeth 2014-15 – arian wrth gefn heb ei ddyrannu	350		350
			Gwaith Amgylcheddol 2014-15 – arian wrth gefn heb ei ddyrannu	250		250
			Adolygiad Tai Gwarchod – arian wrth gefn heb ei ddyrannu	735		735
		Cynlluniau Tai Sector Preifat:				
621	900	Cynlluniau Benthyciadau a Grantiau Tai Sector Preifat	Grantiau Effeithlonrwydd Ynni, rhaglen 14-15	171		171
			Grantiau Prynwyr Tro Cyntaf, rhaglen 14-15	314		314
			Grantiau Cyfleusterau i'r Anabl, rhaglen 14-15	851		851
			Grant Atgyweirio Argyfwng	21		21
			Grantiau / Benthyciadau Tai Gwag	140		140
			Grant Diogelwch Tân	24		24
393		Cynlluniau Tai Fforddiadwy	Dim gwybodaeth bellach	393		393
2,365	6634	Cyfanswm Tai		8999	2,600	6399
		Addysg				
	720	Rhaglen Ehangu Cyfalaf Dechrau'n Deg	Addasiad i'r Adeilad Dechrau'n Deg, Caerdybi	720	720	
850		Arian wrth gefn Ysgolion yr 21 ^{ain} Ganrif	Costau Cyfalaf a ffioedd dylunio Ysgol y Llannau. Cais cynllunio am Ysgol newydd yng Nghaerdybi	61		61
			Wrth Gefn	789		789
199	1,000	Ysgolion – Adnewyddu	Ysgol Syr Thomas Jones – Adnewyddu Toiledau	100		100
			Ysgol Uwchradd Bodedern – Boeler newydd a gwaith ar y to	525		525
			Ysgol Gyfun Llangefni – Gwaith ar faes parcio'r ysgol, ailweirio, Drysau a'r system Larwm Tân	110		110
			Ysgol David Hughes – Risg Tân	50		50
			Ysgol Uwchradd Caerdybi – Bloc Gwyddoniaeth, To, Boeler	200		200
			Ysgol Gynradd Y Borth – Toiledau	30		30
			Ysgolion – Risg Legionella	50		50
			Ysgolion Gynradd – Ailweirio a Goleuadau	50		50
			Ysgolion Gynradd – Larymau Tân	30		30
			Ysgolion Gynradd – Bwyleri	30		30

Llithriad 2013/14 £ '000	Cyllideb 2014/15 £ '000	GWASANAETH	Manylion y Gwariant Cyfalaf a gynlluniwyd	Swm y Gyllideb ('000)	Cyllid Allanol (grantiau a chyfraniadau penodol) ('000)	Y Gost i CSYM ('000)
		Datblygu Economaidd				
215	1,666	Isadeiledd Strategol ar Ynys Môn – Safleoedd ac Adeiladau	7 uned newydd ar safle Penyrsedd a dymchwel adeilad Hyfforddiant Môn	1,881	1,500	381
277		Cynllun Cyfenter – cyllid cyfatebol	Caiff hyn ei redeg gan Menter Môn ac mae'n nodi cyfraniad y Cyngor drwy roi grantiau i fentrau economaidd cymunedol yn y trydydd sector.	277		277
	130	Grantiau'r Gronfa Fuddsoddi Leol	Mae'r Cyngor yn rhoi grantiau i fusnesau lleol	130	100	30
	25	Cynlluniau Estyniad Canolfan Fusnes Môn	Mae cynlluniau yn 2007 i ymestyn y ganolfan. Wrthi'n diweddar ac adolygu'r cynlluniau hyn i gyflwyno cais cynllunio i ymestyn y Ganolfan Fusnes.	25		25
	495	Prosiect Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn	Porth Dafarch, Ynys Gybi	125	125	
			Pontynau'r Orsaf Cychod Hwyllo, Porthaethwy	57	57	
			Ffordd y Traeth, Rhosneigr	107	107	
			Llithrfa, Bae Trearddur	57	57	
			Ardal Wyllo'r Harbwr, Bae Cemaes	57	57	
			Traeth Mynediad i Bawb, Bae Cemaes	92	22	70
444		Arall	Dim gwybodaeth bellach	444		444
936	2316	Is-gyfanswm		3,252	2,025	1,227
		Eiddo				
	250	Mân-ddaliadau (rhaglen wedi'i chlustnodi)	Dim Rhaglen ar Fân-ddaliadau	250		250
2	200	Mynediad i'r Anabl i Adeiladau Cyhoeddus	Ysgol Syr Thomas Jones – Mynediad i'r Anabl	5		5
			Ysgol Gyfun Llangejni – Mynediad i'r Anabl	40		40
			Ysgol Uwchradd Caergybi – Gwaith ar Fynediad i'r Anabl	30		30
			Ysgol Gynradd Fali – Gwaith ar Fynediad i'r Anabl	10		10
			Ysgol Esceifiog – Gwaith ar Fynediad i'r Anabl	30		30
			Ysgol Llanfechell – Gwaith ar Fynediad i'r Anabl	15		15
			Ysgolion uwchradd, DDA heb ei ddyrannu	50		50
			Wrth Gefn: Cyffredinol	22		22
143	450	Rheoli Risg Adeiladau a Chynnal a Chadw Strwythurol	Ysgolion Cynradd – Risgiau Legionella, heb ei ddyrannu	50		50
			Ysgolion Cynradd – LPG, heb ei ddyrannu	30		30
			Ysgolion Cynradd – Ceginau, heb ei ddyrannu	50		50
			Amrywiol – Cydymffurfio â'r Côt Ymarfer Legionella (ACoP)	50		50
			Last Trading Post – Ffenestr Newydd	3		3
			Swyddfa Bost Brynsiencyn – To Fflat	3		3
			Depo'r Cyngor – Tynnu Asbestos	10		10
			Uned 2 Bodedern – Newid ffenestr yn ddrws	2.5		2.5
			Yr Hen Ysgol Genedlaethol – To	15		15
			Yr Hen Ysgol Genedlaethol – Wal Gynnal	5		5
			Mynedfa Foel Fawr - Trac Mynediad	4		4
			Pob eiddo – Risg Tân	17		17

24
2,049

Tudalen 261

			Pob eiddo – Bwyleri	100		100
			Pob eiddo – Rhaglen Diogelwch LPG	50		50
			Wrth Gefn: Cyffredinol	203.5		203.5
(3)	120		Estyniad i Fynwent Llanddona	117		117
110			Estyniad i Fynwent Llanbedrgoch	110		110
130			Doc Pysgod Caergybi	130		130
11			Gwerthusiad Opsiynau Rheoli Asedau	11		11
40			Caffi Wendon	40		40
20			Arall	20		20
453	1,020		Is-gyfanswm	1,473		1,473
Llithriad 2013/14 £ '000	Cyllideb 2014/15 £ '000	GWASANAETH	Manylion y Gwariant Cyfalaf a gynlluniwyd	Swm y Gyllideb ('000)	Cyllid Allanol (grantiau a chyfraniadau penodol) ('000)	Y Gost i CSYM ('000)
		Gwastraff				
	125		Caiff yr arian ei ddefnyddio mewn cysylltiad â Chompwnd Storio			
	125		Compwnd Storio Cynhwysyddion Gwastraff – Penhesgyn	125		125
0	125		Cynhwysyddion Gwastraff ym Mona, byddai'r compownd storio yn cymryd lle'r ardal a ddefnyddir ar hyn o bryd ym Mryn Sunsur.	125		125
			Is-gyfanswm	125		125
			Cynllunio			
1,170			Adfywio Ffisegol (3 Tref)	1,170	1,120	50
1,170	0		Prosiectau ac Eiddo o fewn Menter Dreftadaeth Treflun Caergybi	1,170	1,120	50
			Is-gyfanswm	1,170	1,120	50
			Priffyrdd a Thrafnidiaeth			
	1,800		Menter Fenthycyca Llywodraeth Leol	1,490		1,490
			Ailwynebu'r Ffordd Gerbydau	170		170
			Gwella Draenio	140		140
			Ailadeiladu troedffordd	72		72
(28)	200		Pengorffwysfa i Laneilian	30		30
			Pentref Tregele			
			Ffordd Ravenspoint, Trearddur	70		70
51	50		Nid oes rhaglen ar Feysydd Parcio	101		101
35	180		Aberffraw	90		90
			Llanfairynghornwy	90		90
			Dim gwybodaeth bellach	35		35
(3)	20		Edrych ar oedran y lampau ac amnewid y lampau llai effeithlon	17		17
(3)	50		Dim Rhaglen ar Ffyrdd a Throedffyrdd Stadau	47		47
237	150		I brynu Cerbydau Fflyd – i fod i fynd i dendr	387		387
89			Lliniaru Llifogydd ym Miwmares	89	72	17
378	2,450		Is-gyfanswm	2,828	72	2,756

		Corfforaethol				
456	150	Strategaeth TGCh	System TGCh Wrth Gefn	150		150
			Uwchraddio Windows XP i Windows 7	37		37
			Microsoft Exchange	75		75
			3Comm Refresh	50		50
			PSBA ffibr i ysgolion	50		50
			Costau Ychwanegol ar gyfer Systemau Wrth Gefn	20		20
			Amnewid gweinyddwyr 2003	100		100
			Darpariaeth ar gyfer costau trwyddedu Microsoft ac Oracle	30		30
			Costau ychwanegol ar gyfer amnewid XP	20		20
			Darpariaeth wrth gefn ar gyfer TGCh	74		74
456	150	Is-gyfanswm		606		606
Llithriad 2013/14 £ '000	Cyllideb 2014/15 £ '000	GWASANAETH	Manylion y Gwariant Cyfalaf a gynlluniwyd	Swm y Gyllideb ('000)	Cyllid Allanol (grantiau a chyfraniadau penodol) ('000)	Y Gost i CSYM ('000)
		<u>Gwasanaethau Cymdeithasol</u>				
120		Brwynog	Adnewyddu Cartref Gofal Brwynog	120		120
	377	Cronfa Gofal Canolraddol	Gwasanaeth cymorth 24/7 Iechyd a Gofal Cymdeithasol	5	5	
			Ymgorffori rôl y Fferyllfa gofal canolraddol i mewn i ofal sylfaenol	5	5	
			Darparu Cyfarpar ac Addasiadau	90	90	
			Offer Teleofal	30	30	
			Gweithio Symudol a Gweithio'n Gallach	97	97	
			Offer Arbenigol	50	50	
			Cyd-leoli staff o Dimau Amlasiantaethol	20	20	
			Hybiau Cymunedol	80	80	
120	377	Is-gyfanswm		497	377	120
4,562	8158	Cyfanswm – Cyffredinol		12,720	4314	8406
6927	14,792	CYFANSWM Y GYLLIDEB		21,719	6914	14,805

Tudalen 263

Copiwyd y data o Adroddiad Monitro'r Gyllideb 2^{ll} Chwarter 2014/2015 i'r Pwyllgor Gwaith

Pwyllgor Gwaith

Sgriwtini

UDA

Sgriwtini – Dal y sawl sy'n gwneud penderfyniadau i gyfrif, adolygu / datblygu polisiau monitro perfformiad a gwelliant.

UDA – Arwain cyfeiriad strategol y Cyngor.

Pwyllgor Gwaith
Awdurdod a goruchwyliaeth dros bopeth yn gyffredinol. Uwchgyfeirio o'r *Byrddau Rhaglen Trawsnewid* yn unol â'r Cyfansoddiad a'r Cynllun Dirprywo.

Byrddau Rhaglen Trawsnewid – Gwireddu buddion y Cynllun Trawsnewid. Sicrhau y caiff rhaglenni/prosiectau eu rheoli a'u cyflawni. Blaenoriaethu a dyrannu cyllid.

Byrddau Rhaglen/Prosiect – yn llywodraethu'r Rhaglenni / Prosiectau unigol, ac yn adrodd ar gynnydd i'r Byrddau Rhaglen Trawsnewid penodedig.

Grŵp Asedau Corfforaethol: Tir ac Adeiladau – rheolaeth holistaidd i sicrhau'r defnydd gorau o asedau'r Awdurdod (yn cynnwys cael gwared ag eiddo) – monitro cynlluniau llety ar raddfa fawr.

Grŵp Dyriadau Cyfalaf ac Adolygu – (yn seiliedig ar geisiadau Achosion Busnes) dyrannu'r Gyllideb Gyfalaf yn y tymor byr, canolig a thymor hir ac adolygu'r gwariant.

Y Rhaglen (Cyllideb) Gyfalaf
Y cofnod o gyllideb gyfalaf yr Awdurdod.

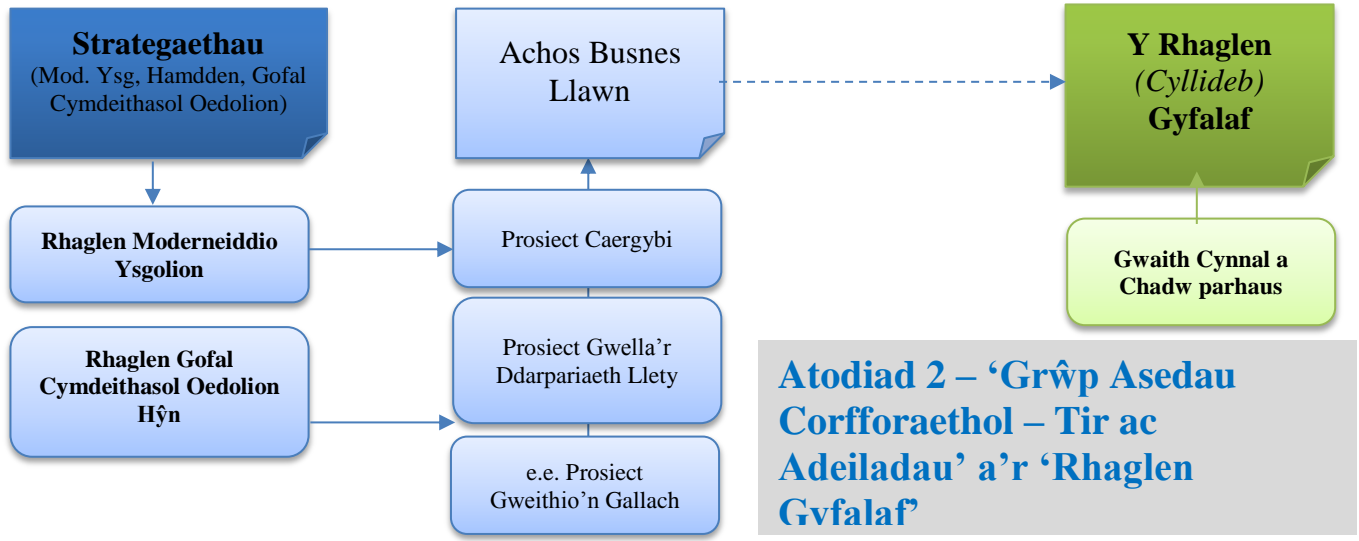
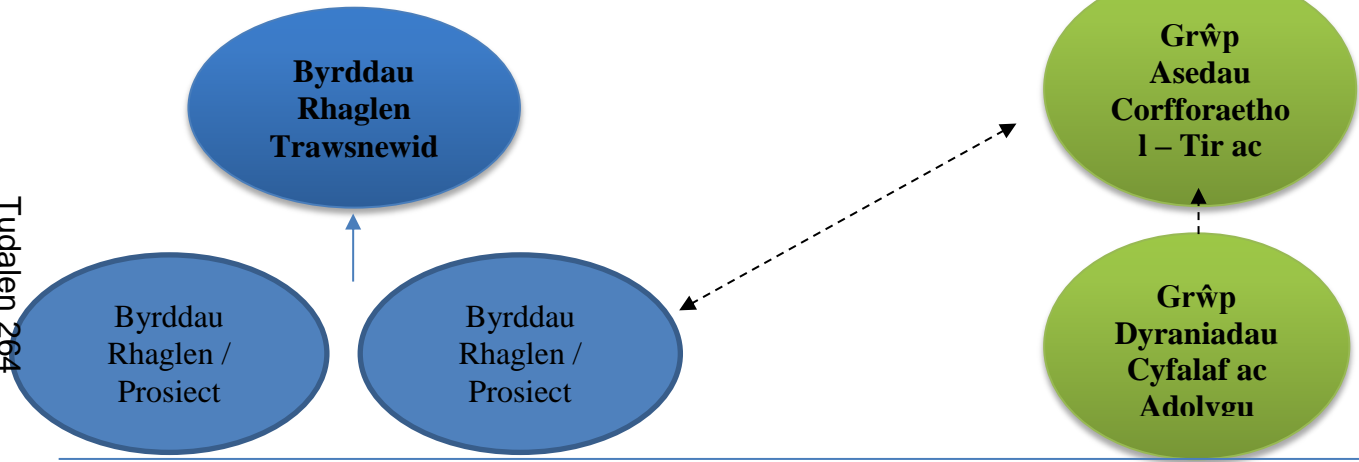
Gwaith Cynnal a Chadw Parhaus
Cynnal a chadw asedau – wedi'i gynllunio a heb ei gynllunio.

Strategaethau
Y cyfeiriad strategol i'r Gwasanaeth dros y tymor canolig i'r tymor hir.

Rhaglenni/Prosiectau
Cyflawni newid cymhleth mewn ymateb i'r Strategaeth.

Achos Busnes Llawn
Yn rhoi manylion am hyfywedd y newid ac yn nodi'r opsiwn a ffeifrir.

Tudalen 264

Atodiad 2 – ‘Grŵp Asedau Corfforaethol – Tir ac Adeiladau’ a'r ‘Rhaglen Gyfalaf’

Atodiad 3 – Crynodeb o Ddata Cyflwr Asedau (Ac eithrio Asedau Tai a Phrifyrdd)

Dangosydd	Eitem(au) Data	2013-14	2012-13
Canran arwynebedd mewnol gros adeiladau'r awdurdod lleol sydd yng nghategori cyflwr A - Da	Faint o'r AMG sydd yng nghategori cyflwr A - Da (m ²)	34,903	29,519
	Cyfanswm yr holl AMG yn holl adeiladau'r awdurdod lleol (m ²)	168,640	164,041
	Gwerth DP	20.7	18.0
Canran arwynebedd mewnol gros adeiladau'r awdurdod lleol sydd yng nghategori cyflwr B - Boddhaol	Faint o'r AMG sydd yng nghategori cyflwr B - Boddhaol (m ²)	124,731	124,876
	Cyfanswm yr holl AMG yn holl adeiladau'r awdurdod lleol (m ²)	168,640	164,041
	Gwerth DP	74.0	76.1
Canran arwynebedd mewnol gros adeiladau'r awdurdod lleol sydd yng nghategori cyflwr C - Gwael	Faint o'r AMG sydd yng nghategori cyflwr C - Gwael (m ²)	7197	7837
	Cyfanswm yr holl AMG yn holl adeiladau'r awdurdod lleol (m ²)	168,640	164,041
	Gwerth DP	4.3	4.8
Canran arwynebedd mewnol gros adeiladau'r awdurdod lleol sydd yng nghategori cyflwr D - Drwg	Faint o'r AMG sydd yng nghategori cyflwr D - Drwg (m ²)	1,809	1,809
	Cyfanswm yr holl AMG yn holl adeiladau'r awdurdod lleol (m ²)	168,640	164,041
	Gwerth DP	1.1	1.1
Canran o gyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar adeiladau'r awdurdod lleol a neilltuwyd i waith blaenoriaeth lefel 1 - Brys	Gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar gyfer gwaith blaenoriaeth lefel 1	3,925,148	3,809,448
	Cyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol am y flwyddyn	18,019,256	19,337,304

	Gwerth DP	21.8	19.7
Canran o gyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar adeiladau'r awdurdod lleol a neilltuwyd i waith blaenoriaeth lefel 2 - Hanfodol	Gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar gyfer gwaith blaenoriaeth lefel 2	7,878,495	9,301,243
	Cyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol am y flwyddyn	18,019,256	19,337,304
	Gwerth DP	43.7	48.1
Canran o gyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar adeiladau'r awdurdod lleol a neilltuwyd i waith blaenoriaeth lefel 1 (Brys) neu lefel 2 (Hanfodol)	Gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar gyfer gwaith blaenoriaeth lefel 1 a 2	11,803,643	13,110,691
	Cyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol am y flwyddyn	18,019,256	19,337,304
	Gwerth DP	65.5	67.8
Canran o gyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar adeiladau'r awdurdod lleol a neilltuwyd i waith blaenoriaeth lefel 3 - Dymunol	Gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar gyfer gwaith blaenoriaeth lefel 3	6,215,613	6,226,613
	Cyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol am y flwyddyn	18,019,256	19,337,304
	Gwerth DP	34.5	32.2
Cyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol ar gyfer adeiladau'r awdurdod lleol fesul metr sgwâr o'r arwynebedd mewnol gros (AMG)	Cyfanswm gwerth y gwaith cynnal a chadw angenrheidiol am y flwyddyn	18,019,256	19,337,304
	Cyfanswm yr AMG yn holl adeiladau'r awdurdod lleol (m ²)	168,640	164,041
	Gwerth DP	106.85	117.88

**Atodiad 4 – Rhestr Asedau Priffyrdd, Prisiadau a Buddsoddiad 2014
(Cymerwyd y Data o Adroddiad Prisio Asedau Ffyrdd, Mehefin 2014)**

Tabl 1.1 Asedau Ffyrdd				
Math o Ased	Faint	Y maint a ychwanegwyd yn ystod y Flwyddyn		Sylw
Cerbydlonydd	1180.8 km	0.3	km	
Troedffyrdd	440.746 km	0	km	
Traciau Beicio	km		km	
Strwythurau: Pontydd	207 nif.	0	nif.	
Strwythurau: Waliau Cynnal	350 nif.	0	nif.	
Goleuadau Priffyrdd	8046 nif.	22	nif.	
Dodrefn Stryd (yn fras)	24,575.6 nif.	0	nif.	
Signalau Traffig (cyffyrdd)	1 nif.	0	nif.	
Croesfannau i Gerddwyr	22 nif.	0	nif.	
Tir	ha.		ha.	

Tabl 1.1A Asedau Fyrdd a Ychwanegwyd yn ystod y Flwyddyn		
Math o Ased		
Cerbydlonydd	0.3	km
Troedffyrdd	0	km
Traciau Beicio	0	km
Strwythurau: Pontydd, cylfatiau, isffyrdd	0	Na
Strwythurau: Waliau Cynnal	0	Na
Goleuadau Priffyrdd (Colofnau)	22	Na
Goleuadau Priffyrdd (<i>Luminaires</i>)	160	Na
Dodrefn Stryd (yn fras)	0	Na
Signalau Traffig (cyffyrdd)	0	Na
Croesfannau i Gerddwyr	0	dim.

Tabl 1.1b Asedau Ffyrdd y cafwyd Gwared â hwy yn ystod y Flwyddyn		
Cerbydlonydd		
Cerbydlonydd	0	km
Troedffyrdd	0	km
Traciau Beicio	0	km
Strwythurau: Bridges, cylfatiau, isffyrdd	0	Na
Strwythurau: Waliau Cynnal	0	Na
Goleuadau Priffyrdd (Colofnau)	0	Na
Goleuadau Priffyrdd (<i>Luminaires</i>)	155	Na
Dodrefn Stryd (yn fras)	0	Na
Signalau Traffig (cyffyrdd)	0	Na
Croesfannau i Gerddwyr	0	dim.

Tabl 1.2 Crynodeb o'r Prisiad Asedau Ffyrdd			
Math o Ased	Cost Amnewid Gros (000)	Cost Amnewidiol wedi'i Ddibrisio (000)	Cost Dibrisiant Blynnyddol (000)
Cerbydlonydd	£ 852,480	£ 794,482	£ 4,478
Troedffordd	£ 29,242	£ 7,011	£ 2,333
Strwythurau	£ 51,665	£ 48,321	£ 264
Goleuadau Stryd	£ 30,192	£ 20,081	£ 789
Dodrefn Stryd	£ 9,337	£ 4,672	£ 468
Signalau Traffig	£ 803	£ 613	£ 44
Tir	£ 0		£ 0
Cyfanswm	£ 973,719	£ 875,179	£ 8,376

Tabl 1.5 Cyllidebau Ffyrdd Presennol yn ôl Cyfalaf a Refeniw (000)				
Cyllideb Ffyrdd Bresennol	Cyfanswm £	Refeniw £	Cyfalaf £	Nodiadau
Ffyrdd Cerbydau	£ 3,307	£ 3,107	£ 200	£ 1,280,000 (LGBI)
Troedffyrdd a Llwybrau Beicio	£ 295	£ 245	£ 50	£ 170,000 (LGBI)
Strwythurau	£ 540	£ 334	£ 207	
Goleuadau Priffyrdd	£ 544	£ 524	£ 20	
Dodrefn Stryd	£ 95	£ 95	£ 0	
Systemau Rheoli Traffig	£ 77	£ 77	£ 0	
Tir	na	na	na	
Costau Gweithwyr	£ 0	£ 0	£ 0	
Gorbenion	£ 0	£ 0	£ 0	
Cyfanswm	£ 4,857	£ 4,380	£ 477	

Sylw

Mae lefelau buddsoddi ar gyfer ffyrdd cerbydau yn llai na'r dibrisiant blynyddol o gryn dipyn. (21%) sy'n dangos y swm isel a gaiff ei wario ar gynnal yr asedau hyn

Atodiad 5 – Cofrestr Adeiladau Rhestredig

38SSO1000	Old Rectory Llanfechell (Not at risk)	Social Services	£21,500
46LEO 2000	Part South Stack Holyhead (Not assessed)	Museums & Culture	£75,000
45POO1000	Llandwyn Lighthouse & Cottages (Not assessed)	Planning	£20,000
39POO4000	St Georges Pier & Booking Office Menai Bridge (Not at risk)	Property	
46SSO2000	Toll House Holyhead (Not at risk)	Property	£16,000
11EDO2000	Ysgol Syr Thomas Jones Amlwch (Not at risk)	Education	£1,300,000
35HEO2000	Haulfre Stables & Outbuildings (Not assessed)	Social Services	£85,000
47LEO1001	Melin Llynonn Llanddeusant (Not at risk)	Museums & Culture	£17,000
31HE07000	Tollgate Llanfairpwll (Not at risk)	Housing	
12LEO3000	Beaumaris Gaol (Not at risk)	Museums & Culture	£231,000
12LEO4000	Beaumaris Court House (Not at risk)	Museums & Culture	Included in above
11SPO4000	Mona Windmill Amlwch (To be monitored)	Property	
11SPO1000	Lighthouse & Watchtower Amlwch Port (Not at risk)	Property	
11EDO5000	Old National School Amlwch (Not at risk)	Property	
34OFO2000	Shire Hall Llangefni (At risk, structural overloading Archives)	Property	
12SSO1000	David Hughes Community Centre/Library Beaumaris (Not assessed)	Museums & Culture	
13EDO2000	Ysgol Gynradd Beaumaris (Not assessed)	Education	£538,000
18SHO3000	Caerau Llanfairynghornwy (Small Holding) (At risk)	Property	
45SH05000	Quirt Dwyran (Small Holding) (At risk)	Property	£84,800
41SHO7000	Braint Farmhouse (Small Holding) (At risk)	Property	
46OLO4000	Old Customs Post Porthdafarch (At risk)	Property	
19ED08000	Cybi Block Holyhead High School (At risk)	Education	
	Gunpower Magazine, Breakwater Country Park (Not at risk)	Planning	

Atodiad 6 – Cofrestr Rhesymoli

Eiddo	Y dyddiad posibl y rhoddir y gorau i'w defnyddio ⁽¹⁾	Prisiad yr Ased (2013) ⁽²⁾	Arbediad Posibl ar Gynnal a Chadw'r Adeilad ⁽³⁾
Ysgol Parch Thomas Ellis – Caergybi	2016/2017	£ 1M	£ 234k
Ysgol Gynradd Llaingoch – Caergybi	2016/2017	£ 826K	£ 154k
Ysgol Y Parc – Caergybi	2016/2017	£ 1.1M	£ 120K
Ysgol Llanfachraeth	2017/2018	£ 580 mil	£ 158K
Ysgol Llanfaethlu	2017/2018	£ 510k	£ 28K
Ysgol Llanddona	Ar gau 2014	£ 375k	£ 51K
Swyddfeydd Parc Mount – Llangefni	2015/2016	£ 300K	£ 93K
Swyddfeydd Pen yr Orsedd – Llangefni	2014	£ 133k	£ 14K
Hyfforddiant Môn – Llangefni	2014	£ 297K	£ 176K
Swyddfeydd Cynnal – Llangefni	2015/2016	£ 78K	£ 180K
Swyddfeydd Genesis – Llangefni	2015/2016	£ 27K	£ 18K
Rovacabin – Llangefni	2015/2016	£ 130K	£ 20K
Cartref Gofal Garreglwyd – Caergybi	2015	£ 575k (MV)	£ 72K
Cartref Gofal Plas Penlan – Llangefni	2017/2018	£ 1.8M	£ 55K
Cartref Gofal Brwynog – Amlwch	2017/2018	£ 884k	£ 70K

1. Dyddiadau posib pan fydd yr ased uwchlaw'r gofynion, ac mae hynny'n ddibynnol iawn ar gynnydd y prosiectau.
2. Mae'r prisiadau'n Brisiadau Asedau, h.y. yr hyn maent werth i ni yn awr ar gyfer darparu gwasanaethau ac nid yr hyn y byddem yn gobeithio ei gael o'u gwerthu.
3. Ffigyrau Cynnal a Chadw Adeiladau o Arolygon Cyflwr 2012/2013

Dyddiad: Hydref 2015
Statws: Drafft
Fersiwn: I'w Gymeradwyo
Awdur: Chris Staddon – Rheolydd Trawsnewid Asedau Corfforaethol
Dyddiad Cymeradwyo:

DRAFT

PRAWF BUDD Y CYHOEDD

PUBLIC INTEREST TEST

(Teitl yr Adroddiad/Title of Report) Datganiad Polisi Tâl/Pay Policy Statement 2016

<p>Paragraff(au) Paragraph(s) 13, 14</p>	<p>Atodlen 12A Deddf Llywodraeth Leol 1972 Schedule 12A Local Government Act 1972</p>
<p>Y PRAWF – THE TEST</p>	
<p>Mae yna fudd y cyhoedd wrth ddatgelu oherwydd / There is a public interest in disclosure as:-</p> <p>Mae budd i'r cyhoedd wybod am faterion sy'n ymwneud â sefydliad y Cyngor a gweithwyr y Cyngor gan eu bod yn weithwyr cyhoeddus. Mae diddordeb uniongyrchol gan y cyhoedd yng nghostau gwasanaethau ac arbedion effeithlonrwydd.</p> <p>There is public interest in knowing of matters which relate to the Council's establishment as public sector workers. The public have direct interest in the cost of services and efficiency savings.</p>	<p>Budd y cyhoedd with beidio datgelu yw / The public interest in not disclosing is:-</p> <p>Mae yna ddisgwyliad rhesymol fod pob mater sy'n ymwneud â gweithiwr unigol y Cyngor yn cael eu trin yn gyfrinachol. Mae'r adroddiad hwn â goblygiadau cyflogaeth sy'n ymwneud ag uwch dîm arweinyddiaeth y Cyngor a mae'n bosib adnabod unigolion o deitl y swydd.</p> <p>There is a reasonable expectation that all matters relating to an individual employee of the Council are treated confidentially. This report has implications in relation to the remuneration of senior leadership team posts and it will be possible to identify individuals from post titles.</p>
<p>Argymhelliad - Mae budd y cyhoedd wrth gadw'r eithriad o bwys mwy na budd y cyhoedd wrth ddatgelu'r wybodaeth. [* - dilêwch y geiriau amherthnasol] Recommendation - The public interest in maintaining the exemption outweighs the public interest in disclosing the information. [* - delete as appropriate]</p>	

This page is intentionally left blank

Document is Restricted

This page is intentionally left blank